

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ ॥

આનંદં બ્રહ્મણો વિદ્વાન ન વિમેતિ કુતશ્ચન ।

અર્થઃ—આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને જાણનાર દાઢથી પણ કશું પામતો નથી.
તૈત્તિરીય-ઉપનિષત્

વર્ષ ૧૪ મું]

સંવત્ ૨૦૦૧ જ્યેષ્ઠ

[અંક ૧ લેા

શ્રીઆનંદાશ્રમપત્રના ચતુર્દશ વર્ષમાં પ્રવેશપ્રસંગે મંગલાચરણ

[લેખકઃ શ્રી મહારાણીદાસ ગોકુળદાસ દશાઈ-વેદાંતભૂષણ]

જય નાથ ! જય મહેશ્વર !

• શ્રીઆનંદાશ્રમપત્ર આજ એના ચૌદમા વર્ષમા પ્રવેશ કરે છે તે શુભ પ્રસંગના મંગલાચરણમા અમે આપ લગવાનું તા ચરણક્રમનાં આદ્ય પ્રણિપાત કરીએ છીએ

હે વિશેશ્વર ! વિશ્વમાં ચિરતન શાંતિ અપાય એનો વિશ્વની મુખ્ય મનાતી જનતાઓનો અશાંતિના કપરા અનુભવને પરિણામે આજ મુખ્ય મનોબ્રહ્મ છે તથા તે દિશામા તેમની શુદ્ધિજનને અનુસરીને પ્રયાસનો પણ આદર થઈ ચૂક્યો છે

હે વિશ્વપિતા ! આ એમનો મનોબ્રહ્મ વિશ્વના કંગાણની કામનાથી ઉદ્ભવેલો દોષને પ્રશસ્તકોટિનો છે.

પણ, હે વિશ્વભાવન ! વિશ્વનું ભાવન કરનાર આપ લગવાનું તા શાંતિનિકેતન ચરણ-ક્રમના દર્શનથી લિજ અન્ય કયો માર્ગ હોઈ શકે એમ છે કે જે માર્ગના પ્રયત્નનો આશ્રય કરીને વિશ્વની જનતાઓ શાંતિનો લાભ સંપાદન કરી શકે ? પ્રાપ્ત નહિ

હે માયાનિકેતન ! આજ વિશ્વની મુખ્ય મનાતી જનતાઓનું માનસ બોતાં વિશ્વની શાંતિના લાભપ્રાપ્તે આપ લગવાનું તા ચરણક્રમના દર્શનનો માર્ગ તો તેમને યોને આનેલી શાંતિની સિદ્ધિમાં દાર્પસાધક જણાતો નથી.

એમને મતે તો, હે વિશ્વને હમણુ કરાવનારા! વિજ્ઞાનશાસ્ત્રના સહાયવડે દૈહિક વિવિધ સુખ સગવડની સંપત્તિ કરી તેનો નિર્વિદ્ધ ભોગ કરવો અને તેમાં વિદ્ધ ઉપજનવનારાંઓને બગવડે કે કાગવડે નિયમમાં વર્તાવવાં એજ શાંતિનું મુખ્ય સ્વરૂપ હોય એમ જણાય છે. શાંતિનું આ સ્વરૂપ જો કે નિપિદ્ધ નથી. વિદ્ધિત છે. પણ ખરી શાંતિનું તથા ખરી શાંતિના નિર્વાહનું એ મુખ્ય સ્વરૂપ નથી.

તત્ત્વના જ્ઞાનનો ઉપદેશ કરનારા હે મહાગુરુદેવ! વિશ્વ ઉત્પન્ન થઇને ઉપસ્થિત થનારું હોવાથી સંતત સનાતન કોટિનું નથી.

જે કંઈ સંતત સનાતન કોટિનું ન હોય તે ખરું ન હોય, અને જે કંઈ ખરું ન હોય તે કદાપિ ઉપસ્થિત થયેલું જણાય તો જે કાષ્ઠ ખરું હોય તેણે માયાવડે તેને ઉત્પન્ન કરીને ઉપસ્થિત કરેલું હોય આ સિદ્ધ કરેલો નિર્ણય છે.

આ નિર્ણયને અનુસરી જેતાં આ વિશ્વ ખરું નથી છતાં ઉપસ્થિત જણાય છે તેથી જે કાષ્ઠ ખરું છે તેણે તેને માયાવડે ઉત્પન્ન કરીને ઉપસ્થિત કરેલું છે એ નિશ્ચય ઉપરજ આવવું પડે છે.

અને હે સનાતન દેવ! આપ ભગવાન્થી ભિન્ન ખીજું કાણુ છે કે જે ખરું હોય! કાષ્ઠજ નહિ.

તેથી આપ ભગવાને જ આ વિશ્વને માયાવડે ઉત્પન્ન કરીને ઉપસ્થિત કરેલું છે એજ નિર્ધાર છે.

અને એમ હોવાથી વિશ્વમાં શાંતિ તથા અશાંતિને સંપાદન કરવાના માર્ગોનું પ્રતિપાદન પણ આપ ભગવાને શાસ્ત્રોદ્ધારા પ્રવર્તાવેલું જ છે.

આપ ભગવાન્ના જે ચરણકમલમાંથી માયાવડે આ વિશ્વની ઉત્પત્તિ થયેલી છે તે ચરણકમલનાં સ્પષ્ટ દર્શનથી જ તે ચરણકમલમાં જણાતું વિશ્વ અદર્શનભાવને પામે એ પ્રસિદ્ધ નિયમ છે.

વિશ્વના ઉદય સાથે જ અશાંતિનો ઉદય છે અને વિશ્વના વિલયસાથેજ અશાંતિનો વિલય છે આ પણ વસ્તુના સ્વરૂપ સ્વભાવને જણાનારા આપ ભગવાન્થી અભિન્ન મહા-પુરુષોનો સિદ્ધ કરેલો નિશ્ચય છે.

એમ હોવાથી ખરી શાંતિનો લાભ તો આપ ભગવાન્ના ચરણકમલનાં દર્શનથીજ સાંપડે એમ છે.

પણુ વિશ્વમાં અનુભવાતી અશાંતિની અપેક્ષાએ કહેવાતી વિશ્વગત શાંતિ પણ આપ ભગવાન્ના ચરણકમલને પામવાના આચારવિચારના માર્ગનું અનુશીલન કરવાથી સાંપડે છે એમ પણ આપ ભગવાન્ના અનુગ્રહને પાત્ર પૂર્વ પુરુષોએ પ્રકટ કરેલો સિદ્ધ નિશ્ચય છે.

એમ હોવાથી વિશ્વની જનતાઓમાં ખરી શાંતિનું સ્થાપન કરવા મુખ્ય મનાતી જનતાઓનો જે ખરો જ મનોગ્રહ હોય તો જે રીતે જનતાઓ આપ ભગવાન્ના ચરણ-કમલનાં દર્શનનો લાભ સંપાદન કરવાના આચારવિચારરૂપ માર્ગપર ગમન કરતી થાય તે રીતની યોજના તેમણે કરવી જોઇએ એ અગત્યનું છે.

તેથી એવી યોજના કરવા પ્રતિ એમનું માનસ વળે એમ થવા, હે સર્વના અંતર્યામિન! આપ ભગવાનને અમે સવિનય વિનવીએ છીએ.

દૈહિક સુખસગવડ-પણુ સર્વે જનતાઓને સર્વ સમયે સરખાં જોઇએ તથા તેથી દૈહિક સુખસગવડના આચારવિચાર પણુ પ્રત્યેક જનનાસમાન વા એકસરખા હોવા જોઇએ

એમ પણ આજ જનતાનો મોટો ભાગ માનતી થઈ છે તે પણ હે વિશ્વનિયામક! વિશ્વનું નિયમનું પૂરું અવલોકન ન કરવાનું પરિણામ છે એમ વિશ્વમાં પ્રવર્તતા નિયમોનું યથાવત અવલોકન કરનારા પૂર્વ પુરુષોનો મત જોતાં જણાય છે.

વર્ણુ અને આત્મમના વિભાગવાળુ જીવન જ આપ ભગવાનના ચરણકમલના દર્શનને સાંપાડવાનો ખરો માર્ગ છે એવો શાસ્ત્રોતો સિદ્ધાંત અવગણનાને પાત્ર નથી.

વિશ્વમાં ઉંચામાં ઉંચુ જીવન વર્ણુશ્રમના વિભાગવાળુ જીવન છે એમ પૂર્વ પુરુષોનું કહેલું છે અને દીર્ઘમય પર્યંતના અનુભવથી ખરું પુરવાર થયેલું છે.

વિશ્વમાં આજનું જીવન એ જીવનને અનુકૂલ નથી એટલું નહિ પણ એ જીવનમાં ક્વચિત્ વિધિ કરનારું થાય છે.

હે વિશ્વાધ્યક્ષ! જીવોને જે કાંઈ અનુકૂલ પ્રતિકૂલ થાય છે તે તેમનાં કર્મોના પરિપાક પ્રભાવે થાય છે.

હે વિશ્વપિતા! દૈહિક સુખમગ્ન્યમાં થતી પ્રતિકૂલતામાટે આપ ભગવાનના સદાયની યાચના ન કરવાનું ધૈર્ય રાખી રહીએ એ ચોગ્ય છે.

પણ, હે ધર્માધ્યક્ષ! વર્ણુશ્રમવિભાગ પ્રભાવેની વ્યવસ્થાવાળુ જીવન જીવવામાં થતી પ્રતિ-કૂલતાની નિવૃત્તિમાટે અમાગ અમામર્યના કારણે આપ ભગવાનના સદાયની યાચના કરવામાં અમે અચોગ્ય દીનતા કરીએ છીએ એમ અમે માની શકતા નથી.

હે વિશ્વવ્યવસ્થાપક! અમારો અધિકાર આપ ભગવાનની દૃષ્ટિમાં નિકૃષ્ટ જણાતો હોય તો અમારા પૂર્વજ માતાપિતાઓના અધિકાર સામે જોઈ અમે અમારો પૂર્વજ માતાપિતાઓની પ્રજા રહી છીએ એટલા પૂરતી તો કાંઈક અનુકૂળ વ્યવસ્થા આ વિશ્વમાં પ્રવર્તીવવાની અવશ્ય કૃપા કરને જોવા ધર્મોત્તર ઉપદેશ કરનારા આપ આચાર્યપ્રવર શ્રીમન્નાથભગવાનના ચરણાવિદ્ભા આ પ્રસંગે દીનભાવે પ્રાર્થના કરીએ છીએ.

—[*]—

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન]

જે જિજ્ઞાસુઓ પાતાનું મન પરમાત્માલિમુખ રાખે છે તેમને પરમાત્મા સત્યાસત્યર્થ સ્ફુરણ કરાવે છે.

જે જીવ નિરલિમાનપણે કર્મ કરે તો તેની જવાબદારી ન રહે, પણ આત્મજ્ઞાનવિના મનુષ્ય નિરલિમાનપણું પ્રાપ્ત કરી શકતો નથી.

જીવ ને કર્મ અનાદિ છે જીવના અંત કરણમાં પડેલા સંસ્કારો જ્યારે જાગૃત થાય છે ત્યારે જે સંસ્કાર જાગૃત થયો હોય તે સંસ્કારાનુસાર જીવ અલિમાનપૂર્વક કોઈપણ કર્મમાં પ્રવૃત્તિ કરે છે, અને શ્રીઈશ્વર તેને તે પ્રવૃત્તિમાં જોઈતી અનુકૂલતા કરી આપે છે.

જો સંસ્કારનિરપેક્ષ ઈશ્વર પ્રેરક થાય તો તેમનામાં વિપ્રમતાનો ન કૂર-તાનો કોય આવે, ન જીવના ઉપર કર્મની જવાબદારી ન રહે શુભાશુભપણાનો વિચાર કરવામાં ને કર્તાપણાનું અલિમાન તથા દેલની ઈચ્છાનો ત્યાગ કરીને

કર્મ કરવામાં જીવ ઘણે અંશે સ્વતંત્ર છે, એટલે તેટલે અંશે તેની કર્મમાં સ્વતંત્રતા છે.

અંતઃકરણની જાગૃતિ વધારી, પુણ્યકર્મમાં આદર રાખી, દશ્ય અસત્ય તુચ્છ ને દુઃખદ છે એ ભાવનાને ઉત્તરોત્તર પરિપક્વ કરતા રહી, તથા તમારા આત્મા ને મનને અન્ય દશ્યથી સંગરહિત રાખી, જે આત્મવિચાર ને આત્મધ્યાન ચાલુ રાખશો, તો તમારા મનની-શુદ્ધિમાં, સૂક્ષ્મતામાં, શાંતિમાં ને સુખાનુભવમાં વધારો થશે.

પરમાત્માનો મહિમા સમજી તમે તમારા મનને પરમાત્માભિમુખ રાખવા પ્રયત્નશીલ રહેશો, ને દોષદર્શનપડે જગત્પરના મોહને શિથિલ કરતા રહેશો.

નિર્ગુણબ્રહ્મનું જ્ઞાન સર્વ બ્રહ્મજ્ઞાનીને સમાન જ થાય. સગુણબ્રહ્મની પ્રતીતિ ઉપાસકોને તેમની ભાવના પ્રમાણે ભિન્ન ભિન્ન પ્રકારની થાય છે.

જે કાલે ઊંઘ ન આવતી હોય, મનોરાજ્યો વા વિચારો ન થતા હોય, બહારના પદાર્થોને આકારે અંતઃકરણ ને ઇન્દ્રિયો ન થતાં હોય, અને ઇન્દ્રિયો તથા મનોબુદ્ધિ ચેત્તારહિત થયાં હોય તે કાલે જે અનુભવ થાય તે બ્રહ્મ છે.

પોતાના સચ્ચિદાનંદસ્વભાવવાળા બ્રહ્મથી ભિન્ન અહીં કંઈ પણ નથી એમ અનુભવી ઔનપણુ રહેતું એ બ્રહ્મમાં અલેદ છે.

જેઓ એકજ અદ્વિતીય બ્રહ્મને અનુભવે છે તેમની દષ્ટિએ દ્વૈત ન હોવાથી માયા ને તેમાં બ્રહ્મનું પ્રતિબિંબ વા આભાસ માનવાની અગત્ય રહેતી નથી. જેઓને બ્રહ્મનો સાક્ષાત્કાર થયો નથી તેમને ઇન્દ્રિય, જીવ ને જગત્નું સ્વરૂપ સમજાવવામાટે બિંબપ્રતિબિંબવાદની ને આભાસવાદની પ્રક્રિયા છે.

વિદ્યેષથી ને કપાયથી વા જડતાથી મનને મોકળું રાખી બ્રહ્મધ્યાન કરવું. નેત્રને બંધ રાખીને પણ બ્રહ્મધ્યાન થઈ શકે. બ્રહ્મવિચાર સર્વદા થઈ શકે એવું સુલભ સાધન છે.

આહુતિકસૂત્રાવલિમાં ભોજનવિધિમાં ભોજનવેલા ઉત્તરભણી મુખ રાખવાંથી ઋણ વધે છે એવું કથન મતુસ્મૃતિમાંથી લીધું છે તે ખોટું છે. ત્યાં ખીજ અધ્યાયનો આવનમો શ્લોક આ પ્રમાણે છે.—

“આયુષ્યં પ્રાણ્મુખો મુંકે યશસ્ય વક્ષિણામુખઃ ।

અિયં પ્રત્યક્મુખો મુંકે ઋતં મુંકે હૃદમુખઃ ॥” પર

આયુષ્યની કામનાવાળો પૂર્વભણી મુખ રાખીને જમે છે, યશની ઇચ્છાવાળો દક્ષિણભણી મુખ રાખીને જમે છે, લક્ષ્મીની ઇચ્છાવાળો પશ્ચિમભણી મુખ રાખીને જમે છે, અને સત્યની કામનાવાળો ઉત્તરભણી મુખ રાખીને જમે છે.

ચાર દિશાઓમાંની કોઈ પણ દિશામાં મુખ રાખીને જમવામાં વિરોધ નથી, માત્ર ચારખૂણાઓભણી મુખ રાખીને ન જમવું. દક્ષિણભણી ચમની પુરી હોવાથી તેભણી મુખ રાખીને ન જમવું તે રીઠીથી છે. (ચાલુ)

“દેહાધ્યાસ ને તેની નિવૃત્તિનો ઉપાય”

[લેખક—સોરાબજી ખરશેદજી ઉમરીગર]

“દર દબીસ્તાને મોહબત, અખજદ અલીખુદ રહેતનીસ્ત”

“પરમ પ્રેમની પાકથાળાના મૂળાસરો દેહાધ્યાસની નિવૃત્તિ છે” મૂળાસરનું યોગ્ય જ્ઞાન થયે-દેહ જ્ઞાન થયે તત્ત્વજ્ઞાનમાં પ્રવેશ કરવો મરગ થાય છે. હું શરીર છું, એમ કોઈ બોલતું નથી, પણ શરીર મારું છે એમ બોલાય છે, એટલે શરીરથી જિજ્ઞાસે તેનો સ્વામી તેનાથી પૃથક્ છે, પણ તે કાણ છે એટલું જ સમજવાની જરૂર છે એ મમજતાં દેહાધ્યાસ-દેહમાં હુંપણાની શુદ્ધિ દૂર થાય.

અધ્યાસ કર્ષ રીતે થાય છે તેનો સૂક્ષ્મ વિચાર કરીએ, તો જેમાં અધ્યામ થાય તેનું સામાન્યજ્ઞાન હોતું નોંધીએ, ને તેની વિરોધતાનું અજ્ઞાન હોતું નોંધીએ. અધ્યામના સમાન જ્ઞાનના સમકાર (ઇપ્રેમ-અ) આપણા અતઃકળ્પમાં હોવા નોંધીએ એક કે વધારે ઈન્દ્રિયમાં દોષ હોવો નોંધીએ મનમાં ભય-લોભ આદિ કર્ષક વસ્તુ ગ્રહણ કરવાની યોગ્યતાની ખામી હોની નોંધીએ, અથવા જ્ઞાનના વિષયમાં અતિ દૂરતા કે સમીપતા, અતિ અચૂલતા કે સૂક્ષ્મતા વગેરે દોષો હોવા નોંધીએ આ સામગ્રી જ્યાં હોય ત્યાંજ અધ્યામ થવો સહજ છે આ સામગ્રીની સૂક્ષ્મ સમીક્ષા કરવામાં આવે તો અધ્યામ સ્વતઃજ અજાપાર્થ જાય. અંધકારને એક વખત પ્રકાશનું દર્શન કરવાની ઇચ્છા થઈ, ને તેને જોવા યત્ન કર્યો. પરિણામ અષ્ટ છે કે તેનું અંધકારરૂપ વિશ્વાર્થ ગયું, ને તે પોતેજ પ્રકાશરૂપ થઈ ગયું. દેહમાં સ્થાપેલા અધ્યાસની ઉપરોક્ત સામગ્રીનો સૂક્ષ્મ વિચાર કરાય તો તેજ દેહાધ્યામ દૂર થઈ તેનેજ સ્થાને સ્વયંપ્રકાશ આત્માજ સ્વસ્વરૂપે પ્રકાશે.

वसारां मुझमें, मैं अब राममें हूं।

न एक है न दो है, सदा तुंहि तुंहि है ॥

જ્ઞાનરૂપ ને શુદ્ધરૂપ હું હોવાથી જડ ને મહિન દેહ એ હું હોઈ શકું નહિ. દેહનો ઉદ્ભવ, સ્થિતિ ને નાશનો વિચાર કરીએ તો ખરેખર અજ્ઞાનિજ થાય છવ તેમાં રહેનાર છે, ને એક કદિપત ભાકુત છે એમ કહી શકાય તે એક શરીર છોડી પોતાની વાસના પ્રમાણે બીજો દેહ ધારણ કરે છે, ને એમ જન્મમરણનો પ્રવાહ ચાલ્યા કરે છે. વાસના એનું મૂળકારણ હોવાથી તેની નિવૃત્તિ થાય નહિ સામુધ્રી તે પ્રવાહ નજ અટકે

વાસનાનો જન્મ રાગદ્વેષમાંથી ને રાગદ્વેષની ઉત્પત્તિ અનુકૂલપ્રતિકૂલતાના જ્ઞાનથી થાય આ અનુકૂલ-પ્રતિકૂલ જ્ઞાનના મૂળમાં ભેન્નજ્ઞાનજ હોતું નોંધીએ, ને તેથી અભેન્નજ્ઞાનથી-આત્મજ્ઞાનથી તે ભેન્નજ્ઞાનનો નાશ વૈગમ્યરૂપી દિવ્ય ખડગથી કરવો નોંધીએ. આમ થાય તોજ ઉપરોક્ત જન્મમરણનો અનાદિ પ્રવાહ અટકે

આત્માના વાસ્તવજ્ઞાનના પગિણામે ઉપરનો મમત્ર મમુદાય વિશ્વાર્થાં છૂણુ પણ વિવજ થવા મહત્તર નથી અંધકારને દૂર થવાનું સર્વે પોતાના ઉદ્યકાળે કરેલું પાતુંજ નથી. તેજ પ્રમાણે વિવેક-વૈગમ્યનો ઉદય ને તેને પગિણામે પ્રાપ્ત થયેવ આત્મજ્ઞાનને અજ્ઞાનને દૂર થવાનું કહેવાપણું રહેજ નહિ.

વળી સ્વપ્રકાળે કદપાએલા દેહ જેવોજ આ સ્થૂન દેહ કદિપત હોવાથી તેમજ દેશકાળથી

પરિચિત્ત હોવાથી તેમાં અતિને પરિમિતતાનું સ્ફુરણ થાય છે ને તે પણ વિચાર કરતાં દક્ષિતજ લાગે છે.

હવે જો આપણે આત્માજ છીએ તો વિશ્વવ્યાપી ત્રિદાકાશથી આપણો અભેદ છે, ને એવો સ્વીકાર એ આકાશ કે જે પંચમૂતામાંનું એક છે, તેના કરતાં પણ આપણે વધારે મહાન છીએ. આકાશ માયાના એક દેશમાં છે, ને માયા સ્થળના આશ્રય-સ્થાનમાં લય પામનાર છે આમ માયા ને માયાનાં કાર્યો જરૂર હોઈ મારામાંજ દક્ષિત છે.

મને જે જે વસ્તુ જણાય છે, તેનો આવિર્ભાવ-તિરોભાવ મારે લીધેજ છે એ એક સત્ય છે, ને તેના વિચારમાં સ્થિર થવાય તો અનાદિકાળથી ખોટી દિશામાં વહેતો પ્રવાહ ખસી જઈ તેને આત્મસ્વરૂપ પ્રતિ વાળવો એ સરળ થઈ જાય. શ્રુતિભગવતી તો ગર્જના કરીને કહે છે કે, દેહાદિ સમગ્ર પ્રપંચ આકાશકુસુમવત્ મિથ્યાજ છે. તમારા સ્વરૂપમાં તે નથીજ.

જ્યારે જ્યારે દેહાભિમાનને ઉદય પામવાનો પ્રસંગ પડે, ત્યારે ત્યારે સાવધાન થઈ કહો કે “દેહ જેવી કોઈ વાસ્તવ વસ્તુજ નથી, આમ દક્ષિત પડજાયોજ છે”. માયા ને માયાના પદાર્થની સ્મૃતિ કાળેજ તમારા વાસ્તવ હૃદયું સ્ફુરણ થતું થતે અને આવા પ્રયત્નમાં પૂર્ણ સત્કારપૂર્વક મન્યા રહો. અનેક જન્મથી સેવેલો આ દેહાધ્યાસ વારંવાર શુદ્ધિમાં આ રૂપ થવા પ્રયત્ન કરે ને તમારા થોડાધણ પ્રયત્નને મચક ન પણ આપે, તોપણ તમારો આ સતત પ્રયત્ન વાસ્તવતા પર છે એટલે તેને પરિણામે નિવૃત્તથયેજ છુટકો. તમારો પ્રયત્ન કદીપણ નિષ્ફળ જવાનોજ નહિ, ને એક વખતનો પ્રયત્ન પુનઃ અન્ય પ્રયત્ન કરવાનું વધારે ને વધારે બળ આપવાનોજ.

ખર્ચાં પાપોના મૂળમાં આ દેહાદિમાં હુંપણાની શુદ્ધિજ કારણરૂપ છે. પોતાને તેમાંથી હઠાવી, આત્મશુદ્ધિ સ્થાપવી એના જેવું ખરે જોઈજ અન્ય પ્રયત્ન નથી. આથી સતતનો આપણા પ્રત્યેક બ્યવહારમાંથી આ દેહાધ્યાસને ઉગાડી દેવા સતત યત્નશીલ રહો. કોઈ તમને તમારા આરોગ્યમાટે પૂછે ને તરત “તમે નિર્વિકાર-નિર્ભજ શુદ્ધ” આત્માજ છો ને દેહનો રોગ કે વ્યાધિ તમારામાં છેજ નહિ એમ અનુભવો, ને મનમાં કહો કે મારે દેહ સાથે શું સંબંધ? આ લાઈ તો મને તેવા દેહવિષેજ માત્ર પૂછે છે. આવી હૃદયની આપણે આપણા નિર્વિકાર ને શુદ્ધ-સદૃશ, ચિદૃશ ને આનંદરૂપ આત્મભાવમાંજ સંદોહિત જગત્ત રહેવું જોઈએ.

આવા વિચારમાં જો સતત આપણે રમણ કરીએ, તો કોઈ પણ જાતના રોગ, લય, ચિંતા વગેરે દુઃખોના વિચાર તમને આવશે પણ નહિ. સ્વપ્નસૃષ્ટિ સ્વપ્ન સમજાયે તેનાં દુઃખો નિવૃત્ત કરવાનો કોઈ સમજી માણસ યત્ન કરતો નથી, તેવીજ રીતે જગત્ત સૃષ્ટિ અને તેને આશ્રય રહેલ દેહાધ્યાસની દક્ષિતતા સિદ્ધ થયે સ્વસ્વરૂપ સૂર્યનો ઉદય થયે અજ્ઞાનાંધકાર તેજ કાળે વિસ્રય પામશે.

આપ પ્રસન્ન થાઓ કે તમે ચૈતન્યરૂપ ને આનંદરૂપ આત્માજ છો. ને સમગ્ર વસ્તુજાત આપમાંજ કહ્યાએલ હોવાથી આપનાથી વિત્ત નથી. આ આનંદરૂપ ત્રિદાકાશ્યાથ પરમાત્મસ્વરૂપજ આપ છો ને આ વેદાન્તના મહાસિદ્ધાંતમાંજ આપ પ્રતિજ્ઞા રમણા કરી આ ક્ષણેજ ધન્યધન્ય થઈ જાઓ.

બ્રહ્મનિષ્ઠ મહાત્માશ્રી એકનાથજીનું જીવનવૃત્તાંત

[સંપાદક: એક ભક્ત]

(અનુસંધાન ૧૨ માં અંકના પૃષ્ઠ ૧૦૦થી માંધું)

ભાનુદાસની શાખ જામી હતી, આથી તેમના અનેક ભેડીદાર વેપારીઓ તેમના પર દેશ રાખતા હતા. મનુષ્યસ્વભાવજ કષ્ટક એવો છે કે પોતાના કરતાં બીજાનું વિશેષ સુખ તેનાથી સહન થતું નથી. કાપડના વેપારીઓ પોતપોતાના ધોડાઓઉપર કાપડ લાદીને આસપાસનાં ગામમાં બજારને દિવસે વેચાણ કરવા જતા હતા એક દિવસ બધા વેપારીઓ બજારના કામમાંથી પરવારી સ્થિતિ વખતે એક ધર્મશાળામાં આવીને ઊતર્યા. એમાં ભાનુદાસ પણ સાથે હતા. મધ્યરાત્રિનો સમય હતો. કોઈ સ્થળેથી મુદગનો મીઠો અવાજ આવ્યો. ભાનુદાસનું મન ત્યાં ખેંચાયું, ને હરિકીર્તન કર્યાં થઈ રહ્યું છે તેની તપાસ કરવા વિચાર કર્યો, ને પોતાના ધોડા તથા માલનું ધ્યાન રાખવાનું બીજા વેપારીઓને કહીને આનંદપૂર્વક પોતે હરિકીર્તન સાભળવા નીકળી પડ્યા આ તરફ તેઓ ભજનમંડળીમાં આવી ભજનનાંદમાં મસ્ત બન્યા છે. ત્યારે ઊતારામાં તેના સાથીદાર ઈર્ષ્યાનું વેપારીઓએ પાછળથી તેમના ધોડા ઊડી મૂક્યા, ને કાપડની ગાંસડીઓ એક ખાંઈમાં નાંખી દીધી, ને જલ્દી કાંઈ જાણુતાજ નથી એમ પાછા ઊતારામાં આવીને સ્મર રહ્યાં. આ ભેઈ દેખીઓની દુષ્ટતા ?

પરમકૃપાળુ પરમાત્માને પોતાના ભક્તનો દ્વેષ કરનારાની દુષ્ટતા અસહ્ય થઈ પડી, તેથી તેઓશ્રીએ આ સતદેખી વેપારીઓની આંખો ઉઘાડવા માયા રચી લગભગ રાતના બે વાગે ચોરાનું એક ટોળું ધર્મશાળામાં દાખલ થયું, ને તેમણે એ વેપારીઓને ખૂબ માર માર્યો, પછી તેમના ધોડાઓ ને બધો માલ લૂંટી ગયા, અને અદેખાઓની આંખમાં ધૂળ પડી !

ભાનુદાસ જેવા સાધુ પુરુષની સાથે અમે આવી દુષ્ટતા કરી, એ વાતનું કેટલાક વેપારીઓને ધણું દુઃખ થયું, અને તેઓ ભાનુદાસ જલદી આવે તો સારું એમ વિચારી તેની સહ જોવા લાગ્યા. હરિકીર્તન પૂરું થયું એટલે ભાનુદાસ ત્યાંથી પાછા ઊતારે આવવા પાછા ફર્યા ત્યારે રસ્તામાં એક બાઘણ તેમના ધોડાની લગામ પકડીને ઉભેલો મળ્યો, ભાનુદાસે તેની પાસેથી પોતાનો ધોડો સભાળી લઈ ધર્મશાળામાં પહોંચ્યા. રાત્રે બનેલા બનાવની બધી હકીકતની તેમને ખબર પડી. કેટલાકે ભાનુદાસના કાપડની ગાંસડી લાવી દીધી, અને પોતાના અપગ્રાહની માફી માગી. ભાનુદાસને ધોડો તેમને પાછો મળ્યો, બધો માલ પણ સહિમતામત મળી ગયો, ચોરાના મારથી બચી ગયા, અને આખી રાત હરિકીર્તનનો આનંદ માણ્યો. તેમની ઈર્ષ્યા કરનારાઓના ધોડા ને બધો માલ ગયો ને ઉપગ્રાંત નકામાં માર પડ્યો ! એ વાતનો ભાનુદાસ વિચાર કરતા હતા. તેમને જણાયું કે સ્વર્થ ભક્તવત્સલ પ્રભુએજ મારી રક્ષા કરી, અને મારા ધોડાની લગામ જેમણે મારા હાથમાં આપી તે બાઘણ વેશધારી વિદુલ પ્રભુ પોતેજ હતા. આમ વિચારતાં તો તેમનું હૃદય પીગળી ગયું, રોમાંચ ખડા થયો, હૃદય હાવેશમાં બરાબ આગ્યું ! દામાળ પતને માટે ભગવાન વિદુલ મહાર-ભગીનો વેશ ધારણ કરનાર પ્રભુ ભાનુદાસ માટે એક પહોર અશ્વપાલ બન્યા ! ભક્તવત્સલ એ પ્રભુને મહિમા અગ્રાધ છે ! પરંતુ જે કારણથી બીજાઓને ઈર્ષ્યા થઈ અને મારા માટે પ્રભુને દષ્ટ

વેદનું પડતું માટે આ વેપારજન ન જોઈએ એમ લાલુદાસે નિશ્ચય કર્યો. પણ તેમણે પોતાનું બધું કાપડ તે વેપારીઓને વહેંચી દીધું અને પોતે નિશ્ચિત થયા.

લાલુદાસ સદાને માટે વેપારની પ્રવૃત્તિ છોડી, અદંતામમતાથી મુક્ત થઈ રાત્રિવિષ્ણુ એ પ્રભુનાજ સ્મરણચિતનમાં રહેવા શ્રાવ્યા.

શ્રીમદ્વિપતિ જુવા હરિદીર્ઘનગર પોતાની પ્રેમભરી વાણીથી ભક્તરાજ લાલુદાસના હૃદયનકમને નીચે પ્રમાણે વર્ણવ્યો છે:—

“તેમને કાઈ સાંસારિક મુખમાટે કાઈના યોગિયાણા થવું પડતું ન હોતું. પ્રપંચ-ગૃહસ્થાશ્રમની તેમની બધી ચિંતાઓ ટળી ગઈ હતી. સ્ત્રીપુત્રાદિ સાથે પોતે રહેતા છતાંયે તેઓ ઉદાસીન વૃત્તિવાળા હતા. તેઓ આપાદી અને કાર્તિકી એકાદશીને પ્રસંગે પંકજપુરની યાત્રા કરતા હતા, અને હાં રેતાળ મેદાનમાં પ્રેમથી ભગવદ્ભજન કરતા કરતા તદ્દસીન થઈ જતા હતા. વિવિધ પ્રકારની કવિત્વકથાથી ભગવાન ધનશ્યામનાં રૂપ અને શુભોત્તું ધ્યાન ધરતા હતા. હૃદયમાં જે ભગવત્પ્રેમ હતો, તે જ કંઠમાંથી દીર્ઘન-રૂપે બહાર નીકળતો હતો. તેમની વાણી સાંભળીને દુષ્ટ અને મૂર્ખ દોષો પણ પ્રેમથી મુગ્ધ થઈ જતા હતા. તેમને પણ હમેશાં તેમના મુખેથી ભગવાનનાં શુભગાન સાંભળવાની ઇચ્છા રહ્યા કરતી હતી. લાલુદાસ “ચલ્લલાભસંતુપ્તઃ” (જે વખતે જે આવી મળ્યું તેનાથી સંતોષ માનનારા) હતા. કદિ કોઈની પાસે કંઈ માગતા ન હોતા. જે અન્નવજ્ર મળતાં તેનાવડેજ આનંદપૂર્વક નિર્વાહ કરતા હતા. પોતાનું કે પારકાનું એવો ભાવ પણ તેમનામાં રહ્યો ન હોતો. સર્વત્ર તેઓ એક જ ભાવ અનુભવતા હતા, તેમના ચિત્તમાં કાઈ વિકલ્પજન ન હોતો.

લાલુદાસ આવા પરમમક્ત થયા. ભક્તિના આનંદમાં તેમના મુખમાંથી અનેક અલંગ નીકળ્યા હતા. આ અલંગ તેમના શુદ્ધ પ્રેમનું દર્પણ છે. તેમના આવા સો અલંગ આજે પણ મળે છે. તેમાંથી થોડાકનો ભાવાર્થ આ નીચે આપીએ છીએ:—

“આ કાનોવડે તારું નામ અને શુભ સાંભળીશ. આ પગોવડે તીર્થોત્તર માર્ગે ચાલીશ. આ નાશવંત દેહ ખીજ કયા કામમાં આવશે? ભગવન! મને એવી પ્રેમભક્તિ આપો કે મુખથી તમારું નામ અખંડરૂપે લેતો રહું. પેટને માટે હું કોઈ પણ નકામો ધંધો નહિ કરું. સૌ ગ્રાણીઓમાં હે રામ! હું તમનેજ જોઈ, અને તમારા પ્રસાદથી સંતોષ પામું. હે દેવ! આ લાલુદાસ એવક ખીન્નું કંઈ આપની પાસે યાચતો નથી. વૈકુંઠ-લોકમાં અમને શી વાતની ખોટ છે?”

“જેમણે રામધ્યાનનું અવગ્રહન કર્યું તેમાંજ મનને દૃઢ કરીને એકત્વ ભાવનાથી તન્મય થવું એથી વિશેષ સાધન ખીન્નું કોઈ નથી. પરદ્રવ્ય અને પરસ્ત્રીને અસ્પૃશ્ય માનવાં, એનાથી વિશેષ નિર્મળ ખીન્નું કોઈ તપ નથી. લાલુદાસ કહે છે કે આ કલિયુગમાં રામનામ એજ ભવસાગર તરવાનો સરળ ઉપાય છે.”

વિશ્વાંતિનું પરમસ્થાન વિદ્વદ્વિધાનજ જે મળી ગયા તેથી હવે હિન્મની સમાધિ યાદ આવતી નથી; વિદ્વદ્ ભગવાનને જોવાથીજ મનમાં આનંદ આનંદ થઈ જાય છે. આજ ભગવાન પરમાનંદ છે, આનંદકંદ છે. મનમાં ભગવાનનું રૂપ એવું આવીને જેસી ગયું છે કે જગૃતિ, સ્વપ્ન, સુષુપ્તિ કોઈ પણ અવસ્થા યાદ આવતી નથી.”

“જે અનાદિ પરબ્રહ્મ નિઃશ્વામ છે તે જ આ ઉભી રહેલી ધનરયામ મૂર્તિ છે. જોને જોઈને શ્રુતિ (વેદ) ‘નેતિ નેતિ’ કહીને પાછી ફરે છે તે પરબ્રહ્મ મૂર્તિ આ ઇટ ઉપર છે. માનીઓનું જે માન છે, મુનિઓનું જે ખ્યાન છે, તેજ આ ઇટ ઉપરના પરબ્રહ્મ છે. પુણીકના તપથી આ ચીજ મળી છે બાલુદાસ એજ માગે છે કે હે ભગવદ્! મને એજ વરદાન આપો કે હું તમારી સેવા કરું.”

“હવેને દંઢ કરીને હું આગ્યો હારે ચંતસાધુ સ્વામીજી મળી ગયા, અને જન્મ-મરણનું બંધન તૂટી ગયું. જે ઇચ્છા કરી તે મળ્યું હું ધન્ય થયો, કૃતકૃલ થયો હવે ધન્યારા બંધાજન્મ તમારી સેવાને માટે ગાઓ.” (શાહુ)

—[*]—

વિવેકવિચાર

દોહડા

(લેખક: શ્રી માણિક્યવર્મા)

સ્થૂળ સૂક્ષ્મ સોગો વિષે, સ્મરણ કરે જન બેહ;	
તત્ત્વ સ્મરણ નવ કરી શકે, પાર ન પામે એહ.	૩૧
માટે વિરાગ દંઢ કરો, દોષ વિપયના જોઈ,	
દુઃખે કરી પણ દાખજો, અવગા મનને રોઈ.	૩૨
વ્યવહારે રોકાય, ને ભૂલાય સ્વરૂપ તો;	
અકળામાં તું જરાય, સ્વરૂપ ચાહ્યું નથી જતું.	૩૩
છાડ ન નિજરૂપ સ્મરણને, છાડ ન વિપય વિરાગ;	
છાડ ન તું સમભાવને, તોં છુટારો આગ.	૩૪
છાડ ન ભવમિથ્યાત્વને, છાડ ન સહજસ્વભાવ,	
છાડ ન પરમ ગલીરતા, છાડ ન ગુરુપદ તાવ.	૩૫
મુખરૂપ તે દુઃખરૂપ બહુ, દુઃખરૂપ તે મુખરૂપ;	
વિચારતાં તું જાણરો, તો ટળરો ભવરૂપ.	૩૬
સ્વરૂપ સ્મરણ જો જાય તો, આવી ઊસે દુઃખ;	
માટે વિસર ન સ્વરૂપને, ઇચ્છે સદાય જો મુખે.	૩૭
વળે પાછી જો વૃત્તિ તો, મુખ મુખ મુખ ઉભરાયા;	
નિજનંદનો નિધિ અહીં, તે તારે વશ થાય.	૩૮
ભખતું શું જાણું અહીં, સઘળું તારે હાથ;	
લેવા ધારે લઈ શકે, કરે કૃપા જો નાથ.	૩૯
એકજ ગુરુની શાન, આત્મ થઇને તું રહે;	
મૂકી માન ગુમાન, શીતળ શાંત સદા રહે.	૪૦
જ્ઞાની ને અજ્ઞાનીમાં, શો છે ફેર વિચાર;	
નિર્વિકાર જ્ઞાની રહે, અજ્ઞાનો સવિકાર.	૪૧

દેશુળાકાર થયા કરે, જે મન વારંવાર;	
અંતે તેવું પામશે, સંશય હોય ન લગાર.	૪૨
સમજી નર સમજે ખરા, પાળે વિરલા સંત;	
પાળે બેડા પાર છે, નહિ તો નહિ ભવઅંત.	૪૩
વારંવાર સંસાર, મિથ્યા ધારો મનથકી;	
રહીતે બ્રહ્માકાર, સુખસાગરમાં ઝીલજો.	૪૪
આ મિથ્યા આભાસ, સ્રોપુત્રાદિક સર્વ છે;	
તો ક્યમ પામે ત્રાસ? સઘળાં તારાં રૂપ છે.	૪૫
દશ્યતણે રચનાર, તું પોતે તું ઈશ છે;	
છે વિધવિધ આકાર, તારી ઈચ્છાના બધા.	૪૬
સ્વપ્નતણું જ્યમ દશ્ય, દ્રષ્ટાથી જુદું નથી;	
ત્યમ જાગૃત્તું દશ્ય, તું દ્રષ્ટાથી ભિન્ન નહિ.	૪૭
પહોંચાને પેખી, ત્રાસે બાળક અણ જ્યમ;	
તારી છાયા દેખી, દશ્ય બધું તું ત્રાસમાં.	૪૮
ત્રણ દેહ મિથ્યા સહી, મિથ્યા આ સંસાર;	
અભ્યાસે અતુલ્ય કરી, ઉતરી જા ભવપાર,	૪૯
તળીઈ જે દેખાય નહિ, તો જળ નીલ જણાય;	
અધિષ્ઠાન દેખાય નહિ, તેથી જગત જણાય.	૫૦
નિર્મળ જળ તલે જ્ઞાનવીણ, લીધું જેમ જણાય;	
તેમ બ્રહ્મના જ્ઞાનવીણ, બ્રહ્મજ જગત જણાય.	૫૧
આનંદસાગરમાં અહીં, ચાલે હોડી કાય;	
તું તો સાગરરૂપ છે, તું હોડી ક્યમ થાય?	૫૨

શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર

(વૈશાખ માસ)

શ્રીસદ્ગુરુમહાપૂજન:—ગત જ્યેષ્ઠ સુદિ ૧૫ના ગ્રહણનિમિત્તે પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવતું સૌ આનંદાશ્રમવાસીઓએ મળીને પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવતું યથાવિધિ મહાપૂજન કર્યું હતું.

સુખ્યલેટ:—રૂ. ૧૮૦-૦-૦ ડોક્ટર શ્રી. પીરાજશાહ એચયશાહ હાયવાય-માહીમ. રૂ. ૫૧-૦-૦ સ્વ. કાલિદાસ દામોદરદાસ શ્રોફ-મુંબઈ તેમના આત્મકથાશ્રુત્યે દર વર્ષે ચૈત્ર સુદિ ૨ના દિને તેના બાળમાંથી થાળ ધરવામાટે અર્પણ. રૂ. ૧૧-૦-૦ નામદાર દરબારશ્રી અમરાવાળા સાહેબ-વાઘણીયા.

લઘુરુદ્ર અને રુદ્રાભિષેક:—શ્રી. વિઠ્ઠલદાસ શામળ-કુંડલા (લઘુરુદ્ર.) શ્રી. ચુનીલાલ મગનલાલ-પેટલાદ (રુદ્રાભિષેક.) બહેન જમનાબાઈ મનજી કેશવજી-મુંબઈ (રુદ્રાભિષેક.) સ્વ. ગંગાબેન મૂળજી-લીંબુડા (રુદ્રાભિષેક.)

લોજન:—રૂ. ૯-૦-૦ શ્રી. શંકરલાલ બાપાલાલ તરફથી અર્પણ થયેલી રકમના બાળમાંથી ભોજન. રૂ. ૧૦-૪-૦ શ્રી. વીરજી નેહાભાઈ લુહાર ત્રાકાવાળાના પિતાશ્રીના આત્મકથાશ્રુત્યે ભોજન. રૂ. ૧૨-૧૨-૦ સ્વ. છગનલાલ વજ્રેશંકર તરફથી અર્પણ થયેલી રકમમાંથી.

થાળો—૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી રતિલાલ 'દાનજી-વંચલી. ૩૧. ૩-૮-૦ શ્રી, લક્ષ્મીદાસ
હંસરાજ ગરેજવાળા તરફથી અર્પણ થયેલી રકમના વ્યાજમાંથી થાળ. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી.
બાણુભાઈ રામજી ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. પુરુષોત્તમરાય અનંતરાય-માંગરોળ. ૩૧. ૩-૮-૦ શ્રી.
સોમનાથ ત્રિમલાલ પાઠકતરફથી અર્પણ થયેલી રકમના વ્યાજમાંથી ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી.
વિનોદરાય વસંતરાય-પાટણ. ૩૧. ૧-૪-૦ માત્તર લગવાનજી હરદેવ-ચોટીલા. ૩૧ ૧-૪-૦
શ્રી. મંગળદાસ કેશવલાલ ભક્ત-જોરીવલિ. ૩૧. ૧-૪-૦ સદ્ગત નરબેરામ ચકુભાઈના વ્યાત્મ-
કથાણુએ, હા. શ્રી જયશંકર મયારામ ભટ્ટ. ૩૧. ૧-૪-૦ શાસ્ત્રી દયારામ મજાજી ૩૧.
૧-૪-૦ શ્રી. રમેશચંદ્ર યુનીવાલ-પેટલાદ ૩૧ ૧-૪-૦ શ્રી. લક્ષ્મીશંકર રઘુરામ-અમરેલી.
૩૧ ૧-૪-૦ શ્રી. રમણિકલાલ ત્રિભુવન દવે ૩૧ ૧-૪-૦ જેન જમનાભાઈ મનજી કેશવજી.
૩૧. ૨-૮-૦ શ્રી ગુણવંતસિંહ જયમસિંહ-મુખર્ધી ૨ થાળ ૩૧. ૧-૪-૦ વલ્લભસિંહ માનસિંહ-
કુતિયાણા ૩૧ ૧-૪-૦ શ્રી. મોરારજી ઝોધવજી-મુખર્ધી ૩૧ ૫-૦-૦ શાંતિલાલ નરોત્તમ-
દાસ-મુખર્ધી (૪ થાળ) ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી ધીરજલાલ પોપટલાલ-જામનગર.

અખંડદીપકઃ—૩૧. ૧-૦-૦ શ્રી રવિશંકર સોમેશ્વર દવે-ઝાવી ૩૧ ૦-૪-૦ શ્રી.
રામજી વિશ્રામ-કરાંચી ૩૧ ૦-૪-૦ શ્રી વિનોદરાય વસંતરાય-પાટણ. ૩૧. ૧-૪-૦ જેન
જમનાભાઈ રણજીભાઈ-પેટલાદ. ૩૧ ૨-૦-૦ જેન જમનાભાઈ મનજી કેશવજી-મુખર્ધી. ૩૧.
૦-૪-૦ વલ્લભસિંહ માનસિંહ-કુતિયાણા.

[*]
પરચુરણમેટ
[વૈશાખ માસ]

૦-૨-૦ વિ જીવનલાલ
૦-૨-૭ પરચુરણ
૦-૪-૦ શ્રી. ચપકલાલ મૂળશંકર-મેદરડા
૧-૦-૦ મેટ-હા નાનાલાલ વિદ્યાર્થી
૧-૦-૦ શ્રી. મેપા મજાજી
૧-૦-૦ " પોપટલાલ રામજી
૧-૦-૦ " લાધા આબા-જાડવાવજી
૭૮-૧૪-૦ શ્રી શેક રાજસી જીવગજ તરફથી
માસિક સાર્વિક દાનના
૫-૦-૦ જેન જાનખાઈ ડાસા-રાણાવાવ
૧-૦-૦ શ્રી ત્રિભુવનદાસ સૌભાગ્યચંદ
-જૂનાગઢ
૧-૦-૦ શ્રી. મયાશંકર-જટાશંકર-આંટવા
૧-૦-૦ શ્રી રામજી વિશ્રામ-કરાંચી નિલ
દાન નિમિત્તે
૧-૪-૦ શ્રી. વિક્રમદાસ શામજી-કુસા.
૦-૮-૦ " વિક્રમદાસ શ્યામજી તરફથી લગુ-
જના પૂજાપાના તથા મેટના

૧-૦-૦ શ્રી નંદોભાઈ રૂઢાભાઈ-માંગરોળ
૦-૮-૦ " દેવાણુ બેઠા-માંગરોળ
૨-૮-૦ શ્રી. કુજી પ્રાગજી ભટ્ટ-ઉદેપુર
૧-૦-૦ " રાણા ઉદયસિંહજી-માંગરોળ
૦-૫-૩ મદિરે પરચુરણ મેટ
૦-૭-૬ " "
૦-૪-૦ શ્રી સુખોદયંદ મોહનલાલ-મુખર્ધી
૧-૪-૦ લુહાર જોરામ જીમા-વાડાસડા
૦-૩-૦ તેમના મિત્રો તરફથી
૦-૨-૬ પરચુરણ
૦-૬-૦ શ્રી. મન્વંતરાય કરસનજી આજા
હા શ્રી. મ ત્રિ ભટ્ટ-સુરત
૦-૨-૦ જેન સતેજ બહેન-બીલખા
૦-૧-૬ પરચુરણ
૧૧-૫-૦ શ્રી. આનંદગ્રામ મુચ્છુમંડળ મુખર્ધીમાં
શ્રીશંકરજીવતી નિમિત્તે પૂજ્યપાદ-
શ્રીનું મહાપૂજન થતા મેટના હા.
શેક દામોદરદાસ માધવજી

- ૧-૦-૦ શ્રી. મહેરાચંદ્ર ચંદુલાલ-અમદાવાદ
 ૧-૦-૦ ,, વિનોદરાય જયંતિલાલ-ખેડા
 ૨-૦-૦ ,, દેશવલાલ જોશલાલ-મુંબઈ
 ૩-૨-૦ ,, અંબાલાલ તુલજરામ-જંજીર
 શ્રીશંકરજયંતીના ભેટના
 ૪-૦-૦ શ્રી. ઊદાલાલ ત્રિશુવનદાસ-લાયાવદર
 ૫-૦-૦ દરબાર વાલેરા-એલલ-શેકુમાર
 ૧-૦-૦ શ્રી. બાલાશંકર સોમેશ્વર-અમદાવાદ
 ૧-૮-૦ વૈષ્ણરાજ બાલાશંકર-અમદાવાદ
 ૧-૮-૦ શ્રી. વસંતરાય છબીલરામ-પાટણ
 ૧-૮-૦ ,, વિનોદરાય છબીલરામ ,,
 ૨-૦-૦ ,, વલ્લભસિંહ તથા તેમનાં ધર્મપત્ની
 શુભામ્બેન, લગ્ન પ્રસંગે ભેટ
 ૨-૮-૦ શ્રી. મહેદ્રસિંહ તથા તેમનાં ધર્મપત્ની
 બહેન મંગળાબેનના લગ્ન પ્રસંગે
 ૧-૪-૦ શ્રી. વિનોદસિંહ નવલસિંહ ઉપનયન-
 સંસ્કાર સમયે ભેટના
 ૦-૮-૦ શ્રી. મહેદ્રસિંહ તરફથી પ્રસાદ ધરવા
 ૧-૦-૦ ,, કરણસિંહજી લાલસિંહજી કાકિર
 ૧-૦-૦ ,, નરેન્દ્રસિંહ દયાળસિંહજી
 ૧-૦-૦ ,, ઉપેન્દ્રસિંહજીનાં ધર્મપત્ની
 ૦-૮-૦ શ્રી. નિર્મળસિંહ રૂનાધસિંહ
 ૧-૪-૦ શુભામ્બેન નવલસિંહ-ભોરખી
 ૧-૪-૦ શ્રી. મનહરસિંહ નવલસિંહ ,,
 ૧-૦-૦ ,, વસંતરાય
 ૫-૦-૦ ,, મહેરાચંદ્ર ચંદુલાલ ત્રિવેદી
 ૫-૦-૦ ,, વિનયચંદ્ર જયંતિલાલ ,,
 ૦-૮-૦ ગૌ. સ્વ. જવલખા-આણંદ
 ૦-૧-૩ પરચુરણ
 ૧-૫-૦ શ્રી. મજલાલ નરેશરામ અઢિયા
 ૮-૦-૦ સ્વ. લાઈલાલ નાનાલાલ યાજ્ઞિક
 અમદાવાદ આનંદઆશ્રમમાં માસિક
 યાજ્ઞના રા. શ્રી. જયશંકર ભટ્ટ
 ૦-૪-૬ શ્રીભોજદાસ-આનંદઆશ્રમના ભેટના
 હા. શ્રી. હરદત જોશી

- ૦-૮-૦ શ્રી. સુનીલાલ મગનલાલ-ખેડાદયાગા
 તરફથી ભેટપૂજાપાના
 ૧-૪-૦ શ્રી. સુનીલાલ મગનલાલ-ખેડાદ
 ૨-૦-૦ પરચુરણ
 ૧-૦-૦ શ્રી. સુનીલાલ હીરાલાલ-હીંજી
 ૫-૦-૦ ,, લવકુમાર કાંતિલાલ-પોરબંદર
 ૦-૮-૦ બહેન જમનાબાઈ મનજી કેશવજી-
 મુંબઈ રુદ્રાલિપેઠનો પૂજાપો તથા
 ભેટના
 ૦-૮-૦ તેમનાં તરફથી ભેટ
 ૦-૪-૦ શાસ્ત્રી સુનીશ્વર-અમરેલી
 ૮-૧-૦ આનંદઆશ્રમ મુમુક્ષુ મંડળ-મુંબઈ હા.
 શેક દામોદરદાસભાઈ વૈશાખ સુ.
 ૧૪ના પૂજનભેટના
 ૦-૪-૦ વિ. નાનાલાલ
 ૦-૧૨-૦ સ્વ. ગંગાબેન મૂળજી-હીંજી
 રુદ્રાલિપેઠનો પૂજાપો તથા ભેટના
 ૦-૪-૦ શ્રી. દરસનદાસ હરજી-જૂનાગઢ
 ૩-૦-૦ શ્રી. શુભવંતસિંહ જલમસિંહજી હા.
 ચિ. શશિકુમાર
 ૦-૮-૦ ચિ. શશિકુમાર દયાળસિંહજી-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ શ્રી. વલ્લભસિંહ માનસિંહ-કુતિયાણા
 ૫-૦-૦ શ્રી. વલ્લભસિંહ માનસિંહ લગ્ન
 પ્રસંગની ભેટ
 ૩-૧૨-૦ શ્રી. વલ્લભસિંહ માનસિંહ, નિલદાનના
 ૨-૩-૬ ,, વિદ્યુદાસ ગોરધન-રાજકોટ
 ૫-૪-૦ હા. નારણદાસ દુર્લભજી-જોશવરનગર
 ચિ. દામોદરનાં લગ્નપ્રસંગની ભેટના
 હા. શ્રી. આણંદલાલભાઈ વડીલ-
 પોરબંદર
 ૩-૦-૦ શ્રી. શાંતિલાલ નરેશમદાસ-મુંબઈ
 ૧-૦-૬ શ્રી. દુર્લભજી વાલજી-રાણાવાવ
 ૧૭-૮-૦ શ્રીમાન હર્ષદરાય મહારાણીદાસ દેશાઈ
 તરફથી મે માસના માસિક નિલગળ
 તથા યાજ્ઞ આદિના

૩. ૫૦૦-૦-૦ શ્રી. કે. કે. રાહીયા-આક્રિષ્ણ તરફથી એક ઓરડો બંધાવવા માટે
 અશુભેવામાં અર્પણ કર્યા છે.

શ્રીવક્ષિણામૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ ॥

આનંદં વ્રહ્મણો વિદ્વાન્ ન વિમેતિ કુતશ્ચન ।

અર્થઃ—આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને જાણનાર કાશ્મથી પણ કાચ પામતો નથી.
તૈત્તિરીય-ઉપનિષત્

વર્ષ ૧૪ મું]

સંવત્ ૨૦૦૧ આપાદ

[અંક ૨ નો

ભક્તગીત

[લેખકઃ—શ્રી. મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેરાઈ-વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંધાન ગતવર્ષના અંક ૧૩ ના પૃષ્ઠ ૧૩૬ થી)

વિહાર ખીલો કહું હું શરીરશુદ્ધિને,
જે પણ સર્વે શરીરધારીતું કર્મ લે;
પણ ખીજઓ પાતાતું ગમતું કરે,
શાસ્ત્રવિધિને નાથ ગણે નિજ ધર્મ લે ૨૫

શરીરમાંથી પાતાપણને કાઢવા,
કર્મ બધાં કરવાની જે જે રીત લે;
ગાસ્ત્રે કહી સઘળી તે જનહિત સાધવા,
દ્વિજજન સાથે રાખી તેમાં પ્રીત લે. ૨૬

નાથપ્રભુને પાતાપણ નહિ દેહમાં,
તેથી તેને રીતતણું નહિ કામ લે;
તોપણ ખીજઓને દેવા દાખલો,
આચરતા શાસ્ત્રોની રીત તમામ લે. ૨૭

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમત્નાથભગવાન]

હૃદયને તથા શરીરને નિરામય રાખવા સર્વદા ઉદ્ધુક્ત રહેજો.

વિવેકનું બલ વધવાથી હૃદયની નિરામયતા સ્થાયી રહેવા લાગશે શુભ મહાશુદ્ધ ધૈર્ય ને સાવધાનતાથી ચાલુ રાખી, મનનાં મના રાક્ષસનો નાશ કરશે. અંતરાયવિના આદરપૂર્વક બ્રહ્મભાવના કર્યા કરવાથી દરેકની વાસના ઉત્તરોત્તર શાંત થતી જશે.

અંત કરણની ને ઇંદ્રિયોની વૃત્તિ વિષયોભણી યોગથી દાડે તેમાં વધારે દોષ છે, ને સૂક્ષ્મવાસનાને લીધે અંત કરણ વિષયોનું ચિંતન કરે તેમાં ન્યૂન દોષ છે, પરંતુ તેનું વિષયચિંતન પણ બ્રહ્મભાવવડે મુમુક્ષુએ શમાવ્યા કરવું જોઈએ.

સદાગ્રહથી શુભપ્રયત્ન કરનારા ઇચ્છિતને મેળવવા મુલાગી થાય છે ઇષ્ટની પ્રાપ્તિમાટે અધિક અધિક ઉર્મીગથી પ્રયત્ન કરવો, પણ મુઝાવુ નહિ.

અંતઃકરણને આત્મામા સુસ્થિર રાખવાના પ્રયત્નવડે તેમાં દરેકના નિરર્થક સૂક્ષ્મસ્થૂલવેગ ન પ્રકટવા દેશે.

વાણીના નિગ્રહ રાખવાથી, કર્તવ્યનિષ્ઠા રાખવાથી, ને ક્રોધને વશ વર્તવવાથી વ્યવહારમાં સુખી રહેવાય છે, ને પરમાર્થમાં આગળ વધાય છે.

મોક્ષપ્રતિપાદક પુસ્તકોનું વાચનમનન ચાલુ રાખી અંત કરણની ચોગ્યતામાં વધારો કરતા રહેશો.

સ્વદોષ જોવાનો, ને પ્રતીત થતા સ્વદોષોનો પરિત્યાગ કરવાનો પ્રયત્ન કરવાથી અંત કરણ નિર્મલ થાય છે પરદોષ જોવાથી અંત કરણ તપે છે, ને મલિન થાય છે, માટે સમગ્ર માણસ પરદોષ જોતા નથી.

વિવેક, વૈરાગ્ય ને સહનશક્તિ વધારતા રહેશો, અને હું ને મારું એ ભાવ શિથિલ કરતા રહેશો.

શુભવિચાર ને શુભકર્મવડે મનને નિર્મલ કરે, પરમાનંદરૂપ પરમાત્માના ધ્યાનવડે તેને સ્થિર ને પ્રસન્ન રાખે.

વિશુદ્ધભાવના મનુષ્યના હૃદયનું અંધારું દૂર કરે છે, માટે તે વિશુદ્ધભાવનામાં ઉત્તરોત્તર વધારો કરતા રહેશો.

અસંસ્કારી વ્યક્તિને સુધારવાનો પ્રયત્ન કરનારને પુણ્યનો લાભ થાય છે, દોષ ન લાગે.

જેમ ભ્રાંતિના, મનોરાજ્યના ને સ્વપ્નના પદાર્થો તે તે કાલે જોનારને દુખાય છે, છતાં તે પદાર્થો સાચા નથી તેમ જાત્ર કાલમાં પ્રતીત થતા પદાર્થો પણ તે અવસ્થામાં પ્રતીત થાય છે, છતાં તે સાચા નથી એવો નિશ્ચય મુમુક્ષુએ પોતાના મનમાં વારંવાર કર્યા કરવો જોઈએ.

દરેકમાં મિથ્યાપણાની ભાવના રાખ્યાવિના પ્રતિકૂલપ્રસંગમાં મન ખેદાદિને વશ થઈ સ્વકર્તવ્યપરાયણ રહી શકે નહિ.

“સ તુ દીર્ઘકાલનૈરંતર્યસત્કારાસેવિતો દદમ્ભીમિ ॥” (તે અભ્યાસ લાંબો સમય, અંતરાયવિના આદરપૂર્વક કરવામાં આવે તો તે પાકો થાય છે.) એ સૂત્રમાં કહેલી રીતે વર્તવાથી અભ્યાસમાં આગળ વધારો (ચાલુ)

શ્રીસનત્સુજાતીયમ્

(શાંકરભાષ્યસમેત)

[અનુવાકઃ-શ્રી. મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દશાઈ-વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંધાન ગતવર્ષના અંક ૧૩ના પૃષ્ઠ ૧૩૯ થી)

इमं यः सर्वभूतेषु आत्मानमनुपश्यति ।

अन्यत्रान्यत्रयुक्तेषु स किं शोचेत्ततः परं ।

योगिनस्तं प्रपश्यन्ति भगवन्तं सनातनं ॥ ૨૧ ॥

જે પોતાના દેહને તે પોતે છે એમ જાણે છે તેને તેના દેહ જન્મ અને મરણ આદિ દ્વંદ્વોને પાત્ર હોવાથી તે તે દ્વંદ્વના અનુકૂળ અંશને પામતાં હર્ષના અને પ્રતિકૂળ અંશને પામતાં શોકનો અવસર થાય છે.

અને બહુધા બધાજ દેહીઓ પોતપોતાના દેહને જ તે પોતે છે એમ જાણી રહેનારા હોય છે અને તેથી બહુધા બધાજ દેહીઓને હર્ષના તથા શોકનો અવસર થાય છે.

બહુધા બધાજ દેહીઓ પોતપોતાના દેહનેજ તે પોતે છે એમ જાણી રહેનારા છતાં કેમજ દેહી વસ્તુતાએ દેહ નથી.

દેહી પોતે તેના દેહથી જુદાજ છે.

તે માત્ર તેના સ્થૂલ દેહથીજ જુદા છે એમ નથી પણ તેના સૂક્ષ્મ દેહથી પણ જુદા છે તથા તેના કારણદેહથી પણ તે જુદાજ છે.

સ્થૂલદેહ, સૂક્ષ્મદેહ અને કારણદેહથી પોતે સર્વથા જુદાજ હોવા છતાં કારણ-દેહમાં, સૂક્ષ્મદેહમાં તથા સ્થૂલદેહમાં ક્રમથી પોતાનું અભિમાન કરીને એટલે તે તે દેહ પોતે છે એમ માની લાંબને દેહી તે તે દેહ પોતે છે એમ જાણી રહેનારો થાય છે.

દેહી પોતે પોતાના ખરા સ્વરૂપે તો પરમાર્થકેરિના પદાર્થ જેને શાસ્ત્રમાં બ્રહ્મ એવી સંજ્ઞાવડે કહેલો છે તે છે.

જે પદાર્થને જન્મમરણ આદિ દ્વંદ્વો લાગુ ન થાય અને તેથી જે પદાર્થ સદા અવિકૃત એકરૂપે રહેનારો હોય તે પદાર્થ પરમાર્થકેરિનો પદાર્થ કહેવાય.

જે પદાર્થને જન્મમરણ આદિ દ્વંદ્વો લાગુ થાય છતાં જેનાવડે વ્યવહાર સધાવો શક્ય થાય તે પદાર્થ વ્યવહારકેરિનો પદાર્થ કહેવાય.

પરમાર્થકેરિનો પદાર્થ નિતાંત ખરો હોય.

વ્યવહારકેરિનો પદાર્થ વ્યવહારપૂરતો ખરો હોય.

જે પદાર્થ દેખાવામાત્રપૂરતો પદાર્થ દેખાય પણ જેનાવડે વ્યવહાર સધાવો શક્ય ન થાય તેવો પદાર્થ પ્રાતિભાસિકકેરિનો પદાર્થ કહેવાય. તે ખરો ન હોય.

જાંઝવાનું જળ દેખાવામાત્રપૂરતું જળ દેખાય છે પણ એ જળવડે સનાતપાન આદિનો વ્યવહાર સધાવો શક્ય ન થાય તેથી તે જળ પ્રાતિભાસિક-

કોરિનો પદાર્થ કહેવાય

પ્રસિદ્ધ જળ અને બીજા પદાર્થો જેનાવડે સ્નાનપાન આદિનો વ્યવહાર સધાવો શક્ય થાય છે તેવા સર્વે પદાર્થો, જેમાં કારણદેહ સૂક્ષ્મદેહ સ્થૂલદેહ અને તે તે દેહવડે દરય સઘળા પદાર્થોનો સમાવેશ થાય છે 'તે સર્વે પદાર્થો વ્યવહારકોરિના પદાર્થો કહેવાય

દેહી પોતે વસ્તુતાએ પરમાર્થકોરિતું બ્રહ્મ છતાં માયાના બંધથી બંધાઈને દેહમાં પોતાપણું કરી રહેનારો દેહી થાય છે

દેહી પોતે વસ્તુતાએ દેહ નથી પણ દેહથી અલગ તેતું ખરું સ્વરૂપ કંઈ બીજું છે એવો બોધ જનતામાં ઉપસ્થિત રહેવામટિ શાસ્ત્રમાં તેની જીવ-સંજ્ઞા કહી છે

જીવસંજ્ઞાવડે શાસ્ત્ર સતત એવો ઉપદેશ કરે છે કે દેહીના મરણ પ્રસંગે વસ્તુતાએ મરણ પામનારો દેહી નથી પણ દેહ છે અને દેહી તો મરણ-પ્રસંગે પણ જીવતો હોય છે, છતાં દેહસાથે પોતાની એકતા કરી રહેલો હોવાના કારણે દેહના મરણનો દેહીનેવિષે ઉપચાર કરાય છે એટલેકે મરે છે દેહ છતાં દેહી મુઓ એમ કહેવાય છે તે ઉપચારથી કહેવાય છે તે ખરું ન સમજવું. ખરું તો દેહના મરણપ્રસંગે પણ દેહી તો જીવતોજ હોય છે આ પરિસ્થિતિનો જનતાને સતત ઉપદેશ થતો રહેવાના આશયથી શાસ્ત્રમાં દેહીની જીવસંજ્ઞા કહેલી છે

આવા જીવો ઘણા જોવામાં આવે છે

પણ એક દેહી એવો પણ છે કે જે દેહમાં રહ્યો હોવા છતાં તે દેહમાં પોતાપણું કરતો નથી પણ પોતાના ખરા સ્વરૂપ બ્રહ્મમાંજ પોતાપણું કરી રહે છે

તેને માયાનો બંધ લાગુ થતો નથી પણ સામે તે માયાને વશ પતવે છે, તેથી જીવભૂત દેહીની અપેક્ષાએ શાસ્ત્રમાં તેની ઈશ્વરસંજ્ઞા કહી છે

આ એકજ ઈશ્વર માયાવડે ઈશ્વર થાય છે, ને આ એકજ ઈશ્વર માયાવડે જીવો થાય છે

આ ઈશ્વર પણ વસ્તુતાએ પરમાર્થકોરિનો પદાર્થ છતાં વ્યવહારકોરિના તેતું ઈશ્વરપણું પદાર્થોની અપેક્ષાવાળું હોવાથી વ્યવહારકોરિના પદાર્થમાં પણ તેની ગણના થાય છે

આવી રીતે સઘળા દેહીઓ પોતપોતાના દેહની અપેક્ષાએ વ્યવહારકોરિના જીવ અને ઈશ્વર હોવા છતાં વસ્તુતાએ પરમાર્થકોરિતું બ્રહ્મ હોય છે

પણ જીવો આ પરિસ્થિતિને ન જાણતાં પોતપોતાના દેહની માથે એકતા કરી રહેનારા હોવાથી પોતાના દેહને તથા પોતાની મમતાવાળા બીજા દેહીઓના દેહને દ્વેષેના મરણઆદિ પ્રતિકૂળ અંશે લાગુ થવાના પ્રસંગે તેમને શોકનો અવસર થાય છે

પણ જે જીવ આ પરિસ્થિતિને શાસ્ત્રના અને સદ્ગુરુના અતુલદુધી યથાવત્ જાણે છે તે પોતે પોતાને વ્યવહારકોરિનો જીવ જાણતો નથી પણ

પરમાર્થકોટિનું બ્રહ્મજ નાણુ છે તેથી પછી તેને તેના દેહને દ્વંદ્વોના મરણઆદિ પ્રતિકૂળ અંશો લાગુ થવાને પ્રસંગે પણ શોકનો અવસર થતો નથી.

અને જેમ પોતે વસ્તુતાએ વ્યવહારકોટિના જીવ નથી પણ પરમાર્થકોટિનું બ્રહ્મ છે એમ તે નાણુ છે તેમ બીજા બધા જીવો પણ સર્વે કોઈ વસ્તુતાએ વ્યવહારકોટિના જીવ નથી પણ પરમાર્થકોટિનું એકજ ને અદ્વિતીય એવું બ્રહ્મજ છે એમ પણ તે નાણુ છે.

તેથી પછી વ્યવહારની અપેક્ષાએ પોતાની મમતાનાં પાત્ર ગણાતાં સ્ત્રી-પુત્રઆદિ અન્ય સંબંધે જનોના દેહને પણ દ્વંદ્વોના મરણઆદિ પ્રતિકૂળ અંશો લાગુ થવાને પ્રસંગે તેને શોકનો અવસર થતો નથી.

એટલુંજ નહિ પણ પોતપોતાના દેહને વિષે પોતાપણું કરી રહેનારા સર્વે જીવો વસ્તુતાએ જીવો નથી પણ બ્રહ્મ છે એમ તે નાણુતો હોવાથી કોઈ પણ જીવના દેહને દ્વંદ્વોના મરણઆદિ પ્રતિકૂળ અંશો લાગુ થવાને પ્રસંગે તેને શોકનો અવસર થતો નથી.

પણ પોતે તથા સર્વે જીવો વસ્તુતાએ જીવો નથી પણ બ્રહ્મ છે આ પરિસ્થિતિ જે તે જીવના નાણુવામાં અનાયાસ આવતી નથી.

જે જીવો પોતાના દેહથી જુદું પોતાનું ખરું સ્વરૂપ શાસ્ત્ર અને સદ્ગુરુથી નાણી દેહથી અલગ પડીને પોતાના તે ખરા એવા બ્રહ્મસ્વરૂપમાં પોતાનો યોગ સાધે છે તેવા યોગીજનોજ આ પરિસ્થિતિને નાણુનારા થાય છે. તથા તેથી પોતાના જીવરૂપથી જુદા પોતાના ઈશ્વરરૂપને તથા પોતાના બ્રહ્મસ્વરૂપને નાણુનારા થાય છે.

જેઓ પોતાના દેહથી અલગ પડીને પોતાના ખરા સ્વરૂપમાં પોતાનો યોગ સાધતા નથી તેઓ કોઈ અનાયાસ પોતાના ઈશ્વરરૂપને તથા પોતાના બ્રહ્મસ્વરૂપને નાણી શકતા નથી.

શ્રીશંકરભાષ્યમ્ ॥

इममिति ।

इमं०॥ એમ આ શ્લોકવડે વિશેષ કહે છે.

इमं सर्वान्तरं सर्वभूतेषु सर्वप्राणिष्व्वात्मानं योऽनुपश्यति अन्यत्रान्यत्र देहेन्द्रियादियुक्तेषु शरीराद्यभिमानिषु ।

સર્વેની અંતર એટલે સર્વેભૂતોને વિષે એટલે સર્વે પ્રાણિઓનેવિષે એટલે દેહ ઇન્દ્રિયઆદિ જુદા જુદા પદાર્થોમાં બેઠાઈ રહેનારા સર્વેને વિષે એટલે દેહઆદિમાં પોતાપણાનું અભિમાન કરી રહેનારા સર્વેનેવિષે આ આત્માને તે જેમ રહેલો છે તેમ નાણુ છે. એટલે સર્વે દેહીઓનો આત્મા આ એકજ ને અદ્વિતીય એવું બ્રહ્મ છે એમ જે નાણુ છે એટલે સર્વે દેહીઓ વસ્તુતાએ આ એકજ ને અદ્વિતીય બ્રહ્મ છે એમ જે નાણુ છે.

स किं शोचेत्ततः परं ।

તેને એમ નાણુ પછી શોક કરવા જેવો પદાર્થ કયો રહેલો હોય છે ? કાંઈજ નહિ.

સર્વભૂતેષુ સ્વાત્માનં પર્યંસ્તતઃ પરં કિમનુશોચતિ ।

પોતાનો જે આત્મા પોતાનેવિષે રહેલો છે તેજ આત્મા બીજાં બધાં પ્રાણિઓનો પણ આત્મા છે તથા તેમના આત્મારૂપે તે બધાં પ્રાણિઓનેવિષે રહેલો છે. આ પરિસ્થિતિ જેવી છે તેવી યથાવત્ અનુભવથી જાણનારો એમ જાણ્યા પછી શોક કરવાયોગ્ય કેને માને ? કોઈનેજ નહિ અને તો પછી તે શોક કેનો કરે ? કોઈનાજ નહિ

સર્વભૂતસ્ય માત્માનમનુપશ્યન્ કૃતાર્થત્વાન્નનુશોચતીત્યર્થઃ ।

બધાંજ પ્રાણિઓ તેમના પ્રાણિરૂપે ખરાં નથી પણ બધાં પ્રાણિઓ ખરેખરાં બ્રહ્માજ છે આ વાસ્તવિક પરિસ્થિતિને તે જેમ છે તેમ યથાવત્ અનુભવથી જાણનારો માયાના બંધથી છુટેલો હોવાથી કૃતાર્થ છે અને એવી રીતે તે કૃતાર્થ થયેલો હોવાથી પછી તેને શોક કરવા યોગ્ય કોઈ રહેલું ન હોવાથી તેને કોઈના પ્રસંગથી શોક કરવાનો અવસર થતો નથી

तथा च श्रुति तत्र को मोह क. शोक परममनुपदयत ॥ २७ ॥

અને એવી શ્રુતિ પણ છે કે બુદ્ધાં બુદ્ધાં જજ્ઞાતાં બધાં પ્રાણિઓ વસ્તુતાએ એકજ ને અદ્વિતીય બ્રહ્મ છે એમ અનુભવથી એકપણને જાણનારને પછી કોઈપણ પ્રાણિને કંઈકેના મરણઆદિ પ્રતિકૂળ અંશો ખરેખરા લાગુ થાય છે એવા મોહનો કયા પ્રાણિના પ્રસંગથી અવસર થાય છે ? કોઈજ પ્રાણિના પ્રસંગથી નહિ, અને એવા મોહને અભાવે પછી તેને શોકનો પણ કયા પ્રાણિના પ્રસંગથી અવસર હોય છે ? કોઈજ પ્રાણિના પ્રસંગથી નહિ

(ચાલુ)

—[*]—

શ્રીમુચકંદગુહામાહાત્મ્ય

[સંપાદક-શ્રી અંબાશંકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી-આનંદાશ્રમ-બીલખા]

સોડમ્બા શ્રીગિરિવર ગિરિનારાયણની તળેટીમા આવેલ શ્રીમુચકંદગુહાના સ્થાનમા શ્રીમુચકંદ મહાદેવનું જુગજૂનું પવિત્ર સ્થાન છે આ સ્થાનમા ધણા મિદ્ધ પુરુષોએ નિવાસ કર્યો છે, તે પૂજ્યપાદ શ્રીમદ્બ્રાહ્મણ-શ્રીમદ્ગુરૂદેવે પણ આ સ્થાનમા નિવાસ કરી મહાધોગ સાધ્યો હતો, તેથી આ સ્થાન આપણા તીર્થસ્થાનોમાનું એક પવિત્ર તીર્થસ્થાન છે, એટલે આ સ્થાનનો પૌરાણિક ઇતિહાસ પણ આપણા યુગનુઓ તથા બહેનોએ જાણવો એ આવશ્યક હોવાથી આ નીચે આપવામાં આવે છે —

શ્રીકંદપુગણના પ્રભામખડના વસ્ત્રાપથક્ષેત્રના શ્રીગિરિનારાયણ મહોદયપર્વવિભાગમાં શ્રીશંકર-પાર્વતીના સંવાદરૂપે આ નીચેની કથા છે. —

ईश्वर उवाच —

अन्यानि देवर्लिगानि पूजयित्वा यथाविधि ।

મુચકંદશિષ્ય પૂજ્ય સર્વપાપક્ષયો મવેત્ ॥

શ્રીશંકર ભગવાન શ્રીપાર્વતીજીને કહે છે કે —હે પ્રાણુત્તમને ! શીદમોદકુળને કહે બીજાં શિવલિંગો છે, તેનું યથાવિધ પૂજન કરી, મુચકંદેશ્વર મહાદેવની પૂજા કરવાથી

સર્વ પાપોનો ક્ષય થાય છે, કારણકે આ મુચકંદેશ્વરની આજ્ઞા વિના જે આ ક્ષેત્રની યાત્રા કરે છે તે નિષ્ફળ જાય છે. પ્રથમ મુચકંદની આજ્ઞા લઈને પછી બીજાં સ્થાનોએ જવું, ને તેથી યાત્રાનું પરિપૂર્ણ ફલ પ્રાપ્ત થાય છે.

ઉપરનાં વચનો સાંભળી શ્રીપાર્વતીજી શ્રીશંકરભગવાનને પૂછે છે કે:—

હે પ્રાણપ્રિય ! શ્રીમુચકંદેશ્વરની આજ્ઞા લઈ યાત્રા કરવા જવું તેનું શું કારણ છે ? મને તો આશ્ચર્ય થાય છે કે આવાં ઉત્તમ ક્ષેત્રોની યાત્રામાં જતાં પહેલાં તેમની આજ્ઞા લેવાની આવશ્યકતા રહે છે, તેથી આ શ્રીમુચકંદેશ્વર મહાદેવની સ્થાપના કાણે કરેલ છે કે-જેથી તેમનાં દર્શનમાત્રથી યાત્રા સફળ થાય છે ?

શ્રીશંકરભગવાન ઉત્તરમાં કહે છે કે:—હે પાર્વતી ! પૂર્વે સસયુગમાં માંધાતા રાગના પુત્ર મુચકંદનામે એક મહાત્મ્યજીવન પરાક્રમી વીર યોદ્ધા હતા. જ્યારે અસુરો સ્વર્ગમાં આવી દેવતાઓ સાથે મહાયુદ્ધ કરવા લાગ્યા, ને ઘણાં વર્ષો મહાયુદ્ધ ચાલ્યા છતાં અસુરોને દેવો જીતી શક્યા નહિ, સારે ધ્રે પોતાના મિત્ર મુચકંદ પાસે જઈ દેવોને સાહાય્ય કરવા યુદ્ધમાં આવવા આમંત્રણ આપ્યું, સારે દેવતાઓની સેવા કરવાની ભાવનાવાળા મહાપરાક્રમી શ્રીમુચકંદે પ્રસન્નતાથી સ્વર્ગમાં જઈ અસુરો સાથે મહાભયંકર યુદ્ધ લાંબા સમયપર્યંત કર્યું, અને પોતાના યુદ્ધકૌશલ્યથી અસુરોનો સંકાર કરી દેવતાઓને વિજય અપાવ્યો. સર્વ દેવતાઓ પ્રસન્ન થયા, ને તેમની ઘણી પ્રશંસા કરી વરદાન માગવા રાગને જણાવ્યું, સારે રાગએ કહ્યું કે હે દેવો ! ઘણાં વર્ષો મહાયુદ્ધ કરીને હું થાકી ગયો છું તેથી મને ગાદીનિદ્રા કરી આરામ લેવાની ઇચ્છા છે, માટે મને તેવું સ્થળ ખતાવો કે જ્યાં હું સુષ્પૃવક નિદ્રા કરી આરામ કરું, પણ મને નિદ્રામાંથી જગાડનાર મારી દૃષ્ટિથી ભરમ થઈ જાય એવું વરદાન મને આપવા કૃપા કરો; કે જેથી કોઈ લાં આવીને મારી નિદ્રાનો ભંગ ન કરે. દેવેચ્છએજ જાણે આ વરદાન મગાઈ ગયું હોય એમ થયું.

સર્વ દેવતાઓએ વિચાર કરી દેવતાચળ-ગિરનારની શુદ્ધમાં જઈ તમારે નિદ્રા કરવી, અને સાથે સાથે એમ પણ જણાવ્યું કે-હે રાગજી ! તમેએ અમોને અસુરોના મહાનાસથી મુક્ત કર્યા છે તેથી અમે તમને વરદાન આપીએ છીએ કે દ્વાપરમાં શ્રીકૃષ્ણપ્રભુનાં દર્શન પણ તમને લાંજ-તે શુદ્ધમાંજ-થશે, કારણકે દ્વાપરયુગમાં શ્રીકૃષ્ણભગવાન યદુકુળમાં અવનિતો મહાભારતજીતારવા પ્રકટ થશે, ને ગોકુલમથુરામાં અનેક કંસાદિ દૈત્યોનો લીલામાત્રમો નાશ કરશે. કંસનો નાશ થયા પછી તેમનો મિત્ર ને કંસનો સસરો જરાસંધ શ્રીકૃષ્ણ સાથે ત્રેવીશ અક્ષૌહિણી સૈન્ય સાથે લડવા માટે આવશે. શ્રીકૃષ્ણ પ્રભુએ અનેકવાર તેને હરાવી કાઢી મુક્યો, છતાં તે અનેક યોદ્ધાઓ લઈ મથુરાને ઘેરા લાલી પુત્ર લડવા માટે આવશે તેજ સમયે કાલયવન પણ શ્રીકૃષ્ણ સામે ચઢાઈ કરી સૈન્ય સાથે યુદ્ધયાત્રા કરવા આવશે.

આ કાલયવન ને શ્રીકૃષ્ણ સાથે વૈર થવાનું કારણ એ હતું કે:—એક સમયે શ્રીગર્ગાચાર્યજી યાદવોના મહેમાન થયા હતા, ને એકબીજા વાર્તાલાપ કરી આનંદ દરતા હતા તેમાં કોઈએ વિનોદમાં પોતાના ગોર, પુરોહિત ગર્ગાચાર્યજીને પંક (નપુંસક) એવું સંબોધન કર્યું ને તેથી એકદમ ક્રોધાયમાન તેઓ થઈ ગયા, ને યાદવકુલનો નાશ કરવા શંકરનું ઉચ્ચતપ કરવા લાગ્યા, સારે શંકર તેમના પર પ્રસન્ન થયા ને વરદાન માગવા કહ્યું સારે ગર્ગાચાર્યે યદુકુલનો નાશ કરનાર પુત્રની યાત્રા કરી, ને શંકરના પ્રસાદથી ગર્ગાચાર્યજીને લાં કાલયવન નામનો પુત્ર ઉત્પન્ન થયો. તે યૌવનાવસ્થાને પ્રાપ્ત થતાં મહાઅભિમાની

ને દૂર થયો, એક દિવસ શ્રીનારદનપિ કાલયવનના ઘેર ગયા ત્યારે કૃતાંગલિ ચર્ધ દાલ-
યવને પ્રણિપાત કર્યા, અને આપની શી આજ્ઞા છે તે વગરસકોચે જણાવવા કૃપા કરો ! એમ
કહેવા લાગ્યો આ વચનો સાંભળી તેમને શ્રીનારદજીએ કહ્યું કે હે યવન ! મને કશી આવશ્યકતા
નથી, પણ હું તો માત્ર તને એતાવવા આવ્યો છું કે યદુકુળમાં જન્મેલા શ્રીકૃષ્ણદ્વારા તારું
મૃત્યુ ચવાતું-છે, ત્યારે તો તે ઘણો આશ્ચર્યમુગ્ધ બની તેમને પૂછવા લાગ્યો કે હે મુનિ !
આ કૃષ્ણ એ કોણ છે ? કયા રહે છે ? તે મને કહેો કે જેથી હુંજ તેનો નાશ કરું.
ત્યારે શ્રીનારદજી કહે છે કે હે ત્વીર ! શ્રીકૃષ્ણ યાદવકુલમાં વસુદેવજીને ઘેર જન્મ્યા છે, મથુરામાં કાલ
વસે છે, કામદેવને પણ લગ્નયમાન કરે તેવું ધનરાયમ તેમનું સ્વરૂપ છે પીળા પીતાબર,
મથુરાપિન્જરો, મુકુટ, કૌરુલ મણિ ને મકગૃતકુંડલ ધારણ કરે છે આ કૃષ્ણથી તું એતો
રહેજે એટલી મારી ભલામણ છે આમ કહીને પછી નારદજી સાથે મથુરા શ્રીકૃષ્ણ પાસે
આવ્યા. તે શ્રીકૃષ્ણની મમીપ આવી, કાલયવન યુદ્ધ કરવા આવે છે, માટે આપ તેની
સાથે યુદ્ધ કરશો નહિ, કારણકે તેમ કરવાથી વરદાન પામેલા તેને આપ પહેાંચી શકશો
નહિ, પરંતુ તેનો નાશ રેવતાચળની ગુહામાં મુચકદ રાજ સ્તા છે તેમના દ્વારા તેમના
દષ્ટિગતથીજ સરલતાપૂર્વક ચર્ધ શકરો એમ કૃતાંગલિ ચર્ધ કહેવા લાગ્યા.

એક તરફથી જરાસંધ સૈન્ય લઈ ચડી આવ્યો ને બીજી બાજુ તેની સાથેજ કાલ-
યવને પણ મહાસૈન્ય લઈ મથુરાને ઘેરા લાગ્યો શ્રીકૃષ્ણ તથા શ્રીબલરામજી બંને વિચારમાં
પડી ગયા શ્રીકૃષ્ણ પ્રભુએ યાદવકુળને દારકા લઈ જવા જણાવ્યું, ને પોતે યુદ્ધ કરવા
સજ્જ થઈ નગર બહાર નીકળ્યા. શ્રીકૃષ્ણને નારદજીનાં કહેવાં ચિહ્નો વડે ઝાળખી કાલય-
વન તેમને પકડી લેવા દોહ્યો, ત્યારે કપટવિના આ પાપી નહિ મરે એમ વિચારી શ્રીકૃષ્ણ
ભય પામી જાણે ભાગતા હોય તેમ દોહ્યા એટલે તેમને પકડવા તેની પાછળ પાછળ
કાલયવન પણ દોહ્યો ઘડીકમાં નજીક ને ઘડીકમાં દૂર જણાતા શ્રીકૃષ્ણ- રેવતાચળ તરફ
પધારી તેને રેવતાચળસુધી ધસડી લાવ્યા. પ્રભુને પકડવા કાલયવને પાછળ દોટ દીધી કે
તુરંત પ્રભુ પામેની ગુહામાં જ્યાં મુચકદ રાજ સ્તા હતા તેમાં પ્રવેશ કર્યો, ને પોતાનું પીતાબર
લા સ્તેલા મુચકદ રાજ પર ઝાઢાડી પોતે નજીકમાં મતાઈ ઊભા રહ્યા. પાછળ દોહતા આવતા
કાલયવને આ વસ્ત્રામાજ પીતાબર ઝાઢીતે કૃષ્ણ-કપટથી સજ્જ ગયા છે એમ જાણી ક્રોધાવ-
માન થઈ તેમને છાત મારી જગાડવા લાગ્યો, એટલે તુરંતજ રાજ મુચકદની નિદ્રા ઊડી અને
એમ ચર્ધ સામે ઊઠેલા કાલયવન સામે દષ્ટિ કરી કે તુરંત આ મહા પાપી કાલયવન
બળાને ભરમ થયો મુચકદ રાજ પણ વિચારમાં પડી ગયા કે અહો ! આ કાણુ હરો ! પછી
આમ આશ્ચર્યમુગ્ધ બનેલા રાજપાસે આવી પ્રભુ શ્રીકૃષ્ણે તેમને દર્શન આપ્યા મુચકદે આજે
પોતે દરેલી દેવતાઓની સેવા સફળ થતી અનુભવી-આનંદ પામ્યા ને કૃતકૃસ થયા પછી
અજ્ઞાત હકીકત તથા પ્રભુપાસેથી આ બનાવનું રહસ્ય જાણ્યું પછી ભગવાને પ્રસન્ન થઈને રાજને
વરદાન માગવા કહ્યું ત્યારે તેમણે કહ્યું કે હે પ્રભો ! આપના ચરણાવિદમાં જે શાંતિ, આનંદ ને
સુખ લાગે છે, તે સ્વર્ગમાં કે વૈકુંઠમાં પણ નથી, માટે હું પ્રભો ! મને પરમાનંદસ્વરૂપની
પ્રાપ્તિ થાય એટલીજ મારી આપના ચરણમલોમાં પ્રાર્થના છે, વળી હું પ્રભો ! આ
યવનને પણ હર્ષ વરદાન મળવું જોઈએ, ને તેનો પણ મોક્ષ થવો જોઈએ, કારણકે
તે આપને શરણે આવેલો હતો.

આ રાજની પ્રાર્થનાથી શ્રીકૃષ્ણ પ્રભુએ કહ્યું કે હે ગજન ! જે આ યવન તમારો

ત્રેતાદ્વારા બળીને ભસ્મ થયો છે તેની યવનો પૂજા કરશે. ને આ સ્થાનમાં તમારા નામ પરથી મુચકુંદેશ્વર મહાદેવની સ્થાપના કરી આપણે બંને તેમની પૂજા કરીએ. મારા સાંનિધ્યથી આ સ્થાન મહાતીર્થરૂપ બન્યું છે, ને તેથી દેવતાયજ્ઞમાં રહેલાં તીર્થોની યાત્રા કરવા માટે પ્રથમ આ મુચકુંદેશ્વરની આરાધના સૌ કોઈ લેશે તો તેમની સર્વ યાત્રા સફળ ને ઉત્તમ પુણ્યપ્રદ થશે એમ હું વરદાન આપું છું. હે રાજન્ ! હવે પછી દ્વિતીયમાં અવતરીને ઉત્તમ કાર્યો દ્વારા તમારી સુકૃતિ થશે. આમ કહીને પછી ભગવાન ભાંધી મધુરા પંધાર્યા, ને અન્ય યવનોને મારી વિનય પ્રાપ્ત કર્યો. તે પછી પોતે મધુરાનો ભાગ કરી દ્વારકામાં પધારી નિવાસ કરવા લાગ્યા.

શ્રીરાંકરભગવાન કહે છે કે હે પાર્વતિ ! આ ઉપરાંત કારણથીજ આ પવિત્ર સ્થાનમાં આવી મુચકુંદમહેશ્વરનાં દર્શન કરવાની પ્રથમ આવશ્યકતા છે. આ સ્થળની નજીકમાં બાણેશ્વર મહાદેવ તથા બાણગંગાનું પવિત્ર સ્થળ છે. તેમાં સ્નાન કરી પૂજન કરવાથી સર્વ પાપો નાશ પામે છે. આ પવિત્ર સ્થાનની નજીકમાં સુવર્ણરેખા નદી વહન કરે છે, તથા દામોદરકુંડ છે. તેને કોંઈ કુંભેશ્વર, રાજરાજેશ્વર, સિદ્ધેશ્વર, તેમજ દેવતીકુંડ નજીકમાં રાધાદામોદર વગેરેનાં પવિત્ર મંદિરો છે. તેમની યથાવિધિ પૂજા કરવાથી અને સ્નાતીર્થમાં સ્નાન કરી સ્વદેશ્વરની પૂજા કરવાથી આ લોકમાં સર્વ પ્રચ્છિત મુખસંપત્તિ ભોગવી સત્કર્મો દ્વારા શ્રદ્ધાળુ મનુષ્ય વિપ્લુલોકમાં જવા ભાગ્યશાળી થાય છે.

ब्रह्मतीर्थे नरः स्नात्वा ब्रह्मेश्वरप्रसादतः ।

सर्वकामाक्षवाप्नोति विष्णुलोके स गच्छति ॥

શ્રીદામોદરકુંડ સ્નાનમોહાત્મ્ય

શ્રીનારદ ઉવાચ ॥

न तृप्तिः पिवतो मेऽस्ति सुधाहानगिरं तव ।

सुरसां सहजानंदप्रदात्रीं च पितामह ॥

શ્રીનારદજી સ્વદેવને પૂછે છે કે:—હે પિતામહ ! આપની અમૃતસરખી સહજ આનંદ દેનારી જ્ઞાનવાણીને સાંભળી, છતાં મને તૃપ્તિ થતી નથી, તો આ ઉર્જ્યંત રૈવતપર્વતનો કેટલો વિસ્તાર છે, ને તે ક્ષેત્રનું પ્રમાણ કેટલું છે, તે કહેવાની કૃપા કરો !

સહ્યાજી કહે છે કે:—હે મુને નારદજી ! આ રૈવતાયજ્ઞ, ઉર્જ્યંત, ગિરનાર વગેરે ક્ષેત્રના પર્વતોમાં પાંચ યોજનનો વિસ્તાર છે. આ ક્ષેત્ર વસ્ત્રાપય નામે ઝોળખાય છે. આ ક્ષેત્રમાં સુવર્ણરેખા નદી મહાપુણ્યપ્રદ છે, તેમજ કેટલાંક દેવસ્થાનો, ને કુડો પવિત્ર કરનારાં છે. ઉર્જ્યંતનાં શિખરો, ને તેમાંનાં વૃક્ષો પણ દર્શનીય છે. આ ક્ષેત્ર ત્રણે લોકમાં ઉત્તમ છે, કારણકે પ્રાણિમાત્ર આ ક્ષેત્રના દર્શનમાત્રથી પાવન થાય છે, તેમજ આ ક્ષેત્રમાં શ્રીરાધાદામોદર, ભવેશ્વર, તથા અંબાજી વગેરે મુખ્ય દેવતાઓ વિરાજે છે.

શ્રીનારદજી પૂછે છે કે:—હે પિતામહ ! આ સ્થાનમાં આવેલી સુવર્ણરેખા નદી કે જેના સ્નાનથી ભુક્તિમુક્તિ પ્રાપ્ત થાય છે તે કવી રીતે ઉત્પન્ન થઈ ને તેનું નામ સુવર્ણરેખા કેમ થયું તે સાંભળવામાટે હું ઉત્સુક છું.

શ્રીસહ્યાજી કહે છે:—હે પુત્ર નારદ ! જગત્પતિ ઉત્પત્તિના સમયે મેં એક દિવસ તેજોમય મહામંત્રનો આ પર્વતપર ખેસીને એકાગ્રચિત્તથી જપ કરવા માંડ્યો, તે જપને અંતે મહામંત્રથી

મંત્રિત તે સંકલ્પનું જળ સ્વકરતે આ પર્વતના શૃંગ ઉપર મેં મૂક્યું, તેથી તેજ સમયે તે જલ પ્રવાહરૂપે વહેતું થયું ને પર્વતના પ્રભાવથી, તેમાંથી સુવર્ણરૂપે રેતી તે જળમાથે દેખાવાથી તે નદીનું નામ સુવર્ણરેખા પ્રખ્યાત થયું હે નારદ ! આ સર્વપાપનો નાશ કરનારી સુવર્ણરેખા નદીનું મહાત્મ્ય મેં કહ્યું. હે વત્સ નારદ ! મહાપુણ્યશાળી સૂર્યવંશી રાજા ચંદ્રકેતુ, પોતાની વૃદ્ધાવસ્થા હોવા છતાં, કૈલાસ અને વૈકુંઠમાં જઈ દર્શન કર્યા પછી પોતાનાં નિસંતા બ્યવહારકાર્ય કરતા. આ તેમનો નિસંતા નિયમ હતો. એક દિવસે પોતાના નિયમપ્રમાણે વૈકુંઠમાં શ્રીહરિનારાયણના દર્શન કરવા ગયા, સારે શ્રીપ્રભુએ તે રાજાને કહ્યું કે હે રાજા ! તમારી વૃદ્ધાવસ્થા હોવા છતાં, તમે અહીં દર્શનાર્થે આવો છો, તેથી તમેને ઘણો અમ વેડો પડે છે, માટે હવે પછી તમારે અહીં નિસંતા દર્શનાર્થે આવવાની જરૂર નથી, પણ રૈવતાચળ (ગિરનાર) પર્વત પાસે તમારી નગરી વસાવો, અને અમે બંને દેવો એટલે શ્રીવિષ્ણુ અને શ્રીશંકર સર્વદેવતાઓના અંશથી ઉત્પન્ન થયેલ, આ રૈવતાચળમાં નિવાસ કરીશું, ને તમેને દર્શનને લાભ આપીશું, આથી ચંદ્રકેતુ રાજાએ આ સ્થળે આવી સુંદરનગર વસાવ્યું, ને તેથી પ્રસન્ન થઈ ભકતવત્સલ ભગવાન રાધાદામોદરનામે અને ભગવાન શંકર ભવનાથનામે સ્થા પધારી બિરાજ્યા.

સુવર્ણરેખાના તટપર શ્રીરાધાદામોદરનું પવિત્ર મંદિર છે, સુવર્ણરેખાનો પ્રવાહ રાધાદામોદરના મંદિરપાસે કુંડમાં યઈને વહેતો થયો ને તેથી તે કુંડ દામોદરકુંડ નામે પ્રસિદ્ધ થયો આ પવિત્ર કુંડમાં સ્નાન કરી પિતૃતપ્તેષુ કરવાથી પિતૃઓ મુક્તિ પામે છે. અહીં મૃતાત્માને સદ્ગતિ પ્રાપ્ત થાય એવી લાવનાથી રામને દામોદરકુંડના પવિત્ર જળથી પાવન કરી પછી તેનો અગ્નિમસ્કાર શ્રદ્ધાળુ મનુષ્યો કરે છે આ કાઠે કરેલુ દાનપુણ્ય અસંખ્ય ફળવાળું થાય છે, વંધ્યા સ્ત્રીને પુત્ર પ્રાપ્તિ થાય છે, દરિદ્રી મહાભાગ્યવાન થાય છે, મહારોગીઓ રોગમુક્ત થાય છે. આ તીર્થના સેવનથી આ લોકના અપાર સુખો ભોગવી મનુષ્ય ઉત્તમગતિને પ્રાપ્ત થાય છે

इति ते कथितं वत्स तयोरागतिकारणं ।

दामोदरश्रीभवयोस्तत्र शैलेति निर्मले ॥

શ્રીરૈવતીકુંડસ્નાનમાહાત્મ્ય ॥

શ્રીમુચકુદેશ્વરનું પૂજન કરી, તેમની આઠા લઈ પછી આગળ યાત્રાર્થે જતું, કારણકે તેમની આઠા લીધા વિના કરેલા તીર્થો નિષ્ફળ થાય છે હે નારદ ! શ્રીમુચકુદેશ્વરની આઠા લઈ પછી રૈવતીકુંડમાં સ્નાન કરવું રૈવતીકુંડ, રૈવતાચળ, રવિવાર, રૈવતીનક્ષત્ર અને રાધાદામોદર એ પંચ રકાર ઘણા દુર્લભ છે રૈવતીકુંડમાં સ્નાન કરતી વેળા નીચેના મંત્રથી અર્ધ આપવો.

રૈવતીપાતસંમૂતે કુંડે રૈવતકે ગિરૌ ।

રૈવતીચલસંયુકે ગૃહાણાર્ધ્ય નમોઽસ્મુ તે ॥

આ રૈવતાચળમાં ભગવાન શ્રીનલભદ્રજી, શ્રીરૈવતીજીસાથે આવીને વસ્યા હતા તે સમયે એક દિવસ યાદવના પુરોહિત ગર્ગ્યજ્ઞિ દેવના દેવ શ્રીરાધાદામોદરનાં દર્શન કરવા રૈવતાચળમાં આવ્યા, સારે શ્રીરૈવતીજીએ તે મુનિને મતાનસઅંધી વાત પૂછી, સર્વ જ્ઞીઓનું સૌભાગ્ય કેમ અખડ રહે અને સંતાનપ્રાપ્તિ કેમ થાય તે સંજ્ઞાથી પૂછ્યુ.

ગર્ગ્યજ્ઞિ કહે છે — હે મહાભાગે રૈવતી ! તમે ઘણું સારું પૂછ્યું હે અનિદિત ! તમે પૂર્વજન્મમાં આ ગર્તવાળા સ્થળે ઉત્પન્ન થયા હતા, કેમકે નક્ત્યાન્ નામના ઋષિએ શ્રાપ આપવાથી નક્ષત્રમંડળમાંથી સ્થૂત થઈ તમે અહીં કન્યારૂપે અવતર્યા હતાં તમોને પ્રમુચ્ચ નામના ઋષિએ પાસનપોષણ કરી મોદા કર્યાં હતાં, અને તમારા પૂર્વજન્મે દુર્દમનામનો તમારો

પતિ થયેલો તે જન્મમાં તમે તપવડે વિષ્ણુ ભગવાનને પ્રસન્ન કર્યા હતા, તેથી ત્રીજે જન્મે તમારા પિતા દૈવત રાજર્ષિ થયા અને સહાના વાઙ્મયથી તમોને આ જન્મે શ્રીબલદેવજી પતિ પ્રાપ્ત થયા છે. હવે આ ગર્ત તેજોમય સર્વ તીર્થના સમાવેશવાળું જળાશય છે, માટે તમારું પૂર્વનું વૃત્તાંત સ્મરણ કરી, અહીં કુંડ દરાવવો જોઈએ, તેથી ત્યાં શ્રીરેવતીજીએ એ કુંડ બંધાવ્યો, ને તેમાં સ્નાન કર્યું, તેથી આ કુંડનું નામ રેવતીકુંડ થયું છે.

આ કુંડમાં સ્નાન કરવાથી સ્ત્રીઓ ધણા પુત્રવાળી થઈ દીર્ઘ સૌભાગ્યને પ્રાપ્ત થાય છે, સૌભાગ્યવતી સ્ત્રીએ આ રેવતીકુંડમાં સ્નાન કરી એક વંશપાત્રમાં ફળો, કંકુ, કાળજળ, ગૌરીસત્ર (નાર્ડા), પુષ્પ, તાંબુલ, પીત વસ્ત્ર, સાડીસહિત કમળો, અને લાલુ એટલી વસ્તુઓ મૂકી યથા-શક્તિ દક્ષિણાસહિત સૌભાગ્યવતીને દાનમાં આપવી, તેથી તેને ઇચ્છિત વસ્તુઓની પ્રાપ્તિ થાય છે. પુરુષોએ પણ સ્નાન તથા તર્પણ કરી પિતૃઓનું આદ્ય કરવું.

આ પ્રમાણે ગર્ગ્યપિનાં વચન સાંભળી શ્રીરેવતીજીએ તે પ્રમાણે કર્યું, અને ફરીથી થોડાસમયબાદ આ રેવતીકુંડનો છર્ણોદ્ધાર કર્યો.

સંપૂજ્ય પાપનિર્મુક્તો વિષ્ણુલોકે મહીયતે ।

કથિતં રેવતીકુંડમાહાત્મ્યં તે સુપુત્રક ॥

હે પુત્ર નારદ ! જે ટાઈ આ રેવતીકુંડમાં સ્નાન કરી, શ્રીબલદેવજીનું યથાવિધિપૂજન કરે છે તે સર્વ પાપથી મુક્ત થઈ વિષ્ણુલોકમાં પૂજ્ય છે, એમ આ માહાત્મ્ય મેં તમોને કહી સંભળાવ્યું.

इति श्रीस्कन्दपुराणे प्रभासखंडे वस्त्रापथे श्रीगिरिनारायणमहोदये श्रीतीर्थ-
यात्रायां त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः ॥

—[*]—

શ્રીમુચકંદગુહા સ્મારક સમિતિ

જૂનાગઢ પાસેની મુચકંદગુહામાં પૂજ્યપાદ કૃપાનાથે ઝોડાન્તસેવન અને મૌન ધારણ કરેલાં, અને એ રીતે આઠ માસ તપશ્વર્યા કરેલી તેથી આપણા શરદેવ, પૂજ્યપાદ શ્રીમનુજયુરામ-રામાઆચાર્યજીનું સ્મારક હોવું જોઈએ, એ ઉદ્દેશથી આ પ્રવૃત્તિ શરૂ કરી છે. ગુહામાં આવેલ શ્રીમુચકંદેશ્વર મહાદેવનું છર્ણોદ્ધારકાર્ય પણ સાથેજ શરૂ કરેલું છે.

આ સેવાપ્રવૃત્તિને સંગીન રૂપ આપવા માટે, ત્રીયેના શુરબંધુઓ સેવા અર્પવા તૈયાર થયા છે.

પ્રમુખ

શ્રી. જીવજીરામભાઈ મકનજી ભટ્ટ-ભાવનગર, રીટાયર્ડ ગવર્નમેન્ટ વેટીનરી મુખી-ટેન્ડન્ટ

સલાહકાર

મીત્રી

શ્રી. પંડિત મયારામદાસજી
શ્રીચરકુલ સ્નાત્યર્થાશ્રમના અધ્યક્ષ

શ્રી. ત્રેમજી રાધવ-કન્દાકર-જૂનાગઢ

મેંબરી

કોશાધ્યક્ષ

શ્રી. અંબારકંઠ ભાઈકંઠ ત્રિવેદી-ગ્રીલખા
રીટાયર્ડ પોસ્ટમાસ્ટર-વાનપ્રસ્થી

શ્રી. લાલજી ઝીશુ-જૂનાગઢ
બંગરીના વેપારી

(સભ્ય)

(સભ્ય)

૧ શ્રી. કરજીશિંદ લાલશિંદ કોઠાર જી. એ.
જૂનાગઢ-મારતર હાઈસ્કૂલ

૨ શ્રી. શાન્તિલાલ ધનેશ્વર પંચા-જૂનાગઢ
જી. એ., એલ્.એલ્. જી. વકીલ

૪ શ્રી. પ્રભુલાલ કાનજી દવે-બી. એ. એલ્
એલ્. બી. વકીલ-જૂનાગઢ
૫ શ્રી. જટાશંકર જળજીવન રાવળ-જૂનાગઢ
જમાબંધી ક્લાર્ક-જૂનાગઢ
૭ શ્રી. પ્રાણજીવનદાસ વિઠ્ઠલદાસ કુવ
આનંદાશ્રમ મુમુક્ષુમહાજી-મુમર્ષ-મંત્રી

૪ શ્રી. કરમનજી પ્રાણજીવન ઝોઝા-વાંકાનેર
રીટાચર્ક તાલુકાસ્થલ માસ્તર-વાનપ્રસ્થી
૬ શ્રી. મૂળશંકર નરભોગમ પડીલા-મુંબઈ
કટ્ટાકર પાપી ને પ્લબર કટ્ટાકર
૮ શ્રી રામજી વિશ્રામ પૂનરા-કરાચી તથા
શ્રી કૃષ્ણદાસ શ્યામજી વર્મા-કરાચી
આનંદાશ્રમ મંત્રી

નોટ — જેમને દ્રવ્ય મોકલવાની ઇચ્છા થાય તેમણે મંત્રીના સરનામે બીલખા આનંદાશ્રમમા મોકલવું રૂ. ૨૫ અને પચીસથી વધારે આપનારના નામ શિલાલેખમાં આવશે.

સિં. અંબાશંકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી, મંત્રી મુચકદગુહા રમારક સમિતિ

— [*] —

શ્રીમુચકદગુહા જીર્ણોદ્ધાર તથા શ્રીમુચકુદેશ્વર મહાદેવમંદિર જીર્ણોદ્ધાર ફંડમાં નીચેની રકમો આવી છે —

૧૦-૦-૦ ગદવી ગોવિંદ ભોળ-જાણી.	૫-૦-૦ શ્રી મોહનચંદ્ર નારણસિંહ-મુંબઈ
૧૦૧-૦-૦ શ્રી મૂળશંકર નરભોગમ પંચા- મુમર્ષ.	૫-૦-૦ „ વલ્લભસિંહ માનસિંહ-„
૨૫-૦-૦ „ કેવળચંદ કાનજીભાઈ પારેખ- ગોહલ	૫-૦-૦ „ પ્રભાતસિંહ રૂઘનાથસિંહ-„
૨૫-૦-૦ ડૉ. ત્રિભુવનદાસ ડી રામ-કરાચી	૫-૦-૦ „ મૂળજી માધવજી જ્વેશી-„
૨૫-૦-૦ શ્રી દુર્લભજી વાલજી ગવળ- રાણાવાવ	૨૬-૦-૦ જમજ્વેશ્વરપુરના ગુરુબ્રહ્મજી તર- ફથી હા પરમાણુદ લાલજી- જમજ્વેશ્વરપુર
૨૫-૦-૦ „ જયતીલાલ નંદલાલ-વીલાપારલે	૨૫-૦-૦ શ્રી. મહાદેવપ્રસાદ હરગોવિંદદાસ શાહુકર-કુડલા.
૨૫-૦-૦ „ કરણસિંહ લાલસિંહ ઠાકર- જૂનાગઢ	૨૫-૪-૦ „ મજલાલ વનમાળી-દહાણ.
૨૫-૦-૦ „ ગુણવતસિંહ જલમસિંહ-મુમર્ષ	૪૮-૫-૩ કુડલાના ગુરુબ્રહ્મજીઆદિ ' હા.
૨૫-૦-૦ „ ચંદ્રસિંહ પ્રતાપસિંહ-„	શ્રી ગિરધરલાલ વિઠ્ઠલદાસ ઠક્કર
૨૫-૦-૦ „ રૂપસિંહ હરિસિંહ-„	૫૧-૦-૦ શ્રી. મગનલાલ હુંગરશી-મુંબઈ.
૫-૦-૦ „ જયવતસિંહ નારણસિંહ-„	૫૧-૦-૦ „ હરજીવન કેસરજી સાઈ-„

(બાકીના નામો આવતા અક્રમા પ્રસિદ્ધ થશે.)

— [*] —

શ્રીજાણીપૂર્ણિમાનો શ્રીસદ્ગુરુમહાપૂજનમહોત્સવ

તથા આધ્યાત્મિક સાધનક્રમ

(સ્થળ: શ્રીઆનંદાશ્રમ-નવાગામ, પો બીલખા)

ગત વૈશાખ માસના અક્રમા જણાવ્યા પ્રમાણે આપાદ સુદિ ચૌદશ, પૂર્ણિમા ને વદિ એકમ એમ ત્રણ દિવસપર્યંત શ્રીસદ્ગુરુપરમાત્માશ્રીના મહાપૂજનમહોત્સવનો તથા તેને અંગે આધ્યાત્મિક સાધનક્રમનો સાત્ત્વિક કાર્યક્રમ રાખવામા આવ્યો હતો. આ મગળ પ્રસંગનો લાભ લેવા માટે મુમર્ષ તથા ગુજરાત કાઠિયાવાડમાંથી આશરે ત્રણસો બ્રહ્મજીનો આવ્યા હતા.

આપાદ સુદિ ૧૩ની રાત્રિએ શ્રવણમંદિરમાં નિયત સમયે સૌ ગુરુબંધુઓ અંતે બહેનો એકત્ર થયાં હતાં, અને શ્રી. માણિકલાલ નાનછ ચંદારાણા, એમણે મહાપૂજનમહોત્સવ અને સાધનક્રમસંબંધી આવશ્યક વિવેચન કર્યું હતું.

આધ્યાત્મિક સાધનક્રમની યોજના પ્રમાણે આ વેળા પણ ઉત્સવના દિવસોમાં પ્રાતઃસ્મરણ, ભજનકીર્તન, યોગાસનો, સ્નાનસંધ્યાદિ નિલકર્મ, વેદપાઠ, જપધારણાધ્યાન, વ્યાખ્યાનપ્રવચન, શ્રીષ્ઠમંત્રોના જપ આદિ ક્રમ રાખવામાં આવ્યો હતો, જેમાં આવનાર બંધુબહેનોએ યથાશક્તિ પ્રેમપૂર્વક ભાગ લીધો હતો.

આપાદ સુદિ ૧૪ મંગળવારે શ્રીગુરુપૂર્ણિમા હોવાથી આને ૧૦ વાગે પૂત્યપાદ મહાગુરુદેવના મહાપૂજનનો સમય હોઈ તે પહેલાં શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સ. ધ. વિદ્યાલયના શાસ્ત્રીજીઓ તથા વિદ્યાર્થીઓ આદિએ વેદમંત્રોના પાઠવડે મંગલાચરણ કર્યું હતું. સ્વારખાદ શ્રીસદ્ગુરુપરમાત્માનું પોહશોપચારવડે વિધિપૂર્વક મહાપૂજન કરવામાં આવ્યું હતું, પૂજનમાં વચ્ચે વચ્ચે શ્રીસદ્ગુરુ પ્રશસ્તિઓ તથા ભાવમય ભજનો બોલતાં હતાં. પૂજનકાર્ય સમાપ્ત થયા પછી શ્રી. મહારાણીદાસ ભાઈએ લખેલા ને શ્રી. પદ્મશંકર અંગારાંકર ત્રિવેદી તરફથી છપાઈ પ્રસિદ્ધ કરેલા શ્રીઉપદેશ-અંયાવલિના “દેવ અને અસુર” નામના ૧૦૭મા અંકના કેટલાક ભાગનું શ્રી. માણિકલાલ નાનછ ચંદારાણાએ વાચન કર્યું હતું, ને અવશિષ્ટ ભાગનું વાચન તે પછી કરવામાં આવ્યું હતું.

સાધનક્રમના દિવસોમાં પૂત્યપાદશ્રીના નિજમંદિરમાં શ્રીષ્ઠમંત્રના જપની યોજના પણ ચાલુ રાખવામાં આવી હતી, જેમાં ભિન્ન ભિન્ન બંધુઓએ અંકેક કલાક ધૂપદીપસાથે જપ કરવામાં યથાશક્ય લાલ લીધો હતો.

સાધનક્રમના દિવસોમાં નીચેના વક્તાઓએ ભિન્ન ભિન્ન વિષયોપર વ્યાખ્યાનો કર્યાં હતાં:—

વક્તાનું નામ

વિષય

૧ શ્રી. માણિકલાલ નાનછ ચંદારાણા.	મહાપૂજનમહોત્સવ ને સાધનક્રમનો પ્રસ્તાવ.
૨ “ “ “ “	શ્રીઉપદેશઅંયાવલિના અંક ૧૦૭ માનું વાચન.
૩ “ મનુવર્ધ-અમદાવાદ-યોગાશ્રમના અધિષ્ઠાતા.	યોગાસનો ને તેની ઉપયોગિતા.
૪ “ ઈશ્વરજી શ્યામજી વકોલ.	શ્રીમદ્ભાગવત એકાદશસ્કંધ.
૫ “ હવનરામ મકનજી ભટ્ટ.	પ્રાસંગિક વિવેચન.
૬ “ મણિશંકર સોમનાથ રાવળ.	પૂત્યપાદશ્રીનાં પુસ્તકોની મહત્તા.
૭ “ ભાઈશંકર ધનજી દવે.	યોગ.
૮ ડૉ. ધી. રસિકલાલભાઈ.	આયુર્વેદ.
૯ શ્રી. કાનજી પુરોહિતમ દવે.	પૂત્યપાદ ગુરુદેવનું ચરિત ને આનંદાશ્રમ.

સિવાય હાંકવાળા શ્રી. ગાંધલાલ બહેચરલાલ મહેતાએ આ દિવસો દરમ્યાન રાત્રે ત્રણ દિવસપર્યંત “શ્રીનાથચરિતામૃત”નું આખ્યાન બહુ સુંદર રસમય વાણીથી કર્યું હતું.

શ્રીગુરુપૂર્ણિમાના મહોત્સવના ત્રણે દિવસો દરમ્યાન નીચેના ગૃહસ્થો તરફથી પૂત્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવની પાવનસેવામાં યાગ ધરાવવા ઉપરાંત આનંદાશ્રમવાસીઓ તથા મહોત્સવમાં ભાગ લેવા આવેલા સૌ જિજ્ઞાસુ બંધુબહેનોને મિષ્ટાન્ન ભોજન આપવામાં આવ્યાં હતાં:—

કાર્તિક સુદિ ૧૪ એક ભજનગન.

“ સુદિ ૧૫ ધી. દરજીવન દેસવળ શાહ તરફથી અર્પણ થયેલ રકમના બાજમાંથી

“ વદિ ૧ સદગત શેઠ ભાયાલાલ એટલાલાલ દુસર-ભાવનગર. હા. શેઠ હંદુકુમારભાઈ. ”

શ્રી મહાપૂજન મહોત્સવ, પ્રમગે નીચેની વસ્તુઓ ભેટરૂપે આવેલી છે:—

૧ સદ્ગત ગ્રેક રવજી દેવજી ગાંધી હા. શેક છગનલાલ વાલજીભાઈ જમ-
નગરવાળા તરફથી ભોજનમાં વપરાતો સર્વપ્રકારનો મચાણો, એલચી, કેશર, વગેરે

૨ શ્રી. ચતુરભાઈ આશાભાઈ પટેલ-અમદાવાદ તરફથી ચાક રતલ ૧૦ ને
કોફી રતલ ૧ માટે રૂ. ૨૦) અર્પણ થયા છે

૩ શ્રીગુરુપૂર્ણિમાને દિવસે લિજ લિજ રથજોએ પણ શ્રીમદ્ગુરુપૂજન થયું હતું

શ્રીઆનંદાશ્રમ-પોરબંદર, શ્રીઆનંદાશ્રમ-મોજીદ, શ્રીઆનંદાશ્રમ-લીંછુડા, શ્રીઆનંદાશ્રમ-
પ્રાકાશ, શ્રીઆનંદાશ્રમ-કરાચી, શ્રીઆનંદાશ્રમ-અમદાવાદ, શ્રીઆનંદાશ્રમ મુમુક્ષુભણ-મુંબઈ,
જંજુસર, માણ, સીગમ, દોવા, કુડલા, જમજોષપુર, સાદરા, કુતિયાણા, વગેરે રથજોએ
સાંના સૌ ગુરુજીઓએ મળીને શ્રીસદ્ગુરુદેવનું મહાપૂજન કર્યું હતું

શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર

(જ્યેષ્ઠ માસ)

મુખ્યસભા — રૂ. ૨૦-૦-૦ શ્રી દ્વારકાદાસ ખેતસી-કરાચી રૂ. ૧૦-૦-૦ શ્રી આદિસલાલ
નેમચંદ-રાજકોટ રૂ. ૧૦૧-૦-૦ શ્રી દરજી ભગવાન ગગારામ-નવસારી રૂ. ૧૧-૮-૦
શ્રી. જાલ દી. દેશાઈ-મુંબઈ હા શ્રી અગ્નિતરાયભાઈ. રૂ. ૧૦-૦-૦ શ્રી અગ્નિતરાય
હરિદાસ પારેખ-મુંબઈ રૂ. ૨૦-૦-૦ શ્રી. દ્વારકાદાસ ખેતસી-કરાચી.

રુદ્રાલિપેક — ૨૫ ગગાજેન-લીંછુડા (રુદ્રાલિપેક) બેન જમનાબાઈ મનજી-મુંબઈ.
(રુદ્રાલિપેક)

ભોજન — રૂ. ૨૭-૩-૯ શ્રી માધવજી ગોવિંદજી-વીસાવદરવાળા તરફથી તેમના
પિતાશ્રી ગોવિંદજીભાઈના આત્મકથ્યાણુચે-વીસાવદર રૂ. ૨૫-૪-૦ શ્રી દુર્લભભાઈ વાલજી-રાણાવાવ.
ભોજન રૂ. ૫૦-૦-૦ શ્રીમતી બેન ડાશીબાઈ લાલજી-મુંબઈ. હા શ્રી માણેકલાલભાઈ
રૂ. ૩૮-૪-૩ શ્રી પોપટલાલ વાલજી રગરજ-જમનગર.

આજો — રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી માણેકલાલ હામોદર-ભિમરેક (૨ થાળ) રૂ. ૧-૪-૦
શ્રી ગોવિંદજી ડાગાભાઈ-વીસાવદર રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી ધીમનરાય હીરાલાલ જોશી-પાટણ
રૂ. ૫-૦-૦ આદિસલાલ નેમચંદ દોશી-કેરી ધરવા નિમિત્તે રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી દુર્લભજી
વાલજી-રાણાવાવ રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી કરશનદાસ હરજી-વડુકૂળ. રૂ. ૨-૦-૦ શ્રી પોપટલાલ
તારાચંદ વકીલ-જૂનાગઢ. રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી માધવજી રામજી-ધાટકોપર (બે થાળ)
રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી લાલજી ડાગાભાઈ-પોરબંદર (બે થાળ) રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી કરજીમિલજી
લાલસિંહજી હાકોર-જૂનાગઢ (બે થાળ) રૂ. ૩-૦-૦ બેન દેવકીબાઈના આત્મકથ્યાણુચે
અર્પિત રકમના વ્યાજમાથી થાળ. રૂ. ૧-૪-૦ વિદ્યાર્થી નાનાલાલ બાનુશકર-માણાવદર
રૂ. ૫-૦-૦ મીસી આંબા અરજણુ-મુંબઈ (૨ થાળ) રૂ. ૨૭-૧૨-૦ ભટ્ટ કુરજી
પ્રાગજી-ઉદેપુર રૂ. ૪-૦-૦ તેમના તરફથીજ પૂજ્યપાદશ્રીને કેરી ધરવામાટે રૂ. ૧-૪-૦
વૈદ જયશકર ભગવાનજી-તારાપુર રૂ. ૧-૪-૦ જમનાબાઈ મનજી કેશવજી-મુંબઈ (થાળ)
રૂ. ૧-૪-૦ શાસ્ત્રી જયશકર મયારામ ભટ્ટ-અમદાવાદ. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. આદિભાઈ

બી. પઠિયાર કાવી. રૂ. ૧-૮-૦ શ્રી. દામાભાઈ ગંગારામ-નર્વસારી. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. મૂળશંકર નરભેરામ પડીયા-મુંબઈ. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. માણેકલાલ નાનજી ચંદારાણા-ભાવનગર. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. કરણસિંહજી લાલસિંહજી-જૂનાગઢ.

અખંડદીપકઃ—રૂ. ૦-૧૨-૦ શ્રી. ગોવિંદજી કાળાભાઈ-વીસાવદર. રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી. માધવજી રામજી-ધાટકાપર. રૂ. ૦-૮-૦ શ્રી. પ્રતાપસિંહજીનાં ધર્મપત્ની-જૂનાગઢ. રૂ. ૦-૪-૦ ઉપાખેન પ્રતાપસિંહજી-જૂનાગઢ. રૂ. ૦-૪-૦ શ્રી. અરણસિંહ પ્રતાપસિંહ-જૂનાગઢ. રૂ. ૧-૦-૦ શ્રી. કુરજી પ્રાગજી-ઉદેપુર. રૂ. ૧૦-૦-૦ શ્રી. શેઠ રાજસી જીવરાજભાઈ-મુંબઈ. રૂ. ૦-૩-૬ શ્રી. પોપટલાલ વાલજી રંગરેજ-જામનગર. રૂ. ૦-૧૨-૦ શ્રી. જયશંકર ભગવાનજી-તારાપુર. રૂ. ૨-૦-૦ ખેન જમનાભાઈ મતજી-મુંબઈ. રૂ. ૧-૦-૦ અટોળભાઈ બી. પઠિયાર-કાવી. રૂ. ૧૦-૦-૦ શ્રી. કેશવલાલ માણેકલાલ ચંદારાણા-ભાવનગર. હા. શ્રી. માણેકલાલભાઈ. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. મૂળશંકર નરભેરામ પડીયા-મુંબઈ. રૂ. ૧-૦-૦ શ્રી. પ્રેમશંકર હરગોવિંદ-સિદ્ધપુર. રૂ. ૦-૪-૦ શ્રી. કરણસિંહજી લાલસિંહજી-જૂનાગઢ.

—[*]—

પરચુરણમેદ

[જ્યેષ્ઠ માસ]

૨-૦-૦ શ્રી. નાગશર્મા-જામદણુ	૧-૦-૦ શ્રી. અગ્નિતરાય હરિદાસ પારેખ-મુંબઈ
૫-૦-૦ „ કવિવરરાય હર્ષદરાય-સાંગરાજી	૧-૦-૦ શ્રી. ઉમેદભાઈ બી. પોલ-કરમસદ
૦-૩-૦ વિ. વિશ્વનાથ-ખાખાપુર	૧-૦-૦ „ કરશનદાસ હરજીનું કુંડેખ
૨-૮-૦ શ્રી. માણેકલાલ દામોદર-ઉમરેઠ	૧-૪-૦ „ વિદ્યુલદાસ જાદવજી ગાંધી-મુંબઈ
૨-૦-૦ „ મોહનલાલ મૂળજી-મુંબઈ	૦-૪-૦ કરજીખેન-બીલખા
૦-૬-૦ ગંગાખેન મૂળજી-લીંછુડા. રૂદ્રા-લિપેટની ભેટ પૂજાપાતા. હા. શ્રી. હરજીભાઈ	૨૨-૪-૦ મુંબઈ આનંદશ્રમ મુમુક્ષુમંડળમાં પ્રભુશ્રીનું મહાપૂજન તથા ભેટના. હા. શ્રી. શેઠ દામોદરદાસભાઈ
૫-૪-૦ શ્રી. ધીરજલાલ પોપટલાલ-જામનગર	૦-૪-૦ ખેન સુખજીખા-બીલખા
૦-૪-૦ પરચુરણ	૨-૮-૦ શ્રી. લાલજી ગાલાભાઈ-ચોરખંદર
૧-૪-૦ શ્રી. માધવજી ગોવિંદજી-વીસાવદર	૨-૦-૦ પ્રતાપસિંહભાઈનાં ધર્મપત્ની-જૂનાગઢ
૨૧-૮-૦ „ અં. લા. ત્રિવેદીના ૧ માસ ને ૧૩ દિવસના પોતાના ભોજન ખર્ચના	૧-૪-૦ ખેન ઉપાખેન પ્રતાપસિંહજી-જૂનાગઢ
૭૮-૧૪-૦ શ્રી. શેઠ રાજસી જીવરાજ-મુંબઈ તરફથી જીનમાસના સારિવક દાનના	૧-૪-૦ શ્રી. અરણસિંહ „ „
૧-૦-૦ મુખ્યાજી ભૂપતરાય કાલિદાસ-ધ્રાંગધ્રા	૧-૦-૦ „ માણેકલાલ નાનજી ચંદારાણા
	૧-૦-૦ „ કરણસિંહજી લાલસિંહજી-જૂનાગઢ
	૧૨-૧૧-૩ હંસારાં તુલસીદાસ ગાંડાભાઈ-સિહોરવાળા તરફથી ખેનદરો ભેટ આવી તેના

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ ॥

આનંદં બ્રહ્મણો વિદ્વાન્ ન વિભેતિ કુતશ્ચન ।

અર્થ:-આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને જાણનાર ઠાણથી પણ ભય પામતો નથી.
તૈત્તિરીય-ઉપનિષત્

વર્ષ ૧૪ મું]

સંવત્ ૨૦૦૧ આવણ

[અંક ૩ બે]

બ્રહ્મજ્ઞાનીનો મહિમા

રાગ ધન્યાશ્રી

(પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન્)

વંદન વારંવાર જ્ઞાનીને વંદન વારંવાર, ટેક

પ્રાપ્તવ્ય જેણે પ્રાપ્ત કર્યું ને, જાણ્યું જ્ઞાતવ્ય સાર જ્ઞાની૦ ૧
બાહ્યાલ્યંતર સર્વે સ્થાનમાં, દેખ્યું બ્રહ્મ અપાર. જ્ઞાની૦ ૨
ભયખેદ સમૂહ ઊપાડી, મેળવ્યું મુખ અવિકાર. જ્ઞાની૦ ૩
જડતા મનની દૂર કરીને, સ્થૂલતા કાઢી અસાર જ્ઞાની૦ ૪
દૂર કરી મનની ચંચલતા, હણિયા સર્વ વિકાર જ્ઞાની૦ ૫
દશ્યસંગતો કાઢી શમાવ્યો, મેળવી શાંતિ અપાર જ્ઞાની૦ ૬
મલિનવાસના કબજ કરી પણ, ધર્યો ન ગર્વ લગાર જ્ઞાની૦ ૭
સર્વે દશ્ય દ્રશ્યમાં હોમ્યું, જઈ મનવાણીની બા'ર જ્ઞાની૦ ૮

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથલગવાન]

શ્રદ્ધા, પ્રીતિ, દંડતા ને સાધનાતા રાખી નિત્ય એક પ્રહર પરમાર્થનાં સાધનોના સેવનમાં લેતા રહેશે.

શોતલી પ્રાણાયામમાં હાથે નસકોરેથી રેચક કરવો તે આરંભના અભ્યાસીને માટે છે, ને ખંને નાસાપુટથી રેચક કરવો તે આગળ વધેલા અભ્યાસીમાટે છે.

આત્મામાં છુદ્ધિને સુસ્થિર કરવી તે સ્વાર્થસંયમ વા નિર્દિધ્યાસન વા આત્મધ્યાન કહેવાય છે, અને આત્માથી લિપ્ત બીજા જે જે વિષયમાં છુદ્ધિ સ્થિર કરાય તે પરાર્થસંયમ વા અન્યપદાર્થતું ધ્યાન કહેવાય છે. ભૂતજ્યાદિને માટે થતા સંયમ પરાર્થસંયમ ગણાય છે, ને સંપ્રજ્ઞાતયોગ એ સ્વાર્થસંયમ ગણાય છે.

કીટભ્રમરન્યાય એટલે કીટા ભ્રમર થઈ જાય છે તે દાખલો કીટાને ભ્રમરી કંબ મારે છે તો તે કીટા ભયથી ભ્રમરીતુંજ ધ્યાન કર્યા કરે છે તેથી તે કીટ મરી ભ્રમરી થઈ જાય છે.

નાચકના પાત્રની પેઠે ઉઠાસીનવત્ પોતાનો પ્રાસિધ્યવહાર સમગ્રપૂર્વક ચલાવવો, ને અંતરખહાર પરમાત્માતું દર્શન રાખી મનને પરમ પ્રસન્ન રાખવું.

સાત્ત્વિકી શ્રદ્ધાવાળાતું ને પ્રભુમાં અતન્ય શ્રેષ્ઠ રાખનારાતું પ્રભુ ભલુંજ કરે છે.

સંચિતકર્મો એટલે કર્મોના અપેક્ષ સંસ્કારો. તે સંસ્કારોતું ફક્ત વર્તમાન જન્મમાં ન થાય. જે બ્રહ્મજ્ઞાન ન થાય તો જન્માંતરમાં તે સંસ્કારો જ્યારે પેન્ડ થાય ત્યારે તે પોતાની યોગ્યતા પ્રમાણે ફક્ત આપે, વા જ્ઞાનથી નાશ પામે. જે કર્મથી વર્તમાનજન્મ, વર્તમાનશરીરતું આશુષ્ ને વર્તમાનશરીરમાં થનારાં સુખદુઃખો નક્કી થયેલાં હોય છે તે પ્રારબ્ધકર્મ. પ્રારબ્ધકર્મના ફક્તો ઉપભોગ કરતાં જે જે કર્મ અભિમાનપૂર્વક કરાય તે ક્રિયામાણકર્મ, ને તેના સંસ્કારો પડે તે ક્રિયામાણકર્મના સંસ્કારો.

જે ક્રિયામાણકર્મો તીવ્ર અભિમાનથી થાય તેના સંસ્કારો પ્રારબ્ધકર્મમાં ભળે, ને તે કર્મોને વર્તમાનજન્મમાં ફક્ત આપે. અને ક્રિયામાણકર્મો મંદમધ્યમ અભિમાનથી થાય તેના સંસ્કારો સંચિતસંસ્કારોમાં ભળે, ને તે જન્માંતરે પોતાતું ફક્ત આપે, વા જ્ઞાનાદિથી તે નાશ પામે.

મનુષ્ય જે શુભકર્મના સ્વરૂપને તથા અશુભકર્મના સ્વરૂપને યોગ્ય પ્રમાણમાં જાણતો હોય, તે અશુભસંસ્કારોથી તેની શુભકર્મના કરતાં અશુભકર્મમાં વધારે લાગણી હોય તો તે અશુભકર્મમાં અભિમાનપૂર્વક પ્રવૃત્ત થાય, ને કંઈવર તેને તેતું કર્મ કરવાની તક આપે, અને તેથી તે અશુભકર્મ કરી તેના સંસ્કાર પોતાના અંતઃકરણમાં પાડે છે.

(ચાલુ)

શ્રીસનત્સુજાતીયમ્

(શાંકરભાષ્યસમેત)

[અનુવાદકઃ-શ્રી મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દશાર્ધ-વેદાંતભૂપણ]

(અનુસંધાન ગતઅંકના પૃષ્ઠ ૧૯ થી)

યથોદપાને મહતિ સર્વતઃ સંપ્લુતોદકે ।

एवं सर्वेषु भूतेषु ब्राह्मणस्य विज्ञानतः ।

योगिनस्तं प्रपश्यन्ति भगवन्तं सनातनं ॥ ૨૮ ॥

જેમ દશે દિશામાં હુબહુબાં જળથી ભરેલા જળાશયમાં રહેલાની દષ્ટિમાં જળથી ભિન્ન અન્ય કંઈ જણાય નહિ તેમ દશે દિશામાં વ્યાપી રહેલા બ્રહ્મને જાણનારાને બ્રહ્મથી ભિન્ન અન્ય કંઈ જણાતુંજ નથી

બ્રહ્મને નહિ જાણનારની દષ્ટિમાં જે કંઈ પ્રાણિપદાર્થો જણાય છે તે પ્રાણિપદાર્થો બ્રહ્મને જાણનારની દષ્ટિમાં પ્રાણિપદાર્થોરૂપે જણાતા નથી પણ બ્રહ્મરૂપેજ જણાય છે

બ્રહ્મને નહિ જાણનારો જેમ પોતાના દેહને કે દેહીને તે પોતે છે એમ જાણે છે તેમ બ્રહ્મને જાણનારો તેના દેહને કે દેહના અભિમાની દેહીને તે પોતે છે એમ જાણતો નથી પણ તે તેના દેહને તથા દેહના અભિમાનીને બ્રહ્મરૂપેજ જાણે છે

તે પોતે પોતાને પણ બ્રહ્મથી ભિન્ન અન્ય કોઈ રૂપે જાણતો નથી પણ બ્રહ્મરૂપેજ જાણે છે

એમ હોવાથી નતો બ્રહ્મને જાણનારાને તેના પોતાના કહેવાતા દેહવડે કંઈ સ્વાર્થ સાધવાનો હોય છે ન તો તેના તે દેહના અભિમાનીવડે પોતાનો કંઈ સ્વાર્થ સાધવાનો હોય છે કે ન તો અન્ય કોઈ દેહવડે વા તેના અભિમાની-વડે પોતાનો કોઈ સ્વાર્થ સાધવાનો હોય છે

તેથી પછી બ્રહ્મને નહિ જાણનારાને તેના પોતાના દેહની કે તે દેહના અભિમાનીરૂપે પોતાની પ્રતિકૂળતાને પ્રસંગે જે દુઃખ શોક આદિ થવાનો સંભવ હોય છે તે દુઃખ શોક આદિ થવાનો મભવ બ્રહ્મને જાણનારાને તેના કહેવાતા દેહની કે તે દેહના અભિમાનીની પ્રતિકૂળતાને પ્રસંગે હોતો નથી

પણ જે બ્રહ્મને જાણવાથી દેહની કે દેહના અભિમાનીની પ્રતિકૂળતાને પ્રસંગે દુઃખ શોક આદિનો સંભવ હોતો નથી તે બ્રહ્મને દેહને દેહરૂપે ખરો જાણી દેહ હું છું એમ જાણનારો તથા દેહના અભિમાની દેહીને દેહીરૂપે ખરો જાણી તે દેહી હું છું એમ જાણનારો જાણી શક્તો નથી

દેહને દેહરૂપે ખરો નહિ જાણીને જેઓ દેહ હું છું એમ ન જાણવા સમર્થ થાય છે તેમજ જેઓ દેહના અભિમાની દેહીને પણ દેહીરૂપે ખરો નહિ જાણીને જેઓ દેહી હું છું એમ ન જાણવા સમર્થ થાય છે તથા તેથી જેઓ દેહથી અને દેહીથી અલગ થઈને આત્મારૂપે દેહમાં રહેલા બ્રહ્મસાથે

પોતાનો યોગ સાધવા સમર્થ થાય છે તેવા યોગીઓજ બ્રહ્મના દશે દિશામાં વ્યાપી રહેલા બ્રહ્મસ્વરૂપને જાણવા સમર્થ થાય છે તથા બ્રહ્મને ન જાણનારાને જાણાતા સર્વે દેહો અને દેહીઓના જન્મથી માંડીને મરણપર્યંતની સર્વ વ્યવસ્થા જેને અધીન છે તથા તેથી જેઓ ઈશ્વર કહેવાય છે તે ઈશ્વરના ઈશ્વરરૂપને પણ તેવા યોગીઓજ જાણવા સમર્થ થાય છે કે જેઓ દેહને કે દેહના અભિમાનીને દેહરૂપે કે અભિમાનીરૂપે ખરાં જાણી દેહ હું છું કે દેહી હું છું એમ નહિ જાણતાં તેમનાથી અલગ થઈ દેહમાં રહેલા બ્રહ્મમાં પોતાનો યોગ સાધવા સમર્થ થાય છે.

સર્વે દેહોને વિષે આત્મારૂપે રહેલું બ્રહ્મજ ખરું છે. તેનો દેહભાવ કે દેહીભાવ ખરો નથી. તેથી સર્વે દેહીઓનો ખરો સ્વાર્થ આત્મારૂપે રહેલા બ્રહ્મમાં પોતાનો યોગ સાધી રહેવામાં રહેલો છે. આત્મારૂપે રહેલા બ્રહ્મથી ભિન્ન પોતાને કોઈ દેહરૂપે કે દેહીરૂપે ખરો જાણી રહેવાથી દેહીને સ્વાર્થની હાનિ અને અનર્થની પ્રાપ્તિ છે. માટે સર્વે દેહોથી તથા સર્વે દેહીઓથી ઉદાસ થઈને પોતાના ખરા સ્વાર્થને સાધવાની ઇચ્છાવાળાએ સર્વે દેહોમાં આત્મારૂપે રહેલા બ્રહ્મમાંજ પોતાનો યોગ સાધવો જોઈએ.

સર્વે દેહોમાં આત્મારૂપે રહેલા બ્રહ્મમાંજ પોતાનો યોગ સાધી રહેવાથી સર્વે દેહોને તથા દેહીઓને નિર્ચક્રપણાની પ્રાપ્તિ થશે એવો ભય સેવવાનું કોઈ ખરું પ્રયોજન નથી.

સર્વે દેહો દેહોરૂપે કે સર્વે દેહીઓ દેહીઓરૂપે ખરા ન હોવાથી તેમને વિષે સાર્થકપણાના કે નિર્ચક્રપણાના વિચારને અવકાશ નથી.

છતાં જેઓ દેહોમાંથી તથા દેહીઓમાંથી ખરાપણાની ધૃત્તિ કાઢી શકતા નથી તેમને પક્ષે દેહો તથા દેહીઓ ભલે સાર્થક રહે પણ વરતુતાનો વિચાર કરનારાને પક્ષે તેમની કશી સાર્થકતા રહેતી નથી.

દશે દિશામાં પાણીવડે ડુબડુબ્યાં ભરેલું જળાશય હોય છતાં જેમ તેના જળવડે પોતાનો કોઈ વ્યવહાર જેને સાધવાનો ન હોય તેને પક્ષે તે નિર્ચક્રજ છે તેમ કોઈ પણ દેહવડે કે દેહીવડે પોતાનો કોઈ સ્વાર્થ જેને સાધવાનો નથી તેને પક્ષે સર્વે દેહો તથા સર્વે દેહીઓ નિર્ચક્રજ છે.

તેથી પછી દશે દિશામાં ડુબડુબ્યાં જળવડે ભરેલું જળાશય દૃષ્ટિસમીપ હોય છતાં જેને તેના જળવડે પોતાનો કોઈ વ્યવહાર સાધવાનો હોતો નથી તે તેની ઉપેક્ષા કરી તેની પાસેથી ચાલ્યો જાય છે. તેમ સર્વે દેહો તથા સર્વે દેહીઓ દૃષ્ટિ સમીપ હોવા છતાં જેનો તેમનાવડે પોતાનો કોઈ સ્વાર્થ સાધવાનો હોતો નથી તે તેમની ઉપેક્ષા કરી રહો તેમની કોઈની સાથે પોતાની એકતા કરતો નથી પણ સર્વે દેહોમાં આત્મારૂપે રહેલા બ્રહ્મમાંજ પોતાની એકતા સાધી રહે છે.

એવી રીતે સર્વે દેહોથી તથા સર્વે દેહીઓથી ઉદાસ થઈને જેઓ સર્વે દેહોને વિષે આત્મારૂપે રહેલા બ્રહ્મમાં પોતાની એકતા સાધે છે તે યોગીઓજ આત્મારૂપે રહેલા બ્રહ્મનો બ્રહ્મરૂપે સાક્ષાત્કાર પામે છે તથા તે યોગીઓજ

આત્મારૂપે રહેલા બ્રહ્મનો ધ્વિરરૂપે સાક્ષાત્કાર પામી છે કોઈ પણ દેહમાં કે દેહીમાં પોતાની એકતા કરી રહેનારો કોઈ આત્મારૂપે રહેલા બ્રહ્મનો બ્રહ્મરૂપે કે ધ્વિરરૂપે સાક્ષાત્કાર પામવા સમર્થ થતો નથી.

શાંકરભાષ્યમ્ ।

તદેવાદ્યથેતિ ।
 યથા એમ આ શ્લોકવડે ઉપરમાં કહી તેજ વાત અધિક કહે છે. યથા સર્વેત સંપ્લુતોદકે મદતિ કૃતકૃત્યસ્ય પુંસોઽરૂપ હૃદયનેડર્શો નાસ્ત્યેવં સર્વેષુ ભૂતેષ્વાત્માનં પશ્યતો બ્રાહ્મણસ્ય વિજ્ઞાનતઃ સર્વવેદોદિતે કર્માદૌ કિંચિદપિ પ્રયોજનં ન વિચિત્ર ક્વચિત્ ।

એમ ચારે બાબુથી હુબહુમાં ભરેલા મોટા જળાશયમાં પોતાના વ્યવહાર સાધી લઇને કૃતકૃત્ય થયેલા પુરુષને નાના જળાશયમાં કોઈ સ્વાર્થ રહેતો નથી તેમ બધાં ભૂતોને વિષે આત્મારૂપે રહેલા બ્રહ્મને જોનારા એટલે જાણનારા બ્રાહ્મણને પછી બધા વેદોએ કહેલાં કર્મઆદિને વિષે કંઈ પણ પ્રયોજન રહેતું નથી. એમ એનો અર્થ છે.

આત્મવર્ણનેનૈવ કૃતાર્થત્વાદિતિ ભાવઃ ।
 આત્માના દર્શનવડેજ કૃતાર્થતા છે એમ કહેવાનો ભાવ છે.
 તથા ચાહ મગવાન્ વાલુકેવઃ ન ચાસ્ય સર્વભૂતેષુ કશ્ચિદર્થવ્યપાશ્ચય ઈતિ ॥ ૨૮ ॥

તેજ પ્રભાણે ભગવાન વાલુકેવે પણ કહેલું છે કે આત્માનું જેને દર્શન થયું છે તેને પછી સર્વે ભૂતોને વિષે તેનો કોઈ સ્વાર્થનો આશ્રય નથી એટલે કોઈ ભૂત તેના સ્વાર્થનું આશ્રય નથી, એટલે કોઈ ભૂતવડે તેના કોઈ સ્વાર્થ સાધવાનો હોતો નથી (ચાલુ)

—[*]—

બ્રહ્મનિષ્ઠ મહાત્માશ્રી એકનાથજીનું જીવનવૃત્તાંત

(અનુસંધાન ૧ લા અંકના પૃષ્ઠ ૯ થી ચાલુ)

[સંપાદકઃ એકેશકાંત]

ભાનુદાસ પરમપ્રેમી ભક્ત હતા, સત્ય નિષ્ઠા, આત્મ-સ્તુતિ તેમજ પરનિંદાનો ત્યાગ, પરદ્રવ્ય અને પરદારાતરફ અસ્પૃશ્યભાવ, સર્વત્ર સમભાવ, નામ-સંકીર્તનની પ્રીતિ અને પરમાત્માપ્રાપ્તિનો આનંદ વગેરે તેમની દૈવી સંપત્તિ હતી, અને તેમની આ સંપત્તિ તેમના અભંગોમાં ભરેલી છે એકાદશીનું વૃત્ત અને પંદરીની યાત્રાનો નિયમ તેમનો અપ્પક હતો. આવાદી અને કાર્તિકી એકાદશીએ પદરપુરની યાત્રા તેઓ અવશ્ય કરતા હતા. તેઓ તૃપ્ત થાય ત્યાં સુધી ઇંટ ઉપર ઉભેલા, પદરીનાથના રૂપલાવણનું દર્શન કરવામાં તેમને અત્યત આનંદ આવતો હતો. અને આ આનંદનું તેમણે રથને રથને વર્ણન કર્યું છે. તેમણે બધાને ઉપદેશ પણ એનાજ આપ્યો છે. તે “સચ્ચણ્ડપમાં શરીર વાણી અને મન, હુબધ ચઇ નય છે.” આ તેમને અનુભવ હતો. તેમણે ધ્વિરને પ્રાર્થના પણ એજ કરી છે, કે, જ-મ-જ-માન્તરમાં મારી એજ ધ્વજ પુરી કરો કે, હું હમેશાં

“શ્રીમન્નાથસત્સંગમંડલ” મુંબઈતરફથી

“શ્રીમન્નાથપ્રભુના ૮૮ માં જયંતીમહોત્સવની આમંત્રણપત્રિકા”

શ્રુતસ્થળ: ઐતરનારાયણના મંદિરમાં નીચેના સભા હોલ કાલ્યાદેવી, મુંબઈ.

(ન. ટા.) કાર્યક્રમ: આશ્વિન શુદ્ધિ ૪/૨૦૦૧ તા. ૧૦-૧૦-૪૫.

સવારે: ૯ થી ૧૦-વેદધ્યાય

” ૧૦ થી ૧૧-શ્રીસદ્ગુરુદેવનું મહાપૂજન.

” ૧૧ થી ૧૨-શ્રીમન્નાથપ્રભુપ્રતિ પ્રાર્થના.

” ૧૨ થી ૧૨-શ્રીમન્નાથપ્રભુશ્રીનો સદુપદેશ

સાંજે: ૫ થી ૭-ધાર્મિક સંગીતમય ભજનો.

” ૭ થી ૮-શ્રીમન્નાથપ્રભુના જીવનઉપર પ્રવચનો.

” ૮ થી ૧૧-ક. લ. પ. શ્રીમાન મધુસૂદન યશવંત નીલકંઠ-કવિશ્વર જુવાશ્રીનું હરિકીર્તન.

ઉપરના મહોત્સવમાં સૌ બંધુબહેનોને પધારવા વિનંતિ છે.

લિ. “શ્રીમન્નાથસત્સંગમંડળ” મુંબઈના સભ્યોના જય જય શ્રીસદ્ગુરુ પરમાત્મા !

—[*]—

एक मित्र उपर पत्र

બાલા ભાઈ.....

આશીર્વાદ:—

હિંમત ન હારશો. શરીર પોતાની શક્તિ નીરોગ થયે મેળવશે. શરીરના દુઃખે તમે દુઃખી થશો નહિ. શરીરની ચિકિત્સા વૈદો કે ડૉક્ટરો ભલે કરે.

તમે શરીર નથી, તમે ઇન્દ્રિયો નથી, તમે પ્રાણ નથી, તમે અંતઃકરણ (મન, બુદ્ધિ, ચિત્ત ને અહંકાર) નથી, તમે અજ્ઞાન નથી, તમે અજ્ઞાની નથી, તમે જીવ નથી. દર્પણમાં પડેલા પ્રતિબિંબસદૃશ જીવ છે. જેને તમારું કહો છો તે તમે નથી. જે તમે છો તે તમારું નથી-તમારાથી પૃથક્ નથી.

તમે તો જ્ઞાનસ્વરૂપ આત્મા છો. જ્ઞાન નિલ છે, તમે નિલ છો, કરેલાં કર્મ પ્રમાણે જીવને ઉચ નીચ થોળિ પ્રાપ્ત થાય છે. જીવ અભિમાની છે, તમે આત્મા નિરભિમાન છો. સૌને તમે સિદ્ધ કરો છો, તમે પડે સ્વતઃ સિદ્ધ છો. તમે સ્વતઃ સિદ્ધ હોવાથી તમે સ્વપ્રકાશ આત્મા છો.

આત્મારૂપે ચનારનાં કર્મ ખપી (ખળા) જાય છે. ખળી ગયેલાં કર્મ ધર્મ અધર્મ પુણ્ય-પાપ ઉપજાવવા અસમર્થ છે. આત્મા નાત, જાત, ભાત, ગુણ, કર્મ અને પાપપુણ્યાદિથી રહિત છે. નામ રૂપ અને ક્રિયા શરીરને લાગુ પડે છે. વર્ણ તથા આશ્રમ શરીરને છે.

તમે આત્મા ચમકે રહો. આત્માને મુખદુઃખ નથી.

જીવને અજ્ઞાન, અંતઃકરણ, પ્રાણ, ઇન્દ્રિયો અને શરીર સાથે સંબંધ હોવાથી દુનું, મારંતારું, લાલચાનિ, માનઅપમાન, શોકદુઃખ અને મુખદુઃખ થાય છે.

આત્માને અંતઃકરણ સાથે લેવા દેવા નથી; તો આત્માને દેહસંબંધી ધુન, ધુની, પૌન, પૌની, જમાઈ, હૈદિત કે હૈદિત્રી સાથે લગારે સંબધ નથી.

જેમ તમે વાસ્તવિકસ્વરૂપે આત્મા છો, તેમ આ સસાર પણ વાસ્તવિકરૂપે આત્મા છે; જેમ સોનાનાં ધરણ્યાં સોનુંજ છે, માટીનાં વાસણો જેમ માટીજ છે, અને લોહાનાં પાત્રો તથા લોહાના હથિયારો જેમ લોહુંજ છે તેમ

આત્મા સતરૂપ છે, આત્મા જ્ઞાન-પ્રકાશરૂપ છે, આત્મા આનંદરૂપ છે. તમે પડે આત્મા છો તેથી મતરૂપ છો, જ્ઞાનરૂપ છો, ને આનંદરૂપ છો. તમે પોતે સ્વપ્રકાશ છો. દેહથી અગમ પડે, ઇન્દ્રિયોથી નિરાળા રહો. પ્રાણ, મન, બુદ્ધિ અને અહકારના દ્રષ્ટા રહો.

તમે આત્મા કાર્ષના નથી, અને કાર્ષ. તમારું નથી. રપૂળદેહ સર્ગાસંબધીનો છે. સર્ગાસંબધી દેહના છે દેહથી પૃથક્ પડે. ચૈત્ય આનંદરૂપે રહો. દેહમાટે ઉપચાર છે આત્મા અર્થે ઉપચાર નથી આત્મા પરવિકારરહિત છે. જીવ અજ્ઞાનદશામાં સુદ્ધગદેહ સાથે સંબધ ગળી જન્મમરણ પામનારો છે આત્માને જન્મમરણ નથી મનના ઘોડા ધડશોર્મા. મનના દ્રષ્ટા રહેશે મનોવૃત્તિઓ જીવા દેશેમા.

તમારા મનના મનોરથોના, તમારા મનની વૃત્તિઓના તમે તેનાથી અલગ પડી જોનારા થશો.

તમે આત્મા તો વૃત્તિરહિત છો

જેમ આંખની કીકો અને જીસ નિલેપ છે તેમ તમે આત્મા અમગ-નિલેપ છો.

શરીર નામ રૂપ અને ક્રિયાવાળું છે

તમે આત્મા નામ રૂપ અને ક્રિયાથી રહિત છો.

શરીર અસત્ જડ અને દુષ્પરૂપ છે

તમે આત્મા સત્ ચિત્ અને આનંદરૂપ છો

હા કરશનજી પ્રાણજીવન ઓઝાના
આશીર્વાદ.

—[*]—

શ્રીજ્ઞાનંદાશ્રમ-સમાચાર

(આપાદ માસ)

શ્રીસદ્ગુરુમહાપૂજન.—ગત જન્માષ્ટમીના દિવસે સૌ આનંદાશ્રમવાસીઓએ મળીને પૂજ્યપાદ શ્રીમદ્ગુરુદેવનું યથાવિધિ મહાપૂજન કર્યું હતું, પશ્ચાત્ જન્મધૂન થયાં હતાં. સાંજના શ્રવણવેળાએ શ્રી માણિક્યવર્માએ પૂજ્યપાદ ગુરુદેવનું “ શ્રીકૃષ્ણજન્માષ્ટમી ” પરનું વ્યાખ્યાન વિવેચનપૂર્વક વાંચી સંભળાવ્યું હતું

રુદ્રાભિષેક.—શ્રી ગોરધનદાસ હીરજી-ચરખા થી હરજી કરચન-લીપુડા, શ્રી હંમરાજ વીરજી-ગરજ. શ્રી દેવરાકર રણુડેડ-કુતિયાણા શ્રી. રતનશી લક્ષ્મીભાઈ-ઉમરાળા

મુખ્યભેટ.—શ્રી ૨૨-૦-૦ શ્રી. રૂપસિદ્ધ હરિસિદ્ધ ડાકોર તગ્દથી તથા પેઢી તરફથી સકલનિવૃત્તિ થતાં માનતાના. હા- શ્રી દયાળસિદ્ધજી લા. કાઠિાર.

ભોજન:—શ. ૩-૧૨-૦ શ્રી. હરજી કરશન-લીંબુડાવાળા. તરફથી સદ્ગત ગંગાબેનના આત્મકલ્યાણાર્થે ૬ વિદ્યાર્થીઓને ભોજન.

થાળો:—શ. ૧-૪-૦ શ્રી. રમણિકલાલ ત્રિભુવન દવે-રાજકોટ. શ. ૬-૪-૦ શ્રી. હરજીવન કેશવજી શાહ-મુંબઈ (૫ થાળ). શ. ૨-૮-૦ શ્રી. પ્રાગજી દેવજી-મોરબી (૨ થાળ). શ. ૧-૪-૦ વકીલ મૂળશંકર કાનજી-ખીલખા. શ. ૧-૪-૦ બેન મણિખાઈ-ખીલખા. શ. ૧-૪-૦ શ્રી. પોપટલાલ તારાચંદ વકીલ-જૂનાગઢ. શ. ૧-૪-૦ શ્રી. માવજી ખીમજી ભટ્ટી-કરાંચી. શ. ૧-૪-૦ શ્રી. કેશવલાલ માણેકલાલ ચંદારાણીની પુત્રી બેખીબેનના શિરદુઃખવાના નિવારણાર્થે કૃત્તો કૃપાનાથની સેવામાં ધર્યાં. શ. ૨-૮-૦ શ્રી. પ્રાણજીવનદાસ વિક્રમદાસ ધ્રુવ-મુંબઈ (થાળ ૨). શ. ૧-૪-૦ શ્રી. મણિલાલ હરખજી રેશનમાસ્તર સાહેબ-ખીજડીયા જંકશન. શ. ૧-૪-૦ શ્રી. શિવશંકર દયાળજી-લાડી. શ. ૧-૪-૦ શ્રી. ગોરધનદાસ હીરજી-ચરખા. શ. ૧૦-૮-૦ શ્રીમાન્ શેઠ ઈંદુકુમાર લાયાલાલ ઠક્કર-ભાવનગર તરફથી (થાળ ૨). શ. ૧-૪-૦ ઠા. ભવાનભાઈ ભીખાભાઈ-ભાવનગર. શ. ૧-૪-૦ બેન લાધીખાઈ કરશન. શ. ૧-૪-૦ શ્રી. વસરામ જેઠાભાઈ-વાળોતરા. શ. ૨-૮-૦ જ્ઞેશી ડાહ્યાલાલ કાનજી-ભોલગામડા. શ. ૧-૪-૦ શ્રી. રઘુનાથસિંહ નથુસિંહ-બેંગલોર (થાળ). શ. ૧-૪-૦ હિંમતલાલ પ્રજલાલ-દહાણું. શ. ૧-૪-૦ ભોગીલાલ જગજીવનદાસ. શ. ૧-૪-૦ લક્ષ્મણ પ્રજલાલ. શ. ૧-૪-૦ મંગળભાઈ લક્ષ્મણ-દહાણું. શ. ૧-૪-૦ ચંપકલાલ મૂળશંકર-મૈદરડા. શ. શ્રી. ૧-૪-૦ રતનશી લલ્લુભાઈ-ઉમરાળા. શ. ૧-૪-૦ સુંદરજી બહેચર તન્ના-માંગરોળ. શ. ૧-૪-૦ શ્રી. ગાંડાલાલ બહેચરલાલ-ધોરાજી.

અર્પણદીપક:—શ. ૨૧-૦-૦ શ્રી. પ્રાગજી દેવજી મોરબી. શ્રી. માણેકલાલ નાનજી ચંદારાણી તરફથી સ્વ. ત્રિ. ભાઈ કામજીતના આત્મકલ્યાણાર્થે અર્પણ થયેલી રકમ શ. ૧૬૦૭ ના સં. ૨૦૦૦ના કાર્તિકસુદિ ૧થી ૨૦૦૧ના જ્યેષ્ઠદિ ૩૦ સુધીના માસ ૨૧ ના બ્યાજના અર્પણ થયા છે. હા. અંબાશંકર નાનજી જ્ઞેશી.

શ. ૧-૦-૦ સોની મંગળજી મોતીભાઈ. શ. ૨-૧૪-૦ શ્રી. ગોરધનદાસ હીરજી-ચરખા. શ. ૦-૪-૦ શિવશંકર પ્રભાશંકર-દેવડા. શ. ૧-૦-૦ વસરામ જેઠા-વાળોતરા. શ. ૦-૮-૦ જ્ઞેશી ડાહ્યાલાલ કાનજી-ભોલગામડા. શ. ૦-૪-૦ કરશનદાસ જૂઠાભાઈ-રાકુ. શ. ૦-૪-૦ અમૃતલાલ નગીનદાસ-સુરત. શ. ૦-૮-૦ રતિલાલ ખી. સુનિ-મુંબઈ. શ. ૧-૪-૦ શ્રી. રઘુનાથસિંહ નથુસિંહ-બેંગલોર. શ. ૧-૪-૦ શ્રી. મોરારજી લાલજી-જૂનાગઢ. શ. ૧૦-૦-૦ સુંદરજી બહેચર તન્ના-માંગરોળ. શ. ૦-૫-૩ શ્રી ગાંડાલાલ બહેચરભાઈ-ધોરાજી. શ. ૦-૫-૩ સદ્ગત શિવલાલ બહેચરલાલ-હાંકે. શ. ૦-૫-૬ બેન લલિતા ગાંડાલાલ મહેતા-ધોરાજી. શ. ૧૭-૮-૦ શ્રી. હર્ષદરાય મહારાણીદાસ દેશાઈ-માંગરોળ તરફથી જૂલાઈના માસિક જપના.

વિદ્યાલયમાં રજા:—ખીલખા ગામની હવા બગડેલી હોવાથી વિદ્યાલયમાં રજા પાડવી પડી છે, અને વિદ્યાર્થીઓ બહારગામ ગયા છે.

શ્રી. મોહનલાલ લક્ષ્મીદાસ-પોરબંદરવાળા તરફથી આવજીસુદિ ૧ થી આવજીવદિ ૩૦) સુધી નિસ એક સસતારાંચણીની કથા વિધિપૂર્વક કરાવવામાં આવી હતી.

શ્રીઆનંદાશ્રમના એક ટ્રસ્ટી અને વયોવૃદ્ધ ગુરુવંધુનું અવસાન

ગત શ્રાવણવદિ ૧૩ ને મંગળવારે મિહોળનિવાસી શ્રીમાન્ ભાઈશર ધનજી દ્વે લગભગ એકી વર્ષનું દીર્ઘાયુષ્ય ભોગીને ભાવનગર મુકામે ફેલ સવાસી થયા છે તેઓ પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના શિષ્યમહાશયના એક યોગ તથા વેદાંતના અભ્યાસી ને અગ્રગણ્ય શિષ્ય હતા તેઓ વખતોવખત પૂજ્યપાદ કૃપાનાથની પાવન સેવામાં શ્રીઆનંદાશ્રમમા વસીને એકાંત સેવનમા રમ લેતા તેઓ જામનગર ગ્રેટના પેન્શનર તાતુકા સ્કૂલ માસ્તર હતા કેળવણી ખાતાની તેમની નોકરી યશસ્વી નીવડી હતી વ્યવહારમા રહી સ્વધર્મ પાલન ઉચ્ચપ્રકારે કરતા યોગી નેતિ, ધૌતિ, ભક્તિદાતણ આદિ કેટલીક મગશોધક ક્રિયાઓ ઉપરાંત યોગાભ્યાસમાં ઉચ્ચી ગણાતી શક્તિપાલનમુદ્રા ને ખેચરીમુદ્રાનો પણ તેમણે અભ્યાસ કર્યો હતો સાહ્યમુદ્રતમા વહેલા ઊડીને તેઓ ધ્યાનાભ્યાસ કરતા મધ્યાવદનાદિ નિત્યકર્મ ને આચારપાલનમા એમને સુદૃઢ શ્રદ્ધા ને આગ્રહ હતો “આનંદાશ્રમ” માસિકમાં ને અન્ય પ્રમિદ થયેલો તેમનો આચારપ્રકરણનો લેખ મનનીય છે. પૂજ્યપાદ-શ્રીના દેહાત્સર્ગ પછી પાચેક વર્ષે શ્રીઆનંદાશ્રમના મેનેજિંગ મયુક્તમંત્રી તરીકે તેમણે દોદેક વર્ષ પર્યંત આનંદાશ્રમનું સેવાકાર્ય સભાલુ હલુ તેમણે પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના જીવનચરિતરેપે જીવનજ્યોત બને ધર્મપ્રવાહ, સસ્મરણો તથા સ્વરૂપાવસ્થાન એ નામની ત્રણ પુસ્તિકાઓ લખી છે તેઓ પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવના અનન્ય ભક્ત હોય સનાતન ધર્મપ્રચારમાટે મારી લાગણી ધરાવતા હતા. તેમણે કાઠિયાવાડમાં ભિન્ન ભિન્ન સ્થળે ફરીને સનાતન ધર્મપર વ્યાખ્યાનો આપ્યા હતા ગુરુશુભાન કરવામા તેઓ બહુ રમ લેતા કાઠિયાવાડમાં જ્યાં જ્યાં પૂજ્યપાદ શ્રીમદ્ગુરુદેવે યુવાવસ્થામા નોકરીને અંગે નિવામ કરેલો તે તે સ્થળોની યાત્રા પણ તેમણે કરી હતી. પૃથ્વીમાના મહોત્સવપ્રસંગે તેઓ વ્યવસ્થાકાર્યમા લાગ લેતા આનંદાશ્રમમાં પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનું સમાધિ-મંદિર, એ એમનું બહુપ્રિય સ્થાન હતુ. ત્યાં ખેસીને તેઓ વખતોવખત ધ્યાન જપ કરતા.

સંવત ૧૯૪૬મા પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના તપઃસ્થાનમા-શ્રીગિરનારની મુચકદ્વયદામા-તેમણે તથા શ્રી માણેકલાલ નાનજી ચઢાનણાએ પૂજ્યપાદશ્રીની દીક્ષા સાથે લીધેલી શ્રી ભાઈશરભાઈના દેહલાગથી શ્રી માણે-લાભાઈએ પોતાનો ૬૦ વર્ષનો જૂનો એકાંતિક ને સહાધ્યાયી મિત્ર ગુમાવ્યો છે શ્રી ભાઈશરભાઈએ દીક્ષા લીધા પછી દેહલાગપર્યંત ઉચ્ચ પ્રકારે એકધાર સ્વધર્મપાલન કર્યું હતુ શ્રીઅતર્થામી સદ્ગુરુમયનું ધ્યાન કરતાં કરતાં તેમણે દેહલાગ કર્યો હતો. તેમના સુપુત્ર શ્રી જયતિલાલભાઈ-શામલદાસ કોલેજના પ્રોફેસર લખે છે કે —“ ઉવટસુધી જાન, ને બદપદમાસન વાળીને પયારીમા બેઠા બેઠા સમાધિસ્થ થઈ ગયા ! ”

આનંદાશ્રમમહાજને આવા અનુભવી વયોવૃદ્ધ ને સ્વધર્મપ્રિય ગુરુશ્રેષ્ઠની મોટી ખોટ પડી છે.

પરમકૃપાળુ શ્રીમદ્ગુરુ પરમાત્મા એમના પવિત્રાત્માને શાંતિસુખ આપવા કૃપા કરે !

—[*]—

પરચુરણમેદ

[આપાદ માસ]

- ૦-૪-૦ શ્રી. માણિકલાલ નાનજી-ચંદારાણી
 ૧-૦-૦ „ પ્રતાપસિંહ માનસિંહ
 ૦-૮-૦ ચિ. શશિકુમાર દયાળસિંહ
 ૧૫-૦-૦ શ્રી. તિજભાઈ લલુભાઈ દેશાઈ-
 મુંબઈવાળા તરફથી સાર્વિક ધર્મા-
 દાયે
 ૨-૦-૦ શ્રી. દયાળસિંહજી લાલસિંહજી
 ૦-૪-૦ એક બહેન હા. કેશવલાલ
 ૭૮-૧૪-૦ શ્રી. શેઠ રાજસી જીવરાજ-મુંબઈ
 તરફથી સાર્વિક દાનના માસિક
 જુલાઈ માસના
 ૦-૪-૦ શ્રી. દેવશંકર સ્વામજી-ભીડારા.
 ૧-૦-૦ ધ. શ્રી. આત્મપ્રકાશજી-ખખરલા.
 ૧-૨-૬ મંદિરથી ભેટના હા. પૂનરી
 દલપતરામજી
 ૨-૦-૦ શ્રી. કેશવલાલ જેઠાલાલ-મુંબઈ
 ૨-૦-૦ „ રામભટ્ટ પીતાંબર-વડતાલ
 ૧૫-૦-૦ „ અં. ભા. ત્રિવેદીના પોતાના
 ભોજન ખર્ચના
 ૧-૦-૦ શેઠ ઇંદુકુમાર ભાયાલાલ-ભાવનગર
 ૦-૨-૦ કર્તુરખહેન-ખીલાખા.
 ૧-૦-૦ શ્રી. લાલજી ઝીણાભાઈ
 ૦-૪-૦ શ્રી. વિઠ્ઠલજી વાલજી
 ૧-૦-૦ શ્રી. ચતુરભાઈ આશાભાઈ પટેલ
 ૦-૮-૦ ચિ. નટવરલાલ ચતુરભાઈ „
 ૦-૮-૦ સૌ. ડાહીબેન ચતુરભાઈ „
 ૦-૮-૦ શ્રી. કેશવજી ઝીણા
 ૦-૪-૦ પાર્વતીબેન-માર્ડુગા
 ૦-૪-૦ શ્રી. કરશનજી પ્રાણજીવન ઓઝા
 ૦-૪-૦ હા. દલપતરામભાઈ
 ૧-૪-૦ શ્રી. પ્રજલાલ ધનજી
 ૧-૦-૦ સંતોકબહેન
 ૧-૦-૦ જમનાબહેન લાલજી
 ૧-૦-૦ શ્રી. અરજણ કરમણ મીઝી
 ૧-૦-૦ બેન અમૃતબાઈ

- ૧-૦-૦ શ્રી. રતનશી લલુભાઈ
 —૧-૦ પરચુરણ.
 ૧-૦-૦ શ્રી. અજિતરાય હરિદાસ પારેખ
 ૦-૧-૦ શ્રી. દેવશંકર મોરારજી
 ૨-૦-૦ „ નટવરલાલ ચતુરભાઈ
 ૨-૦-૦ શ્રી. વિમલાબહેન ચતુરભાઈ
 ૨-૦-૦ મધુકાંતા જીવાભાઈ
 ૧-૪-૦ શ્રી. અમૃતલાલ ભાણુજી-ધણિજી
 ૦-૮-૦ „ ચતુરભાઈ તથા શ્રી. અમૃત-
 લાલભાઈ તરફથી સાકર ધરવામોટે
 ૦-૮-૦ શ્રી. મોરારજી જગનલાલ
 ૧-૦-૦ „ વલ્લભજી જેરામ-ખાંટવા
 ૪-૦-૦ „ હંસરાજ વીરજી-પોરબંદર
 ૪-૦-૦ „ દેવચંદ હંસરાજ-ગરેજ
 ૯-૦-૩ „ લક્ષ્મીદાસ હંસરાજ-પોરબંદર
 ૧-૦-૦ લુહાર દામજી આણંદજી સમેગા
 ૧-૦-૦ વકીલ જેયંદભાઈ-જૂનાગઢ
 ૨-૮-૦ શ્રી. રઘુનાથસિંહ નથુસિંહ ઠાકર
 શુરુપૂજનની ભેટ
 ૨-૮-૦ શ્રી. રઘુનાથસિંહજી ઠાકર-બેંગલોર
 ૦-૮-૦ „ રતિલાલ બી. મુનિ-મુંબઈ
 ૧-૦-૦ વિજયાબહેન-ધંધુકા
 ૧-૪-૦ શ્રી. અમૃતલાલ નગીનદાસ-સુરત
 ૧-૦-૦ ડા. દારદાદાસ ભગવાનલાલ-
 અમરેલી.
 ૧-૦-૦ શ્રી. મહેશચંદ જનુભાઈ-અમરેલી
 ૩-૦-૦ શ્રી. પુરુષોત્તમ બીમજી-ભાવનગર
 ૧-૦-૦ „ કરસનદામ જુહાભાઈ
 ૧-૦-૦ „ સવજી જેરામ-જનમવાળી
 ૨-૦-૦ „ હરજીવન કેશવજી-મુંબઈ
 ૧-૪-૦ કવિ સુમંતભાઈ-માંગરોળ
 ૦-૪-૦ શ્રી. માવજી દેવજી-દેવળાયામોટા
 ૦-૪-૦ નર્મદાબહેન-જૂનાગઢ
 ૨-૦-૦ શ્રી. કરુણાશંકર જીવાભાઈ „
 ૪-૦-૦ વકીલ જયચંદ બહેચરભાઈ „

श्रीदक्षिणामूर्तिनाथसद्गुरुवे नमः॥

आनंदं ब्रह्मणो विद्वान् न बिभेति कुतश्चन ।

अर्थः—आनंदस्वरूप ब्रह्मने जानुनार ठाछथी पणु सय पाभतो नथी.
तैत्तिरीय—छपनिपत्

वर्ष १४ भुं]

संवत् २००१ सादपद

[अंक ४ था

संप्रज्ञात योगवडे थयेला ब्रह्मसाक्षात्कारवाळी चित्तवृत्तिना उद्गारो

(राग—लैगव)

सभि! बिद्वधन दृष्टि आया, कहां गये नाम रूप औ क्रिया पत्ता नहि
मैं पाया—सभि

मिथ्या दृश्य कों सत्य भानी मैं, अणसग लवकों जलाया—सभि

यहु मैं यहु मेरा भुं कहु कर, अहुत अज्ञान भदाया—सभि

परम दुःख मैं सुख आंतिने, लयकों अहुत लुलाया—सभि

सद्गुरु भीले सु-अंजन आंज्या, लयुं था तयुं इरशाया—सभि

अंतर आदिर प्रियकों देणी, सण दुःख कों भिसराया—सभि

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમત્નાથભગવાન]

કર્મ કરનારના અભિમાનના વેગના પ્રમાણમાં તે કર્મના સંસ્કાર પ્રારબ્ધ-કર્મના આગળના સંસ્કારોમાં ભળે, વા, સંચિત કર્મના આગળના સંસ્કારોમાં ભળે. હવે તે મનુષ્ય જે શુભાશુભ કર્મના સ્વરૂપને વધારે સમજે, સારા સદ્ગુણો ને સારા શાસ્ત્રોના આશ્રય ગ્રહણ કરે, અને સારા સંગમાં રહે તથા શુભકર્મમાં લાગણી રાખી જે મંદ વેગથી, મધ્ય વેગથી વા તીવ્ર વેગથી શુભકર્મ કરવા લાગે તો તે શુભકર્મના સંસ્કાર તેના અંતઃકરણમાં અભિમાનના વેગને અનુસરી સંચિતમાં કે પ્રારબ્ધમાં ભળે. કદાચ આદેશમાં તે શુભકર્મ કરવામાં જોઈએ તેવા વેગવાળો ન થાય તો પણ જે તે શુભ સામગ્રી સેવતો રહે તો આગળ જતાં તેનું અંતઃકરણ શુભકર્મમાં વધારે વેગવાળું થાય, ને તે શુભકર્મ કરી મોક્ષપર્યંત પહોંચી શકે. મનુષ્યે પોતાના મનની ગમે તેવી સ્થિતિ હોય તોપણ સારા પુરુષમાં ને સારા શાસ્ત્રના આશ્રયથી શુભ-કર્મનું અનુષ્ઠાન કરવામાં ઘણામાં ઘણા આચરૂ રાખવો જોઈએ. જે તે એમ વર્તે તો તે વર્તમાન જન્મમાં કે પછીના જન્મોમાં કૃતાર્થ થઈ શકશે.

મનુષ્ય અશુભકર્મને દુઃખદ બાણી તે કરવા ન ઇચ્છતો હોય, પણ જે તેના અંતઃકરણમાં અશુભ સંસ્કારોનું બલ વધારે હોય, તો તુરત તે અશુભ કર્મથી નિવૃત્ત ન થઈ શકે, પણ પ્રયત્ન કરતાં કરતાં આગળ જતાં તે અશુભ કર્મથી અવશ્ય નિવૃત્ત થઈ શકે.

દશ્યમાં વૈરાગ્યનો ને પરમાત્મામાં પ્રીતિનો વધારો કરવાથી જપમાં ને ધારણામાં સુધારો થવા માંડશે.

શ્રી બુદ્ધનો ઉપદેશ તેમના નિર્વાણ પછી આશરે આઠસો વર્ષે પુસ્તકા-રૂઢ થયાનું કહેવાય છે, એટલે તેમના વાસ્તવિક મંતવ્યો આત્માદિને વિષે કેવાં હતાં તે સ્પષ્ટ કહી શકાય નહિ, પણ તેમનો જે ઉપદેશ વર્તમાનમાં તેમનાં પુસ્તકોમાં દર્શાવવામાં આવ્યો છે તેને અવલંબીને તમારું પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખાય છે. નિર્ગુણ બ્રહ્મનો તથા આત્માનો સ્વીકાર સ્પષ્ટ શબ્દોમાં તેમના ગ્રંથોમાં જણાતો નથી પણ જીવનું જીવપણું શમે—તેના વિજ્ઞાનાદિ પાંચ સ્કંધો નિવૃત્ત થાય—ત્યારે તે નિર્વાણ પામે છે એમ તેમાં જણાવ્યું છે, તેથી અર્થવડે જીવ પોતાના વાસ્તવિક સ્વરૂપ બ્રહ્મને પામે છે એમ સમજાય છે. તેમણે માનેલું શૂન્ય બ્રહ્મ હોવું જોઈએ, એટલે દશ્યની તૃણાનો નિઃશય ઉચ્છેદ થતાં જીવ નિર્વાણકાલે બ્રહ્મરૂપે સ્થિતિ કરે છે, એમ સમજાય છે. તેમને મતે આત્માનું સ્વરૂપ પાંચ સ્કંધોથી રહિત ચેતનરૂપ હશે એમ અનુમાન થાય છે. અવિદ્યામાંથી આ જગતની ઉત્પત્તિ તેઓ માને છે. તેઓ અવિદ્યા અનાદિ માને છે. વ્યષ્ટિ અવિદ્યાના સ્વીકારવડે સમષ્ટિ અવિદ્યાનો સ્વીકાર અર્થથી થાય છે. તેમના સિદ્ધાન્તમાં ક્ષણિક વિજ્ઞાનરૂપ કર્તા ભોકતા જીવ છે. તે જીવ ક્ષણે ક્ષણે વિજ્ઞાનના બદલાવાથી બદલાતો જાય છે, એકરૂપે

સ્થાયી રહેતો નથી. તેમને મતે આત્મા સ્થાયી હશે શૂન્યરૂપ (અક્ષરરૂપ) હોવાથી, ને બુદ્ધિ અથવા વિજ્ઞાન કણભંગુર હશે એમ જણાય છે. જીવાત્મારૂપ વિજ્ઞાન કણિક છતાં તેમાં સ્થાયીપણાતું જ્ઞાન અજ્ઞાનથી થાય છે, એમ તેમનું જ્ઞાનનું જણાય છે તે વિજ્ઞાન બીજા સંક્રોધને લીધે સુખદુઃખ ભોગવવાતું અભિમાન ધારણ કરે છે તે જ્યારે સંક્રોધથી છૂટે પડે ત્યારે નિર્વાણ પામે છે તેમને મતે શૂન્યરૂપ આત્મા અમર હોવો જોઈએ. તેમણે જીવનું જીવ-ભાવનો દુષણનો ને મારાપણનો અભાવ થયે જીવનું નિર્વાણ થાય છે એમ સ્વીકાર્યું હોય એમ જણાય છે.

માયાના પ્રદેશમાં રહ્યા છતાં પણ માતને પરમાત્માના પવિત્રતમ ને આનંદધન પ્રદેશમાં સુસ્થિર રાખ્યા કરવી કે જેથી જીવ માયાના બંધનમાં બંધાય નહિ, ને નિર્લેપ રહે.

શરીરાદિના પ્રારબ્ધકર્મના દ્રષ્ટા રહી પ્રાપ્તિવ્યવહારનો સમભાવે નિર્વાહ કરવો.

જે પોતાના જીવાત્માને પરમાત્મામાં સુસ્થિર રાખે છે, તે કીડામર ન્યાયે પરમાત્મારૂપ જ થાય છે.

ઉત્કટ શ્રદ્ધાભક્તિથી, મનને સ્થિર કરાય,

તો સુખધનના અનુભવે, સર્વે દુઃખ વિભાય

મનની સૂક્ષ્મતામાં ને શાંતિમાં વધારો કરવા જાગૃતિ સેવાતી હશે, અને અગત્યના કામમાં બોલવામાં નિરર્થક શરમ નહિ રખાતી હોય

તવા વર્ષમાં તીવ્રશ્રદ્ધા ને અસ્ખલિત ઉમંગથી સ્વધર્મ પાળી મનની શાંતિમાં ને સુખાનુભવમાં વધારો કરતા રહેશે.

પરમાત્માની પવિત્ર અનન્ય ભક્તિમાં, હૃદયની નિર્મલતામાં, હૃદયની સ્થિરતામાં, દુર્વસનાઓ નિર્મૂલ કરવામાં અને સુવાસનાની એકનિષ્ઠાની, શ્રદ્ધાની, ઉત્સાહની, દૃઢતાની ને બંને પ્રકારની કર્તવ્યનિષ્ઠાની વૃદ્ધિ કરવામાં તીવ્ર લાગણીથી સતત પ્રયત્ન કરશે.

મનને બની શકે તેટલું વિવેકપૂર્વક કર્તવ્યપરાયણ રાખતા રહેશે, અને તેની એકાગ્રતા ને શાંતિ વધારતા રહેશે.

પૂર્વે જ્યારે આણું કલ્પનું આ જગત ઉત્પત્ત થયું ત્યારે બ્રહ્માની ઉત્પત્તિની સાથે પરમાત્માની ઇચ્છાથી ઉપવીતની ઉત્પત્તિ થઈ તે ઉપવીત કોઈએ બ્રહ્માને આપ્યું નથી, પણ પરમાત્માની ઇચ્છાથી બ્રહ્માની સાથે તે ઉત્પત્ત થયું છે હમણા જેવી રીતે દ્વિજે ઉપવીત પહેરે છે તેવી રીતે તે બ્રહ્માએ પહેરેલું પ્રતીત થયું હતું પછી દ્વિજ પિતાઓ પોતાના પુત્રોને ઉપવીત આપવા લાગ્યા આગળ જતાં દ્વિજે પોતાના પુત્રોને પોતપોતાના શૃણ્વસૂત્ર પ્રમાણે ઉપવીત આપવા લાગ્યા યજુર્વેદીય આદિકપ્રકાશ વાંચવાથી તમને ઉપવીતવિષે કેટલુંક વધારે જાણવામાં આવશે.

રુદ્ર એટલે બ્રહ્મ ને અક્ષ એટલે તેની પ્રાપ્તિનું સાધન, એવી રીતે રુદ્રાક્ષનો

અર્થે બ્રહ્મવિદ્યા થાય છે. તે સુદક્ષ ધારણ કરનારે બ્રહ્મવિદ્યા પ્રાપ્તિ કરવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.

તવા વર્ષમાં તમારે નીચે જણાવ્યા પ્રમાણે સુકર્તવ્ય કરવું જોઈએ:—

અહંતા મમતાનો કરી, ચિદાકાશમાં બાધ;

ત્રિવિધ તાપને દૂર કરી, પામો મુખ અગાધ. ૧

મનની વૃત્તિ રાખવી, અનાધાર અવિકાર;

એ ઉન્મનીમાં સ્થિર રહે, આવે ભવનો પાર. ૨

શું તમને સમજતું નથી કે જીવને મનુષ્યશરીરની પ્રાપ્તિ તેના પૂર્વ-જન્મોનાં શુભ કર્મોથી થાય છે, ને તેથી તેની પ્રાપ્તિ દુર્લભ ગણાય છે. વળી તે ક્ષણભંગુર છે. આમ હોવાથી પ્રત્યેક સમજી મનુષ્યે પોતાના જીવાત્માનો ઉદ્ધાર કરવા માટે ઘણામાં ઘણા શાસ્ત્રોક્ત શુભ પ્રયત્ન કરવો જોઈએ. તેણે માત્ર વ્યાપારને કે નોકરી આદિનેજ શરણ માની તેનીજ ઉપાસનામાં મનુષ્ય જીવનનો સર્વ મૂલ્યવાન સમય વ્યતીત ન કર્યા કરવો જોઈએ.

(અપૂર્ણ)

—[*]—

શ્રીસનત્સુજાતીયમ્

(શ્રીશાંકરભાષ્યસમેત)

[અનુવાદક:—શ્રી. મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ-વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંધાન ગત અંકના પૃષ્ઠ ૩૩ થી)

अहमेवास्मि वो माता पिता पुत्रोऽस्म्यहं पुनः ।

आत्माहमस्य सर्वस्य यच्च नास्ति यदस्ति च ।

योगिनस्तं प्रपश्यन्ति भगवन्तं सनातनम् ॥ ૨૧ ॥

હું જ તમારી સર્વેની મા છું. હું જ તમારા સર્વેનો પિતા છું. અને હું જ તમારા સર્વેનો પુત્ર છું. વર્તમાનમાં જે કંઈ વિદ્યમાન છે તથા વર્તમાનમાં જે કંઈ વિદ્યમાન નથી પણ જે કંઈ ભૂતકાલમાં વિદ્યમાન હતું તથા ભવિષ્ય-કાલમાં જે કંઈ વિદ્યમાન થશે તે સર્વેનો આત્મા હું છું તેથી હું જ તે સર્વ છું.

જે એક સર્વેનો આત્મા છે તે એકજ આત્મા કોઈની મા થાય છે, કોઈના પિતા થાય છે અને કોઈના પુત્ર થાય છે.

તેથી તમને સર્વેને જે કોઈ માતા રૂપમાં જણાય છે, જે કોઈ પિતાના રૂપમાં જણાય છે તથા જે કોઈ પુત્રના રૂપમાં જણાય છે તે વસ્તુતાએ એકજ છે ને તે સર્વેનો આત્માજ છે.

એ આત્માને તે જેવો છે તેવો જાણીને તે આત્મામાંજ હું આત્મશુદ્ધિ કરી રહેનારો થયો છું એટલે હું અને લાગુ થયેલા દેહના રૂપથી જેવો જાણી

હું તેવો હું વસ્તુતાએ નથી પણ વસ્તુતાએ હું આત્માજી હું એમ જાણી રહેનારો થયો હું તેથી તે આત્માના રૂપમાં આત્મબુદ્ધિ કરી રહેનારો હુંજ પોતે તમારા સર્વેની મા હું, તમારા સર્વેનો પિતા હું તથા તમારા સર્વેનો પુત્ર હું એમ કહું છું.

તમારા સર્વેમાંથી પણ જે કોઈ આ આત્માને તે જેવો છે તેવો જાણે તો તે તેના દેહરૂપથી જેવો જણાય છે. તેવો તે વસ્તુતાએ નથી પણ વસ્તુતાએ તે આત્માજી છે એમ જાણી રહેનારો થાય અને તેથી પછી તે પોતાના અનુભવથી એમ પણ કહી શકે કે સર્વેને જે માફે જણાય છે, સર્વેને જે પિતાફે જણાય છે તથા સર્વેને જે પુત્રફે જણાય છે તે વસ્તુતાએ હું પોતેજ જણાઉં છું.

પણ આ આત્મા સમાનપણે સર્વેનો આત્મા છે છતાં જે અર્થ તેમના પોતપોતાના દેહરૂપને જ પોતાનું ખરું રૂપ જાણી રહેનારા છે તેઓ કોઈ તેમના આ આત્માના આત્મરૂપને જાણવા સમર્થ થતા નથી.

આ આત્માજી પોતાનું ખરું રૂપ છે એમ જાણે તથા સંયુક્તના અનુભવથી જાણવા જેઓ ભાગ્યશાળી થાય છે તથા તેથી પછી પોતાના દેહરૂપથી અજ્ઞા થઈને જેઓ પોતાના આ આત્મામાં પોતાનો યોગ સાધવા સમર્થ થાય છે તેઓજ આ આત્માને પોતાના અને સર્વેના આત્મારૂપે જાણવા સમર્થ થાય છે.

આ આત્મા એકજ સનાતન હોવાથી પરમાર્થકોટિના એટલે વાસ્તવિક પદાર્થની કોટિના પદાર્થ છે.

તથા આ સર્વે વ્યાવહારિક કોટિના પદાર્થોની ઉત્પત્તિ સ્થિતિ અને લય કરનારો આ આત્મા એકજ હોવાથી વ્યાવહારિક કોટિના આ સર્વે પદાર્થોના ઈશ્વર પણ આ આત્મા એકજ છે.

તેથી જે કોઈ પોતાના દેહરૂપથી અજ્ઞા થઈને પોતાના આ આત્મામાં પોતાનો યોગ સાધવા સમર્થ થાય છે તેઓજ આત્માના આ ઈશ્વરરૂપને તથા પરમાર્થકોટિના સનાતનરૂપને જાણવા સમર્થ થાય છે.

પોતાની પ્રાકૃત એવા દેહરૂપમાંજ પોતાના ખરા રૂપની બુદ્ધિ કરી રહેનારા પ્રાકૃત મનુષ્યો આ આત્મા તેમનો પોતાનોજ આત્મા છતાં આ આત્માને જાણવા સમર્થ થતા નથી.

શ્રીશાંકરભાષ્યમ્ ।

इदानीमुक्तस्यार्थस्य द्रढिम्ने वामदेवादिवत्स्वानुभवं दर्शयति अहमेवास्मिति सार्धैस्त्रिभि ।

અત્યારસુધીમાં કહેલા અર્થની દ્રઢતા થવા માટે હવે અહમેવાસ્મિ ॥ એ આદિ સાઝાનજી શ્લોકવડે વામદેવ આદિની પેઠે પોતાના અનુભવને કહી દેખાડે છે. હે ધૃતરાષ્ટ્રાહમેવાસ્મિ'વો ગુપ્તમાર્ક માતા જનનિગ્રી ।

હે ધૃતરાષ્ટ્ર! તમારી સર્વેની જે માતાઓ એટલે જનનીઓ છે તે હુંજ છું.

હુંજ તમારી સર્વેની માતાઓ છું.

પિતાવ્યહમેષ ।

તમારા સર્વેના પિતાઓ પણ હુંજ છું.

યુષ્માકં પુત્રો દુર્યોધનાદિરહમસ્મિ ।

દુર્યોધન આદિ તમારા પુત્રો પણ હુંજ છું.

કિં વહુના આત્માહમસ્ય સર્વસ્ય પ્રાણિજાતસ્ય ।

વધારે વિસ્તારીને કહેવાનું પ્રયોજન નથી. સ્વલ્પમાંજ કહું છું કે આ સર્વે પ્રાણિઓના સમુદાયનો આત્મા હું છું.

પ્રાણિઓ જેવા તો તેઓ તેમના દેહના યોગે જણાય છે, વસ્તુતાએ તેઓ જે છે તે હુંજ છું મારે હું કહું છું કે તેઓ સર્વે હુંજ છું.

यच्च नास्ति यदस्ति च तदस्म्यहमेवात्मा ॥ ૨૧ ॥

જે કંઈ પ્રાણિપદાર્થ વર્તમાનમાં નથી પણ ભૂતકાલમાં વિદ્યમાન હતાં તથા જે કંઈ પ્રાણિપદાર્થ ભવિષ્યમાં વિદ્યમાન થશે તેમજ જે કંઈ પ્રાણિપદાર્થ વર્તમાનમાં વિદ્યમાન છે તે સર્વે વસ્તુતાએ તે તે પ્રાણિપદાર્થ નથી પણ એક આત્માજ છે અને તે આત્માને હું આત્મારૂપે જાણી રહેનારો છું તેથી આત્મારૂપે તે તે સર્વે પ્રાણિપદાર્થ હુંજ છું એમ હું કહું છું.

—[*]—

સદ્ગુરુપરમાત્મા શ્રીભક્તપ્રભુભગવાન્ની ૮૭મી જયંતીના પર્વપ્રસંગની પ્રાર્થના

જય નાથ !

જય શ્રી મહેશ્વર !

આજ આપ ભગવાન્ની ૮૭મી જયંતીનું પર્વ છે, તે પ્રસંગે હે શ્રીસદ્ગુરુપરમાત્મન ! અમે આપ ભગવાનનું વેદોક્ત વિધિથી પૂજન કરીએ છીએ.

અમારો યત્કિયત અર્ચન આરાધનથી પ્રસન્ન થઈને હે આશુતોષ ! વિશ્વમાં હવે શાંતિનો તથા સુખનો સંચાર થાય એવી કંઈ વ્યવસ્થા પર્તાવવાની કૃપા કરશે એમ અમે દીનતાથી પ્રાર્થિએ છીએ.

ને કે યતો ધર્મસ્તતો જયઃ એ આપ ભગવાનનો પ્રસિદ્ધ ડિઝિમ છે.

ધર્મનાજ અનુદાનથી શાંતિનો અને સુખનો ઉદય થાય છે.

શાંતિને તથા સુખને ઇચ્છનારાઓએ પોતપોતાના સ્વધર્મનેજ કષ્ટ વેડીને પણ સાધવો જોઈએ.

અને મનુષ્યો આજ વેદે કહેલા પોતપોતાના સ્વધર્મના-સ્વરૂપને યથાવત્ જાણનારાં થતાં નથી ત્યાં સાધનારાં થાય અથવા સ્વધર્મને સાધવામાં આવશ્યકતા થાય તો કષ્ટને વેડનારાં થાય એવી આશા આજ રાખી શકાતી નથી. એવી સ્થિતિમાં આજ વિશ્વમાં શાંતિની તથા સુખની આશા કરવી એ એક રીતે ભુદ્ધિની મંદતા દર્શાવવા તુલ્ય છે.

તોપણ હે કરુણાનિધે ! આપ ભગવાન્ની કરુણાને કોઈ સીમા નથી એમ જોઈને વિશ્વની આજની યોગ્યતાને અનુરૂપ શાંતિ અને સુખનો વિશ્વમાં આજ સંચાર કરવાની

અમારી યાત્રના કેવળ વિચાર વિનાની યાત્રના છે એવું અમને જણાતું નથી.

આજ વિશ્વમા ધર્મની અપેક્ષાએ કામેજ મનુષ્યોના ચિત્તો ગ્રાહ કરેલો છે.

અને કામ પોતાની સિદ્ધિમા ધર્મનીજ સ્પૃહા રાખી રહેનારો ન હોવાથી કામનો યથાવત નિગ્રહ કરવામા ન આવે તો કવચિત્ત નરકપર્યંતના દુઃખનો ઉદય કરનારો થાય છે એમ, હે શ્રીસદગુરુદેવ ! આપ ભગવાનના અનુગ્રહથી અમે તો યથાવત જાણનારા થયાં છીએ.

પણ હે વિશ્વવિદાતર ! વિશ્વનું વિધાનજ આપ ભગવાને વિચિત્ર કરેલું હોઈ વેદે કહેલા ધર્મ અને અધર્મને આપુ વિશ્વ ધર્મ અને અધર્મરૂપે જણે એવી આશા સફળ નીવડે એવી નથી.

તેથી વિશ્વની આજ જેવી યોગ્યતા છે, તેને અનુરૂપ સુખનો તથા શાંતિનો વિશ્વમાં સંચાર થાય એવી પ્રાર્થના કરીને અમે સંતોષ રાખી રહીએ છીએ. તે અમારી પ્રાર્થના હે દયાધન ! સફળ કરીને વિશ્વપ્રતિ આપ ભગવાનની દયા દર્શાવવા અમે આપ ભગવાનને વિનવીએ છીએ

—[*]—

બ્રહ્મનિષ્ઠ મહાત્માશ્રી એકનાથજીનું જીવનવૃત્તાંત

[સંપાદક:-બ્રહ્મચારી દલપતરામ શ્રી દક્ષિણામૂર્તિ નાથભગવાનના પૂજારી]

(અનુસંધાન વર્ષ ૧૪ માના એક ત્રીમના પૃષ્ઠ ૩૫ થી ચાલુ)

નગરમાં ચારે તરફ રાજ્યાધિકારીઓ તપામ કરવા લાગ્યા, સારે પુણ્યદાના તરે નિઃશંક મનથી ગાતા-નાચતા શ્રીવિકૃલ્લરૂપની સાથે એકરમ-તટલીન થયેલા ભાનુદાસ દેખાયા, અને તેમની પાસે શ્રીવિકૃલ્લના ગણાનો નવરત્નદાર પણ પુણ્યદારની સાથે દેખાયો રાજા કૃષ્ણરાય અત્યંત ક્રોધાધમાન થયા અને તેમણે ચોરને શણીએ અદાવવાની આજ્ઞા આપી શણી નજીક લાઇ જતાંજ ભાનુદાસે કહ્યું કે—

“આકાશ ગર્જતું દેખાય, અખિય છતાંકના ભુક્ષા થઇ જાય અને વડવાનજ ત્રિભુવનનો ગ્રાસ કરી જાય, તોપણ તેથી શું ? હું તો હે વિકૃલ ! તમારીજ વાટ જોઈ રહ્યો છું. સાતે સંમુદ્ર મળીને એક થઈ જાય, અથવા પચમહાભૂતનો પ્રથમ થઈ જાય, તોપણ હે વિકૃલ ! તમેજ મારા સાથી છો. ગમે તેટલો જડ ભાર મારા ઉપર આવી પડશે, તોપણ જેમ પતિવ્રતા સ્ત્રી પોતાના પ્રાણધરનું નામ નથી છોડતી, તેમ હું તમારું નામ નહિ છોડું, એજ મારો નિશ્ચય છે”

આટલો અચળ અને આવો પ્રયત્ન નિશ્ચય, આવો અલૌકિક એકવિધ ભાવ જે ભક્તોનો હોય, તેની શું પ્રદ્વલદગ્ધિય પાકુરંગ કદી ઉપેક્ષા કરી શકે ? એવું કહ્યું સકટ છે કે જેમાંથી ભગવાન ભક્તને ન ઉગારે ? ભગવાને શું કદી પોતાના કાઈ ભક્તની ઉપેક્ષા કરી છે ? ભક્ત ભાનુદાસને જે દુઃખ થયું, તેનાથી માતાથી પણ વિશેષ કામળ હૃદયવાળા, ચદ્રમા કરતાં પણ વધારે શીતળ અને જળથી પણ વધારે દ્રવીભૂત, પ્રેમના અગાધ સમુદ્ર ભક્તવત્સલ પાકુરંગનું હૃદય તેજ ક્ષણે ભગઈ આવ્યું, અને ક્ષણવારમા તે શણીનાં પાના નીકળી ગયાં, અને તે જગાએ અર્ધાં ક્ષણમા ફલ-ફળથી લચી પડતું એક સુશોભિત વૃક્ષ બની ગયું ! ભગવાનની લીના અપરપાર છે !

આ અમરદાર જોધને રાજ્યાધિકારીઓ રાજ પાસે ગયા, અને તેમને બધી હકીકત દહી સંભળાવી. આ સાંભળીને રાજાનું હૃદય એકવાર તો ટંપી ઉઠ્યું અને તેમણે માન્યું કે જો તે ચોર માનીને શૂળીએ ચઢાવવાની આજ્ઞા આપવામાં આવી હતી તે ચોર નથી, એ તો કોઈ મહાન ભગવદ્ભક્ત છે. ભાનુદાસને પાલખીમાં બેસાડીને તે રાજમહેલમાં લઈ ગયા. શ્રીવિઠ્ઠલનાં દર્શન થતાંજ ભાનુદાસ ગદ્ગદ થઈ ગયા, તેમને રોમાંચ થઈ આવ્યાં, અને તેમનાં નેત્રોમાંથી આંનદાશુ વહેવા લાગ્યાં. ભાનુદાસની અપૂર્વ ભક્તિ જોધને રાજાને પરમ સંતોષ થયો, અને તેમણે ભાનુદાસને શ્રીવિઠ્ઠલની મૂર્તિ પંદરપુર લઈ જવાની રજા આપી.

ઘટ-ઘટમાં બિરાજનાર અનંત પ્રહ્લાંડવ્યાપી ભગવાન ભક્તને માટે નાનકડા બની ગયા અને શ્રીવિઠ્ઠલની એ મનોરમ મૂર્તિને સાથે લઈને ભાનુદાસ સાંથી વિદાય થયા. ભાનુદાસ શ્રીવિઠ્ઠલની મૂર્તિ લઈને આવે છે, એ વાત સાંભળીને પંદરપુર તથા આસપાસના હનુરો ભાવિક વૈષ્ણવ વીરો ધ્વજ-પતાકાઓ લઈને તાલ-મૃદંગ વગાડતા વગાડતા તેમને લઈ આવવા માટે આદ્યા. ચાર દિવસ પંદરપુરમાં જાણે આનંદનો સમુદ્રજ ઉછળી રહ્યો છે.

રથપર ભગવાનને બેસાડીને તેમનું સરધસ ઝાઢવામાં આવ્યું. તે દિવસ કાર્તિકી એકાદશીનો હતો. હલુ સુધી પ્રત્યેક કાર્તિકી એકાદશીએ રથનું સરધસ નીકળે છે. આ વાર્ષિક સરધસ, ભાનુદાસે આનાગોંદાથી વિઠ્ઠલ—મૂર્તિ તેમજ મંગળ દિવસની યાદગીરી છે. પંદરપુરમાં ભક્તોએ ભાનુદાસનો જયજયકાર કર્યો. વિઠ્ઠલમૂર્તિ પંદરપુરમાં ન રહેવાથી પંદરપુરનો સંપ્રદાયજ તૂટી પડવાનો સમય આવ્યો હતો. પરંતુ ભક્ત ભાનુદાસની ભક્તિથી તે સમય આદ્યો ગયો અને ભગવાનની મૂર્તિ ફરીથી પંદરપુરમાં આવીને વિરાજી, તે માટે ભક્તોએ ભાનુદાસની સ્તુતિ કરી તેમને અનેક ધન્યવાદ આપ્યા. ‘સુકા લાટકામાં ચાંકુ ફટયા, ભગવાન વળી પાછા પંદરપુર આવી પહોંચ્યા.’ આ ભાવાર્થના અલંગ ઉપર ગરડપારની નજીક ભાનુદાસનું કોર્તન થયું. ભક્તમંડળ ઉપર ભાનુદાસનો અનંત ઉપકાર છે. ભાનુદાસનું ભક્તિઝણ ભગવાને પણ તેના કુળમાં એકનાથ સરખા વિશ્વવિખ્યાત વંદનીય પુરપને જન્મ આપીને વાળ્યું. ઉપરની ઘટના પછી ભાનુદાસની ભક્તિનો પરમવિકાસ થયો. પૈંડણમાં એક વખત રાત્રે હાથમાં વીણા લઈને ભાનુદાસ ભજન કરતાં કરતાં પ્રેમથી ભગવાનના ધ્યાનમાં એવા હીન થઈ ગયા કે તેમની આગળ સ્વયં શ્રીપાંડુરંગ પ્રગટ થયા. ધન્ય ભાનુદાસ ! ધન્ય એકનાથ ! અને ધન્ય તેમનું પવિત્ર કુળ ! ભાનુદાસના પુત્ર ચક્રપાણિ, ચક્રપાણિના પુત્ર સૂર્યનારાયણ અને સૂર્યનારાયણના એકનાથ થયા. એકનાથની માતાનું નામ રકિમણી હતું. ભાનુદાસના પાવન કુળમાં પોતાનો જન્મ થયો, તેને એકનાથ પોતાનું અહોભાગ્ય માનતા હતા. શ્રીએકનાથે પોતાના ‘રકિમણી-સ્વયંવર’ ગ્રંથમાં ભાનુદાસની યાગ્યતમાં પેતિજ કહ્યું છે કે—મી જન્મલોં ધન્યવંશી રહ્યોહાનિ હરિભક્તિ આમહોંસિ. સંત સોદધિ નિજગુખાસી, વંશ કૃપણાસી નિરવિલા. અર્થાત-ધન્ય વંશમાં મારો જન્મ થયો, એથીજ મને હરિભક્તિ પ્રાપ્ત થઈ, સંત-સંજ્ઞન મારા સગા-સંજંધી થયા અને અમારો વંશ શ્રીકૃષ્ણને અર્પણ થયો. શ્રી શુક્રાષ્ટની દીકામાં પણ લખ્યું છે કે—

પૂર્વી ભાનુકૃપા સૌરસ, પિતામહ પિતા ભાનુદાસ;
ત્યાપાસો નિહા વંશ, જનાર્દન પ્રિય.

અર્થાત્-પહેલાં સૂર્ય ભગવાનની કૃપા થઈ કે જેથી મારા પિતામહના પિતા (પ્રપિતામહ) ભાનુદાસ જનમ્યા તેમનાથીજ આ વંશ જન્મદંનને પ્રિય થયો પોતાના ભાગવત ગ્રંથના ઉપોદ્ધાતમા ભાનુદાસને વંદન કરતા એકનાથ મહારાજે આ ઉદ્ગાર કહેયા છે:—“પિતામહના પિતા ભાનુદાસને હવે હું વંદન કરું છું કે જેમને કારણે ભગવાનને અમારો વંશ સર્વ પ્રકારે પ્રિય થયો, જેમણે બાળપણમા ભાનુ (સૂર્ય)ની સેવા કરી અને પોતે ગિદ્ધાનુ યથને માનાભિમાનને છૂતીને જે ‘ભગવત્પાવન’ થયા જેમની ‘પદબિંધ પ્રાપ્તિ’થી ધીવિકૃષ્ણ મૂર્તિનાં દર્શન થયાં, તે ભાનુદાસના પુત્ર ચક્રપાણિ થયા, ચક્રપાણિના સુયોગ્ય પુત્રનું નામ સૂર્ય રાખીને ભાનુદાસ પોતામા પોને યથને રલા એ સૂર્યના તેજ પ્રતાપ-કિરણથી માતા રકિમણી જનમ્યા અને તેજ મારા માતા છે. ત્રયારભમા પૂર્વજ માતાને આ વંદન કર્યા છે. આ મારી ભાગ્યલીલા ધન્ય છે, કે આવા વૈષ્ણવકુળમા મારો જન્મ થયો.”

આ ઉદ્ગારો પરથી જણાય છે કે, ભાનુદાસ પ્રત્યે એકનાથને કેટલું માન હતું. ભાનુદાસને કીધે અમારો વંશ ભગવાનને પ્રિય થયો અને આવા વૈષ્ણવ પવિત્ર કુળમાં મારો જન્મ થયો, એ મારું અહોભાગ્ય છે, વગેરે વગેરે પ્રેમભર્યા ઉદ્ગારો હૃદયને હલમલાવી નાખે તેવા છે. અતિ સાસ્ત્રિક અભિમાનપૂર્વક એકનાથ કહે છે કે, ભાનુદાસના પવિત્ર કુળમા મારો જન્મ થયો, તેથી ભગવદ્ભક્તિમાં મને પ્રેમ થયો. આ વૈષ્ણવ-કુળમાં જન્મયવાથી પોતાની ‘ભાગ્યલીલા’ ને એકનાથે ધન્ય કહી છે આ ધન્યો-દ્ગારનો મર્મ અનુભવથીજ જાણી શકાય છે ભાનુદાસની સંસનિષ્ઠા, તેમની એક-નિષ્ઠા ભક્તિ અને તેમનું શુદ્ધાચરણ વગેરે શ્રેણીનો વિચાર કરતા એમ જણાય છે કે, ‘શુચીનાં શ્રીમતાં મેદે’ એકનાથ એક યોગક્ષેત્ર મહાત્માજ ઉત્પન્ન થયા આથી શુદ્ધ કુળપરંપરાની રક્ષાનું કેટલું મહત્ત્વ છે, એ પણ સ્પષ્ટ જણાઈ આવે છે.

એકનાથના પિતા સૂર્યનારાયણનું નામકરણ ભાનુદાસેજ કર્યું હતું અને તે પછીજ તેમનું શરીર છોડેલું, એ એકનાથ મહારાજના કથનથી સ્પષ્ટ થાય છે આ બનાવ શકિ ૧૪૩૫ (સંવત્ ૧૫૭૦)ની લગભગ બન્યો હશે.

વાલ્યકાન્ઠ

તત્ર તં બુદ્ધિસંયોગં લભતે પૌર્વદેહિકમ્ । (ગીતા-૬-૪૩) “દેહ તો નાનકડોજ હોય છે પરંતુ તેના આત્મજ્ઞાનનો ઉદય થાય છે સારે જન્મ સૂર્યની આગળ તેનો પોતાનો પ્રકાશ ફેલાય છે એવોજ તેનો પ્રકાશ ફેલાય છે તેને અવગ્યાની રાહ જોવી પડતી નથી, ઉંમરની રાહ જોવી પડતી નથી; બાળપણમાજ સર્વગતા તેના કંઠમાં જ્યમણા પહેરાવે છે”

જાનેશ્વરી ૬-૪૫૨, ૫૩.

ભાનુદાસે પોતાના પુત્રનું નામ ચક્રપાણિ અને પૌત્રનું નામ ‘સૂર્યનારાયણ’ રાખ્યું સૂર્યનારાયણ બાળક હતા, તેવામાંજ ભાનુદાસ પરલોક સીધાબ્યા હતા આ યદી વીશ વર્ષ બાદ શકિ ૧૪૫૫ની લગભગમાં-સૂર્યનારાયણને ત્યાં રકિમણીના ગર્ભથી એકનાથ જનમ્યા તેમના જન્મસમયે મૂળ નક્ષત્ર હતું આથી જન્મતાંજ પિતાનો અને થોડા સમય પછી માતાનો દેહાંત થયો હતો દાદા અને દાદી, તેમને બાળપણમાં એકા (એકલા) કહીને બોલાવતા જન્મતાંજ આઆપનો ગ્રામ કરીને બચેલા એકનાથના નામનો, અધ્યાત્મદૃષ્ટિથી જે વિલક્ષણ

અને. ગંભીર અર્થ થાય છે, તેને એકનાથે પોતેજ પોતાના થોડા અલંગોમાં આ પ્રમાણે દર્શાવ્યો છે—મૂળના મૂળમાંજ એકા પેદા થયો, આથી માઆપ ડરી ગયાં. આ મૂળ નક્ષત્ર એવું આવ્યું કે હું બનેને નિર્મૂળ કરવા લાગ્યો. તેમણે નક્ષત્રની શાંતિ કરી, એટલે કે તેઓ પોતેજ શાંત થઈ ગયાં અને હું મૂળમાં લાગીને માઈ નામ સાથેક કરવા લાગ્યો. એકા જનાર્દનને શરણે જઈને મૂળની વાતમાં પહોંચ્યો અને મા (માયા પ્રકૃતિ) સાથે આપ (સક્ત)ને છૂટવા લાગ્યો. ” જે અલંગોનો આ લાવાર્થ આપ્યો છે, તે અલંગો કયાંય છપાયેલા નથી. પૈશ્વિકમાં કેટલીક જૂની પોથીઓ તે પત્રો જોતાં આ અલંગો મળી આવ્યા છે. એનો લાવાર્થ કેટલો ભાવપૂર્ણ અને દિવ્ય છે ! એકનાથનો જન્મ થતાંજ મૂળ નક્ષત્રને લીધે માઆપ મરી ડરી ગયાં, અને તેમણે નક્ષત્રની શાંતિ કરાવી; પરંતુ બનેનો દેહાંત થયો. એકનાથ મૂળમાંજ લાગ્યા રહ્યા, તેથી શુદ્ધ આત્મસ્વરૂપાકાર થઈ ગયા, આ સરળ આશય તો છેજ. પરંતુ એમાંથી આથી પણ વધારે ગંભીર ખ્યાલ નીકળે છે, અને તે એ કે માયાને માયા (પ્રકૃતિ) અને આપ યાને પુરુષ ક્ષર અને અક્ષર એ બંનેનો ગ્રાસ કરીને ક્ષરાક્ષરથી પર જે ત્રિગુણાતીત પરબ્રહ્મ છે, તેમાં એકનાથ મળી ગયા અસ્તુ. (અપૂર્ણ)

—[*]—

કાર્તિકી પૂર્ણિમાનો સહાપૂજનમહોત્સવ અને આધ્યાત્મિક સાધનક્રમ (સ્થળ—શ્રીઆનંદાશ્રમ—નેવાગામ)

આગામી કાર્તિકી પૂર્ણિમાના મહાપૂજન મહોત્સવ પ્રસંગે પૂજ્યપાદ કૃપાસિંધુ શ્રી-સદ્ગુરુદેવના મહાપૂજન સાથે આધ્યાત્મિક સાધનક્રમની યોજના પણ ચાલુ નિયમ પ્રમાણે રાખવામાં આવેલ છે. સમયપત્રક પાછલા ઉત્સવો પ્રમાણે બહુધા ચાલુ રહેશે. કાર્તિક-સુદિ ૧૫ (ગુરુપૂર્ણિમા) સોમવારે તા. ૧૯-૧૧-૪૫ના પવિત્ર દિવસે મહાપૂજન-મહોત્સવ ઉજવાશે.

કાર્તિકસુદિ ૧૪ રવિવાર, પૂર્ણિમા સોમવાર (શ્રીસદ્ગુરુમહાપૂજન)ને વદિ ૧ મંગળવાર (તા. ૧૮, ૧૯, ૨૦ નવેમ્બર) આ ત્રણ દિવસોમાં સાધનક્રમ ચાલુ રહેશે. મહાપૂજનનો સમય—સવારના ૮ા વાગે રહેશે. મહાપૂજન તથા સાધનક્રમનો લાભ લેવો એ આવશ્યક છે, ઇષ્ટ મંત્રનો અખંડ જપ પણ ચાલુ રાખી શકાય તેવી વ્યવસ્થા રહેશે.

પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનો ઉપદેશ છે કે:—આનંદાશ્રમમાં આવનાર જિજ્ઞાસુઓએ વ્યાવહારિક વાતોથી જેમ બને તેમ સુક્ત રહેવું. આ ઉપદેશનું પાલન એ સાધનબળને ટકાવી રાખવા માટે ને નવીન સાધનબળ વિશેષ પ્રાપ્ત કરવા માટે આવશ્યક વસ્તુ છે. સાધનક્રમના તે સમયક્રમમાં પરિસ્થિતિને અનુસાર અનુકૂળ ફેરફાર વ્યવસ્થાપક કરી શકશે.

આગમન કરનારા બંધુઓએ અષોષ્ટિયું કે ધાળળા પહેરીને જોગન કરવા બેસવું જોઈએ.

જોડવાનું સાધન તથા લોટા પ્યાલો ને પૂજનાં પાત્રો પણ સાથે લાવવાં જોઈએ. સૌએ પોતપોતાના આગમનની મિતિ અગાઉથી અવશ્ય જણાવવી જોઈએ કે નથી

અવસ્થા-કરકાની અનુકૂળતા રહે । આ પછુ આપણું પૂજ્યપાદ કૃપાનામની આજ્ઞા છે ।
 સૂચના—(૧) ભાવનગર તરફથી આવનાર મૃદરથોએ ખીજડિયા, પીસાવદર ધાર્ધનમાં
 ચઢને આવવું. કારણ બહુધા રાજકોટ તરફની ટ્રેન લેઈટ (મોડી) હોય તેા ખીજખાની ટ્રેન
 ઉપડી જાય છે.

—[*]—

વિષુચિકા (કોલેરા) નો મંત્ર

[સંપાદક—શાસ્ત્રી દયારામ મૂળજી અધ્યાપક, શ્રીદક્ષિણામૂર્તિવિદ્યાલય]

ॐ ह्रीं ह्रां रीं रां विष्णुशक्तये नम । नमो भगवति विष्णुशक्तिमेनां ॐ
 ह्रर ह्रर नय नय पच पच मय मय उत्सादय दुरे कुरु स्वाहा हिमवतं गच्छ
 जीव स सः स चंद्रमंडलगतोसि स्वाहा ॥

શ્રીયોગવાસિષ્ઠ ઉત્પત્તિપ્રકરણ સર્ગ ૬૯ મો.

મત્ર જાણનાર માણસે ઉપરનો મત્ર ભોજનપત્રમા લખી, ડાબા હાથમા રાખી, વિષુચિકા
 ચયેલ રોગીને જમણા હાથથી માર્જન કરવું તથા કફેટી નામની વિષુચિકા રાક્ષની મત્રરૂપી
 મુદ્દગરથી મર્દિત ચઢને હિમાલય પર્વતમા ચાલી ગઈ અને રોગી ચદમડલના અમૃતકુંડમાં રહેયો છે,
 તેમજ અમરઅમર તથા સર્વ વ્યાધિઓથી મુક્ત થયો છે, એમ મનથી ભાવનાપૂર્વક ધ્યાને ધરવું.
 પત્રિતપણથી આચમન કરી, ચિત્તામા વ્યગ્રતા રાખ્યા વિના મત્ર ધારણ કરનાર
 માણસ વિષુચિકા રોગનો નાશ કરી શકે છે.

ઉપરનો મત્ર યમનિયમના પાલનપૂર્વક, ધૂપદીપક કરી, વીરા હજાર જપવો જોઈએ.
 પછી તેનો દશાંશહોમ કરવો જોઈએ હોમ નીચેની સર્વ વસ્તુ મિશ્રિત કરી કરવો જોઈએ.

ગુગળ, તલ, કપુરકાચલી, સુગંધીલાળો, તમાલપત્ર, સુખડ તથા ઘી, એ સર્વ વસ્તુ
 એકત્ર કરી, અગ્નિમા એ હજાર આહુતિ આપવી

ઉપર પ્રમાણે જે મનુષ્યે જપ તથા હોમ કર્યો હોય તેને મત્રસિદ્ધિ અવશ્ય થાય
 છે, અને શ્રીપરમાત્માની કૃપાથી અવશ્ય યશભાગી થઈ દુખાને કષ્ટથી મોડળા કરવારૂપ
 હિતમ પરોપકાર કરવાથી ધૃધિરનો કૃપાપાત્ર થાય છે

આ કાર્ય કેવલ પ્રયુગ્રીયર્થે થવું જોઈએ, પણ દ્રવ્યની સ્પૃહાથી જેણે મત્રસિદ્ધિ કરી
 હશે, તેની મત્રસિદ્ધિ ચિરકાલ ટકી શકતી નથી

કારણકે યાદશી માયના યસ્ય સિદ્ધિર્ભવતિ તાદશ્યો । એ વચનાનુસાર પરોપકાર-
 પૂર્વક શુદ્ધભાવના કરી કરેલું કાર્ય ચોક્કસ સફલ થાય છે.

—[*]—

મત્ત હસરવાનજી

[સંપાદક—અંબાજીકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી]

(નવાગામ-ખીલખા)

મારવાડમાં જોધપુર તાલ્કે વાડમેર ગ્રામમાં ભાદ્રેસ નામનું ગામ છે તે ગામ
 રાહડિયા શાખાના ચારણોનું છે. તે રાહડિયા ચારણ જોધપુરના રાહડાના દસુદી કહેવાય
 છે આ ભાદ્રેસ ગામ પ્રથમ રાહડ રાજાઓએ દસુદી ચારણોને ખસિસ આપ્યું હતું. તે ભાદ્રેસ
 ગામમાં પુણ્યપાળ નામના બારહટ બારોટ [મારવાડમાં ચારણોને બારહટ કહેવામા આવે છે.]

જગીરદાર હતા. તેના ઉદ્યરાજ અને રામદાન નામના બે પુત્રો હતા. તેમાં ઉદ્યરાજને સુરાછ અને આશાછ નામના બે પુત્રો થયા હતા અને રામદાનજના વંશમાં શુમાનદાનછ થયેલ હતા. તેમાં સુરાછ અને આશાછ અને ભાઈઓ પરમ પવિત્ર અને પ્રભુના ભક્ત હતા. આશાછ શ્રીચક્રમણજના પરમ ભક્ત હતા. સુરાછની ધર્મપત્નીનું નામ અમરબા હતું.

સુરાછ અને તેમનાં ધર્મપત્ની અમરબા એ બંને સરલ સ્વભાવનાં હતાં, અને પ્રભુભજનમાં સમય વ્યતીત કરતાં હતાં. તેના કાકાના દીકરા ભાઈ શુમાનદાનછ સુરાછ અને આશાછ એ બંને ભાઈઓ તરફ ઈર્ષ્યાભાવ રાખ્યા કરતા હતા. અને તેઓના ભાગમાં આવેલ જગીરના ભોગવટામાં પણ વિદ્ય નાખ્યા કરતા હતા. તે બંને ભાઈઓની જમીન કોઈ ખેડુત ખેડવા રાખે તોપણ તેઓને ભય ખતાવી ખેડુતોને જમીન ખેડવા દેતા ન હતા.

તેવા ઉપદ્રવોને લઈને તેઓની ટેડલીક જમીન પરત્વે રહ્યા કરતી હતી. તોપણ સુરાછ શાંત રહી પોતાના ભાગ્ય ઉપર આધાર રાખી સંતોષપૂર્વક ઈશ્વરનું સ્મરણ કર્યા કરતા હતા.

એક વખત એવો બનાવ બન્યો કે એક જોગીની જમાતનો પડાવ ભાદ્રેસ ગામની નજીક નાખવામાં આવ્યો હતો. અને તે જમાતના મહંત શ્રીજવાલાગિરિજી હતા. તે જોગીની જમાતમાં આશરે ૭૦ સાધુઓ હતા. ગામના મનુષ્યો આ સાધુમહાત્માઓનાં દર્શને આવતાં જતાં હતાં. આશ્વિન મહીનો ચાલતો હતો. સુરાછને ધાસતું વીડ હતું, અને તેમાંથી ધાસ કાપવાને માટે આજે સુરાછએ લગભગ સાડાં સિત્તેર મહુરો કરેલા હતા; અને તે મહુરોને ભોજન કરાવવા માટે વ્યાજણોદ્વારા રસોઈ બનાવેલ હતી. ત્યારે મહુરો ગામની બહાર ધાસ કાપવા જવા માટે એકચિત્ત થયા, તે વખતે સુરાછ ચારણના કાકાના પુત્ર શુમાનદાન ત્યાં પહોંચ્યા અને મહુરોને ભય ખતાવી ધમકી આપી અને સુરાછના વીડમાં ન જવા દેતાં પોતાના વીડમાં ધાસ કાપવા માટે લાઈ ગયા. શુમાનદાન ખલ પ્રકૃતિનો સાણસ હોવાથી ગામના માણસોનો પ્રેમ સુરાછ ચારણ તરફ હોવા છતાં શુમાનદાનના ડરથી સુરાછના વીડમાં ન જતાં શુમાનદાનના વીડમાં ચાલ્યા ગયા હતા. શુમાનદાન મહુરોને ભય ખતાવી પોતાના વીડમાં ધાસ કાપવા લાઈ ગયા એ વાત આશાછએ પોતાના ભાઈ સુરાછને કહી. સુરાછએ તેના ઉત્તરમાં “શ્રીહરીઈઅર,” એટલું જ જણાવ્યું.

પરંતુ હવે સાડાં સિત્તેર મનુષ્યોની રસોઈ કોને જમાતવી એ વિચાર ઉપસ્થિત થયો. સુરાછને વિચાર આવ્યો કે ગઈ કાલે મહંત શ્રીજવાલાગિરિજીની જમાત અહિંયાં આવી છે, તો મહુરોને ભોજન કરાવતું એ તો એક સ્વાર્થની વાત છે, પરંતુ સાધુઓને ભોજન કરાવતું એ તો પરમાર્થ છે. એવો વિચાર કરી ગામની બહાર ત્યાં મહંતજ ઉતર્યા હતા ત્યાં સુરાછ આવ્યા, અને મહંતજને પ્રણામ કરી, વિનયપૂર્વક પ્રાર્થના કરી કે “મહારાજ ! આપ મારે ઘેર સૌ સાધુઓની સાથે ભોજન કરવા પધારો, અને આ ગરીબ માણસનું શુક્રાંગણ પવિત્ર કરો.” મહંતજએ સુરાછનો સાચો ભાવ સમજી પ્રાર્થના સ્વીકારી લીધી. સાધુઓ સ્નાન કરી ભસ્મ લગાવી ચાલવા લાગ્યા, રાંખનાદ થવા લાગ્યા, અને જમાત સુરાછ ચારણને ઘેર ભોજન કરવા પહોંચી ગઈ. રસોઈ ગરમાગરમ તૈયારજ હતી. સંતમંડલ ભોજન કરી પ્રસન્ન થયું. મહંત જવાલાગિરિજીએ

સુરાજીને પૂછ્યું કે, આટલા મનુષ્યોમાટે આ એકદમ રસોઈ તૈયાર કેવી રીતે થઈ! સુરાજીએ ઉત્તરમાં જણાવ્યું કે મહારાજ અમારા જેવા સંસારી માણસોના ક્રમક્રમાં આપ જેવા સંતોએ ધ્યાન ન આપવું જોઈએ પરંતુ મહત્ત્વના વિરોધ આગ્રહથી વિરોધ કારણ પૂછવાથી સુરાજીએ રસોઈ બનાવવાનું બધું વૃત્તાત કહી બતાવ્યું, અને પોતાના કાકાના દીકરા ભાઈ શુભાનંદાનજી દ્વારા વારંવાર ચતા ઉપદ્રવોનું વર્ણન પણ કહી સંભળાવ્યું અને કહ્યું કે મહારાજ! આજ તો મારું થયું કે બાલે ધાસ ન વાટી શકાઉં, પરંતુ મારાં અહોભાગ્ય કે આપના જેવા સંતોએ મારે ત્યાં જોજન કર્યું મેં કરેલું ખર્ચ આજ સફળ થયું દ્રવ્ય ને અન્ન સુકૃતમાં વપરાયુ આ સાલળી મહત્ત્વને દયા આવી અને તેઓ 'શુભાનંદાનજીને સમજાવવા ગયા, અને શુભાનંદાનજીને ઈર્ષ્યા-ભાવ છોડી દેવા બહુજ સમજાવ્યું, પરંતુ શુભાનંદાનજી ન સમજ્યા અને કહેવા લાગ્યા. મહારાજ! તારે અમારી વચ્ચે પડવાની જરૂર નથી, તારે આવો ઉપદેશ આપવાનું શું પ્રયોજન છે? લિલ્લા માગ અને ક્યાં કર વળી કહ્યું કે, "જા, જા જોગરા, તાગ જેવા લગાડ મેં ઘણા જોયાં છે, ચાતેલા જા નદીતર આનું પરિણામ વિપરીત આવશે" આ સાલળી મહત્ત્વને ક્રોધ અદ્યો, અને કહેવા લાગ્યા કે મારે અત્યાર સુધી તો કેઈ પ્રયોજન ન હતું, પરંતુ તારા મનમાં અત્યત અહંકાર છે, તો જોઈ લે ચોગીઓના ખેલ દેવા હોય છે, ફરીથી પરતાઈશ.

શુભાનંદાનજીએ ઉત્તરમાં કહ્યું કે—તારાથી બની શકે તો મને મારી નાખજે અને સુરાજીને પુત્ર નથી તો તેને પુત્ર દેતો જજે! નહીંતરે સુગજની જગીરનો ઉત્તરાધિકારી હુંજ બનીશ.

મહત્—અરે શુભાની શુભાનંદાન! સુગજીને એકથી વધારે પુત્ર થશે અહીંથી દ્વિમાસ્ય જઈ આ શરીરનો ત્યાગ કરુ છું, અને અપુત્ર સુરાજીની પત્નીના ઉદરમાં હું પોતે જન્મ ધારણુ કરુ છું, અને તારી જગીર મારે આધીન થશે, જા! હુશ! તારું મોહુ મને બતાવીશ નહિ!

એ પ્રમાણે કહી જવાયાગિરિજી ત્યાંથી ચાલી નીકળ્યા આ વાતની ખબર સુરાજીને મળી સુગજી મહત્ત્વની પાસે જઈ તેઓના પગમાં પડી ગયા અને સવિનય કહેવા લાગ્યા કે મહારાજ હમા કરો! આ મૂર્ખ શુભાનંદાનના જોતવા ઉપર આપ ધ્યાન ન આપશો.

મહત્ત્વ—હવે હું આ ગામનું પાણી નહિ પીઉં તારે ઘેર પુત્રરૂપે અવતાગ ધારણુ કરીશ ત્યારેજ આ ગામનું જલપાન ફરીશ આમ કહી મહત્ત્વ ચાલવા લાગ્યા, અને ચાલતા ચાલતાં કહેતા ગયા કે તમને મહાદેવજી મહાન્ પ્રતાપી પુત્ર આપશે અને તેનું નામ તમારે ઈસરદાન રાખવું જમાતની સાથે મહત્ત્વ તો રવાના થઈ ગયા.

ઉપરોક્ત ઘટના બન્યા પછી, દસ બાર મહીના વ્યતીત થયા પછી સુરાજીને ધેગ વિક્રમ સવત ૧૫૧૫ના શ્રાવણશુકલ ૨ ને શુક્રવારે પ્રાત કાલમાં પુત્રજન્મ પ્રાપ્ત થયો. સુરાજીએ જાતકર્મ સંસ્કાર કરી નામકરણ સંસ્કાર કર્યા અને મહાત્મા શ્રીજ્વાલાગિરિજીની આજ્ઞાનુસાર પુત્રનું નામ ઈસરદાન રાખ્યું.

સુવત્ પન્નર પન્નરમે જનમે ઈશર ચંદ,
ચારણ વરણ ચકોરમે ઉણ દિનહુવો આનંદ.

આ પ્રમાણે ઈશ્વરદાનજનો જ્યારથી જન્મ થયો ત્યારથી સુરાજના ઘરમાં આનંદ-મંગલ વર્તવા લાગ્યું. ઈશ્વરદાનજના જન્મ પછી સુરાજને બીજા ચાર પુત્ર થયા હતા. ઈશ્વરદાનજ બાલ્યાવસ્થાથીજ ગંભીર અને ઉદાર હૃદયવાળા હતા. તેમની સુખાકૃતિ દિવ્ય અને સુંદર હતી. તેઓનો જન્મ થતાની સાથેજ સુરાજની ઉત્પત્તિ અને શુભાનંદાનજની અવનતિ થવા માંડી.

જ્યારે ઈશ્વરદાનજની ઉંમર ૧૦ વર્ષની થઈ ત્યારે શુભાનંદાન સકુલુંપ પરલોકગામી થઈ ગયા હતા, અને શુભાનંદાનની જગીર સુરાજને પ્રાપ્ત થઈ ચૂકી હતી.

ઈશ્વરદાનજ પોતાના કાકા આશાજની પાસે વિદ્યાભ્યાસ કરવા લાગ્યા અને ચૌદ વર્ષની વયમાં તો નવીન કવિતા બનાવવા લાગ્યા. ઈશ્વરદાનજથી તેમના પિતા અને કાકા બંને બહુજ પ્રસન્ન રહેતા હતા. આ સમય દરમ્યાન ઈશ્વરદાનજનાં લક્ષ પણ થઈ ગયાં, અને તેમની ધર્મપત્નીનું નામ દેવલબાઈ હતું. તે દેવલબાઈ પણ ચેંગમાંયાનો અવતાર હતાં. તે બંને દંપતી નીતિપરાયણ અને પ્રભુભક્ત હતાં. તેઓએ પોતાના વડીલોની સહભાવથી સેવા કરી તેઓના આશીર્વાદ લીધા હતા. ઈશ્વરદાનજએ પોતાના પિતાશ્રીની સાથે રહી પોતાના પિતાશ્રીને કાશી, હરદ્વાર, બદરીનારાયણ, કેદારનાથજી વગેરે પવિત્ર સ્થળોની યાત્રા કરાવી હતી. યાત્રા કરી આવી તેમના પિતા સુરાજ ખરોટ તથા માતાજી અમરબા પરલોક સિધાવી ગયાં. ઈશ્વરદાનજએ પોતાના માતા પિતાની ઉત્તરક્રિયા જ્ઞાતિરિવાજને અનુસરી પ્રશંસાયોગ્ય કરી. ઈશ્વરદાનજને દેવલબાઈથી જગાજી અને ચૌડાજી નામના બે પુત્ર થયા હતા.

એક રાત્રે ઈશ્વરદાનજ તથા દેવલબાઈ બેઠાં હતાં. યાત્રા સંબંધી વાર્તાલાપ ચાલતો હતો. યાત્રામાં કરેલ સંતસાધુઓનાં દર્શન, ગંગાચમુનાની પવિત્ર રેણુનો મહિમા, સત્સંગ, દેશાટનનો આનંદ વગેરેનું સુમધુર વર્ણન ઈશ્વરદાનજ કરી રહ્યા હતા, તેમાં વાત કરતાં કરતાં તેઓ જરા અટકી ગયા.

“કમ કાંઈ વિચાર આવ્યો?” દેવલબાઈએ પૂછ્યું. હા, એક વાત કરવી રહી ગઈ. જ્યાં હરદ્વારથી થોડે દૂર એક કામરુદેશની કુમારિકા મળી હતી. મને પ્રથમ તો પુરુષવેષમાં મળી, રાત્રે ૧૧ વાગ્યે ગંગાકિનારે પોતાના ઉતારામાં આવવાનું તેણે મારી પાસેથી વચન લીધું. તે પ્રમાણે હું ત્યાં ગયો. શું તેનો કાઠ! ઘણી સ્વરૂપવતી સ્ત્રીઓ તેને ત્યાં દાસી તરીકે રહેતી હતી. પણ છેવટે તો એ યુવાનપુરુષને બદલે સ્ત્રી નીકળી. કામરુદેશના પ્રધાનની એ પુત્રી હતી. પરંતુ એણે તો હાજ લીધી કે પરણું તો તમારી સાથેજ પરણું.

“હાં પછી?” હું તો એ સાંભળીને આંબોજ બની ગયો. મેં કહ્યું:— “મારાથી એ બની શકશે નહિ. એણે મને અનેક પ્રલોભનો આપ્યાં. પણ હું તો એકનો એ ન થયો. એણે તો પ્રતિજ્ઞા લીધી કે તમારા વિના મને બધા પુરુષો ભાઈ બાપ છે. હું એને મૂર્ખાવસ્થામાં ડોડી આવ્યો આવ્યો.”

“તો તો તમે બહુ કરી, પરણી લેવું તું ને? મારે એક બેન વધત,” ઈશ્વરદાને કહ્યું અરે! એમ તે બને! જેવી રીતે પતિવ્રત એ આર્થસતીસ્ત્રીઓનું વ્રત છે, તેવીજ રીતે પુરુષોમાટે એક પત્નીવ્રતનો નિયમ હોવો જોઈએ. અમે અમારો ધર્મ ચૂકીએ તો પછી તમોને સતી તરીકે જોવાનો વાસ્તવિક રીતે અમોને હક રહેતો નથી.

“પણ ધારો કે હું મરી જાઉં તો ? તો તો પછીયે બિચારીને એકપલીપદ મળી જતને ! ! ”

ઈસરદાને કહ્યું — એમ મારો ભગવાન ન કરે અને સ્ત્રીના મૃત્યુ પછી પણ વાસ્તવિક રીતે પુરુષથી ખીજ સ્ત્રી કેવી રીતે થઈ શકે ? સ્ત્રીઓને જેમ સ્વપતિના મૃત્યુનાંદ વૈધવ્ય પાળી પ્રભુચિંતન કરવાની આદા છે તેવીજ રીતે પુરુષોને પણ વિધુરાવસ્થા ગાળવાની શાસ્ત્રની આદા છે

દેવલખાએ કહ્યું — આપની વાત સાચી છે પરંતુ તે પ્રમાણે કોઈ વિરલા પુરુષોજ વર્તી શકતા હશે.

ઈશરદાનજીએ કહ્યું — આપણા આર્યશાસ્ત્રમા માનવધર્મ ભરપૂર ભર્યો છે ને તેમનું પાલન કરવામા આવે તો તેમાની પ્રત્યેક આદાઓ દાનવને માનવ બનાવી, માનવને દેવ બનાવે તેવી છે, અને અતે કમલ જીવ નગ્નાથી નારાયણ બની શકે તેમ છે. પરંતુ તેનું પાલન કરવું એ દરેક મનુષ્યની શક્તિની વાત છે.

એક દિવસ ઈશરદાનજીને વીંછી કરજો તેના વિષયી દુઃખી યર્ષ ઈસરદાનજી આવ્યા પાશરે ! એમ વિલાપ કરવા લાગ્યા એ જોઈ તેમના પત્ની દેવલખાઈ કહેવા લાગ્યા કે — પુરુષ યર્ષ આ પ્રમાણે સ્ત્રીની માફક કેમ વિલાપ કરે છે ? અન્ય કોઈ સાંભળશે તો આપની મશ્કરી કરશે આ સાક્ષણી ઈશરદાનજીએ મનમા કહ્યું કે, દેવલખાને કદીપણ વીંછી કરજો નથી એટલે એ પ્રમાણે કહી રહી છે હીક છે કોઈ સમય તેમની હિમતની પરીક્ષા કરીશ એવા સંકલ્પથી એક વખત મહાન વિપવાળો એક વીંછી ઈશરદાનજીએ લાવી ગાળાઢાકણામા કે ન્યા દાતણુ રાખવામા આવતા હતાં હાં રાત્રે મૂકી દીધો સવારે ઈશરદાનજીએ દેવલખાને દાતણુ આપવા કહ્યું દેવલખાએ દાતણુ લેવા જોવો ગાળાઢાકણામા હાથ નાંખ્યો કે ચટ દઈને વીંછીએ ડખ માર્યો દેવલખાઈ ધૈર્યવાન હોવાથી ચીસ ન પાડી, પરંતુ વીંછી એકદમ ઝેરી હોવાથી, દેવલખાઈનું શરીર લીધું થવા માહડ્યું શરીરમાં જગતરો લાગી ગઈ. દેવલખાએ કહ્યું કે “ આપે મારી મશ્કરી કરી છે, પણ આ વીંછીના ડખથી જરૂર મારું મૃત્યુ થશે. ગંગાજલ લાવો અને મારી મૃત્યુ સચ્ચા તૈયાર કરો. ” ઈશરદાનજી તો આ દરમ જોઈ અવાકજ યર્ષ ગયા અને પોતાના મનમા મોતે કરેલ ‘મશ્કરીનો’ પશ્ચાત્તાપ કરવા લાગ્યા મૃત્યુગચ્છા તૈયાર કરી ધીતો દીવો પ્રકટાવી ગંગાજલ લઈ આગા, હાં તો દેવલખાઈ “ ભક્તગાન આપના ઉપર મારો વિશુદ્ધ પ્રેમ છે, હું આપની સેવા કંઈપણ ન કરી શકી, મારું અત કરણુ આપના ચરણમાં છે, એટલા માટે હું પાછી સૌરાષ્ટ્ર દેશના હાલાર પ્રાન્તમા તુંબેલ આગણને લા અવતાર લઈશ, અને તમને મળીશ હા મમય થાય સારે જરૂર મારી સંભાળ લેજો અને મને ઝાળખી લેજો ” એટલું કહી મૃત્યુ પામી ગયા ગામમા હાહાકાર થઈ ગયો. ગામના સૌ મનુષ્યો એકત્રિત થઈ ગયાં યથાવિધિ હનક્રિયા કરી સૌ પોતપોતાને ઘેર ગયાં ઈશરદાનજી જાની હતા, પરંતુ સદ્ગુણશાળી સ્ત્રીના વિયોગથી હૃદયમા મહાન દુઃખ થયું, અને પોતાની જૂલ ઉપર પશ્ચાત્તાપ કરવા લાગ્યા. સારપછી તો ઈશરદાનજી હરધડી ઈશરભજન અને શ્રીઈશ્વરનાં નેવા કાવ્ય બનાવવામાં કાલ વ્યતીત કરતા હતા.

તેમના કાકા આશાજી ખારોટે શ્રી લક્ષ્મણજીનાં કાવ્ય ખનાવ્યાં હતાં, અને તે કાવ્ય સમસ્ત મારવાડમાં પ્રસિદ્ધ હતાં.

એક વખત ભગવાન લક્ષ્મણજી સાધુનો વેષ ધારણ કરી પ્રાતઃકાલમાં આશાજી અને ધૃશરદાનજીની પાસે આવી લક્ષ્મણકાવ્યોનો છંદ સાંભળવાની ઇચ્છા આશાજી ખારોટે પાસે વ્યક્ત કરી. આશાજી સ્વભાવના કડક હતા. તેણે કહ્યું કે:—“અમારે પ્રાતઃકાલમાં છંદ સંભળાવવાનો મને સમય નથી. છંદ સાંભળવાની ઇચ્છા હોય તો સાયંકાલે આવજો.” તે વખતે ધૃશરદાનજીએ સાધુના વેષમાં રહેલ ભગવાન લક્ષ્મણજીને કહ્યું કે, મહારાજજી, છંદ સાંભળવાની ઇચ્છા હોય તો હું આપને છંદ સંભળાવું. સાધુજીની ઇચ્છા હોવાથી ધૃશરદાનજીએ છંદ બોલવાનો આરંભ કર્યો. જે છંદ બોલ્યા એટલામાંજ સાધુ અદૃશ્ય થઈ ગયા. આથી આશાજીને ખુબજ આશ્ચર્ય થયું. પરતાવે કરવા લાગ્યા અને વિચાર કર્યો કે આ સાધુજી નહિ હતા, પરંતુ સાક્ષાત્ લક્ષ્મણજી હતા. હવે આશાજીએ પ્રતિજ્ઞા લીધી કે જ્યાં સુધી લક્ષ્મણજી મને દર્શન ન આપે ત્યાં સુધી હું એમ જલ ગ્રહણ નહિ કરું, અને પ્રાણુ લાગ કરીશ. સાત દિવસના ઉપવાસ થયા પછી રાત્રિમાં શ્રીલક્ષ્મણજીએ દર્શન આપી આશાજીને કહ્યું કે હે દેવીપુત્ર ! તું હક છોડી દે. સૌરાષ્ટ્ર દેશમાં ગિરનાર પર્વત છે, ત્યાં અનેક યોગી મહાત્મા રહે છે, ત્યાં તમારે આવવું. હું તમોને ત્યાં મોકલશ. ત્યાં જે જગ્યાએ ધૂણીની શિખા પવનની સામે (વિપરીત દિશામાં) ચાલતી હોય ત્યાં મારો આશ્રમ સમજવો. ચારપછી ખીજે દિવસે આશાજીએ અન્નજલ ગ્રહણ કર્યો, અને ગિરનાર પર્વત ઉપર જવા વિચાર કર્યો.

થોડા સમય વ્યતીત થયા પછી આશાજી ખારોટે ધૃશરદાનજીને કહ્યું કે આપણે ખંતે સોરઠમાં ગિરનાર, પ્રાચીપાટણ, અને દારિકાની યાત્રા કરવા જઈએ. આ વાત સાંભળતાંજ ધૃશરદાનજીને પોતાની સ્ત્રીએ અંતિમ સમયે કહેલું વચન યાદ આવ્યું, અને યાત્રામાં સાથે આવવાનું આમંત્રણ સ્વીકારી લીધું.

ખંતે જણુ તૈયાર થઈ રવાના થઈ ગયા. પહેલેજ દિવસે જ સાધુઓ સામાં મળ્યા. આશાજી ખારોટે તેઓને પૂછ્યું “ક્યાં પધાર્યા હતા ?” જવાબ મળ્યો “ગિરનારની યાત્રાએ.”

પૂછ્યું “કેવો છે એ પ્રદેશ.”

“આહાહા ! સાક્ષાત્ શ્રીકૃષ્ણચંદ્ર પ્રભુએ મથુરાં છોડી જે પ્રદેશને પોતાનો કર્યો હોય એ પ્રદેશનાં વર્ણન શું કરવાં ! સુંદર સોરઠ દેશ કે જ્યાં ગિરનાર જેવા પર્વતોમાંથી નાની નાની પવિત્ર જલવાળી સરિતાઓ ચાલી જાય છે. જ્યાં ઉદાર દિલના અને અતિથિસત્કારમાં સર્વથી ઓછ એવાં મનુષ્યો વસે છે, જ્યાં પ્રભાસપાટણ અને દારિકાજી જેવાં પવિત્ર ધામ આવેલાં છે તે સોરઠ દેશની અમે કટલીક અંશસા કરીએ ? તમે ત્યાં જઈ નજરોનજર નિહાળશો એટલે તમને પૂરી ખબર પડશે.

“જાતિએ કેવા છો ?

“હીએ તો ચારણ.”

તો પછી દારિકાથી વળતાં જામનગર તો જરૂર જાવું. અમે ત્યાં થઈનેજ આવીએ છીએ, ત્યાં એક પીતાંબર ભટ્ટ કરીને એક વિદ્વાન પંડિત જામરાવળના દરબારના મુખ્ય

પુરુષ છે. દ્વિઓની દ્વિતાની કદર કરીને એમને ગાંધ ગીરાસ આપવાનું તમામ કાર્ય પીતાબર ભટ્ટ કરે છે અને તેમનું વચન જામગવળ કચારેય પણ ઉચાપતા નથી. ધણા આરજોને દ્રવ્ય, સુવર્ણ, ધોડાં અને ગામ ગીરાસ પીતાબર ભેટ અપાવ્યા છે.

“અને જૂનાગઢનો રાજા કેવો છે ?”

એ પણ જોવા જેવો છે, એનું નામ તો છે રા' માંડલિક પણ હમેશાં ગંગાજલથી સ્નાન કરે છે એટલે એનું નામ બધાએ રા' ગંગાજલીઓ પાડ્યું છે. સા એક નરસીમે'તા નામના 'ભગત પણ મળવા જેવા છે. સાધુઓ આજ્ઞા ગયા, અને કોઠા ભત્રીજા મુશ્કેલ નાખતા નાખતા ગિરનાર સુધી પહોંચી ગયા.

હરદાગમાં ઈશ્વરદાનના દરોન પછી કામરુદેશની પ્રધાનપુત્રી તારા વિહ્વલ બની ગઈ હતી. ઈશ્વરદાન તો તેને બેશુદ્ધિમાં જ છોડી આજ્ઞા ગયા હતા, અને સારપછી થોડાજ દિવસમાં તેઓ એકદમ દેશમાં આવતા રહ્યા હતા તારા શુદ્ધિમાં આવતાજ વિહ્વલ દેશમાં આવી પડી હતી મણિપુરના વૃદ્ધમંત્રીએ પોતાની કન્યાને પ્રસન્ન કરવા માટે અનેક ઉપાયો કર્યા, પરંતુ તારાને શાંતિ પ્રાપ્ત થઈ નહિ, પરંતુ ઊલટી બેચેની દિન-પ્રતિદિન વધતી જતી હતી, અંતે પિતાએ પુત્રીને પૂછ્યું-બેટા! વંદોના ઉપાયો નિષ્ફલ નિવડ્યા છે. માતા જાહેરીથી આ મુંદર હવા, ગંગાજલનું પાન અને આ સ્વર્ગીય ઉવાનોની શોભા તારા હૃદયને પ્રસન્ન કરી શકતાં નથી તારા માટે અનેક ગજક્રમારોનાં માગાઓ પાછાં ફેરવ્યા છે, છતાંય તને સ્વાસ્થ્ય પ્રાપ્ત થતું નથી પુત્રિ! તને સ્વાસ્થ્ય પ્રાપ્ત થતું હોય તો હું તારા માટે સર્વસ્વનો ભોગ દેવા પણ તૈયાર છું. (અપૂર્ણ)

—[*]—

શ્રીમુંવર્દ આનંદાશ્રમ મુમુક્ષુમંદલની પ્રવૃત્તિ

સાપ્તાહિક દરરોજ સત્સંગ—

ઉપરોક્ત મડગના મળ્યો નિમેના ઠેકાણે, નિમેના દિવસોએ એકત્ર થઈ પૂજ્યપાદ કૃપાનાથશ્રીના પુસ્તકોનું વાચન કરે છે તો સર્વ ધર્મપ્રેમી બધુ-બહેનોને પધારવા વિનંતિ છે.

રવિવાર : (૧) ૯ થી ૧૧ ડા પીરોજશા એ. હીરાજલીલા ૫૪ જમશેદજી રોડ, માંદીમ (૨) સંજે ૨૮. ૮૪ ૪ થી ૬. ૩ આધવ જીવન કાંદવાડી

સોમવાર : રાત્રે ૨૮ા ટા ૯ા થી ૧૦ા તથા રવિવારે સવારમાં ૧૦ા થી ૧૧ા થી ચંદુભાઈ પ્રતાપસિંહ, વિશ્રામ જીવન, સીધી ગલીની સામેની ગલીમાં

મંગળવાર : રાત્રે ૯ા થી ૧૦ા થી મુગજી માધવજી જોડી બીખગવી ત્રીજે માળે, વડગાદી.

બુધવાર : રાત્રે ૯ા થી ૧૦ા થી. અગ્નિજ્યુ કરમણ, જીવા કુવરજીનો માળે, ત્રીજે માળે કુભારવાડા ત્રીજી ગલી

ગુરુવાર : રાત્રે ૯ા થી ૧૦ા થી. રૂપસિંહ હરિસિંહ ડીસોજી રદીટ, દામજી લધાનો માળે, બીજે માળે વડગાદી.

શુક્રવાર : રાત્રે ૯ા થી ૧૦ા થી. અમયાલાલ જગજીવનદાસ નાગર નિવાસ ત્રીજે માળે, ૫૩ અર્ધતવાડી.

શનિવાર : રાત્રે ૯ા થી ૧૦ થી રતનજી રામજી લાખાણી માધવ જીવન કાંદવાડી, ૩મ નં. ૩૬.

શ્રીહંચૈ આનંદાશ્રમ સુસુક્ષ્મંડલ તરફથી

૧ આસોવદિ ૧૧ ને શુક્રવાર તા. ૩૧ મી ઓક્ટોબર (સ્વરૂપાસ્થાન નિમિત્તે) સવારના ૨૮૧. ૮૧. ૯૧ થી ૧૦૧.

૨ કાર્તિકસુદિ ૧ ને સોમવાર તા. ૫ મી નવેમ્બર (વ્રતનવર્ષ નિમિત્તે) સવારના ૨૮૧. ૮૧. ૯૧ થી ૧૦૧.

૩ કાર્તિકસુદિ ૧૫ ને સોમવાર તા. ૧૯ મી નવેમ્બર (શ્રીગુરુપૂર્ણિમા નિમિત્તે) સવારના ૨૮૧. ૮૧. ૯૧ થી ૧૦.

—[*]—

સાધનસમારંભ

કાર્તિકીપૂર્ણિમા-સં. ૨૦૦૨ સંવંધેની અગત્યની સૂચના

(૧) સમારંભ પ્રસંગે આવવાના સમાચાર અગાઉથી આપવા

કૃપાસિંધુ ગુરુદેવના મહાપૂજનનો અને સાધનસમારંભનો લાભ લેવા આવનાર સંસ્થાઓ પોતાના આવવાના સમાચાર પ્રથમથી આપવા વિશે કૃપાવર્ણુ પ્રભુશ્રીની આજ્ઞા છે, છતાં તે પ્રમાણે ધણીવાર થતું ન હોવાથી વ્યવસ્થા કરનારને બહુ મુશ્કેલી પડે છે, તેથી સર્વ બંધુઓને સ્મરણુ આપવામાં આવે છે કે તેઓ કેટલા બધુ કઈ તિથિવારે કઈ ગાડીમાં આવશે, તેના સમાચાર કાર્તિકસુદિ ૧૦ મી પહેલાં આપવા. જેથી ભોજન ઉતારા વગેરેની ગોઠવણમાં સરલતા થાય, માટે સમય વિચારીને અગાઉથી સમાચાર આપવા માટે વિનંતિ કરવામાં આવે છે.

(૨) ધાર્મિકવિષયઉપર વ્યાખ્યાન

સમારંભના દિવસોમાં જે ભાષ્યોને ધાર્મિકવિષયઉપર વ્યાખ્યાન કરવા ઇચ્છા હોય તેમણે કાર્તિકસુદિ ૧૦ મી સુધીમાં તેઓ કયા વિષય ઉપર બોલવા માગે છે, કેટલો સમય બોલવા માગે છે, વગેરે હકીકત વ્યવસ્થાપકને લખી મોકલવી, કે જેથી અનુકૂલતા પ્રમાણે તેમનો બોલવાનો દિવસ તથા સમય પહેલેથી નક્કી કરી શકાય.

(૩) સદાચાર પાલન

ભોજન વેળા સૌએ પોતાની ઝાતિની પંક્તિમાં બેસવાનું છે. [આદ્ય બંધુઓએ રેશમી મુગટા કંતાન કે ધામળી સાથે લાવવાં અને તે પેરીને ભોજન લેવા બેસવું જોઈએ, ક્ષત્રિય-વૈશ્ય બંધુઓએ પણ પોતાને ઉચિત એવો આચાર પાળવાનો છે અને દાષ્ટ્ય પેરણ કે ખમીશ ભોજનવેળાએ પેરવાનું નથી.

(૪) મહાપૂજન

જેમને મહાપૂજનમાં બેસવું હોય તો તેમણે “શ્રીસદ્ગુરુપૂજન પદ્ધતિ પહેલેથી વાંચી સમજી લેવી જોઈએ. એટલે પૂજનના ક્રમની અને ક્રિયાની સરલતાથી ખબર પડે, વળી તેમણે પોતાનો મહાપૂજનમાં બેસવાનો વિચાર બીજામાં પહોંચીને તુરંતજ વ્યવસ્થાપક પાસે નોંધાવવો જોઈએ, અને જે ગોઠવણ થાય તે પ્રમાણે સમયસર નિર્ણય કરેલ સ્થાને

યોગ્ય સામગ્રી સાથે મહાપુરુષનમાં ખેસવું નોંધ્યો.

(૫) સેવા કરનારબંધુઓ

શ્રીગુરુસેવા એ અભ્યાસમાં આગળ વધવાનું મોટું સાધન છે, છતાં અનુભવથી જણાયું છે કે દિવસે દિવસે ઉત્સાહથી સેવાકાર્યમાં ભાગ લેનાર બંધુઓની સંખ્યા ઘટતી જાય છે. પરિણામે કાર્ય તથા બ્યવસ્થાની સુરક્ષા વધતી જાય છે. સેવામાટે યુવાન અને કાર્યકુશલ બંધુઓએ આગળ આવવું નોંધ્યો, સેવાભાવી બંધુઓએ ૧૨-૧૩ મુખીમાં બીલખા પહોંચી કયા વિભાગમાં તેઓ સેવા કરવા માગે છે તે શ્રીઅવસ્થાપક પાસેથી જાણી પોતાના કાર્યમાટે યોગ્ય તબક્કાનું કરવી નોંધ્યો.

કાર્ય-વિભાગને લગતી માહિતી શ્રીઅવસ્થાપક પાસેથી જાણી શકાશે.

—[*]—

(Copy of letter from Jean Herbert)

September 12th 1945

Dear friends,

I read in an Indian periodical a review of Mr. Karansinh Lalsinh Thakore's book "Mahatma Shri Nathurama Sharma and his Message", which you published. I should be grateful if you would send me a copy for reviewing in European periodicals and for possibly translating into and publishing in continental European languages.

Should my name be unknown to you, I may mention that I am founder, editor, and director-general of over 12 series of books dealing with Hindu spirituality in those same language. The series comprise all that was ever published in French, German (with a few exceptions), Greek, Polish, Portuguese, etc of the works of Shri Aurobindo, Swami Vivekananda, Shri Ramakrishna, Swami Ramdas, Raihana Tyabji etc. as well as many other books by Rabindranath Tagore, Gandhiji, Swami Dayananda Sarasvati, etc

If possible, the book and any other which you might like me to review should be sent to my permanent address.

Mr Jean Herbert

GONFARON (VAR) France

But should book-post not yet have been re-opened with France, they may be sent to my postal address in England.

Mr. Jean Herbert

Rhodesia Court

29, Harrington Gardens,

London, S. W. 7

Should you be interested, I should be glad to send you some of the books which I published in continental European languages during the war.

With kindest regards and best wishes,

Yours very sincerely,

Jean Herbert

(address) 29 Harrington gardens

London S. W. 7

— [*] —

શ્રીજાનંદાશ્રમ-સમાચાર

(શ્રાવણ માસ)

ખીલખા:—શ્રી આગામી કાર્તિકી પૂર્ણિમાના પ્રસંગે શ્રી દ્રુષ્ટમંડળના કરાવાનુસાર, ત્રીએ જથ્થાવેલા સેવાભાવી ગૃહસ્થોનું સેવામંડળ સ્થાપવાનું છે. તેઓએ સુદિ ૧૨ અગર સુદિ ૧૩ ના દિવસે અવશ્ય આવી પહોંચવું જોઈએ. કયા પ્રકારની સેવા તેઓ કરવા ખુશી છે, તેના નિર્ણય તેમને પૂછ્યા પછી થશે.

૧ શ્રી. જીવજીરામ મકનજી ભટ્ટ	૨ શ્રી. કરજીસિંહ લાલસિંહ ઠાકર
૩ „ પ્રમુલાલ દાનજી દવે	૪ „ શાન્તિલાલ ધનેશ્વર પંડ્યા
૫ „ વિશ્વનાથ કાળિદાસ શુક્લ અલ્હાબાદી	૬ „ કરસનજી પ્રાણજીવન ઓઝા
૭ „ દુર્ગાશંકર મણિશંકર ઉપાધ્યાય	૮ „ લાલજી ઝીણા
૯ „ કેશવજી ઝીણા	૧૦ „ લક્ષ્મીશંકર રઘુરામ
૧૧ „ દેવશંકર શામજી રાવળ	૧૨ „ જગનલાલ ભગવાનજી પાંકજી
૧૩ „ મજલાલ વનમાળી વસાણી	૧૪ „ મૂળશંકર દાનજી વકીલ

ભોજનો:—રૂ. ૨૦-૦-૦ વકીલ મહિપતરાય ગિરજાશંકર-શીહોર. રૂ. ૪૬-૬-૩ શ્રી. પોપટલાલ વાલજી તરફથી આશ્રમવાસીઓને ભોજનનિમિત્તે. રૂ. ૧૧-૦-૦ શ્રીમતી જમનાબાઈ મનજી કેશવજી તરફથી શ્રાવણ માસમાં લુદે લુદે વખતે અગીઆર સાલણોને મિષ્ટાન્ન ભોજન. રૂ. ૧૭-૦-૦ શ્રી. પુરુષોત્તમ ભીમજી-લાવનગર. રૂ. ૧૦-૦-૦ સોની વેલજી રૂગનાથ-કુંતિયાણા વિદ્યાર્થીઓને મિષ્ટાન્ન ભોજન.

થાળો:—રૂ. ૬-૦-૦ શ્રીદળ, સાકર, પ્રસાદ ધરવા નિમિત્તે શ્રી. જમનાદાસ રામજી-કલકત્તા. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. પુરુષોત્તમ ભીખાભાઈ-મરોલી. રૂ. ૮-૧૨-૦ શ્રી. મૂલજી પ્રાગજી થાળ નજી-કરાંચી. રૂ. ૬-૦-૦ શ્રી. મૂલજી પ્રાગજી તરફથી પ્રસાદ નિમિત્તે. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. જયશંકર મયારામ તરફથી-અમદાવાદ. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. ઉમિયાશંકર વલ્લભજી-વસાવડા. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. રામભદ્ર-પાટણ. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. શીલરાય. રૂ. ૧-૦-૦

શ્રીલક્ષ્મણમૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ॥

આનંદં બ્રહ્મણો વિદ્વાન ન વિમેતિ કુતશ્ચન ।

અર્થઃ—આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને જાણનાર ઠાઠથી પણ કાંઈ પામતો નથી.
તૈત્તિરીય-ઉપનિષત્

વર્ષ ૧૪ મું]

સંવત્ ૨૦૦૧ આશ્વિન

[અંક ૫ મો]

શ્રીસદ્ગુરુસ્તવન

(સંપાદક—શ્રી પ્રજ્ઞલાલ વનમાળી—દહાણુ)

શાંતિ શાંતિ શાંતિ પ્રભુ ! શાંતિ સદા આપો;
પરમ કૃપા કરી કૃપાળી ! કલેશ કષ્ટ કાપો... શાંતિ. ૬૬.
શરણુ આવી વિધિનાથ ! (૨) વંદન કરી જોડી હાથ,
સર્વ જપે લક્ષ્મી સાથ, શાંતિ સુખ આપો... શાંતિ. ૨
કરુણામય દષ્ટિ કરો, (૨) હૃદયતિમિર સર્વ હરો;
મનવાંછિત અર્થ પૂરો, મુણી તમે વિલાપો... શાંતિ ૩
જપી આપ પુણ્ય નામ, (૨) કરીએ ગુરુને પ્રણામ;
સત્ય શુદ્ધ ધર્મ, સકલ દેશવિષે સ્થાપો... શાંતિ. ૪

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન]

આવા તમોગુણપ્રધાન વા કલહપ્રધાન કલિયુગમાં તમારે તમારા જીવાત્માના ઉદ્ધારમાટે શુભભાવપૂર્વક પુષ્કલ પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.

સર્પના પ્રાણહર વિષજેવા આળસથી દૂર રહો, મૃત્યુના જેવા લયંકર પ્રમાદથી-અવશ્યતું કર્તવ્ય ભૂદીજવારૂપ દાષથી-ઘણાં વેગળા રહો.

પરલોક ને મોક્ષથી દૂર લઈ જનારી અશ્રદ્ધારૂપ વિરૂપ રાક્ષસીથી તમારા મનને ઘણામાં ઘણું મોકળું રાખો.

વ્યવહારપરમાર્થનાં કામોની વ્યવસ્થા રાખી તેવડે અવ્યવસ્થાનામની મનનું સત્ત્વ ચૂસી લેનારી પિશાચિણીનું હનન કરો.

અગત્યના શુભકર્મને લંબાવવારૂપ દીર્ઘસૂત્રતાને કાળી નાગણીસમાન સમજ તેનાથી પણ બચો.

સંસારાનુરાગનું તથા પ્રાપ્તવ્યવહારનું ઔષધની પેઠે પરિમિતજ સેવન કરો, નાસ્તિક તથા કેવલ વ્યવહારપરાયણ મનુષ્યોનો સંગ નજ આલે તેટલો જાગૃતિપૂર્વક રાખો, અને ચિત્તશુદ્ધિનાં તથા ચિત્તસ્થિરતાનાં સાધનોને અમૃતરૂપ ગણી તેનું પરમાદરથી સેવન કરતા રહો.

આત્માથી અલિપ્ત બ્રહ્મના ધ્યાનમાં શ્રદ્ધાપ્રીતિથી સવાર સાંજ બની શકે તેટલો વધારે સમય બેસવું, ને તે અંતર્બુદ્ધિવૃત્તિવડે કાંઈક કાંઈક શરીરનું ને જગતનું ભાન ભૂલાય એવો પ્રયત્ન રાખવો.

લય, વિશ્લેષ ને કષાયથી મનને પરાભવ ન પામવા દેવું. અન્ય વેલા પણ નામરૂપનો બાધ કરતા રહી અધિષ્ઠાનને જેવાનો પ્રયત્ન ચાલુ રાખવો.

આહાર પદ્ય ને પરિમિત રાખવો.

અભ્યાસમાં ક્રમથી વધવું, સાહસ ન કરવું.

સર્વ અધિષ્ઠાનરૂપ બ્રહ્મનું ધ્યાન વા વિચાર ઘણામાં ઘણા પ્રેમથી કરવાં, કે જેથી એ સ્વરૂપનો અંતઃકરણમાં આવિર્ભાવ થતાં આરંભમાં સર્વ દ્રશ્ય બાધ પામ્યાજેવું થઇ પછી બાધ પામે.

અનન્યભક્તો અર્પણ અદ્વૈત બ્રહ્મને જોઇ બ્રહ્મમાં પોતાના જીવભાવને શંભાવે છે, અને આત્મજ્ઞાની વા બ્રહ્મજ્ઞાની પોતાના જીવભાવનો આત્મામાં બાધ કરી તે આત્માનેજ બ્રહ્મરૂપે જુએ છે. બંનેની ભાવના લિપ્તલિપ્ત છતાં પોતપોતાની ભાવનાને પરિણામે તેમને ફલનો લાભ સરખો થાય છે. બંને બ્રહ્મરૂપે સ્થિતિ કરે છે.

આત્માને વા બ્રહ્મને વાસ્તવિક દૃષ્ટિએ દ્રષ્ટા કહી શકાય નહિ, કેમકે દ્રષ્ટા એવો શબ્દ દ્રશ્યની અપેક્ષાએ વપરાય છે. દ્રષ્ટા વા સાક્ષી એવો શબ્દ આત્માને કે બ્રહ્મને માટે વપરાય છે તે બીજો કોઈ સારો શબ્દ મળવાનો સંભવ નહિ હોવાથી સર્વ જડથી લિપ્ત ને સર્વ જડને પ્રકાશનાર એવી વસ્તુને સમજાવવામાટે વપરાય છે.

શ્રીસનત્સુજાતીયમ્

(શ્રીશાંકરભાષ્યસમેત)

[અનુવાદક:-શ્રી મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ-વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંધાન ગત અંકના પૃષ્ઠ ૪૬ થી)

પિતામહોઽસ્મિ સ્થવિરઃ પિતા પુત્રથ ભારત ।

મમૈવ વૃષમાત્મસ્યા ન મૈ વૃયં ન ચાપ્યહમ્ ।

યોગિનસ્તં પ્રપશ્યન્તિ ભગવન્તં સનાતનમ્ ॥ ૩૦ ॥

લોકમાં જે કોઈ પુત્ર હોય છે તે સદા પુત્ર રહેતો નથી કારણ કે તે
મરણને પાત્ર હોય છે તેથી તેનું મરણ થતાં તેનું પુત્રપણું રહેતું નથી અને
જન્માંતરમાં પ્રથમના જન્મનું સ્મરણ રહેતું નથી તેથી તથા કર્મ અને
સંસ્કારોની વિચિત્રતા હોય છે તેથી જન્માંતરમાં પણ તેનું પુત્રપણું ઉપસ્થિત
રહેવાનો બહુધા સંભવ નથી.

લોકમાં જે કોઈ પિતા હોય છે તે પણ સદા પિતા રહેતો નથી કારણ
કે તે મરણને પાત્ર હોય છે તેથી તેનું મરણ થતાં તેનું પિતાપણું રહેતું
નથી અને જન્માંતરમાં પ્રથમના જન્મનું સ્મરણ રહેતું નથી તેથી તથા કર્મ
અને સંસ્કારોની વિચિત્રતા હોય છે તેથી જન્માંતરમાં પણ તેનું પિતાપણું
ઉપસ્થિત રહેવાનો બહુધા સંભવ નથી.

ઐવી રીતે લોકમાં જે કોઈ પિતામહ હોય છે તે સદા પિતામહ રહેતો
નથી કારણ કે તે મરણને પાત્ર હોય છે તેથી તેનું મરણ થતાં તેનું પિતા-
મહપણું રહેતું નથી અને જન્માંતરમાં પ્રથમના જન્મનું સ્મરણ રહેતું નથી
તેથી તથા કર્મ અને સંસ્કારોની વિચિત્રતા હોય છે તેથી જન્માંતરમાં પણ
તેનું પિતામહપણું ઉપસ્થિત રહેવાનો બહુધા સંભવ નથી.

લોકમાં લોકો જે કોઈ સંબંધથી પરસ્પર સંબંધવાળા થયેલા હોય છે
તે સઘળા સંબંધોને આ નિયમ લાગુ થાય છે એટલે કે તેમના તેવા કોઈ
પણ સંબંધ સદા ટકી રહેતો નથી.

જ્યારે હું સદા એક રૂપે સ્થિર રહેનારો હોવાથી અને મરણ નથી
અને તેથી મારી સ્મૃતિનો કદી લોપ થતો નથી તેથી તથા સર્વેના પુત્રરૂપે,
પિતારૂપે પિતામહરૂપે તથા બીજા અન્ય સર્વે સંબંધીઓરૂપે માયાવરે હુંજ
થતો હોવાથી સર્વેનો સદા સ્થિર રહેનારો પુત્ર, પિતા, પિતામહ કે બીજા
કોઈ અન્ય સંબંધવાળો સંબંધી પણ હુંજ છું.

હું એકજ ને અદ્વિતીય પદાર્થ હોવાથી તમારું સર્વેનું પદાર્થરૂપ તમને
સર્વેને મારાથી તથા પરસ્પરથી જુદું જુદું જણાય છે છતાં મારા પદાર્થરૂપથી
તમારું પદાર્થરૂપ જુદું નથી એટલે કે તમે સર્વ કોજ મારાથી જુદા પદાર્થ
છો એમ નથી તમે સર્વ મારાજ પદાર્થરૂપમાં રહેલા છો.

તમે સર્વ મારાજ પદાર્થરૂપમાં રહેલા છો એમ હું જે કહું છું તે પણ
જા એટલે જામમાં રત રહેનારા ભરતકુલના હે પુરુષ! મારા પદાર્થરૂપમાં

તમે કોઈ ખરેખરા રહેલા છો તેથી કહું છું એમ નથી.

તમે સર્વ તમને જણાતા તમારા પોતપોતાના રૂપવાળા ખરેખર છો એવું તમે જાણો છો તે તમારા તેવા જાણવાનો અનુવાદ કરીને હું કહું છું કે તમે સર્વ મારામાં વા મારા પદાર્થરૂપમાં રહેલા છો.

તમે સર્વ તમને જણાતા તમારા પોતપોતાના રૂપવાળા ખરેખર કોઈ છોજ નહિ.

તમે સર્વ તમને જણાતા તમારા પોતપોતાના રૂપવાળા ખરેખર છો એવું તમને સર્વને જે જણાય છે તે તમે સર્વ તમને જણાતા તમારા પોતપોતાના રૂપમાં માયાવડે એકતા કરી રહેલા હોવાથી જણાય છે પણ તે તમારો સર્વનો ભ્રમ છે ને તે મિથ્યા છે.

તેથી તમે સર્વ મારામાં જ વા મારા પદાર્થરૂપમાંજ રહેલા છો એમ હું જે કહું છું તે પણ વસ્તુતાએ કહેવું ઘટતું નથી.

તમને સર્વ જણાતું તમારું પોતપોતાનું રૂપ તમને સર્વને અસ્તિત્વવાળું જણાય તથા ચેતનાવાળું જણાય તે માટે તમારા સર્વના તે તે રૂપ સત્તા તથા ચેતના આપવા હું પોતેજ તમારા સર્વના તે તે રૂપમાં રહેલો છું.

પણ એવું પણ હું જે કહું છું તે તમને સર્વને જણાતાં તમારાં પોતપોતાનાં રૂપ વસ્તુતાએ છે તેથી કહું છું એમ નથી પણ તમને સર્વને તે વસ્તુતાએ છે એમ જણાય છે તેનો અનુવાદ કરીનેજ કહું છું.

તમને સર્વને જણાતું તમારું પોતપોતાનું રૂપ વસ્તુતાએ વિદ્યમાન છે તથા તેને સત્તા તથા રક્ષિતિ આપવા હું તેમાં વસ્તુતાએ રહેલો છું એમ જણાવવા હું એવું કહું છું એમ નથી.

આવા મારા પરમાર્થપદાર્થની કોટિના સનાતન પદાર્થના સ્વરૂપને તથા માયાવડે અખિલ વિદ્યની ઉત્પત્તિ સ્થિતિ ને લય કરનારા મારા ભગવત્સ્વરૂપને પ્રાકૃત જનો જાણી શકતાં નથી.

શાસ્ત્ર તથા સદ્ગુરુના અનુગ્રહથી વિદ્યને છે તેવું માયાનું કાર્ય જાણીને તથા મને માયાનો અધિપતિ જાણીને જેઓ વિદ્યની માયાથી અળગા થકને મારે વિષે એટલે મારા પદાર્થસ્વરૂપને વિષે પોતાનો યોગસાધે છે તે શ્રોત્રીઓજ તેમના યોગની સિદ્ધિ થતાં કોઈ ધન્ય ક્ષણે હું જેવો છું તેવો મને જાણવા ભાગ્યશાળી થાય છે તથા તેથી કૃતાર્થ થાય છે.

શ્રીશંકરભાષ્યમ્ ।

एवं पित्रादिवदाधिभौतिकं पित्रादिकं दर्शितमथेदानीमाधिदैविकं पित्रादि-
भावं दर्शयति पितामह इति ।

એમ લોકમાં જણાતાં પ્રસિદ્ધ પિતા આદિની યેંડે આધિભૌતિક પિતા આદિ પોતે છે એમ દેખાડવું હવે આધિદૈવિક પિતા આદિ પણ પોતેજ છે એમ પિતામહોઁ । એવા આ શ્લોકવડે પોતાના આધિદૈવિક પિતા આદિ ભાવને દેખાડે છે.

पितामहोऽस्मि स्वविरो वृद्ध इन्द्रादेः पितामहोऽस्मि ।

સ્થવિર એટલે વૃદ્ધ પિતામહ હું છું એટલે ઇન્દ્રિઆદિનો પિતામહ હું છું અનાદિસિદ્ધઃ પરમાત્મા સોઽપ્યહમેવ ।

સ્વયંસિદ્ધ સ્વયંભૂ હોવાથી અનાદિ એવા પરમાત્માજ ઇંદ્ર આદિ દેવોના પિતામહ છે

તે અનાદિ સ્વયંભૂ પરમાત્મા હું છું

તેથી ઇંદ્ર આદિ દેવોના પણ પિતામહ હું છું એમ કહું છું

ય પિતા इन्द्रादेर्हिरण्यगर्भ सोऽप्यहमेव ।

ઇંદ્ર આદિ દેવોના પિતા જે હિરણ્યગર્ભ તે પણ હુંજ છું

તથા મમ યુગ્માત્મસ્થા एव ।

તેમજ તમે મારા આત્મામાં મારા સ્વરૂપમાંજ રહેલા છે

यूयं सर्वे परमार्थतो न म आत्मनि व्यवस्थिता ।

તમે સર્વ મારા આત્મામાં એટલે મારા સ્વરૂપમાં વસતુતાએ રહેલા છે

એમ નથી

न चाप्यहं शुष्मासु स्थितः ।

હું તમારામાં રહેલો છું એમ પણ નથી,

तथा चाह भगवान् मत्स्यानि सर्वभूतानीति ॥ ૩૦ ॥

અત્રાં ભૂતો મારે વિષે રહેલાં છે એમ ભગવાને પણ એવું જ કહેલું છે

(ચાલુ)

—[*]—

શ્રીનાથસંહિતા

[સંહિતાકાર-સેવક:—શ્રી મજસાસ વનમાળી વસાણી-દહાણુ]

શ્રીનાથપ્રભુ —સચ્ચિદાનંદ છે, દયારી છે, કૃપારી છે, અંતર્યામી છે, હિતકારી છે, પ્રેરણા આપવાવાળા છે, દુ ખંડારી છે, કવેશ મટાડવાવાળા છે, વિર્ભુ છે, પ્રેરક છે, અપાર સામર્થ્યવાળા છે, કર્તુમ્ અકર્તુમ્ સામર્થ્યવાળા છે, છતાં દીનદયાળ છે, માયાના પતિ છે, સ્વાશ્રય શિખવે છે, આનંદ આપે છે, જ્ઞાન આપે છે, સત્યમાં સ્થિર કરે છે, શ્રવણ કરાવે છે, મનન કરાવે છે, ધ્યાન કરાવે છે, વૃત્તિનાં સાક્ષી છે, વૃત્તિ-રહિત ચેતાં શિખવે છે, સુખ આપે છે, દુ ખ કાપે છે, ઉપાર્ધિ છોડાવે છે, અસંગ છે, અસંગ રહેતા શિખવે છે, સમ છોડાવે છે, તત્ત્વમંસિનો યોધ આપે છે, અયમાત્મા બ્રહ્મ, પ્રજ્ઞાન બ્રહ્મ ને અહુ બ્રહ્માસ્મિ-એ દહ કરાવે છે, જીવને શિવ કરે છે, અપને મહાન્ કરે છે, ગર્વનું ખડન કરે છે, નમ્રતા શિખવે છે, દીનતા ટાળે છે, માખણથી મૂઠ છે, વજ્રથી કઠોર છે, શિષ્યોને યોધપાઠ શિખવે છે, પોતાના આચરણથી દહ કરાવે છે, અસુરોને મારે છે, ભક્તોને તારે છે, કામને છોટે છે, ક્રોધને મારે છે,

લોભને^{૪૭} દબાવે છે, મદ્દુર્^{૪૮} મર્દન કરે છે, મોહ^{૪૯} મટાડે છે, મત્સરને^{૫૦} ભગાડે છે, દયા
 શિખવે છે, શાંતિ^{૫૧} આપે છે, લયમુક્ત^{૫૨} કરે છે, નિર્લયતા^{૫૩} અર્પે છે, દાન^{૫૪} દે છે, દાન
 દેતાં^{૫૫} શિખવે છે, યાચકતા^{૫૬} ટાળે છે, શાંત^{૫૭} છે, ગંભીર^{૫૮} છે, અંપાર^{૫૯} છે, વ્યાપક^{૬૦}
 છે, ભક્તોનું^{૬૧} અનન્ય શરણુ છે, દંભીને^{૬૨} ઓળખે છે, ભૂલેલાને^{૬૩} માર્ગે ચડાવે છે, ક્ષમાનો
 પાઠ શિખવે છે, સત્ય^{૬૪} બોલે છે, થોડું^{૬૫} બોલે છે, અર્થવાણું^{૬૬} બોલે છે, કઠોરતા^{૬૭} ત્યજે
 છે, પ્રિય^{૬૮} લાગે એવું^{૬૯} બોલે છે, કનને^{૭૦} મધુર લાગે એવું^{૭૧} બોલે છે, આંખ^{૭૨} તેઓશ્રીને
 નેતાં તૃપ્ત થતી નથી, હૃદય તેમની^{૭૩} સન્મુખ રહે છે, આશ્ચર્ય^{૭૪} નેવા છે, અદૃહાસ્ય^{૭૫}
 કરતા નથી, મૃદુ^{૭૬} હાસ્ય કરે છે, ભક્તોને^{૭૭} તે રૂપ પ્રિય લાગે છે, ભક્તવત્સલ^{૭૮} છે,
 કરુણા^{૭૯} નિધાન છે, સરલ^{૮૦} હૃદય તેમને વહાલું છે, કોઈનો^{૮૧} દ્વેષ કરતા નથી, કોઈ ઉપર
 ક્રોધ^{૮૨} કરતા નથી, શાંતિ^{૮૩} રાખે છે, ગુણીને^{૮૪} વહાલા છે, અવગુણો^{૮૫} દૂર કરાવે છે,
 બોધપાઠ^{૮૬} આપે છે, મૌન^{૮૭} રાખે છે, ને તેમાં બીજાને^{૮૮} શીખવાનું મળે છે, સ્વરૂપ-
 સામ્રાજ્યવાળા છે, સ્વરૂપસામ્રાજ્ય^{૮૯} અપાવે છે, પોતાને^{૯૦} કરી દે છે, શુદ્ધ^{૯૧}
 હૃદયવાળાને^{૯૨} સર્વ અર્પણ કરી દે છે, તિતિક્ષા^{૯૩} રાખે છે, તિતિક્ષા^{૯૪} શિખવે છે, સંતોષી^{૯૫}
 છે, સંતોષ^{૯૬} શિખવે છે, પદ^{૯૭} વિકારથી^{૯૮} જીવ-આત્માનું પૃથક્કરણ દઢ કરાવે છે, મન-
 વાંછિત^{૯૯} ફળ આપે છે, પોતાના^{૧૦૦} કરી લે છે, સંસારમાં^{૧૦૧} જીવક્રમજવત્ રહેતાં શિખવે
 છે, જન્મમરણ^{૧૦૨} ટાળે છે, શ્રીનાથપ્રભુ^{૧૦૩} અજર છે, અમર^{૧૦૪} છે, ચિંતવન કરતાં મનમાં^{૧૦૫}
 હાજર થાય છે, ભક્તોનાં^{૧૦૬} સંકટહારી છે, શ્રીનાથપ્રભુ^{૧૦૭} માતા જેવું વહાલ કરે છે,
 પિતા, જેવું^{૧૦૮} પોષણ કરે છે, ગંધુ જેવો^{૧૦૯} સ્નેહ રાખી સહાય કરે છે, શ્રીનાથપ્રભુ
 મારા આત્મસ્વરૂપ છે... !

નાથપ્રભુનો સદા-સર્વદા જય-જયકાર થાયો...! આ નાથસંહિતામાંથી ઘણું
 ઘણું શિખવાનું છે-નાથપ્રભુજેવા અજર-અમર થવાનું છે-નાથપ્રભુ આપણને સૌને
 તેવા થવાનું બળ આપે... !

૧૦૮ સ્મરણપુષ્પોની આ સંહિતા-માળા શ્રીનાથપ્રભુને શુદ્ધ લાવથી સમ-
 ર્પણ...!-તેથી મારું તનમન શુદ્ધ થઈ, આપશ્રીનાં ગુણગાન ગાવામાં...અને...મારા
 સ્વસ્વરૂપમાં સ્થિર થવામાં નાથપ્રભુ મને સહાય કરે... !

નાથપ્રભુની પ્રસન્નતા હું અનુભવું ને અન્ય સૌ પણ અનુભવે... !

બ્રહ્મનિષ્ઠ મહાત્માશ્રી એકનાથજીનું જીવનવૃત્તાંત

[સંપાદક:-બ્રહ્મચારી દલપતરામ. શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ નાથભગવાનના પૂજારી]

(અનુસંપાન વર્ષ ૧૪ માના એક ચોથાના પૃષ્ઠ ૪૭ થી આશુ)

એકનાથે પોતાના પિતા સૂર્યનારાયણને સુલક્ષણુ કહીને યાદ કર્યા છે, અને કહ્યું કે, “સૂર્યના તેજના પ્રતાપી દિરણોથી માતા રકિન્ણીએ પુત્રને જન્મ આપ્યો. સૂર્યનારાયણ ધણાજ શુદ્ધિમાન પુરુષ હતા અને રકિન્ણીમાતા પતિવ્રતા તેમજ દુરશિલ દેવી હતા. માળાપ પોતાના પુત્રને બાળપણનાં લાડ લગાવવા પણ જીજ્ઞાસુ રહ્યા નહિ, અને એકનાથનું લાલન-પાલન કરવાનો બધો ભાર એકપણી ઉપર આવી પડ્યો. બાનુદાસ, બાનુદાસના પુત્ર એકપણી, એકપણીના સૂર્યનારાયણ, સૂર્યનારાયણના એકનાથ-આ બધાં નામ પણ બહુ ભોધક છે. નામમાં શું છે, એમ કહેવું બરાબર નથી. બાળકોનાં જે નામ રાખવામાં આવે છે, તેમા પણ તે નામો પાડનારના સ્વભાવજ નિર્ણાયક આવે છે.

બાનુદાસે પોતાના પુત્ર અને પ્રપૌત્રના એવા નામ રાખ્યા, કે જે પરથી તેમની હરિભક્તિ પ્રગટ થાય છે. બાળકોના લાલુ, શુદ્ધિપ્રસાદ વગેરે નામો ગખનારા સંસારમાં ધણા છે! ‘સુલોચના’ ‘ચારચંદ્ર’ વગેરે શરીરનાં સૌંદર્યને દર્શાવનારાં નામ ગખનારા રસિક માળાપો પણ ધણાં છે, પરંતુ ધર્મશીલ કુળમા એવી પદ્ધતિ હોય છે કે, તેઓ પોતાના ઉપાય દેવ, તીર્થ, સત અને સાધ્વીઓ તેમજ અન્ય દેવ-દેવ્યોનાંજ નામ પોતાના બાળકોનાં રાખે છે, રક્તમાસનો આ સ્થૂલ પિંડ નિદ્રજ છે આચાર્યના કથન પ્રમાણે —

ત્વક્રમાંસચઘિરસ્તાયુર્મેદોમજ્જારિયસંકુલમ્ ।

પૂળ મૂઢપુરોપાન્ધ્વાં સ્થૂલં નિન્દ્યમિદં વપુ ॥

(વિવેક-ચૂડામણિ ૮૧)

ચામડી, માંસ, લોહી, રનાયુ, મેદ, મજ્જા અને હાડકાનું બનેલું તથા વિષા તેમજ મૂત્રથી ભરેલું આ શરીર નિદ્રજ છે, છતાં એજ નિદ્ર શરીરનો આધાર લઈને પગમ પાવન પરમાત્માની પ્રાપ્તિ કરવાની હોય છે. શરીર આવું નિદ્ર અને નશ્વર હોવા છતાં પણ જોગબાણુ માટે એનું કંઈક ને કંઈક નામ રાખવુંજ પડે છે. ત્યારે એવું નામ શા માટે ન રાખવામાં આવે, કે જેથી પગલે પગલે ભગવાનનું સ્મરણ થાય? ‘સમરત સંસાર ઈશ્વરરૂપ છે’ એજ ભાવનાને અખડ ગખવા માટે ભક્તો સાંસારિક વાતોમા પણ પ્રત્યેક જગાએ એવો ઉપાય કર્યા કરે છે, કે જેનાથી હમેશાં ભગવાનનું સ્મરણ થયા કરે. નામકરણ પણ એક એવોજ ઉપાય છે ભક્તજનોના સાંસારિક વ્યવહારનું નામ પણ ભગવાનનું સ્મરણ કરાવનાર હોય છે અદર-બહાર મર્વત ભગવાનનુંજ ધ્યાન અને દર્શન કરતાં કરતાં ભક્ત સંસારનેજ ઈશ્વરરૂપ બતાવી દે છે.

નામોચ્ચારણની સાથે નામોત્પત્તિનું સ્મરણ થાય એજ નામકરણનો હેતુ હોય છે. શ્રીમદ્ભાગવતના છઠ્ઠા સ્કંધમાં અન્નામિલની કથા આવે છે અન્નામિલ મહાપ્રાપી હતો, પરંતુ તેણે પોતાના લાઠકવાયા વહાલા પુત્રનું નામ ‘નારાયણ’ ગખ્યું હતું આથી વારંવાર ‘નારાયણ’ની નામોચ્ચાર કરતા કરતા તેની વાણી પવિત્ર ચર્ચ ગર્ભ નાગયણના નામનો તેને કંઈક એવોજ સ્વાસ્થ્યવાદ લાગી ગયો કે પ્રાણ નીકળતી વખતે વિષ્ણુ ભગવાનના

દત્ત તેને વૈકુંઠમાં લઈ જવા માટે આવી પહોંચ્યા. પવિત્ર નામનો કંઈક મહિમાજ એવો છે કે તેની સાથે સાથે પવિત્ર વિકૃતિઓનું સ્મરણ થાય છે, તેમનું ચરિત્ર આંખો સામે તરી આવે છે, અને તેમાંથી પોતાના ઉદ્ધારનો માર્ગ પણ મળે છે. પવિત્ર નામના સાત્ત્વિક સંસ્કારથી વાણી પવિત્ર થઈ જાય છે, એથી મન અને શુદ્ધિ ઉપર પણ દિવ્ય સંસ્કાર પડે છે. લક્ષ્મીની રક્ષા તેમજ દુષ્ટોના નાશને માટે ભગવાને પોતાના હાથમાં ચક્ર ધારણ કરેલું છે, એ હમેશાં યાદ રહે તે માટે ભાનુદાસે પોતાના પુત્રનું નામ ‘ચક્રપાણિ’ રાખ્યું. ભાનુદાસ ઉપર તેમના બાળપણમાં જે સૂર્યનારાયણે બ્રહ્મણ્યવેશમાં આવીને અનુગ્રહ કર્યો, તેમનું નિત્ય સ્મરણ રાખવા માટે તેમણે પોતાના પૌત્રનું નામ ‘સૂર્યનારાયણ’ રાખ્યું. આજ પરંપરા આગળ પણ ચાલી. ‘એકનાથ’ તો એકનાથજી થયા! એકનાથે પોતાના પુત્રનું નામ ‘હરિ’ રાખ્યું અને પોતાની બે પુત્રીઓનું નામ ‘ગંગા’ અને ‘ગોદા’ રાખીને પોતાના કાશીવાસ તથા નિલના પૈલ્લવાસની સંજિની-સાથી ગોદાનું સ્મરણ જાગ્રત રાખ્યું. ગોદાનું હુલામણું નામ તેમણે ‘લીલા’ રાખ્યું હતું, તે પણ ભગવાન્ની માયાનુંજ સ્મરણ હતું. જાણે ‘એકનાથ’ રૂપ પુરુષોત્તમને ઘેર આ પ્રમાણે ‘હરિ’ અને ‘લીલા’ એ લાઈ બહેન ખેલવા લાગ્યાં! લીલાના પુત્રનું નામ એકનાથ ‘મુકતેશ્વર’ મહારાજે રાખ્યું! તેમનાં પત્નીનું નામ ગિરિજા હતું. ભાનુદાસના કુળમાં બધાંનાં આ નામ પણ તેમના ધરમાં વિલસી રહેલી ભગવદ્ભક્તિનુંજ સ્મરણ કરાવનારાં છે, તેથી અહીં આ બાબતનો આટલો વિસ્તાર કરવામાં આવ્યો છે.

એકનાથ બાળપણથીજ ઘણા શુદ્ધિશાળી અને શ્રદ્ધાળુ હતા. શ્રદ્ધા અને શુદ્ધિ તેમના જન્મકાળેજ તેમની સાથે ઉત્પન્ન થઈ હતી; અથવા એમ કહેવાય છે કે, એમનો સ્નેહ તેમણે પૂર્વજન્મમાંજ પ્રાપ્ત કર્યો હતો. સ્નાનસંધ્યા, હરિભજન, પુરાણ શ્રવણ અને દેવપૂજનમાં તેમને ખૂબ પ્રેમ હતો. હાથમાં કરતાળ લઈને અથવા ખભા ઉપર લાકડી કે એવીજ કોઈક ચીજ રાખીને, અને તેને વીણા સમજીને, તે ભજન કરતા અથવા પથ્થર સામે રાખીને, તેના ઉપર ફૂલ ચઢાવી ‘રામકૃષ્ણ-હરિ’ કહેતા કહેતા નાચવા લાગતા. કોઈ કથાવાચક અથવા કોર્તન કરનાર હરિભક્ત ક્યાંકથી આવી પહોંચતાં તેમને દંડવત્ કરતા અને એવી એકાગ્રતાપૂર્વક કથા સાંભળતા, કે જાણે સર્વ કંઈ સમજતા હોય. કોઈ કંઈક કહેતું તો તેનો સામો જવાબ વાળીને ખેલનારને રીઝવતા. દાદા પૂજામાં ખેસતા સારે તેમની પાસે ખેસીને પૂજાકાર્યમાં તેમને મદદ કરતા. એમનાં આ સુલક્ષણો જોઈને વૃદ્ધ દાદી અને દાદાનાં નેત્રોમાંથી સ્નેહાશ્રુઓ વહેવા લાગતાં.

એકનાથ હાથમાં કોઈ દંડો લેતા, અને તેમાં કોઈ કપડું બાંધીને તેને ‘આ મારો ઝંડો’ કહીને નાચતા-ફૂંદતા, સારે તે વૃદ્ધોથી રહેવાતું નહિ. તેઓ તેને ગોદમાં ઉઠાવી લેતાં અને ઘણો પ્રેમ દર્શાવતાં. તેઓ કહેતાં કે ‘આ છોકરો ભાનુદાસનો યશ દિગ્-દિગંતમાં ફેલાવશે. આડોશી-પાડોશીઓને પણ એકનાથે પોતાના શુણ્ણથી મોહિત કર્યા હતા. બાળપણમાં પણ તેમનો સ્વભાવ હઠીલો ન હતો, કે ન તો તેમનામાં લાડકાપણું પણ હતું. જે કાંઈ મળતું તેનાથીજ તેઓ સંતોષ પામતા. દેવ-બ્રાહ્મણ અને સાધુ-મહાત્માઓમાં સ્વાભાવિક પ્રેમ, સહ્યમાં પ્રેમ, આંતર્યાલ્ય સરળતા, ભજનમાં મગ્ન થઈને ભૂખ-તરસ પણ ભૂલી જવાં, બધાંને વહાલા લાગતું વગેરે શુણ્ણ એકનાથમાં બાળપણથીજ હતા તેમને માટે તેમને કોઈ અભ્યાસ કરવો પડ્યો નહિ. અનેક શુણ્ણનું સ્વાભાવિક સાહચર્ય હોવાથી

નિરભિમાનતા અને શાંતિ, એ બે અસૈદ્ધિક શુભ પદ્ધતિ તેમનામાં બાળપણથી જ દેખાતા હતા તેમની મનોહર મૂર્તિ જોઈને તથા તેમને લાનુદાસના એક કુળના એકમાત્ર તતુરપ બાળીને પૈંજણના લોકો એમના ઉપર ખૂબ પ્રેમ કરતા હતા, અને આ પ્રેમની સાથે આ શુભનો યોગ હોવાથી બાળપણથી જ આ બાળભાગવતનો જ્યજ્ઞવલ્કર થવા લાગ્યો

(ચાલુ)

— [*] —

“ શ્રીસદ્ગુરુનાથપ્રાગટ્યમહિમા ”

(રાગ ધોળ—અને ધૃશ્વર માગીએ એટલું એક)

ધન્ય ભારતમાત્ર વસુધેવ, ધન્ય સંત ભૂમિ સૌરાષ્ટ્ર-પ્રાગટ્ય સદ્ગુરુદેવનું
ધન્ય ગોકર્ણધુ મોજાદહ ગામડું, ધન્યભાગ્ય ઝાંસાકુળ રાજ-પ્રાગટ્ય
જહાં વેદ પુરાણનાં ગાનોથી, નિત્ય કરતા મુનિગણ કાજ-પ્રાગટ્ય
એહવા ઉત્તમ રાવળકુળતણે, ઝાંસાવાડીને બ્રહ્મ સમાજ-પ્રાગટ્ય
તાત પીતાંબરચૂડ દીપાવવા, પિતૃકુળને કરવાને ઉદ્ધાર-પ્રાગટ્ય
માતા અંબા સમ નંદુબા ઉદરથી, પ્રભુ નાથે લીધે અવતાર-પ્રાગટ્ય
શિવ શક્તિ ભક્ત બ્રહ્મકુળમાં, પ્રગટ્યા શિવ સ્વયમ્ સાક્ષાત્-પ્રાગટ્ય
માત્ર તાત કુળ ગોત્રને તારવા, કરવા ધર્મનો પુનરુદ્ધાર-પ્રાગટ્ય
ગીત ગોવિંદ ગીતામાં જે કથ્યુ, યુગયુગમાં લઈશ અવતાર-પ્રાગટ્ય
દુર્ભેતિઓના દંભ નિવારવા, કરવા સત્યનો પુન પ્રકાશ-પ્રાગટ્ય
સદ્ગુરુ શ્રુતિના સમન્વયવા, બ્રહ્મસૂત્રો ને યોગનાં જ્ઞાન-પ્રાગટ્ય
ઉપનિષદો, ગીતાનાં રહસ્યોને, કરવા સરળ લીધે અવતાર-પ્રાગટ્ય
સત્ય શુદ્ધ સનાતન ધર્મનો, કરવા પ્રેમેથી પુનરુદ્ધાર-પ્રાગટ્ય
જન મનનાં અજ્ઞાન વિદારવા, શરણાગત રક્ષવા કાજ-પ્રાગટ્ય
દીન જનનાં દારિદ્ર્ય નિવારવા, હરવા ભ્રષ્ટ્રોના ત્રિવિધ સંતાપ-પ્રાગટ્ય
વિક્રમ સંવત્ ઓગણીસો ચૌદનો, અતિ ઉત્તમ આશ્વિન માસ-પ્રાગટ્ય
શુક્લ ચાથને ભાનુવારની, રઢિયાળી શી ઢવીની રાત-પ્રાગટ્ય
શુભ મંગળ દિન સોહામણે, નાથ પ્રાગટ્યનો ધન્ય આજ-પ્રાગટ્ય
ધન્ય દક્ષિણામૂર્તિ શ્રીનાથજી, આપ યોગેશ્વર શિવ સાક્ષાત્-પ્રાગટ્ય
અમ શરણાગતના તાપને દાળવા, દેવા ગાંતિ ને મુક્તિનાં દાન-પ્રાગટ્ય
વરદ હસ્તકમળ શિરે સ્થાપતાં, પ્રભુ આપો અભયપદ દાન-પ્રાગટ્ય

શ્રી ૮૮મો નાથજયંતીમહોત્સવ
સં ૨૦૦૧ આશ્વિન સુદિ ૪
બુધવાર

શ્રી દામાનુભસ
કાનજી પુરુષોત્તમ દેવ
વંદલી-સોરઠ

— [*] —

॥ ૐ ॥

“શ્રીમન્નાથજયંતીમહોત્સવ”

‘શ્રીમન્નાથ સત્સંગમંડળ’ મુંબઈ તરફથી પૂ. સદ્ગુરુ પરમાત્માનો
 ઊજવાયેલો ૮૮મો જયંતીમહોત્સવ

આશ્વિન સુદિ ચતુર્થીનું સુમંગળ પ્રભાત થતાં સૂર્યદેવનાં સોનેરી કિરણો જગતને
 અજવાળી રજાં ઢાંતાં. તે સમયે ‘શ્રીમન્નાથ સત્સંગમંડળ’ ના સભ્યો સદ્ગુરુના પોતાના
 પરમકૃપાળુ શ્રીસદ્ગુરુ પરમાત્માનો જન્મ મહોત્સવ ઊજવવા ઐક્ય થઈ રહ્યા હતાં. આ
 ધન્ય ને પરમ પવિત્ર દિને સર્વ બંધુઓમાં કોઈ અપૂર્વ ઉત્સાહ, શ્રદ્ધા ને લક્ષિતભાવ
 દરશમાન થતાં હતાં.

જન્મમહોત્સવમાટે મુંબઈનું સુપ્રસિદ્ધ ને સદૈવ કથાકીર્તનોથી ગાજતું ને આદિ
 પદોર પ્રભુદર્શન-લક્ષિતરૂપી સુગંધી પરિમલથી મહેકતું શ્રીનરનાયણના મંદિરનું સભા-
 સ્થાન નિયત કર્યું હતું. આ સ્થાનનું નૈસર્ગિક સૌંદર્ય મનોહર છે. તથાપિ વિશેષપણે
 સભાગૃહને લાગ્ય રીતે શાળગાર્યું હતું. આખા હોલને આસોપાલવનાં પત્રો તથા સુગંધી
 અનેક જાતજાતનાં પુષ્પોથી મઢી લીધો હતો.

સભાહોલના મધ્યમાં એક આકર્ષક મંડપ રચ્યો હતો. આ મંડપની શીલા
 અવાર્ણનીય જેવી હતી. રંગબેરંગી પુષ્પોના ગુચ્છ તથા તોરણો લટકતાં હતાં અનેક
 વિદ્યુત્ દીપકો મંડપમાં ગોઠવ્યા હતા. દીપકોનાં તોરણ ક્યાં હતાં. આ રીતે આ મંડપ ખુબ
 હૃદયઆદલાદક બન્યો હતો. પણ ખરેખર આ મંડપની શીલા તે બીજાજ કારણે વધી
 ગઈ હતી, અને તે પરમ પૂજ્ય શ્રીમન્નાથ લાગવાનનાં પૂ. પ્રતિભાજીને મંડપમાં સિંહાસન
 ઉપર પધરાવ્યાં હતાં. નાથપ્રભુ લાકતોપ્રતિ રિમત કરતા હોય તેવાં દર્શન કરતાં વાસ
 થતો હતો. જાણીતા તથા અજાણ્યા ને મંદિરની ખદાર આલતાં માણસોની પણ નજર
 પડતાં નાચતાં દર્શન કરવા આવી ગયા હતા.

વેદપાઠી જુદેવો પણ સમયસર લાગર થઈ ગયા હતા, અને કર્ણપ્રિય કલ્યાણકર
 વેદલોપ ૧ના વાગ્યાપર્યંત કર્યો હતો. તે પછી પૂ. સદ્ગુરુદેવના મહાપૂજનનો પ્રારંભ
 થયો હતો. મંડપવતી પૂજન માટે શ્રી ગુણવંતશિવ, રૂપશિવ, શિવશિવ તથા લાદ્રશિવ, ગ્રેષ્ઠા
 હતા. અને પોરણપ્રચારથી વિધિપૂર્વક પૂ. પાદુકાજીનું તથા પ્રતિમાનું મહાપૂજન કર્યું
 હતું. પછીથી સૌ બંધુ બંદેનોજી કર્યું હતું. લાવપૂર્વક આરતી કરી સૌને પ્રસાદી અપાઈ
 હતી. પછી પરમકૃપાળુ સદ્ગુરુ પરમાત્માપ્રતિની જયંતીપ્રસંગની પ્રાર્થના શ્રી. રૂપશિવે વાંચી
 સંભળાવી હતી. અને કૃપાનાથનો દિવ્ય મંદેશ શ્રી. રતનજી સમજીએ વાંચી સંભળાવ્યો હતો.
 આ રીતે સવારનો કાર્યક્રમ ખુબજ શાંતિ, આનંદ ને સદ્ગુરુલક્ષિતરૂપી મુશાનાં પાન
 કરતાં કરતાં પૂર્ણ થયો હતો.

જયંતી મહોત્સવના પવિત્ર દિને ધાન્યાં બંધુ બંદેનોજી વત રાખેલ હતાં. કૃપાદારની
 વ્યવસ્થા કરાઈ હતી. લાગવાનને ધરાવેલ પ્રસાદીયુક્ત કૃપાદાર સૌએ આનંદપ્રદ લીધો
 ને બપોરના કાર્યક્રમની શરૂઆત કરી.

શ્રીમાન્ મહારાષ્ટ્રીવાસભાઈ પણ મંડપમાં પધાર્યા હતા, અને તેઓએ શ્રીસદ્ગુરુ-
 દેવની લક્ષિતદર્શક લાવવાની લાપચુ કર્યું હતું, જેનો સાર નીચે પ્રમાણે છે.

“પૂન્યપાદ કૃપાનાથે આપણને ઘણા વર્ષોસુધી પ્રવચનો સંભળાવ્યાં છે. હવે આપણે સાંભળવા કરતાં કાર્ય કરવાનું છે સ્વસ્વરૂપની પ્રાપ્તિમાટે આપણે પરમ પુરુષાર્થ કરવો જોઈએ સ્વધર્મનું અખડ પાલન કરવું જોઈએ. મર્વ ધર્મકર્મો કામનારહિત કરવાં કે જ્યોત્તી અનુકૂળતા કે પ્રતિકૂળતા સ્વધર્મ પાળતાં ગમે તે આવે, પણ સ્વધર્મપાલનમાથી કાળું નહિ એ મહાન ઉપદેશ આપણા પૂન્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવ આપણને સમજાવી ગયા છે, તે ઉપદેશપાલન કરવાનું બળ તેઓશ્રી આપણ સૌને આપવા કૃપા કરે !

બરોબર જાણ વાગ્યે શ્રીમન્ મધુસૂદન કરીશ્વર જીવાનું સુમધુર હરિકીર્તન શરૂ થયું શુભધુઓ ઉપરાત આમંત્રિત જિજ્ઞાસુઓ તથા અન્ય ભાવિક જનતાની મેદની મોટા પ્રમાણમાં આ મહા પવિત્ર ધાર્મિક ઉત્સવમા લાભ લેવા એકત્ર થઈ હતી લાહિડ-સ્પીકરની ગોકવણ કરી હતી મદિરના ચોકમા તથા મમાહોલના આગણામાં પણ ભાવિક-જનો ઉત્સવનો લાભ લઈ રહ્યા હતા ક્યોશ્વર જીવાએ પૂ સદ્ગુરુ પરમાત્મા શ્રીમન્નાથ પ્રભુનો જીવનમંડિમા ખડુ મુઝ રીને વર્ણવ્યો હતો, અને શ્રોત્રિય ઘણનિજ ને સમર્થ આચાર્ય તરીકે પ્રમાણે આપી નાથભગવાનની સ્તુતિ ગાઈ હતી.

૭ વાગ્યે શ્રીમાન શાસ્ત્રીજી રવાણકર મેઘજી દેવવાહકરે કૃપાનાથના જીવન ઉપર બારે વિદ્વાતપૂર્ણ પ્રવચન કર્યું હતું ઉપરાત શાસ્ત્રીજી મારફત પૂ જગદ્ગુરુ શ્રીચક્રગચાર્ય શ્રીશારદાપીઠાધીશ્વર શ્રીમદ્ રાજરાજેશ્વરાશ્રમ સ્વામી મહારાજે, શ્રીમન્નાથ સત્સંગમંડળને સંદેશો મોકલ્યો હતો, જે શાસ્ત્રીજીએ સૌને મંભળાવ્યો હતો વિશેષમા તેઓશ્રીએ શુભાશીર્વાદ સાથે શ્રીમન્નાથજીવની મહોત્સવની મંપૂર્ણ મહત્તા ઈંગ્લી હતી પંજીથી થી. રૂપસિંહે કૃપાનાથના પરમકારુણિક જીવનઉપર તથા આનંદાશ્રમની સુખવચ્ચા ઉપર ભાષણ કર્યું હતું.

સાત વાગ્યે મગીનવિશરદ મારનર ત્રિકમના ભક્તિભર્યા ભજનો શરૂ થતાં હતાં “મેલા ઝોળા ભરકે લાના પહેની શિશામે આટા લાના, પણ કિસીમે ધર મતજના” એ અગમવાણીનું ભજન સાંભળના સૌ કોઈનાં મસ્તકો ઝેલતા હતાં ને મદ્ગુરુદેવચરણમાં ઝૂકતા હતાં.

પથાત શ્રીકેતરભારતી સંદર્કીર્તનમંડળે હૃદયઆલ્લાહક ધૂન કરી હતી ધૂનમાં સર્વ મેદની એકતાન થઈ ગઈ હતી પંજીથી આરતી કરી પ્રસાદ ચોને અપાયો હતો. અને છેવટે નરનારાયણના મદિરના સદ્ગત ભક્ત જાદવજી મહારાજની મંડળાએ ભજનો ગાયા હતાં અને તે પંજી સૌ શ્રીમદ્ગુરુદેવની જબ બોધાની વિદાય થતાં હતાં શ્રીમન્નાથ પ્રભુ વિજયતે.

—[*]—

॥ ૪ ॥

શ્રીમન્નાથ સત્સંગમંડળ મુંબઈ તરફથી ઊજવાયેલા શ્રીમન્નાથજીવંતીમહોત્સવમાં શ્રી રૂપસિંહ હરિસિંહ નીચે પ્રમાણે બોલ્યા હતા:—

કર્તવ્ય

માનનીય બધુઓ તથા ભગિનીઓ, આપ સૌને સુવિદિત છે કે, આપણે પૂન્યપાદ સદ્ગુરુ પરમાત્મા શ્રીમન્નાથ પ્રભુનો ૮૮ મો જન્મીમહોત્સવ ઊજવવા એકત્ર થયા છીએ. એ આપણા મહાન સદ્ભાગ્ય છે.

આજનો દિન આપણા માટે મહાપર્વ છે. આપણા હૃદયેને સદ્ગુણો નિરખવાનો આ પ્રસંગ છે. એક વર્ષના ગાળામાં આપણે ઐતહાસિક પ્રાપ્તિના સાધનો સાધવામાં કાંઈ પ્રગતિ કરી છે કે ? નાથપ્રભુનો દિવ્ય સંદેહ આપણુ સૌને જે મલ્યો છે, તેના પરિપાલનમાં આપણે વિશેષ સદાચાલી યથા છીએ કે ? નાથ પ્રભુના સિદ્ધાંતમાં આપણે પહોં સમ અડગ છીએ કે ? કૃપાનાથે આપણને પરમકલ્યાણકર ઉપદેશ આપેલ છે. સ્વધર્મપાલનમાટે તેઓશ્રીએ સૌને સમયે સમયે બહુજ પ્રેમથી આજ્ઞા કરી છે. તે તે આજ્ઞાના પાલનમાં આપણે જે કયાશ હોય તે આપણે દૃઢતાપૂર્વક દૂર કરી પૂ. સદ્ગુરુદેવની પુનિત આજ્ઞાઓનું સંપૂર્ણ પરિપાલન કરવા માટેના દૃઢ નિશ્ચય કરવો જોઈએ. એ આજના પૂ. સદ્ગુરુદેવના જ્યંતીમહોત્સવ પ્રસંગનું પરમ કર્તવ્ય છે.

પૂ. સદ્ગુરુદેવના મહદ્ ઉપકારો

પૂ. નાથપ્રભુ સનાતનધર્મની રક્ષા તથા પ્રચાર માટે અને જનસમાજને કલ્યાણકર માર્ગ બતાવવા સાર કાઢિયાવાડ, ગુજરાત, મુંબઈ ને કરાચી સુધીના અનેક વર્ષેત પ્રવાસ કરતા. પૂ. સદ્ગુરુદેવ એક મહાન આચાર્ય તરીકે જાહેરમાં આવ્યા, ચારથી સ્વરૂપાવસ્થાપર્યંત તેઓશ્રીનું આ પરોપકારી પુનિત કાર્ય સદૈવ ચાલુ રહ્યું હતું. તેઓશ્રી કૃપાના સાગર હતા. પૂ. સદ્ગુરુદેવના હજારોની સંખ્યામાં શિષ્યો છે. તેમાં અમીર, શ્રીમંત ને ગરીબ સૌ કાઈ છે. શહેરીઓ ને ગ્રામવાસીઓ પણ છે. કૃપાનાથ પોતાશ્રીના હરેક શિષ્યને ખુશી કરતા. નાથપ્રભુ ભારે સગવડતાવાળા મુંબઈ આદિ શહેરોમાં પધારતા. તેમજ અહ્ય સગવડ ને પરિશ્રમ પણ પડે તેવાં નાનાં નાનાં ગામડાંમાં પણ નાથપ્રભુ પૂર્ણ પ્રેમ-નતાથી પધારતા. કૃપાનાથ મુંબઈ બિરાજતા હતા, એ મને યાદ છે, અને કૃપાનાથ એક નાના ગામડામાં પધાર્યા હતા, ત્યારે ત્યાં કૃપાનાથનાં દર્શનનો લાભ મને મલ્યો હતો. આ વાતને ૨૫ વર્ષનાં વહાણાં વાઈ ગયાં છે, પણ નાથપ્રભુના એ મહદ્ ઉપકારોનું દ્રશ્ય મારા સ્મરણપટ ઉપરથી ભૂલાયું નથી. ભક્તોને વંશ ભગવાન એ કથનાનુસાર કૃપાનાથ તે ગામમાં ઘેરે ઘેરે પધાર્યા હતા. ગામડાનાં માણસોનો અપૂર્વ ભક્તિભાવ. નાથપ્રભુ તેઓને પણ અધિકાર પ્રમાણે સ્વધર્મપાલનનો બહુ આગ્રહ કરતા. માળા રાજ ફેરવળે, એ સાચું છે. વગેરે આનંદજનક શબ્દો સ્મિતવદને સૌને કહેતા. આવી રીતે નાથ પ્રભુના શિષ્ય સમુદાયઉપર તથા સનાતનધર્મી પ્રજા ઉપર મહદ્ ઉપકારો છે. તે સદૈવ તાજ રહેશે.

પુસ્તકો :

નાથપ્રભુએ આશરે ૧૦૮ ગ્રંથો લખ્યા છે. તેઓશ્રીએ ઉપનિષત, ઐત્સત્ર ને ગીતા ઉપર મહાલાખ્યો રચ્યાં છે, તે ઘણાં મનનીય ને મોટા વિદ્વાનોને પણ મુગ્ધ કરે તેવાં છે. મુંબઈમાં શ્રીનરહરિ શાસ્ત્રીની પાઠશાળામાં તથા માધવબાગની પાઠશાળામાં તથા અન્ય પાઠશાળામાં પણ નાથપ્રભુ રચિત ઉપનિષત ગીતા આદિ વ્યાખ્ય છે. શાસ્ત્રીઓ સુક્તકંઠે નાથપ્રભુરચિત લાખ્યો તથા અન્યગ્રંથોની પ્રશંસા કરે છે. એક વરસ પહેલાંના જ્યંતીમહોત્સવમાં માધવબાગની પાઠશાળાના શાસ્ત્રી શ્રીયુત વૈજનાથજીનું પ્રવચન હતું, તેમાં તેઓ બોલ્યા હતા કે, પૂ. મહાત્માશ્રીનાં દર્શનનો લાભ જોકે મને મલ્યો નથી, પણ તેઓશ્રીની કૃતિઓ(ગ્રંથો)નું હું અવલોકન કરું છું, ત્યારે મને લાગે છે કે આ કામ સામાન્ય માણસનું નથી, પણ સમર્થ અવતારી વિભૂતિનું આ કાર્ય છે. આવા

મહાન-ક્રમે ઉપરાંત ગુજરાતી ભાષામાં અનેક નાના મોટા ક્રમે લખી ગુજરાતી ભાષાને ધર્મિક સાહિત્યની સમૃદ્ધ કરી દીધી છે નાનાં પુસ્તકોમાં પણ સરળ રીતે વેદાંતના જ્ઞાનનો નિચોડ નજરે પડે છે. આપણે ગમે તે ઉપાધિ કે ચિંતામગ્ન હોઈએ, તે વખતે નાથપ્રભુનું કોઈ પણ નાનું પુસ્તક લઈ વાંચીએ, તો તાર્કિક ઉદ્વેગ દૂર થઈ મન શાંત થાય છે.

નાથ પ્રભુએ દિમાલયમાં તપશ્ચર્યા કરી હતી, તે અવધૂતપણે વિચારી હતા કાશીની આનંદગુહામાં યોગસાધના કરી મહાયોગી ને સ્વલ્પનિષ્ઠ થયા હતા. નાથપ્રભુ કૃપાના સાગર હતા. અધિકાર પ્રમાણે સર્વ શિષ્યોને જ્ઞાન આપતા ને યોગ આદિ પણ શિખવતા જેથી કરીને નાથપ્રભુના અગ્રગણ ને અનન્ય ભક્તો યોગ આદિ ક્રિયાઓ સારી રીતે જાણે છે અને અન્ય બંધુઓને શિખવે છે.

નાથપ્રભુની દયાદષ્ટિ સર્વ ઉપગ્ર એકધારે વરસતી હતી નાના કે મોટા દરોઈ શિષ્યને કે કોઈ પણ ગિરજાસુતે તેઓથી આવેલ પત્રનો જ્વાળા ઘૂસત મોકલતા. નાથપ્રભુએ પ્રત્યુત્તર આપેલ હોય તે જનતાને મહાઉપયોગી થાય એ સાર તે પ્રત્યુત્તરોનાં પાંચ પુસ્તકો થયાં છે અને તેનાં નામ સદુપદેશ દિવાકર પ્રથમકિંચુધી પાંચ કિરણસુધી છે.

આ રીતે કૃપાનાથે આ જગત ઉપર દિવ્ય જ્ઞાનગંગા વહાવી છે. સાક્ષાત્ તેઓથી મુખર્ષ આદિ મોટાં શહેરોમાં પધારતા સારે ધર્મનિષ્ઠ જનતાને તેઓથીના પ્રવચનો સાંભળવા અપૂર્વ ઉત્સાહ જણાતો. આજ રથળે શ્રીનરનારાયણના મંદિરના ભક્ત શ્રી ભદ્રવજ્ર મહારાજે નાથપ્રભુને અહીં પધરાવી પ્રવચનો ગોકળી જનતાને સદુપદેશનો અપૂર્વ લાભ આપાળ્યો હતો.

નાથપ્રભુનો મુખ્ય આશ્રમ બીલખા છે. અમારે માટે આ પરમપાવન યાત્રાધામ છે નાથપ્રભુએ આ આશ્રમમાં અડધી મહોપર્યંત બિરાજીને આશ્રમની ભૂમિને પગ પાવન કરી દીધેલ છે. અર્વાચીન સમયમાં પણ પ્રાચીન અધિમુનિઓના આશ્રમો હુબહુ ખ્યાલ કરાવતો આ આનંદાશ્રમ કર્મકાંડ, રવાધ્યાય આદિ વેદશાસ્ત્રવિદિત સાર્વજિક પ્રવૃત્તિથી સુગંધી પરિમલધી મધમધી રહ્યો છે.

૫ નાથભગવાને પોતાથીના સ્વરૂપાવરથાન પછી આનંદાશ્રમનો કારોબાર સભાળવા માટે પ્રથમથીજ દરદરીડ બનાવેલ, જેમા પોતાથીની અલંત અનન્ય ભાવે સેવા કરનાર તથા ધર્મ વરસોપર્યંત પોતાથીના સમાગમમાં રહેલા તેવા ૧૦ પોતાથીના શિષ્યોને દરદરી નીમી ગયા છે. વધુ દરદરીઓની જરૂરત પડે તે માટેનાં ભાવિ દરદરીઓનાં નામ પણ તેઓથી લખી ગયા છે આ રીતે નાથપ્રભુ આનંદાશ્રમ સરયાની એવી સુદર વ્યવસ્થા કરી ગયા છે કે આશ્રમ સદા સનાતનધર્મની ધોષણધી ગાજતો રહે છે.

આનંદાશ્રમમાં શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશાળા છે તેમાં સંસ્કૃત ભાષાનો અભ્યાસ બાહોય શાસ્ત્રીઓ ગાખી શિખવાય છે આજણુ વિદ્યાર્થીઓને નિવાસરયાનની તથા ભોજનની સુદર સગવડ રાખવામાં આવી છે. ઉપરાંત આનંદાશ્રમમાં શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સનાતનધર્મે વિદ્યાલય છે. તેમાં વિદ્યાર્થીઓને સનાતનધર્મનું શિક્ષણ આપી સનાતનધર્મના ઉપદેશક બનાવવાનું શિક્ષણ આપાય છે.

આ રીતે પૂ. નાથપ્રભુનાં જનતા ઉપર મહદ્ ઉપકારો થયાં છે. મારાં જો
અપદ્મ પરમાત્મસ્વરૂપ શ્રીસદ્ગુરુ દેવતા અનવધિ ઉપકારોનું શું વર્ણન કરી શકે ? આપ
સૌએ જ્યંતી મહોત્સવમાં જે ઉત્સાહ ને લક્ષિતલાવે લાગ લીધો છે, તે માટે
સ્વાભાવિક સૌને આનંદ થાય છે. પૂ. કૃપાનાથને છેવટે વિનમ્રપણે પ્રાર્થના કરું છું કે,
અમ સૌને દયાળુ નાથ ! વિશેષ વિશેષ સુદદ શ્રદ્ધા, લક્ષિત ને સ્વધર્મપાલનમાટેનું બધું
આપવા કૃપા કરજો ! જનનાથ !

— [*] —

શ્રીનાથસુવૌધમાલા

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથસગવાન]

દોહરો

(સંવત્ ૨૦૦૨ ની કાર્તિકી પૂર્ણિમાના મહાપૂજન મહોત્સવ નિમિત્તે)

ક્રિયા કારક કરણ એ, જેમાં નહિ લગાર;	
તે બ્રહ્મને જાણતાં, આવે દુઃખનો પાર.	૧
અજ્ઞાનીની રાત્રિ તે, મુનિને દિવસ ગણાય;	
મુનિની રાત્રિ જેહ તે, દિન અજ્ઞને જણાય.	૨
પરમપ્રીતિથી બ્રહ્મનું, દર્શન સદા કરાય;	
તો તાપ નવ ઊપજે, શાંતિ સદા જણાય.	૩
મહામોહના બલવડે, વિષ તે સુધા જણાય;	
એ વિષના સેવનવડે, છવને બહુ દુઃખ થાય.	૪
સંભારો પ્રભુને સદા, ધરો તેમનું ધ્યાન;	
પ્રભુપદ સુસ્થિર રહી, ભૂલો દશ્યનું ભાન.	૫
તીવ્ર વિષસમ વિષયને, જાણે સુજ્ઞ સદાય;	
તેથી તેમને વિષયમાં, લેશ રાગ નવ થાય.	૬
રોમરોમમાં નાદને, રોમેરોમ પ્રકાશ;	
રોમેરોમ શીતલ થયે, કપાથ આ ભવપાશ.	૭
સત્યવિષે રે'લું સદા, કરી અસત્યનો ત્યાગ;	
અસત્યત્યાગવિણ નવ મળે, સુશાંતિસુસુખ અપાય.	૮
દુઃખદ કર્મ જે સર્વથા, તે લાગે સુખઅપ;	
તે મહિમા મહામોહના, એમ કહે મુનિભૂપ.	૯
નિરાવરણ દષ્ટિ વડે, જુએ બધે બ્રહ્મરૂપ;	
નામરૂપ મિથ્યા ગણે, તેજ વિવેકિભૂપ.	૧૦
પુણ્યવડે સુખ થાય ને, પાપવડે દુઃખ થાય;	
એમ સમજીને પુણ્યમાં, રહો પ્રવૃત્ત સદાય.	૧૧
મહામોહનું કાર્ય આ, જે સૌ દશ્ય જણાય;	
મહામોહ ને કાર્ય તે, જ્ઞાનવડે લય થાય.	૧૨

અનંતકાલનો જીવને, રહ્યો વિષયમાં રાગ;	
સુદૃઢ વિવેકવિરાગવિણ, થાય ન તેનો ત્યાગ.	૧૩
ખાનપાન મલમૂત્ર એ, પ્રેતોતું કે'વાય,	
ખાનપાન દેવોતણું, સરસ સુધા લેખાય	૧૪
ભક્ષ્ય પેય મધ માંસ એ, અમુરોતું કે'વાય,	
ભક્ષ્ય પેય દેવોતણું, દિવ્ય અમૃત લેખાય.	૧૫
હંસ મોતીભક્ષણ કરે, બક મત્સ્યનો આહાર,	
જિજ્ઞાસુ બ્રહ્મને રમરે, પામર વિષયવિચાર.	૧૬
મનને નિર્મલ રાખવું, તથા વિકસિત સદાય;	
પરમાર્નકમય રાખવું, જેથી તાપ વિભાય.	૧૭
બહિર્મુખવૃત્તિવડે, દુઃખની પ્રાપ્તિ થાય,	
અંતર્મુખવૃત્તિવડે, સાચું સુખ પમાય	૧૮
અજાને દુઃખ થાય છે, જ્ઞાને દુઃખ વિભાય;	
તેથી જ્ઞાનને પામવા, કરવો યત્ન સદાય.	૧૯
ભૂમસ્વરૂપમાં કામ નહિ, નહિ ક્રોધનો લેશ,	
શોક લોભ ભય ત્યાં નહિ, નહિ અન્ય કોઈ કલેશ	૨૦
પરમધામમાં રહો સદા, દૂર કરી સંસાર;	
જીવભાવનો બાધ કરી, નિરખો નિજરૂપ સાર.	

—[*]—

મક્ત હસરદાનજી

[સંપાદક:—શ્રી અખ્યાશંકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી]

(નવાગામ-ખીલખા)

તારાના વદન ઉપર આ છેવટના શબ્દોએ કંઈક પ્રસન્નતા ઉત્પન્ન કરી, અને તે બોલી "શું પિતાજી! આપ મારા માટે સર્વસ્વનું બલિદાન આપી શકેશો?"

"હા બેટા, મારી પ્રિય પુત્રીની પ્રસન્નતા માટે હું બધુંજ કરવા તૈયાર છું."

"પિતાજી! હસરદાન મિત્રાચર્યા ધીજી કોઈપણ પુરુષ સાથે મારા વિવાહની ઘાત આપ છોડી દો, મેં મારાં માણુઓ દ્વારા હસરદાનનો તપાસ કરાવ્યો, પણ એ કોકો ભત્રીજો ગિરનાર તરફ ઉપડી ગયાના ખબર મળ્યા છે. આપ મને તેમની શોધમાં જવાની રમ આપો ગિરનારની આભુઆભુના સંતસાધુઓ માટે હું ત્યાં અજસ્રેત્ર ખોલીશ, અને સત્સંગ ભજન કરતાં કરતા હસરદાનનો તપાસ ચાલુ રખાવીશ, અને જો હસરદાન નહિ મળે તો મારું આખું જીવન સાસેવા, સત્સંગ અને પ્રભુભજનમાં વ્યતીત કરીશ. આ મારો નિશ્ચય છે અને આમાંજ મારી પ્રસન્નતા છે."

"બહુ સારુ બેટા! જેવી તારી ઇચ્છા, જો એજ તારો નિશ્ચય હોય તો જોઈએ તેટલું ધન, સગમાન અને દાસદાસીઓ સાથે લઈને કલેજ અડાધી પ્રસ્થાન કરો. બગચાનું પશુપતિનાથ તારુ રક્ષણ કરો! અને તને ઇશ્વરપ્રાપ્તિ કરાવો."

ખીજેજ, દિવસે દાસદાસીઓ સહિત તારાએ ગિરનાર તરફ પ્રયાણ કર્યું. ગિરનારમાં

આવી અનક્ષેત્ર ચાલુ કરી દીધું. ગિરનાર પ્રદેશના સંતસાધુઓ ભોજન કરીને તારાદેવીની જય પુકારવા લાગ્યા. તારાએ શુભ રીતે પણ ઈસરદાનની તપાસ ચાલુ કરી દીધી હતી. આલુખાલુના સીમાંડાઓ પર માથુસો ગોઠવીને અનક્ષેત્રમાં ભોજન કરાવવા સાધુસંતો અને યાત્રાવાસીઓને બોલાવી લાવવામાં આવતાં હતાં.

ઈસરદાન અને આશાજી બારોટ ગિરનાર ઉપરથી પાછા ફરતા હતા. ચાલતાં ચાલતાં આશાજી બારોટ થાકી ગયા હતા. ભૂખ ખૂબ લાગી હતી. જરા વિશ્રાંતિ લેવા માટે તેઓ એક વૃક્ષ નીચે બેઠા.

“ઈસર ! ભૂખ બહુ લાગી છે !”

“ઠાકા ! સામે દેખાય એ અંબાજીનું મંદિર છે, ત્યાં જઈને આપણે રસોઈ કરીશું.”

ત્યાં આ વાતચીત ચાલતી હતી ત્યાં સામેથી એક બાઈ આવી તે જણે ઈસરદાનને ઓળખતી હોય તેમ જણાવું હતું. વૃક્ષ નીચે આવી તેણે કહ્યું :—આપને ક્ષુધા લાગી હોય તો મારી પાસે થોડું પકવાન છે, આપ તેનું ભોજન કરી ક્ષુધાનિવૃત્તિ કરો. એમ કહી તેણે વૃક્ષના પાનમાં પકવાન મૂક્યું અને બંને જણુ ભોજન કરવા લાગ્યા.

આગંતુક સ્ત્રીએ પૂછ્યું :

“આપ ક્યાંના વતની છો ?”

“મારવાડના.”

“આપનું નામ શું ?” “તમારે નામથી શું પ્રયોજન છે ?”

“તમને કહેવામાં વાંધો હોય તો હું પોતેજ કહી દઉં કે આપનું નામ ઈસરદાનજી છે.”

(ચાલુ)

—[*]—

શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર

(ભાદ્રપદ માસ)

શ્રીનાથજીયંતી મહોત્સવ :—ગત માસિકમાં જણાવ્યા પ્રમાણે આશ્વિન સુદિ, ૪ના દિવસે આનંદાશ્રમના શ્રવણમંદિરમાં સુંદર ઝૂલો શણગારી પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનાં હૃદય તથા તેઓશ્રીનાં પાદુકાજીનું પોડશોપચાર વિધિથી સૌ આનંદાશ્રમવાસીઓએ તથા આગંતુક ગુરુબંધુઓએ મહાપૂજન કર્યું હતું. પૂજન ચઢ રહ્યા બાદ શ્રી. દયાળસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકોરે “ પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનું દિવ્યજીવન ” એ વિષયપર બહુ અસકારક વ્યાખ્યાન કર્યું હતું. સૌને પ્રસાદ ને ચરણામૃત અપાયાં હતાં.

ગત શરદ્પૂર્ણિમાના દિવસે આનંદાશ્રમના યોગાનમાં સુંદર ખુરશીપર પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનાં હૃદય તથા પાદુકાજીનું વિધિપૂર્વક પૂજન કર્યું હતું. સારખાદ કેળાંનો પ્રસાદ તથા ચરણામૃત સૌને અપાયાં હતાં. અને લગ્ન ધૂન, કીર્તનાદિ ચયાં હતાં.

પૂજ્યપાદશ્રીની સ્વરૂપાવસ્થાનની પુણ્યમિતિ આશ્વિન વદિ ૧૧ના દિવસે પણ સૌ આનંદાશ્રમવાસીઓએ એકત્ર ચઢ પૂજ્યપાદશ્રીનું પોડશોપચાર વિધિથી મહાપૂજન કર્યું હતું. પૂજન ચઢ રહ્યા બાદ શ્રી. દયાળસિંહજી લાલસિંહજીએ બહુ લાવનાપૂર્વક શ્રી. વ્રજલાલ-વનમાળી દલાયતવાગાએ લખીને પ્રકટ કરાવેલી નાયસંદિતા વાંચી સંભળાવી હતી. સાર-

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ॥

આનંદં બ્રહ્મણો વિદ્વાન ન વિમેતિ કુતશ્ચન ।

અર્થઃ—આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને જાણનાર ટાઇથી પણ ભય પામતો નથી.

તૈત્તિરીય-ઉપનિષત્

વર્ષ ૧૪ મું]

સંવત ૨૦૦૨ કાર્તિક

[અંક ૬ હો

શ્રીસદ્ગુરુદેવસ્તુતિ

(લેખિકા—જોરાવરનગરવાળાં શ્રીમતી મણિબહેન)

રસિયાજી બસિહારી મુંદરશ્યામ હો સજી અમને—એ રાગ

કૃપાળુ બસિહારી કૃપાનાથ હો ત્યજી અમને,

ખીસખાના વાસી આવા ન ખનીયેજી — રેક

આશ્રમ બિહામણા અમને ખાવાને ધાય વહાલા,

મંસાર લાગે છે મને ખારો,— કૃપાનાથ૦ ૧

સ્નાનગૃહ તો અમને મુના મુના લાગે વહાલા,

નિજમંદિર અશ્રુ પડાવે,— કૃપાનાથ૦ ૨

શ્રવણમંદિરે ચાંખડીના ભણકારા લાગે વહાલા,

પ્રતિમાજી વિરહ પ્રજળાવે,— કૃપાનાથ૦ ૩

શ્રવણમંદિર અમને ભયાનક ભાસે વહાલા;

અન્યની કથા કટુતા ઉપજાવે,— કૃપાનાથ૦ ૪

સ્થૂલ શરીરે તો નાથ નજરે ન દેખું વહાલા,

મનમંદિરે આનંદ લેવાવો,— કૃપાનાથ૦ ૫

સિદ્ધાસન સુતા ટૂળી વ્યથા બહુ થાય વહાલા;

પુનઃ પ્રક્ટી લીડ ભાંગે,—

કૃપાનાથ૦ ૬

બેઠ કરજોડી ક્યાણુ અરજ કરું છું વહાલા;

સદોદિત ચરણમાં રાખે.—

કૃપાનાથ૦ ૭

—[*]—

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમત્તાથભગવાન]

જ્ઞાની ને જીવન્મુક્ત તેમના શરીરનો સદ્ભાવ હોય ત્યારે વ્યુત્થાન કાલે દ્રષ્ટા હોય, પણ ચિત્તનિરોધકાલે તે દ્રષ્ટા ન રહેતાં બ્રહ્મરૂપેજ રહે. વિદેહ-મુક્તિકાલે સર્વ ઉપાધિઓની નિવૃત્તિ થઈ જવાથી તેમની બ્રહ્મરૂપેજ સ્થિતિ થાય, તેમનું પૃથક્ વ્યક્તિપાતું ન રહે.

ઘૈર્ય, સાવધાનતા, શ્રદ્ધા, ઉમંગ ને વ્યવસ્થામાં વધારો કરી પરમાર્થનાં સાધનોનું સેવન કરી પ્રસન્ન રહેશો.

મનને વધારે શ્રદ્ધાવાળું, વધારે રિવેકવાળું ને વધારે વૈરાગ્યવાળું કરી કર્તવ્યપરાયણુ રહેવાથી મનની સ્થિતિ સુધરશે, ને પરમાર્થમાં આગળ વધારશે. પ્રતિબંધક સંસ્કારો દૂર કરવાથીજ વૃત્તિ અંતર્મુખ થશે. પૂર્વાપરનો પૂરો વિચાર કરી શુભ નિશ્ચય કરવો, ને પછી તે નિશ્ચયને અનુસરીને વિચાર ને વર્તન રાખવા પ્રયત્ન કરવો.

થયેલી ભૂલોમાટે તીવ્ર પશ્ચાત્તાપ, જપાદિરૂપ પ્રાયશ્ચિત્ત ને ભવિષ્યમાં ઘણાજ પવિત્ર વિચાર ને પવિત્ર આચારનું સેવન કરવાનો સુદઢ નિશ્ચય કરવાથી અંતઃકરણમાં પડેલા પાપસંસ્કારો દૂર થઈ તે શાંતિના ને સુખનો અનુભવ કરવા સમર્થ થશે.

તમારા તનમનની સ્થિતિનો ને બાહ્યપરિસ્થિતિનો પૂરો વિચાર કરી તમારે તમારા અભ્યાસના સમયનો નિર્ણય કરવો. સવારસાંજ ભક્ષિક પ્રાણાયામ જેટલા વધારે કરી શકાય તેટલા કરવા.

પરિચાલન એટલે કુંડલિનીને જગાડવામાટે તેને સર્વભણીથી ચલાયમાન કરવાની ક્રિયા.

કુંડલિની બ્રહ્મરંધ્રભણી જાય ત્યારે તે બ્રહ્મચંચિનો, વિષ્ણુચંચિનો ને રુદ્રચંચિનો ભેદ કરીનેજ બ્રહ્મરંધ્રમાં જાય છે. જડચેતનની ચંચિનો ભેદ અહંકારનો ને આત્માનો વિવેક કરી તેનો સાક્ષાત્કાર કરવાથી થાય છે.

જીભને તાલુ સમીપ આશરે ઢાઢ કલાક રાખવી. મોઢામાં ભેળો થતો જડો મલિનરસ કાઢી નાંખવો, અને શુદ્ધ ને પાતળો રસ ગળામાં ઊતરવા દેવો. આ અભ્યાસ સવારસાંજ કરવો.

કુંડલિનીને જગાડી તેનું ઊર્ધ્વાકર્ષણ જપ કર્યા પછી કરવું. નાભિથી કુંડલિની આદિને ઉપર ખેંચી બ્રહ્મરંધ્રમાં લઈ જઈ ત્યાં સ્થિર થવાનું છે. વધારાનો અપાનવાયુ યોગ્ય આસનાદિવડે દૂર કરતાં અગ્યણુ નથી. હૃદયની શુદ્ધિ ને મનની સ્થિરતા કરવામાં તમારે ઘૈર્ય ને સાવધાનતાપૂર્વક

મુખ્ય પ્રયત્ન કરવાનો છે

તમારા શરીરને અનુકૂલ આવે ને મન પ્રસન્ન રહે તે પવિત્ર ને પરિમિત આહાર તમારે લેવો

નિદ્રા પૂરતી લેવી, કે જેથી લય ન થાય, વા ન્યૂન થાય મન ઉપર ઘણામાં ઘણો હાણુ રાખતાં શીખો

હૃદયને પરમાત્માના રમરણધ્યાનથી ભરપૂર રાખી તેને શાંત ને મુખાનુભવવાળું રાખશો

પ્રતિકૂલ પ્રારબ્ધકર્મથી મનને મુંઝાવા દેવું નહિ મન મુંઝાય ત્યારે પ્રભુની કીર્તનલક્ષ્મિવડે મનને પરમાત્મામાં વિશ્રાંતિ આપવી.

જ્યાં આ પ્રતીત થતા જગતનો ગંધ પણ નથી, માત્ર એકલા પરમાત્માજ વિરાજે છે ત્યાં મનને જેટલું ધની શકે તેટલું સ્થિર રાખી દિવ્યાનંદનો અનુભવ કરતા રહેશો

(ચાહુ)

—[*]—

શ્રીસનત્સુજાતીયમ્

(શ્રીગાંધરભાષ્યસમેત)

[અનુવાદક:-શ્રી મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ-વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંધાન ગત અંકના પૃષ્ઠ ૬૫ થી) ૧

આત્મૈવ સ્થાનં મમ જન્મ ચાત્મા ઓતપ્રોતોઽહમજરમતિષ્ઠઃ ।

અજશ્વરો દિવારાગ્રમતદ્રિતોઽહં માં વિજ્ઞાય કવિરાસ્તે પ્રસન્નઃ ।

યોગિનસ્તં પ્રપશ્યન્તિ ભગવન્તં સનાતનં ॥ ૩૧ ॥

આપણને સર્વને દેહના યોગની સમાનતાથી તમે સર્વ ભવ વાતે મને પણ તમારા સર્વના જેવો જાણો એમ સંભવે છે

તથા તેથી ઉપરમાં મેં મારા સંબંધમાં તમારા ભવથી વિલક્ષણ એવાં લે વચ્ચેના કહ્યાં છે, તે ખરાં હોવા સામે તમને સર્વને ગંડા થાય એમ પણ સંભવે છે

પણ દેહનો યોગ આપણને સર્વને સમાન જણાવા છતાં તમારી સર્વની અપેક્ષાએ મારામાં જે વિગિષ્ટતા છે તે હું તમને સ્વરૂપમાં કહું છું.

૧ તમે સર્વ તમારા પોતપોતાના દેહમાં એકતા કરી રહેલા હોવાથી તમારા સર્વના દેહને વસી રહેવાભાવેના સ્થાનજૂત આ પૃથ્વીલોકને તથા અન્ય લોકોને તમે તમને પોતાને વસી રહેવાનું સ્થાન માને છે

આપણા સર્વના આત્મારૂપે પણ થઈ રહેલા હોવાથી પરમાત્મા કહેવાતા પરમેશ્વરને વા પરમેશ્વરના પરમાર્થ પદાર્થની કોઈના સ્વરૂપભૂત બ્રહ્મને મારા આત્મારૂપે જાણીને હું તેમાં મારી આભાવિક એકતા કરી રહેલા હોવાથી અને પરમેશ્વર વા પરમેશ્વરના પરમાર્થ સ્વરૂપભૂત બ્રહ્મ તેના પોતાનાજ સ્વરૂપમાં સ્વસ્થ હોવાથી મારે રહેવાનું સ્થાન માગે આત્માજ છે

૧ ગતાંકમાં નીચે પ્રમાણે મુદ્રારી વાંચવાનું છે —

પૃષ્ઠ	પારિઆક	લીટી	અગ્રુદ્ધ	શુદ્ધ
૬૪	૫	૧	તમને સર્વ	તમને સર્વને
૬૪	૮	૧	પદાર્થના સ્વરૂપને	પદાર્થ સ્વરૂપને

૨ તમે સર્વ તમારા પાતપાતાના દેહમાં તમારી પાતાની એકતા કરી રહેલા હોવાથી તમે સર્વ તમારા દેહના જન્મથી તમારો પાતાનો જન્મ થયો માનો છો અને તમારા દેહના મરણથી તમારું પાતાતું મરણ થયું માનો છો.

વસ્તુતાએ ખરો પદાર્થ સત્સ્વરૂપ, ચિત્સ્વરૂપ ને સુખસ્વરૂપ બ્રહ્મજ એક અને અદ્વિતીય હોવાથી માયાવડે ઉપજેલા દેહમાં પાતાપણું કરી રહેનારો દેહી વસ્તુતાએ તેના પાતાના સત્સ્વરૂપ, ચિત્સ્વરૂપ ને સુખસ્વરૂપ એવા એકજ ને અદ્વિતીય બ્રહ્મના બ્રહ્મસ્વરૂપથી માયાવડે બ્રષ્ટ થઈને દેહી થયેલો હોવાથી તેના પાતાના બ્રહ્મસ્વરૂપથી બ્રષ્ટ થવું એ તેનું માયિક મરણ છે અને દેહીરૂપે થવું એ તેનો માયિક જન્મ છે.

દેહના જન્મથી સાધારણ રીતે દેહીનો જન્મ મનાય છે તથા દેહના મરણથી સાધારણ રીતે દેહીનું મરણ મનાય છે, પણ તે જન્મ તથા મરણ તો પ્રસિદ્ધ રીતે દેહનાં હોય છે, તે જન્મ તથા મરણ ખરી રીતે જોતાં દેહીનાં નથી.

દેહીનું તો પાતાના બ્રહ્મસ્વરૂપથી બ્રષ્ટ થવું એજ ખરી રીતે મરણ છે અને દેહીરૂપે થવું એજ તેનો ખરી રીતે જન્મ છે.

ચોગ્ય અધિકારવાળો દેહી પાછો પાતાના બ્રહ્મસ્વરૂપનો વેદવડે ઉપદેશ મળવે એ દેહીનો ખીજો જન્મ છે.

અને વેદના ઉપદેશનું મનન તથા નિદિધ્યાસન કરીને પાતાના બ્રહ્મસ્વરૂપને દેહી પાછો પામે એ તેનો ત્રીજો વા છેલ્લો જન્મ છે.

એ રીતનો મારો છેલ્લો જન્મ થઈ ચૂકેલો હોવાથી એટલે ઉત્તરોત્તર જન્મના ક્રમે હું પાછો મારા આત્મારૂપે રહેલા બ્રહ્મના બ્રહ્મસ્વરૂપે થઈ રહેલો હોવાથી મારો જન્મ પણ કોઈ દેહના આશ્રયવાળો એટલે આત્માજ છે.

૩ તમે સર્વ તમારા પાતપાતાના દેહ સાથે એકતા કરી રહેલા હોવાથી એક રીતે તમે તમારા પાતપાતાના દેહસાથે ઓત તથા પ્રોત છો.

હું મારા આત્મામાં પાછો મારી સ્વાભાવિક એકતાને પામેલો હોવાથી હું ઓત તથા પ્રોત પણ મારા આત્મામાંજ છું. કોઈ દેહમાં હું ઓત-પ્રોત થઈ રહેલો નથી.

૪ તમારી સર્વની સ્થિતિનો આધાર પણ તમારા પાતપાતાના દેહ છે અને દેહને જરા તથા મૃત્યુ લાગુ હોવાથી તમારી સર્વની સ્થિતિ પણ અશાંદતી છે.

મારી સ્થિતિનો આધાર મારો આત્માજ છે અને આત્મા સદા અજર અને અમર હોવાથી મારી સ્થિતિ પણ શાંદતી છે.

૫ ઉપરમાં મારો જે ત્રીજો જન્મ થઈ ચૂકેલો હોવાનું મેં કહ્યું છે તે પણ માયાવડે થયેલા દેહીરૂપના, જન્મની અપેક્ષાએ કહેલું છે.

વસ્તુતાએ સર્વ દેહીઓ તેમના બ્રહ્મસ્વરૂપે અજન્મા હોવાથી તેમને કોઈને વસ્તુતાએ દેહીરૂપે જન્મ થતોજ નથી. દેહીરૂપે તેમનો જન્મ માયાવડે થાય છે તેથી વસ્તુતાએ સર્વ દેહીઓ અજન્મા છે છતાં માયાવડે તેમને તેમનો દેહીરૂપે જન્મ થયેલો જણાય છે.

મારા આત્મારૂપે રહેલા બ્રહ્મના બ્રહ્મસ્વરૂપને હું પાછો પામી ચૂકેલો

હોવાથી હું હવે પાછો વસ્તુતાએ છું તેવો અજન્મા થઈ રહેલો છું
 દેહના આશ્રયવાળા તમને સર્વને જન્મ તથા મરણ માયાવડે લાગુ છે.
 આત્માના આશ્રયવાળા મને હવે જન્મ તથા મરણ માયાવડે લાગુ પણ
 રહેલા નથી.

૬ દેહના યોગથી તમારા સર્વના જેવો હું તમને સર્વને ચર એટલે
 ગતિવાળો જણાઉં છું.

પણ આત્માના એટલે વસ્તુસ્વરૂપના જ્ઞાનથી હું મને જેવો છું તેવો અચર
 જાણું છું.

૭ દેહના આશ્રયથી તમને સર્વને રાત્રિના સમયે તંદ્રાનો સંભવ છે.
 આત્મસ્વરૂપમાં જાગેલો હોવાથી પ્રસિદ્ધ રાત્રિના સમયે પણ મને
 તંદ્રાનો સંભવ નથી

રાત્રિના સમયે કોઈ અસાધારણ સંજોગને વશ થઈ તંદ્રાનું સેવન ન
 કરનારને દિવસના ભાગમાં તંદ્રાને અધીન થવું પડે છે

પણ આત્મસ્વરૂપમાં જાગનારાને પછી રાત્રિદિવસનો વિભાગ જણાતો
 નહિ હોવાથી પ્રસિદ્ધ રાત્રિના સમયે તંદ્રાનું સેવન ન કરવા છતાં મારે
 દિવસના ભાગમાં તંદ્રાને અધીન થવાનો પ્રસંગ નથી

૮ કોઈ પણ પ્રાણી કે પદાર્થના ખરા સ્વરૂપને યથાવત જાણી શકનારો
 પુરુષ કવિ કહેવાય છે.

હું દેહમાં રહેલો છતાં વસ્તુતાએ દેહથી પર હોવાથી દેહમાં પોતાપણું
 કરવાના પ્રમાદને હું એક ક્ષણ પણ અવકાશ આપતો નથી અને સર્વ
 સમયમાં મારા આત્મારૂપે રહેલા પરમાત્મામાંજ હું હુંપણું કરી રહું છું

એવી પરિસ્થિતિમાં જે કવિ મને મારા દેહથી પર એવા મારા આત્માના
 સ્વરૂપે જેવો છું એવો જાણે છે તે કવિને ખરેખર ભારે આદલાદ થવાનો અવસર છે

એટલુંજ નહિ પણ મને દ્રષ્ટાંતભૂત કરીને પોતાના દેહથી પર એવા પોતાના
 આત્મસ્વરૂપને જાણી તે સ્વરૂપે સ્થિતિ કરી રહેનારો કવિ ખરેખર કૃતાર્થ થાય છે

સર્વ કોઈને કૃતાર્થતા આ આત્માને જાણવાથીજ સાંપડે છે

પણ પોતાના દેહમાંજ પોતાપણું કરી રહેનારાં પ્રાકૃત મનુષ્યો કોઈ
 આપોઆપ પોતાના આ આત્માને જાણી શકે એમ નથી

જે કોઈ મનુષ્યો પોતાના આ આત્માનો શાસ્ત્ર અને સદ્ગુરુવડે ઉપદેશ
 પામીને પછી પોતાના દેહથી અલગ થઈને પોતાના આત્માસાથે પોતાની

એકતા સાધે છે તેવા યોગીઓજ સનાતન એવા પરમાત્માને તથા દેહ અને
 દેહીઓના ઈશ્વર એવા પરમેશ્વરને તેઓ જેવા છે તેવા જાણી શકે છે

અને એમને જાણ્યાવિના કોઈને કૃતકૃત્યતા વા કૃતાર્થતા સાંપડે એમ
 એમ નહિ હોવાથી સર્વ કોઈએ તેમને જાણવા જોઈએ એ અવશ્ય છે.

શ્રીશાંકરમાધ્યમ્ ।

આત્મૈષેતિ ।

આત્મૈવ ॥ એમ આ શ્લોકવડે ઉપર કહેલું વધારે સ્પષ્ટ કરે છે.

યદ્યપિ ન મમાત્મનિ યૂયં વ્યવસ્થિતા ન ચાપ્યહં યુષ્માસુ સ્થિતસ્તથાપ્યાત્મેવ
સ્થાનમાન્મેવાશ્રયો, જન્મ ચાત્માઽસ્માદેવાત્મનઃ સર્વમુત્પન્નમ્ ।

જોકે ખરેખર તમે મારામાં રહેલા નથી તેમજ ખરેખર હું તમારામાં
રહેલો નથી તોપણ માયાની જે અવસ્થામાં આ સર્વ ઉપજીને ઉપસ્થિત થઈ
રહેલું જણાય છે તે અવસ્થામાં આ સર્વ આત્મામાંથી ઉપજીને આત્માને
આખરે સ્થિતિ કરી રહેલું હોવાથી આત્માજ આ સર્વને સ્થિતિ કરી
રહેવાનું સ્થાન છે અને આ સર્વ આત્મામાંથી ઉપજીને આત્મામાંજ સ્થિતિ
કરેલું હોવાથી આ સર્વની અંતર અંતસ્તમ પ્રદેશમાં આત્મા રહેલોજ હોય છે.

તથા ચ શ્રુતિરાત્મન પવેદં સર્વમિતિ ।

અને આત્મામાંથીજ આ સર્વ ઉપજેલું છે એવી શ્રુતિ પણ છે.

ઓતપ્રોતોઽહમેવ ઓતપ્રોતરૂપેણ વ્યવસ્થિતઃ ।

ઓતપ્રોત હું છું એટલે આત્માના સ્વરૂપથી હુંજ આ સર્વમાં ઓત-
પ્રોત થઈ રહેલો જેવા સ્વરૂપવડે રહેલો છું.

જગદાત્મા યુષ્માર્કં જનયિતાં ।

આત્માના સ્વરૂપવડે આ સર્વ જગતનો હુંજ આત્મા હોવાથી હું આ
સર્વ જગતમાં ઓતપ્રોતરૂપે રહેલો છું.

તથા આત્માના સ્વરૂપવડે આ સર્વ જગતને ઉત્પન્ન કરનારો આત્મા હુંજ
હોવાથી હુંજ તમારો સર્વનો પિતા છું.

અજરપ્રતિષ્ઠઃ અજરે જરામરણવર્જિતે સ્વે મહિમ્નિતિષ્ઠતોત્યજરપ્રતિષ્ઠઃ ।

અજરપ્રતિષ્ઠ હું છું.

અજર એટલે જરા અને સરણથી રહિત પોતાનાજ મહિમામાં રહેનાર
હોવાથી આત્મા અજરપ્રતિષ્ઠ છે.

હું આત્માજ હોવાથી હું અજરપ્રતિષ્ઠ છું.

તથા ચ શ્રુતિઃ સ મગવ કસ્મિન્ પ્રતિષ્ઠિત ઇતિ સ્વે મહિમ્નોતિ ॥ ૩૧ ॥

એવી શ્રુતિ પણ છે કે હું ભગવત્ એ આત્મા કેને વિષે પ્રતિષ્ઠિત થયેલ
છે (એ પ્રશ્નના ઉત્તરમાં) તે આત્મા તેના પોતાનાજ મહિમામાં સ્થિત છે.
(એવું એનું ઉત્તર છે.)

(આહુ)

—[*]—

ભક્ત હસરદાનજી

[સંપાદક:—શ્રી. અંબાશંકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી]

(નવાગામ-બીલખા)

ઈશ્વરદાને હવે માધવીના સામે જોયું. ગંગાકિનારે તારાના નિવાસસ્થાને ઈશ્વરદાનને
માન-સન્માન આપનારી એ તારાની સહચરી હતી. અહીં તેને જોઈને ઈશ્વરદાનને આશ્ચર્ય થયું.

માધવીએ ઈશ્વરદાનના ગયા પછીની બધી હકીકત કહી સંભળાવી, અને છેવટે કહી
દીધું કે:—“જે તમે તારાને સ્વીકારવાની ના કહેશો તો એ આત્મઘાત કરશે.”

ઈશ્વરદાને કહ્યું:—“ હું તારાનો સ્વીકાર કરું એ તો સંભવિતજ નથી, પરંતુ

સોમવારે તારા શેષાવનમાં મને મળવા આવે. આ મમાચાર લઈ માધવી તારાની પાસે ગઈ અને બધી હકીકત તારાને કહી સંભળાવી ઈશ્વરદાનના દહેવા પ્રમાણે સોમવારે તારા શેષાવનમાં ઈશ્વરદાનજીને મળવા ગઈ. બંને એક શિક્ષા ઉપર બેઠા “ઈશ્વરદાન! તમારા સિવાય અન્ય પુરુષ મને પિતા કે ભાઈ સમાન છે, હવે આપ મારો સ્વીકાર કરવામાં હૈ કરશો તો હું મારો પ્રાણ ત્યજ દઈશ ”

“ તારા ! હું ચારણપુત્ર છું; તમે ક્ષત્રિયપુત્રી છો પુગણકાલથી ક્ષત્રિયો અને ચારણો વચ્ચે શુર-શિષ્યનો સબ્ધ ચાલ્યો આવે છે, આ સબ્ધથી તમે માગ શિષ્યની પુત્રી થાઓ, ત્યારે શુર ઉઠીને પોતાની પુત્રીતુલ્ય શિષ્યા પ્રત્યે કુદૃષ્ટિ કરશે ત્યારે તો આર્થાવર્તને આંગણે પ્રથમ પથરાશે તમાગ જીવનનું વહેણ જોડે માર્ગે વલ્લુ છે, તેને મારે સવળી દિશાએ વહેવડાવવું જોઈએ અને બીજી વાત જેમ આર્યસતીસ્ત્રીના જીવનમાં એકજ પતિનું પ્રભુત્વ ને રચાન છે તેમ આર્ય પવિત્ર પુરુષના જીવનમાં પણ એકજ પત્નીને રચાન હોવું જોઈએ એ આર્યધર્મશાસ્ત્રની મર્યાદા છે આપણા ધર્મશાસ્ત્રમાં ભોગવિલાસ કરતાં ધર્મને પ્રથમ રચાન આપવામાં આવ્યું છે ધર્મવિનાનું જીવન અધવચ્ચે છિન્નભિન્ન ચર્ધ જાય છે પરંતુ પુરુષોનો ટાઈ પણ સ્ત્રીને માતા બદેન કે પુત્રી સમાન ગણવાનો ધર્મ છે, અને તેજ પ્રમાણે પરંતુ સ્ત્રીનો ટાઈ પણ પુરુષને પિતા, ભાઈ કે પુત્ર સમાન ગણવાનો ધર્મ છે, અને એજ સર્વ ધર્મ ક્રમમાં આર્ય સનાતન ધર્મની વિશિષ્ટતા છે આપણે આર્ય છીએ. આપણે આપણા ધર્મનું પાલન કરવું જોઈએ.

ઈશ્વરદાનની પવિત્ર ધર્મભાવનાએ કામરદેશની સ્ત્રી ઉપર વિજય મેળવી લીધી. તારાદેવીની વિકારભાવનાએ બદલી ગઈ અને સાત્ત્વિક શક્તિએ તેના અંતઃકરણમાં રચાન લઈ લીધું એ શિષ્યભાવે ઈશ્વરદાનના ચરણમાં પડી ગઈ અને બોલી—

“ ક્ષમા કરજો ગુરુદેવ ! મેં આપને વ્યર્થ પરિશ્રમ આપ્યો છે ”

ત્યારે પોતાનું શેષ જીવન શાંતિમય રીતે પ્રભુસેવામાં વ્યતીત કર્યું.

ત્યાર પછી આશાજી બારોટ અને ઈશ્વરદાનજી ગિરનારપર મહાત્માઓના દર્શન કરતા કરતા યોગીમહાત્માઓનાં આશ્રમો જોતા હતા, ત્યાં એક ધ્યાનમાં ધૂણીની શિષ્યા પવનમી સામી દિશામાં જતી તેઓના જોવામાં આવી. તેથી તેઓ ધૂણીની પાસે ગયા તો એક યોગી ધ્યાન લગાવી બેઠા હતા, તે યોગીના ચરણમાં તેઓએ પ્રણામ કર્યા તે યોગી તેઓની તરફ જોઈ બોલ્યા “આવો આશાજી બારોટ! તમે નિરાશ થશો નહિ. હું જાણું છું કે તમે માગ દર્શનમાટે બહુ કष्ट વેઠ્યું છે ” તે સમયે આશાજી બારોટની આંખોમાંથી અશ્રુની ધાર ચાલવા લાગી અને તેણે પોતાની થયેલ બુલની ક્ષમા માગી તે બંનેના ભોજનમાટે યોગી મહારાજે રામચાળી (બકરી)નું દૂધ દોહી પોતાના અપ્પરમાં લઈ લીધું, અને દૂધને ગરમ કરી તે દૂધમાં કદ નાખી પોતાની આંગળીથી હસાવી અર્ધું દૂધ પોને પી ગયા, અને અર્ધું દૂધ આશાજી બારોટને પીવા આપ્યું, અને બોલ્યા—“બચ્ચા! આ દૂધ પી લે” આશાજીને ઉચ્છિષ્ટ દૂધ પીવામાં ગ્લાનિ થઈ, અને બોલ્યા કે, “ મહારાજ! મેં હમણાં જ ભોજન કર્યું છે; એટલે અત્યારે કઈ પણ ખાવાની ઇચ્છા નથી ” ત્યારે યોગી મહારાજે તે દૂધનું અપ્પર ઈશ્વરદાનજી તરફ લઈ જઈ કહ્યું કે “લે બચ્ચા ઈશ્વર! તું આ દૂધનું પાન કરી લે!” ઈશ્વરદાનજી

એ તુરત જ અપ્પર પોતાના મોઢે લગાવી દૂધ પી ગયા. દૂધ પીતાંની સાથે જ ઈશરદાનજીને દિવ્ય દષ્ટિ પ્રાપ્ત થઇ ગઇ.

ઈશરદાનજી યોગી મહારાજના ચરણમાં પડી બોલ્યા “મહારાજ! આની કૃપાથી મારો આ જન્મ સફળ થઇ ગયો.” યોગી બોલ્યા “બચ્ચા! ઈશ્વરનું લગ્ન ખૂસ ભાવથી સતત કર્યા કરો. તું પાત્ર છો.” ત્યાર પછી કોકો અને લત્રીને બંને દામોદરકુંડ આદિ પવિત્ર તીર્થસ્થળોમાં સ્નાનાદિ કરી પ્રભાસપાટણ ગયા; અને ત્યાંથી દારિદ્રાની યાત્રા કરી મારવાડમાં જતી વખતે માર્ગમાં જમનગર શહેર આવ્યું ત્યાં મહાપરાક્રમી ઉદાર જામ રાવણ રાજ્ય કરતા હતા, તેને મળવાની ઇચ્છાથી જામ રાવણની પાસે જવા અમીર ઉમરાવદ્વારા પોતાને મળવા આવવું છે એવો સંદેશો કહેવાડાવ્યો; અને આશાજી તથા ઈશરદાનજી બંને દરબારમાં ગયા. દરબાર ભરાયો હતો. નવા આવેલ મારવાડના ચારણ ઈવંનાં કાઘો સાંભળવાની આશાથી સાહિત્યપ્રેમીઓથી સભાસ્થાન ચીકાર ભરાયેલું હતું. પ્રથમ આશા ખારોટ અને પછી ઈશરદાને ચારણી ભાષામાં કાઘો બોલવાની શરૂઆત કરી. (ચાલુ)

—[*]—

બ્રહ્મનિષ્ઠ મહાત્માશ્રી એકનાથજીનું જીવનવૃત્તાંત

[સંપાદક:-બ્રહ્મચારી દલપતરામ. શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ નાથભગવાનના પૂજારી]

(અનુસંધાન વર્ષ ૧૪ માના અંક પાંચમાના પૃષ્ઠ ૬૯ થી ચાલુ)

નિયમપૂર્વક સંસ્કૃતનું પણ અધ્યયન કરાવતા હતા. પુરાણોની કથાઓ એકનાથ ધણીજ શ્રદ્ધાપૂર્વક સાંભળતા, સાંભળેલી કથાઓ તેઓ પાછા પોતાનાં દાદીમાને સંભળાવતા અને દાદાને તથા પંડિતજીને અનેક પ્રશ્નો પૂછીને ચક્રવી નાંખતા હતા. કોઇ કાળ્યને કંડસ્ય કરી લેવામાં તેમને વિશેષ સમય લાગતો નહોતો. ઉમર આટલી નાની હોવા છતાં પણ ત્રણ વખતનાં સંધ્યા-વંદન તેઓ ચૂક્યા નહોતા. સ્તોત્ર-પાઠ, સવાર-સાંજ દેવ-શુરજનોનું વંદન વગેરે પણ નિયમપૂર્વક કરતા હતા. સ્નાન કર્યા વિના તેઓ કદી પાણી પણ પીતા નહિ, તેમજ પાણી લીધા સિવાય કોઇવાર લઘુશંકા કરવા જતા નહિ. એમની નિયમિતતા અને પવિત્રતા જોઇને મોટેરાઓ વિચારમાં પડી જતા. તેમની શુદ્ધિ ધણીજ તીવ્ર હતી. આથી શુરુ તેમને જે વિષય સમજાવતા તે સાંભળતાં સાંભળતાંજ તેમને એટલોખંધો આવડી જતો કે શુરુનેજ કોઇ કોઇ વાર શંકા પડતી કે આપણે જાણી લીધેલો વિષય તો મેં તેને ફરીતર સમજાવ્યો નથી ને? એકનાથનું અધ્યયન એ પહેલાંના પરિચિત વિષયોનું આવર્તનજ (પુનર્વાચન) હતું. એમની સત્ત્વપ્રધાન શુદ્ધિમાં જ્ઞાનનો તરત ઉદય થયો હતો. ‘સર્વદ્વારેપુ દેહેડસ્મિન્ પ્રકાશ ઉપજાયતે, ગીતાના આ શ્લોક ઉપર દીકા લખતાં લખતાં જ્ઞાનેશ્વર મહારાજે કહ્યું છે કે, ‘સત્ત્વશુભો ઉદય થતાં, વસંતઋતુમાં કમળ ખીલતાં જેમ તેની સુગંધ સર્વત્ર ફેલાઇ જાય છે, તેજ પ્રમાણે શુદ્ધિનું તેજ અંદર ભરપૂર થઇને ન સમાઈ શકવાને કારણે બહાર નીકળવા લાગે છે. અથવા વર્ષાઋણમાં મહાનદી જળથી પૂરેપૂરી ભરાઇને બને કિનારે જલકવા લાગે છે, તેજ પ્રમાણે શુદ્ધિ જે જે શાસ્ત્રનું અવલોકન કરે છે, તેના તેના ઉપર અધિકાર જમાવે છે, અથવા શિખાની રાત્રે ચંદ્રનું તેજ જેમ આકાશમાં સર્વત્ર ફેલાઇ જાય છે, તેજ પ્રમાણે સત્ત્વશુભી

પુરુષની વૃત્તિ સંપૂર્ણ જ્ઞાન પોતાનું કરી દે છે જ્ઞાનેશ્વર મહારાજનું અનુભવેલું વર્ણન એકનાથની બાબતમાં પણ પૂર્ણ સત્ય છે. એકનાથની બુદ્ધિ સત્ય હોવાથી તેમની શક્યતાનું સમાધાન કરતાં કરતા પડિતજી પણ ગભરાઈ જતા હતા, અને તેમને ભય લાગતો હતો કે આને શિક્ષણ આપવાનું મારાથી કેમ બનશે? કોઈ કોઈ વાર તે એકનાથની જ્ઞાનનિષ્ઠા જોઈને તેમને એમ પણ લાગતું હતું કે, શિષ્યના રૂપમાં આ કોઈ સર્વથા પુરુષ સામે ખેંઠા છે એકનાથના માર્મિક અને હૃદયને ખોલનારા પ્રશ્નો સાંભળીને કોઈ કોઈ વાર પડિતજી એકનાથના દાદા ચક્રપાણિની પાસે જઈને એમ પણ રહી દેતા કે ‘હું તો ખેટને માટે કયા વાયતા શીખ્યો, અને આ છોકરો એવા પ્રતો દરે છે કે, તેનું સમાધાન કરવાની માગમા શક્તિ નથી’ આ પ્રમાણે બાર વર્ષની ઉંમરમાં રામાયણ-મહાભારત તથા અનેક પુરાણોની રચય કથાઓ તેમજ ભાગવતના ક્રુવ-પ્રહ્લાદાદિ બાલ ભાગવતોનાં આખ્યાન સાંભળી એકનાથની બુદ્ધિમાં જે વિલક્ષણ શક્તિ ઉત્પન્ન થઈ તે મોટા મોટા પડિતોને માટે પણ અકરૂણ હતી. સામાન્યલોકોને આ વાત અસંભવિત જેવી જ લાગે છે, કારણકે આવો બાળક ભાગ્યેજ જોવામાં પણ આવે છે પરંતુ એકનાથનું સમસ્ત ચરિત્રજ અસામાન્ય હોવાથી તેનામાં બાળપણથીજ આવી અસામાન્ય બાબતો હોવી સામાન્યજ છે, એમાં આશ્ચર્યની કંઈ વાત નથી આખોમાં દિવ્ય ઈશ્વર લાગતાંજ પાતાળમાં દટાયેલું ધન પણ જથ્થાઈ જાય છે, તેજ પ્રમાણે સત્વગુણી પુરુષને સંપૂર્ણ જ્ઞાન અનાયાસેજ પ્રાપ્ત થાય છે શ્રીમદ્શકરાચાર્યનું વેદધ્યયન બાર વર્ષમાં પૂર થયું, જ્ઞાનેશ્વર મહારાજે સોળમાં વર્ષમાં જ્ઞાનેશ્વરી જેવો અનુપમ ગ્રંથ રચ્યો, સમર્થ રામદાસ સ્વામીને બાળપણમાંજ વર્ણિત જેવો ઉગ્ર વૈરાગ્ય પ્રાપ્ત થયો, એકનાથની આ વાત પણ એવીજ છે. તેઓ ‘અનેકજન્મસંસિદ્ધ’ હતા લૌકિક ગુરુ પાસેથી પ્રાપ્ત થતી લૌકિક વિદ્યા પૂર્વજન્મના અભ્યાસમળથી તેમને સહેજમાત્ર પ્રાપ્ત થઈ ગઈ, પરંતુ આથી તેમનું સમાધાન શી રીતે થાય? તેમનું મન બેચેન અસ્વસ્થ બની ગયું કે ક્રુવ પ્રહ્લાદ વગેરેને જેમ નારદ મળ્યા, તેવાજ ભગવાન્ની પ્રાપ્તિ કરાવી દેનારા સદ્ગુરુ મને કયારે મળશે? ખાવા-પીવામાંથી પણ તેમની રચિ ચાલી ગઈ આવા શિષ્યમાટે સદ્ગુરુ યોગ્ય દૂર રહે છે! જેમ પાકિના ફળમાં ચાચ મારવાને માટે પોપટ તૈયારજ રહે છે, તેજ પ્રમાણે સદ્શિષ્ય તૈયાર થતાજ તેના ઉપર કૃપા કરવામાટે સદ્ગુરુ પણ તૈયારજ રહે છે. એક રાત્રે ત્રીજો પહોર વીતી ચૂક્યો હતો, એકનાથ એકલા શિવાલયમાં હરિગુણ ગાતા ગાતા બેઠા હતા, સદ્ગુરુની શોધમાં લાગેલા હૃદયમાં તેમણે આકાશવાણી સાંભળી કે દેવગઢ ઉપર જનાર્દન પંત નામના એક સત્પુરુષ રહે છે તેમની પાસે જાઓ, તેઓ તમને કૃતાર્થ કરશે’ આ આકાશવાણી સાંભળતાજ ઘડબાર યા વૃદ્ધ દાદા દાદીનો કંઈ પણ ખ્યાલ ન કરતાં એકનાથ ભગવાનનું નામ લઈને લાથી ચાલી નીકળ્યા અને ત્રીજે દિવસે પ્રાતઃકાળે દેવગઢ પહોંચ્યા ત્યાં તેમને જનાર્દન પત્નના દર્શન થયાં ગદ્ગદ થઈને તેમણે પોતાનું શરીર ગુરુનાં ચરણોમાં અર્પણ કર્યું. શકે ૧૪૬૭ (સંવત ૧૬૦૨)ની લગભગ આ ઘટના બની ગુરુશિષ્યનું જે દિવસે શુભ મિલન થયું તે દિવસ ધન્ય છે! (અપૂર્ણ)

॥ ૐ ॥

શ્રી મુંબઈ માધવબાગમાં શ્રીઆનંદાશ્રમ સુમુક્ષુમંડળ તરફથી ઉજવાયેલો

“ શ્રીમન્નાથજયંતીમહોત્સવ ”

[સંપાદક:-શ્રી. ગૌરીશંકર આધવજી]

પૂજ્યપાદ કૃપાસિંહુ સદ્ગુરુ પરમાત્મા શ્રી ૧૦૦૮ શ્રીમન્નાથભગવાન્તે ૮૮ મે નવંતી મહોત્સવ દર વર્ષની પેઠે આતો શુદ્ધ ૪ ને સુધવાર તા. ૧૦-૧૦-૪૫ ના, રાજ્ય ધારેલી પત્રિકા પ્રમાણે મુંબઈના આનંદાશ્રમ સુમુક્ષુમંડળે લગ્ય અને ગ્રેરક રીતે ઉજવ્યો હતો.

સવારમાં પ્રથમ વેદધોષથી સમારંભની શરૂઆત થઈ હતી. વિદ્વાન ભટ્ટેવોનાં મુખેથી થયેલા વેદધ્વનિથી મંગલમય થયેલા વાતાવરણમાં સદ્ગુરુપરમાત્મા શ્રીમન્નાથમહેશ્વરનાં પુનિત પાદુકાજીવું વૈદિકવિધિથી ખોડશોપચારવડે મહાપૂજન ચયું હતું. તત્પશ્ચાત્ પધારેલાં સર્વે ગુરુબંધુઓ તથા ભગિનીઓએ ભક્તિભાવપૂર્વક શ્રી પાદુકાજીવું તથા પ્રતિમાજીવું પૂજન કર્યું હતું.

મધ્યાહ્નોત્તર ચાર વાગ્યાથી સાહ્યા આઠ સુધી ભક્તિનિષ્ઠ મહાનુભવોના ભજનકીર્તનો તથા સદ્ધર્મનિષ્ઠ વિદ્વાન વક્તાઓનાં પ્રસંગોચિત વ્યાખ્યાનોથી એટલો બધો સાર્વિક આનંદ વ્યાપ્યો હતો કે સાડાચાર કેલાકનો સમય બહુ જલદી વ્યતીત થઈ ગયો હોય તેમ દરેકને લાગતું હતું. સુખ્યતઃ ભક્તપ્રવર કણભાઈના ચિ. નવનિતભાઈ તથા તેમની મંડળીના ભજનો અત્યંત હૃદયંગમ તથા તન્મય કરનારાં હતાં. બંગાળમાં જેવી રીતે શ્રદ્ધૈતન્ય મહાપ્રભુના ગ્રેમીભક્ત અનુયાયીઓ કીર્તન કરે છે લાંબે અંતિ ઉચ્ચસ્વરે હૃદયની તીવ્ર ભક્તિના આવેશપૂર્વક, ભક્તિરસથી આદ્ર રોમાંચક કીર્તનો ગાય છે અને સંસાર તથા શરીરનું પણ અક્ષય કરાવે છે તેવીજ અદ્ભુત તન્મયતા તથા ગ્રેમભક્તિથી તરબોળ ભજનોથી શ્રી નવનિતભાઈએ શ્રોતાઓને પરમાનંદના ઉદ્ધિમાં જાણે કે મગ્ન કરી દીધા હતા.

સંગીતરત્ન શ્રીદેવેન્દ્રવિજયજીએ પણ પોતાના ભજનોનો લાલ વ્યાપ્યો હતો.

તદનંતર પૂજ્યપ્રજ્ઞેન શ્રી. જયગંગા પ્રજ્ઞેન, વેદાંતભૂષણ શ્રી. મનુભાઈ ચંદ્રવિદ્યાનંદ પંડ્યા, શ્રી. મગનલાલ ખખ્ખર, શ્રી. ગોરધનદાસ મોલીસીટર, શ્રી. પ્રાણજીવનદાસ વિઠ્ઠલદાસ દુવ, શ્રી. મણિલાલ સોમનાથ રાવળ, શ્રી. મનુભાઈ મંગળદાસ કેશવલાલ ખોરીવલીવાળા તથા શ્રી. વિઠ્ઠલદાસ ગોરધનદાસભાઈએ પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાનના ઉપકારક જીવન કાર્યનું એવી સુંદર રીતે વિવરણ કર્યું હતું કે જયંતીમહોત્સવ ઉજવવામાં ધર્મપ્રચારનો જે એક ઉદ્દેશ રહેલો છે તે સંપૂર્ણ સફળ થયો હતો, આવા કાર્યમાટે માધવબાગ જેવું પવિત્ર સ્થળ મળવાથી વિશેષ લાલ ચાય છે તે માટે અમે અને શ્રીમાધવબાગના ધર્મનિષ્ઠ દૂરદી મહાશયોનો અંતઃકરણપૂર્વક આભાર માનીએ છીએ.

છેવટે પૂજ્યપાદ મહામંડલેશ્વર શ્રી પ્રદાશાનંદજી મહારાજે સુંદર પ્રવચન કર્યું હતું.

ગયા આનંદાશ્રમ માસીકમાં જે કાર્યક્રમ હપાયો હતો, તેમાં કરકાયુઓર્ડર અને વ્યર્ષાત વાતાવરણને લીધે ફેરફાર ફરવામાં આવ્યો હતો. અને બહારગામથી આમંત્રીત આદરાવાળા

શ્રી મંગલદાસ માધવદાસ બાસ, મોજીદવાળા શ્રી હરદત્ત રેવાશકર જોશી, તથા સુરતવાળા શ્રી મણિશકર ત્રિભોવન ભટ્ટ પધારી શક્યા ન હતા, અને કાર્યક્રમ રાતના ૧૨મી સુધી ન રાખતાં ૮મી વાગે સમાપ્ત કર્યો હતો.

સર્વે આવનાર ભાઈમેનોને કૃપાનાથશ્રીએ રચેલ "ગપાષ્ટક-સત્યાષ્ટક" ની પુસ્તિકા પ્રસાદરૂપે આપવામાં આવી હતી. લગભગ ૨૫૦૦ ભાઈમહેનોએ કૃપાનાથશ્રીનો દિવ્યસંદેશ ગ્રીથ્યો હતો.

છેવટે કૃપાર્ણવ શ્રીમન્નાથભગવાનની પ્રતિમાજીની આરતી કરી, પ્રસાદ લઈ સમારંભની પરિસમાપ્તિ કરવામાં આવી હતી

इति शिवम्

—[*]—

શ્રી મુંબઈ આનંદાશ્રમ મુમુક્ષુમંડળની પ્રવૃત્તિ

સાપ્તહિક હરોજ સતસંગ—

ઉપરોક્ત મંડળના સભ્યો નીચેના ઠેકાણે, નીચેના દિવસોએ એકત્ર પૂજ્યપાદ કૃપાનાથશ્રીના પુસ્તકોનું વાચન કરે છે તો સર્વ ધર્મપ્રેમી બધુ-બહેનોને પધારવા વિનંતિ છે.

• રવિવાર : (૧) ૯ થી ૧૧ ડે. પીરોજશા એ ફીરોજીલીલા ૫૪ જમશેદજી રોડ માહીમ.
(૨) સાંજે ૨૮મી ટા. ૫ થી ૬ ઠે માધવ ભુવન કાદાવાળી

સોમવાર : રાત્રે ૨૮મી ટા. ૯ થી ૧૦મી તથા રવિવારે સવારમાં ૧૦મી થી ૧૧મી થી. ચંદુભાઈ પ્રતાપસિંહ, વિશ્રામ ભુવન, સીધી ગલીની સામેની ગલીમાં.

મંગળવાર : રાત્રે ૯મી થી ૧૦મી શ્રી મુળજી માધવજી જોશી બીખગલી ત્રીજે માળે વડગાદી.

બુધવાર : રાત્રે ૯મી થી ૧૦મી, શ્રી અરજીયુ કરમણ, જીવા કુવજીનો માળો, ત્રીજે માળે. કુભારવાડા ત્રીજી ગલી

શુક્રવાર : રાત્રે ૯મી થી ૧૦મી શ્રી રૂપસિંહ હરિસિંહ હીસોળ રદ્દીટ, દામજી લાધાનો માળો, બીજે માળે વડગાદી.

શુક્રવાર : રાત્રે ૯મી થી ૧૦મી શ્રી અમયાલાલ જગજીવનદાસ નાગર નિવાસ ત્રીજે માળે ૫૩ અનંતવાડી

શનિવાર : રાત્રે ૯મી થી ૧૦મી શ્રી રતનજી રામજી લાખાણી માધવ ભુવન કાદાવાડી
૩ નં ૩૬.

—[*]—

તુરતમાં બહાર પડેલી નવી આવૃત્તીઓ

૧ શ્રીનૈમિત્તિકકર્મપ્રકાશઃ પૂર્વાર્ધ ને ઉત્તરાર્ધ સાથે પહોત કિંમત રૂ. ૩-૦-૦ પોસ્ટેજ અલગ.

૨ સ્વભાવિકધર્મઃ પહોત મૂલ્ય રૂ. ૦-૩-૦ પોસ્ટેજ અલગ.

મળવાતું સ્થળઃ—

વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-નવાગામ પોસ્ટ બીલખા

—[*]—

શાન્તિપર્વ

[લેખકઃ—શ્રી. પં. પદ્મનાભ શાસ્ત્રી]

મહાભારતનાં અઢાર પર્વમાં એક પર્વ શાંતિપર્વના નામથી પ્રસિદ્ધ છે અને એ પર્વમાં પિતામહલીંગે ધર્મકાર્યમાં આવી પડતી આપત્તિઓને ધાર્મિકવૃત્તિને અનુસરી શી રીતે પાર કરવી તેના સુંદર ઉકેલ બતાવ્યા છે, તેથી કેટલાક તેને મહાભારતનું હૃદયસ્થાન પણ જણાવે છે, જ્યારે કેટલાક અર્જુનગીતા ને કૃષ્ણ અને અર્જુનના સંવાદરૂપે વ્યાસ ભગવાનેજ મહાભારતમાં ગુંથી છે તેને મહાભારતનું હૃદય જણાવે છે કારણકે આ ભગવદ્ગીતાને પ્રસ્થાનત્રયમાં આચાર્યોએ સ્થાન આપ્યું છે.

એ ગીતામાંજ કહેવામાં આવ્યું છે કે **ब्रह्मसूत्रपदैश्चैव हेतुमद्भिः सुनिश्चितैः।** અર્થાત્ હેતુપુરઃસર અને નિશ્ચયપૂર્વક રચેલાં બ્રહ્મસૂત્રક પદોત્તરે ગીતામાં અર્જુનને ભેષ કરવામાં આવ્યો છે, અને તેથી ગીતાનું સ્થાન સ્મૃતિ જેટલું ઉચ્ચ આચાર્યોદ્વારા નક્કી કરવામાં આવ્યું છે. જોકે ભગવદ્ગીતાસુપનિષત્સુ બ્રહ્મવિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે એવું વાક્ય દરેક અધ્યાયને અંતે આપવામાં આવ્યું છે અને એ વાક્ય ગીતાઉપદેશકો અને સાધકોએ માન્ય રાખ્યું છે, તેથી ગીતાનું સ્થાન મહાભારત કરતાં પણ ચઢી જાય તેવું ક્ષણભર લાગે છે. આવાં કારણોને લીધે ગીતાને મહાભારતનું હૃદય કહેવામાં આવે તો તે પણ ગેરબ્યાજખી નથી.

પ્રચલિત શાંતિપર્વ સંબંધી આટલી ચર્ચા પછી શાંતિ અને પર્વ એવાં બે શબ્દોના જોડાણથી શાંતિપર્વ એવું ને એક નામ પ્રચાર પામ્યું છે તેનો વિચાર કરવો આવશ્યક ગણાયે.

વેદના મંત્રોના અંતમાં ત્રણ વખત શાંતિ શબ્દોના પ્રયોગ થતાં જોવામાં આવે છે, એક સ્થળે તો ઓં દ્યૌઃ શાન્તિ રન્તરિક્ષઃ શાન્તિઃ પૃથિવી શાન્તિરાપઃ શાન્તિ-રોપઘયઃ શાન્તિર્વનસ્પતયઃ શાન્તિ વિશ્વેદેવાઃ શાન્તિર્બ્રહ્મશાન્તિઃ સર્વઃ શાન્તિઃ શાન્તિરેવ શાન્તિઃ સામા શાન્તિરેવિ ॥ એ રીતે શાન્તિપાઠ પણ જોવામાં આવે છે અને બધા મંત્રપાઠોના સામટો અર્થ કરીએ તો એટલોજ સમજાય છે કે સાધકને ઉપાસના પ્રસંગે તમામ સ્થળે શાંતિની જરૂર રહે છે. પછી એ સ્થળ સ્થૂળ સૃષ્ટિ ઉપર હો કે સૂક્ષ્મ સૃષ્ટિ ઉપર હો; જાગ્રત સ્વપ્ન કે સુષુપ્તિમાં હો કે વિશ્વ તૈજસ અને પ્રાણ સ્વરૂપમાં હો; આકાશમાં શાંતિ મળે કે અવકાશરૂપ અંતરિક્ષમાં શાંતિ મળે.

પૃથ્વીનાં વિશાળ પટ ઉપર શાંતિ હો કે મહામામરનાં હિંસામાં શાંતિ મળે, અનાદિ બોજન વેળાએ શાંતિ હોય કે આતુગવરમાં વનસ્પતિદ્વારા શાંતિ પ્રાપ્ત થાય, અનંત દેવતાઓ વિદ્યક્તાં મટી શાંતિ અપાવવામાં મદદરૂપ થાઓ અને એ શાન્તિ પ્રદર્શક હોય જે શાંતિ અથળ અટળ જળવાય રહે તેમ અવિચળ શાંતિ જે જે રથજોમાં જોવામાં આવે તેવી અપૂર્વ શાંતિ મને મળે

અર્થાત્ પ્રાણીમાન જગત્માંથી શાંતિ મેળવવા માટેજ ક્રૂતા હોય છે આવી અપૂર્વ શાંતિ મેળવવા માટે ક્રીટ પતંગાદિથી માંડીને બહાસુધી સહુ કાષ્ટ મેળવવા મથી રહ્યું હોય તેમ જણાય છે.

આર્યસંસ્કૃતિ જે શાંતિ સ્થાપવા માટે ઉત્તમ પુરવાર યર્થ ચૂકી હતી, તે શાંતિ વિધ્યાયળની દક્ષિણમાં વમતી અર્ધસંસ્કૃત પ્રજાને પણ મળે અને રાવણના ત્રાસમાંથી છૂટી આયોધ્યિત સ્વાતંત્ર્યલાભ મેળવે એ હેતુથી શ્રીરામચંદ્રએ વનવાસ નિમિત્તે દક્ષિણ તરફ પ્રયાણ કરી વાનર (વિકટપે નર-અર્ધ મન્ય) જાતિ સાથે સહકાર સાધી દક્ષિણવાસીઓને રાવણની રાક્ષસી ધુસરીમાંથી મુક્ત કરી.

શાસ્ત્રમાં વર્ણવેલી દેવદાનવોની લડાઈઓનું રહસ્ય આવા પ્રકારમાં પણ ધટી શકે છે અધ્યાત્મવિચારક્રેણીથી લખાએલા ગ્રન્થો આવી વાતોને સમર્થન આપે છે. બૃહદારણ્યક ઉપનિષદમાં અશ્વમેધ યજ્ઞનું કળ યજમાનને આધ્યાત્મિકદૃષ્ટિથી શી રીતે મળી શકે છે, યજ્ઞના અધિકારી ન હોય તેવા લોકોને પણ અશ્વમેધનું ઉત્તમ કળ કેવી રીતે મળી રહે છે એ હકીકત સુદ્ધ રીતે બતાવવામાં આવી છે.

યજ્ઞયાગ્નિનું ક્ષણિક કળ પરિણામે દુઃખરૂપ નીવડે છે, તેને બદલે બૃહદારણ્યક ઉપનિષદ અશ્વમેધ દ્વારા શાશ્વત સુખ શી રીતે પ્રાપ્ત કરી શકાય એ હકીકત જ્ઞાનપ્રધાન માનસવાજાને વધારે સચિત્ર અને અવશ્ય આદરણીય જણાયા વિના રહેશે નહિ

જીવનનું ધ્યેય સમારતા સાગરમાં ડૂબી મરી જન્મમરણની ધટમાળમાં આથબા કરવામાં નથી પણ શાશ્વત શાંતિ પ્રાપ્ત કરવામાં રહેલું છે એમ શ્રુતિ ભગવતી પોકારી પોકારીને કહે છે કે -યદ્ગત્વા ન નિવર્તન્તે તદ્દામ પરમં મમ । ન સ પુનરાવર્તતે । ન સ પુનરાવર્તતે । જેનું અનુવાદાત્મક રમરણ આપણને વ્યાસસૂત્રદ્વારા મળે છે કે અનાવૃત્તિ શબ્દાત્

અનાવૃત્તિ શબ્દાત્ ॥ અર્થાત્ પ્રકાશિત મહાત્માનું ગમનાગમન થતું નથી એમ શ્રુતિ શામન કરે છે અર્થાત્ પગમ શાંતિ સ્વસ્વરૂપરિચિતિ વિના પ્રાપ્ત થતી નથી અને એવી અપૂર્વ શાંતિ મળે ભારેજ મરણ પણ ઉત્સવરૂપ બની રહે છે પૂર્યતિયિ પણ એજ ગણાય જે તિયિ મનુષ્યનો જન્મમરણનો ફેરો દાળી તેને શાશ્વત શાંતિ પ્રદાન કરે અને આવી તિયિજ શાંતિદેવિનું પુણ્ય પર્વ હોવાથી એ શાંતિપર્વ ગણી શકાય મહાભારતનું શાંતિપર્વ તો ધાર્મિકદૃષ્ટિથી વ્યવહારની ગુચ ઉકેલવાપૂરતી શાંતિ આપે છે ન્યારે શાશ્વત શાંતિ અર્પનાર તિયિ-પણ-દિવમ કે ધડી ધન્યધડી ગણાય છે અને એ શાંતિપર્વ ઉજવવાપૂરતી મર્વ શાઓ, પુગણો, સ્મૃતિઓ, શ્રુતિઓ, ભક્તિસ્ત્રોત્રો, પ્રકાશસ્ત્રોત્રો, જ્ઞાનસ્ત્રોત્રો સર્વનો ઉચ્ચ ઉદ્દેશ માધવા માટે ગરુડમથલ આવી ગઈ છે આવું શાંતિપર્વ ઉજવવા આર્યપ્રજા ભાગ્યશાળી મત્વર બને એમ કંચ્છી આ લેખનો ઉપસાદા કરવો યોગ્ય છે એમ ધારી આ સ્થળે વિરમતું ઉચિત છે

શ્રીજાનંદાશ્રમ-સમાચાર

(આશ્વિન માસ)

મુખ્યલેખક:—શ્રી. ૨૫-૦-૦ શ્રી. જમિયતરામ નરસેરામ ત્રિવેદી (આપાઠ વર્ષ ૪)
શ્રી. ૨૦-૦-૦ શ્રી. દ્વારકાદાસ ખેતસી-કરંચી. શ્રી. ૧૮-૦-૦ શ્રી. જમશેદજી પેરતનજી ગોળ-
વાળા-ભાદીમ. શ્રી. ૧૦-૦-૦ એસ. સી. મહાદેવિયા-અમદાવાદ.

સંપૂર્ણ અને રુદ્રાભિષેક:—શ્રી. પ્રભુલાલ કાનજી દવે-જૂનાગઢ. શ્રી. ખોધાભાઈ જેઠા-
ભાઈ-ધ્રાક્ષ. ગઢવી ગોવિંદ ભોજભાઈ-જંબુડા.

ભોજન:—શ્રી. ૧૬-૬-૦ શ્રી. હજનલાલ વાલજી-અમનગર. શ્રી. ૫-૦-૦ આપાલાલ
નૌતમલાલ ત્રિવેદી. ભોજનનિમિત્તે. શ્રી. ૭-૦-૦ ખેત નાનીખાઈ તે શ્રી. સદગત મધિલાલનાં
પત્ની-અમદાવાદ. શ્રી. ૭-૨-૦ રમેશચંદ્ર મધિલાલ-પ્રાંતીજ. શ્રી. ૨૪-૧-૬ શ્રી. ગિરધરલાલ
વિઠ્ઠલદાસ-કુંડલા. શ્રી. ૧૭-૧૦-૩ શ્રી. હરજીવન કેશવજી શાહ-મુંબઈ. શ્રી. ૨૫-૭-૬ શ્રી.
હરજીવન કેશવજી શાહ-મુંબઈ. શ્રી. ૫-૦-૦ શ્રી. શુભાખચંદ ગોઝળદાસ-મુંબઈ. ૪ થાળ. માતૃશ્રી
ભનખાઈમા ખડખડ તરફથી ભોજન (સીધાં).

અખંડદીપક:—શ્રી. ૧-૦-૦ શ્રી. ખોધાભાઈ જેઠાભાઈ-ધ્રાક્ષ. શ્રી. ૧-૦-૦ શ્રી. આપાલાલ
નૌતમલાલ. શ્રી. ૦-૪-૦ શ્રી. વલ્લભસિંહ માનસિંહ-મુંબઈ. શ્રી. ૦-૮-૦ ગઢવી ગોવિંદ ભોજ-
નજંબુડા. શ્રી. ૦-૮-૦ શ્રી. જટાશંકર જગજીવન-જૂનાગઢ.

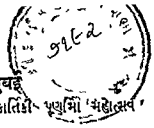
થાળો:—શ્રી. ૨-૮-૦ શ્રી. મધુવનદાસ સી. પરીખ-ગોધરા. (ખે થાળ.) શ્રી. ૧-૪-૦
શ્રી. પ્રભુલાલ કાનજી દવે-જૂનાગઢ. શ્રી. ૧-૪-૦ ખેત લાધીખાઈ કરશન. શ્રી. ૨-૪-૦ શ્રી.
કેશવજી ત્રીણાભાઈ-જૂનાગઢ. શ્રી. ૧-૪-૦ મધિખેત-ખીલખા. શ્રી. ૧-૪-૦ ખેત હરિખાલાલ-
સિંહજી-કુંતિયાણા. શ્રી. ૨-૮-૦ શ્રી. મનસુખલાલ ડી. લખનોરી. શ્રી. ૧-૪-૦ શ્રી. વલ્લભસિંહ
માનસિંહ-મુંબઈ. શ્રી. ૧-૪-૦ આશ્રી ઈંદીરાબા-ખીજડિયા. શ્રી. ૧-૪-૦ જાતુશંકર રૂઢરામ
રાવળ-મીતડી. શ્રી. ૨-૮-૦ શ્રી. દેવશંકર રજુછોડ જાની-કુંતિયાણા. (૨ થાળ.) શ્રી. ૧-૪-૦
શ્રી. ગિરધરલાલ વિઠ્ઠલદાસ-કુંડલા. શ્રી. ૧-૪-૦ શ્રી. જટાશંકર જગજીવન-જૂનાગઢ. શ્રી. ૧-૪-૦
શ્રી. ત્રિભુવન મળજી જોશી-જૂનાગઢ. શ્રી. ૧-૪-૦ ચોકસી પુરુષોત્તમદાસ રજુછોડદાસ-અમદાવાદ
શ્રી. ૨-૮-૦ મીસ્ત્રી શામળજી કુંવરજી (૨ થાળ.) શ્રી. ૧-૪-૦ શ્રી. ભાગવતલાલ મંગળદાસ-
ખોરીવલિ હા. શાસ્ત્રીજી દયારામભાઈ. શ્રી. ૧-૪-૦ શ્રી. જગદીશચંદ્ર મગનલાલ જોશી-આંકોલવાડી.

—[*]—

ગત કાર્તિકી પૂર્ણિમાને મહાપૂજનમહોત્સવ ને સાધનક્રમ આગળ જાપેલા કાર્યક્રમ
પ્રમાણે સુંદર ને વ્યવસ્થિત રીતે ઊજવાયો હતો. આ મહોત્સવમાં બ્રમ્હનગદવાળા
શ્રી. શાંતિપ્રસાદ મહાનગ તથા નાસિકવાળા પૂજ્ય સ્વામી શ્રી. અખંડાનંદજી મહારાજ ને
પં. ગિરીશ શર્મા આગ્રા હતા. અને પોતાનાં વિદ્યતાપૂર્ણ વેદાંત વિષયક વ્યાખ્યાનો દ્વારા
આગતુક જિજ્ઞાસુ શુરઅંકુષોને ધરોળ આનંદ આપ્યો હતો. હાંસનિવાસી શ્રી. ગાંધલાલભાઈ
મહેતાએ પણ પૂજ્યપાદશ્રીના હૃદયચરિત્રપર હરિકથા બહુ રસપૂર્વક કરી હતી. તે ત્રણે
દિવસનો સાધનક્રમ આનંદપૂર્વક પૂર્ણ થયો હતો.

—[*]—

“શ્રીમન્નાથસત્સંગમંડલ” મુંબઈ

ઉપરોક્ત મઠન તરફથી વનિતાવિશ્રામના સભાખંડમાં ‘કાર્તિકી પૂજા’ ‘મહોત્સવ’ ભાવપૂર્વક ઉજવાયો હતો.

ઉત્સવસ્થળ સુંદર, આલીશાન ને પ્રસિદ્ધ હોવાથી ગુરુબ્રહ્મા, ગુરુભગિનીઓ ઉપરાંત અન્ય ભાવિક બંધુબહેનોની હાજરી પણ સારા પ્રમાણમાં થઈ હતી.

પવિત્ર વેદોના મન્ત્રોચ્ચારથી મગલ કાર્યની શરૂઆત થઈ હતી. સુમધુર કર્ણપ્રિય વેદઘોષના શ્રવણથી વાતાવરણ સતેજ ને ભક્તિભર્યું બન્યું હતું.

પત્રીથી કૃપાર્ણવ પરમપૂજ્ય સદ્ગુરુ પરમાત્મા શ્રીમન્નાથ ભગવાનનું પોહશોખચારથી વિધિપૂર્વક મહાપૂજન થયું હતું. જગતમાં ખરી શાંતિ સ્થપાય, અને સમસ્ત જનતાનું કન્યાણુ થાય, તેવી કૃપા વર્ષાવવા પરમ કરુણાલુ સદ્ગુરુદેવને અતિદિનભાવે પ્રાર્થના કરી આરતી ઉતારી હતી, અને કીર્તનો ગાયા હતાં.

ત્યારપછી શ્રીયુત્ત ભાઈ કરણસિંહજી લાલસિંહજીએ પૂર્ણિમાના પૂજનનું રહસ્ય ને સદ્ગુરુભક્તિઉપર મનનીય પ્રવચન કર્યું હતું. શ્રીયુત્ત ભાઈ નારણાસ જમનાદાસે (જામજેવરનાગા) પણ સદ્ગુરુભક્તિભાવયુક્ત સુંદર ભાષણ કર્યું હતું. પછી પ્રસાદી લઈ આનંદમય વાતાવરણુએ સભા વિસર્જન થઈ હતી.

પરચુરણમેટ

(આધિનમાસ)

૧૭-૮-૦ શ્રી હર્ષદરાય મહારાણીદાસ-
માગરોળ ઓગસ્ટના જપાદિના

૧-૦-૦ શ્રી, લાલજી શ્રીણુભાઈ

૦-૪-૦ ,, વિઠ્ઠલજી વાલજી

૨-૦-૦ ,, ખેસરલાલ ભવાન-વર્ધા
શ્રીનાથજયતીની મેટ —

૧-૦-૦ શ્રી લાલજી ઓધવજી

૧-૦-૦ ,, અંબાશંકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી

૦-૮-૦ ,, કરશનજી પ્રાણુજીવન ઝોઝા

૧-૦-૦ ,, કાનજી પુરુષોત્તમ દેવે

૦-૬-૦ શુક્લ વિશ્વનાથ કાળિદાસ

૧-૦-૦ શ્રી. નરભેરામ ઓધવજી

૧-૦-૦ ,, કેશવજી શ્રીણુભાઈ

૧-૦-૦ ,, દિલસુખરાય કાનજી

૧-૦-૦ ,, કલ્યાણુમિહ ભવાનસિંહજી

૧-૦-૦ ,, મંગલાલ વનમાળી

૦-૨-૦ ,, હર્ષદરાય મંગલાલ

૧-૦-૦ શ્રી. ભાસ્તર રામજીભાઈ

૧-૦-૦ ,, લાલજી શ્રીણુભાઈ

૧-૦-૦ ,, વિઠ્ઠલજી વાલજી

૧-૦-૦ યિ શશિકુમાર

૧-૦-૦ શ્રી રણજિતસિંહ ખેંગારસિંહ

૧-૦-૦ ,, પોપટલાલ તારાચંદ વઝીલ

૧-૦-૦ ,, મૂળશંકર કાનજી વઝીલ

૦-૮-૦ ધ્વ ખલ્લપ્રદાશજી

૦-૪-૦ શ્રી ત્રિભુવન વિઠ્ઠલજી દેવે

૨-૧૨-૦ ,, પ્રેમજી રાધવ

૦-૪-૦ ,, પ્રેમજી કરસન

૨-૦-૦ ,, શામજી રૂઠા

૧-૦-૦ ,, ધર્મિરલાલ પોપટલાલ-જૂનાગઢ

૧-૦-૦ ,, દયાળસિંહજી લાલસિંહજી કાકિર

૦-૮-૦ ,, દેવશંકર મોરારજી

૦-૮-૦ ,, સુનીલાલ દેવશંકર

૧-૦-૦ ,, કરણસિંહ લાલસિંહજી કાકિર

- ૧-૦-૦ શ્રી. કરશનદાસ હરજી
 ૧-૦-૦ ,, દયારામ મૂળજી શાસ્ત્રી
 ૦-૨-૦ વિ. પોપટલાલ પ્રેમજી
 ૦-૨-૦ વિ. જગજીવન મોનજી
 ૧-૦-૦ શ્રી. માણિકલાલ નાનજી ચંદારાણી
 ૧-૦-૦ ,, કેશવલાલ માણિકલાલ ,,
 ૧-૦-૦ ,, મોરારજી ઓધવજી
 ૦-૪-૦ શ્રીમતી. જલધમેન ગૌરીશંકર
 ૦-૧૦-૦ ,, સુખજીબા
 ૦-૮-૦ ,, પાર્વતીબેન
 ૦-૮-૦ ,, નાનીબેન
 ૦-૮-૦ ,, સંતોકબેન
 ૦-૮-૩ ,, કરતુરબેન
 ૦-૮-૦ શ્રી. હરગોવિંદ નરભેરામ
 ૦-૨-૦ ,, ધીરજલાલ દયાશંકર
 ૦-૮-૦ શ્રીમતી. દૂધીબેન પ્રજલાલ
 ૦-૨-૦ ,, શ્રી. વિનોદ ભાઈશંકર
 ૦-૨-૦ શ્રીમતી. હંસા પ્રજલાલ
 ૧-૦-૦ શ્રી. કરશનદાસ હરજીનું કુટુંબ
 ૧-૦-૦ ,, નરભેશંકરભાઈ સ્ટેશન માસ્ટર
 ૧-૦-૦ ,, બટુક નરભેશંકર
 ૧-૦-૦ ,, ગિરધરલાલ ગાંધી
 ૦-૪-૦ ,, મગનલાલ રામજી શાસ્ત્રી
 ૦-૨-૦ ,, દલપતરામ પૂજારી
 ૦-૧૩-૬ પરચુરણ
 ૧-૦-૦ શ્રી. દયાળસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકોર
 ૧-૦-૦ ,, કરજીસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકોર
 ૧-૦-૦ ,, પોપટલાલ તારાચંદ વકીલ
 ૫-૪-૦ ,, ભોલાભાઈ જેઠાભાઈ-પ્રાક્ષી
 ૧-૦-૦ શ્રી. લાલજી ઝીણાભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, કેશવજી ઝીણાભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, કાનજી પુરુષોત્તમદાસ
 ૧-૦-૦ ,, દુર્ગાશંકર મણિશંકર ઉપાધ્યાય
 ૧-૦-૧ ,, ચંદ્રકાંત દુર્ગાશંકર ભટ્ટ
 ૧-૦-૦ સૌ. ઉત્તમબેન હરજીવન
 ૧-૦-૦ બેન સુકતાબેન ભટ્ટ

- ૧-૦-૦ શ્રી. સુંદરજી કલિદાસ
 ૦-૨-૦ ,, ગ્રંથકલાલ નાનાલાલ આચાર્ય
 લીબીમાં મહાપૂજન ભેટના
 હા. શ્રી. દુર્ગાશંકરભાઈ
 ૦-૪-૦ શ્રી. કરશનજી પ્રાણજીવન ઓઝા
 ૦-૪-૦ ,, માણિકલાલ નાનજી ચંદારાણી
 ૨-૦-૦ ,, કેશવલાલ જેઠાલાલ મળકિયા
 સાણુંદમાં જયંતીની ભેટ:—
 ૧-૦-૦ ,, હરિશંકર જશંકર ભટ્ટ
 ૧-૦-૦ ,, મણિલાલ ભોગીલાલ ભટ્ટ
 ૧-૦-૦ ,, લીલાધર ભોગીલાલ
 ૧-૦-૦ ,, ભાગવતપ્રસાદ
 ૧-૦-૦ ,, કાંતિલાલ લીલાધર
 ૦-૮-૦ બાપ ઇચ્છા મનસુખરામ
 ૦-૧૨-૦ પરચુરણ હા. પૂજારીજી
 ૧૭-૮-૦ શ્રી વામનદાદશીના દિવસે મુચ્છુ
 મંડળ-આનંદાશ્રમ-મુંબઈમાં પૂજન
 થતાં ભેટના હા. શેઠ દામોદર-
 દાસભાઈ.
 ૩૬-૦-૦ ઉપરના સ્થળે શ્રીનાથજયંતીના
 દિવસે મહાપૂજન થતાં ગુરુબંદુઓ
 તરફથી ભેટના હા. શેઠ
 દામોદરદાસભાઈ.
 ૧-૦-૦ શ્રી. મોહનલાલ મોરારજીનાં ધર્મ-
 પત્ની
 ૩૦-૦-૦ ,, આનંદાશ્રમ મુચ્છુ મંડળ-મુંબઈ
 શ્રીનાથજયંતીના દિવસે પરચુ-
 રણ ભેટ હા. શેઠ દામોદરદાસ-
 ભાઈ.
 ૧-૦-૦ ,, હીરાલાલ હરગોવિંદ પંચા-
 લાવનગર
 ૧-૧૪-૦ ,, વલ્લભસિંહ માનસિંહ નિલદાન
 ૦-૨-૦ સૌ. કરતુરબેન
 ૮-૪-૦ શ્રી. આનંદાશ્રમમાં શરદ્પૂર્ણિમાના
 દિવસે પૂજન ભેટના

શ્રીવક્ષિણામૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ॥

આનંદં બ્રહ્મણો વિદ્વાન્ ન વિમેતિ કુતશ્ચન ।

અર્થઃ—આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને બલુનાર ઢાઢથી પણ કય પામતો નથી.
તૈત્તિરીય—૬પનિષત્

વર્ષ ૧૪ મું]

સંવત્ ૨૦૦૨ માર્ગશીર્ષ

[અંક ૭ મો]

શ્રીમન્નાથમગવત્પ્રાર્થના

[લેખકઃ—સ્વ શ્રી. જગજીવન કાલિદાસ પાઠક, માજી તાલુકાસ્પદ માસ્તર—પારબંકર]

(રાગઃ—સદા સસારમાં સુખદુઃખ સરિખાં માની લઈએ)

ધૃતિ પ્રસરાવતી અજનાળતી શી બોલતી મૂર્તિ !

કયા પુણ્યપ્રભાવે ત્યાળું નેણે દિવ્ય મૂર્તિ !...ધૃતિ ૧

સાખી

જગત નિખિલ તિમિરે ભર્યું, તે ઉજ્જવાલન કાજ

તેજ.પુંજ નિભુવનતણે, થયો મૂર્તિમંત આજ.

અર્ચું તમ નામ સર્વે લામ ખીલી રશિમ મૂર્તિ !...ધૃતિ ૨

સાખી

જગમરણમય જગતનાં, દુઃખનો કરવા ધ્વંસ

અદ્ધા ! પુનઃ શું પ્રકટિયા, બુદ્ધપ્રભુ અવતંત્ર

કયાભરી દષ્ટિધારી, શી વિરાજ ગ્રેમમૂર્તિ !...ધૃતિ ૩

સાખી

કલિમલદલને કાપવા, ધર્મ રચાપવા - કાળ;

પુણ્યપુંજ નકષિગણતણો, ધરો મૂર્તિમય આજ.

સુધામય શબ્દથી સુખ વર્ષતી શી ધર્મમૂર્તિ !...છુતિ ૪

સાખી

જે સ્થિતિ જળમાં લવણની, તે સ્થિતિ કરવા કાળ;

લયદ દ્વૈતને ભેદવા, જગજીવન જગરાજ.

પ્રકટ થઈ નાથ ! ઝાલ્યો હાથ હે પર બ્રહ્મમૂર્તિ !...છુતિ ૫

— [*] —

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમત્નાથભગવાન]

પ્રતિકૂલ પ્રસંગોની પ્રાપ્તિથી ને પ્રિયજનોના વિયોગથી મનુષ્યને ખેદનો અનુભવ થવો સાહજિક છે, પણ તે હિતકર ગણાતો નથી, કિંતુ અહિતકર ગણાય છે. એવે પ્રસંગે પ્રારબ્ધકર્મના બલનો તથા શરીરના ક્ષણભંગુરપણાનો વિચાર કરી મનુષ્યે પોતાના મનને શાંત રાખવું જોઈએ.

અહીં કોઈ કોઈતું નથી. જેને સગાં વહાલાંઓ કહેવામાં આવે છે તે પ્રારબ્ધકર્મથી એકત્ર થાય છે, ને પ્રારબ્ધકર્મની સમાપ્તિ થયે વિખૂટાં પડી જાય છે. એમ સમજી મનને શાંત રાખશો.

પ્રારબ્ધકર્મ ભોગવે છૂટકો છે એમ સમજી ધૈર્ય ને સાવધાનતા રાખી પ્રાપ્તિવ્યવહાર મનને શાંત રાખીને નભાવશો.

ભૂતસંવિધ્યની મનની ઊર્મિઓને શાંત રાખી વર્તમાનને સંભાળવા જાગૃતિ સેવશો.

પુનઃ સૂચવવાનું કે મનનો ખેદ ઇન્દ્રિયોને તથા શરીરને હાનિ કરે છે, માટે તેને દૂર કરશો.

પરમપ્રકાશરૂપ, પરમશાંતસ્વરૂપ ને પરમાત્મરૂપ પરમાત્માનું પરમાદરથી સ્મરણુદ્યાન કરતાં રહી શરીરાદિના દ્રષ્ટા રહેવા પ્રયત્ન કરશો.

વિવેકરૂપ દિવાકરવડે હૃદયમંદિરમાં રહેલા અજ્ઞાનરૂપ તિમિરને નિવૃત્ત કરતા રહેશો.

પૂર્વજન્મમાં જેમનાં કર્મો ને જેમની ઉપાસના ઉત્તમ પ્રકારનાં હોય, તથા જેમણે તે જન્મમાં શ્રવણમનનાદિ કરેલ હોય, તેમને નાની વયમાં જ્ઞાનની સાતમી ભૂમિકાની પ્રાપ્તિ થઈ શકે. વામદેવ, શુક્રદેવ ને સનકુમારાદિ તેનાં ઉદાહરણ છે.

જેઓ બ્રહ્મવેત્તા કે જીવમુક્ત હોય તેમને જીવનના પાછલા ભાગમાં વા શરીરત્યાગકાલે જ્ઞાનની સાતમી ભૂમિકા પ્રાપ્ત થાય છે.

શ્રદ્ધાપ્રીતિથી સાધનાનું સેવન કરી મનની સૂક્ષ્મતા, સ્થિરતા ને શાંતિ વધારતા રહેશો.

તમે "યોગકૌરવ"માંથી ધૈર્ય ને સાવધાનતા રાખી રક્તિચાલન-
મુદ્રાનો વિભાગ વાંચશો તે વાંચવાથી તમને કુંડલિનીની જાગૃતિને લગતું ઘણું
જાણવામાં આવશે.

યમ, નિયમ ને આસનનો પરિપાક કરી પ્રથમ લક્ષિકાપ્રાણાયામનો
અભ્યાસ સારી રીતે કરવો જોઈએ.

કુંડલિનીનું ચલાયમાન થવું એટલે તેનું ત્યાંથી અડખેપડખે ખસવું એમ
નહિ, કિંતુ કંદમાં રહેલો નકદ દૂર થવાથી તે જાગૃત થઈ મુખગુણના મુખને
ત્યજ દે છે તે તેનું ચલાયમાનપણું કહેવાય છે. પછી તે મુખગુણમાં પ્રવેશ
કરે છે.

જાગૃતમાં જ્યારે જ્યારે સ્મરણ થાય ત્યારે ત્યારે લાવપૂર્વક બંને નાસાપુટથી
બહારના શુદ્ધવાયુનું હૃદયલણી આકર્ષણ કરતા રહેશે. આથી શુદ્ધ મનોબલ
ને શરીરબલ વધવા લાગશે, ને બહારના પ્રતિકૂલ સંયોગો ક્રમથી અનુકૂળ
થવા લાગશે.

કુટુંબીઓમાટે યોગ્ય પ્રયત્ન યથાશક્તિ કરવો, પણ તેને લગતા નિરર્થક
વિચારોને મનમાં બહુ અવકાશ ન આપશો. મનમાં હમેશાં શુભ પરિણામોની
આશા રાખવી, અશુભ પરિણામની લાવના નજ થવા દેવી.

મનનું સાત્ત્વિક બલ વધારી જ્યારે જ્યારે મન નકામા દુઃખક વિચારોમાં
જાય ત્યારે ત્યારે તમે તમારા મનને ઘણામાં ઘણા પ્રેમથી ધ્યેયમાં (પરમાત્મામાં)
જોડવાનો પ્રયત્ન કરશો.

પરમકૃપાળુ ભક્તવત્સલ પ્રભુ ભક્તનું ભલુંજ કરશે, ને તેને દુઃખથી
ઉગારશે એવા શુભલાવણે તમારે તમારા મનને પ્રસન્ન રાખવું. (ચાલું)

—[*]—

શ્રીસનત્સુજાતીયમ્

(શ્રીશાંકરભાષ્યસમેત)

[અનુવાદક:-શ્રી મહારાણીદાસ ગોહલદાસ દેશાઈ-વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંધાન ગત અંકના પૃષ્ઠ ૮૨ થી)

અળોરણીયાન્ સુમનાઃ સર્વભૂતેષ્વસ્થિતઃ ।

પિતરં સર્વભૂતાનાં પુષ્કરે નિહિતં વિદુઃ ।

યોગિનસ્તં પ્રપદ્યન્તિ ભગવન્ત સનાતનં ॥ ૩૨ ॥

તમે સર્વ તમારા પાતપાતાના ગરીરને તે તમે પાતે છો એમ જાણો
છો તેથી તમારા સર્વને પાતપાતાની અપેક્ષાએ બીજાઓ નાના મોટા હોય છે.

હું મારા શરીરને હું પાતે છું એમ જાણતો નથી પણ હું બ્રહ્મનેજ
હું પાતે છું એમ જાણું છું.

અને બ્રહ્મ વિદ્યતા નાનામાં નાના ભૂતમાં પણ તેના આત્મારૂપે રહેલા
હોવાથી નાનામાં નાના ભૂતથી પણ નાના છે તથા સર્વ ભૂતો બ્રહ્મના બ્રહ્મ-

સ્વરૂપમાંજ સ્થિતિ કરી રહેલાં હોવાથી બ્રહ્મ મોઢામાં મોઢા ભૂતથી પણ મોટું છે. તેથી વિદ્યેમાં નાનામાં નાના ભૂતથી પણ હું નાનો છું તેમજ મોઢામાં મોઢા ભૂતથી પણ હું મોટો છું.

તમે સર્વ તમારા શરીરના સુખે દુઃખે સુખી દુઃખી થનારા હોવાથી તમે કોઇ સદા પ્રસન્નમનવાળા રહી શકો એમ નથી.

હું મારા શરીરના સુખે દુઃખે સુખી દુઃખી થનારો નહિ હોવાથી મને અપ્રસન્નતાનો કોઇ અવસર નથી,

અને બ્રહ્મ સુખસ્વરૂપ હોવાથી તથા હું મને પોતાને બ્રહ્મજ બાણી રહેનારો હોવાથી હું સદા પ્રસન્નમનવાળો છું.

તમે સર્વ તમારા પોતપોતાના શરીરમાંજ સ્થિતિ કરી રહેલા છે. જ્યારે હું સર્વે ભૂતાનો આત્મા હોવાથી સર્વે ભૂતોને વિષે સ્થિતિ કરી રહેલો છું.

બ્રહ્મમાંથીજ સર્વે ભૂતો ઉપસ્થિત થાય છે અને હું મને પોતાને બ્રહ્મજ બાણું છું તેથી સર્વે ભૂતોને હું મારામાંથીજ ઉપસ્થિત થયેલાં બાણું છું તથા તેથી હું સર્વે ભૂતાનું હિત કરનારો સર્વે ભૂતાનો પિતા છું.

અને સર્વે ભૂતાના આત્મારૂપે હું સર્વે ભૂતાના હૃદયકમલમધ્યે વિરાજમાન છું.

પણ સર્વે ભૂતાના આત્મારૂપે હું જે રહેલો છું તે સર્વે ભૂતો મને તેમના આત્મારૂપે સહજ બાણી શકે એવા પ્રસિદ્ધરૂપમાં રહેલો નથી,

બલે સંતાપને રહેલો હોઈ એવી રીતે રહેલો છું,

તેથી એ વાતને જેમ છે તેમ બાણનારા સંસ્કારી મનુષ્યોજ અને પોતાના હૃદયકમલમધ્યે પોતાના આત્મારૂપે રહેલો અને પોતાનું પરમ હિત કરનારા પોતાના પિતારૂપે રહેલો બાણ છે.

પોતાના શરીરને પોતે છે એમ બાણી રહેનારા પ્રાકૃત મનુષ્યો મારા આ સનાતન ભગવત્સ્વરૂપને બાણી રહે એમ નથી.

પોતાના શરીરમાંથી પોતાપણું ઉઠાવી લઇને પોતાના આત્માને વિષે પોતાને યોગ સાધી રહેનારા યોગીઓજ મારા આ ભગવત્સ્વરૂપને તે જેવું છે તેવું બાણી શકે છે.

અને તેથી પછી તેઓ પોતે પણ સુખસ્વરૂપ થયા થકા સર્વે ભૂતાનું હિત કરનારા સર્વે ભૂતાના આત્મા તથા પિતારૂપે સર્વે ભૂતોને વિષે વિરાજમાન થાય છે.

इति श्रीसनत्सुजातीये पंचमोऽध्यायः ॥

એ પ્રમાણે શ્રીસનત્સુજાતીયનો પાંચમો અધ્યાય સમાપ્ત થયો.

भीष्माकरमाव्यम् ।

अणोरिति ।

નાનામાં નાના પદાર્થથી પણ પરમેશ્વર નાના છે એમ અર્જુન ॥ એમ આ શ્લોકવડે કહે છે.

અર્જુનઃ સુહૃદ્માદનીયાન્ સુહૃત્તરઃ ।

પરમેશ્વર અણુથી એટલે સુહૃદ્થી પણ વધારે અણુ એટલે સુહૃદ્ છે. સુમના શોભન મનો રાગદ્વેષાદિમાત્સર્યશોકમોહાદિધર્મચર્જિત ક્ષેષર્લ ચિત્સદા-ત્ત્વાદિતીયબ્રહ્માત્માકારં મતો यस્ય સ સુમત્તા ।

સુમના સારા મનવાળા એટલે શોભિતા મનવાળા એટલે—રાગદ્વેષ આદિના તથા માત્સર્ય શોક મોહ આદિના ધર્મથી રહિત કેવળ સારસ્વરૂપ, ચિત્સ્વરૂપ, સુખસ્વરૂપ, અદ્વિતીય બ્રહ્મને આત્મા બ્રહ્મતાં તે આકારે થઇ રહેલા મનવાળા સર્વભૂતેષુ સર્વપ્રાણિષુ હૃદયકમલમધ્યેઽહમેવાવસ્થિત સર્વભૂતાત્મતયા ।

સર્વ ભૂતાને વિષે એટલે સર્વ પ્રાણીઓને વિષે તેમના હૃદયકમલની મધ્યમાં હુંજ તેમના આત્મારૂપે રહેલો છું કારણ કે સર્વ ભૂતાનો એટલે સર્વ પ્રાણીઓનો આત્મા હુંજ છું

પરં તાવત્સ્વાનુભવો દર્શિત ।

આ પ્રમાણે પ્રથમ પોતાનો અનુભવ કહી દેખાડો

इदानीं न केवलमस्मदनुभव एवात्र प्रमाणमन्यत्वेवमेवावगच्छन्तीत्याह पितरमित्यर्थेन ।

હવે આ વાતમાં કેવળ પોતાનોજ અનુભવ પ્રમાણ છે એમ નથી પણ બીજાઓ પણ એમજ બધે છે એમ પિતરં ॥ એમ અરધા શ્લોકથી કહે છે

येऽन्ये सनकसनंदनसनातनवामदेवादयो ब्रह्मविदस्तेऽपि पितरं सर्वभूतानां सर्वप्राणिनां पिता जनयिता परमेश्वरो यस्तं पुष्करे हृत्पुंडरीकमध्ये निहितं चिद्रूपमात्मानमात्मत्वेनावगच्छन्तीत्यर्थः ।

સનક સનંદન સનાતન અને વામદેવ આદિ જે બીજાઓ પણ બ્રહ્મને જાણનારા છે તેઓ પણ સર્વ ભૂતાના એટલે સર્વ પ્રાણીઓને જન્મ આપનારા એટલે પિતા જે પરમેશ્વર તેને પિતારૂપે પ્રાણીઓના કમલમધ્યે એટલે હૃદય-કમલમધ્યે સંતાઇ રહેલા બધે છે એટલે પરમાત્માને જ સર્વ પ્રાણીઓના આત્મા હોવાનું બધે છે એમ એનો અર્થ છે

तथा च श्रुतिस्तेषामनुभवं दर्शयति ।

એવી રીતે શ્રુતિ પણ તેમનો અનુભવ કહી દેખાડે છે તે નીચે પ્રમાણે—
तद्वैतत् पश्यन् ऋषिर्वाग्मदेव प्रतिपेदेऽहंमનुरभवं सूर्यश्चेति इति बृहदा-रण्यके ।

તે આ બ્રહ્મનેજ પોતાના આત્મારૂપે જોઇને વામદેવ ઋષિ કહે છે કે હુંજ મનુ થયો છું અને હુંજ સૂર્ય થયો છું એમ બૃહદારણ્યક શ્રુતિમાં કહ્યું છે

पतत्सामगायत्रास्त इति तैत्तिरीયके ।

આ સામનું ગાયન કરતા વિરાજમાન થાય છે એમ તૈત્તિરીય શ્રુતિમાં કહ્યું છે

सामगानेन स्वानुभवो दर्शित आत्मनः कृतार्थत्वद्योतनार्थः ।

ત્યાં સામગાનવડે પોતાની કૃતાર્થતાનું સૂચન કરનારે પોતાનો અનુભવ ગાઈ દેખાડેલો છે.

તથા છાંદોગ્યેऽપિ તદ્વાસ્ય ચિજ્ઞાવિતિ ।

તેમજ નિશ્ચય ઉદ્દાસક મુનિના કહેવાના તાત્પર્યને ચેતકેતુ સમજીને એટલે સત્તે પોતાના આત્મારૂપે જાણું એમ છાંદોગ્ય શ્રુતિમાં કહ્યું છે.

તલ્લષકારે ચાદ્વમન્નમિત્યાદિના વિદુષોઽનુભવો દર્શિતઃ ।

હુંજ ભોગ્યરૂપે થયો છું અને ભોક્તારૂપે પણ હુંજ થયો છું એમ તલ્લષકાર શ્રુતિમાં પણ વિદ્વાનનો અનુભવ કહી દેખાડ્યો છે.

તત્રૈતે શ્લોકા ભવન્તિ ।

તે પ્રસંગમાં નીચેના શ્લોકો છે:—

નિત્યશુદ્ધબુદ્ધમુક્ત(સ્વ)ભાવમીશમાત્મનો

ભાવયન્ ષડિન્દ્રિયાણિ સંનિયમ્ય નિશ્ચલઃ ।

અસ્તિ વસ્તુ ચિદ્ધનં જગત્પ્રસૂતિકારણં

અનશ્વરં ચ તદ્ભવં જગત્તમોનુદં ચ યત્ ।

તત્પદૈકવાચકં સદામૃતં નિરંજનં

ચિત્તવૃત્તિદૃક્સુખં તદસ્મ્યદં તદસ્મ્યદં ॥

જે નિત્યશુદ્ધ છે, જે નિત્યજુદ્ધ (સ્વયંજયોતિ) છે, જે નિત્ય અસ્તિત્વવાળું છે, જે સ્વતઃ અસ્તિત્વવાળું છે, જે જગતની ઉત્પત્તિ સ્થિતિ ને લય કરવાના તથા સ્થિતિ સમયે તેની યથાથોગ્ય વ્યવસ્થા કરવાના સામર્થ્યવાળું છે, જીવોના જે ખરા સ્વભાવભૂત છે તથા જે જીવોનો આત્મા છે તેની છ ઇન્દ્રિયોને સારી ધેડે વશ વર્તાવીને ભાવના કરતો હું ચૈતન્યધન જગતની ઉત્પત્તિના કારણભૂત નાશ ન પામે એવી તેમાંથી ઉત્પન્ન થનારા જગત્માંથી અજ્ઞાનરૂપ અંધારાને ટેલી મૂકનારી તે એવું એકજ પદ જેતું વાચક છે, જે સદા અમરજુદ્ધર્મવાળી છે, જે માયાવડે અંજાઈ જાયે એવી નથી, અને જે ચિત્તની વૃત્તિવડે જેના દર્શનનું સુખ અનુભવી શકાય છે એવી જે વસ્તુ છે તે હું છું તે હું છું એવો અનુભવ કરી રહ્યો છું. ડર

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीगोविंदभगवत्पूज्यपादशिष्यश्रीशंकर-
भगवतः कृतौ सत्सुजातभाष्ये चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

એ પ્રમાણે શ્રીમત્પરમહંસ પરિવ્રાજકાચાર્ય શ્રીગોવિંદ ભગવાનના પૂજ્યપાદ શિષ્ય શ્રીશંકર ભગવાને કરેલા શ્રીસત્સુજાતના ભાષ્યમાં ચોથો અધ્યાય પૂર્ણ થયો.

શ્રીઆનંદાશ્રમનો વહીવટ

[જનરલ ટ્રસ્ટી મંડળ-શ્રીઆનંદાશ્રમ નવાગામ, પા બીલખા.]

શ્રીઆનંદાશ્રમનો વહીવટ મુખ્ય બે વિભાગોમાં વહેંચાયેલો રહેશે

૧ ટ્રસ્ટીમંડળવિભાગ

૨ આશ્રમવિભાગ

આ બંને વિભાગોનો સંપૂર્ણ વહીવટ તથા અધિકાર જનરલ ટ્રસ્ટીમંડળને આધીન રહેશે.

૧ ટ્રસ્ટીમંડળવિભાગની સર્વ સત્તા ટ્રસ્ટીઓને આધીન રહેશે, અને તેને લગતો પત્રવ્યવહાર તથા દરમિયાની-હેવટનો નિર્ણય થતાં સુધીનું કાર્ય જનરલ ટ્રસ્ટીમંડળના મંત્રી કરશે. દરેક જાતનો પત્રવ્યવહાર મંત્રીના નામથી થશે, અને અંગત નામથી કોઇ પત્રવ્યવહાર થશે નહિ

૨ આશ્રમવિભાગને લગતો સઘળો વહીવટ તથા વ્યવસ્થાનું કાર્ય જનરલ ટ્રસ્ટીમંડળ પૈકીના જે ટ્રસ્ટી આનંદાશ્રમ(નવાગામ)માં નિવાસ કરતા હશે તેમના હસ્તક રહેશે. અને (જનરલ ટ્રસ્ટીમંડળને અધીન રહીને તેમની સૂચનાનુસાર) આશ્રમના દરેક ખાતા, નોકરો, તથા વ્યવસ્થા ઉપર તેમની દેખરેખ રહેશે.

૩ આનંદાશ્રમને લગતો દરેક જાતનો પત્રવ્યવહાર વ્યવસ્થાપકના નામથી થશે કોઇ પણ જાતનો પત્રવ્યવહાર અંગત નામથી થઇ શકશે નહિ આશ્રમની વ્યવસ્થાનું કાર્ય સ્થાનિક ટ્રસ્ટીની અનુમતિથી વ્યવસ્થાપક કરશે

૪ આનંદાશ્રમમાં રહેના સાધકો પૈકી જે લાઇઓ આશ્રમની સેવા કરવા ઇચ્છતા હશે તેમને અનુકૂળતા પ્રમાણે કામ કરવાની સગવડ મળી શકશે

૫ [ઉપર પ્રમાણેની વ્યવસ્થા કરવામાં આવતા સુપરવાઇઝર (નિયામક)ની ખાસ સંજોગોમાં નિમજ્જક કરવામાં આવેલી તેની હવેથી જરૂરત રહેતી નથી]

—[*]—

॥ દોક્ષિત બંધુઓને સ્વાસ વિનતિ ॥

જનરલ ટ્રસ્ટીમંડળની ચીટીગતો ઠરાવ

“આનંદાશ્રમના દોક્ષિત બંધુઓના તથા બહેનોના નામોના બે રજીસ્ટરો છે. તે ઉપરથી કયા ગામના કયા કયા બંધુઓ તથા બહેનો હાલ કયા છે ? શું કરે છે ? વિગેરે હકીકત જાણવાનું તેમજ તે તે ગામના કેટલાં બંધુઓ તથા બહેનો હાલ હયાત છે તે જાણી શકાતું નથી. એટલે તે તે ગામમાં હાલ જે દોક્ષિત બંધુઓ તથા બહેનો હયાત હોય તેની તેઓ હાલ કયાં છે ? શું કરે છે ? વિગેરે હકીકત સાથેની નવેસરથી નામાવલિ તૈયાર કરવાની જરૂરત જણાય છે આવી નામાવલિ આશ્રમમાં રહેતા બે પત્રકો ઉપરથી તૈયાર કરાવવી અને સાથે સાથે “શ્રીઆનંદાશ્રમ” માસિકમાં ઉપરાક્ત બાબતની નોંધ છપાવી જરૂરી હકીકત મેળવવી”

ઉપરના ઠરાવ મુજબ આ નોંધ છાપવાની ગોઠવણ થઇ છે તેથી તે દરેક બંધુ બહેનોએ વાંચી નામ, માતિ, ઉંમર, ધર્મો ને ગામ વગેરે તેમાં જણાવેલી હકીકતનાં પત્રકો ગામવાર તૈયાર કરી કરાવી નીચેના સ્થળે વેલાસર મોકલાવવા શ્રમ લેવો.

લિ વ્યવસ્થાપક-આનંદાશ્રમ,
નવાગામ, પોસ્ટ બીલખા. (ઝાંઝિયાવાડ.)

—[*]—

“શ્રીમદ્નાથસત્સંગમંડલ” મુંબઈ

ઉપરોક્ત મંડળતરફથી હાલમાં વનિતાવિશ્રામ હોલમાં ‘પરમસુખી થવાના ઉપાય’ એ ગ્રંથનું વાચન ચાલુ છે. કૃપાનાથ મુંબઈ પંધાર્યા હતા, ત્યારે આ સ્થળે અનેક જિજ્ઞાસુઓએ કૃપાનાથનાં મુખક્રમલમાંથી પરમસુખી થવાનાઉપાયરૂપી સુધાનાં પાન કર્યાં હતાં. આ ત્રિવેણી-સંગમ જેવો સુયોગ આપણને અત્રે સત્સંગમાટે એકત્ર થતાં, આપણા નાથના મુખદ સંસ્મરણ ચિહ્નને તાબું કરે છે.

કથામાં કોઈ અપરિચિત જિજ્ઞાસુઓ પણ લાભ લેવા આવે છે. એક સંજ્ઞન જેઓ સ્કૃષ્ણના પ્રિન્સીપાલ છે, તેણે કથાની સમાપ્તિ થયા પછી કહ્યું, કે “આ દર્શનીય મહાપુરુષના ઉપદેશામૃતનો લાભ વરસો પહેલાં આ સ્થળે મેં લીધો હતો. પુનઃ એજ સ્થળે એ મહાપુરુષના ગ્રંથોના શ્રવણનો લાભ મળવાનો યોગ પ્રાપ્ત થતાં મને પરમ સંતોષ થાય છે. એ મહાત્માનો કથ્યાણુકર ઉપદેશ એટલો સચોટ હતો કે ચિરકાલ પર્યંત યાદ રહે.”

હાલ તાજેતરમાં ભાવનગરના અગ્રગણ્ય ગુરુબંધુ શ્રીજીવણરામ મકનજી બટ્ટી મુંબઈમાં આગમન થયું હતું, ત્યારે મંડળમાં તેમણે બે પ્રેરક પ્રવચનો કર્યાં હતાં.

પ્ર. કૃપાનાથ પ્રતિનો તેમનો અનન્ય ભક્તિભાવ હોવાથી કૃપાનાથના સહવાસમાં રહી, કૃપાનાથના અવતારી જીવનમાં તેમણે જે જે દિવ્યશક્તિનાં દર્શન કર્યાં, તેનું તથા કૃપાનાથના ભક્તિનિષ્ઠ, મહાયોગી તથા સમર્થ આચાર્ય તરીકેના શ્રેષ્ઠતમ જીવન વિષેનું તેમણે લાગણી ભરી ભાષામાં વિદ્વાંતપૂર્ણ વિસ્તૃત વિવેચન કરી, ઐતાજ્યનોતે આનંદાનુભવ કરાવ્યો હતો.

તેઓ બોલ્યા હતા કે, મારે ઘણે જુદે જુદે સ્થળે પ્રવાસ કરવાનું થયું છે, અને તથી ઘણા સંત-મહાત્માઓના સમાગમમાં આવવાનો યોગ થયો છે. હું તમોને તટસ્થભાવે કહું છું કે, ખરેખર કૃપાનાથના જીવન જેવું, અંતર ને બહાર એક સરખું જીવન મને કયાંય દૃષ્ટિગોચર થયું નથી.

આ કથન મારું એકલાનું જ નથી, પણ જે કોઈ કૃપાનાથની દિનચર્યા નિરખતા, તે સૌ પણ તેમજ કહેના. મારી હાજરીમાં કૃપાનાથનાં દર્શનાદિ માટે એક અમેરિકન જિજ્ઞાસુ કલકત્તાથી આવ્યા હતા. કૃપાનાથે તેને અંગ્રેજ ભાષામાં ઉપદેશ આપ્યો હતો. ૨૪ કલાક તેઓ આશ્રમમાં રહ્યા હતા. તે વિદાય થયા ત્યારે તેમને મેં સહજ પૂછ્યું કે, તમે અહીં શું જોયું? તેણે આનંદ વ્યક્ત કરતાં જવાબ આપ્યો કે, “મને એક વિરલ વ્યક્તિનાં દર્શનનો લાભ મળ્યો, જે પોતે પ્રભોષણ નિયમનું સ્વર્ગ પ્રામાણિકપણે પરિપાલન કરે છે.”

આપણે સૌ સમર્થ સદ્ગુરુદેવના શિષ્યો છીએ, એટલે કૃપાનાથનાં પુસ્તકમાં લખ્યું છે તેનું વર્તન અંતર ને બહાર એકસરખું આપણું હોવું જોઈએ, નહીંતર ‘પોથીમાંહેનાં રીંગણાં’ના કથન જેવું કહેવાય. જ્યનાથ !

શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર

(કાર્તિક માસ)

મુખ્યસેતુ:—શ. ૧૧-૪-૦ શ્રી. જમનાદાસ કાનજી હુશાળાવાળાતરફથી આ રકમના વ્યાજમાંથી દર વરસે કાર્તિક સુદિ ૧ના દિને પૂજ્યપાદશ્રીને યાજ્ઞ ધરવામાટે. શ. ૨૦-૦-૦ શ્રી. દ્વારકાદાસ ખેતસી-કરાંચી. શ. ૧૦-૦-૦ શ્રી. હાળ રાખવજી-કરાંચી.

૩૧-૧૧-૦-૦ શ્રી કૃષ્ણદાસ રથામજી-કર્ણાટી, ૩૧-૨૫-૦-૦ શ્રી મધુવનદાસ સી. પરીખ-ગોધરા (શ્રીનાથચરિતામૃતના તૃતીય પ્રવાહ છપાવવામાટે) ૩૧ ૨૪-૪-૦ શ્રી. મધુવનદાસ સી. પરીખ તરફથી નિલગ્ન તથા તહેવારોની બેટના ૩૧ ૧૦-૦-૦ જેઠાલાલ લક્ષ્મીભાઈ-રાયપુર-૩૧ ૧૦૧-૦-૦ શ્રી. કરસનજી પ્રાણજીવન ઓઝાનાં ધર્મપત્ની સ્વ બેન ડાહીબેન પ્રાણજીના આત્મકલ્યાણુર્થે આ રકમના વ્યાજમાથી દર વરસે પોષ સુદે ૭ના દિવસે પ્રભુમીને યાજ તથા દીપમાળા માટે અર્પણ હા. તેમના પુત્રો શ્રી કેશવલાલભાઈ, શ્રી. મણિચક્રભાઈ, શ્રી વસંતરાયભાઈ તથા શ્રી મન્વનરાયભાઈ ઓઝા ૩૧. ૧૦-૦-૦ શ્રી. મોગરજી આધવજી-અદિયાના પુત્રી બેન જયમતિના લગ્નપ્રસંગે શેઠ વિઠ્ઠલદાસ ગોઝાદાસ-રાજકોટ

રૂપાલિષેઠ:—એક ભક્તજન-મુંબઈ શ્રી મધુસૂદન માણેકલાલભાઈ-કંકલાલવાળા

ભોજનો —૩૧. ૧૮-૪-૦ શ્રી. જયમોહન રમણિકલાલ-મુંબઈ (ભાદરવામાસના) ૩૧ ૩૬-૭-૦ શ્રી. આધવજી કાશીરામ હા. શ્રી. નારણજીભાઈ-અમરેલી. ૩૧ ૨૧-૦-૦ શ્રી. નારણજી આધવજી-અમરેલી ૩૧. ૨૬-૬-૬ શ્રી. ગોરધનદાસ જેરામ મીઝી-જનમસલાયાવાળા તરફથી ભોજન ૩૧. ૧૫-૦-૦ શ્રી જગનલાલ સવજી-મુંબઈ (એક વિદ્યાર્થીના ૧ માસના ભોજનખર્ચના) ૩૧. ૨૫-૩-૬ શ્રી ગિરધરલાલ વિઠ્ઠલદાસ-કુંકલાવાળાતરફથી સફળત નર્મદા બહેનના આત્મકલ્યાણુર્થે ભોજનના.

ધાળો —૩૧. ૫-૦-૦ બેન પાર્વતીબેન નાયુભાઈ દેશાઈ-સુરત ૩૧ ૧-૪-૦ શ્રી જયમોહન રમણિકલાલ-મુંબઈ. (ભાદરવાના) ૩૧ ૧-૪-૦ શ્રી લક્ષ્મણ જગજી-દ્વાણે ૩૧ ૧-૪-૦ શ્રી ગોરધનદાસ હીરજી-ચાપરાજ ચરખા ૩૧ ૫-૪-૦ સ્વ દરબારશ્રી કાચવાળા સાહેબનાં રાણીશ્રી સુમરીબેન (કૌભેન)-ખીલખા ૩૧ ૧-૪-૦ એક ભક્ત-મુંબઈ. ૩૧. ૧-૪-૦ પટેલ પુંજ હસરાજ-લીંચુડા ૩૧ ૧-૪-૦ રઘુનાથસિંહ નયુસિંહ-બેંગલોર ૩૧ ૫-૦-૦ માવજી દેવશી મીઝી-દેવજિયા. ૪ થાળ ૩૧ ૫-૦-૦ ચુણવતસિંહ જલમસિંહ-મુંબઈ ૪ થાળ. ૧-૪-૦ શ્રી ભાણજી મૂળજી-જમજેધપુર ૩૧. ૧-૪-૦ લાલજી દેવરાજ-જમજેધપુર. ૩૧ ૧-૪-૦ મણિબેન-મીલખા. ૩૧. ૨-૮-૦ શ્રી મૂળચક્ર મોહનલાલ-જમજેધપુર ૩૧ ૧-૪-૦ શ્રી ભોવાન રામમદ-મીડોરા ૩૧ ૧-૪-૦ શ્રી નર્મદાશકર હરજીવન રાવળ-લીંબડી ૩૧ ૧-૪-૦ શ્રી. રેવાશકર બામકૃષ્ણ-ગોધરા ૩૧ ૧-૪-૦ શ્રી. દીપકલાલ રાજેન્દ્રરાય ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી શિવરાય ઈંદુરાય હા. શ્રી વસંતરાયભાઈ ૩૧. ૧-૪-૦ દેવશકર રણછોડ જાની ૩૧ ૨-૦-૦ શ્રી ત્રિભુવન જીમજી-સાવરકુડા. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી દયાશકર હરગોવિંદના પત્ની ખાઈ ભાગીરથી ૩૧ ૫-૦-૦ શ્રી જમનાદામ નાયાલાલ લણુશાળી તેમના પિતા નાયાલાલભાઈનો સ્મરણુર્થે ૩૧ ૨-૮-૦ શ્રી ગુણાખયડ ગોઝાદાસ-મુંબઈ તથા તેમના પત્ની મજકુરબાઈ-મુંબઈ ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી ગોરધનદાસ જેરામ-જનમસલાયા ૩૧ ૧-૪-૦ શ્રી. મણિચક્ર કરસનજી ઓઝા-પોરબદર ૩૧. ૫-૦-૦ શ્રી જગન સવજી-મુંબઈ

અખંડદીપક:—૩૧ ૩-૦-૦ શ્રી. રેવાશકર બાલકૃષ્ણ-ગોધરા. ૩૧. ૧-૦-૦ શ્રી રઘુનાથ-સિંહ નયુસિંહ-બેંગલોર ૩૧ ૧-૪-૦ શ્રી લક્ષ્મીશંકર લાલજી-પોરાજ. ૩૧ ૦-૧૨-૦ શ્રી ભાણજી મૂળજી-જમજેધપુર ૩૧. ૦-૮-૦ લાલજી દેવરાજ-જમજેધપુર ૩૧. ૧-૫-૦ મણિબેન-ખીલખા ૩૧ ૧-૪-૦ શ્રી. મૂળચક્ર મોહનલાલ-જમજેધપુર ૦-૧૨-૦ શ્રી. નર્મદાશકર હરજીવન રાવળ ૩૧. ૦-૫-૩ ખાઈ લલિતા ગાંડાલાલ-હાંકે ૩૧. ૦-૫-૩ બેન જ્યાલક્ષ્મી પ્રભુલાલ-હાંકે. ૩૧. ૦-૫-૩ ખાઈ ભાગી. ૩૧. ૦-૫-૩ બેન જ્યાબેન બેચરલાલ. ૩૧. ૦-૫-૩ સ્વ શિવલાલ બહેચરલાલ.

શ્રી. ૦-૫-૪ બેન વનિતા ગાંડાલાલ. શ્રી. ૦-૫-૬ બેન પ્રાણકુંવર હરજીવન-હાંક. શ્રી. ૨-૦-૦ શ્રી રતિલાલ મનોરદાસ-ભોરીવલિ તરફથી દીવાળી તથા બેસતા વરસના દિવસે દીપમાળા. શ્રી. ૦-૬-૦ શ્રી. કરશનદાસ જુહા રાક. શ્રી. ૨-૮-૦ શ્રી. ગુલાબચંદલાલ તથા તેમનાં પત્ની પ્રજકુંવર બાઈ-મુંબઈ શ્રી. ૦-૪-૦ શ્રી. ગોરધનદાસ જેરામ મીસ્ત્રી.

પુસ્તકપ્રકાશનમાટે:—શ્રી. ૨૫-૦-૦ શ્રી. માણેકલાલ કેશવલાલ-નાકરા.

મકાનબાંધકામમાટે:—શ્રીમાન્ મોહનલાલ લક્ષ્મીદાસ-મુંબઈવાળા તરફથી તેમના સદ્ગત પિતાશ્રી લક્ષ્મીદાસલાઈના આત્મકલ્યાણાર્થે આનંદાશ્રમમાં મકાન બંધાવવામાટે શ્રી. ૨૦૦૧-૦-૦ અર્પણ થયા છે.

વિજ્ઞપ્તિ

શ્રીઆનંદાશ્રમ-નવાગામ, પો. બીલખાના શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સંનાતનધર્મવિદ્યાલયમાં બનારસની ગવરમેંટ સંસ્કૃત કોલેજ (કવીન્સ કોલેજ)ના પ્રથમાના અધ્યાપક પ્રમાણે શિક્ષણ આપવાનું ધોરણ આ વર્ષથી દાખલ કરવામાં આવ્યું છે, અને તે માટે વિદ્યાર્થીને માન્ય કરાવી બની શકશે. તે પરીક્ષાનું કેન્દ્ર વિદ્યાર્થીમાં રાખવામાં આવશે. સંસ્થામાં ઇમાસિક અને વાર્ષિક એમ બે પરીક્ષાઓ લેવામાં આવશે. જેઓને દાખલ થવાની ઇચ્છા હોય તેમણે આ વિદ્યાર્થીના ઉદ્દેશ તથા નિયમો જણાવનારા ધારાધોરણના ખર્ચા નીચેના શિરનામે ત્રણ પૈસાની ટિકિટ મોકલી મંગાવી લેવા.

વ્યવસ્થાપક-આનંદાશ્રમ.

નવાગામ, પો. બીલખા-કાઠિયાવાડ.

અમદાવાદનિવાસી શ્રીમાન્ શેઠ રતનલાલ લક્ષ્મીલાલએ શ્રી. નીલકંઠમહાદેવ-અસારલા અમદાવાદની ફ્રી લાયબ્રેરીમાં પૂન્યપાદ શ્રીમદ્વાયપ્રભુ વિરચિત સર્વે પુસ્તકો રાસ્ટ્રી જ્યોત્સંકર મયારામ લક્ષ્મી પ્રેરણાદ્વારા ખરીદીને ધર્મપ્રચારાર્થે અર્પણ કર્યા છે. આ શુભ પ્રવૃત્તિમાટે શ્રીમાન્ શેઠશ્રીને ધન્યવાદ લે છે.

શ્રીઅમદાવાદ-આનંદાશ્રમમાં ગત કાર્તિકી પૂર્ણિમાને દિવસે મહાપૂજન મહોત્સવ લખરીતે લાંનાં સ્થાનિક ગુરુબંધુઓ તથા બહેનોએ મળીને ઉજવ્યો હતો.

શ્રવણમંદિરને તથા સિંહાસનને નૈસર્ગિક સાધનો-આસોપાલવનાં પત્રો તથા હર્બરી ગદગોટાનાં તોરણોથી શણગારવામાં આવ્યાં હતા. આગળથી સ્થાનિક દૈનિક સમાચારપત્રોમાં આ મહાપૂજનના સમાચાર પ્રકટ કરવામાં આવ્યા હતા. તે પ્રમાણે બરાબર ૬૫ વાગતાં ભાવનાશીલ ગુરુબંધુઓ તથા બહેનો ગુરુદ્વારમાં એકત્ર થયાં હતાં. વેદપાઠ થયા બાદ શ્રીમાન્ જ્યોત્સંકર નાનાભાઈના સુપુત્ર ભાઈ નિરંજનકુમાર તથા શ્રી. જ્યોત્સંકર ભટ્ટે સૌવની મહાપૂજન કર્યું હતું. શ્રી. જેઠાલાલ પીતાંબર ભટ્ટ, શ્રી. રવિશંકર મહાશંકર રાવળ, શ્રી. અંબાલાલ જેઠાલાલ વાસ, શુકલ કરુણાશંકરભાઈ, શ્રી. વાસુદેવભાઈ, તથા જૂનાગઢવાળા શ્રી. જટાશંકરભાઈ આદિ ગુરુબંધુઓ અને બહેનો મળી આશરે ૫૦. માણસોએ આ મહોત્સવમાં પ્રેમપૂર્વક ભાગ લીધો હતો.

મહાપૂજન સમાપ્ત થતા બાદ હારમોનીયમ સાથે શ્રી. રવિશંકરભાઈ રાવળે કવિત્વમાં અર્પિત ભક્તી ઉપાસના, તથા સદ્ગુરુ શરણાગતિવિના તેની અપ્રાપ્તિ એ વિષય બહુ મુંઝવે રીતે સમગ્રગ્રંથો દર્શા. શ્રી. પ્રો. સા. મુકુંદરાવભાઈએ પણ મોધપ્રદ ભજનથી સૌને ખૂબ પુલકિત કર્યા હતા. બાર વાગે સર્વ મમારંજ પૂર્ણ થતાં સૌને પ્રસાદ અને ચરણામૃત અપાયાં હતાં.

શ્રીમોહનદાસ-આનંદાશ્રમ — ગત શ્રીગીતાજયંતીના દિવસે પૂજ્યપાદ શ્રીસદગુરુદેવનું મહા-
પૂજન સોનાં બધુબહેનોએ મળીને યથાવિધ કર્યું હતું, અને સારખાદ શ્રીમદ્ભવવદ્ગીતા સંબંધી
વિવેચન કરવામાં આગ્યુ હતું

— [*] —

પરચુરણમેટ (કાર્તિકમાસ)

નૂતન વર્ષારંભને દિવસે શ્રીઆનંદાશ્રમ
(નવાગામ) મા મહાપૂજન મેટ:—

૫-૦-૦ શ્રી શેઠ હનનલાલ વાલજી-જામનગર

હા ષ ષ્ણપ્રકાશજી

૧-૦-૦ શ્રી મગલાલ વનમાળી-દહાણુ

૧-૦-૦ શ્રી અંબાશકર ભાઈશકર ત્રિવેદી

૦-૮-૦ શુક્લ વિશ્વનાથ કલિદાસ-કુડલા

૦-૪-૦ ૫ ષ ષ્ણપ્રકાશજી

૦-૪-૦ શાસ્ત્રી દયાગામ મૂળજી

૦-૪-૦ શાસ્ત્રી મગનલાલ રામજી

૦-૪-૦ „ અંબાશકર નાનજી જોશી

૦-૨-૦ શ્રી પૂનરી દલપતરામજી

૧-૦-૦ શ્રી કાનજી કરશનજી

૦-૪-૦ શ્રી. માતર ભાઈશકર કરણાશકર

૦-૧-૦ ચિ લલિતપ્રસાદ અંબાશકર

૦-૪-૦ નાનીબેન લક્ષ્મીરામ ભટ્ટ

૨-૦-૦ શ્રી. મોરારજી એધવજી અદિયા

૦-૪-૦ શ્રી કરશનદાસ હરજીનું કુટુંબ

૦-૪-૦ શ્રી. મગલાલ વનમાળીનું કુટુંબ

૦-૨-૦ સૌ જ્યાગૈરી જીવરામ

૦-૪-૦ શ્રી કરશનદાસ હરજી

૦-૪-૦ „ ધરમશી ખોડા

૦-૪-૦ બેન મણિબાઈ

૦-૬-૬ પરચુરણ હા પૂનરી

સુરતથી બેમતા વર્ષની મેટ:—

૨-૦-૦ બેન પાર્વતીબાઈ દેશાઈ

૨-૦-૦ ખ્યાની હરિવલ્લભ ભાઈ

૧-૦-૦ શ્રી છોટાભાઈ

૧-૦-૦ બેન મગનબહેન

૧-૪-૦ શેઠ અમૃતલાલ નગીનદાસ

૦-૫-૦ શ્રી જમનાદાસ કાનજી-લુશાળા
સાકરશ્રીજીનિમિત્તે

૦-૧-૩ શ્રી જગદીશચંદ્ર મગનલાલ જોશી

૧-૦-૦ માતૃશ્રી જાનબાઈમા-ખડખડ

લીમડીમાં મહાપૂજન મેટના:—

૧-૨-૦ શ્રી દુર્ગોશકર મણિશકર

૧-૦-૦ અ સૌ હિમખબહેન

૧-૮-૦ ગે. રવ મુકતાબેન

૧-૦-૦ ગે. રવ સાવિત્રીબેન

૪-૦-૦ શ્રી મોહનલાલ મૂળજી-મુખબ

૫-૦-૦ શ્રી ત્રિકમલાલ મયુગલાઈ-લીમડી

૧-૧-૦ પગચુરણ મેટ હા. પૂનરી

૧-૪-૦ શ્રી નારણજી કરશનજી-બાબરા

૫-૦-૦ શ્રી દારકાદાસ ખેતસી-કર્ગમી
નિસાદાનના

૫-૪-૦ શ્રી મૂળજી પ્રાગજી-કર્ગમી

૫-૮-૦ શ્રી અંબાલાલ તુલજીરામ-જંજીસર
તરફથી બજેવ, જયતી ને બેમતા
વર્ષની મેટના

૫૨-૮-૦ શ્રી હર્ષદગાય મહારાણીદાસ દેશાઈ-
માગરોળ તરફથી માહે સપ્ટેબરથી
નવેમ્બર સુધીના ત્રણ માસના જંપ
તથા મેટ ને થાળના

મુખબ — શ્રીઆનંદાશ્રમ મુમુક્ષુ મળમાં
બેમતા વર્ષના મહાપૂજન મેટના

૫-૪-૦ એક ભક્તજન

૫-૦-૦ શ્રી ગંગતી લક્ષ્મી

- ૭-૦-૦ શ્રી. જમસેદજી પે. ગોળવાળા
 ૨-૪-૦ ,, મૂળજી ચરજી
 ૧-૪-૦ ,, મૂળશંકર નરભેરામ પડિયા
 ૧-૦-૦ ,, માણિકલાલ નાનજી ચંદારાણી
 ૧-૦-૦ ,, અનિતરાય હરિદાસ પારેખ
 ૧-૦-૦ ,, પ્રાણુવર ખેન
 ૧-૦-૦ મણિખેન
 ૧-૦-૦ શ્રી. ગૌરીશંકર આધવજી
 ૨-૦-૦ ,, નારણદાસ જમનાદાસ
 ૦-૮-૦ ,, પ્રાણુજીવનદાસ કૃપ
 ૦-૮-૦ ,, મણિશંકર ત્રિ. ભટ્ટ
 ૦-૮-૦ ,, રતિલાલ બી. સુનિ
 ૧-૪-૦ ,, ચત્રભુજ કાલિદાસ
 ૨-૦-૦ જયગંગાખેન
 ૧-૦-૦ શ્રી. જમનાદાસ હરજી

૩૩-૮-૦

- ૫-૦-૦ શ્રી. ભવસુખરાય ધૃતિરલાલ-જૂનાગઢ
 ૨-૮-૦ પૂ. ધ. ગઢનરવરજી-ભાવનગર
 ૧-૦-૦ શ્રી. માણિકલાલ નાનજી ચંદારાણી
 ૧-૦-૦ ત્રિ. ભાઈ ભગવાનજી મનુભાઈ ,,
 ૦-૪-૦ શ્રી. દેવશંકર શ્યામજી-ભીડોરા
 ૨-૦-૦ ત્રિ. ભગવાનજી મનુભાઈ
 ૧-૪-૦ શ્રી. કેશવજી ઝીણાભાઈ-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ શ્રી. દુર્ગાશંકર મણિશંકર ઉપાધ્યાય
 ૧-૦-૦ ,, ત્રિભોવનદાસ આશારામ-દીબડી
 ૧-૦-૦ શ્રીનાથ મુમુક્ષુમંડળ-મુંબઈ
 ૧-૦-૦ ,, પદ્મશંકર અંબાશંકર ત્રિવેદી
 ૦-૮-૦ ,, વામનરાય ગિરજશંકર-ખોટાદ
 ૨-૦-૦ ,, રેવાશંકર બાલકૃષ્ણ-ગોધરા
 ૧-૦-૦ ,, મધુવનદાસ સી. પરીખ
 ૧-૦-૦ ,, ગોરધનદાસ ભોળીલાલ
 ૦-૪-૦ ,, કાંતિલાલ ઝોછવલાલ
 ૦-૩-૩ પરચુરજી
 ૦-૮-૦ ,, કાંતિલાલ ઝોછવલાલ
 ૧-૧૨-૦ ,, ગોરધનદાસ ભોળીલાલ-ગોધરા

- ૧-૧૨-૦ શ્રી. રેવાશંકર બાલકૃષ્ણ-ગોધરા
 ૦-૧-૦ પરચુરજી
 ૦-૮-૦ શ્રી. કાંતિલાલ ઝોછવલાલ-ગોધરા
 (યાળ નિમિત્તે)
 ૧-૮-૦ ખેન જશોદાગૌરી હરિલાલ-ભીમડી
 ૨-૮-૦ માણિકખેન
 ૨-૦-૦ શ્રી. કેશવલાલ જેઠાલાલ
 ૩-૪-૦ શ્રી. રઘુનાથસિંહ નથુસિંહ-બેંગલોર
 ૨-૦-૦ ,, રઘુનાથસિંહ નથુસિંહ તરફથી
 નિલદાન (કા. સુ. ૧૩)
 ૨-૮-૦ ,, રઘુનાથસિંહ નથુસિંહ-બેંગલોર
 પૂણિમાની ભેટ
 ૧-૧૨-૦ ,, લક્ષ્મીશંકર લાલજી પૂનમની ભેટ
 ૧-૦-૦ ,, રતનશી લલુ-ઉમરાળા
 ૧-૦-૦ ,, જેઠાલાલ લલુભાઈ-રાયપુર
 ૦-૮-૦ ,, જેઠાલાલ લલુભાઈ સાકરશ્રીજીના
 ૦-૪-૦ ,, ગોરધનદાસ જેરામ-સલાયા
 ૨-૦-૦ ,, પોપટલાલ વાલજી-જામનગર
 ૧-૦-૦ ,, કાનજીભાઈ વંકીલ
 ૧-૦-૦ ,, દેવચંદ હંસરાજ ગરેજ
 ૧-૦-૦ ,, લક્ષ્મીચંદ હંસરાજ
 ૦-૪-૦ ,, જેઠાલાલ કાનજી-પોરબંદર
 ૦-૮-૦ ,, લાલજી ડાલાભાઈ
 ૦-૪-૦ ,, ચત્રભુજ ભીમજી
 ૦-૪-૦ ,, શાંતિલાલ ચત્રભુજ
 ૦-૨-૦ શાસ્ત્રી વિશ્વનાથ માધવજી
 ૧-૦-૦ સૌ. સારીખેન-પોરબંદર
 ૧-૦-૦ સૌ. અજવાળાખેન-પોરબંદર
 ૦-૨-૦ ,, ચત્રભુજ ભીમજીનાં પત્ની
 ૦-૨-૦ ,, પ્રદ્યાચક્ષુ મેધજીભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, આણંદલાલ ગોવિંદજીભાઈ
 ૦-૪-૦ ,, કરશનજી પ્રાણુજીવન
 ૦-૪-૬ શાસ્ત્રી વિશ્વનાથ માધવજી
 ૦-૭-૦ ,, શાંતિલાલ ચત્રભુજ
 ૦-૮-૬ પરચુરજી
 ૦-૪-૦ ,, રૂગનાથભાઈ

- ૧-૦-૦ શ્રી. લાલજી ડાહ્યાભાઈ
૦-૮-૦ ,, મૂળજી જીવન
-
- ૩-૦-૦ પૂ. શાંતિપ્રસાદજી મહારાજ-જામનગર
૨-૦-૦ શ્રી. ગિરીશચંદ્ર શર્મા-જામનગર
૧-૦-૦ ,, નારાયણભાઈ જોશી-રાયપુર
૧-૦-૦ ,, જીવી કાગિદાસ ,,
૫-૦-૦ શ્રી ગુણવત્સિંહ જલમસિંહ-મુંબઈ
૨-૮-૦ ,, ,, નિલદાનના
૨-૦-૦ ,, શાંતિલાલ ધનેશ્વર-જૂનાગઢ
૧-૦-૦ જી. કેશવશર્મા-ઉપલેટા
૧-૦-૦ શ્રી બાલુસિંહ પ્રતાપસિંહ-વઘલી
૧-૪-૦ ,, જોશીલાલ જોશી-મોપોલી
૦-૮-૦ જી. શ્રી. આત્મપ્રકાશજી-અખરલા
સાકર શ્રીજીના
૫-૦-૦ શ્રી મહેંદ્રસિંહ નવલસિંહ-મોરબી
૧-૦-૦ ,, માર્જુકલાલ જીવાભાઈ
૦-૮-૦ ,, વલ્લભદાસ જીવાભાઈ
૧-૪-૦ ,, ૫૨માણુદ લાલજી
૧-૦-૦ ,, રામજી દેવરાજ
૧-૪-૦ ,, માર્જુકલાલ નાનજી ચઢારાણના
પૌત્ર ચિ. ભગવાનજીના સંબંધ
પ્રસંગે ભેટ
૧-૪-૦ ,, પોપટલાલ વાલજી-જામનગર
તરફથી બેન જયાગૌરીના સંબંધ
પ્રસંગે ભેટના
૫-૦-૦ જોગલ રૂપશી કાળાભાઈ-આફ્રિકા
૧-૦-૦ દરજી રવજી હરજી
૭૮-૧૪-૦ રાજસી જીવરાજ-મુંબઈ તરફથી
માસિક સાત્ત્વિકદાન નવેમ્બર માસના
૨-૦-૦ શ્રી. પોપટલાલ વાલજી-જામનગર
૨-૦-૦ ,, કાનજી વાલજી
૦-૪-૦ ,, કાનજી પુરુષોત્તમ
૦-૪-૦ સૌ રંભાબેન મૂળશંકર

- ૧-૪-૦ બાઈ અવધ વશરામ-શાપુર-
વાળાનાં પુત્રવધૂ બાઈ સાકરના
આત્મકથાણુએ ભેટ
૦-૧૨-૦ બાઈ અવધ વશરામ-શાપુર
૩-૦-૦ શ્રી. દેવચંદ હંસરાજ-ગરજ
૨-૦-૦ ,, દેવશંકર દોરજી ,,
૨-૦-૦ ,, મોદનલાલ પ્રેમજી ,,
૩-૦-૦ ,, ભદ્રવજી રતનજી ,,
૦-૮-૦ ,, રમાનાથ નારાયણજી-અમરેલી
૦-૮-૦ બેન સુશીલાબાઈ
૦-૮-૦ શાતાબેન કલ્યાણજી
૦-૮-૦ શ્રી નારાયણજી ઝોધવજી
૫-૦-૦ ,, કેશવલાલ માર્જુકલાલ ચઢારાણ
૨-૮-૦ ,, ગોરધનદાસ મોગીલાલનાં
પુત્રીઓનાં લગ્ન પ્રસંગે ભેટ
૧-૦-૦ શ્રી રેવાશંકર બાલકૃષ્ણ-ગોધરા
તરફથી નિલદાનના
૧-૦-૦ બેન રૂઝબા બહેન
૧-૦-૦ બેન નાનીબેન
૦-૪-૦ સાંકુબેન હા. કર્તુરબેન
૧-૦-૦ શ્રી વસંતરાય જામીદારામ
૧-૦-૦ ,, છંદુરાય વસંતરાય
૨-૦-૦ ,, દારકદાસ ભગવાનલાલ-અમરેલી
૧-૧-૦ વધારાની ભેટના
હા. શ્રી વસંતરાયભાઈ
૨-૦-૦ શ્રી. જયતિલાલ અંબાશંકર ત્રિવેદી
૮-૦-૦ સાવરકુલના લોહાણા બધુઓ
૧-૦-૦ શ્રી વામનભાઈ-ખેડાદ
૧-૦-૦ શ્રી. દુર્ગાશંકર મણિશંકર ઉપાધ્યાય
૧-૦-૦ ,, ત્રિભુવનદાસ આશારામ-લીંબડી
૨-૦-૦ ,, કેશવજી ત્રીણા-જૂનાગઢ
૧-૦-૦ ,, મજલાલ વનમાળી-દહાણુ
૦-૮-૦ દીવાળીભાઈ લાલજી
૦-૪-૦ ચિ. હર્ષદરાય મજલાલ
૨-૦-૦ શ્રી લાલજી ત્રીણા
૧-૦-૦ શ્રી. દોરમસજી જાંઘીર-મુંબઈ

- ૦-૯-૦ પારસી ગૃહસ્થાએ મંદિરે ધરેલ ભેટ
 ૧-૫-૦ દેવીબેન આણંદજી-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ બેન ભાગીરથીબહેન
 ૨-૦-૦ શ્રી. દેવશી જુહા
 ૨-૦-૦ ,, રતનશી લલુભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, લાલજી ઝીણાભાઈ-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ ,, પોપટલાલ તારાચંદ વકીલ
 ૦-૮-૦ ,, રેવાશંકર બાલકૃષ્ણ-ગોધરા
 ૧-૦-૦ ,, મધુવન સી. પરીખ
 ૦-૪-૦ શ્રી. વિઠ્ઠલજી વાલજી
 ૧-૦-૦ પૂ. ધ. શ્રીઆત્મપ્રકાશજી
 હા. શ્રી. અં. ના. જોશી
 ૧-૦-૦ બાદલપુરના ખેડુતો
 ૧-૦-૦ શ્રી. નિર્ભગસિંહ રૂગનાથસિંહ
 ૧-૦-૦ શ્રી. મહેન્દ્રસિંહ નવલસિંહ-મોરબી
 ૨-૦-૦ ,, કેશવલાલ સુંદરજી-અમરેલી
 ૨-૪-૦ ,, ભાઈશંકર રૂગનાથ લાટ-રાજકોટ
-
- ૫-૦-૦ બેન સુખજીબા-ખીલખા
 ૦-૮-૦ શ્રી. બાપાલાલભાઈ
 ૦-૪-૦ લીલાબા
 ૨-૦-૦ મણિબેન
 ૦-૫-૦ દ. લચ્છા, તથા જીજુલા
 તથા સલુબેન
 ૦-૨-૦ કસ્તુરબેન
 ૦-૪-૩ પરચુરણ
-
- ૮-૮-૩ બેન સુખજીબાને લાં પ્રભુશ્રીના
 ફોટોગ્રાફની પધરામણી થતાં ભેટ.
 ૦-૫-૩ શ્રી. હરગોવિંદ રામજી-આકોલવાડી
 ૧-૪-૩ રોહડા મંદિરથી હા. પૂ. દલપતરામ
 ૫-૦-૦ બાઈ મોતીબાઈ તે જોશી ધરમશી
 ઘેલાભાઈ તરફથી ભેટ હા. શ્રી.
 આણંદલાલભાઈ-પોરબંદર
 ૧-૦-૦ શ્રી. આણંદલાલ ગોવિંદજી-પોરબંદર
 ૦-૪-૦ શ્રી. રતિલાલ મનોરદાસ-ખોરીવલિ
 પ્રભુશ્રીને દૂધ ધરવામાટે

- ૫-૦-૦ શ્રી. મધુવનદાસ સી. પરીખ-ગોધરા
 ૦-૮-૦ શ્રી. રેવાશંકર બાલકૃષ્ણ
 ૦-૫-૦ પરચુરણ હા. પુનરી
 ૧-૦-૦ શ્રી. હરગોવિંદ પીતાંબર-ટંકારા
 ૧-૦-૦ કરશનદાસ જૂહાભાઈ-રાકુ
 ૩-૦-૦ અંયતિલાલ અંબાલાલ-લતીપુર
 ૭૫-૮-૦ કરાંચી આનંદાશ્રમમાં દરે
 રવિવારે સત્સંગવેળા તથા
 ઉત્સવપૂર્વજોમાં આવેલી ભેટના
 ૨૦૦૧ના કા.સુદિ ૧૩થી ૨૦૦૨
 કા. સુ. ૧ સુધીના
 હા. શ્રી. કૃષ્ણદાસ રયામજી
 ૩-૮-૦ શ્રી. માણેકલાલ નાનજી-ચંદરાણા
 તરફથી ઝીણા ચોખા શે. ડાના
 ભેટના
 ૫-૦-૦ પદ્મશંકર અંબાશંકર ત્રિવેદી
 ૫-૦-૦ બેન નિર્મળા લક્ષ્મીશંકર
 ૫-૮-૦ શ્રી. અગ્નિતરાય હ. પારેખ
 ૧-૦-૦ બેન ઈંદુમતિ ચંદુલાલ ત્રિવેદી
 ૧-૦-૦ શ્રી. વિનયચંદ પુરષોત્તમ-
 બાલાસિનોર
 ૧-૪-૦ ,, માણેકલાલ નાનજી ચંદરાણા
 તરફથી તેમના પૌત્ર ચિ.
 લગવાનજી મનુભાઈનું વેવિશાળ
 જામનગરવાળા શ્રી. પોપટલાલ
 વાલજીની પુત્રી વેરે થતાં
 માંગલિક પ્રસંગની ભેટ
 ૧-૮-૦ ,, માણેકલાલ નાનજી ચંદરાણા
 ૫-૦-૦ પૂ. ધ. શ્રીઆત્મપ્રકાશજી-ખખરલા
 ૫-૦-૦ શ્રી. દયાળસિંહજી લાલસિંહજી
 શ્રી. દ્રાફા આનંદાશ્રમમાં આવેલી
 પરચુરણ ભેટ:-
 ૧-૦-૦ ડા. સાહેબનાં માતૃશ્રી
 ૧-૦-૦ બાશ્રી આણુબા
 ૧-૦-૦ ,, મોઘીબા-વીરવાળાં
 ૧-૦-૦ લુહાર બોધાભાઈ જેઠા
 ૧-૦-૦ બાશ્રી વખતુબા

૦-૮-૦ બાશ્રી બાલુબા

૪ ૫-૮-૦ હા સાધુ કરશનદાસજી

૨-૮-૦ શ્રી ગોરધનદાસ જોરામ મીચી

૨-૦-૦ „ હર્ષદરાય મહારાણીદાસ દેશાઈ
(ધાધા-આનંદાશ્રમમા બેઠ)

જમજોધપુરમાં મહાપૂજન બેઠના:-

૫-૦-૦ શ્રી જોરામ દેવશી ગોહિલ

૧-૦-૦ „ શંકરલાલ મોહનલાલ

૦-૪-૦ „ પ્રેમજી પુન

૦-૪-૦ „ જીવન લવજી

૦-૪-૦ „ લાધાભાઈ પરમાણુદ

૦-૮-૦ „ માનસંકર ચકરલાલ

૧-૦-૦ „ દામોદર મૂળજી

૦-૪-૦ „ પુરુષોત્તમ પ્રેમજી

૦-૮-૦ „ બાલુભાઈ લાલસિંહ

૦-૪-૦ „ મોહનલાલ બાલુજી

૦-૪-૦ „ મોહનભાઈ ચિત્રાવડવાળા

૦-૪-૦ „ ચત્રધુજી વીરજી

૧-૦-૦ „ પોસ્ટ માસ્ટર-ગણપતરામભાઈ

૦-૧-૦ પરચુરજી

૨-૦-૦ જેન સવિતાબેન-જોરાવરનગર

૧-૦-૦ શ્રી કિશોરચંદ્ર રામેશ્વર દવે

૨-૦-૦ જેન જશ્વમતિ રામેશ્વર ભટ્ટ

૧-૦-૦ „ સવિતાબેન-જોરાવરનગર

૧-૪-૦ શ્રી લાધાચકર પ્રાણજીવન-માધવપુર

શ્રીઆનંદાશ્રમ મુમુક્ષુ મહા-મુંબઈમા ગત

કાર્તિકી પૂર્ણિમાએ મહાપૂજન બેઠના -

૫-૪-૦ એક ભક્તજન

૧-૪-૦ શ્રી. તુલસીદાસ જેતમી

૩-૦-૦ „ રૂઝાનાય જાવજી

૧-૪-૦ „ માધવજી રામજી

૧-૦-૦ „ હરજીવન જગનલાલ

૫-૦-૦ „ રાજસી લક્ષ્મી

૦-૮-૦ „ પ્રાણજીવનદાસ કુવ

૧-૦-૦ „ વાનજી પરમાણુદ

૧-૦-૦ શ્રી બાનુચંકર હરિશંકર

૧-૦-૦ „ મૂળજી ચરમજી

૧-૦-૦ „ દાગદાસ મનલાલ

૧-૦-૦ „ જયપતિલાલ મૂળચકર

૨-૦-૦ „ ચત્રધુજી કાવિદાસ

૧-૪-૦ „ રૂઝાનાય પુરુષોત્તમ

૧-૪-૦ „ મૂળચંદ હરજીવન

૧-૦-૦ „ હરજીવન રણજી

૦-૮-૦ સૌ. સવિતાબહેન

૦-૪-૦ શ્રી અમયાલાલ શાહ

૫-૦-૦ „ મોહનલાલ લક્ષ્મીદાસ

૩૩-૮-૦ કુલ

૦-૨-૦ શ્રી કરશનદાસ હરજી

૧-૪-૦ જેન જમનાબાઈ રામરામ

૫-૪-૦ જોડિયાવાલા રોક ગોવિંદરામ

જીવરામ આડીયાના પુત્ર

જયતકુમારનાં લગ્ન પ્રસંગની

બેઠના હા. શ્રી. લક્ષ્મીચંકર

જોશી.

૧-૪-૦ શ્રી જોડાલાલ મોરારજી અડીઆ

પત્નોપતીત પ્રસંગે બેઠ

શ્રીનાથસત્સંગમંડળ મુંબઈમાં કાર્તિકી
પૂનમને દિવસે મહાપૂજન બેઠ:-

૩-૦-૦ શ્રીનાથસત્સંગમંડળ-મુંબઈ

૨-૪-૦ „ મૂળચકર નરભોરામ પડિયા

૨-૦-૦ „ નારણદાસ જમનાદાસ

૧-૦-૦ „ રૂપસિંહ હરિસિંહ કોકાર

૧-૦-૦ „ નટવરસિંહ રૂપસિંહ

૧-૦-૦ „ માનસિંહ રૂપસિંહ

૧-૦-૦ „ કરણસિંહ લાલસિંહ

૧-૦-૦ „ ઉપેન્દ્રસિંહ કરણસિંહ

૧-૦-૦ „ ચંદ્રસિંહ પ્રતાપસિંહ

૧-૦-૦ „ ભગવતીદાસ મૂળજી

૧-૦-૦ મૌ લીલાવતીબેન મૂળજી

૧-૦-૦ ચિ. ચંદ્રકુમાર દયાગસિંહ

- ૧-૦-૦ શ્રી. ભદ્રસિંહ પ્રતાપસિંહ
 ૦-૮-૦ " નિરંજન ઉપેશ્વરસિંહ
 ૧-૦-૦ " પ્રભાતસિંહ રંગનાથસિંહ
 ૧-૦-૦ " અરુણસિંહ પ્રતાપસિંહ
 ૧-૦-૦ " રતનજી રામજી લાખાણી
 ૦-૪-૦ ખેન જશવંતી રતનજી
 ૨-૦-૦ શ્રી. શિવસિંહ પ્રતાપસિંહ
 ૧-૦-૦ " પ્રતાપસિંહ માનસિંહ
 ૧-૦-૦ " જશવંતસિંહ નારણસિંહ
 ૧-૦-૦ " ભગવાનદાસ
 ૧-૦-૦ ખાઈ અવલખાઈ નથુસિંહ
 ૧-૦-૦ " પ્રભાવતીખેન ગગજી
 ૧-૦-૦ ખેન કમળાખાઈ ગોપાલસિંહ
 ૧-૦-૦ " નર્મદા રંગનાથસિંહ
 ૧-૦-૦ " અનસૂયા માધવસિંહ
 ૧-૦-૦ " હીરાખેન માધવસિંહ
 ૧-૦-૦ " સવિતાખેન નાનજી
 ૧-૦-૦ " કાશીખેન-મહુવાવાળાં

૩૪-૦-૦ કુલ.

પોરબંદર-આનંદાશ્રમમાં કાર્તિકી પૂણિમાના મહોત્સવ મહાપૂજનની ભેટના:—

- ૧-૦-૦ શ્રી. લાલજી ડાહ્યાભાઈ
 ૧-૦-૦ " લાલજીંદર લવનીશંકર
 ૦-૮-૦ " ચત્રમુજી લીમજી
 ૧-૦-૦ " મૂળશંકર મોહનલાલ
 ૧-૦-૦ " ગોકુલદાસ ભાણુજી
 ૦-૪-૦ " રવિશંકર લવનીશંકર
 ૦-૪-૦ " શાસ્ત્રી વિશ્વનાથ માધવજી
 ૦-૮-૦ " પ્રભાશંકર જમનાદાસ

- ૦-૪-૦ શ્રી. મણિશંકર કરશનજી
 ૦-૮-૦ " શાંતિલાલ ચત્રમુજી
 ૦-૪-૦ " બાલકૃષ્ણ શાંતિલાલ
 ૦-૪-૦ વકોલ હરિલાલભાઈનાં પત્ની
 ૧-૦-૦ ખેન સારીખેન
 ૨-૦-૦ " અમરવાળીખેન
 ૦-૪-૦ શ્રી. પ્રભાશંકરભાઈનાં પત્ની
 ૦-૪-૦ " ચંપકલાલ પ્રભાશંકર
 ૦-૮-૦ ખેન પ્રભાખેન
 ૦-૮-૦ " દેવલતખેન
 ૦-૪-૦ " મંદાલદમીખેન
 ૦-૮-૦ " પાર્વતીખેન
 ૦-૪-૦ શ્રી. ચત્રમુજીભાઈનાં ધર્મપત્ની
 ૦-૪-૦ " શાંતિલાલભાઈનાં ધર્મપત્ની

૧૨-૮-૦ કુલ.

૧-૮-૦ શ્રીમતિ મણિખેન-જોરાવરનજી તરફથી જયંતી તથા સ્વપાકચરનના દિવસની ભેટના

- ૧-૦-૦ શ્રી. ચત્રમુજી હરજી-માધવજી
 ૦-૪-૦ " ભાવસિંહ હીરાજી-જૂનાજી
 ૦-૪-૦ માસ્તર કરશનજી દુર્લભજી
 ૦-૨-૦ " વિ. મહાદેવપ્રસાદ-વળા
 ૨-૪-૦ શ્રી. મોરારજી આધવજી-જૂનાજી
 ૧-૪-૦ ખેન અમુલખેન કાળાવાળા-શ્રીદમજી
 ૦-૧-૬ પરચુરજી હા. ખેન સુમરી
 (ગત કાર્તિક સુદિ ૧ થી અમાસ સુધીની ભેટ; મોજન યાજ વગેરેની આ નોંધ છે.)
 (માગદારની વિગત હવે પછી છપાશે.)

કાર્તિકી પૂણિમાની ભેટ

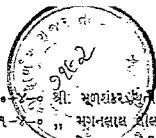
(સં. ૨૦૦૨)

- ૫-૦-૦ શ્રી. હીરાલાલ હરજીવિંદ પંડ્યા
 ૫-૦-૦ " જીવનરામ મકનજી ભટ્ટ
 ૨-૦-૦ " અનિતરાય હરિદાસ પારેખ
 ૨-૦-૦ પૂ. ધ. શ્રીગંભીરશર્માજી

- ૨-૮-૦ શ્રી. રઘુનાથસિંહ નથુસિંહ
 ૧-૧૨-૦ ડૉ. લક્ષ્મીશંકર લાલજી બાપ
 ૨-૦-૦ શ્રી. પ્રાણજી દેવજી
 ૨-૦-૦ " વામનરામ જટાશંકર-ખાણ

- ૧-૦-૦ સૌ. મધુકર્તા વામનરાય-પાટણ
 ૧-૦-૦ બેન પત્તા વામનરાય
 ૧-૦-૦ શ્રી. પ્રબોધચંદ્ર વામનરાય
 ૧-૦-૦ ચિ. યાજ્ઞવલ્કય
 ૨-૦-૦ શ્રી. કાનજી પુરુષોત્તમ
 ૨-૦-૦ „ મૂળચંદ્ર ભાવજી
 ૧-૪-૦ „ દુર્ગાચંદ્ર મણિચંદ્ર
 ૧-૦-૦ „ કરચનજી પ્રાણજીવન
 ૦-૮-૦ „ મણિચંદ્ર કરચનજી
 ૨-૦-૦ „ પોપટલાલ વાલજી
 ૧-૦-૦ „ દેતાભાઈ નયુ
 ૫-૦-૦ „ રવજી દેવજી ગાંધી
 હા. મનુકુમારભાઈ
 ૧-૦-૦ „ જીવજીવાલ હીરજી
 ૧-૦-૦ „ ગાંડલાલ બકેચલાલ
 ૧-૦-૦ „ પ્રમુજાલ જમજીવન
 ૨-૦-૦ „ રેનાચંદ્ર બાલકૃષ્ણ
 ૧-૦-૦ „ ગોરધનદાસ ભોગીલાલ
 ૦-૨-૦ „ કાંતિલાલ ઓછવાલાલ
 ૨-૦-૦ „ દેવચંદ્ર કાનજી પારેખ
 ૦-૪-૦ „ શાંતિલાલ ગાંડલાલ
 ૧-૦-૦ „ અંબાચંદ્ર ભાઈચંદ્ર
 ૦-૪-૦ „ કિશોરચંદ્ર રમેશ્વર
 ૧-૪-૦ „ હવે ત્રિમુવનદામ આશાશમ
 ૦-૮-૦ „ ત્રિમુખરાય કાનજી
 ૨-૦-૦ „ કાનજી વાલજી
 ૨-૦-૦ „ મધુવન સી પરીખ
 ૧-૦-૦ „ મયાચંદ્ર જટાચંદ્ર
 ૧-૦-૦ „ જયંતિલાલ અંબાચંદ્ર ત્રિવેદી
 ૧-૪-૦ „ પદ્મચંદ્ર અંબાચંદ્ર
 ૧-૦-૦ „ ચક્રલાલ અંબાચંદ્ર
 ૧-૦-૦ „ જોડાલાલ લક્ષ્મીભાઈ
 ૦-૮-૦ „ લાભચંદ્ર જગજીવન
 ૧-૦-૦ „ વામનરાય ગિરમચંદ્ર
 ૧-૦-૦ „ નારણભાઈ જોડાભાઈ
 ૧-૦-૦ „ ગોવિંદભાઈ જોડાભાઈ
 ૦-૪-૦ „ નંદલાલ ત્રિમુવન

- ૦-૮-૦ શ્રી બાલચંદ્ર પ્રમુજામ રાવળ
 ૧-૦-૦ „ ત્રિમુવન જુહાભાઈ
 ૦-૪-૦ „ હિમંતલાલ ચંપકલાલ
 ૦-૪-૦ „ કૃષ્ણલાલ
 ૦-૪-૦ „ જોડાભાઈ
 ૦-૪-૦ „ શાંતિલાલ
 ૦-૪-૦ „ મનમુખલાલ ગિદારીલાલ
 ૦-૨-૦ ચિ. લલિતરાય અંબાચંદ્ર
 ૦-૪-૦ શ્રી કનકરાય ચંપકલાલ
 ૧-૦-૦ „ ચંપકલાલ મૂળચંદ્ર
 ૦-૨-૦ „ ડાહ્યાલાલ પીરજી
 ૦-૮-૦ „ ગૌરીચંદ્ર ગીતાભાઈ
 ૦-૪-૦ „ જમનાદાસ હરજીવન
 ૧-૦-૦ „ વાસુદેવ પુરુષોત્તમ
 ૧-૦-૦ „ કિશોરભાઈ
 ૧-૪-૦ „ ડાહ્યાભાઈ મરઘાભાઈ
 ૧-૦-૦ „ ધુતાભાઈ નાગરભાઈ
 ૨-૦-૦ „ દેવચંદ્ર હસરાજ ગરેજ
 ૨-૦-૦ „ મોહનલાલ પ્રેમજી
 ૨-૦-૦ „ દેવચંદ્ર રયામજી રાવળ
 ૧-૦-૦ રત્ન મગામેન હા શ્રી હરજીભાઈ-સીજી
 ૧-૦-૦ શ્રી પ્રાણચંદ્ર દેવચંદ્ર મહેતા
 ૧-૦-૦ „ દેવચંદ્ર હીરજી ગરેજ
 ૦-૪-૦ „ હરગોવિંદ રામજી-અડોલવાડી
 ૧-૦-૦ „ પ્રાણચંદ્ર દેવચંદ્ર
 ૧-૦-૦ „ નારણજી મણિચંદ્ર
 ૦-૪-૦ „ શાંતિલાલ કરચનદાસ
 ૧-૦-૦ „ બ્યાસ દેવજી વાલજી
 ૧-૦-૦ „ દુર્લભજી હરિચંદ્ર ભટ્ટ
 ૧-૦-૦ „ પ્રભાચંદ્ર કલિનસ-કેરોડ
 ૦-૮-૦ „ મનજી હરજી-જૂનાગઢ
 ૦-૮-૦ „ મુનીશ્વર ગૌરીચંદ્ર-અમરેલી
 ૧-૦-૦ „ સમજસિંહ ભલમસિંહ
 ૧-૦-૦ „ રામજી હરખજી ભેંચીપરા
 ૧-૦-૦ „ ઓપવજી કાચીરામ
 ૧-૦-૦ „ ઓપવજી કાચીરામ
 ૧-૪-૦ „ પ્રભોત્તમ રાવળ-જૂનાગઢ

- ૧-૪-૦ શ્રી. માણિકરામ જીવનરામ-ભાવનગર
 ૨-૪-૦ ,, વલ્લભદાસ જીવાભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, ત્રિભુવન શંકર દવે
 ૦-૮-૦ ,, ત્રિભુવન વિદુલજી દવે
 ૧-૦-૦ ,, પરમાણુદાસ જી
 ૦-૮-૦ ,, રામજી દેવરાજ
 ૧-૦-૦ ,, ગોરધન જોરામ મીત્રો
 ૦-૮-૦ ,, દયાળસિંહ દેવીસિંહ
 ૦-૮-૦ ,, પ્રતાપસિંહ રૂપસિંહ
 ૧-૪-૦ ,, પ્રભાકર પુરુષોત્તમ-મજેવડી
 ૧-૦-૦ ,, રણજિતસિંહ ખેંગારસિંહ
 ૧-૦-૦ ,, નિર્મળસિંહ રૂપનાથસિંહ
 ૧-૦-૦ ,, નાથાલાલ કરસનદાસ
 ૧-૦-૦ ,, માનસિંહ નથુસિંહ
 ૦-૮-૦ ,, ધર્મદાસ મોહનસિંહ
 ૦-૮-૦ ,, મહેશસિંહ મોહનસિંહ
 ૧-૦-૦ ,, નથુરામ લક્ષ્મીશંકર નાકરા
 ૧-૦-૦ ,, મુળશંકર કાનજી વડીલ
 ૦-૪-૦ ,, નાનાલાલ ભાલુશંકર
 ૫-૦-૦ ,, માવજી દેવશી મેટા-દેવગિયા
 ૧-૦-૦ ,, વજરામ દેવશી ,,
 ૧-૦-૦ ,, ગોવિંદ નારણ-ખીલખા
 ૨-૦-૦ ,, જીવરાજ ગોવિંદ ,,
 ૧-૦-૦ ,, ત્રિશંકર દેવજી
 ૧-૦-૦ ,, વિશ્વનાથ હરિદાસ
 ૦-૮-૦ ,, હરજી રવજી-ગાંધી
 ૧-૦-૦ વૈષ્ણ ગોપાલજી એમ. બી.-ગોંડલ
 ૧-૦-૦ શ્રી. નરસેરામ ત્રીલુભાઈ
 ૨-૦-૦ ,, મેર વળ વાંઝા-પ્રાહા
 ૦-૪-૦ ,, જીવરામ પુરુષોત્તમ ભટ્ટ-દાગિયા
 ૧-૦-૦ ,, લાલજી ત્રીલુભાઈ-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ ,, પુરુષોત્તમ રામજી
 ૧-૦-૦ ,, મોધવજી ભવાનીશંકર
 ૧-૪-૦ ખેન હીરાગૌરી મોધવજી માનખેના
 ૨-૮-૦ શ્રી. કેશવજી ઝીણાંતું કુકુંબ
 ૧-૦-૦ ,, ગાંધી ગિરધરલાલભાઈ-ખીલખા
 ૦-૮-૦ ,, દેવશંકર મોરારજી-દેવરાણા

- ૦-૪-૦ શ્રી. મુળશંકર જીવાભાઈ-માગિયા
 ૧-૪-૦ ,, મગનલાલ જીવાભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, ગોપાલજી ગૌરીશંકર
 ૦-૪-૦ ,, મનુભાઈ લક્ષ્મીશંકર
 ૧-૦-૦ ,, લક્ષ્મીશંકર રથુરામ
 ૧-૦-૦ ,, પોપટલાલ બહેચર અમરેલી
 ૧-૦-૦ ,, નારણ નેહા દવે ,,
 ૧-૦-૦ ,, મોહનલાલ કલિદાસ ,,
 ૧-૦-૦ ,, વિદુલજી વાલજી-જૂનાગઢ
 ૧-૪-૦ ,, વજલાલ વનમાળી-દંડાણું
 ૦-૪-૦ ગિ. હર્ષદરાય વજલાલ ,,
 ૧-૦-૦ ,, અંબાશંકર વજલાલ-મોટી વંસારી
 ૧-૦-૦ ડા. સાહેબ વેણીશંકરભાઈ-ખીલખા
 ૧-૦-૦ શ્રી. વીરેશ્વર પરમાણુદાસ-મોટી વંસારી
 ૧-૦-૦ ,, કરમશી નારણ
 ૧-૪-૦ પટેલ હંમરાજ ગોપા-મોટી વંસારી
 ૧-૦-૦ એક ગૃહસ્થ
 ૧-૦-૦ શ્રી. કાનજી કરસનજી
 ૦-૮-૦ ,, અંબાશંકર નાનજી નેરી
 ૧-૦-૦ પૂ. ધ. શ્રીચાત્રપ્રદાયજી
 ૧-૦-૦ પૂ. ધ. શ્રીચાત્રપ્રદાયજી
 ૨-૦-૦ શ્રી. પોપટલાલ તારાચંદ વડીલ
 ૨-૦-૦ ,, માણિકલાલ નાનજી વંદારાણા
 ૧-૦-૦ ,, કેશવલાલ માણિકલાલ ,,
 ૧-૪-૦ ખેન સવિતાગૌરી લક્ષ્મીભાઈ
 ૧-૪-૦ ખેન અન્યાગાંખેન-મુંબઈ
 ૨-૦-૦ શ્રી. પ્રાણજીવનદાસ નરોત્તમદાસ
 ૧-૦-૦ ,, ગિરધરલાલ જયશંકર-ખીલખા
 ૧-૦-૦ ,, ખેંગારસિંહ રૂપનાથસિંહ
 ૧-૦-૦ શાસ્ત્રી દયારામ મૂળજી
 ૧-૦-૦ ભાલુશંકર જયશંકર રાવજી-મોજી
 ૨-૦-૦ શ્રી. દયાળસિંહ લાલસિંહજી-કાંકર
 ૧-૦-૦ ,, કરસનદાસ હરજી
 ૧-૦-૦ ,, કલ્યાણસિંહ ભવાનાસિંહ
 ૦-૪-૦ ,, જગદીશચંદ્ર મગનલાલ
 ૧-૦-૦ ,, રમણિકલાલ ત્રિભુવન દવે
 ૧-૦-૦ ,, મંગળજી માવજી-રાગદા

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ ॥

આનંદં બ્રહ્મણો વિદ્વાન ન વિમેતિ કુતશ્ચન ।

અર્થઃ—આનંદસ્વરૂપ પ્રણને જાણનાર ડાઘથી પણ કાંઈ પામતો નથી.
તૈત્તિરીય-ઉપનિષત્

વર્ષ ૧૪૩૬]

સંવત્ ૨૦૦૨ પૌષ

[અંક ૮ મે

॥ શ્રીમન્નાથપ્રસુત્તિઃ ॥

(રાગ ધૂન)

શ્રીમન્નાથપ્રભુલું નામ અમને પ્રાણપ્યારું છે,
પ્રાણપ્યારું છે, અમને અતીવ વહાલું છે....૨૬
નિર્બળકેડું બળકળવાળું, નિર્ધનને મન ધનસુખવાળું,
જેને ખર્ચે નહિ ખૂટનારું, એવું નામ પ્યારું છે....શ્રીમન્નાથ...૧
નામ અધમ આધારનારું, અતલે શાંતિને દેનારું;
સત્ ચિત્ આનંદપદ દેનારું, એવું નામ પ્યારું છે....શ્રીમન્નાથ...૨
નામે ગજરાજને તાર્પી, નામે અજમેલ આધાર્યો;
ગણિકાને સુક્રિ દેનારું, એવું નામ પ્યારું છે....શ્રીમન્નાથ...૩
જીવન ધન્ય એ સંતગુરુલું, લાન કરાવે શ્યામસુરતલું;
વિકૃતવરને વશ કરનારું, એવું નામ પ્યારું છે....શ્રીમન્નાથ...૪
નામે કોટિયજ્ઞ કૃષ્ણ થાતું, અપસૃત્તીરથ સાન સમાતું;
હસિના રોષ સહસ હરનારું, એવું નામ પ્યારું છે....શ્રીમન્નાથ...૫

નામે કોટિ કર્મબંધ છૂટે, આશાતુષ્ણ વિષય વધૂટે;
 અંતર ઘોઈ કરે અજવાળું, એવું નામ પ્યારું છે...શ્રીમન્નાથ...૬
 દ્રૌપદીતું સંકટ હરનારું, મીરાંતે મન સૌથી પ્યારું;
 ગૌરહરિએ અખંડ ગાયું, એવું નામ પ્યારું છે...શ્રીમન્નાથ...૭
 તુકાનામાએ બહુ ગાયું, કળીર તુલસીએ ઝળકાવ્યું;
 નરસિંહ મહેતે ઘોળી પાયું, એવું નામ પ્યારું છે...શ્રીમન્નાથ...૮
 નામ નાદ ગગનમાં ગાળે, ભૂતપ્રેત દોષગણ ભાગે;
 કરતું ઠાસતણું રખવાળું, એવું નામ પ્યારું છે...શ્રીમન્નાથ...૯

—[*]—

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન]

મનુષ્યના હૃદયની પવિત્રતા, તીવ્રશ્રદ્ધા ને તીવ્રભક્તિ પરમાત્માની કૃપામાં હેતુભૂત થાય છે, ને પરમાત્માની કૃપા તે મનુષ્યને ભવ્યકર અધારાવાળા આ સંસારકૂપમાંથી બહાર કાઢે છે.

પ્રતિકૂલતાની પ્રાપ્તિમાં પોતાના મનતું યોગ્ય શાસ્ત્રીય વિચારવડે સારી રીતે સમાધાન કરવું, પણ તેને મુઝાવા નજ દેવું.

કોઈપણ પ્રતિકૂલ પ્રસંગની પ્રાપ્તિથી વા ભાવીના અનિષ્ટ વિચારોથી મનને ભયભેદાદિને વશ નજ થવા દેવું, પણ પ્રભુ જે કરે છે, ને કરશે તે જીવના ભક્ષા માટેજ છે, ને હશે, એવા વિચારોથી મનને નિર્ભય ને શાંત રાખવું.

પરમપ્રીતિ ને સાવધાનતાથી પરમાર્થનાં સાધનોતું સેવન કરતા રહેશો. સાત્ત્વિકી શ્રદ્ધામાં, પરમાર્થનાં સાધનોની પ્રીતિમાં ને કર્તવ્યનિષ્ઠામાં વધારો કરતા રહી મનની શાંતિમાં વૃદ્ધિ કરશો.

પ્રથમ શાંત તેજોમય ગોલ મંડલમાં મનને સ્થિર કરવાનો પ્રયત્ન કરી પછી તેના અધિષ્ઠાનરૂપ નિર્ગુણ નિરાકાર બ્રહ્મમાં મનને સુસ્થિર કરવાનો પ્રયત્ન કરશો.

વ્યવહારપક્ષે પોતાનું સ્વરૂપ વિરાટનાં અંશરૂપ માનવું, ને પરમાર્થપક્ષે સર્વ દશ્યથી સિત્ત સચ્ચિદાનંદસ્વરૂપ પોતાનું છે એમ માનવું.

વિવેકનિષ્ઠાવાળી જેટલી સંકેતરુભક્તિ વધશે તેટલું પરમાર્થમાં આગળ વધારો. તેમની ભક્તિથી, ધૈર્યથી ને જાગૃતિથી વાણીનો નિમ્મલ કરી શકાશે, ને મનોબલ પણ વધશે.

જે પ્રકારના જીવો બ્રહ્મલોકમાં જાય છે. તેમાં જે જીવો અધ્યમેધયજ્ઞ, પંચાગ્નિવિધાનું ઉપાસન, નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચર્યનું પરિપાલન ને ચાવજીવન સચલાવણાદિ કરીને બ્રહ્મલોકમાં જાય છે તેઓ તે કલ્પમાં બ્રહ્માના તે દિવસ-પર્યંત બ્રહ્મલોકમાં રહે છે, ને બીજે કલ્પે (બ્રહ્માના બીજે દિવસે) પાછા આ લોકમાં પોતાનો કર્મક્રમસાર સારે ઠેકાણે જન્મે છે.

જેઓ અહંબહોપાસના કરીને બ્રહ્મલોકમાં ગયા હોય તેઓ ત્યાં મહા-
પ્રસયપર્યંત એટલે બ્રહ્માતું જીવન પૂરું થાય ત્યાંસુધી રહે છે, ને ત્યાં જે
સર્વોત્તમ દિવ્ય ભોગો છે તેને ભોગવે છે, ને ચિત્તના નિરોધને પણ સેવે
છે. પછી જ્યારે બ્રહ્માતું આયુષ્ય પૂરું થાય છે ત્યારે બ્રહ્મા ને તે સર્વ
ઉપાસકો વિદેહ દેવદ્યને પામે છે.

સૃષ્ટિના આરંભ પછી ને મહાપ્રસયનો આરંભ થતા પૂર્વે જે જે ઉપાસકો
ત્યાં ગયા હોય છે તે સર્વ ઉપાસકો મહાપ્રસયપર્યંત ઉપર રહેલી રીતે
પોતાતું જીવન વ્યતીત કરે છે. તેઓ ત્યાં રહે ત્યાંસુધી બ્રહ્માનંદનો અનુભવ
લે છે, ને સર્વોત્તમ ભોગોને પણ ભોગવે છે.

જેઓ અહંબહોપાસનાપડે બ્રહ્મલોકમાં જાય છે તેઓ કારણબ્રહ્મને તથા
નિર્ગુણબ્રહ્મને પણ પોતાના પૂર્વજન્મના શુભ પ્રયત્નથી ને બ્રહ્મલોકના
મહિમાથી જાણે છે એટલે ત્યાં પોતાના પ્રારબ્ધકર્મને સમાપ્ત કરવા વિના
બીજું કંઈ કર્તવ્ય તેમને હોતું નથી.

મનની પ્રસન્નતા જાળવવાથી, ઊંડા ન્યાસ લેવાનો સ્વભાવ રાખવાથી
તથા આહારવિહારમાં જાગૃતિ રાખવાથી શરીર સાફ રહેશે.

સંસાર ક્ષણભંગુર છે, અહીં કોઈ કોઈતું નથી પ્રારબ્ધકર્મ પ્રમાણે
સંગાઓનો સંયોગ તથા વિયોગ થાય છે એમ સમજી તમે તમારા જીવાત્માનો
ઉદ્ધાર કરવા સર્વદા શુભ પ્રયત્ન કરતા રહેશો. (આહુ)

—[*]—

પાંચ પ્રકારના પુત્ર

[સપાદક-શાસ્ત્રી હરદત્ત રેવાશંકર જોશી]

૧ ન્યાસાનુબંધી—યાપણ મૂકનાર માણસ ગામના કોઈ એક માણસને બહુજ
નીતિમાન અને પોતાનો સુહૃદ સમજી તેને ઘેર પોતાનું ધન, સોનાચાંદીના અલંકારો,
જમીન અથવા બીજી કોઈ પણ કિંમતી વસ્તુ યાપણરૂપે મૂકે છે, પછી જ્યારે યાપણ
મૂકનારને પોતાની વસ્તુની જરૂર પડે છે ત્યારે તે યાપણ મૂકેલી વસ્તુ પાછી માગે
છે, પરંતુ જો તે ત્યાં યાપણ મૂકેલી હતી તે માણસ અનીતિથી તે વાતનો ઇન્કાર કરી
અન્યની મૂકેલી યાપણ પાછી આપતો નથી તે માણસ ન્યાસાપહારક-યાપણ હનન કરી
જનાર-કહેવાય છે. તેને તેના પાપના ફલવરૂપમા નરકાદિની તો પ્રાપ્તિ અવશ્ય થાય
છે, પરંતુ તદુપરાંત પોતાની મૂકેલી યાપણ પાછી ન મેળવનાર માણસ પોતાના મૃત્યુ
પછી પોતે મૂકેલ ધનની આસક્તિને વશ થઈ, યાપણ પચાવી પાકનારને ત્યાં તે ધન
વસુલ કરવા માટે પુત્રરૂપે જન્મ ધારણ કરે છે, અને યાપણ હરણ કરનારને ખૂબ દુઃખ
આપી જીવાન અવસ્થામાં મૃત્યુ પામી જાય છે.

તે બાળક સ્વરૂપવાન, ગુણવાન અને શુભલક્ષણોથી યુક્ત હોય છે દિનાનુદિન પોતાનાં
માતાપિતાપ્રત્યે બહુજ ભક્તિભાવ બતાવે છે, બહુજ મીઠું બોલે છે, અને તેનો
સ્વભાવ મધુર અને સ્નેહ વધારનાર હોય છે. આવા સુદર બાળકને જોઈને માન્યાપ

પ્રસન્ન થઈ જાય છે; પરંતુ તે પુત્રસ્નેહ વધારીને રમવાની સામગ્રી, સારાં સારાં કપડાં, ધરેણું અને બિમારી ઉત્પન્ન થાય ત્યારે ઔષધિના ખર્ચદ્વારા પોતે મૂકેલી થાપણના પૈસા વસુલ કરી પોતાનાં માતાપિતાને પોતાના મૃત્યુદ્વારા દારણુ દુઃખ આપી કુમારનું વસ્થામાં વા યુવાવસ્થામાં મૃત્યુ પામી જાય છે.

તે બાળકનાં માતાપિતા બ્યારે “હાય હાય” કરી રુદન કરે છે, ત્યારે મૃત્યુ પામેલ તે બાળક યમના દૂતદ્વારા સંપાદિત બોધ શરીરમાં રહી હસતાં હસતાં મનમાં કહે છે કે:—“આ માણસોએ પૂર્વજન્મમાં મારું મૂકેલું દ્રવ્ય પચાવી પાડી મને બહુજ દુઃખ આપ્યું હતું, આજ તે ધન મેં વસુલ કર્યું છે. આ અધરિતઘટનાપટ્ટીપત્તી માયાના પ્રાપ્ત્યવયાળા સંસારમાં કોણ કોનો વાસ્તવિક પિતા છે? અને કોણ કોનો વાસ્તવિક પુત્ર છે? પરંતુ અત્તાનને વશ આ મારા ગતજન્મનાં માતાપિતા કેવો શોક અને વિલાપ કરે છે! હવે તેઓ પોતે કરેલ પાપનું પ્રાપ્તિત્વ ભોગવતાં આજન્મ પિશાચની માફક રુદન કરતાં કરતાં ભટક્યા કરશે.” આ પ્રમાણે કહી વારંવાર હસે છે; અને પછી પોતાને માર્ગે આસ્યો જાય છે.

“દુઃર્લભં દત્ત્વા પ્રયાત્યેવં મૃત્વા મૃત્વા પુનઃ પુનઃ”

“જ્યાંસુધી પોતાની મૂકેલી થાપણ વસુલ થતી નથી, ત્યાંસુધી વાસના, આસક્તિ અને પ્રતિહિંસાની વૃત્તિથી વારંવાર પુનરા રૂપમાં જન્મ ગ્રહણ કરી તેઓને દુઃખ આપીને મૃત્યુ પામી જાય છે.”

૨ ઋણાનુબંધી:—જે માણસ બીજા ધનવાન માણસ પાસે કરજ કરી પૈસા લે છે, અને તે પૈસા તેનો સમય પૂર્ણ થયે ચુકવવા સમર્થ હોય છતાં ચુકવતો નથી તેથી ઋણ આપનારની વાસના મૃત્યુ સમયે ઋણ લેનારમાં રહી જાય છે, અને તે વાસનાને વશ થઈ ઋણ આપનાર ઋણ લેનારને ઘેર પુત્રરૂપે જન્મ ધારણ કરે છે.

તે બાળક જન્મથીજ નિષ્કુર અને નિર્દયી હોય છે, તેની વાણી સદા કડવી હોય છે, તે પોતાનાં માબાપની નિંદા કરે છે, જુગાર રમે છે, બાસ્થાવસ્થાથીજ મોજ, શોખ, બિમારી, સગાઈ અને વિવાહાદિમાં ખૂબ ખર્ચ કરાવે છે. તે હમેશાં એમ કહે છે કે:—આ બધી ધરની સ્થાવર જંગમ મિલકત મારી છે, તે વિષયમાં પોતાનાં માતાપિતાને બોલવા પણ દેતો નથી, અને બોલે તો પોતાનાં માતાપિતાને લાકડી આદિથી મારે મારે છે. પિતા મૃત્યુ પામી જાય તો પોતાની માતાને પણ એજ પ્રકારે દુઃખ દે છે. શ્રાદ્ધ અને દાનાદિ સત્કાર્ય તે પુત્ર કદીપણ કરતો નથી, અને આ પ્રમાણે પોતાનું ઋણ વસુલ કરે છે.

एवं विषादश्च वै पुत्राः प्रभवन्ति महीतले”

સંસારમાં આવા પ્રકારના પુત્રો બહુ પ્રમાણમાં ઉત્પન્ન થાય છે.

૩ વૈરશુનુબંધી:—એક માણસે પૂર્વજન્મમાં વૈરભાવથી અન્ય કોઈ માણસને દુઃખ આપ્યું હોય તો તે દુઃખ પામનાર માણસ અન્ય જન્મમાં પોતાના વૈરનો બદલો લેવામાટે પૂર્વજન્મમાં દુઃખ આપનારને હાં પુત્રરૂપે જન્મ ધારણ કરે છે; અને તે બાલક બાસ્થાવસ્થાથીજ પોતાનાં માતાપિતાસાથે વૈરીજનું આચરણ કરવા માંડે છે. રમતરમતમાં માતાપિતાને માર મારીને હસતાં હસતાં દૂર ભાગી જાય છે. તે પુત્ર

હમેશાં ક્રોધિત', દયામાં રહે છે; અને પોતાનાં માતાપિતાને અગ્રિય ઠગનાં વચન સંભળાવી તેઓને સદા બાળ્યા કરે છે, અને જ્ઞાસુધી પોતે જીવે છે ત્યાંસુધી તેઓને દુખ ને દુઃખજ આપ્યા કરે છે.

પિતરં મારયિત્વા ચ માતરં ચ તતઃ પુનઃ।

પ્રયાત્યેવં સ દુષ્ટાત્મા પૂર્વવૈરાનુભાવત ॥

(અંતમાં પૂર્વવૈરાનુભવથી તે દુષ્ટાત્મા પોતાનાં માતાપિતાને દુખ આપી પૂર્વનો બદલો લઈ ચાલ્યો જાય છે.)

૪ ઉપકારાનુબંધી.—કોઈ માણસ પૂર્વજન્મમાં સકામ ભાવથી જે કોઈ માણસનો ઉપકાર કરે છે, અને તેને સુખ પહોંચાડવા પ્રયત્ન કરે છે, તે અન્યજન્મમાં ઉપકાર પામનાર મનુષ્ય ઉપકાર કરનારને ઘેર પુત્રરૂપે જન્મ ધારણ કરે છે, અને તેવા પ્રકારનો પુત્ર બહુજ સુશીલ, પ્રિય અને સુખદાયી થાય છે તે પુત્ર જન્મથી માટી મોટી વયસુધી પોતાના માબાપને સુખ આપે છે અને તેઓનું પ્રિયકાર્ય કરે છે.

ભક્તિ અને સ્નેહથી પૂર્ણ વાણીવડે તથા સેવાથી પોતાના માતાપિતાને સતુષ્ટ કરે છે. સારા સારા ભોજનાદિ પોતાનાં માતાપિતાને જમાડે છે, અને તેઓને દાનપુણ્ય અને યાત્રાદિ કરવામાં સહાય કરે છે પોતાના માતાપિતાના મૃત્યુ પછી સ્નેહવશ થઈ રદન કરે છે, તથા શ્રાદ્ધ-પિંડાનાદિ શ્રદ્ધાપૂર્વક બધી ક્રિયાઓ કરે છે, અને પોતાનું બધું જીવન પોતાનાં માતાપિતાની કીર્તિને વધાવવામાં અર્પણ કરી દે છે.

“ પુત્રા ભૂત્વા મહાપ્રાજ્ઞ ઝનેન વિચિન્ના કિલ ”

(આ પ્રમાણે તે પુત્રરૂપે જન્મ ધારણ કરી માતાપિતાના સંતોષને મારેજ બધાં કાઈ કરે છે)

૫ ઉદાસીન.—જે પુત્ર કોઈ પણ પ્રકારનો મારો નરસો બદલો સુકવવા જન્મ નથી લેતા તે ઉદાસીન પુત્ર કહેવાય છે તે કોઈ પણ દેવો નથી અને લેતો પણ નથી તે કોઈ ઉપર ક્રોધ પણ કરતો નથી અને સંતોષ પણ પ્રકટ કરતો નથી તેની બધી ક્રિયાઓ ઉદાસીનભાવથી થાય છે, અને તેનું બધું જીવન ઉદાસીન ભાવમાજ જ્યોતિત થાય છે.

“ ઉદાસીનમાવેન સર્વૈવ પરિવર્તતે ” “ તે સદા ઉદાસીન ભાવથી રહે છે. ”

જેવી રીતે પૂર્વજન્મનો બદલો સુકવવા પુત્ર જન્મ ધારણ કરે છે તેવી રીતે અન્ય સંજબીઓ પણ બદલો લેવા કે સુકવવા પણ જન્મ ધારણ કરે છે

યયા પુત્રાસ્તયા માર્યા પિતામાતાઽય વાન્ધવા ।

મૃત્યાશ્ચાન્યે સમાધ્યાતાઃ પશવસ્તુરગાસ્તયા ॥

ગજા મહિષ્યો દાસાશ્ચ.....

પુત્રની માફક સ્ત્રી, પિતા, માતા, બધું, સેવક, ગાય, ઘોડા, હાથી, લેસ અને દાસ વિગેરે પણ પૂર્વજન્મનાં સારાં અથવા ખરાબ કર્મોનું ફલ દેવા અને બદલો સુકવવા કે લેવા પ્રાપ્ત થાય છે.

બ્રહ્મનિષ્ઠ મહાત્માશ્રી એકનાથજીનું જીવનવૃત્તાંત

[સંપાદક:-બ્રહ્મચારી દલપતરામ, શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ નાથલગવાનના પૂજારી]

(અનુસંધાન વર્ષ ૧૪ માના અંક પાંચમાના પૃષ્ઠ ૬૯ થી આશુ)

ગુરુ જનાર્દન સ્વામી

‘ગુરુ એજ માતા, ગુરુ એજ પિતા અને ગુરુ એજ મારા કુળદેવ છે. મહાન સંકટ આવતાં, આગળ અને પાછળ તેઓજ મારી રક્ષા કરનાર છે. આ શરીર, વાણી અને મન તેમનાજ ચરણોમાં અર્પણ છે. એકનાથ જનાર્દનને શરણ છે. ગુરુ એક જનાર્દન છે.’ —એકનાથ.

જનાર્દન સ્વામી પહેલાં ચાલીસગામના નિવાસી અને ત્યાંના દેશપાંડે હતા. તેઓ આશ્વ-લાયન સૂત્રના ઝગ્ગેદી દેશરથ બ્રાહ્મણ હતા. એમનો જન્મ શકે ૧૪૨૬ ના શ્રાવણ વદિ ૬ ને દિવસે થયો હતો. (સંવત ૧૫૬૧ ના ચૈત્ર વદિ ૬.) પૂર્વકર્મના ઝગ્ગાનુબંધે તેમને મુસલમાની રાજ્યની નોકરી કરવી પડી. એમાં એમનો દરજ્જો પણ વધ્યો હતો અને આખરે તેઓ દેવગઢ યા દૌલતાબાદના વડા હાકિમ થયા, મુસલમાન બાદશાહના ખાસ વિશ્વાસપાત્ર સંઘાહકારકે પણ થયા. તેઓ મહાન વીર, દઢ સ્વભાવ અને નિયમવાળા તેજસ્વી પુરુષ હતા. પોતાના કામમાં બહુ ચતુર હોવાથી રાજ્યમાં એમનો ખૂબ દમામ હતો, છતાં તેમનો સૌથી વિશેષ યશ તેઓ મોટા સાધુ પુરુષ છે એવોજ ફેલાયો હતો અને તે જમાનામાં પણ તેમની સ્વધર્મનિષ્ઠાને ડંકો ચોતરફ વાગી રહ્યો હતો.

તેઓ ગુરુ દત્તાત્રયના ઉપાસક હતા, અને ઉપાસ્ય દેવના સંયુક્તરૂપનાં દર્શન એમનામાં પ્રત્યક્ષ થયાં હતાં. બ્રાહ્મ મુહૂર્તમાં ઊઠવાના સમયથી બપોરસુધી તેઓ સ્નાન-સંધ્યા, સમાધિ અને શ્રીદત્તની સેવામાંજ યોગાગ્ર રહેતા હતા. મધ્યાહ્ન પછી કચેરીમાં જતા તે ત્યાંના કામકાજ પર દેખરેખ રાખતા હતા. પાછા સાયંસંધ્યા વગેરે કરીને રાત્રે ‘જ્ઞાનેશ્વરી’ તેમજ ‘અમૃતાનુભવ’નું વાચન, મનન કરતા. તેમનું સમાધિમાં ખેસવાનું સ્થાન એકાંતમાં હતું, એવો પ્રબંધ હતો કે તે બાળુ કોઈ જઈ શકે નહિ, એવી ગોઠવણ કરેલી હતી. તેઓ ઘણા દયાળુ અને ન્યાયી હતા, વળી તેમની ધાક પણ એવીજ હતી. તેમને માટે બાદશાહી હુકમથી દરેક ગુરુવારે (ગુરુદત્તને દિવસે) દેવગઢની બધી સરકારી કચેરીઓમાં રજા પડતી હતી. યોગીઓને માટે મણુ જે સેવાધર્મ અગત્ય છે, તેનું પાલન કરતા થકા તેઓ સ્વધર્મચરણમાંથી કદી પણ પાછા પજા નથી. તેઓ સંસાર અને પરમાર્થ બન્ને ઉત્તમ રીતે ચંલાવતા હતા. શ્રીદત્તભગવાનનાં સંયુક્ત સાક્ષાત્કારના પ્રભાવથી સમતા, શાંતિ અને અનાસક્તિનો તેમનામાં અખંડ વાસ હતો. તેમના શરીરમાંથી વિલક્ષણ તેજ નીકળતું. ‘બ્રાહ્મકર્મોવડે ધોવાઈને સ્વચ્છ અને અંતઃજ્ઞાનથી ઉજ્જવળ થયેલા’ એમને ભક્તિ, જ્ઞાનને વૈરાગ્યની મૂર્તિરૂપે ગણી હિંદુ-મુસલમાન સૌ કોઈ વંદા માનતા હતા. જનાર્દન સ્વામીની ભક્તિથી પ્રસન્ન થઈને લગવાન દત્તાત્રેય દેવગઢમાં વિરાજવા લાગ્યા. એથી કરીને તથા ત્યાં થનારાં નિત્યનાં લગન-પૂજન અને આત્મચર્યાના દિવ્ય પરિભ્રમથી દેવગઢ અને તેની આસપાસની જગ્યા, પુણ્ય પવિત્ર અને પરમ આહ્લાદક બની ગયાં હતાં.

શ્રીદત્તભગવાને જનાર્દન સ્વામી ઉપર અનુગ્રહ કર્યો અને તેમને પોતાના સ્વરૂપનો અનુભવ આપીને કૃતાર્થ કર્યો. તે પ્રસંગનું વર્ણન એકનાથ મહારાજ પોતે પોતાના લાગવત (અધ્યાય ૯)માં સ્વાભાવિક પ્રેરણાથી કરી ગયા છે. તેઓ કહે છે કે ‘ગુરુને મળવાની અનન્ય લગની લાગી કે સદ-ગુરુના ચિંતનમાં તેઓ ત્રણે અવસ્થા ભૂલી ગયા. લગવાન બાવના ભૂખ્યા છે. એમની આ ૬૬

અવસ્થા જાણીને શ્રીદત્તજગવાન પ્રગટ થયા અને તેમના મસ્તક ઉપર તેમણે હાથ મૂક્યો હાથ મૂકતાજ તેમને સંપૂર્ણ જ્ઞાન થઇ ગયું આ મિથ્યા પ્રપંચનું જે મૂળ સ્વરૂપ છે, તે આત્મજ્ઞાનથી સમજાઈ ગયું કર્મ કરવા છતાં પણ જે અકર્તા છે, તેણેજ 'અકર્તાત્મબોધ' (ચેતે અકર્તા છે એવું જ્ઞાન) કગદ્વી દીધો દેહમાં રહેવા છતાં પણ વિદેહતા કેવી રીતે પ્રાપ્ત થાય છે, તે પણ બરાબર સમજાઈ ગયું ગૃહસ્થાશ્રમ છોડ્યા વિના, કમરેખાને ઝોળાગ્યા વિના, પોતાના વ્યાપારમાં યોગાઈ રહેવાની અવસ્થામાં જે જ્ઞાન પૂરેપૂરું નથી ચતુ તે જ્ઞાન મનને પ્રાપ્ત થઈ ગયું-મનનું મનપણું છૂટી ગયું, તે અવસ્થાને સંભાળવાનું ધણું મુશ્કેલ થતાં જનાર્દન મહારાજ મૃત્તિકા થઈ ગયા. ગુરુ દત્તાત્રયે તેમને બગબગ ચૈતન્યમાં આપ્યા અને કહ્યું- 'લક્ષ્મી સત્વાવસ્થામાં રહે છે, તેને પણ અપનાવી લઈને પોતાના જ્ઞાનમાં મસ્ત રહો' પૂજાવિધિ કરીને જ્યારે જનાર્દન મહારાજ ચરણોમાં પડ્યા ત્યારે ગુરુ દત્તાત્રય પોતાની યોગમાયાના યોગથી અદૃશ્ય થઈ ગયા'

શ્રીદત્તાત્રયે ૨૪ ગુરુ કર્યા હતા, એ પ્રમગની કથા વિસ્તારપૂર્વક ત્રણ અધ્યાયોમાં લખીને દત્તાત્રયની શિષ્યપરંપરા બતાવતા એકનાથ મહારાજ ઉપરની રહસ્ય કથા કહી ગયા છે આટલી રહસ્યમય વાત બધાને કહેવા જેવી જણાતી નથી કારણકે કળિયુગમાં શ્રદ્ધાહીન તર્કવાદીઓજ ઊભરાય ગયા હોવાથી એવા તર્કવાદીઓ આ બાબતમાં 'એકનાથ મહારાજે આ ભારે ગમ્મત કરી!' એમ કહેતા પણ નહિ ચૂકે આવા લોકો યાદ આવતા એકનાથ મહારાજને પાછળથી લાગ્યું કે, ગુરુના સંનિધમાં આ રહસ્ય પ્રગટ કરવામાં બૂલ થઈ! તેમ છતાં 'દત્તાત્રયના શિષ્યો જણાવતાં જનાર્દનનું સ્મરણ થયું' અને દેહનું ધ્યાન ન રહેવાથી સદ્ગુરુ-પ્રેમના આવેશમાં સદ્ગુરુના ચરિત્રની આ અત્યંત મહત્ત્વની વાત પણ કહી ગયા. લક્ષ્મી ઉપર તેમણે અવસ્યજ આ મોટો ઉપકાર કર્યો છે.

ઉપર એકનાથ મહારાજના સદ્ગુરુચરિત્રના મહત્ત્વપૂર્ણ પ્રસંગનું જે વર્ણન કર્યું છે, તેનો હવે થોડો વિચાર કરીએ. સૌથી પહેલાં આપણે એ વાત બરાબર ધ્યાનમાં ગણવી જોઈએ કે, પરમાત્માપર પૂર્ણ નિષ્ઠા રાખીને તન્મય થનારા જીવોના ઉદ્ધાર માટે પરમાત્મા સચ્ચરૂપથી પ્રત્યક્ષ થાય છે આવા મોટા અધિકારી, સત્ત્વસશુદ્ધ જીવ વિરલા હોય છે, તેથી આની વાતો પણ જ્યાં ત્યાં બધાના જોવામાં આવતી નથી, પરંતુ પાપી-અજ્ઞાની જીવોને જે વાતોનો અનુભવ નથી થતો, તેને તેઓ બહેને મિથ્યા કહે પરંતુ આથી તે વાત મિથ્યા થતી નથી

કોઈ પણ શાસ્ત્રના સિદ્ધાંત તે શાસ્ત્રના જાણનારાઓના મુખેથીજ જાણી શકાય છે રાજાની પરીક્ષા વૈદ્ય, હીરાની ઝવેરી અને કુસ્તીની ઉત્તાદ્ધ કરી શકે છે આ પ્રમાણે પ્રત્યેક શાસ્ત્રનો મર્મ અનુભવી જ્ઞાતા પુરુષ દ્વારાજ સમજી શકાય એ સ્પષ્ટ છે સામાન્ય મનુષ્ય, વિષયી વિલાસી જીવ મા સાધના કરનારા સાધકો પણ સિદ્ધ પુરુષોના અનુભવની બરાબર કલ્પના કેવી રીતે કરી શકે? તેથી સાધુ-મહાત્માઓના ચરિત્રોમાં જો કોઈ એવી વાત આવે, કે જેની કલ્પના સામાન્ય મનુષ્ય ન કરી શકે તો તેથી તે વાતોને મિથ્યા-નકામી માનીને ઉઠાવી દેવાનું દુ સાદમ કોઈ ન કરે, સાધુ બનીને સાધુને જીએ, લક્ષ્મી બનીને લક્ષ્મીને જીએ અને જ્ઞાની થઈને જ્ઞાનીને ઝોળાજો. જેને આટલો અધિકાર પ્રાપ્ત ન થયો હોય તે સાધુ મહાત્માઓની એ વાતોને મૂર્ખાઈભરેલી અને નકામી કહેવાના ચક્કરમાં ના પડે, તેમાં તેમનું હિત છે સૂર્યની નિદ્રા કરવાથી તેનો પ્રકાશ થોડોજ ઓછો થાય છે? સાધુ-મહાત્માઓ સૂર્યસમાન છે તેમની વાસ્તવિક યોગ્યતા વિષયોના અધિકારમાં પોતાનો પ્રબલ સ્થાનના આગિયા સમજી શકશે નહિ સચ્ચરૂ સાક્ષાત્કાર અથવા સતોના ચરિત્રોમાં દેખાતા બીજા ચમત્કારો નકામી નથી

ભાનુદાસ અથવા એકનાથ અથવા ખીજા કોઈ પણ સ્વરૂપને પ્રાપ્ત થયેલા મહાત્માનો ચરિત્રમાં દેખાતા આ ચમત્કારો એ કોઈ અદ્ભુત બાબત નથી, પરંતુ એ બધાં ચરિત્રોને મહાત્માઓનાં અનુભવની દૃષ્ટિથી જ એવાં જોઈએ. ભક્તોને સમુણ સાક્ષાત્કાર થાય છે. જનાર્દન સ્વામીને શ્રીદત્ત ભગવાનનાં દર્શન થયાં, અનુગ્રહ થયો અને નિત્ય-દર્શન પણ ચતાંજ હતાં. જનાર્દન સ્વામીએ એકનાથ મહારાજને પણ દત્તભગવાનનાં દર્શન કરાવ્યાં હતાં. એકનાથ મહારાજને ખારણે દાસોપંતે શ્રીદત્ત ભગવાનને ચોકીદારના વેશમાં જોયા. એકનાથ મહારાજને ધૈર શ્રીદત્તભગવાન ખાર વર્ષ સુધી શ્રીખંડિયાર્ષે રહીને કામ કરતા રહ્યા. એ બધી બાબતોને આપણે ચમત્કાર કહીએ છીએ, શ્રદ્ધાળુ લોકો આ બાબતોને સત્ય માને છે, અગ્નાની લોકો તેને જૂઠી ને નકામી વાતો માને છે, પરંતુ ભક્તોના અનુભવની આ સત્ય વાતો છે. અસ્તુ. (ચાલુ)

—[*]—

પિતાનું પુત્ર ઉપરનું એક પત્ર

[લેખક:-શ્રી. કરશનજી પ્રાણજીવન ઓઝા-વાંકાનેર]

ચિ. પ્રિય ભાઈ.....

શુભાશીર્વાદ. બાળકોની જીવણીની બાબતમાં ફિકર ન કરો. એ ફિકર પરમાત્માને છે. શુજરનાર.....માટે દિલ્લગીરીપત્ર.....ના ઉપર લખવો જોઈએ. સંસારમાં તપશ્ચર્યાવિના એટલે કષ્ટ સહ્યાવિના કોઈને પણ ઉચ્ચ કોટિનું સુખ નથી મળતું. કષ્ટવામાં જેવું કષ્ટ તેવી નોકરી ને તેવો પગાર. વેપારમાં કષ્ટ અને સાહસ, તો લક્ષ્મીપ્રાપ્તિ. સસ, સરસતા, અક્રોધ, દેવને તથા અતિથિને જમાડી પછી જમવું, ઇંદ્રિયો અને મનને વશ રાખવું, કોઈનો દોષ ન જોવો, અહિંસા, પવિત્રતા અને ઉદ્યોગ આ સદ્ગુણો અવ્યુદય અને નિઃશ્રેયસ પ્રાપ્ત કરાવે. સદા સંતોષ સદા મુખ ઉપર પ્રસન્નતા, સદા શાંતિ અને સદા નિર્વિપયી સુખ દેવી સંપત્તિ એટલે શુભગુણો અપાવે છે. કોઈનો દ્વેષ ન કરો, કોઈને માફ ન લગાડો. જન્મ સાર્થક કરવો હોય તો શ્રીસદ્ગુરુનાં રચેલાં પુસ્તકો મેળવી એક પછી એક વાંચો. શ્લોકો મોઢે કરો. સ્તોત્રો મોઢે કરો. સૌ.....ને શાંતિપર્વ, તુલસીકૃત રામાયણ, ભાગવત, મહાભારતના ભાગો (શુજરાતી ભાષામાંના) મેળવી વાંચવા આપો, તેણીની વાચન શક્તિ વધારો.

અગ્નાનથી ઢંકાયેલો અને વેદાંતગ્નાનથી રહિત જીવ અનેક ભ્રમ ઉપજાવનારી વાસનાવડે પરિતાપ પામી દુઃખી થાય છે. વાસનારહિત થવામાટે શાસ્ત્રને અનુસરવા પ્રયત્ન કરશો. વાસનાને લીધે સુખદુઃખ, શોકમોહ, હર્ષખેદ, સ્વર્ગનરક, ગરીબીતવંગરી વગેરે સ્થિતિઓરૂપ દ્વંદ્વો અનુભવાય છે.

તત્ત્વગ્નાનના દૃઢ અભ્યાસથી વાસના નિર્મૂલ થાય છે. પ્રંરમકલ્યાણ સાધવું હોય તેણે શ્રીસદ્ગુરુદેવનો પવિત્ર ઉપદેશ ધારણ કરવો જોઈએ.

વાસનાનું મૂળ અગ્નાન છે. અગ્નાનને દૂર કરનાર વેદાંતગ્નાન છે.

ગૃહસ્થે યજ્ઞ, દાન અને તપ સજવાં ન જોઈએ.

પોતાનાં બાળકોનું પરમકલ્યાણ થાય એવા હેતુથી આ લખાય છે.

લિ. તમારા શુભેચ્છક.

—[*]—

શ્રીજાનંદાશ્રમ-સમાચાર

(માર્ગશીર્ષ ને પૌષ)

શ્રીસદ્ગુરુપૂજન—શ્રીગીતાજયતી, શ્રીદત્તજયતી, ચદ્રમહાદય તથા મકરસંક્રાંતિના પુણ્ય-
દિવસોએ સૌ આશ્રમવાસીઓએ મળી પૂજાપાઠ શ્રીસદ્ગુરુદેવનું યથાવિધિ મહાપૂજન કર્યું હતું
ભજન પૂત થયા બાદ સૌને પ્રસાદ તથા ચરણામૃત અપાયા હતા.

મુખ્યબેટ—આ માસમાં નીચે પ્રમાણે મુખ્ય બેટ આવેલી છે—૩૧ ૧૧-૪-૦
શાહ અમૃતલાલ જગજીવન-જૂનાગઢ ૩૧ ૨૦-૦-૦ શ્રી દ્વારકાદાસ ખેતસી-કરાચી.
૩૧. ૧૦૬-૪-૦ શ્રી. અગ્નિતરાય હરિદાસ પારેખ-મુંબઈ. ૩૧ ૧૧-૮-૦ શ્રી. આણંદલાલ
ગોવિંદજી વકીલનાં પુત્રી બેન લલિતાભૈરીનાં હજનપ્રસંગની બેટ હા શાસ્ત્રી વિધનાથ
માધવજી-પોરબંદર ૩૧. ૩૦-૪-૦ પ્રાણજીવનદાસ પરમાણુદાસ ઠક્કર-નામદરોળીવાળા તરફથી
તેમના બંધુ જયતિલાલના હજન પ્રસંગની બેટ ૩૧. ૧૦-૦-૦ શ્રી વલ્લભદાસ ત્રિભુવન-
દાસ-બાયાવદર. ૩૧ ૫૧-૦-૦ સ્વ ગંગાબેન મૂળજીના આત્મકથ્યાણુચે, દર વર્ષે મામશર
વદિ ૧૩ના દિને આ રકમમાથી યાજ ધરવામાટે હા. શ્રી હરજી કરજન. (પૌષ)

મુખ્યબેટ—૩૧. ૫૦-૦-૦ શ્રી. પુરુષોત્તમ વલ્લભ-ડરખન ૩૧ ૫૦-૦-૦ શ્રી.
દુર્લભ વલ્લભ-ડરખન ૩૧. ૪૦-૦-૦ શ્રી. ભીમાભાઈ પુરુષોત્તમ-ડરખન. ૩૧. ૪૦-૦-૦
શ્રી ભગવાનદાસ દુર્લભદામ-ડરખન. ૩૧ ૪૦-૦-૦ શ્રી. જમનાદાસ પુરુષોત્તમ-ડરખન.
૩૧. ૧૫-૦-૦ શ્રી. ચમનલાલ હરગોવિંદ. ૩૧. ૨૦-૦-૦ શ્રી. દ્વારકાદાસ ખેતસી-કરાચી
૩૧ ૨૦-૮-૦ બાપી સરદારકુંવરબા-મહેલોલ. ૩૧. ૧૦૦-૦-૦ શ્રી અંબાશકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી-
જોરાવરનગરવાળા તરફથી પોતાના સ્વ પિતાશ્રીના આત્મકથ્યાણુચે આ રકમના બ્યાજમાથી
દર વર્ષે વૈશાખ સુદિ ૬ના દિને યાજ ધરવા નિમિત્તે.

સધુરુદ્ર ને રુદ્રાલિષેક—શ્રી માણેકલાલ નાનજી ચદારાણુ-ભાવનગર. શ્રી પ્રાગજી
દેવજી-કરાચીવાળા. શ્રી દુર્લભ વલ્લભ-ડરખન. ૨ સધુરુદ્ર. શ્રી. ગમનલાલ હરગોવિંદ સધુરુદ્ર. એક
સક્રતજન-મુંબઈ સધુરુદ્ર.

બોજન—આ માસમાં નીચેના ગૃહસ્થો તરફથી બોજનો આપવામાં આવેલ છે —
૩૧ ૪૦-૮-૩ શ્રી. કથ્યાણુજી કોલિદાસ રાઠિયા તરફથી તેમના પુત્રના આત્મકથ્યાણુચે
કાર્તિક વદિ ૧૨ના દિવસે બોજનખર્ચના ૩૧. ૨૪-૩-૬ શ્રી. અંબાશકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી-
જોરાવરનગર. ૩૧ ૫-૬-૩ શ્રી અંબાશકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી-જોરાવરનગર (ક્લાહા) (પૌષમાસ)
૩૧. ૨૫-૧-૦ સદ્ગત જયકૃષ્ણ ઇંદ્રજીના વિધવા સ્વ. કુવરબાઈના દરદી શ્રી. પ્રભાશકર
જમનાદાસ-પોરબંદરવાળાતરફથી બોજનના. ૩૧ ૭-૮-૦ શ્રી. સુરતરાય અંબાવીદાસ-જૂનાગઢ

આ માસમાં નીચેના ગૃહસ્થો તરફથી પૂજાપાઠમીની સેવામાં યાજ ધરાવવામાં આવેલ છે —

યાજ—૩૧ ૧-૪-૦ શ્રી. હમરાજ સ્વજી-રાણાવાવ. ૩૧ ૫-૦-૦ શ્રી. મૂળજી
પ્રાગજી-કરાચી ૩૧. ૫-૦-૦ સ્વ ગંગાબહેન મૂળજી-લીંબુડા તેમની વધીનિમિત્તે હા.
શ્રી. કરજનદાસ હરજી. ૩૧ ૧-૪-૦ શ્રી નારાયણદામ રણડાડાસ-પોરબંદર. ૩૧ ૧-૪-૦
શ્રી ટાકરસી ગોવિંદજી-કરાચી ૩૧ ૧-૦-૦ શ્રી વલ્લભસિંહ માનસિંહ-કુતિયાણા. ૩૧.
૧-૫-૦ શ્રી. આણંદલાલ ગોવિંદજી વકીલ-પોરબંદર. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. દેવશંકર ભાઈશંકર-કુડલા.

૩૧. ૧-૦-૦ શ્રી. ઉપેન્દ્રરાય મહારાણીદાસ દેશાઈ-ભાંગરોળ. ૩૧. ૨-૮-૦ શ્રી. જ્ઞેશંકર મયારામ ભટ્ટનાં સદ્ગત બહેન દેવકુંવરબાઈના આત્મકથ્યાણુચે ૨ ચાળના. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. શાસ્ત્રી ૩૩૧-જૂનાગઢ. ૩૧. ૧-૪-૦ સદ્ગત ગંગાબહેનના આત્મકથ્યાણુચે ચાળ હા. શ્રી. કરશનદાસ હરજી.

[પૌષભાસ] ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. દયાળસિંહ લાલસિંહ-જૂનાગઢ. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. માણિકલાલ નાનજી ચંદારાણના પુત્ર સદ્ગત કનુભાઈની સંવત્સરી નિમિત્તે ચાળ. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. મૂળશંકર જ્ઞાનજી વકીલ-ખીલખા. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. મણિબેન-ખીલખા. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. મૂળશંકર નરભેરામ પડિયા-મુંબઈ હા. શ્રી. અં. ના. જ્ઞેશી. ૩૧. ૧-૪-૦ વિ. જગનલાલ નરભેરામ-પ્રાક્ષ. ૩૧. ૨-૮-૦ શ્રી. મૂળજી પ્રાગજી-કરાંચી ૨ ચાળ. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. કરશનદાસ હરજી. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. પોપટલાલ તારાચંદ વકીલ-જૂનાગઢ. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. ગમનલાલ હરગોવિંદ-ડરખન. ૩૧. ૧-૪-૦ એક ભક્તજન-મુંબઈ. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. નારણદાસ રણછોડદાસ-પોરબંદર. ૩૧. ૧-૪-૦ બેન સુખજીયા-ખીલખા.

અખંડદીપકઃ—૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. નારણદાસ રણછોડદાસ-પોરબંદર. ૩૧. ૦-૮-૦ શ્રી. બળવંતરાય જ્ઞાનજી-મુંબઈ. ૩૧. ૦-૪-૦ શ્રી. વલ્લભસિંહ માનાસિંહ-કુતિયાણા. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. દેવશંકર ભાઈશંકર-કુંડલા. ૩૧. ૦-૪-૦ શાસ્ત્રી જ્ઞેશંકર મયારામ ભટ્ટ. (પૌષભાસ) ૩૧. ૦-૪-૦ શ્રી. દયાળસિંહજી લા. ડાકેર હા. શાસ્ત્રી મગનલાલ રામજી. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. મૂળશંકર નરભેરામ પડિયા-મુંબઈ હા. શ્રી. અં. ના. જ્ઞેશી. ૩૧. ૧-૦-૦ શ્રી. મોહનલાલ જગજીવન-પીલવાઈ. ૩૧. ૫-૦-૦ શ્રી. દુર્લભભાઈ વલ્લભ-ડરખન. ૩૧. ૬-૪-૦ શ્રી. પુરષોત્તમ વલ્લભ-ડરખન. ૩૧. ૨-૪-૦ શ્રી. ગમનલાલ હરગોવિંદ-ડરખન. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. નારણદાસ રણછોડદાસ-પોરબંદર.

પુસ્તકપ્રકાશનમાટે:—૩૧. ૧૦૦-૦-૦ સ્વ. ગંગાબેન મૂળજીના આત્મકથ્યાણુચે એક પુસ્તક છપાવવામાટે હા. શ્રી. હરજીભાઈ.

—[*]—

લેદજનક અવસાનો

જૂનાગઢનિવાસી ગુરુબંધુ શ્રી. વિઠ્ઠલજી વાલજી ઠક્કરના દેહાવસાનથી આનંદાશ્રમ-મંડળને એક ખોટ પડી ગણાય.

સદ્ગત વિઠ્ઠલજીભાઈ પૂ. કૃપાનાયના એક જૂના વયોવૃદ્ધ અને ભક્તિભાવવાળા શિષ્ય હતા. દેખાવે સાદા અને સામાન્ય લાગતા, છતાં તેમનામાં વેદાંતનું જિંદું જ્ઞાન ને ત્રીણી સમજ હતી, અને તેમને આખાં ગીતાજી કંકરથ હતાં; પૂજ્યપાદ કૃપાનાય તેમને “ચીથરે વીંટયું રતન” કહીને સંબોધતા. તેઓ એટલા બધા સત્સંગપ્રેમી હતા કે જૂનાગઢમાં શ્રી. પોપટલાલભાઈ વકીલને સાં નિલ નિયમિત અખંડ ચાલીશ વર્ષસુધી સત્સંગનો લાલ એકધારો તેમણે લીધો હતો. ફક્ત છેલ્લા ૪-૫ દિવસની માંદગી દરમ્યાન જ પોતે સત્સંગમાં આવી શક્યા નહોતા. આ ઉપરાંત શ્રીખીલખા-આનંદાશ્રમમાં પૂણિમા આદિના મહોત્સવપ્રસંગે અનુક્રમિત ઢાંગરી આપતા એટલુંજ નહિ, મરતુ કોઠાર

આદિની પરિશ્રમવાળા શારીરિક સેવામાં પણ આ છેલ્લી પુણિમાના પ્રસંગસુધી પણ તેમણે મુંગી રીતે ને નિરભિમાનપણે સેવા આપી હતી.

પૂજ્યપાદ કૃપાનાથ તરફનો તેમનો એવો ભક્તિભાવ હતો કે જ્યારે જ્યારે કૃપાનાથસમક્ષી વાતચિત થતી કે વ્યાખ્યાન થતાં ત્યારે ત્યારે તેમનું હૃદય ક્ષીભૂત થતું, ને આપમાં જગજગિવા આવી જતાં

આવા ભક્તિભાવવાળા ગુરુબંધુના જીવાત્માને જરૂર પૂ કૃપાનાથ શાંતિ આપશે, છતાં પણ તેમના ભક્તિભાવવાળા જીવાત્માને પરમશાંતિ મળે એવી આપણે સૌ પૂ કૃપાનાથના અનુયાયીઓએ-જ્યાં હોયએ ત્યાં સૌએ પ્રાર્થના કરીને સદ્ગત ગુરુબંધુશ્રી આપણો બંધુભાવ પ્રદર્શિત કરવો જોઈએ.

માંડળનિવાસી શ્રી ગોવિંદરામ સેવકરામ રાવળનું દેહાવધાન થયું છે તેઓ યુક્ત સનાતની અને પૂજ્યપાદશ્રી પ્રત્યે શ્રદ્ધાભક્તિ ધરાવતા. તેમણે 'માંડળમા' એક પુસ્તકાલયની પણ સ્થાપના કરી હતી તેમના આત્માને પૂ ગુરુદેવ શાંતિ આપવા કૃપા કરો !

મૈંદરડામાં જ્યારે શ્રી દયાળસિંહજીઆર્ષ, તથા શ્રી બાપુશરજીઆર્ષ દ્વારા પૂજ્યપાદશ્રીના પાદુકાજીની પદગમણી યથેચ્છા ત્યારે જેણે ધણુજ ભક્તિભાવપૂર્વક સેવા કરેલો તે બહેન દેવકુંવરબાઈ પણ સ્વર્ગવાસી થયાં છે જેઓ અમદાવાદ આનંદાશ્રમના માર્ગવાહક શ્રી. જયશર મથારામનાં, બહેન થાય છે તેમના આત્માને પૂજ્ય ગુરુદેવ શાંતિ આપવા કૃપા કરો !

લીંબુડાવાળા ગુરુબંધુ પ્રેમજી રાઘવ મીસ્ત્રીનું ગત માધ સુદિ ૨ ના દિવસે મુલાનવચે દેહાવધાન થયું છે. તેઓ પૂજ્યપાદશ્રી પ્રત્યે શ્રદ્ધાભક્તિવાળા હતા. પોતાના અવસાન પહેલાં માંડળીના સમયમા તેઓ પૂજ્યપાદશ્રીનો ફોટો પોતાની નજીકમાં રખાવતા, ને પૂજ્યપાદશ્રીના ચરણામૃતની ઇચ્છા થતાં ખાસ માણસ મોકલી બીલખા-આનંદાશ્રમમાથી તેમણે ચરણામૃત મંગાવ્યું હતું. તે પછી બીજે દિવસે તેમનું શરીર છૂટી ગયું તેમણે મુચકદ્યુહાની મીઠી તરીકે સેવા કરવા પોતાની ઇચ્છા પ્રદર્શિત કરી હતી તેમના પવિત્રાત્માને પરમશાંતિ આપવા પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવ કૃપા કરો !

જૂનાગઢનિવાસી ગુરુબંધુ શ્રી. માતીલાલ વલ્લભજી પંચ્યા ગત શક્તિક વદિ ૧૪ ને સોમવારે અવધાન પામ્યા છે તેઓ સરકારી ને ધર્માત્રદી હતા, એટલુંજ નહિ, પણ પૂજ્યપાદ કૃપાનાથ પ્રત્યે તેમનો દૈ શ્રદ્ધાભક્તિ હતાં. છેલ્લાં ૧૨ વર્ષથી તેઓ નિરતિપરાયણ હતા શ્રીગુરુપૂર્ણિમા આદિના મહોત્સવ પ્રમગનો લાભ લેવા તેઓ આનંદાશ્રમમાં આવી ઉપયોગી સેવા પણ પ્રેમપૂર્વક કરતા.

પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવ તેમના પવિત્રાત્માને શાંતિ આપવા કૃપા કરો !

પરચુરણમેદ [માર્ગશીર્ષ માસ]

- ૦-૪-૦ શ્રી. લાલચંદ્ર નેચંદ્ર-લાવનચર
૦-૪-૦ વિ. ગોવિંદલાલ દેવાચંદ્ર
૦-૨-૧ પરચુરણ
૨૫-૧-૧ શ્રી. વિદુષદાસ ગોરધનદાસ-કુટ્યા-
વાળા તરફથી
૧૭-૮-૦ " હર્ષદાસ મહારાણીદાસ દેસાઈ-
માંગરાળ તરફથી માસિક
૪૫ તથા મેટ વ્યાદિના
૫-૪-૦ " વિદુષદાસ ગોરધનદાસ તબા-
વેરાવળ
૦-૫-૦ પરચુરણ મંદિરથી
૨૫-૦-૦ શ્રી. યોગ રાજસી હવરાજ તરફથી
પુસ્તકપ્રકાશનમાટેના નવેશ્વરના
૦-૪-૧ પરચુરણ
૨-૨-૦ શ્રી. હવળ ઓધવળ-બાઈલા
કુતિયાણા આનંદાશ્રમના પાંચત્વન નિમિત્તે
મહાપૂર્ણેન યતાં નીચે પ્રમાણે મેટ—
૧-૦-૦ શ્રી. ખેંગારસિંહ રૂઝનાથસિંહ
૧-૦-૦ " રામસિંહ સુબળસિંહ
૧-૦-૦ " દયાળસિંહ લાલસિંહ
૦-૪-૦ " કરચનળ પ્રાણવન ઓજા
૦-૮-૦ " મળળ કલિદાસ
૦-૪-૦ " દેવચંદ્ર રણુકા
૦-૪-૦ " નાયાલાલ શિવચંદ્ર
૦-૪-૦ " દિલસુખલાલ નાયાલાલ
૦-૪-૦ " નાયાલાલ શિવચંદ્ર
૦-૪-૦ " નાયાલાલ શિવચંદ્ર
૦-૪-૦ " ધર્મેન્દ્રસિંહ મોહનસિંહ
૦-૪-૦ " રૂપસિંહ કલ્યાણસિંહ
૦-૪-૦ " રણનિતસિંહ ખેંગારસિંહ
૦-૪-૦ " માનસિંહ નયુસિંહ
૦-૪-૦ મેન નર્મદામેન મોહનલાલ
૦-૪-૦ " દેશમેન મોહનલાલ
૦-૨-૦ શ્રી. જલ્લભ માવજ

- ૦-૨-૦ મેન શાંતામેન માનસિંહ
૦-૨-૦ " મંચુમેન લલાતસિંહ
૦-૪-૦ શ્રી. માનસિંહ નંદલાલસિંહ
૦-૧-૦ મેન ચૌરીમેન દેવીસિંહ
૦-૪-૦ " હવેરમેન દેવીસિંહ
૦-૪-૦ " હરિમેન લાલસિંહ
૦-૪-૦ " ગોવંદરીમેન લાલસિંહ
૦-૨-૦ શ્રી. મોહનસિંહ માનસિંહ
૦-૪-૦ " મહેન્દ્રસિંહ રૂઝનાથસિંહ
૦-૪-૦ મેન મુક્તામેન મોહનલાલ
૦-૨-૦ આરવીના
૦-૪-૦ મેન પ્રેમલાલ યુમાનસિંહ
૦-૪-૦ શ્રી. દિલસુમાર રામસિંહ
૦-૪-૦ બાઈ રતનબાઈ જલમસિંહ
૦-૧-૩ પરચુરણ
૧-૦-૦ શ્રી. ડૉ. સુરેશ્વર તાણુચી
૦-૪-૦ " ચંપકલાલ કરચનળ માંક
૦-૪-૦ " ભક્ત ધરમશીભાઈ
૦-૩-૬ " વિનાયકરાવ
૦-૦-૮ પરચુરણ
શ્રી અમદાવાદ આનંદાશ્રમમાં નૂતનવર્ષના
વિનિતે તથા ક. સુ. પૂનમના વિનિતે મહાપૂર્ણ
મેટના—
૦-૫-૩ શ્રી. શાસ્ત્રી નેચંદ્ર મયાગમ ભટ્ટ
૦-૪-૦ " વિ. વ્યાલુભાઈ
૦-૪-૩ મેન દયાળૌરી ભટ્ટ
૦-૧-૦ શ્રી. વસુભાઈ ભટ્ટ
૦-૪-૦ " નેશલાલભાઈ
૧-૦-૦ મં. સ્વ. વિન્નાલકુનો મેન
૦-૪-૦ શ્રી. ગયાચંદ્રભાઈ
૦-૧-૦ " વૈભવજ
૦-૨-૦ " મંદલાલભાઈ ત્રિવેદી
૨-૬-૬ કા. શ્રી. જ. મ. ભટ્ટ

અમદાવાદ આનંદાશ્રમમાં કાર્તિકી પૂર્ણમાની

બેટ:-

- ૧-૪-૦ શ્રી. જ્ઞેશકર મયારામ બટ
 ૧-૦-૦ ચિ નિરંજન જ્ઞેશરામ બટ
 ૧-૪-૦ શ્રી. વાસુદેવ પુરુષોત્તમ
 ૧-૦-૦ „ જ્ઞેશલાલ પીતાનર
 ૧-૦-૦ „ રણુછોડભાઈ ગોડાલાલ
 ૧-૦-૦ „ રવિશકર મહાશકર રાવળ
 ૧-૦-૦ „ કરજીરાકરભાઈ શુક્લ
 ૧-૦-૦ „ અંનાલાલ જ્ઞેશલાલ
 ૧-૦-૦ „ પ્રો દેશાઈ સાહેબ
 ૦-૪-૦ „ વજેશકર મયારામ બટ
 ૦-૮-૦ „ જટાશકર જગજીવન
 ૦-૮-૦ „ મયારામ ચક્રભાઈ
 ૦-૮-૦ „ ત્રિભુવન મૂળજી
 ૧-૦-૦ બેન અનિલા જ્ઞેશરામ બટ
 ૦-૮-૦ „ સૌ. દયાગૌરી બટ
 ૦-૧-૩ પરચુરણ

- ૧૫-૬-૯ હા. શાસ્ત્રી જયશંકર મયારામ બટ
 ૧-૬-૩ પરચુરણ મહિરથી હા પૂજારી
 ૭-૦-૦ શ્રી. લાલશકર લલાનીશકર માંકડ
 પોરબંદરવાળા તરફથી સં ૨૦૦૨ના
 માગશરથી જેઠ ૨૦૦૨ પૂનમસુધી
 નિલદાન

- ૮-૧૨-૩ શ્રી અમદાવાદ આનંદાશ્રમમાં
 ૦-૨-૦ જ્યંતીપૂજનના
 ૦-૧૦-૩ ચંદુલાલ અંબાશકર
 ત્રિવેદી
 ૮-૦-૦ રવિ. ભાઈલાલ ભાઈ
 યાત્રિક તરફથી બા
 વ. ૧થી આસો સુદિ
 ૧૫ સુધીના

- ૧-૧૨-૬ „ મોજીદ આનંદાશ્રમમાં આસોમાં
 આવેલ બેટજ્યંતીપૂજનની
 ૦-૮-૦ શ્રી હરદત્ત દેવાશકર જોશી

- ૦-૪-૦ શ્રી. કમ્પાશંકર નાગરદાસ
 ૦-૪-૦ „ જોષીલાલ રણુછોડ
 ૦-૧૨-૬ „ પરચુરણ

૧-૧૨-૬

- ૧-૪-૦ બેન ગંગાબેન દોલતસિંહ હા. સુખજીબા
 શ્રી ગીતા જ્યંતીના દિવસે આનંદાશ્ર-
 મમાં પૂજ્યપાદશ્રીનું પૂજન થતાં બેટ:-
 ૧-૦-૦ શ્રી અંબાશકર ભાઈશકર ત્રિવેદી
 ૦-૬-૦ „ કરશનજી પ્રાણજીવન ઝોઝા
 ૦-૪-૦ ધ. ધણપ્રમશજી
 ૦-૪-૦ શાસ્ત્રી દયારામ મૂળજી
 ૦-૪-૦ „ મગનલાલ રામજી
 ૦-૪-૦ „ અંબાશકર નાનજી જોશી
 ૦-૨-૦ શ્રી. કરશનદાસ હરજી
 ૦-૨-૦ „ ત્રિભુવન વિદુલજી દવે
 ૦-૨-૦ „ મનસુખલાલ ગિરમશંકર
 ૦-૮-૦ બેન મણિબેન ત્રિવેદી
 ૦-૮-૦ „ જડીમેન ત્રિવેદી
 ૦-૨-૦ ચિ દીંદુલાલ, બટુક, રમા, તમા
 સાતિલાલ.

૩-૧૦-૦

- ૧-૦-૦ શ્રી. પ્રભુદાસ કાનજી દવે-જૂનાગઢ
 ૦-૪-૦ „ ચિ. નાનાલાલ મૂળશકર
 ૨-૦-૦ „ કેશવલાલ જ્ઞેશલાલ-મુખજી
 ૧-૪-૦ „ મનસુખલાલ દામોદર-લખનોરી
 દુંધારાજા તરફથી દૂધનિમિત્તે

શ્રી આનંદાશ્રમમાં દત્તજ્યંતીના પૂજન
 બેટ:-

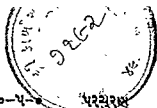
- ૧-૦-૦ „ અંબાશકર ભાઈશકર ત્રિવેદી
 ૦-૪-૦ પ. ધ. ધણપ્રમશજી
 ૦-૪-૦ શ્રી કરશનજી પ્રાણજીવન ઝોઝા
 ૦-૪-૦ શાસ્ત્રી દયાજી મૂળજી

- ૦-૨-૦ શ્રી. ત્રિલુપ્ત ત્રિકમલ દેવે
 ૦-૨-૦ " અંબાશંકર નાનલ જોશી
 ૦-૨-૦ " પૂનરી દક્ષપતરામ
 ૦-૨-૦ " મગનલાલ રામલ જોશી
 ૦-૨-૦ ચિ. જગદીશચંદ્ર મગનલાલ
 ૦-૨-૦ શ્રી. કરશનદાસ હરજી
 ૦-૨-૦ " વિ. જગનલાલ
 ૦-૮-૦ ખેત મહિખેત-જોશીવરનગર
 ૦-૮-૦ " જડાવખેત "
 ૦-૧-૬ શ્રી. કરશનદાસ હરજીનાં બાળકો
 ચંદ્રગૃહલુના દિવસે પૂજન ભેટ:-
 ૧-૦-૦ શ્રી. અંબાશંકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી
 ૦-૪-૦ સ. સ્વલપ્રકાશજી
 ૦-૪-૦ શ્રી. કરશનજી ઓઝા
 ૦-૪-૦ " દયારામ મજીજી
 ૦-૨-૦ ચિ. સ્વલપ્રસાદ અંબાશંકર જોશી
 ૦-૨-૦ " પૂનરી દક્ષપતરામભાઈ
 ૦-૨-૦ શ્રી. મગનલાલ રામજી જોશી
 ૦-૨-૦ " જગદીશચંદ્ર મ. જોશી
 ૦-૨-૦ " કરશનદાસ હરજી
 ૧-૦-૦ ખેત મહિખેત-જોશીવરનગર
 ૧-૦-૦ " જડાવખેત "
 ૦-૬-૦ શ્રી. મા. ના. ચંદ્રારાણા તરફથી
 લલુચંદ્રના પૂજનપાના
 ૦-૪-૦ તેમના તરફથી ભેટના હા.
 શ્રી. કરશનજી પ્રા. ઓઝા
 ૦-૪-૦ ખેત કરસુરખેત-ખીલખા
 ૭૮-૬-૦ શ્રી. રાજસી હવરાજ-મુંબઈ તર-
 ફથી હીસેવરના સાત્ત્વિક માસિક
 દાનના
 મુંબઈ આનંદાશ્રમ મુમુક્ષુ મંડળમાં શ્રીદત્ત-
 નવતીના દિવસે મહાપૂજન ભેટ:-
 ૨-૪-૦ એક ભક્તગન
 ૧-૦-૦ શ્રી. હિનાલાલ હ. પંજા
 ૧-૦-૦ " અગ્નિતરાય હરિદાસ પારેખ
 ૧-૦-૦ " હવનરામ મકનજી ભટ્ટ

- ૧-૦-૦ શ્રી ભાલુશંકર હરિશંકર
 ૧-૦-૦ " જૂપતરાય નરોત્તમદાસ
 ૧-૦-૦ " ખી. એસ. દેવે
 ૦-૮-૦ " હીલાધર વનમાળીદાસ
 હા. શેઠ દમોદરદાસભાઈ
 ૮-૧૨-૦
 ૦-૫-૩ શ્રી. ભક્ત દેવ્યાણુજી વીરજી-નીલાખા
 અમદાવાદ આનંદાશ્રમમાં કાર્તિક માસમાં
 આવેલી ભેટના:-
 ૮-૦-૦ સ્વ. શ્રી ભાઈલાલભાઈ તરફથી
 એક માસના ચાખના
 ૧-૧૧-૦ શ્રી. દેવાશંકર બાલકૃષ્ણ-ગોધરા-
 વાળાખંધુઓતરફથી
 ૦-૨-૦ " હરજી લક્ષ્મણભાઈ
 ૦-૨-૦ પરચુરણ
 ૮-૧૫-૦ હા. સાસ્ત્રી જયશંકર ભટ્ટ
 ૧-૦-૦ શ્રી. હવાભાઈ ધાધલ-ખીલખા
 મોજદડ આનંદાશ્રમમાં કાર્તિક માસની
 આવેલી ભેટના:-
 ૦-૨-૦ પરચુરણ
 ૦-૮-૦ શ્રી. હરદત્ત દેવાશંકર જોશી
 ૦-૮-૦ " હરનારાયણ દેવ્યાણુજી
 ૦-૮-૦ " મહિશંકર ઈન્દ્રાશંકર
 ૦-૫-૮ પરચુરણ હા. સુ. ૧૫ ના
 ૦-૦-૩ "
 ૧-૧૫-૬
 ૧-૦-૦ શ્રી. નરેન્દ્રમાર દયાળસિંહ
 ૦-૮-૦ " મહેન્દ્રસિંહ રંગનાથસિંહ
 ૦-૫-૦ " ચંદ્રકાંત જડાભાઈ
 ૦-૫-૦ " નારેન્દ્રરાય દિનકરરાય-નૂતાંગદ
 ૦-૪-૦ ખેત અમુકાખેત-ખીલખા
 ૧૪-૭-૬ શ્રી. લક્ષ્મીદાસ મોહનલાલની દેખની
 તરફથી સસનારાયણની દયા
 ૧ માસ કરેલી તેના કાંદાર-
 ખર્ચના.

- ૬-૦-૦ તેમના તરફથી સસનારાયણ
કથાની ભેટના.
- ૧-૦-૦ શ્રી. દેવશકર બાઈશકર-કુંડલા
- ૧-૦-૦ „ પોપટલાલ તારાચંદ વડીલ
- ૨-૦-૦ „ દયાળસિંહજી હા. કાકિર
- ૧-૪-૦ „ દેવશકર બાઈશકર-કુંડલા
દૂધભાટે
- ૧-૪-૦ „ દેવશકરબાઈ તરફથી ભેટ
- ૦-૦-૩ પરચુરણ
- ૧-૦-૦ શ્રી. જ્યેશકર મયારામ ભટ્ટ-
અમદાવાદ
- ૧-૧-૦ બેન સોનબાઈ બેન-ખીલખા
- ૦-૪-૦ „ અમુલાબેન આદિ „
(પૌષ માસ)
- ૨-૦-૦-૦ શ્રી હર્ષદરાય મહારાણીદાસ દેશાઈ-
માગરોળ તરફથી જપ વગેરેના
નન્યુઆરીના,
- ૧-૪-૦ „ મણિયકર હરજીવન-જોડિયા
- ૧-૦-૦ „ જાનુશકર જટારંકર રાવળ
- ૧-૦-૦ „ માણેકલાલ નાનજી અદારાણી
તરફથી દત્તજયંતીની ભેટ.
- ૧-૦-૦ તેમના તરફથી ગ્રહણતી ભેટ
- ૦-૮-૦ પરચુરણ ભેટ શ્રી મા. ના.
અદારાણી હા. શ્રી. ક. પ્રા.
ઓઝા
- ૧-૦-૦ બેન મણિબેન-ખીલખા હા પૂનરી
- ૦-૪-૦ „ કરચુરબેન „
- ૦-૮-૦ „ સુમળખા „
- ૧-૪-૦ શ્રી. અંબાશંકરબાઈ ત્રિવેદી મકર-
સંક્રાંતિની ભેટ
- ૧-૦-૦ શ્રી. અંબાશકર બાઈશકર ત્રિવેદી
- ૦-૪-૦ પૂ. ધ. સ્વલપ્રકાશજી
- ૧-૦-૦ શ્રી. કરશનજી પ્રા. ઓઝા
- ૦-૨-૦ „ મગનલાલ રામજી જોશી
- ૦-૨-૦ પૂનરી દલપતરામજી
- ૦-૪-૦ શાસ્ત્રી દયારામબાઈ
- ૦-૨-૦ શ્રી. ત્રિમુવનબાઈ

- ૦-૪-૦ વિદ્યાર્થી જગનલાલ
- ૦-૨-૦ શ્રી કરશનદાસ હરજી
- ૦-૦-૩ પરચુરણ
- ૧-૦-૦ બેન મણિબેન-જોરાવરનગર
- ૧-૦-૦ „ મણિબેન-ખીલખા
- ૦-૨-૦ શ્રી કરશનદામનું કુટુંબ
- ૦-૨-૦ ચિ. લલિતરાય અંબાશકર જોશી
- ૧-૦-૦ શ્રી. મોગરજી ઓધવજી-ખીલખા
- ૦-૨-૦ પરચુરણ
- ૧-૪-૦ „ અમૃતલાલ નગીનદાસ-સુરત
- ૨-૦-૦ „ કેશવલાલ જોશલાલ મણિયા
- ૩-૫-૦ „ બાલાબાઈ દયારામ-મંડળ
- ૧-૦-૦ „ ગોવિંદરામ સેવકરામ „
- ૨-૦-૦ „ માણેકલાલ ત્રિમુવનદાસ „
- ૧-૬-૦ „ માણેકલાલ જગન્નાથ રાવળ „
- ૭૮-૧૪-૦ „ શેઠ રામચંદ્રી જીવરામ-મુંબઈ
તરફથી મણિક સાંસ્ત્રિક દાનના
નન્યુઆરી માસના.
- ૧-૪-૦ „ મૂળશંકર નરજોરામ પડિયા
હા. શ્રી. અં. ના. જોશી
- ૦-૪-૦ „ મૂળશંકર કાનજી વડીલ
- ૦-૨-૦ „ કરશનજી પ્રા. ઓઝા
- ૧-૦-૦ „ કેશવજી ઝીણુબાઈ
- ૧-૦-૦ „ પુરુષોત્તમ રામજી-જૂનાગઢ
- ૧-૪-૦ „ જડુરામબાઈ-લીલુપ્પ
- ૧-૦-૦ ચિ. જીવજીલાલ અમૃતલાલ
- ૦-૧-૮ પરચુરણ હા. પૂનરી
- મુંબઈ આનંદાશ્રમ મુમુક્ષુ મંડળમાં મકર-
સંક્રાંતિની ભેટ—
- ૨-૪-૦ એક ભક્તજનન
- ૦-૮-૦ શ્રી. અમયાલાલબાઈ
- ૦-૮-૦ „ લીલાધરબાઈ
- ૨-૦-૦ „ અરજી કરમજી
- ૧-૦-૦ „ કાળિદાસ ઉકાભાઈ-જીના
- ૧-૦-૦ „ ભદ્રસિંહ પ્રતાપસિંહજી
- ૦-૮-૦ ચિ. ચણિકુમાર દયાળસિંહજી
- ૧-૪-૦ બેન દયરાબાઈ ભાગવત-જૂનાગઢ

- ૧-૪-૦ બેન દુર્ગાબહેન-જૂનાગઢ
 ૦-૨-૦ વિ. જગજીવન મોનજી
 ૨-૦-૦ શ્રી. કેશવલાલ જેઠાલાલ મજીડીયા
 ૦-૩-૬ માગશર માસમાં-મેજીદજી
 આશ્રમમાં આવેલી બેટના
 હા. શ્રી. હ. રે. જોશી
 ૮-૪-૦ શ્રી. અમદાવાદ આશ્રમમાં બેટ હા.
 શાસ્ત્રી જયશંકર મ. ભટ્ટ.
 ૮-૦-૦ સ્વ. ભામણલાલભાઈ
 તરફથી માસિક
 યાજના
 ૦-૪-૦ પરચુરણ

૮-૪-૦

- ૦-૪-૦ વિદ્યાર્થી જેસુખલાલ-પ્રાદી
 ૨-૦-૦ શ્રી. દયાળસિદ્ધજી હા. જૂનાગઢ
 ૧-૪-૦ „ માણિકલાલ નાનજી ચંદારાણી
 મકરસંક્રાંતિની બેટ હા. ક. પ્રા.
 ઓઝા

- ૦-૫-૦ પરચુરણ
 ૦-૮-૦ શ્રી. દુર્લભ વલ્લભના તરફથી લઘુરૂદ્રના
 ૦-૪-૦ „ ગમનલાલ તરફથી લઘુરૂદ્રની બેટ
 ૦-૧૦-૦ એક ભક્તજન લઘુરૂદ્ર પૂજાપો
 તથા બેટ
 ૫-૪-૦ શ્રી. પ્રેમજી રાધવ-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ „ ગોવિંદજી પ્રભુજી-આલીદર
 ૦-૨-૦ બેન કરતુરબેન-ખીલખા
 ૦-૮-૦ ગોવિંદલાલ રેવાચંકર સસ-
 નારાયણની કથાનો પૂજાપો
 તથા બેટ હા. અં. ના. જોશી
 ૦-૬-૬ પરચુરણ હા. પૂજારી
 ૦-૬-૦ શ્રી. દલપતરામભાઈ વહીવટદાર
 ખીલખા
 ૦-૧-૩ બેન સુખજીખા-ખીલખા
 ૧-૦-૦ વિ. જગજીવન મોનજી
 ૧-૦-૦ વિ. પોપટલાલ પ્રેમજી
 ૧-૦-૦ બેન મણિબેન-જોરાવરનગર
 ૦-૨-૦ „ કરતુરબેન-ખીલખા
 ૦-૨-૦ „ સુખજીખા
 ૦-૮-૦ શ્રી. બાબા વિરમદાસ-જોરાવરનગર

— [*] —

ગ્રાહક બંધુઓને વિનંતિ

જે જે બંધુબહેનોનાં લવાજમો બાકી હોય તેમણે આ માસિક મળ્યા પછી તુરત પોતાનાં લવાજમ મોકલી આપવાં જોઈએ, કારણકે જેમનાં લવાજમો ચઢેલાં છે તેમને વી. પી. કરવાનાં છે એટલે વી. પી.થી ત્રણ આના વધારે ખર્ચ નકામું લોગવતું ન પડે. લવાજમ મોકલતી વેળા પોતાનો ગ્રાહક નંબર તથા પોતાનું શિરનામું ધરાવર જણાવવું જોઈએ.

વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ પો.-ખીલખા.

— [*] —

પૂજનના સ્વર

મુંબઈમાં 'શ્રીમન્નાથસત્સંગમંડળ' તરફથી મહાશિવરાત્રિના પવિત્ર તહેવાર નિમિત્તે પરમપૂજ્ય શ્રીસદ્ગુરુદેવતું પૂજન તા. ૧લી માર્ચ ૧૯૪૬ માઘ વદિ ૧૩ને શુક્રવારે રાત્રિના ૯ વાગે વિશ્રામલુવનમાં થશે.

— [*] —

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ ॥

આનંદં બ્રહ્મણો વિદ્વાન્ ન વિમેતિ કુતશ્ચન ।

અર્થઃ—આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને જાણનાર ઠાઠથી પણ ભય પામતો નથી.
તૈત્તિરીય-ઉપનિષત્

વર્ષ ૧૪ શ્રું]

સંવત્ ૨૦૦૨ માઘ

[અંક ૯ મો

શ્રીનાથસદ્ગુરુની શ્રીદક્ષિણામૂર્તિરૂપેસ્તુતિ

[લેખક.—કાવ્યકાર દ. ગૌ નવલખા]

[શાદૈવવિકીરિત]

યોગ-જ્ઞાન-સ્વધર્મકર્મક્રમમાં, રૂડી રીતે રાખતા,
દ્વૈતાદ્વૈતજ ક્ષેત્રભાવ જનના, કાઢી બધા નાખતા,
મુદ્રામાત્રથી મોહરાગ હણી જે, શોધે બધો બુદ્ધિને,
વેદ છે “દ્વુ” “નાથ” કેવરૂપ તે, શ્રીદક્ષિણામૂર્તિને ૧

જેનાથી અમનસ્ક નિત્ય વિચરી, સંસારસિંધુ તક,
જેથી તર્કવિતર્ક સર્વ તણને, નિર્શક થઈને ફરે;
જેથી મસ્તદશામહિ વિચરતો, દુઃખો બધાં જે હરે,
એવા શ્રીગુરુદેવને દ્વુ નમી, આઠે પહોરો સ્મરે ૨

જેની પૂર્ણ કૃપાવિના નહિ ઝુટે, સંસારનાં બંધનો,
જેનો નિર્મલ બોધ દંડરૂપ છે, અજ્ઞાની કિનાંધનો;
જેથી તત્ત્વમસિ મહાવચનના, સાક્ષાત્કારો થતા,
તે શ્રીસદ્ગુરુ નાથ હાથ મહતાં, સંતાપ સર્વે જતા. ૩

ઊગે જ્ઞાનશાંક શ્રેષ્ઠ ઉરમાં, અજ્ઞાન તેથી રજે,
નાસે દુઃખોત્પાદક ચિત્તભ્રમ સૌ, બ્રહ્મે જઇ તે ભજે;
જેથી ચિત્તની વૃત્તિ શીતળ થતી, હેમંતવારિ સમી,
એવા શ્રીગુરુદેવને હલુ સ્મરે, આઠે પહોરો નમી. ૪

—[*]—

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન]

મંત્રજપના પુરસ્ચરણ નિમિત્તે કરવામાં આવતા એક યજ્ઞમાં ભાત ખાઈ શકાય.

- ઇષ્ટમંત્રનું કે ગાયત્રીમંત્રનું પુરસ્ચરણ કરવું હોય ત્યારે પ્રથમ ક્ષૌર કરાવી, સ્નાનસંધ્યાદિ કરી, તે મંત્રના પુરસ્ચરણનો સંકલ્પ કરવો. પછી પુરસ્ચરણ પૂરું થતાંસુધી નિયમપૂર્વક નિત્ય થઈ શકે તેટલો જપ કરવો. પવિત્ર વિચાર ને પવિત્ર વર્તન રાખવાં, સાત્ત્વિક આહાર પરિમિત લેવો, તાંબૂલ ન ખાવું, વ્યસનોથી દૂર રહેવું, બ્રહ્મચર્ય પાળવું, ને ખાટલાપર ન સૂવું.

શુભ વિચાર સેવો છો તેમ પ્રીતિથી ને જાગૃતિથી સેવતા રહેશો.

સર્વે જીવો ને સર્વ જડ જગત બ્રહ્મમાં કલ્પિત હોવાથી વસ્તુતાએ બ્રહ્મરૂપજ છે એવો વિચાર મનમાં સ્થિર કરતા રહેશો.

ઇષ્ટમંત્રનો જપ કરવા માંડતાં પહેલાં સંસારમાંથી પોતાનું મન પાકું વાળી, ઇષ્ટદેવના મહિમાના વિચારવડે ઇષ્ટદેવમાં પ્રેમ વધારી, ઇષ્ટદેવમાં મનને જોડવું. એવા પ્રયત્નથી મનની એકાગ્રતા વધવા માંડશે. જપ કરતાં લય કે વિક્ષેપ થાય તો તેને દૂર કર્યા કરવા.

અવિકારી પરિણામવાદ એટલે ઉપાદાનકારણ વિકાર પામ્યાવિના કાર્યરૂપ પરિણામને પામે છે એવો વાદ. જેમ સોનું વિકાર પામ્યા વિના ઘરેણાંરૂપ થાય છે.

તમારું સમયપત્રક યોગ્ય જણાય છે. પ્રીતિ ને સાવધાનતા રાખી તે પ્રમાણે વર્તી મનની શુદ્ધિમાં, સાવધાનતામાં, સ્થિરતામાં, સૂક્ષ્મતામાં ને શાંતિમાં વધારો કરતા રહેશો.

તીવ્ર વૈરાગ્યવડે અને બ્રહ્માકારવૃત્તિ કરવાના ઉત્સાહવાળા પ્રયત્નવડે ક્ષયાય દોષ દૂર થવાથી પ્રકાશ, શાંતિ ને સુખનું ભાન થવા લાગશે.

સત્ત્વગુણો સામાન્ય વધારો થઈ રમેગુણ તથા તમેગુણ કેટલેક અંશે દબાય ત્યારે જે સત્ત્વગુણના વધારાવાળો મનનો સ્વભાવ થાય તે દેવસ્વભાવ, અને જ્યારે સત્ત્વગુણો વધારે વધારો થઈ રમેગુણ તથા તમેગુણ અત્યંત ખસહીન થઈ જાય ત્યારે મનનો જે શુદ્ધ સત્ત્વગુણવાળો સ્વભાવ થાય તે ઈશ્વરસ્વભાવ સમજવો. સત્ત્વગુણો વધારો થવાથી ક્ષમા દયા, સ્વૈર્ય, શાંતિ, ક્રાંતિ વૈરાગ્ય ને પ્રસન્નતાદિ મનના શુભગુણો વધતા જાય છે.

શાસ્ત્રની આજ્ઞા માનવી તથા ઈશ્વરનું સ્મરણધ્યાન કરવું તે ઈશ્વરપ્રતિનું

કર્તવ્ય, સદ્ગુરુદેવની આજ્ઞાપ્રમાણે વર્તવું તથા તેમની સેવા કરવી તે સદ્ગુરુપ્રતિનું કર્તવ્ય, બંધુઓને યથાશક્તિ આશ્રય આપવો તે તેમના પ્રતિનું કર્તવ્ય, ને મનુષ્યાને પ્રસંગને અનુસરીને યથાશક્તિ આશ્રય આપવો ને તેમના ઉપર દયા તથા પ્રેમ રાખવાં તે તેમના પ્રતિનું કર્તવ્ય ગણાય છે.

રત્નેશુણના તથા તમોશુણના ધર્મે જે પાતાના અંતઃકરણમાં રહ્યા હોય તેને સારી રીતે ઓળખી તેમને બલહીન કરી દૂર કરવાનો પ્રયત્ન ધૈર્ય ને સાવધાનતા રાખીને કરવાથી, ભંસ્ત્રિકા પ્રાણાયામ કરવાથી, ઇશ્વરની ને શ્રીસદ્ગુરુની ભક્તિથી, મનને સમભીવવડે પ્રસન્ન રાખવાથી, સાત્ત્વિક પુરષોના સંગથી, બ્રહ્મધારણાથી, સાત્ત્વિક આહારથી ને સાત્ત્વિક પ્રવૃત્તિથી મનના સત્ત્વગુણમાં વધારો કરી શકાય છે.

ચિત્તને પ્રસન્ન રાખવાથી રત્નેશુણ તથા તમોશુણ ક્ષીણ થઈ ચિત્ત તપે છે-નિર્ભળ થાય છે-તેથી તે ઉત્તમ પ્રકારનું તપ ગણાય છે.

ચિત્તની પ્રસન્નતા મનુષ્યાનાં સર્વ દુષ્ટોને દૂર કરવામાં સમર્થ મનાય છે શોક-ખેદ-ચિંતા-વિષાદ-એ તમોશુણનો ધર્મ દહેવાય છે.

બ્રહ્મવિચાર, બ્રહ્મધ્યાન, ને સંસારના વિષયોની તૃણાના પરિત્યાગથી ચિત્તની સૂક્ષ્મતા વધે છે.

મંદપ્રારબ્ધથી અવયાસીને તેના પરમાર્થના અવધાસમાં વિધ્નો આવે છે. તે વિધ્નો દૂર કરવા તેણે શુભવિચાર, ને શુભ પ્રવૃત્તિ આદિ ઉપાયો કરવા જોઈએ, તથા ઇશ્વરની ને સદ્ગુરુની સેવા કરવી જોઈએ.

(ચાલુ)

—[*]—

હું કોણ છું ?

[લેખક—શ્રી કરશનજી પ્રાણજીવન ઓઝા]

પાતાનું ખરું કર્યાણું ઇન્દ્રિયનાર પ્રત્યેક સન્ન મનુષ્યે વિચાર કરવો જોઈએ કે 'હું કોણ છું?' હું નામરૂપથી જણાતા દેહ, ઇન્દ્રિય, મન, બુદ્ધિ કે અહંકારરૂપ છું? અથવા દેહ, ઇન્દ્રિય, મન આદિના સંધાતરૂપ છું? અથવા એ એક એકથી કે તેમના સંધાતથી કોઈ ભિન્ન વસ્તુ છું? વિચાર કરવાથી તેને જણાય છે કે હું નામ નથી. મને ઓળખનાગ અમૃતલાસ કહે છે, પરંતુ જન્મ સમયે મને અમૃતલાસ કહેતા નહોતા, ધરવાળાઓએ જન્મને બારમે દિવસે નામ પાડ્યું તેઓએ એ સમયે કાશીરામ નામ રાખ્યું હોત તો આજે મને ઓળખનાગ કાશીરામ એ નામે મારી સાથે વ્યવહાર કરતું અને હું પણ મને કાશીરામ સમજત હું પૂર્વ જન્મમાં અમૃતલાસ ન કહેવાતો, ગર્ભમાં અમૃતલાસ કહેવાતો ન હોતો, શરીર નાશ પામ્યા પછી અમૃતલાસ કહેવાઈશ નહિ. અમૃતલાસ એવું નામ તો કેવળ ધરવાળાઓએ નિર્દેશ કરેલો સાંકેતિક રજૂ છે આ નામ એક એવું કલ્પિત છે કે જે ઇન્દ્રિયોએ સારે ફેરવી શકાય મનુષ્યને પહેલા મૂળનામનું અભિમાન હોય છે, પાછળથી ફેરવેલા નામનું અભિમાન ઉપજે છે આ પ્રમાણે નામમાત્ર કલ્પિત છે. વિવેકી પુરુષ આ ગદસ્ય સમજે છે કે 'હું નામ નથી.' જ્યારે હું નામ નથી, સ્થિર: નામની નિર્દારત્વતિથી હું સુખી દુઃખી શામળે થાઉં? જે મનુષ્ય નામની

નિંદા-સ્તુતિમાં સમભાવે રહી શકતો નથી, તે મનુષ્ય નિંદા-સ્તુતિવડે સુખી-દુઃખી થાય છે. ખરી વાત તો એ છે કે નામ તો વ્યવહારપૂર્વક છે, છતાં નામની નિંદાસ્તુતિ સાંભળી મનુષ્ય હર્ષ-શોક કરે છે. આ સમજ અધ્યાસરૂપ છે-બ્રાતિરૂપ છે. જો કે નામવડે નામી ઝાળખાય છે, છતાં વાસ્તવિક રીતે નામનો નામીસાથે લેશ પણ સંબંધ નથી. આ સમજ યાદી થાય તો ભ્રમ દૂર થાય છે. શ્રીકૃષ્ણભગવાન ભક્તનાં તત્ત્વવેત્તા પુરુષનાં લક્ષણ બતાવતાં કહે છે કે:—

‘તુલ્યનિન્દાસ્તુતિ:.....’ (ગીતા ૧૨-૧૯)

‘તુલ્યનિન્દાત્મસંસ્તુતિ:.....’ (ગીતા ૧૪-૨૪)

(તે જ્ઞાની નિંદા અને સ્તુતિમાં સમ છે.)

ખરી વાત એ છે કે અમૃતલાલ દેહનું નામ છે, હું તો આત્મા છું એટલે અમૃતલાલ એવું નામ ‘હું’ નથી.

એ રીતે રૂપવાળો દેહ પણ હું નથી, કારણ દેહ જડ છે, અને હું ચેતન છું. દેહ ઉત્પત્તિ, વૃદ્ધિ, ક્ષય અને નાશવાળો છે. હું અજ, અમર અને અવિનાશી છું. બાળપણમાં દેહ નાનો હતો, જુવાનીમાં દેહ ક્ષાત્યો કૃત્યો હતો, અણદે વૃદ્ધાવસ્થામાં દેહને અપક્વ દોષ લાગુ પડ્યો એટલે દેહ ઘટતો જાય છે, પણ હું બાળપણ, જુવાની અને વૃદ્ધાવસ્થા એ ત્રણે અવસ્થાઓને બાણવાળો, એ ત્રણે અવસ્થાથી બુદ્ધો એનો એજ નિર્વિકાર છું. શરીરની અવસ્થા બદલાઈ છે, હું બદલાયો નથી. શરીરને છ વિકાર લાગુ પડે છે, હું-ચેતન તો નિર્વિકાર છું. આથી નક્કી થયું કે શરીર ‘હું’ નથી કાર્ષ અભિમાન કરે કે ‘શરીર હું છું’ તો આ અભિમાન દેહાધ્યાસ કહેવાય, અને તે મિથ્યા છે. શરીર હું નથી એમ સમજનાર શરીરના માનાપમાન અને શરીરનાં સુખદુઃખમાં સર્વથા સમ રહે છે. હું શરીરથી સર્વથા પૃથક્કું છું, એમ તત્ત્વવેત્તા સમજે છે એમ શ્રીભગવાન કહે છે.

‘સમઃ શત્રૌ ચ મિત્રે ચ તથા માનાપમાનયોઃ’ । (ગીતા. ૧૨-૧૮)

‘માનાપમાનયોસ્તુલ્યઃ’ (ગીતા ૧૪-૨૫)

‘સમદુઃખસુખઃ’ (ગીતા ૧૪-૨૪)

વિચાર કરવાથી સિદ્ધ થાય છે કે આ જડ શરીર હું નથી, આ શરીરનો હું જ્ઞાતા છું. મનુષ્ય ભ્રમથી શરીરમાં આત્માભિમાન કરી શરીરના માનાપમાન અને સુખ-દુઃખથી સુખીદુઃખી થાય છે. વારંવાર યાદ રાખવું કે શરીર હું નથી.

એ રીતે ઇન્દ્રિયો પણ હું નથી, લાઘ-પગ કપાઈ જાય, આંખો ફૂટી જાય અને કાનો બહેરા થઈ જાય તોપણ હું જોવો ને તેવો પૂર્વવત્ રહું છું, મરતો નથી. જો હું ઇન્દ્રિય હોત તો એના વિનાશથી હું વિનાશ પામત. થોડો પણ વિચાર કરવાથી સાબિત થાય છે કે હું જડ ઇન્દ્રિય નથી. હું તો ઇન્દ્રિયોનો દ્રષ્ટા અને જ્ઞાતા છું.

એ રીતે હું મન પણ નથી. સુષુપ્તિ અવસ્થામાં મન નથી રહેતું, પણ હું તો રહું છું. એથી જાણ્યા પછી મને એ વાતની ખબર છે કે હું સુષુપ્તે સ્તિતો હતો. હું મનનો જ્ઞાતા છું. સુષુપ્તિ અને મૂર્છિત અવસ્થામાં મનની અનુપસ્થિતિદાળમાં બીજાની દૃષ્ટિમાં ભારી જીવિત અવસ્થા પ્રસિદ્ધ છે. મન વિકારી હોવાથી તરેહતરેહના સંકલ્પ-વિકલ્પ કર્યા કરે છે. મનના આ સંકલ્પ-વિકલ્પનો હું જ્ઞાતા છું. ખાવાપીવા વખતે,

સ્નાન કરતી વખતે કે બીજાની વાત સાંભળતી વખતે જો મન બીજી તરફ જાય તો એ એ કામોમાં ભૂલ થઈ જાય છે, જો હું સચેત થઈ જાઉં તો કહું છું કે મારું મન બીજી તરફ ચાલ્યું ગયું હતું, તેથી મારી ભૂલ થઈ ગઈ. મનવિના કેવળ શરીર અને ઇન્દ્રિયો સાવધાનીપૂર્વક કામ કરી શકે નહિ, મન ચચલ અને ચલિત છે, પણ હું ચેતન રિધર અને અચલ છું હું મન નથી.

એ રીતે હું બુદ્ધિ પણ નથી, કારણ બુદ્ધિ પણ ક્ષય અને વૃદ્ધિસ્વભાવવાળી છે. હું ચેતન ક્ષય-વૃદ્ધિથી સર્વથા રહિત છું બુદ્ધિમાં મદતા, તીવ્રતા, પવિત્રતા, મલિનતા, સૂક્ષ્મતા આદિ વિકાર હોય છે, પણ હું ચેતન બુદ્ધિની એ સર્વ રિચિતિઓનો જાણવા-વાળો છું હું કોઈ સમય કહું છું કે આ વખતે મારી બુદ્ધિ ઠીક નથી કે ઠીક છે બુદ્ધિના વિચારને અને નિર્ણયને હું જાણું છું બુદ્ધિ દસ્ય છે, હું એનો દ્રશ્ય છું, આથી સદા સમજાય છે કે બુદ્ધિથી કેવળ હું પૃથક્ છું હું બુદ્ધિ નથી.

એ રીતે હું અહંકાર નથી, મારા અહંકારને હું ઓળખું છું મારો અહંકાર દસ્ય છે, હું અહંકારનો દ્રશ્ય છું.

એ રીતે હું અજ્ઞાન નથી. અજ્ઞાન દસ્ય છે, હું અજ્ઞાનનો દ્રશ્ય છું વિચાર કરવાથી જાણાય કે હું નામ, રૂપ-રેઠ, ઇન્દ્રિય, મન, બુદ્ધિ, અહંકાર, અજ્ઞાન પ્રત્યુત્પન્ન નથી નામ, રૂપ-રેઠ, વર્ણ, આશ્રમ, ઇન્દ્રિય, મન, બુદ્ધિ, અહંકાર અને અજ્ઞાન અસત, જડ ને દુઃખરૂપ છે એ બધાથી બધી રીતે હું અતીત, પૃથક્, ચેતન, સાક્ષી, જ્ઞાતા, સત, નિત્ય, અવિનાશી, અવિકારી, અક્રિય, સનાતન, અચલ અને સમસ્ત સુખ-દુઃખોથી રહિત કેવલ શુદ્ધ આનંદસ્વરૂપ આત્મા છું.

જેમ લોટો, ઘોડો, ગોળો, ઘર અને મેડ એ પાંચે ઉપાધિઓ પૃથક્ જતાં પણ તેમાં રહેલું આકાશ એક જ છે તેમ શબ્દાદિ પાંચે વિપ્રો પૃથક્ જતાં પણ એ પાંચે વિષયોનું ઇન્દ્રિયોદ્વારા અનંકરણી વૃત્તિને જે જ્ઞાન થાય છે તે જ્ઞાન-જડવૃત્તિરહિત શુદ્ધજ્ઞાનસ્વભાવ-એક જ છે.

હું આત્મા સદૃપ, ચિદૃપ અને પરમાનંદરૂપ છું.

પરબ્રહ્મ પણ સામ્યધનંદરૂપ છે, એમ ઉપનિષદ જણાવે છે.

આત્મા એજ પરબ્રહ્મ છે એમ તે બંનેનું એકપણું ઉપનિષદમાં જણાવ્યું છે.

આત્મા જ્ઞાનનો વિષય થતો નથી, પણ જ્ઞાનસ્વરૂપે વિષયજ્ઞાન જ છે. જ્ઞાનના વિષયજ્ઞાન જડ પદાર્થ અને જડ પદાર્થને આકાર થયેલી અનંકરણી જડવૃત્તિ એ જોને દૂર કરતાં જડ પદાર્થને અને અંતઃકરણી જડવૃત્તિને પ્રકાશનારું જે ઉપાધિરહિત શુદ્ધ ચેતન છે તે બ્રહ્મ છે એ બ્રહ્મ હું છું એવો દૃઢ નિશ્ચય કરવો એનું નામ બ્રહ્મજ્ઞાન છે.

આ શુભ વિચારવડે નક્કી થયું કે આત્મા-પરબ્રહ્મ મારું સાચું સ્વરૂપ છે.

કલેશ, કર્મ અને ક્ષયના પાપોથી મોકળા થઈ પરમ શાન્તિ અને પરમાનંદની પ્રાપ્તિને વાસ્તે મનુષ્ય-શરીરની પ્રાપ્તિ થઈ છે. મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરવો એ મુખ્ય કર્તવ્ય છે. મોક્ષ મેળવવો એ પરમ પુરુષાર્થ છે મનુષ્યશરીરવડે સંસારસાગર તરી શકાય છે. ભરોગ શ્રીસદ્ગુરુવૈષ્ણવડે વેગન્તવિચાર અને યોગ સાધનરૂપ ઔપધથી દૂર કરી શકાય છે.

મૂંઝા માથુસની પેઠે વૃત્તિથી રહિત એટલે શાન્ત થઇને રહેવું એ તત્ત્વજ્ઞાન છે. તત્ત્વજ્ઞાન મેળવવાની જિજ્ઞાસા થાય કે વિવેક, વૈરાગ્ય, વિચાર, સદાચાર અને દૈવી સંપત્તિ મેળવવાની અગત્ય છે.

કલિકાલમાં ધૈર્યનું શરણુ લીધા વિના અંતઃકરણને વૃત્તિરહિત રાખવું મુશ્કેલ છે. બાહ્યદૃષ્ટિએ પ્રતીત થતું દૃશ્ય મિથ્યા છે, કુત્સિત છે, સાતિશય દોષવાળું છે અને પરિતાપક છે, એમ સમજી દૃશ્ય નથી એવા જ્ઞાનવડે મનથી દૃશ્યનું નિરાકરણ કરી ઉત્કૃષ્ટ આનંદરૂપ મોક્ષમુખ શુદ્ધ, અચલ અને સૂક્ષ્મ અંતઃકરણમાં પ્રકટાવવું.

ધૈર્યની શરણુગતિ સ્વીકારવાથી વિદ્યેષ દૂર થઈ શાન્તિ પ્રાપ્ત કરાય છે.

તમેવ શરણં ગच्छ सर्वभावेन भारत ।

तत्प्रसादात्परं शान्तिं स्थानं प्राप्स्यसि शाश्वतम् ॥ (ગીતા ૧૮-૬૨)

‘હે ભારત ! તમે મન, વાણી ને શરીરથી તે ધૈર્યરૂપ શરણુને પામો. તેમની કૃપાથી તમે અંતઃકરણની વૃત્તિરહિત અસંપ્રગાત સમાધિરૂપ ઉત્તમ શાન્તિને તથા મોક્ષરૂપ નિલસથાનને પામશો.’

પરમેશ્વરની શરણુગતિથી તેઓની કૃપાવડે અજ્ઞાન નાશ થશે. અજ્ઞાનનો નાશ થવાથી વિજ્ઞાનાનન્દધન પરમાત્માને પ્રાપ્ત કરાશે-એ રૂપ થવાશે.

પ્રમુખાસિવાસ્તે અનન્યભાવથી શુભ પ્રયત્ન કરવો. પ્રભુસ્વરૂપ બની જવું એ મનુષ્યનું પરમ કર્તવ્ય છે. (મહાત્માઓની પ્રસાદીમાંથી ઉદ્ધૃત)

—[*]—

શિવરાત્રિ તથા પાટોત્સવપ્રસંગે શિવસ્વરૂપ શ્રીસદ્ગુરુની અર્ચના

[લેખિકા:—વેદાંતતીર્થ, કાવ્યતીર્થ, વેદાંતરત્ન, દર્શનભૂષણ, વ્યાકરણ વિશારદ, વિદ્યાપારિજાન, વ્યાખ્યાનસરસ્વતી, અભિનવભારતી કુમારી નિર્મલાદેવી.]

મહાપુણ્યમથી શિવરાત્રિ પર્વણી ! સત્યં શિવં સુન્દરમ એ નિર્મલતમ માર્ગના પથિકના અંતરમાં, હૃદયોમાં, પ્રાણોમાં એકજ ગુંજન ઊડતું હતું કે “શિવમસ્તુ સર્વજગતઃ” અને દશે દિશાઓમાં શિવનત્વની નિર્મળ સત્તા, ચૈતન્ય રક્ષિત ઝળહળતી હતી. અહા ! કરી સુંદર શિવમકત્તવિરનારણી શિવરાત્રિ ! એના સુત્રર્ણુ પ્રભાતે શિવસ્વરૂપ, કિંચિદ્યોતિષ્માન્ સંતની અર્ચનાનો મહાન લાભ મળ્યો આ એક આકિંચત “નિર્મળ” બાલિકાને ! વાહ પ્રભો ! દયાલો ધૈર્ય ! તારે ચરણે મારું કૃતલ મસ્તક નમે છે.

મારા પિતાતુલ્ય, પરમભગવદીય શેઠ દામોદરદાસ માધવજી કે જેઓ શ્રીનાથ ભગવાનના અનન્ય ભક્ત છે અને મારા પિતાથી (જમનાદાસ એચ. સંઘવી જે. પી.) નાં ચિર મિત્ર છે, તે પુણ્યાત્માના અંતરે મારા પ્રભો પુત્રીવત્ કે તેથી અધિક આદર અને પ્રેમ છે. એથી કટલીયે વાર શ્રીસદ્ગુરુનાં પૂજનમહોત્સવોમાં મને લાલ આપી ઝાણી બનાવી છે.

માધવભુવનમાં હું ભક્તિશીલા સા. લક્ષ્મીબેનને અને મારા પિતાતુલ્ય ધીરજલાલ સાંકળિયા એડવોકેટને સાથે લઈ શિવરાત્રિએ પ્રા. ૧૦ાં વાંગે અને પાટોત્સવ પ્રસંગે પ્રાતઃ ૬ાં વાગતાં પહોંચી, સર્વ ભક્તમંડળથી હોલ ભરાયેલો હતો. પૂજના આસને હું બેઠી,

શ્રી, હીરાલાલ મહારાજે મંત્રાચારી શરૂ કર્યા, શ્રી નાયગ્રેમી રઘુનાથભાઈ પૂજની વ્યવસ્થામાં ખરાબર ખ્યાલ આપતા હતા.

પૂજા પ્રારંભ થતાં કણ્ઠભરમાં અસંખ્ય તંત્રગો મારા મગજપરથી પસાર થઈ ગયા. વીજળીને વેગે !—

“અહા ! આ કંઈ મહાવિભૂતિની પૂજા કરવા બેઠી છું ! જે શ્રીનાથભગવાન (બ્રહ્મવિદ્યપરિણ મહાત્મા શ્રીનથુરામશર્માજી)ની વાણીમા દેવી સરસ્વતીનો વાસ હતો. જેમનાં મુખકમળપર અખંડ સ્વચ્છયર્ષની તેજસ્વિતા હતી આત્માનુભૂતિની સુધમા હતી. સૌરાષ્ટ્ર-ભૂમિ શોકભરે વહેને, આતુર હૃદયે એક મહાત્માની પ્રતીક્ષા કરતી રાતી હતી ક્યાં છે સ્વલ્પતેજોધારી વિગ્રે ? ક્યાં છે સ્વધર્મપરિપાલક વૈશ્વે ? ક્યાં છે નીતિમાન પવિત્ર ગૃહસ્થાશ્રીઓ ? અને ક્યાં છે ધર્મના સ્તભરૂપ, પવિત્ર આચાર્યો ? સુર સરસ્વતીની અર્ચના ક્યા અંતર્હિત ધર્મ ગર્ભ ? ક્યાં છે અધ્યાત્મવિદ્યાઆસંગ ? અરેરે ! અરેરે..... સૌરાષ્ટ્રની પુણ્યભૂમિનું એ મૂક રદન ઈશ્વરે સાબાલ્યુ અને પાઠવી એક દિવ્ય વિભૂતિ ! બિલખા—આનંદાશ્રમના નાથનિવાસ મંદિરમા જર્મએ તો હજુ પણ અનુભવાય છે ત્યાં અક્ષય શાંતિના ઝરા.....દર્શન થાય છે શ્રી ગિરનારની તળેટીનાં તે દિવ્ય વિભૂતિ ! આનંદિત કરી ગર્ભ ! આલોકિત કરી ગર્ભ મુમુક્ષુઓનાં, આતોનાં, ભક્તોનાં અંતરોને ! અને અંતર્હિત ધર્મ ગર્ભ શાશ્વત સમય માટે પોતાના શિવસ્વરૂપમા !”

પૂજા સમયે માઈ હૈકુ આનંદથી નાચી ઊંકચુ પણ કંઈકે રડતું પણ હતું જે આ પુણ્યભૂતિ, દિવ્યવિભૂતિનો પવિત્ર દેહ હોત તો મારો જીવનમાર્ગ, કેટલો આલોકિત બનતે ? પણ આનંદ એ રીતે હતો કે મારા પૂ. માતાપિતા (સૌ. ઇન્દ્રાણદેવી, શ્રી જમનાદાસ એચ સધવી જે. પી) શ્રી નાથભગવાનના કૃપાપાત્ર ભક્ત અને શિષ્ય હોવાથી કેટલીયે વાર અમારે ઘેર પધાર્યા હતા સારે સારે મુજ બાળકોને દર્શનના મહાલાભો મળ્યા હતા. હું તદ્દન નાની થી બાળકી તે વખતે તેઓશ્રીની સન્મુખ શ્લોકો બોલતી હતી. તેઓ ખુશખુશ થતા હતા અને મને બહુજ આશીર્વાદ આપતા હતા તે પુણ્યથીત મહાત્માનો મારા પગ વરદ હરત હતા !

તેઓશ્રીની પ્રુનિત પાદુકાપ્રક્ષાલન સમયે અનુભવતી હતી કે મારા યુગયુગના કર્મભંગો પ્રક્ષાલિત ધર્મ રજા છે ચંદનઅર્ચનસમયે અતર તેમની પ્રુનિત સૌરભથી મહેકતું હતું નૈવેદ્યનો મહાયાગ અર્પણ કરતી વખતે જીવનનૈવેદ્ય પણ તેમને ચરણે ધર્યું. કારણ સર્વાત્મ-ભાવના સાચા સમર્પણ સિવાય પરમતત્ત્વની ઉપલબ્ધિ થાય શું ? મક્તગૃહિતમનસેડમનસે ચ તુમ્યં વત્તં મયા મમ મનસ્તદિદં ગૃહાણ ! સારપંથી પ્રેમનાં પુષ્પે અર્પ્યા સ્વારખાદ આરતી, આર્તગ્નોની આતિને દૂર કરનારા મહાત્માની આરતી આ “ નિર્મળ ” શિશુ જીતારી રહેલ છે ! કેવી ભગવદ્લીલા !

વદન હો ! વદન હો ! સદ્ગુરો !

૨ તારણકાર ! આપના પ્રુનિત પાદારવિદે

પ્રણુતિ પ્રવણ પ્રસ્તાવણિ !

વક્ષિણામૂર્તિદ્રાક્ષિણ્યં લઢ્ઢ્વા વક્ષિણમર્ગતઃ ।

કૈલાસે કાન્તિમાનાસ્તે નાયુરામો મહાયજ્ઞઃ ॥

ઈશ્વરોપાસના

(પૂજ્યપાદશ્રીનાથભગવાન)

સર્વે પ્રદં ભક્તસુખાવહં ચ, પુષ્પાયુધારિ પ્રણતાપ્રયં ચ ।

ત્રિલોકનાથં મહાપંથનાથં ભજસ્વ નિત્યં પ્રાણતાપિનાથમ ॥

સર્વમંગલમાર્ગદેવે શિવે સર્વાર્થસાધકે । શરણ્યે ત્ર્યંબકે ગૌરિ નાગાયણે નમોસ્તુ તે ॥
ૐ હે ઇશ્વર ! હે આનંદરૂપ ! હે કલ્યાણરૂપ ! હે કૃપાસાગર ! હે સર્વશક્તિમાન ! હે સર્વજ્ઞ !
હે પરમાત્મદેવ ! હું આપનો છું, હું આપને શરણે છું. મારાં કર્મકૃતિસાર આપની ગ્રેષ્ણાથી
દિવસ અને રાત કાચાથી, વાચાથી ને મનથી હું જે કર્મ કરું છું તે સર્વે હું આપને
અર્પણું કરું છું. આપ મારી ભુદિને શુદ્ધ કરો, આપના સ્વરૂપવિષે મારા મનને જોડવાની
કૃપા કરો, અને જન્મમરણવાળા દુઃખરૂપ સંસારથી મને છૂટો કરો, તથા આપના
પરમાનંદસ્વરૂપની મને પ્રાપ્તિ કરાવો. ૐ શાન્તિઃ શાન્તિઃ શાન્તિઃ

ઇતિ સ્વાર્થ ઇશ્વરોપાસના

નોંધ. ૧ આ ઇશ્વરોપાસના ને આગળ જણાવેલી પ્રાર્થનાઓ સવારે પથ્થરમંથી
ઊઠવાની પહેલાં, પંછી સ્નાન કરીને, અને રાત્રે સુવાની પહેલાં એમ ત્રણ વાર જરૂર
કરવી જોઈએ. જો તેમ ન બને તો જેટલી વખત બને તેટલી વખત કરવી.

૨ આ ઇશ્વરોપાસના પોતે કરે, અને ખીજને તે કરવાનો ઉપદેશ કરે.

અથ સ્વપરાર્થ ઇશ્વરોપાસના

જે મનુષ્યોને વધારે પ્રાર્થના કરવા ઇચ્છા હોય તેમણે ઉપર જણાવેલી પ્રાર્થનાની
સાથે નીચે જણાવેલી પ્રાર્થના કરવી.

હે ઇશ્વર ! હે પરમાનંદમૂર્તિ ! હે મંગળમૂર્તિ ! હે મનોહર મૂર્તિ ! હે સર્વજ્ઞ ! હે
સર્વશક્તિમાન ! હે પરમાત્મદેવ ! આપ પ્રાણિમાત્રને આનંદમાં રાખો, અને પ્રસન્ન થઈ આપના
પરમાનંદસ્વરૂપની તેમને જલદી પ્રાપ્તિ થાય એવાં સદ્ગુણો, પુણ્ય ને ભક્તિ તેમની પાસે
આનંદથી કરાવો એવી મારી પ્રાર્થના છે.

શ્લોક

આનંદમૂર્તિ સુખકલ્પવૃક્ષં કુમારનાથં વિદ્યુતપ્રપંચમ ।

યજ્ઞાધિનાથં પરમપ્રકાશં નમામિ વિશ્વભરમીશિતારમ ॥

હરે રામ હરે રામ રામ રામ હરે હરે । હરે કૃષ્ણ હરે કૃષ્ણ કૃષ્ણ કૃષ્ણ હરે હરે ॥

ૐ શાન્તિઃ શાન્તિઃ શાન્તિઃ

શુદ્ધ હૃદયથી આ પ્રાર્થના કરવાથી મનોવાંછિત ફલની પ્રાપ્તિ ચર્ચા જીવને આ લોકમાં અને
પરલોકમાં સુખની પ્રાપ્તિ થાય છે.

ઇતિ સ્વપરાર્થ ઇશ્વરોપાસના સમાપ્ત

ઉપર જણાવેલી પ્રાર્થનાથી પણ વધુ પ્રાર્થના કરવાની જોમને ઇચ્છા હોય તેમણે
નીચે જણાવેલી પ્રાર્થના કરવી:—

પરમાત્માના આનંદસહિત તેમને પ્રણામ.

શાંતાકારં ભુજગશયનં પદ્મનાભં સુરેશં, વિદ્યાધારં ગગનસદૃશં મેઘવલ્લુ શુભાંગં ।
લક્ષ્મીકાન્તં કમલનયનં યોગિભિધ્યાનગમ્યં, વન્દે વિષ્ણુ ભવભયહરં સર્વલોકેનાથ ॥

પરમાત્માને પ્રણામ

નમો બ્રહ્મણ્યદેવાય ગોબ્રાહ્મણહિતાય ચ ।

જગદિતાય કૃષ્ણાય ગોવિંદાય નમો નમઃ ॥

• કર્પૂરગૌરં કરુણાવતારં, સસારસારં ભુજગેન્દ્રહારં ।
સદા વસન્તં હૃદયારવિન્દે ભવં ભવાનીસહિતં નમામિ ॥

સ્તુતિ

ત્વમેવ માતા ચ પિતા ત્વમેવ, ત્વમેવ બંધુશ્ચ સખા ત્વમેવ ।

ત્વમેવ વિદ્યા દ્રવિણં ત્વમેવ, ત્વમેવ સર્વં મમ દેવદેવ ॥

જેમને શકરની સ્તુતિ કરવી હોય તેમણે નીચે પ્રમાણે સ્તુતિ કરવી—

શાંતે પદ્માસનસ્થે શશિધરમુકુટં પંચવક્ત્રં, ત્રિનેત્રં,

શુભં વજ્રં ચ ખડ્ગં પરશુમલયદં દક્ષિણાંગે વહન્તં ।

નાગં ચારાં ચ ઘંટાં વરહમરુચુતં સાંકૃશં વામભાગે,

નાનાલંકારચુક્રં સ્થેરિકમભિનિભં પાર્વતીશં નમામિ ॥

બ્રહ્મેન્દ્રવિશ્વવાદિસુશયિતાય, દેવાધિદેવાય દિગંબરાય ।

અનંતકલ્યાણગુણાર્ણવાય, ગિવાસમેતાય નમઃ શિવાય ॥

વેદાંતવેધાય મહોદયાય, કૈલાસવાસાય શિવાધવાય ।

શિવસ્વરૂપાય સદાશિવાય, શિવાસમેતાય નમ શિવાય ॥

પાર્વત્યા સહિતં ગિરીન્દ્રશિખરે મુક્તામયે મુન્દરે,

પીઠે સંસ્થિતમિન્દુજેખરમહુર્નાથાદિગંસેવિતં ।

પંચાસ્યં ક્ષિપિરાજકંકણધરં ગંગાધરં શુભિન્,

ત્રયશ્ચં પાપહરં નમામિ સતતં પદ્મામનસ્થં શિવં ॥

વન્દે દેવમુખાપતિં સુરશુભં વન્દે જગત્કારણં,

વન્દે પત્રગણપણં મુગધરં વન્દે પશુનાં પતિમ્ ।

વન્દે સૂર્યશશાંકવહ્નિનયનં વન્દે મુકુન્દપ્રિયં,

વન્દે ભક્તજનાશ્રયં ચ વરદં વન્દે શિવં શંકરમ્ ॥

નમ શિવાય સાંખ્યાય હરયે પરમાત્માને ।

પ્રણુતકંક્ષાનાશાય યોગિનાં પતયે નમ ॥ ૨ ॥

તોટક ૭૬

શુભ ધ્યાન ધરૂં શુભ વાણી વહું, પરમારથનાં બહુ કાર્ય કરૂં ।

ધીમંત બર્તુ શ્રીમંત બર્તુ, શુભવંત બર્તુ બલવંત બર્તુ ॥ ૧ ॥

શુચિ પ્રેમ દયા વળી શૌર્ય ધરૂં,

વીરતા ધીરતા ધરી હું વિચરૂં ।

સહુ શક્તિ પ્રલો મુજમાં પ્રગટા,

પ્રગટી પ્રભુધ્યાનમહીજ વહો ॥ ૨ ॥

ગુણજ્ઞતા

[શ્રીશારદાપીઠાધીશ્વર શ્રીમજ્જગદ્ગુરુ શ્રીશંકરાચાર્યસ્વામી શ્રી ૧૦૦૮
શ્રીઅભિનવસચ્ચિદાનંદતીર્થજી મહારાજ તરફથી સંપ્રાપ્ત]

નંબર ૪૯૫

સવારી મુકામ વીલછા તા. ૧૬-૩-૪૬

મોમુદીતિ નશ્વેતોઽતિતરામેવ શ્રીચિત્તવૃણીસ્થાઽઽનંદાશ્રમસંદર્શનેન । મય
ચલ્લૈક્ષિપ્મહિ વયમિમમાશ્રમમેતદ્ વ્યવસ્થાપકમંડલીસમાદરસમાહૂતાઃ ।

પ્રમોદભરતુંદિલં નો માનસંયતેતદ્ વ્યવસ્થાપક વ્રહ્મચારિવ્રહ્મપ્રકાશ, કરશનજીપ્રાણ-
જીવન ઓજા, દયાલસિંહ લાલસિંહ ઠાકોરાઃ શ્રદ્ધાભક્તિભરસંભૂતાં સત્કૃતિમતન્વન્ત-
યાઽઽશ્રમપ્રકાશિતાન્વિવિધાન્ધાર્મિકાન્ગ્રંથાનર્પયામ્વમ્બુજશારદાપીઠગ્રન્થભાંડારાર્થમ્ ।

વિવિધધાર્મિકાધ્યાત્મિકગ્રંથરચનપ્રકાશન—વિદ્યામંદિરાસ્થાપન—માસિકપત્ર-
પ્રકટનાદિ સફલકર્મસંદોદેન ગુર્જરસૌરાષ્ટ્રજનતોપકૃતિ ભૂમાનંદમાસ્વચિદ્માનંદા-
શ્રમરથાનં નૃનમેવાન્વર્થમિતિ દૃઢં પ્રતીમો વયમ્ ॥

શ્રીરમોમારમણચરણનલિનયુગલીપરિસરે વયમિદમાશાસ્મહે હૃદા મુદા ચ વદયમાધ-
મસંસ્થાપકોદ્દેશં સફલં વિદધાનો લોકકલ્યાણકૃચ્ચિરં જીવાદિતિ સર્વમથદાતમ્ । શ્રીઃ ।

શ્રીમજ્જગદ્ગુરુ શંકરાચાર્ય શ્રીદ્વારકા શ્રીશારદાપીઠ

ભાવાર્થઃ—આજે આ પવિત્ર આનંદાશ્રમમાં અમારું આગમન થતાં અમારું
આંતઃકરણ બહુ પ્રસન્ન થાય છે. આ આનંદાશ્રમના વ્યવસ્થાપક મંડળમાંના શ્રીચલ્લૈક્ષ્મી
પ્રજ્ઞપ્રદાશય, શ્રી. કરશનજી પ્રાણજીવન ઓજા અને શ્રી. દયાળસિંહજી લાલસિંહજી દોરે
શ્રદ્ધાભક્તિયુક્ત અમારો સત્કાર કરી આનંદાશ્રમના સર્વ ધાર્મિક ગ્રંથો પણ શ્રીશારદાપીઠ
ગ્રંથભાંડારમાટે અર્પણ કર્યા તે બ્લેઝ અમેને ધણી પ્રસન્નતા ઉપજી છે.

અનેક આધ્યાત્મિક ધાર્મિક ગ્રંથો, પુસ્તકાલય, પ્રકાશનવ્યવસ્થા, સંસ્કૃત વિદ્યાલય ને ધાર્મિક
પ્રચારાર્થે પ્રયત્ન થતું “આનંદાશ્રમ” માસિક વગેરે સનાતનધર્મપ્રચારનાં ઉત્તમસાધનોદ્વારા આ
આનંદાશ્રમ સંસ્થા શુભશત કાર્યાવાહી પ્રવ્રત્તિ દેખાણુ કરી રહી છે એમ અમારું નિશ્ચિત મતુચ્ચ છે.

શ્રીરમાપતિ તથા શ્રી ઉમાપતિનાં ચરણુંકમલોમાં અમારી હાર્દિક પ્રાર્થના છે કે આ સંસ્થા-
મહાતમાપીના ઉદ્દેશોને સફલ કરવા ઉપરાંત લોકકલ્યાણ કરતી ઇતી ચિરકાલપર્યંત શ્રેષ્ઠ પ્રાપ્ત કરે.

ગુણજ્ઞતા

[શ્રીશારદાપીઠાધીશ્વર શ્રીમજ્જગદ્ગુરુ શ્રીશંકરાચાર્યસ્વામી શ્રી ૧૦૦૮ શ્રીઅભિનવ-
સચ્ચિદાનંદતીર્થજી મહારાજ તરફથી સંપ્રાપ્ત]

NO. ૪૯૬

તા. ૧૬-૩-૧૯૪૬

વીલછા

વયમામૂલપૃઢં સમવાલોકિપ્મહિ શ્રીકરણસિંહ લાલસિંહ ઠાકોરેણ તથા
શ્રીદયાળસિંહ લાલસિંહ ઠાકોરેણ સહ્યગ્રથિતં “Mahatma shreeman Nathu-
ram Sharma” and “Anandashram” इतीदं ग्रन्थद्वयं प्रमोदेन,
ग्रन्थाचिमौ सरलया हृदयहृमया चांऽऽग्लभाण्या निबद्धौ ॥

ગ્રન્થયોરનયોસ્સનાતનધર્મમર્મ, વૈદિકીસંસ્કૃતિઃ, આચ્યાત્મિકં તત્ત્વં,
શ્રીનથુરામશર્મચરિતં તથાઽઽનંદાશ્રમકાર્યાણિ સમુદ્દિશ્વિતાનિ ધરીર્ષતંતે ।

મગ્યનિબન્ધારાશિમૌ સાર્વદિકસાર્વત્રિકૈદિકામુષ્મિકપારમાર્થિકમેય' પ્રાપ્તુ-
યાતૈ ધોદ્ધારકાધીશસ્ય ભગવત' કૃપયાડમિત્યેતિ શિવમ્ ।

શ્રીમજ્જગદ્ગુરુ શંકરાચાર્ય સ્વામીશ્રી અભિનવસચ્ચિદાનંદતીર્થજી મહારાજ
શ્રીદ્ધારકા શારદાપીઠ

શબ્દાર્થ — અમોએ શ્રી કર્ણસિંહ લાલસિંહ કાકર તથા શ્રી દયાળસિંહ લાલસિંહ
કાકરે “ મહાત્મા શ્રીમન્નથુરામશર્મા ” તથા “ આનંદાશ્રમ ” એ અને પુસ્તકો ઘણાજ
પ્રેમથી સુંદર રીતે રચેનાં છે તેનું અમોએ આજે સારીરીતે અવલોકન કર્યું છે -

આ અને ગ્રંથો મનોહર અત્રિજીભાષામા રચાયેલાં છે એટલું જ નહિ પરંતુ, તેમાં સનાતનધર્મનું
રહસ્ય, વૈદિક સંસ્કૃતિ, આધ્યાત્મિક મિહાત સાથે પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નથુરામશર્મા-આચાર્યજીનું
સંક્ષિપ્ત જીવનચરિત્ર તથા આનંદાશ્રમની આપુ ધર્મકર્મ વ્યવસ્થાનો ઉદ્દેશ્ય દરવામાં આપ્યો છે

છેવટે શ્રીદ્ધારકાધીશ ભગવાન્તી અનુપમ કૃપાદ્વારા પારમાર્થિક શ્રેયને પ્રાપ્ત કરવા
આ અને લેખકો ભાગ્યશાલી થાઓ એવા અમારા ભગલ શુભાશીર્વાદો છે

શ્રીમજ્જગદ્ગુરુ શંકરાચાર્ય સ્વામીશ્રી
શ્રી અભિનવસચ્ચિદાનંદતીર્થજી મહારાજ દ્વારકા શારદાપીઠ

— [*] —

॥ સનાતનધર્મપ્રવૃત્તિ ॥

પૂજ્યપાદ શ્રીશારદાપીઠાધીશ્વર જગદ્ગુરુ શંકરાચાર્યજી શ્રી શ્રી ૧૦૦૮
શ્રી અભિનવસચ્ચિદાનંદતીર્થજી સ્વામી મહારાજ જેઓ દ્વારકાપીઠાધીશ્વર છે તેઓ
ખીલખામાં શ્રીરાવનેશ્વર ધર્માલયમાં પધારતાં પોલીસપાર્ટી, બેંક અને અધિ-
કારીવર્ગ તથા ખીલખાના નાગરિકોએ તેમનું સુંદર સ્વાગત કર્યું હતું તેઓશ્રી
“સનાતનધર્મ” એ વિષયપર પ્રવચન કરે છે તેઓશ્રીના પાંચદિવસપર્યંતના
પ્રવચનમાં કર્મ, જ્ઞાન અને ભક્તિસાથે વેનંતોપદેશ આપતો, ને તેઓશ્રી સ્વમુખે
પૂજ્યપાદ કૃપાનાથ અને આનંદાશ્રમનો વારંવાર ઉદ્દેશ્ય કરતા હતા નામદાર
દિવાનસાહેબ શ્રી મણિલાલ ઉદાણી સાથે તેઓશ્રી શ્રીઆનંદાશ્રમમાં પધાર્યા
હતાં ને વિધિપૂર્વક તેઓશ્રીનું પૂજન કરવામાં આવ્યું હતું પૂજન થઈ રહ્યા
બાદ તેઓશ્રીએ સનાતનધર્મનું રહસ્ય અને પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનું પ્રાકટ્ય ને
ઉદ્દેશ એ વિષયપર સુંદર પ્રવચન કર્યું હતું તથા આનંદાશ્રમદ્વારા શુજરાત
કાઠિયાવાડ અને જગતભરનું ભંગળ થાઓ એવા શુભાશીર્વાદો આપ્યા
હતા ત્યારબાદ શ્રી દયાળસિંહજીમાર્ગએ પણ આવા મહાવિદ્વાન ને સૌમ્ય-
મૂર્તિ શ્રીશંકરાચાર્યજીમહારાજના પ્રયાસદ્વારા સનાતનધર્મની રક્ષા અવરથ થશે,
અને પૂજ્યપાદશ્રીનો ઉદ્દેશ ફક્તભૂત થશે, ને તે માટે આપણે સૌ ભાગ્યશાળી
હીએ એમ પ્રાસંગિક વિવેચન કરી આભાર પ્રદર્શિત કર્યો હતો.

પ્રવચન થઈ રહ્યા પછી તેઓશ્રીએ શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સનાતનધર્મવિદ્યા-
લયના શાસ્ત્રીઓ તથા વિદ્યાર્થીઓને દક્ષિણા આપી હતી ભજનધૂન થયા બાદ
સૌને પ્રસાદ ચરણામૃત અપાયાં હતાં.

॥ ૐ ॥

શ્રી મુખર્ધ રામબાગમાં 'શ્રીમન્નાથ સત્સંગ મંડળ' તરફથી ઉજવાયેલો

શ્રીમન્નાથપ્રભુનો પાટોત્સવ

[સંપાદક:-શ્રી. રૂપસિંહ હરિસિંહ રાણા]

પરમપૂજ્યચરણ કૃપાસિંધુ સદ્ગુરુ પરમાત્મા શ્રીમન્નાથ ભગવાનનો ૧૨મો પાટોત્સવ શ્રીમન્નાથ સત્સંગમંડળે ધામધૂમથી શ્રદ્ધા ને ભક્તિભાવપૂર્વક ભવ્ય રીતે ઉજવ્યો હતો. મુખર્ધમાં આવી રીતે પાટોત્સવ ઉજવવાનો પુનિત પ્રસંગ આ પહેલોજ હતો. કૃપાર્ણવ નાથની અમોઘ કૃપાથી એ પ્રસંગ ધારવા કરતાં પણ વિશેષ સિદ્ધિતાપૂર્વક ઉજવાયો હતો. ખરેખર! નાથની દયાથી શ્રી. ના. સં. મંડળના સભ્યોના હૃદયની ભાવના ફળી હતી.

મનુષ્ય દ્રોષ્ટ અહંત્વ રાખે છે. અગર જો દૃઢ શ્રદ્ધા ને ભક્તિભાવે કાષ્ઠપણ મનુષ્યે શુભકાર્ય આરંભે, તો અવસ્ય તે કાર્યને પ્રભુ પોતાનું ગણી સાંગોપાંગ અપૂર્વ શોભાસ્પદ બનાવી પરિપૂર્ણ કરે છે. આ વાતનો સ્પષ્ટ સાક્ષાત્કાર થયો, એ વિદિત કરતાં આનંદ થાય છે.

જે સ્થળનું નામોચ્ચારણ કરતાં પુરુષોત્તમ પ્રભુ રામચંદ્રજીનું સ્મરણ થાય, એ સુપ્રસિદ્ધ રામબાગમાં ઉપરોક્ત ઉત્સવ ઉજવવાનું અગાઉથી નિશ્ચિત થયું હતું. નાણુવામાં આવ્યું હતું કે, “રામબાગના શેડીઆઓ ધર્મકાર્યોપ્રતિ સહાનુભૂતિ ધરાવનારા છે,” અને તે સહ હતું. પાટોત્સવ માટે તેઓ પ્રતિ રામબાગની માગણી તેઓએ બહુ પ્રસન્નતાથી સ્વીકારી હતી.

પરમ પૂજ્ય નાથપ્રભુનાં જેઓએ દર્શન કર્યાં છે, તેમજ તેઓશ્રીની અમૃતમય વાણી ને કલ્યાણકર ઉપદેશનો લાભ મેળવ્યો છે તેઓને તો નાથપ્રભુના અવતારી દિવ્ય જીવનનો પરિચય હોય છે, પણ જેઓને તે લાભ મળેલ નથી, તેઓ આ મહાપરોપકારી સંતને જાણે, અને તેઓશ્રી પ્રણીત વેદાંત, ભક્તિ, યોગ આદિના અદ્ભુત ગ્રંથો મેળવી વાંચે, એ ધર્મપ્રચારની દૃષ્ટિએ જનતા બહોળા પ્રમાણમાં ઉત્સવમાં લાભ લઈ શકે, એ સારૂ આમંત્રણ પત્રિકાઓ છપાવી મોટા પ્રમાણમાં ધર્મસ્થળોમાં તથા જિહ્વાસુઓમાં આપી હતી, અને તેથી શુભ હેતુ પાર પડ્યો જણાતો હતો.

સભાહોલ બહુ આકર્ષક ને સુંદર બન્યો હતો. કાચનાં અનેક ઝુમરો લટકતાં હતાં, તેમાં ઘણા વિદ્યુત દીપકો ઝગમગી રહ્યા હતા. કાચના મોટા તકતાઓમાં દીપકોનાં પ્રતિબિંબો પડતાં બેવડા દીપકો દૃષ્ટિગોચર થતા હતા. આ રીતે સભાહોલ શણગારાયેલો હતો.

ઉપરોક્ત હોલમાં પરમસુંદર ને આનંદસ્વરૂપ પરમકૃપાળુ પૂ. સદ્ગુરુદેવનાં મોટાં દિવ્ય જમીજ એક ઉચ્ચ સ્થાનપર રાખવામાં આવેલા સુંદર સિંહાસનઉપર પધરાવ્યાં હતાં. સિંહાસનઉપર રેશમી ઝીંક જરી ભરેલો સુંદર ગાદીઓ બિઠાવ્યો હતો. ચારે બુલે કેળના સ્યંઝ હતા અને આબુઆબુ રંગબેરંગી સુગંધી પુષ્પોની ગળી આચ્છાદિત કરેલ હતી. સિંહાસનની ઉપર સાચા જરીના લપાનું સુશોભિત જત્ર ધરવામાં આવેલ હતું. સદ્ગુરુભક્તોએ યથાશક્ય સદ્ભાવે પોતપોતાની સેવા અર્પી હતી. પરમકૃપાળુ નાથનાં જમીજ પણ નવાંજ બનાવ્યાં હતાં, અને તે પણ બહુ થોડા સમય પહેલાંના દિવ્ય દેહનાં સ્વરૂપનાં કર્યાં છે. દર્શન કરતાં નયનોમાં હર્ષાશ્રુ આવી જતાં હતાં, અને હૃદયમાં ભક્તિ-ભાવની અનેક ઊર્મીઓ ઊઠતી હતી.

સમારંભની શરૂઆત વેદપાઠી ભૂદેવોના વેદધોષથી ચઢ હતી. પછીથી કૃપાનાથનાં ભવાન્ધિતારક પૂ. પાદુકાજીનું પોડશોપચારથી મહાપૂજન કર્યું હતું, અને પછી પૂ. જમીજનું

પૂજન કર્યું હતું શ્રી. નારાયણસભાર્થ (જમખોજપુરવાળા)એ પ્રભુપ્રાર્થના વાંચી હતી, અને શ્રી જતનજીભાઈએ પૂ શ્રીમન્નાથમગવાનનો આદેશ વાંચી મંજાળાવ્યો હતો.

પાય વાગ્યા પછી શ્રી મગનલાલેભાઈનું હરિકીર્તન ચર ચયું હતું તેઓ શ્રીમન્નાથ પ્રભુપ્રતિ જનન્ય પૂજ્યભાવ ધરાવે છે કૃપાનાથનો મહિમા તેણે બહુ સુંદર ને ભોવભર્યા શબ્દોમાં વ્યક્ત કર્યો હતો, અને કીર્તનમાં ભક્ત વિદુરનો પ્રસન્ન લઈ શ્રોતાઓને ભક્તિમગ્નમાં તરબોળ કરી દીધા હતા દુર્યોધન રાજા હતો, કશ્મીવાન હતો, પણ પ્રભુ કૃષ્ણ તેને ત્યાં તે અન્ધારી હતો, તેથી જમના ન ગયા, પણ ગરીબ ભક્ત વિદુરને ત્યાં જમવા ગયા, ને બહુ પ્રેમપૂર્વક લાલ આરોગી. પ્રભુની આ ભક્તવત્સલતાનું બ્યાન શ્રવણ કરતા નેત્રો ભીના થયા હતા તેઓએ બોલતાં જણાવ્યું હતું કે, દિવસમાં ૧૦ વખત દેવદર્શન જનું ને દીલ્માં ટપકાં કરવાં ને ભક્તનો ડોળ કરવો, પણ અન્યાયપૂર્વક બળ વાપરી દાંષ્ટને દક્ષ પાણી લેવાની પ્રવૃત્તિ કરવી આવી બગભગત જેવી પ્રવૃત્તિથી પ્રભુ પ્રસન્ન થતા નથી. આ વખતે તેમણે “ધસત ધમત કયા કરત હૈ” એ દશાત આપ્યું હતું અને ભક્તોના હૃદયોમાં રાગદ્વેષ નિર્મૂળ થયા હોય છે અને માખણથી પણ મૃદુ હૃદયો તેનાં હોય છે તેમ કહ્યું હતું.

૫મીથી પૂ સ્વામીજી, શ્રી કર્ણસિંહજીભાઈ, શ્રી નારાયણમહાભાર્થ આદિએ તે વચનો કહેલ હતાં સ્વામીજીએ કૃપાનાથની ભારે સ્તુતિ કરતા જણાવ્યું હતું કે, શ્રીમન્નાથ પ્રભુ ભુક્તિનિધિ ને મહાપોગી હતા સનાતનધર્મો પ્રગલ્ભિપરજ તેના ઉપકારો થયા છે તેમ નથી, પણ અમો સન્યાસીઉપર પણ તેઓનો મહદઉપકાર થયો છે. અદૈતમત્વું તેઓએ જે સમર્થન ને વિવરણ મોટા મોટા ગ્રંથોમાં ને નાની નાની પુસ્તિકાઓમાં પણ કરેલું છે, એ જોઈને અમો પણ ચક્રિત થઈ જઈએ છીએ તેઓશ્રીતા દરેક શિષ્યોનું કર્તવ્ય છે કે, તેઓશ્રીના સિદ્ધાંતને સમજે કેવળ પાઠપૂજના દેખાવમાત્રથી ગુરુદેવ પ્રસન્ન નહિજ થાય, પણ ગુરુદેવે જે જે આજ્ઞાઓ કાનૂનો બતાવ્યાં છે, તેનું પાલન થશે તેજ ગુરુદેવ તમારા ઉપર પ્રસન્ન થશે અને ગુરુદેવ પ્રમન્ન થયા, એટલે સર્વ કાર્ષ મળી ગયું એમ સમજો.

સારપગી ઉતરભારતીસાધ (કલ્યાણકાર્યાલપવાળા)ની ધૂન થઈ હતી અને ૧૦મી વાગે પૂર્ણ થઈ હતી અને તુરત શ્રી નવનીતભાઈના ભજનો રાડ થયાં હતાં. સદ્ગુરુદેવના પાટોત્સવના પ્રમગને અનુલક્ષી શ્રી નવનીતભાઈએ બહુધા મહુરુ મહિમાના ભજનો ગાઈને જનમેદનીને ગુરુભક્તિના પ્રેમસાગરમાં લીન કરી દીધી હતી રાત્રિના આ વાગ્યા હતા, પણ હોલ ચિકાર સત્મગી જનોથી ભરેલો હતો. સદ્ગુરુદેવના મહદઉપકારોનું વર્ણન કરતાં તેઓ બોલ્યા હતા કે, “પ્યારા! કદી માથાના વાળ ગણાય,” અરે! “કદી આકાશના તારા ગણાય,” પણ પ્યારા મહુરુદેવના ઉપકારો “કદી ગણાય તેમ નથી” સદ્ગુરુદેવકી જય!

ઉત્સવમા દર્શનાદિનો લાભ લઈ વિદાય થતા સર્વ જિજ્ઞાસુઓને પ્રભુને ધરેલો પ્રસાદ આપેલ હતો ઉપરાંત નાયસદિતા ને સધ્યાદિ નિલકર્મની ચોપડીઓ પણ આપવાની વ્યવસ્થા થઈ હતી.

છવટે ૧૨મી વાગ્યે પ્રભુની પ્રેમપૂર્વક આરતી શ્રી મનહેરસિંહ રૂપસિંહે ઉતારી હતી, અને સૌ ભક્તો શ્રીમન્નાથપ્રભુને અનેકાનેક સા દ પ્રણામો કરી મહુરુભક્તિની શુભ ભાવનાઓ લઈ ઘરભણી વિદાય થયા હતા.

જયશ્રી નાય મહેશ!

भक्त ईसरदानजी

[સંપાદક:—શ્રી. અંબાશંકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી]

(નવાગામ-ખીલખા)

ઈસરદાનજીનાં કાવ્ય સાંભળી બધી સલા તથા સ્વયં જામસાહેબ પણ અત્યંત પ્રસન્ન થયા. માત્ર જામસાહેબની કચેરીમાં ધર્મશાસ્ત્રની સલાહ આપનાર રાજના શાસ્ત્રી શ્રી. પીતાંબર ભટ્ટ નામના જે મહાન્ વિદ્વાન્ અને જ્ઞાની પુરુષ હતા તેઓએ જરા માથું ડાલાવી પોતાની મનોમન અપ્રસન્નતા પ્રકટ કરી. આ દરમ્યાન ખીજા કોઈએ જોયું નહિ પરંતુ ઈસરદાનજીની દષ્ટિ પંડિત તરફ જ હતી તેથી તે દરમ્યાન ઈસરદાનજીના જોવામાં આવ્યું, અને ઈસરદાનજીને શંકા થઈ કે આ પ્રાણીએ મારા કાવ્યઉપર પ્રસન્નતા પ્રકટ કરી નહિ. આ વિદ્વાન્ બહુજ ઈર્ષ્યાવાન્ જણાય છે, તેથી તેનો આજે નાશ કરી નાખું, તેથી કોઈ ખીજા કવિઓની લવિષ્યમાં ઈર્ષ્યા ન કરે; તેવી કુલુહિ ઈસરદાનજીને પ્રકટ થઈ. તેથી ખીજા દિવસની રાત્રિએ ઈસરદાનજી પીતાંબરજી ભટ્ટનું ઘર પહોંચી તેઓને ઘેર ગયા અને તુલસીકથારાની ઝોથે છૂપાઈ રહ્યા. ઈસરદાનજી સાગ આવે તો પીતાંબર ભટ્ટને મારી નાંખવાના ધ્યાનમાં બિભા હતા, તેજ સમયે ભટ્ટની સ્ત્રીએ ભટ્ટને પૂછ્યું કે:—“આજ આપને દરબારમાંથી આવતાં હમેશ કરતાં વધારે વખત કેમ લાગ્યો?” ભટ્ટજીએ જવાબ આપ્યો કે:—“આજ દરબારમાં મારવાહ દેશના રહેવાસી એ કવિ આવ્યા છે. તેઓએ કચેરીમાં જામસાહેબ શ્રી રાવલ જામને પોતાનાં કાવ્યો સંભળાવ્યાં. જોકે બંનેની કવિતા પ્રશંસનીય હતી, પરંતુ તેમાંય ઈસરદાનજી નામના કવિની કાવ્યરચના અને સુક્તિ અતિ આકર્ષક હતી. તેનો જન્મ ઉચ્ચજાતિ આરણ્ય જાતિમાં છે, અને તે પ્રમાણે વિદ્વાન્ પણ છે. પરંતુ તે મનુષ્યની કવિતા બનાવવામાં અને મનુષ્યના શુણ્ણવાદ ગાવામાં જેટલો શ્રમ ઉઠાવે છે તેટલો જ શ્રમ જો તે ભક્તિપરાયણ બની શ્રીઈશ્વરનાં કાવ્ય બનાવવામાં ઉઠાવે તો તેનો અવશ્ય મોક્ષ થઈ જાય, તેમાં જરા પણ સંશય નથી.” ભટ્ટજીનાં ઉપરોક્ત વચન સાંભળી ઈસરદાનજીના મનમાં જે પૂર્વજન્મના સંસ્કારને લઈ અઘાનાંધકાર ઉત્પન્ન થયો હતો તે દૂર થઈ જાનોદય થયો, અને તેજ સમયે ઈસરદાનજી ભટ્ટજીની સન્મુખ જઈ તલવાર જમીનઉપર નીચે મૂકી ભટ્ટજીના ચરણમાં પડી ગયા, અને વિનયપૂર્વક બોલ્યા:—“મહારામન્! મારા અપરાધ ક્ષમા કરો! હું ધાતકી છું. આજે આપે મને ઝોક ધોર પાપકર્મ કરતાં બચાવ્યો છે. તે હું પાપીજીવ આપને શરણે આવ્યો છું. હું ક્યારેય પણ આપના ઝણુમાંથી મુક્ત થઈ શકીશ નહિ” એટલું બોલતાં ઈસરદાનજીનાં નેત્રમાંથી અશ્રુની ધારા વહેવા લાગી. ભટ્ટજીએ તુરત બિભા થઈ ઈસરદાનજીનો હાથ પકડી બિભા કર્યા, અને પરમ પ્રેમથી તેમને ભેટ્યા. અને બોલ્યા કે, “કવિરાજ! તમે તો દેવીપુત્ર છો; અને વિદ્વાન્ છો.” એ પ્રમાણે કહી મનને શાંતિ આપી પોતાની પાસે બેસાડ્યા.

ઈસરદાનજીએ અથઈ ક્ષતિ સુધી પોતાને ક્યા કારણથી ભટ્ટજીને મારી નાંખવાની કુલુહિ ઉત્પન્ન થઈ એ જુદાં વૃત્તાંત કહી સંભળાવ્યું, અને ક્ષમા માગી; ત્યારે કૃપાવાન્ ભટ્ટજીએ પ્રેમદષ્ટિ કરી કહ્યું કે, “કવિરાજ! આમાં તમારો દોષ નથી. માયાની પ્રબલતા બહુજ ભારે છે, અને ક્રોધ બધાથી ખરાબ વસ્તુ છે. માણસના અંતઃકરણમાં ક્રોધ ઉત્પન્ન થયો

એટલે પછી તેને સારાસારનું જ્ઞાન રહેતું નથી, અને ક્રોધને વશ થઈ મહાન્ અનર્થ માર્થસ કરી બેસે છે, ક્રોધને વશ કરવો, ક્રોધના પ્રસંગે ગમ ખાઈ જવી એ જ્ઞાની પુરુષનું મુખ્ય કર્તવ્ય છે." ઈસાઈ બોધવ્યનોથી બહુજીએ ઈસરદાનજીને જ્ઞાનોપદેશ આપ્યો.

જમરાવલજી ઈસરદાનજીની કાબ્યયાતુરી તથા વિદ્વતા જોઈ પ્રસન્ન થયા, અને તેમને પોતાની પાસેજ રાખવા લાગ્યા, અને સારપછી તો દિનપ્રતિદિન કૃપા વધવા લાગી.

ઈસરદાનજી પીતાંબર બહુજીના શિષ્ય જની તેઓની પાસે શ્રીમદ્ભાગવતાદિક ભક્તિ-શાસ્ત્રને બહુવા લાગ્યા; અને પ્રભુમકિતમાં લીન થઈ હરિગુણ ગાવા લાગ્યા આશાજીએ તથા ઈસરદાનજીએ જ્યારે શ્રી જમરાવલજી પાસે પોતાના વતન મારવાડમાં જવા રજા માગી સારે જમરાવલજીએ આશાજી ખારોટને ૧ લાખ રૂપિયા પુરસ્કાર આપી વિદાય આપી, તેથી આશાજી મારવાડ તરફ ગયા અને ઈસરદાનજીને તો જમરાવલે પોતાની પાસે રાખી લીધા.

(આશુ)

—[*]—

શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર

(માઘમાસ)

શ્રીસદ્ગુરુપૂજન—મહાશિવરાત્રિના દિવસે આગતુક ગુરુબ્રુજોએ તથા સૌ આનંદાશ્રમવાસીઓએ પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવનું યથાવિધિ પેઢાશોપચાર મહાપૂજન કર્યું હતું, પશ્ચાત્ ભજનધૂન થયાં હતાં.

પાટોત્સવનિમિત્તે મહાપૂજન—શ્રીઆનંદાશ્રમ-નવાગમમાં શ્રીનંદિયામૂર્તિ નાથમંદિરનો ફાગણ સુદિ ૫ એ દિવસે પાટોત્સવ હોવાથી તે નિમિત્તે પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવનું મહાપૂજન યથાવિધિ થયું હતું. તેનો લાભ સેવા માટે બહારગામથી પણ બ્રુજો ને બહેનો આવ્યા હતાં. મહાપૂજનનું કાર્ય થઈ રહ્યા પછી શ્રી દયાગસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકોરે પાટોત્સવના આધ્યાત્મિક રહસ્ય તથા સત્ત્વ ચિત્ત, આનંદ, સ્વાતંત્ર્ય અને ઈશિતા એ બહાનાં પચ્ચ-લક્ષણો સંગ્રહી પોતાની ભવવાહી શૈલીમાં પ્રવચન કર્યું હતું, અને આ અંકમાં પ્રથમે પ્રસિદ્ધ થયેલું કાબ્ય ગદ્યદ્વ કંઠે ગાયું હતું ને તેપર થોડું વિવેચન પણ કર્યું હતું સારણાદ શ્રી. કરસનજી પ્રાણજીવન યોગીએ પણ સમયોચિત્ત પ્રવચન કરેલું હતું, પછી ગુરુમહત્ત્વદર્શક “ગુરુભજનમંડી” એ પદ સૌએ સાથે ભાવોત્પાદક રાગે ગાયું હતું, ને સૌને પ્રસાદ ચરણામૃત અપાયાં હતાં.

આ માસમાં પૂ. સ્વામી શ્રી અદ્વૈતાનંદજી તથા સ્વામી શ્રી. માધવતીર્થજી, ખોરાસાવાળા પં. વેદાંતીસ્વામી, તથા શૃંગેરીમઠના પૂ. દંડીસ્વામીજી આનંદાશ્રમમા દર્શન સત્સંગાયે પધાર્યા હતા.

શૃંગેરીમઠવાળા પૂ. દંડીસ્વામીજીએ “ઉપનિષદો” એ વિષયપર પ્રવચન કર્યું હતું, ને પૂ. વેદાંતી સ્વામીજીએ “આચાર્યશ્રીની મહત્તા” એ વિષયપર પ્રવચન કર્યું હતું, તેમજ પૂ. માધવતીર્થજી સ્વામીજીએ પણ પ્રવચનદ્વારા સત્સંગલાભ આપ્યો હતો.

મુખ્ય ભેર—૩૧. ૨૭-૦-૦ શ્રી દારકાદાસ ખેતસી-કરાંચી

લઘુરુદ્ર તથા રુદ્રાભિષેક:—શ્રી દારકાદાસ ખેતસી-કરાંચી, એક ભક્તજન-મુનર્ષ, શ્રી કુરજી પ્રાગજી ભટ્ટ-માગરોજી (લઘુરુદ્ર તથા ભોજન), વિદ્યાર્થી રામચંદર, શ્રી. ગિરધરલાલ ચિત્રદાસ-કુંડલા (લઘુરુદ્ર), શ્રી. કરસનદાસ હરજી.

ભોજનો:—૩. ૨૫-૦-૦ શ્રી. સ્વ. મગનલાલ ડાહ્યાભાઈના આત્મકથ્યાણુચે. મહો સુદિ ૧૦ ના ભોજનના. ૩. ૩૯-૧૫-૬ શ્રી. ગિરધરલાલ વિક્રલદાસ-કુંડલા.

યાજ્ઞ:—૩. ૨-૮-૦ શ્રીમતી બહેન મણિબાઈ-જોરાવરનગર. (બે યાજ્ઞ.) ૩. ૧-૪-૦ શ્રી. મનસુખલાલ દામોદર લખનોરી-કુંડલા તરફથી તેમના સદ્ગત પિતાશ્રી દામોદર મૂળુભાઈના આત્મકથ્યાણુચે. ૩. ૫-૪-૦ શ્રી. જયંતીલાલ લાલજીભાઈ જોળનપુત્રા-કુમસ. ૩. ૧-૪-૦ શ્રી. કરશનદાસ હરજી. ૧-૦-૦ શ્રી. નાનાલાલ મોનજી-અમરાપુર. ૩. ૨-૮-૦ શ્રી. અગિતરાય હરિદાસ પારેખ-મુંબઈ. (૨ યાજ્ઞ.) ૩. ૧-૪-૦ શ્રી. રાધવ-ભાઈ લીંબુડાવાળા તરફથી તેમના સ્વ. પુત્ર પ્રેમજીના આત્મકથ્યાણુચે. ૩. ૧-૪-૦ શ્રી. દેવુભાઈ દામજી-ખાંટવા હા. શ્રી. ક. હ.-વહુકલ. ૩. ૫-૪-૦ શ્રી. શુકલ વિશ્વનાથ કલિદાસ-કુંડલા. ૩. ૫-૦-૦ શ્રી. મૂળજી પ્રાગજી-કરાંચી (૪ યાજ્ઞના.) ૩. ૧-૪-૦ શ્રી. વલ્લભસિંહ માનસિંહ-કુંતિયાણા. ૩. ૧-૪-૦ શ્રી. દાલસિંહ ગંગાસિંહ-કલકત્તા. ૩. ૧-૪-૦ એક ભક્તગન-મુંબઈ. ૩. ૧-૪-૦ શ્રી. માણેકલાલ નાનજી ચંદારાણા તરફથી તેમના પૂ. માતૃશ્રીની સંવત્સરી નિમિત્તે યાજ્ઞ.

અખંડહીપક:—૩. ૧-૪-૦ શ્રી. જયંતીલાલ લાલજીભાઈ-કુમસ. ૩. ૧-૪-૦ શ્રી. અગિતરાય હરિદાસ પારેખ-મુંબઈ. ૩. ૨-૮-૦ શ્રી. મૂળજી પ્રાગજી-કરાંચી.

[*]

પરચુરણમેટ

[માધમાસ]

૦-૧-૦ પરચુરણ
૫-૦-૦ શ્રી. સ્વ. કાશીરામ દેવશંકર લાડી-
વાળાના આત્મકથ્યાણુચે મેટ.
હા. શ્રી. ક. પ્રા. ઝોઝા.
૦-૪-૦ ચિ. જગદીશચંદ્ર મગનલાલ જોશી
૦-૨-૦ જેન કરતુરબાઈ-ખીલખા
૦-૨-૦ શ્રી. અંબાશંકર નાનજી જોશી
૫-૦-૦ " નગીનદાસ લાલજી ટોપીવાલા
હુઆશિયા-રોરેશિયા (આફ્રિકા)
૧-૪-૦ " અગિતરાય હરિદાસ પારેખ-મુંબઈ
૨-૦-૦ " મોહનલાલ મૂળજી
૦-૪-૦ ચિ. અનંતપ્રસાદ અંબાશંકર જોશી
૦-૪-૦ શ્રી. મૂળશંકર કાનજી વકીલના
ધર્મપત્ની સંતોઝબહેન-ખીલખા
૦-૨-૦ " કરશનદાસ હરજી વહુકલ.
૧-૦-૦ " માણેકલાલ નાનજી ચંદારાણા
મહોદયપર્વની મેટ
૧-૦-૦ " કેશવલાલ મા. ચંદારાણા તરફથી
દત્તજયંતીની મેટના

૧-૦-૦ શ્રી. કેશવલાલ મા. ચંદારાણા તરફથી
ગ્રહજીનિમિત્તે મેટ
૧-૫-૦ " " " મંકરસંક્રાંતિની મેટ
૨૦-૦-૦ શ્રી. હર્ષદરાય મહારાણીદાસ દેશાઈ
માંગરોળવાળા તરફથી ફેબ્રુઆરી
માસના જપ વગેરેના
૧-૧-૦ જેન મણિબેન-જોરાવરનગર
૧-૦-૦ જૂનાગઢના એક વણિકબંધુ
૪-૪-૦ જેન હીરકુખા દાનાભાઈ પટગીર, જેન
મણિબા દાનાભાઈ, જેન કમળાઈ
દાનાભાઈ, જેન દેવુભાઈ દાનાભાઈ,
શ્રી. મેરામભાઈ દાનાભાઈ, શ્રી.
દેવકુભાઈ દાનાભાઈ, શ્રી. નાગભાઈ
દાનાભાઈ એમણે શુરુદેવની દીક્ષા
ગ્રહજી કરતાં-મેટના, તે ઉપરાંત
તેમના તરફથી સૌ. આશ્રમ-
વાસીઓને ભોજન આપવામાં
આવ્યું હતું.

શ્રોદક્ષિણામૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ॥

આનંદં બ્રહ્મણો વિદ્વાન ન વિભેતિ કુતશ્ચન ।

અર્થઃ—આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને જાણનાર કોઈથી પણ ભય પામતો નથી.
તૈત્તિરીય-ઉપનિષદ્

વર્ષ ૧૪ મું]

સંવત્ ૨૦૦૨ ક્રિષ્ણ

[અંક ૧૦ મા

શ્રીગુરુચરણે

[લેખક.—શ્રી ચતુરભાઈ આશાભાઈ પટેલ-અમદાવાદ]

જય જય જય જય જય નાથ, જય જય નાથ હરિ;
જય જિહ્વે જય જય નાથ, જય જય નાથ હરિ એ રાગ.

—x—

શ્રીગુરુવરચરણે આજ, ચિતડું ચોંટ છે;
તનડું ત્યજ દેતું તાપ, પ્રભુપદ લોટ છે. શ્રીગુરુવરં એ ટક.
પ્રાતઃકાલે પ્રભુશ્રી પધાર્યો, સ્વપ્નમહી તો આજ રે,
દર્શન દેવા પાવન કરવા, નાથ પ્રભુ ગિરતાજ. ચિતડું શ્રીગુરુવરં ૧
કામ ક્રોધ મદ મોહ લોભને, દૂર કરો હે નાથા રે,
દંભ ભયાલિક ને ચિંતાઓ, કાઢો દર્શન સાથ. ચિતડું શ્રીગુરુવરં ૨
પ્રમાદ આળસ દીર્ઘસૂતતા, દુર્ગુણ બહુ સતાવે રે;
તે સર્વેને દૂર કરીને, ગુરુકૃપા ગુણ લાવે. ચિતડું શ્રીગુરુવરં ૩
શમ દમ અદ્વા સમાધાનને, આપો દીનાનાથ રે !
ઉપરતિ ને તિતિક્ષા દબો, માથું બોડી હાથ ચિતડું શ્રીગુરુવરં ૪

આપચરણમાં પ્રીતિ રહેજે, નાથપ્રભુ! નિશદિન રે,
 બીજું કંઈ ન જોઈએ મારે, આપતણે આધીન. ચિતડું શ્રીગુરુવરં ૫
 યમનિયમાસન પ્રાણાયામે, પ્રેત્યાહાર પમાય રે;
 સઘં ધારણા ધ્યાન સમાધિ, ગુરુપદ લાગી જાય. ચિતડું શ્રીગુરુવરં ૬
 સગાં સંબંધી સરવે સ્વાર્થી, આ જગની જાનર રે;
 દીકું મેં પ્રભુ! ઘેળે દહાડે, સંશય નથી લગાર. ચિતડું શ્રીગુરુવરં ૭
 ધન દોલત ને માલ ખજાનો, પુત્ર અને પરિવાર રે;
 સ્ત્રી પણ જીવડા! સાથ ન આવે, નિશ્ચય એ ઉર ધાર. ચિતડું શ્રીગુરુવરં ૮
 સાચું ખોદું જાણું પ્રભુજી! અતુલવ લીધો જ્યારે રે;
 આપદૃષ્ટાથી સમજ્યો સેવક, ગોથાં ખાધાં ત્યારે. ચિતડું શ્રીગુરુવરં ૯
 હરિ! હવે તો હૃદ થઈ છે, વધુ કસોટી ન કરજો રે;
 નિજનો જાણી ચરણે લેજો, અરજી ઉરમાં ધરજો. ચિતડું શ્રીગુરુવરં ૧૦
 અસાર આ સંસારવિષે પ્રભુ, ચેન પડે નહિ જરીયે રે;
 આપ ઉગારો તોજ ઉગરીએ, ને લવસિંધુ તરીએ. ચિતડું શ્રીગુરુવરં ૧૧
 જીવનભર ભૂલાયે નહિ પ્રભુ! આપતણા ઉપકાર રે;
 દીનદયાળુ! અધમોદ્ધારક! જય જય વિશ્વાધાર! ચિતડું શ્રીગુરુવરં ૧૨
 ઘણા જનમની રંગ હમારી, નાથ! તમારી સાથે રે;
 તેથી સદગુરુ! આપ મળ્યા છે, માટે દ્યો સંગાથે. ચિતડું શ્રીગુરુવરં ૧૩
 સ્વપ્નમહીં દર્શન શામાટે? દીધાં મારા નાથ! રે;
 પ્રગટ થઈને પ્રભુજી! પકડો, દાસ ચતુરનો હાથ. ચિતડું શ્રીગુરુવરં ૧૪

—[*]—

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમત્રાથભગવાન]

મનની શુદ્ધિમાં, કર્તવ્યનિષ્ઠામાં, સ્થિરતામાં ને સૂક્ષ્મતામાં પ્રયત્નપૂર્વક વધારો કરતા રહેશો.

શુભભાવના, શુભપ્રવૃત્તિ ને શુભવાચનવડે મનની શુદ્ધિમાં, સ્થિરતામાં ને સૂક્ષ્મતામાં વધારો કર્યા કરવાથી જીવાત્માનું ટ્રેયસ સ્થાય છે.

જે મનુષ્ય સુખનાં સાધનોને સેવે છે, ને દુઃખોત્પાદક કારણોથી દૂર રહે છે તે મનુષ્ય સુખી થાય છે, દુઃખી થતો નથી.

અંતઃકરણની શુદ્ધિ પ્રાપ્ત કરવાથીજ અંતઃકરણ શાંત, સુખી ને બ્રહ્માનુભવવાળું થાય છે, માટે પોતાનું ટ્રેયસ ઇચ્છનારે પોતાના ચિત્તને શુદ્ધ કરવા ઘણામાં ઘણો પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.

મનોવૃત્તિનું પરમાત્મામાં સ્થિરીકરણ કરવાથી શરીરની સાથે અભેદ પામી તે વ્યાકુલતાને વશ નહિ થાય.

પરમાત્માની ઇચ્છાને બલવતી સમજી તેઓથી જેમ રાખે તેમ રહી વિવેકીએ સંતોષ માનવો જોઇએ

વર્તમાનકાલમાં સર્વ ઉદીચ્ય બ્રાહ્મણોએ શુભેચ્છા ને શુભ પ્રવૃત્તિ રાખી પોતાના બ્રાહ્મણ નામને સાર્થક કરવા ઘણી શ્રદ્ધા, ઘણું ઉમંગ, ઘણું ધૈર્ય ને ઘણી સાવધાનતા રાખી ઘણામાં ઘણું પ્રયત્ન કરવો જોઇએ

સમ્યક્દાનંકરૂપ બ્રહ્મને જાણવાથીજ બ્રાહ્મણ પોતાના બ્રાહ્મણ એવા પવિત્ર શુભનામને સાર્થક કરવા સમર્થ થઇ શકે છે, મારે પ્રત્યેક ઉદીચ્ય બ્રાહ્મણે પરમ પવિત્ર સમ્યક્દાનંકાદિ સ્વસ્થાવવાળા બ્રહ્મને જાણવાનો પ્રયત્ન વિવેકાદિ ને અવજ્ઞાદિ સાધનોવડે કરવો જોઇએ વિવેકાદિ ચાર સાધનોવડે મનુષ્યના અંતઃકરણના દોષો દૂર થઇ તેની પવિત્રતા થાય છે, અને અંતઃકરણ પવિત્ર થવાથી તે મનુષ્ય વેદાંતશાસ્ત્રનું અવજ્ઞ કરવા સમર્થ થાય છે.

અવજ્ઞ પછી મનન ને મનન પછી નિદિધ્યાસનની યોગ્યતા આવે છે. નિદિધ્યાસનનો પરિપાક થયે બ્રહ્મના અપરોક્ષ જ્ઞાનવડે તે મનુષ્ય કૃતાર્થ થાય છે.

સત્પુરુષોના સમાગમ વિના ને સત્શાસ્ત્રોના અવજ્ઞ અધ્યયન વિના મનુષ્ય વિવેકાદિની પ્રાપ્તિ કરવા સમર્થ થતો નથી, મારે પ્રત્યેક મનુષ્યે તેમાં વિશેષે પ્રત્યેક બ્રાહ્મણે પોતપોતાની અનુકૂલતા પ્રમાણે સત્પુરુષોનો સમાગમ ને સત્શાસ્ત્રનું અવજ્ઞઅધ્યયન કરવો.

બ્રહ્મવિદ્યાની અને શાસ્ત્રજ્ઞાનરૂપી અપરાવિદ્યાની પ્રાપ્તિ વિના બ્રાહ્મણનું બ્રાહ્મણપણું શોભતું નથી મારે એક પણ ઉદીચ્ય બ્રાહ્મણે નિરક્ષર નહિ રહેતાં ન્યૂનાધિક અંશે પ્રથમ અપરાવિદ્યાની ને પછી પરાવિદ્યાની પ્રાપ્તિ કરવી જોઇએ.

અપરાવિદ્યાની પ્રાપ્તિથી મનુષ્ય શુભાશુભ સમજવા ને અશુભના પરિત્યાગપૂર્વક શુભનું ગ્રહણ કરવા સમર્થ થાય છે પછી પરાવિદ્યાવડે બ્રહ્મને જાણી શકે છે.

શાસ્ત્રોક્ત કર્મ કર્યા વિના અંતઃકરણની શુદ્ધિ થઇ શકે નહિ, મારે પ્રત્યેક ઉદીચ્ય બ્રાહ્મણે સંધ્યાદિ નિત્યકર્મ સમજપૂર્વક આદરથી કરવો જોઇએ શાસ્ત્રે કહેલાં તે શુભકર્મો કરવાથી અંતઃકરણની શુદ્ધિ થતાં તે પરમાત્માની નવધા ભક્તિમાંની કોઇ એક ભક્તિ કરવા સમર્થ થાય છે, ને તે ભક્તિવડે તે પોતાના મનની અનાદિકાલની અચલતાને દૂર કરવા સમર્થ થાય છે, અને પછી વિવેકાદિની પ્રાપ્તિવડે અવજ્ઞાદિ કરવાનો અધિકારી થઇ બ્રહ્મસાક્ષાત્કારવડે પોતાના બ્રાહ્મણજન્મને સંતોષ કરી શકે છે

(ચાલુ)

મવાલસા

[અનુવાદક:-શ્રી. મહારાણીદાસ ગોકુળદાસ દેશાઈ-વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંધાન ગત વર્ષ ૧૩ના અંક ૨ના પૃષ્ઠ ૧૬થી)

ઝચ્છિયો નાલપેત્કિંચિત્સ્વાધ્યાયં ચ વિવર્જયેત્ ।

માં બ્રાહ્મણં તથા ચાગ્નિં સ્વમૂર્ધાનં ચ ન સ્પૃશેત્ ॥

જમ્યા પછી હાથ તથા મોં ધોયાવિના કાંઈ બોલવું નહિ, સ્વાધ્યાય કરવો નહિ અને ગાય બ્રાહ્મણ અગ્નિ તથા પોતાના મસ્તકને અડવું નહિ.

ન ચ પદ્યેદ્રવિં નેતું ન નક્ષત્રાણિ કામતઃ ।

મિત્રાસનં તથા શય્યાં ભાજનં ચ વિવર્જયેત્ ॥

તેમજ સૂર્ય ચંદ્ર અને નક્ષત્રોને સ્વચ્છંદપણે જોવાં નહિ, ભાગેલું આસન ભાગેલી શય્યા અને ભાગેલું દામ વાપરવું નહિ.

ગુરુણામાસનં દેયમમ્યુત્થાનાદિસ્તુકૃતં ।

અનુકૂલં તથાલાપમભિવાદનપૂર્વકં ॥

પોતાના ગુરુજનો (વડીલ વર્ગનાં જનો) ને પોતાની પાસે આવતાં દેખાંને પોતાના આસનેથી સત્વર ઊઠી સામા જઈ પધારે પધારે આદિ આવકારનાં વચનોવડે તેમને સત્કાર કરીને પ્રથમ તેમને આસન દેવું તેઓ ખેસે પછી તેમનું અભિવાદન કરવું (પોતાના કુલ શોત્ર આદિના ઉચ્ચારપૂર્વક પોતાનું નામ જણાવી માનપૂર્વક નમન કરવું) અને પછી તેમને પ્રીતિ ઉપજે એવી દબે તેમની સાથે વાત કરવી.

તથાનુગમનં કુર્યાત્ પ્રતિકૂલં ન સંલપેત્ ।

નૈકવચ્ચથ મુંજીત ન કુર્યાદ્ દેવતાર્ચનં ॥

એવીજ રીતે પોતાનાં ગુરુજનો પાછાં પધારે ભારે પોતાની મર્યાદામુધી તેમને વળાવવા તેમની પાછળ જવું અને જટલો સમય એમનો પોતાને સમાગમ રહે તેટલા સમયમાં તેમની સાથેની વાતમાં તેઓ નારાજ થાય એવું કાંઈ બોલવું નહિ, એકજ વસ્ત્ર પહેરીને ભોજન કરવું નહિ, તેમજ એકજ વસ્ત્ર પહેરીને દેવનું અર્ચન કરવું નહિ, બીજાં એક વસ્ત્ર એકલું અથવા છેવટ ખલાઉપર રાખવું.

ન ગર્હયેદ્દ્વિજાન્નાગ્નોં મેદ્ કુર્વીત બુદ્ધિમાન ।

ન સ્નાયીત નરો નગ્નો ન શયીત કદાચન ॥

બ્રાહ્મણોની નિંદા ન કરવી. બુદ્ધિને સાવધ રાખીને અગ્નિમાં મૂત્રભાગ કરવો નહિ. પુરુષે નગ્ન રીતે નહાવું નહિ, તેમજ પુરુષે નગ્ન રીતે કદી સૂવું નહિ.

ન પાણીમ્યામુભામ્યાં ચ કંઠ્યેત શિરસ્તથા ।

ન ચામીક્ષ્ણં શિરઃસ્નાનકાર્યં નિષ્કારણં નરૈઃ ॥

તેમજ ખંતે હાથવડે માથું ખંજવાળવું નહિ અને કારણવિના પુરુષોએ વારેવારે માથે નહાવું નહિ.

શિરઃસ્નાતથ તૈલેન નાગં કિંચિદપિ સ્પૃશેત્ ।

અનધ્યાયેષુ સર્વેષુ સ્વાધ્યાયં ચ વિવર્જયેત્ ॥

માથે નાહીતે અંગને તેલનો જરા પણ સ્પર્શ થવા દેવો નહિ અને અનધ્યાયના કહેલા સર્વે દિવસોએ સ્વાધ્યાયનો ભાગ રાખવો.

દ્વાપ્રજાતલગોસ્પાન્નમેદેત કદાચત ।

ઉદંગુમુરો વિષા રાત્રાવુત્સર્ગે દક્ષિણામુલ્લ ॥

બાહ્ય અગ્નિ ગાય અને સૂર્યની મર્યાદામાં મૂલ્યાંકન કરવો નહિ. દિવસે ઉત્તરભાગી મુખ રાખી મળત્યાગ કરવો, રાત્રે દક્ષિણભાગી મુખ રાખી મળત્યાગ કરવો.

આયાધાતુ યથાકામં કુર્યાન્મૂલપુરોવયો ।

દુષ્ટત્વં ન ગુરોર્દ્યુવાત્ દુષ્ટં ચૈનં પ્રસાદયેત્ ॥

દમાણના પ્રસંગોમાં મળમૂલનો લાગ હોય તેમ કરી લેવો. પોતાના ગુણને કોઈ ન કરવા જેવું કંઈયું હોય તે કોઈની સમીપ કહેવું નહિ અને પોતાના ગુણને રીસ ગડી હોય તો તેમને પાછા પ્રમત્ત કરવા.

પરિવાદં ન શુણુયાદન્યેપામપિ કુર્યતાં ।

પન્થા દેવો માહ્વણાનાં રાજો દુષ્ટાદુરસ્ય ચ ॥

બીજાઓની બીજાઓ કોઈ નિંદા કરતા હોય તે પણ સાંભળવી નહિ અને બાહ્ય રાજ તથા દુઃખવડે પીડાયેલાને માર્ગ દેવો (ચાપુ)

—[*]—

મક્ત્ત ઈસરદાનજી

[સંપાદક:—શ્રી અખાશંકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી]

(નવાગામ-બીલખા)

જામશી ગવલ જામે ઈસરદાનજીને જાગીરદારીમાં ૨૪ ગામ તથા વસાહતુલ્લ, હાથી, ઘોડા વગેરે પુરસ્કારમાં બહુજ માનની માથે આપેલ હતાં, અને રાજ્યના રાજકવિરાજ પદવી આપી બહુજ માનમરતબાધી જામનગરમાં રાખ્યા હતા.

એક વખત ઈસરદાનજી અશકિત સ્વારી કરી બહાર ફરવા ગયા હતા આમતેમ ફરતાં ફરતાં નીકળનારે આવ્યા, ત્યાં એક સેળ વર્ષની કન્યા પાણી ફેરવા માટે આવી હતી. તેણે ઈસરદાનજીને જોઈને કહ્યું કે—“ બારોજી ! આપ મને ઝાગ્યો છો ?” ઈસરદાનજી કહ્યું બોલવા જતા હતા ત્યાં ફરીથી કન્યાએ કહ્યું કે—“ જે કંઈ બોલો તે વિચાર કરીને બોલજો ! કારણ કે વીંછીના ડબથી મૃત્યુ પામેલ હું આપની ગવા જામશી જાતી છું. અહીં હુંપેલ શાખાના ચેચાણાઈ મહારાજે ઘેર મારા જન્મ થયો છે મારું નામ રાજમાઈ છે, અને મારા સર્વંધ હજી સુધી થયો નથી. આપ હવે મારા પિતાને ઘેર આવી મારી માગણી કરો, મને પણ દિવસોથી આપનો વિયોગ થયો છે. હવે જલ્દી આ દાસીનો સ્વીકાર કરો ”

રાજમાઈના ઉપરોક્ત વચન સાંભળી ઈસરદાનજીને પોતાની મત પ્રિયપત્નીનું સ્મરણ થઈ આવ્યું આખોમાં અશ્રુ આવી ગયાં, અને લજ્જા પણ ઉત્પન્ન થઈ ઈસરદાનજીની આ પ્રમાણેની સ્થિતિ જોઈ રાજમાઈ ફરી બોલ્યા કે—“ પ્રભો ! આપ જરા પણ શોભ ન કરશો, મારા મૃત્યુમાં આપનો કોઈ દોષ ન હતો, ભાવિ બલવાન છે, જે થવાનું હતું તે થઈ ગયું હવે આપ મારા સ્વીકાર માટે શોધતા કરો, કે નથી હું જલ્દી આપની સેવામાં હાજર થઈ શકું ”

હકીનાર વિચાર કરી ઈસરદાનજી બોલ્યા કે—“ આજ રાત્રિએ તમારે મારા નિવાસસ્થાન ઉપર આવવું. ત. આપણે વિચાર કરી નિશ્ચય કરીશું. ” [જામનગરમાં

શ્રી. ગિરધારીજીના મંદિરની ઉત્તર દિશામાં હાથ ચારજીવાડીના નામથી પ્રસિદ્ધ મહોત્સવો છે ત્યાં પ્રથમનાજ ભાગમાં ઈસરઆરોટના નામનું પ્રસિદ્ધ સ્થાન છે ત્યાં ઈસરદાનજી રહેતા હતા. †

મધ્યરાત્રિના સમયે રાજગાર્ધ ઈસરદાનજીની આજ્ઞાનુસાર તેઓના સ્થળે આવી પહોંચ્યાં. ઈસરદાનજી અને રાજગાર્ધ પરસ્પર વાર્તાલાપ કરી રહ્યાં હતાં, તે સમયેજ જામશ્રી રાવજી નગરચર્યા જણુવા માટે નીકળ્યા હતા. તે ઈસરદાનજીના મકાન પાસે આવી પહોંચ્યા. મકાન પાસે ઊંડા રહેવાની સાથે ઈસરદાનજી અને રાજગાર્ધ બંને વાતચીત કરતાં હતાં તે સાંભળી જામસાહેબને શંકા થઈ કે અહિં ઈસરદાનજી એકલાજ રહે છે, અને તેને જી નથી; અને પોતે વિદ્વાન અને જ્ઞાની પુરુષ છે એટલે અતીતિના માથે તેમનું ચાલતું અસંમતિ છે, પરંતુ આજે રાત્રિના સમયે એકાંતવાસમાં કોઈ જીની સાથે વાતચીત કરે છે, તેનું શું કારણ હશે; તેનો નિશ્ચય તો કરવો જોઈએ. એવો વિચાર કરી જામરાવજી મકાનની નજીક આવી, સાંભળવા લાગ્યા તો સ્પષ્ટ થઈ ગયું કે અવશ્ય તેઓ કોઈ જીની સાથે જ વાત કરે છે.

સારપછી જામરાવજીએ ઈસરદાનજીને જોરથી અવાજ કરી બોલાવ્યા. ઈસરદાનજી તુરંતજ મકાનની બહાર આવી જામસાહેબને મકાનમાં પધારવા વિનંતિ કરી. જામસાહેબ મકાનમાં જઈ જુએ છે તો મકાનની અંદર કોઈ પણ જો દેખાઈ નહિ, અને તે મકાનમાં એવી જગ્યા ન હતી કે કોઈપણ માણસ ત્યાં છુપાઈ શકે. માત્ર પલંગ જે બિછાવ્યો હતો તેના ઉપર પાથરેલ શાલ કંઈકે જોઈ જણાઈ. ત્યાં જઈ જામસાહેબે શાલ ઉપાડી જોયું તો પુષ્પોનો નાનો સરખો ઢગલો પડેલો જોવામાં આવ્યો. જામશ્રી રાવજી હસીને બોલ્યા:—“આટલાં બધાં પુષ્પોનો ઢગલો બિસ્તરપર શા માટે રાખ્યો છે?” ઈસરદાનજીએ કહ્યું:—“આ દુનિયા પ્રભુનો બગીચો છે. તેમાં અનંત પુષ્પો છે, તેમાંનાં યોગ્ય પુષ્પો અહિં પડેલાં છે. આ સાંભળી શ્રીજામસાહેબે આશ્ચર્યપૂર્વક શાંતિથી પૂછ્યું કે:—“ઈસરદાનજી! આપ કોઈ જીની સાથે વાત કરી રહ્યા હતા, તે મેં બરાબર સાંભળ્યું છે, પરંતુ અહિં કોઈ પણ જોવામાં આવતું નથી, તેનું શું કારણ છે તે મને વાત કરો.” ઈસરદાનજીએ કહ્યું:—“આપ જરા પીક ફેરવી જુઓ જે હશે તે તરફમાં આવશે.”

શ્રીજામસાહેબ પીક ફેરવી જુએ છે તો એક મહાન તેજસ્વી દેવી જેવી ક્રાંતિવાળી સ્વરૂપવતી ચારજીવન્યા તેમના જોવામાં આવી. તે કન્યાની તેજોમય મૂર્તિને જોઈ જામસાહેબે તે કન્યાને હંડવત પ્રણામ કર્યા. સારપછી જામસાહેબને ઈસરદાનજીએ પોતાની ગત પત્ની સંબંધી ઘટનાની વાત અથર્થી પ્રતિ સ્તુતી કરી સંસગાવી. તે સાંભળી જામસાહેબે પૂછ્યું કે “હવે આપ બંનેની શું ઇચ્છા છે?” ઈસરદાનજીએ કહ્યું કે:—“આપ અમારા પિતા છો. આપને જે યોગ જણાય તે પ્રમાણે અમે વર્તીએ.”

બીજા દિવસે પ્રાતઃકાલમાં જામરાવજીએ પેથા ગઢવીને દરબારમાં બોલાવ્યા અને રાજગાર્ધનો સંબંધ ઈસરદાનજી સાથે કરવા જણાવ્યું. પેથા ગઢવીએ બહુજી હર્ષથી જામસાહેબની આજ્ઞાનો સ્વીકાર કરી લીધો. જામસાહેબે આ પ્રમાણે સંબંધ કરાવી રાજગાર્ધને પોતાના તરફથી સુંદરી આઠાડી, ગામમાં ગોળ વહેંચાવ્યો; અને શુભ મુહૂર્ત જોવાડાવી ઈસરદાનજીની સાથે રાજગાર્ધના વિવાહ કરાવી દીધા.

(આલુ)

શ્રીઓમાટે શ્રીસૂર્યોપાસના

(પૂજ્યપાદશ્રીમન્નાથભગવાન)

ઓઝાએ સ્નાનવિધિથી નિવૃત્ત થઈ, પૂજનનાં સાદિયો લઈ, પવિત્ર ને એકાંત સ્થળે ફર્લું કિંવા બીનતું આસન પાસરી, તે ઉપર નિશ્ચિતપણે સ્થિતકાદિ આસનથી બેસી, દેશવાય નમઃ. એ મંત્ર બોલી પહેલું, નારાયણાય નમઃ એ મંત્ર બોલી બીજી, અને માધવાય નમઃ એ મંત્ર બોલી ત્રીજું એમ ત્રણ આચમન જમણી હથેળાવડે કરી ગોવિંદાય નમઃ એ મંત્ર બણી તે હથેળી ધોધને વિષ્ણુવે નમઃ. એ મંત્ર બોલી પોતાની બે આખાએ અનામિકાવડે પાણીને સ્પર્શ કરવો પછી સૌભાગ્યવતી ઓઝાએ પોતાના સૌભાગ્યની ઇક્ષ્માટે શ્રીલક્ષ્મી, શીપાર્વતી, શ્રીસાવિત્રી, શ્રીસીતા અને ધૃતૌપદી એ પાંચ મહાસ્ત્રીઓને ભાવપૂર્વક નમસ્કાર કરી, નીચેના મંત્ર બણી પોતાના કપાળે કુંડો માંલો કરવો —

રમામપણીં સાવિત્રી વૈદેહીં દ્રૌપદીં ચ મે;

સૌભાગ્યાય નમસ્કૃત્ય કુંડેમં ધારયાગ્યહમ ?

વિધવા ઓઝાએ શ્રીશિવાય નમઃ એ મંત્ર બોલી ઠારી વિઘ્નિનો કે જલનો માંલો કરવો. પછી ડાબા હાથમાં પાણી લઈ, તે ઉપર જમણો હાથ ઢાંકી, નમો ભગવતે શ્રીસૂર્યયે એ મંત્ર બણી જઈ જમણા હાથનાં આંગળાવડે તે પાણી પોતાના રરંરપર નીચેના મંત્ર બોલીને છાંટવું —

યન્મંડલં જ્ઞાનઘનં ત્વગમ્યં ત્રૈલોક્યપૂજ્યં ત્રિણુજામરૂપં;

સમસ્તતેજોભયદિવ્યરૂપં, પુનાતુ માં તત્સવિતુર્વરેણ્યં.

પછી નીચેના મંત્ર બણી પૃથ્વીને નમસ્કાર કરી, પોતાના આસનપર થોડું પણી છાંટવું —

પૃથિવિ ત્વયા ધૃતા લોકાઃ, દેવિ ત્વં વિષ્ણુના ધૃતા;

ત્વં ચ ધારય માં દેવિ, પવિત્રં કુરુ આસનમ્.

પછી નીચે બતાવેલી રીતે ત્રણ ગ્રાણાયામ કરવા —

આંખ અને મોં બંધ કરી, ડાબા નસઠોરાથી થોડો પવન બહાર કાઢી, જમણા હાથની છેલ્લી બે આંગળીઓથી ડાહું નસઠોરે દબાવી રાખી, નમો ભગવતે શ્રીસૂર્યયે એ મંત્ર એક વાર મનમાં બોલી જમણા નસઠોરાથી પવન બહાર ખેંચવો, પછી અંગુઠાથી જમણું નસઠોરું પણ દબાવી દબ ઉપરનો મંત્ર ચાર વાર કે ચારાકિત બણી રહેતાકી બંદર રોકવો, અને એજ મંત્ર બે વાર ઉચ્ચારતાં રોકેલો પવન ધીરે ધીરે ડાબા નસઠોરાથી બહાર કાઢવો; પાછો એજ મંત્ર એક વાર બણી ડાબા નસઠોરાથી પવન બહાર ખેંચવો, ચાર વાર કે શક્તિપ્રમાણે બણી રહેતાકી બંદર રોકવો, ને બે વાર બોલતાં ધીરે ધીરે

૧ શ્રીલક્ષ્મીજી, પાર્વતીજી, સાવિત્રીજી, સીતાજી ને દ્રૌપદીજીને માગ સૌભાગ્યમાટે નમસ્કાર કરીને હું કુંડને ધારણ કરું છું ૨ ભગવાન શ્રીસૂર્યને નમસ્કાર ૩ જે સૂર્યમંડલ ધાટા રાતરૂપ, અગ્નિઓને ન સમજાય એવું, ત્રણ લોકોને પૂજવાયોગ્ય, ત્રણ શુષ્કતા રૂપવાળું, સમગ્ર તેજોમય ને દિવ્યરૂપવાળું છે, તે સૂર્યમંડલનું પવિત્ર દેજ મને પવિત્ર કરો. ૪ હે પૃથ્વી ! તમે લોકોને ધારણ કર્યા છે. હે દેવિ ! તમને વિષ્ણુએ ધારણ કરેલાં છે. હે દેવિ ! તમે મને ધારણ કરો, અને મારું આચન પવિત્ર કરો.

જન્મણા નસકોરાથી બહાર કાઢવો. આ એક પ્રાણુપાત્ર થયો કહેવાય. એવા ત્રણ પ્રાણુપાત્ર કરવા. પછી નીચે પ્રમાણે સંકલ્પ કરવો:—

અત્રાથ મહાભાગલ્યપ્રદે અમુકમાસે, અમુકપક્ષે, અમુકતિથૌ, અમુકવાસરે, મમોપાત્તદુરિતક્ષયદ્વારા શ્રીપરમેશ્વરપ્રીત્યર્થે શ્રીસૂર્યોપાસનમહં કરિષ્યે. ૫

પછી એ હાથ જોડી નીચેનો મંત્ર બોલી શ્રીસૂર્યનારાયણનું ધ્યાન કરવું:—

ધ્યેયઃ સદા સવિતૃમંડલમધ્યવર્તી, નારાયણઃ સરસિજાસનસન્નિવિષ્ઠઃ

કેયૂરવાન્ મહરકુંડલવાન્ કિરીટી, હારી હિરણ્યમયવપુર્ધૃતશંખચક્રઃ ૬

પછી અર્ધાઆમાં જલ લરી તેમાં ચંદન, અક્ષત અને પુષ્પ નાંખી ઊભા થઈ નીચેનો મંત્ર ત્રણ વાર લણી શ્રીસૂર્યનારાયણને ત્રણ અર્થ આપવા:—

નમોસ્તુ સૂર્યાય સહસ્રલાનવે, નમોસ્તુ વૈદ્યાનર જાતવેદસે;

ત્વમેવ ચાધ્યઃ પ્રતિબ્રહ્મ દેવ, દેવાધિદેવાય નમો નમસ્તે. ૭

પછી અવધાશ હોય તો શ્રીસૂર્યનારાયણનું ચંદનાદિવડે પૂજન કરવું. પૂજન કરી રહ્યાપછી અવધાશપ્રમાણે નમો ભગવતે શ્રીસૂર્યાય એ મંત્રનો હજાર, એક સો આઠ કે છેવટે દશ વાર પણ જપ કરવો; અને તે પછી નીચેનો મંત્ર બોલી શ્રીસૂર્યનારાયણને નમસ્કાર કરવા:—

નમઃ સવિત્રે જગદેકચક્ષુષે, જગત્પ્રસૂતિસ્થિતિનાશહેતવે;

ત્રયીમયાય ત્રિશુભાત્મધારિણિ, વિરંચિનારાયણશંકરોત્તમે. ૮

પછી નીચે પ્રમાણે બોલી જમણી હથેળીમાં લીધેલું જળ મૂકી તે સૂર્યોપાસન શ્રીપરમેશ્વરને અર્પણ કરવું:—

અનેન શ્રીસૂર્યોપાસનકર્મણા શ્રીભગવાન્ પરમેશ્વરઃ પ્રીયતાં ન મમ. ૯

સારપછી પોતાના પતિ, પોતાના સંદ્યુર, દેવ, આત્મા અને પોતાનાં સામસસરા તથા ધરમાં જે કોઈ વૃક્ષ હોય તેમને એ હાથ જોડી તે જમ્બીઉપર મૂકી તે ઉપર માથું રહે તેમ નમી પગે લાગવું. એ પ્રમાણે નિલ અભિવાદન કરવાથી આયુષ્ય, વિદ્યા, કીર્તિ અને બાળકની વૃદ્ધિ થાય છે. ઇતિ શિવમ્.

— [*] —

૫ અર્ધાઆજ ઘણું મંગલપણું આપનારા અમુક માસમાં, અમુક પખવાડીઆમાં, અમુક તિથિએ, અમુક વારે મારાથી થયેલાં પાપના નાશદ્વારા શ્રીપરમેશ્વરની પ્રીતિ મેળવવામાટે હું શ્રીસૂર્યનારાયણની ઉપાસના કરું છું. ૬ સૂર્યમંડલમાં રહેલા, પદ્માસનપર બેઠેલા, બાલુબંધવાળા, મગરના આકારનાં કુંડલનાળા, મુગટવાળા, હારવાળા, સોનાના જેવા સરીરવાળા, તે શંખ તથા ચક્રને ધારણ કરનારા નારાયણ સર્વદા ધ્યાન કરવાયોગ્ય છે. ૭ હજાર કિરણોવાળા સૂર્યને નમસ્કાર હો. સર્વના પ્રાણરૂપને તે સર્વજ્ઞને નમસ્કાર હો. હે દેવ ! આપજ અર્થ ગ્રહણ કરો. હે દેવ ! આપને વારંવાર નમસ્કાર. ૮ જગતના મુખ્યત્રેશ્વર, જગતની ઉત્પત્તિ સ્થિતિ ને નાશના શરણુરૂપ, ત્રણ વેદમય, ત્રણ શુણના સ્વરૂપને ધારણ કરનારા, અને સહા વિષ્ણુ ને શંકરરૂપ સૂર્યને નમસ્કાર. ૯ આ સૂર્યોપાસનકર્મવડે શ્રીભગવાન્ પરમેશ્વર પ્રસન્ન થાઓ. મને ખીન્નું ક્ષલ જોઈતું નથી.

બ્રહ્મનિષ્ઠ મહાત્માશ્રી એકનાથજીનું જીવનવૃત્તાંત

[સપાઠક બ્રહ્મચારી દલપતરામ શ્રીદક્ષિણાર્મતિ નાથભગવાનના પૂજારી]

[અનુગંધાન વર્ષ ૧૪માંના અક આઠમાના પૃષ્ઠ ૧૧૮થી ચાલુ]

જનાર્દન સ્વામીના ચરિત્રના અત્યંત મહત્ત્વના અર્મગતી-અર્થાત્ શ્રીદક્ષિણાર્મતિ અનુગ્રહનો પુરાવો જનાર્દન સ્વામીના પોતાનાજ શિષ્ય પાસેથી મળ્યો છે એ બહુ આનંદની વાત છે. જ્યારે જનાર્દન સ્વામીને સદ્ગુરુ-પ્રાપ્તિની એવી ધૂન લાગી ગઈ કે જગત, સ્વપ્ન અને સુષુપ્તિ ત્રણે અવસ્થાઓમાં આ સિવાય તેમને બીજી કંઈ સજાતુંજ નહોતું, ત્યારે ભાવભક્તિના બોક્તા ભગવાન દત્તાત્રય સાક્ષાત્ પ્રગટ થયા અને તેમના મસ્તકપર તેમણે પોતાનો હાથ મૂક્યો ભગવાનના હાથનો સ્પર્શ થતાંજ સ્વરૂપસાક્ષાત્કાર થઈ ગયો- 'કર્મ કરવા છતાં પણ અર્થાત્' અર્થાત્ અર્થતર્તમ-બોધ થયો, અને આજ દેહમાં વિદેહતા પ્રગટ થઈ. ગૃહસ્થાશ્રમ છોડ્યાવિના, કર્મમર્યાદાને ઓળખ્યા વિના, પોતાનાં કાર્યો કરતાં છતાં આત્માનુસંધાનને ન છોડવાની કુશળતા તેમને પ્રાપ્ત થઈ તેમની માથેજ મનનું મનપણું છૂટી જવાથી તે મુચ્છિત થઈ ગયા, ત્યારે શ્રીદક્ષિણાર્મતિ તેમને ચેતનમાં આવ્યા અને સાંત્વિકતાનું આ કીણુ-ઉભરણુ શમાવી દઈને પરમાર્નદના આત્મજ્ઞાનમાં સ્વાભાવિકપણે રહેતા શીખવ્યું પછી શ્રીદક્ષિણાર્મતિ પૂજા કરીને જનાર્દન સ્વામી તેમનાં ચરણોમાં પડ્યા આજ અવસ્થામાં ભગવાન પોતાની યોગમાયાના બળથી અંતર્ધાન થઈ ગયા જનાર્દન સ્વામીને આ પ્રમાણે ભગવાનના જે પ્રથમ દર્શન થયા તેનું આ વર્ણન તેમના મુખ્ય શિષ્યે કર્યું છે. 'ગૃહસ્થાશ્રમને છોડ્યા સિવાય, કર્મરેખાને ઓળખ્યા સિવાય' નિજબોધથી (આત્મજ્ઞાનપૂર્વક) ગ્રહેવાનો ઉપદેશ શ્રીદક્ષિણાર્મતિ જનાર્દન સ્વામીને આપ્યો અને એજ ઉપદેશ તેમની પાસેથી એકનાથ મહારાજને મળ્યો. જનાર્દન સ્વામી અથવા એકનાથ મહારાજને ગૃહસ્થાશ્રમમાં અસંગ-અર્થ-અર્થાત્ અર્થતર્તમપણાના ભાવપૂર્વક ગ્રહેવાનો જે ઉપદેશ શ્રીદક્ષિણાર્મતિ કર્યો તે ધ્યાનમાં રાખીને એમના જેવું આપણુ જીવન જનાવીએ તો ગૃહસ્થાશ્રમમાં રહેવા છતાં ભગવત્પ્રાપ્તિ થાય એમાં કંઈજ ગડા નથી અસ્તુ

જનાર્દન સ્વામી જેવા પુરુષપુરુષે દેવગદથી વીરાજ માઈલ દૂર પૈઠણમાં રહેનારા આપણા બાળ-ભાગવનને પોતાની અસિત્ય શક્તિથી પોતાની તરફ ખેંચી લીધો અને તેના ઉપર કૃપા કરીને તેને જગત્તો ઉદ્ધાર કરવા સમર્થ કર્યો એ ઘણાજ આનંદની વાત બની.

ત્યારે જનાર્દન પતનાં એકનાથને સૌથી પહેલવહેલા દર્શન થયાં ત્યારે બંનેને ધણોજ આનંદ થયો ક્રુવ સમાન વિરક્ત થયેલા એકનાથની એવામનમૂર્તિને જોઈ જનાર્દન સ્વામી અત્યંત પ્રમદ થયા અને તેમણે તેમને ઘણાજ પ્રેમથી પોતાની પાસે રાખ્યા ગુરના સંદાચાર, બ્રહ્મનિષ્ઠા અને પ્રેમી હૃદયને જોતાજ એકનાથની ચિત્તશક્તિ તેમનાં ચરણોમાં લાગી ગઈ. એકનાથે સતત ૭ વર્ષ સુધી અત્યંત ભાવભક્તિપૂર્વક જનાર્દન સ્વામીની અપૂર્વ સેવા કરી અને તેઓ તેના અનુગ્રહના સંપૂર્ણ પાત્ર બન્યા એકનાથની ગુરસેવાનો ક્રમ આ પ્રમાણે હતો-ગુરુ સંપ્રતિ જોડે તે પહેલા શિષ્ય જાગી બેઠા. રાત્રે ગુરના પગ દબાવતા, ગુરના સૂતા પછી તેમનાં ચરણો તરફની દિશામાં પોને સૂત રહેતા ગત-દહાડો, ઘેર-બહાર સર્વજ્ઞ ગુરની સેવામાં તત્પર ગદીને ધણી ઉત્સાહથી, જે કામ સામેઆવી પડે, તે આરાની વાટ નહિ જોતા તેઓ કરતા હતા બોજન પછી અત્યંત પ્રેમથી પાન બનાવતા અને ગુરના હાથમાં આપતા તથા ગુરુ વિશ્રામ લેતા સૂઈ જાય ત્યારે પખો નાખતા, અથવા અન્ય પ્રકારે સેવા કરતા ગુરના આરામના સમયેજ પોતે થોડાક આગમ લેતા ગુરને સ્નાન કરવાને વખતે તેમના સ્નાનમઘે વાસણમાં પાણી લેવાગ રાખતા, ઘોતીઈ તેમના હાથમાં આપતા, પૂજાની બધી સામગ્રી તૈયાર રાખતા અને પૂજા સમયે હમેશાં પાસે રહીને જ્યારે જે જે વસ્તુની આવશ્યકતા

હોય, તે આગળ આવીને આપતા. શુરુ સમાધિમાં બેસતા, સારે તેઓ ખારણે ઉભા રહીને બહારની બધી ઉપાધિઓ-ઝખલગીરીઓથી તેમને મુક્ત રાખતા. શુરુના ધરમાં કેટલાક આશ્રિતો, આંટાફેરા ખાનારાઓ તેમજ નોકર-ચાકરો હતા, પરંતુ તેમની રાહ નહિ બોતાં પોતેજ અત્યંત પ્રેમ અને ઉત્સાહથી, તનમનપૂર્વક શુરુની સેવા કરતા. ઇશ્વરને એજ પ્રાર્થના કરતા કે શુરુસેવા કરવાનું મને એવું બળ આપો કે સધળાં નોકર-ચાકરોનું કામ હું એકલોજ કરી શકું. તેઓ પોતાની ભૂખતરસનો ખ્યાલ નહિ રાખતાં શુરુની ભૂખતરસનોજ ખ્યાલ રાખતા. પોતાને માટે આરામનો કે સ્વાનો જરાપણ વિચાર નહિ રાખતાં એજ વાતની કવળ રાખતા કે શુરુની નિદ્રામાં સહેજ પંચ અડચણ આવે નહિ. પોતાનું ભોજન નિયમિત રાખીને એવો પ્રયત્ન કરતા કે શુરુને પૂરતું ભોજન મળ્યા કરે. થોડુંક પણ વધારે ભોજન કરવાથી આળસ આવશે અને તેથી શુરુસેવામાં અડચણ નડશે, એમ વિચારી તેઓ મુક્તાહારવિહારી રહેતા. શુરુનો સંતોષ એજ તેમનો સંતોષ હતો, શુરુના શબ્દોજ તેમનું શસ્ત્ર હતું, શુરુની મૂર્તિ એજ એમના પરમેશ્વર, શુરુનું ધર એજ એમનું સ્વર્ગ, શુરુનાં સર્ગાસંબંધી એજ તેમનાં સર્ગાસંબંધી, એટલુંજ નહિ, પરંતુ 'શુરુ: સાક્ષાત્પરબ્રહ્મ એજ એમની ભાવના હતી, અને એજ પરમ શુદ્ધ ભાવનાથી તેઓ શુરુની અખંડ સેવા કરતા હતા. આ છ વર્ષોમાં એકનાથને પાછાનું સ્મરણ પણ ના થયું, એટલુંજ નહિ પરંતુ, તેમને પોતાના દેહનું પણ ભાન રહ્યું નહિ. માત્ર શુરુસેવાનેજ તેમણે પરમ ધર્મ માન્યો, અને ત્રણે અવસ્થામાં શુરુ સિવાય તેમણે કોઈ વસ્તુનું ચિંતન પણ ના કર્યું. શુરુસેવા કરતાં કરતાં એકનાથના બધા મનોવિકાર શાંત થઈ ગયા, ભૂખતરસ વગેરે પ્રાણધર્મ છૂટી ગયા, રાગ-લોભ વગેરે શરીર છોડીને ચાલ્યા ગયા, ઇન્દ્રિયો વાસનારહિત થઈ ગઈ, શરીર તેજોમય થઈ ગયું. આંતરિક સમાધાનનું તેજ રામરોમમાંથી પ્રગટ થવા લાગ્યું. શુરુસેવાથી એકનાથ દેહાભિમાનરહિત થઈ ગયા. આ પ્રમાણે શુરુસેવામાં તેમની ચિંતશુદ્ધિ થઈ અને તેઓ શુરુપ્રસાદ પામ્યા. આવી શિષ્યશુદ્ધિપૂર્વક રહેતાં રહેતાં તેમણે સાક્ષાત શુરુમુખથી જ્ઞાન-શ્ચરી, અમૃતાનુભવ અને શ્રીમદ્ ભાગવત વગેરે ગ્રંથો સાંભળ્યા પરિણામે તેમને આત્મજ્ઞાન લાખું-સ્વસ્વરૂપની પ્રતીતિ થઈ. માત્ર સંસારના વિષયોમાં પડેલા લોકોને આ વિષયપૂર્ણ સંસાર સિવાય બીજું કંઈ સરહું નથી, તેજ પ્રમાણે તેમના શ્રવણ, મનન, નિદિધ્યાસન અને સાક્ષાત્કારને માટે શુરુના સિવાય બીજો કોઈ વિષયજ રહ્યો નહિ. જેઓ અધકચરા પારમાર્થિક છે, તેમની અત્યંત દુર્દશા થાય છે. તેઓ શ્રવણ કરે છે પરમાર્થનું, અને મનન કરે છે વિષયનું. નિદિધ્યાસન પ્રર્થયનું કરે છે, અને તેમને સાક્ષાત્કાર થાય છે માત્ર દુઃખ દુઃખ અને દુઃખનો એકનાથ શુદ્ધવાથી પોતાને ધન્ય સમજતા. જે ભક્ત નથી તેને સેવામાં અત્યંત કષ્ટ લાગે, પરંતુ એકનાથ સદખા શુરુભક્તને તેજ સેવા પરમ અમૃતદાયી હોવાથી તેનેજ તેમણે પોતાનું મહદ્લાઝ્ય માન્યું. તેમણે પોતેજ પોતાના લખેલા ભાગવતમાં શુરુ અને શુરુભજનનો મહિમા ગાયો છે. (ચાલુ)

॥ સનાતનધર્મપ્રવૃત્તિ ॥

શ્રીઆનંદાશ્રમતરફથી ચાલતા સનાતનધર્મશિક્ષણના વર્ગોની નિરીક્ષા કરવામાટે શ્રી. કરશનજી પ્રાણજીવન ઓઝા ગયેલા છે. તેઓ કુતિયાણા, માણાવદર, વંથલી, બાંદવા, ધોરાજી, ધોરણદર આદિ સ્થળોએ જઈ સનાતનધર્મસંબંધી પ્રવચનો કરી સારો લાભ આપે છે. તેજ પ્રમાણે તેઓએ વંથલીમાં સનાતનધર્મશિક્ષણવર્ગનું નિરીક્ષણ કરી સંતોષ પ્રદર્શિત કર્યો છે. અમદાવાદમાં થયેલા વિશ્વશાંતિયજ્ઞમાં શ્રી.

જ્ઞાનજ્ઞાનસાધ્ય દેવેએ તેમજ તેમના મિત્રમંદ્રો ત્રણમાસ સંતનુ ગીતાપાઠો કરી તે
યજ્ઞમાં સારો ફાળો અર્પણ કરેલો તેથી ગીતાયજ્ઞના સ્પષ્ટ પૂજ્ય સ્વામીશ્રી વિદ્યા-
નંદજી મહારાજશ્રી તરફથી ચાંદીનાં ચંદ્રકો પ્રસાદીરૂપે આવેલાં તે શ્રી કરસનજી-
ભાઈના હસ્તે સૌને અર્પણ કરવામાં આવ્યાં હતાં ગીતાજ્ઞના અભ્યાસની આવ-
શ્યકતાપર તેમણે પ્રવચન કરી ગીતાપાઠકોને ધન્યવાદ આપ્યો હતો શ્રી કરસનજી-
ભાઈ દેવેએ પણ ગીતાજ્ઞમાંથી સુંદર વ્યાખ્યાન કરી, પૂજ્ય વિદ્યાનંદજી સ્વામી
મહારાજશ્રી તરફથી આવેલો ગીતાભ્યાસ સતતપણે ચાલુ રાખવાનો અને
ઉત્સાહપૂર્વક તે વધારતા રહેવાનો આશીર્વાદાત્મક ' ' સંદેશો ' ' વાંચી સંભળાવ્યો
હતો. પશ્ચાત્ત સમા નિસર્જન થઈ હતી.

—[*]—

શ્રીઆનંદાશ્રમ મુમુક્ષુમંડળતરફથી તેમજ શ્રીમત્રાય સત્સંગમંડળતરફથી પૂજ્ય-
પાદ ગુરુદેવનું વિધિપૂર્વક મહાપૂજન થયું હતું

વેદાંતજ્ઞાનગોષ્ઠી

[સંપાદક — શ્રી કરસનજી પ્રાણજીવન ઓછા]

શિષ્ય—બ્રહ્મ કેવું છે ?

સદ્ગુરુ—ચક્રિવાસક્રિતવરે આ બ્રહ્મ સર્વના કારણરૂપ થઈ અક્રિય હોવા છતાં સક્રિય
ભામે છે. પણ વાતવિક્રીને અવિકારી હોવાથી તે કોઈ પણ પદાર્થનું કારણ હોઈ શકે
નહિ વળી આ તત્ત્વ અપરિણામી હોવાથી સર્વ પવિત્ર જ છે અર્થાત્ જે કઈ ભાસે છે
તે સર્વને સત્તા સ્મૃતિ આપનાર તથા પદાર્થરૂપે પૃથક્ જણાવનાર પણ તેજ છે, ને
અસ્તિત્વરૂપે તે સર્વમાં રહેલ છે

ચામની સત્તા જેમ અધિમરીઓમાં તેના હેઠા પ્રમાણે ઓછા વધતા પ્રમાણમાં
સંક્રમિત હોય છે તેમ અનંતકારણની ઉપાધિએ આ તત્ત્વ પણ સર્વમાં સંક્રમિત છતાં
ઓછા વધતા પ્રમાણમાં પ્રત્યક્ષ થાય છે આ બ્રહ્મસ્વરૂપ કડી ઉપલબ્ધ થયું નથી, તેમજ
કાષ્ટને ઉત્પન્ન કરવું નથી તે સદા અસ્તિ, ભાતિ તે ત્રિપરૂપે સર્વ વિદ્યમાન છે

શિષ્ય—બ્રહ્મ જગત્તા કારણ કે કાર્યરૂપ કેમ ન ગણાય ?

સદ્ગુરુ—બ્રહ્મ નિષ્ક્રિય છે, અત્તંતોડયં પુરુષ " આ પુરુષ અસંગ છે. એ
શ્રુત્યનુસાર તેનું અર્ચનપણું કાષ્ટના કારણરૂપ કે કાર્યરૂપ ન થઈ શકે ન્યારે તે માયાવિશિષ્ટ
થાય ત્યારે કારણરૂપ ગણાય

શિષ્ય—બ્રહ્મને માયાનું કારણ માની શકાય કે નહિ ?

સદ્ગુરુ—માયા તેને આમને રહે છે છતાં તે બ્રહ્મ માયાનું કારણ નથી, વળી તેનું
સ્વરૂપ અદિતી હોવાથી મનુષ્યની બુદ્ધિમાં પણ પરોક્ષ રીતે તેનું જ્ઞાન થઈ શકે છે, અને
તેથીજ આ સ્વરૂપનું વર્ણન નિત્યરૂપે કહેવાય છે—અનંતરૂપે—શ્રુમારૂપે—આપકરૂપે કહેવાય છે.

શિષ્ય—જીનો સાક્ષી કાણ ને તે કેમ ઓળખી શકાય ?

સદ્ગુરુ—સર્વશુદ્ધિતિઓના સાક્ષી ચેતનરૂપે તે પ્રકાશી રહેલ છે. કામદિ સર્વ
વૃત્તિઓના સાક્ષી ચેતનરૂપે આ સર્વ જીવોના સારરૂપ છે, એટલે કે અનંત કારણરૂપ ઉપાધિએ
શકેશ્વ ચેતન્ય તથા તેમા પ્રતિનિધિત થયેલા ચેતનના ધર્મો આ ત્રિપુટીરૂપ—જીવના
સારરૂપ—કૃદરૂપરૂપે આ ચેતન્ય ઓળખાય છે ને તે જીવો સાક્ષી છે.

શિષ્ય—સધને ધ્વજ એકજ છે, છતાં અનેકરૂપે કેમ ભાસે છે ?

સદ્ગુરુ—પ્રલય તત્ત્વરૂપે રહેલું આ ધ્વજ ત્રણે શરીરથી પર રહી દશવસ્તુઓને નામરૂપે પ્રકાશી રહેલું છે. અતિવ્યાપ્તિદાપની નિવૃત્તિઅર્થેજ આ સર્વનું પરમ અધિષ્ઠાન ધ્વજ છે તેમ કહેવાય છે. તે ધ્વજ એકજ હોવા છતાં માયાથી તે અનેકરૂપે ભાસે છે, છતાં અંતર્દૃષ્ટિએ તે અદ્વિતીય હોય છે, છતાં ત્રિપુટીના સાક્ષી છે.

“ચદ્વિદ્દંટિ વ્યપેતાયાં અંતર્દૃષ્ટ્યા ચદોક્ષતે ।

નિગૂઢં બ્રહ્મચૈતન્યં તદ્બ્રહ્મેત્યવધારયેત ॥”

બુદ્ધિ નેત્ર અને સૂર્ય એ ત્રિપુટીનો સંયોગ જેમ સર્વ પદાર્થને પ્રકાશે છે તેમ આ ચૈતન્ય અંતઃકરણમાં રહી સર્વ વસ્તુઓનું જ પ્રકાશક છતાં અત્યંત નિર્મલ છે.

“તસ્ય ભાસા સર્વમિદં વિભાતિ”

તેના ભાસવાથી આ સર્વ અન્ય ભાસે છે. આ વસ્તુ કેવલ આવરણુલંગથી જ હોય છે, અન્યથા નહિ. આવરણુનો લંગ થયે તેના ધર્મે બુદ્ધિમાં સંપૂર્ણપણે સ્ફુરવાથી તેનું જ્ઞાન થયું તેમ કહેવાય છે.

જહ પદાર્થોના જ્ઞાનમાં વૃત્તિ ચિદાભાસનો આશ્રય લઈ કાર્ય કરે છે, પણ આત્મજ્ઞાનમાં ચિદાભાસની સ્થિતિ છતાં તે અજાપાય છે.

શિષ્ય—ચિદાભાસ એટલે શું ?

સદ્ગુરુ—જેમ કેઈ મનુષ્ય દીપક લઈ રાત્રિએ અન્ય પદાર્થોને જોવા જતાં તે તે પદાર્થોનું જ્ઞાન તેને થાય છે, પણ તેજ દીપક લાંબને મધ્યાહ્ન કાલને સૂર્ય જોવા જતાં સૂર્યના પ્રકાશમાં દીપકનો પ્રકાશ તેનું અસ્તિત્વ હોવા છતાં લય પામે છે, તેમ આ ચિદાભાસ આત્મજ્ઞાન થતાં અજાપાય છે. સ્થૂલ પદાર્થનું જ્ઞાન થતાં પૂર્વે પ્રથમનું આવરણુલંગ વૃત્તિવડે થાય છે. જેમકે ઘડઃ ઘટઃ આ ધડો છે. આ ધડો એ જ્ઞાન ચિદાભાસને ખીજીજ ક્ષણે મયા ઘટઃ જ્ઞાતઃ મારાથી ધડો જણાયો એ રૂપે થાય છે. આ થયેલા જ્ઞાનને પ્રકાશનાર અથવા તો આ જ્ઞાનનો સાક્ષી કૃતસ્થ ચૈતન્ય છે. જેમ ઘટમાં અદૃષ્ટ ભાસતા પ્રકાશનું જ્ઞાન કરવા ઘટરૂપ આવરણુલંગ બસ છે. તે પ્રકાશને પ્રકાશવા અન્ય પ્રકાશ આવશ્યક નથી, તેમ આ આત્માને જાણવા કેવલ આવરણુલંગજ આવશ્યક છે, અન્યકેઈ પ્રકાશક આનું છે જ નહિ.

આ ઉપરથી લાંચનારને સમજાશે કે—અંતઃકરણમાં પડેલું ચેતનનું પ્રતિબિંબ તે ચિદાભાસ. ચિદાભાસનો ઉપયોગ વ્યવહારિક જ્ઞાનમાં છે. પારમાર્થિક જ્ઞાનમાં ચિદાભાસ કૃતસ્થમાં અજાપાય છે એટલે મિથ્યાભિમાન મૂઢી કૃતસ્થસ્વરૂપે રહેવા છાજે છે.

શિષ્ય—ધન્ય છે ગુરુજી ! હજી ધ્વજતત્ત્વ વિષે કંઈ કહો.

સદ્ગુરુ—ધ્વજતત્ત્વ વખાણેથી સમજાય તેવું નથી. જેમ શેરડીની મધુરતાનું વર્ણન કદાપિ દશ વર્ષપર્યંત કરવામાં આવે તોપણ તે મધુરતા અનુભવાતી નથી, પણ તે ચૂસ્યાથી અનુભવાય છે, તેમ આ તત્ત્વ અસૌકિક હોવાથી તેનું અપરોક્ષ જ્ઞાન થયેજ અનુભવી શકાય છે, તાત્પર્ય અનુભવરૂપ છે. જેમ સાકરનો ગાંગડો એકરસ મધુર છે એટલે કે ઉપરથી, નીચેથી, આજુબાજુથી અને અંદરથી સર્વત્ર સમાન મધુર છે તેમ આ ધ્વજતત્ત્વ સર્વના વિવર્તરૂપે ભૂગભૂત છતાં અખંડ એકરસ નિર્મલ છે, અર્થાત્

માયા અને માયાના કાર્યથી રહિત છે જ્ઞાનીઓ તેને સ્વેદા અવેશ છતી પરાક્ષપણે
 મેનુભવે છે. આ તત્ત્વ પૃથિવ્યાદિ મૂર્ત સ્થુલભૂતો તથા વાસ્વાદિ અમૂર્ત સૂક્ષ્મભૂતોથી
 રહિત છે. શાતરૂપ, ક્ષોભરહિત, અસાધારણ સ્થિત, વ્યાવહારિક તેમજ આતિભાસિક પદાર્થોથી
 બિન બ્યાજ વસ્તુ છે માયા, બૂતો ને તેનાં કાર્યો બાધ થયે સતે ને કંઈ ચિન્માત્ર
 રહે છે તેજ આ વસ્તુ છે, તેજ ષ્ઠ છે. માયાદિ કાર્યો તેના સંક્રમણથી બંધે એતન
 જેવાં બાસે પણ વાસ્તવિક એતનરૂપ નથી આવી રીતે ને કાલે આ સધળું બાધ પામે છે,
 અર્થાત્ મિથ્યાત્વના સુદ્ધ નિશ્ચયરૂપે સ્થિત છે. (ચાલુ)

— [*] —

શ્રીજ્ઞાનંદાશ્રમ-સમાચાર

[શકગુન માસ]

‘ મુખ્યકોટ—૩. ૨૦-૦-૦ શ્રી. દ્વારકાદાસ જેતસી-કરાચી. ૩. ૧૦-૦-૦ સ્વ એન
 મહાસ્વેતા-હા શ્રી રામજી વિશ્રામ પૂનરા-કરાચી. ૩. ૬-૦-૦ શ્રી ધનજીશા અરેશર મીસ્ત્રી-મુખર્ધ.
 ‘ લઘુરુદ્ર’ ને રુદ્રાભિષેક—શ્રી ગોરધનદાસ હીરજી-અરખા (રુદ્રાભિષેક) શ્રી.
 ભગવતલાલ મગળદાસ-ખેરીવલિ (લઘુરુદ્ર) શ્રી. રતનશી લલ્લુભાઈ-ઉમરાવાળા (રુદ્રાભિષેક)
 શ્રીમતી કસ્તુરબેન ગોરધનદાસ (રુદ્રાભિષેક) શ્રી મગનલાલ દયાળજી રાડિયા-મોંબાસા
 (લઘુરુદ્ર) શ્રી મૂળજી પ્રાગજી-કરાચી (રુદ્રાભિષેક)

‘ ભોજન—૩. ૨૮-૧૪-૯ શ્રી હેલશકર દયારામ અવાણિયાવાળા તરફથી ભોજન
 હા શ્રી ચપકલાલ મૂળશકર-મેંદરડા. ૩. ૧૧-૧-૩ શ્રીમતી મગળાલક્ષ્મીબેન મણિલાલ
 કેશાણી-મુખર્ધ ૩. ૬-૪-૦ ડા શ્રી વામનરાય જટાશકર પાંડુવાળા તરફથી પાટોત્સવના
 ભોજનના ૩. ૨૩-૧-૦ સ્વ જયકૃષ્ણ ઇંદ્રજીના વિધવા કુંવરબાઈના ટ્રસ્ટીઓ-પોરબંદર.
 ૩. ૨૯-૯-૩ શ્રી. પોપટલાલ વાલજી રંગરેજ-ગામનગર ૩. ૨૪-૧-૯ શ્રી. ભગવાનજી
 મનુભાઈ અદારાણા-ભાવનગર

‘ યાજ્ઞ—૩. ૧-૪-૦ શ્રી ચપકલાલ મૂળશકર-મેંદરડા. ૩. ૧-૪-૦ શ્રી. વિદ્યદાસ
 લાધારામ હરખજી-જેસીપરા. ૩. ૧-૪-૦ શ્રી ગોરધનદાસ હીરજી-અરખા ૩. ૧-૪-૦
 શ્રી ભગવતલાલ મગળદાસ-ખેરીવલિ ૩. ૧-૪-૦ શ્રી રતનશી લલ્લુભાઈ-ઉમરાવાળા ૩. ૧-૪-૦
 શ્રી ભગવાનજી મનુભાઈના શુભલગ્ન પ્રસંગે હા. શ્રી કરશનજીભાઈ ૩. ૧-૪-૦ એન ગોદાવરી
 લાલસિંહજી-કુતિયાણા ૩. ૧-૪-૦ દેવશકર સ્વામજી-ભીડારા ૩. ૫-૦-૦ એન ટરુગળાઈ
 ગોરધનદાસ-વીજેપારલા (ખાર) ૩. ૧-૪-૦ ગ સ્વ. લીલાવતીબેન-વીલેપારલા. ૩. ૨-૦-૦
 સૌ. ભાગીરથી મગનલાલ ત્રિવેદી ૩. ૧-૪-૦ શ્રી હરખશકર દયાશકર ૩. ૩-૧૨-૦
 રૂનાથસિંહ નથુસિંહ-બેંગલોર ૩. ૧-૪-૦ શ્રી દુર્લભરામ નિશુવન-વરતેજ. ૩. ૧-૪-૦
 સ્વ એન દેવકુંવર હા શાસ્ત્રી જયશકર ભટ્ટ અમરાવાદ ૩. ૨-૮-૦ શ્રી દયાળસિંહજી લા હાકાર
 ૨ યાજ્ઞ ૩. ૫-૪-૦ શુક્લ વિધનાથ કોલિદાસ-કુંડલા ૩. ૧-૪-૦ શ્રી હરખચંદ
 લક્ષ્મીચંદ શાહ-જૂનાગઢ ૩. ૧-૪-૦ શ્રી. નાનાલાલ ભાનુશકર-મીતડી ૩. ૩-૧૨-૦
 શ્રી મૂળજી પ્રાગજી-કરાચી. ૩ યાજ્ઞ. ૩. ૧-૪-૦ એન ઉપાબેન પ્રતાપસિંહ-જૂનાગઢ ૩. ૧-૪-૦
 હાકર દયાશકર ભાણુજી-કોદાવર ૩. ૧-૪-૦ લક્ષ્મીશકર રઘુરામ-અમરેલી ૩. ૧-૪-૦ ગૌરીશકર
 નાગજી-ઈગોરાળા ૩. ૨-૮-૦ શ્રી. માણેકલાલ નાનજી અદારાણા (૨ યાજ્ઞ) ૩. ૧-૪-૦
 શ્રી. મા. ના. અદારાણા તરફથી દુધનિમિત્તે ૩. ૧-૪-૦ શ્રી વાસુદેવ મણિશંકર નાની.

અખંડહીપકઃ—૩. ૦-૪-૦ શ્રી. પ્રભુલાલ કાનજી દવે-વંથલી. ૩. ૦-૪-૦
 શ્રી. રતિલાલ મંગળજી-મોજરા. ૩. ૦-૪-૦ શ્રી. લવજી રણછોડ-ચાંપરાજ અરખા. ૩. ૦-૪-૦
 શ્રી. રતનશી લલ્લુભાઈ-ઉમરાળા. ૩. ૦-૪-૦ ગોદાવરીબેન-કુતિયાણા. ૩. ૦-૧૧-૩ શ્રી. કરશનજી
 પ્રાણજીવન ઝોઝા-દીપમાળા. ૩. ૦-૨-૯ બેન મંગળાલક્ષ્મી મણિલાલ-વીલેપારલા. ૩.
 ૧-૦-૦ શ્રી. વામનરાય જટાશંકર-પાટણ. ૩. ૧-૦-૦ શ્રી. રૂનાથસિંહ નયુસિંહ-ખેંગલોર.
 ૩. ૦-૮-૦ શ્રી. દયાળસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર-જૂનાગઢ.

પરચુરણમેદ

[કાંદયુનમાસ]

૦-૧-૦	પરચુરણ	રુદ્રાભિષેકના પૂજાપો તથા ભેટના
૦-૪-૦ શ્રી.	જગનલાલ નરભેરામ-ધ્રાક્ષ	૧-૪-૦ ,, શામજી મોરારજી-કેશાદ
૦-૪-૦ ,,	જેસુખલાલ-ધ્રાક્ષ	શ્રીઆતંદાશ્રમ-તવાગામમાં પાટાસર્વનિમિત્તે
૧-૪-૦ ,,	કુરજી પ્રાગજી લદ્દ માંગરોળવાળા	પૂજનભેટ:—
૫-૦-૦ ,,	હીરાલાલ મણિશંકર રાવલ	૧-૦-૦ શ્રી. અંબાશંકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી
૦-૮-૦ ,,	ભક્ત કલ્યાણજી વીરજી	૦-૮-૦ ,, કરશનજી પ્રાણજીવન ઝોઝા
૧-૪-૦ ,,	પ્રભુલાલ કાનજી દવે-વંથલી	૧-૦-૦ બેન સુખજીબા
૧-૦-૦ ,,	જટાશંકર મયારામ રાવલ	૦-૪-૦ ધ. ધનપ્રકાશજી
૧-૪-૦ ,,	રતિલાલ મંગળજી-મોજરા	૦-૮-૦ શ્રી. દયારામ મૂળજી શાસ્ત્રી
	શિવરાત્રિના પૂજનભેટના	૧-૦-૦ ,, જટાશંકર જગજીવન રાવલ
૦-૧૦-૦ ,,	ગોરધનદાસ હીરજી અરખા	૧-૦-૦ ,, સખળસિંહ જલમસિંહ
	રુદ્રાભિષેકના ભેટના તથા	૦-૮-૦ ,, દુરંધર રામજી જોશી
	પૂજનપાના	૨-૦-૦ ,, દયાળસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર
-૪-૦ ,,	ભગવંતલાલ મંગલદાસ-ખેરીવલિ	૧-૦-૦ ,, ખેંગારસિંહ રૂનાથસિંહ
	હા. શાસ્ત્રીજી દયારામભાઈ	૧-૦-૦ ,, કાનજી કરશનજી
૦-૧૦-૦ ,,	ભગવંતલાલ મંગલદાસ-ખેરીવલિ	૧-૦-૦ ,, કલ્યાણસિંહ ભવાનસિંહ
	લલ્લુરૂદ્રની ભેટના તથા પૂજનપાના	૦-૮-૦ ,, શિવકુમાર સખળસિંહ
૪૦-૦-૦ ,,	હર્ષદરાય મહારાણીદાસ દેશાઈ-	૧-૦-૦ ,, જગનલાલ નરભેરામ-ધ્રાક્ષ
	માંગરોળ તરફથી જાન્યુઆરી	૦-૨-૦ ,, મનસુખલાલ લક્ષ્મીશંકર
	તથા ફેબ્રુઆરી માસના જપ,	૦-૨-૦ ,, રામશંકર ગૌરીશંકર
	ચાળ, ભેટ ને નિલદાનના	૦-૨-૦ ,, શશિકાંત ઝવેરીલાલ
૦-૬-૬ ,,	વેલજી હીરજી-અમરેલી	૧-૦-૦ ,, કરશનદાસ હરજી
૦-૪-૦ ,,	નયુ માવજી-ચિતલ	૦-૨-૦ ચિ. લલિતપ્રસાદ અંબાશંકર જોશી
૭૮-૧૪-૦ ,,	શેઠ રાજસી જીવરાજ-મુંબઈ	૦-૮-૦ ભક્ત કલ્યાણજીભાઈ
	તરફથી માસિક સાર્વિકદાનના	૧-૦-૦ બેન નર્મદા સખળસિંહ
	ફેબ્રુઆરી માસના	૦-૨-૦ શ્રી. અંબાશંકર નાનજી જોશી
૦-૬-૦ શ્રી.	રતનશી લલ્લુભાઈ-ઉમરાળા	૦-૬-૦ બેન મણિબેન તથા કુંસુમબેન

- ૧-૦-૦ શ્રી. રમણિક્વાલ ત્રિ. દવે
 ૧-૦-૦ ,, મોરારજી આધવજી
 ૧-૦-૦ ,, શશિકુમાર દયાળસિંહ
 ૧-૦-૦ બેન ગોદાવરીબેન લાલસિંહ
 ૧-૦-૦ શ્રી. બાલુસિંહ પ્રતાપસિંહ
 ૧-૦-૦ બેન રાધાબેન સબળસિંહ
 ૧-૦-૦ શ્રી જયેન્દ્રસિંહ બાલુસિંહ
 ૧-૦-૦ બેન મૃદુલા બાલુસિંહ
 ૧-૦-૦ શ્રી. કંતુભા બાલુસિંહ
 ૦-૨-૦ પરચુરણ

૨૪-૧૫-૦

- ૦-૪-૦ શ્રી મનસુખલાલ કરુણાશકર
 ૦-૨-૦ ,, શાંતિલાલ રઘુરામ-કપડવાજ
 ૦-૧-૦ ,, નારણદાસભાઈ સુખડિયા
 ૦-૬-૩ બેન નાનીબેન-બીલખા

મુખર્મી મહાસિવરાત્રિના પૂજનમેટના હા.

૨ શેઠ શ્રી દામોદરદાસ માધવજીભાઈ

- ૨-૪-૦ એક લક્ષ્મણ
 ૧-૪-૦ શ્રી મૂળજી અરજણ
 ૧-૦-૦ ,, ભાણજી પરમાણંદ
 ૧-૦-૦ ,, ગોકુળદાસ લક્ષ્મીશકર
 ૦-૪-૦ ,, અમયાલાલ જગજીવન
 ૧-૦-૦ બેન નિર્મલાદેવી
 ૧-૦-૦ સૌ. લક્ષ્મીબેન
 ૧-૦-૦ દવે માણેકલાલભાઈ
 ૦-૮-૦ શ્રી. લીલાધર વસ્ત્રભદાસ
 ૭-૦-૦ ,, જમ્બેશજી પે ગોળવાળા
 ૧-૦-૦ ,, રઘુનાથ પુરુષોત્તમ
 ૦-૪-૦ પરચુરણ
 ૧-૪-૦ ,, હરિદાસ હીરજી
 ૧૦-૦-૦ ,, મીનોચેદરભાઈ-મુંબઈ

૨૮-૧૨-૦

મુખર્મી આનંદાશ્રમ મુખ્યમંડળમાં ધાટોત્સવની મેટના હા શેઠ શ્રી દામોદરદાસભાઈ

- ૨-૪-૦ એકલક્ષ્મી
 ૧-૦-૦ બેન નિર્મલાબેન
 ૧-૦-૦ શ્રી. માણેકલાલ દામોદર

- ૧-૦-૦ બેન લીલાવતીબેન
 ૧-૦-૦ શ્રી. રંગનાથ પુરુષોત્તમ
 ૧-૦-૦ ,, દેવીદાસ ગિરધરદાસ
 ૧-૦-૦ ,, ધીરજલાલ સાંકરિયા
 ૦-૪-૦ ,, અમયાલાલ
 ૦-૪-૦ ,, લીલાધર વસ્ત્રભદાસ
 ૧-૪-૦ વિ. લક્ષ્મીશંકર પુરુષોત્તમ

૧૦-૦-૦ હા શેઠ દા. મા.

- ૦-૪-૦ શ્રી કરચનદાસ હરજી
 ૦-૨-૦ કર્તુરબેન-બીલખા
 ૦-૦-૩ પરચુરણ
 ૨-૦-૦ શ્રી માણેકલાલ નોનજી-અદારાણી
 હા. કે પ્રા. ઓઝા
 ૦-૪-૦ કર્તુરબેન તરફથી રુદાભિષેકના
 ૧-૦-૦ શ્રી બાલાભાઈ દયારામ-મોડલ
 ૧-૦-૦ શાસ્ત્રી અનંતરાયભાઈ ,,
 ૦-૮-૦ રાવળ ચુલુવત છોટાલાલ
 ૦-૮-૦ શ્રી. ત્રિલુવન મોતીભાઈ
 ૦-૪-૦ ,, રંગનાથભગત
 ૦-૪-૦ શેઠ શિવલાલભાઈ
 ૦-૮-૦ ,, મૂળશકર ગણેશ
 ૧-૦-૦ ,, બાલાભાઈ દયારામ-મોડલ
 ૦-૨-૦ પરચુરણ
 ૦-૩-૦ ડા. લક્ષ્મીશકરભાઈ-અમદાવાદ
 ૦-૫-૩ શ્રી. જયતીલાલ ત્રિવેદી
 ૦-૫-૩ બેન શાંતાબેન-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ ડા. વામનરાય જટાણકર-પાટણ
 ૧-૦-૦ અ. સૌ બેન મધુકાંતાબેન ,,
 ૧-૦-૦ ચિ. પૂનાબેન ,,
 ૧-૦-૦ ચિ. પ્રબોધચંદ્ર ,,
 ૧-૦-૦ ચિ. યાદવલક્ષ્મી ,,
 ૦-૪-૦ શ્રી દયાળસિંહજી ઠાકર
 ૧-૦-૦ શ્રી. રમણિક્વાલ ત્રિ. દવે-રાજકોટ
 ૧-૪-૦ ,, મણિશકર કરચનજી ઓઝા
 ૧-૦-૦ બેન ભાગીરથીબેન મગનલાલ
 ૧-૪-૦ શ્રી. મનસુખલાલ દામોદર-દેસલા

- ૨-૦-૦ શ્રી. રૂગનાથસિંહ નથુસિંહ નિલદાનના
 ૩-૪-૦ ,, રૂગનાથસિંહ નથુસિંહ ભેટના
 ૧-૪-૦ ,, ગોપાલદાસ પોપટ-જૂનાગઢ
 ૧-૪-૦ ,, કાનજી ડાહ્યાભાઈ
 ૧-૪-૦ ,, લાલજી શ્રીજીભાઈ
 ૦-૬-૦ પરચુરણ
 ૦-૪-૦ ખેન અંબાખેન-અગસરા
 ૮-૦-૦ સ્વ. લાઈલાલ નાનાલાલ યાત્રિક તરફથી
 એક માસના યાજના-અમદાવાદ
 ૦-૪-૦ શ્રી. જેઠાલાલ પીતાંબર-અમદાવાદ
 ૦-૪-૦ એક બહેન
 ૦-૩-૦ શાસ્ત્રી જયશંકર મયારામ
 ૦-૧૦-૦ મોજદદ આશ્રમમાં ભેટ
 ૧-૬-૦ લીજીડા આશ્રમમાં આવેલ ભેટ
 ૧-૪-૦ ખેન પ્રભાવતી દયારામ
 ૫-૪-૦ શ્રી. સ્વ. પોપટલાલ વાલજી રંગરેજનાં
 પુત્રી ખેન જયાગૌરીનાં લગનપ્રસંગની
 ભેટના
 ૦-૨-૯ સ્વ. શ્રી. પોપટલાલ વાલજી રંગરેજ
 ૭૮-૧૪-૦ શૈલ રાજસી જીવરાજ તરફથી
 માર્ય માસના સાર્વિકદાનના
 ૦-૪-૦ શ્રી. કરશનજી પ્રાણજીવન ઝોઝા
 ૧-૦-૦ ,, લાલજી ડાહ્યાભાઈ-ગોરખંદર
 ૦-૪-૦ શાસ્ત્રી વિશ્વનાથ માધવજી
 ૦-૩-૬ પરચુરણ
 ૦-૧-૦ ખેન મણિખેન-ખીલખા
 ૧-૦-૦ શ્રી. દેવશંકર શામજી-ભીડોરા
 ૦-૫-૦ મંદિરથી ભેટ હા. વિ. મનસુખલાલ
 ૧-૦-૦ મંદિરથી ભેટ હા. પૂનરી દલપત-
 રામભાઈ
 ૩-૮-૦ ખેન ત્રિવેણીભાઈ પ્રભુજી-ભુજ
 ૧-૮-૦ ,, માણેકજીભાઈ કાળા-ભુજ
 ૧-૦-૦ શ્રી. વલ્લભદાસ જેઠાભાઈ-ખોટાદ
 ૧-૦-૦ ,, જગદીશચંદ્ર ભટ્ટાચાર્ય-કલકત્તા
 ૦-૧-૦ ,, ચિ. લલિતરાય અં. જોશી
 ૬-૦-૦ ,, મંગળદાસ માધવલાલ બ્યાસ
 સાદરાવાળા તરફથી સં. ૨૦૦૨ના

- માસ સં. ૧થી ૨૬૦૩ના પોષ વદિ
 ૩૦ સુધીના નિલદાનના
 ૪-૦-૦ તેમના તરફથી પરચુરણ ભેટ
 ૧-૬-૦ શ્રી. દેવચંદ હંસરાજ-ખરેજ
 ૨-૦-૦ ,, કેશવલાલ જેઠાલાલ મીજીદિયા
 ૩-૦-૦ ,, શાંતિલાલ નરોત્તમદાસ-મુંબઈ
 ૦-૨-૦ ,, કરશનદાસ હરજી
 ૦-૪-૦ ,, રમણિકલાલ ત્રિભુવન દવે
 ૧-૦-૦ ,, દયાળસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર
 ૧-૦-૦ ,, શેઠ હરખચંદ લક્ષ્મીચંદ શાહ
 ૧-૪-૦ ,, કુરજી પ્રાગજી ભટ્ટ-માંગરોળ
 ૫-૦-૦ ,, કેશવલાલ માણેકલાલ ચંદારાણા
 ૩-૦-૦ ,, લગવાનજી મનુભાઈ
 ૧-૦-૦ સૌ. જયાગૌરી લગવાનજી
 ૦-૧૦-૦ શ્રી. મગનલાલ દયાળજી રોડિયા તરફથી
 લલુરુદના પૂનપાના તથા ભેટના
 હા. શ્રી. કેશવલાલ મા. ચંદારાણા
 ૦-૪-૬ પરચુરણ મંદિરથી ભેટ
 ૦-૮-૦ શ્રી. સોની વલ્લભજી જીવા-ચોરવાડ
 ૦-૪-૦ ,, દેવશંકર ગંગારામ-ઝોઝર
 ૦-૧૪-૦ શ્રી. મૂળજી પ્રાગજી તરફથી સ્વર્ણભિક્ષેના
 પૂનપો ને ભેટ
 ૫-૦-૦ ,, હરિદાસ હીરજી-મુંબઈ
 ૦-૮-૦ ,, શશિકુમાર દયાળસિંહ
 ૧-૦-૦ ,, પ્રતાપસિંહ માનસિંહ
 ૦-૮-૦ ,, નિર્મળસિંહ રૂગનાથસિંહ
 ૦-૮-૦ ,, દોલતસિંહ રૂપસિંહ
 ૦-૮-૦ ,, પ્રતાપસિંહ માનસિંહ
 ૦-૮-૦ ,, અરવિંદસિંહ પ્રતાપસિંહ
 ૦-૮-૦ ,, પ્રહલાદસિંહ પ્રતાપસિંહ
 ૧-૦-૦ ,, ખેરાજી આણંદજી
 હા. હરિભાઈ-જૂનાગઢ
 ૦-૨-૩ ,, ધીરજલાલ મોહનલાલ-કાનપુર
 ૦-૪-૦ પરચુરણ મંદિરથી
 ૧-૦-૦ શ્રી. હરિલાલ મણિલાલ-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ ખેન જડીખેન-જોરાવરનગર

શ્રીવક્ષિણામૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ॥

આનંદં બ્રહ્મણો વિદ્વાન ન વિમેતિ કુતચ્ચન ।

અર્થઃ—આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને બળુનાર ઠાઠથી પણ વાય પામતો નથી.
તૈત્તિરીય—ઉપનિષદ્

વર્ષ ૧૪૩૫]

સંવત્ ૨૦૦૨ ચૈત્ર

[અંક ૧૧ ગો

શ્રી રામજયંતીમહોત્સવ પ્રસંગે

શ્રીસદ્ગુસ્તુતિ

[લેખક—અર્જુનજી શ્રી કૃષ્ણદાસ શ્યામજી વર્મા]

(કર મન ભગ્નનો વ્યાપાર—એ રાગ)

અહો મારા હૃદયના આરામજી,
ચાહે રામ કરું, ચાહે શ્યામ કરું, ચાહે કરું શ્રીમન્નથુરામ,
અહો મારા ૦ ૨૬૦

પ્રતિ દેહ રૂપી અયોધ્યામાં આપનો સુકામજી,
જેણે અંતર ઓળખ્યા તેને ભટકવાનું શું કામ—
અહો મારા ૦ ૧

ઓળખવું હોય આપને, તેણે કરવું તપ નિષ્કામજી,
સંસાર વેલવ ત્યાગવા, એવો આપનો પેગામ—
અહો મારા ૦ ૨

કાયિક વાચિક માનસિક, એમ તપનાં દેહાં ત્રણ નામજી,
સ્વરૂપ ઓળખી સાધવાં, એ તો પડકી મનની લગામ—
અહો મારા ૦ ૩

આપ પ્રતાપે મેં શાધ્યાં મારાં મન ઈન્દ્રિય આમણ,
આજે પૂજન કરીને અર્પું, હોય પ્રભુ એવું જાન—

અહો મારાં ૪

આનંદના તો આવ વળે પ્રભુ, શું કંઈ ગુણગાનણ,
વિરમે પ્રેમ સહિત વાણી, બોલી જય જય રામ—

અહો મારાં ૫

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન.]

પાતાની આજીવિકા નિર્વહારે ચલાવવાથી અંતઃકરણ મસિન થાય છે, માટે પ્રત્યેક ઉદ્દીચ્ય બ્રાહ્મણે પોતપોતાનો પ્રાસવ્યવહાર ઉઘોગી, પ્રામાણિક ને આવશ્યક રહી ચલાવવો જોઈએ. અપરાધવાની ને શુભશુભની પ્રાપ્તિ કરી બની શકે તેટલા ઊજળા ધંધાવડે તેણે પોતાનું ને પોતાના પાંચવર્ગનું પાપણ કરવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.

એવી રીતે પ્રત્યેક ઉદ્દીચ્ય બ્રાહ્મણે સમ્યક્દાનંદરૂપ બ્રહ્મને ધ્યેયરૂપે રાખી તેની પ્રાપ્તિમાટે શાસ્ત્રજ્ઞાન, વિવેકાદિ જ્ઞાનપ્રાપ્તિનાં સાધનો, અંતઃકરણની શુદ્ધિના હેતુરૂપ સંધ્યાદિ નિત્યકર્મ અને વિનય, પરમતસહિષ્ણુતા, સદાચારસેવન, પરિણામદર્શિતા, સંપ તથા પોતાના પ્રાસવ્યવહારની શુદ્ધિ એ શુભશુભ પ્રાપ્તિ કરવા જોઈએ.

અંતઃકરણની સાચી પવિત્રતાવિના ને અંતઃકરણની સાચી એકાગ્રતા વિના મનુષ્યને શાંત શાંતિ ને શાંતિ સુખ મળી શકતું નથી, માટે શાંત શાંતિ ને શાંતિ સુખ ઈચ્છનાર પ્રત્યેક ઉદ્દીચ્ય બ્રાહ્મણે પોતાના ચિત્તને પવિત્ર ને એકાગ્ર કરવા ઘણા લાવથી સતત પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.

ઉદ્દીચ્ય બ્રાહ્મણના જે જે વિભાગમાં જે જે દુરાચાર પ્રતીત થતો હોય તે તે દુરાચાર દૂર કરવા તે તે વિભાગોના સજ્જનોએ જે જે યોગ્ય ઉપાય થઈ શકે તે તે યોગ્ય ઉપાય ધૈર્ય, ઔદાર્ય ને પ્રીતિ રાખીને કરવા જોઈએ.

અંતઃકરણમાં જ્યારે સત્ત્વગુણ બેળવાન હોય ત્યારે સાધનમાં વિશેષ ઉત્સાહ પ્રકટેલો રહે છે, ને જ્યારે અંતઃકરણમાં રજેગુણનું તથા તમોગુણનું બળ વધું હોય છે ત્યારે સાધનમાં ઉત્સાહ ન્યૂન જણાય છે. તે મનને વિવેકવૈરાગ્યવડે સાત્ત્વિક રાખવાથી ઉત્સાહની મંદતા ન્યૂન થવા લાગે છે.

લાંબા થાસ લાગે તથા નાસિને. ખરડાની કરોડ લણી થોડી ખેંચી રાખીને જપ કરવા બેસવું. તે વેળા જો મન ચંચલ થાય તો ઊંડા થાસ લાઇ નાસિને સહજ વધારે ખેંચવી ને મંત્રજપમાં મનને વધારે પ્રીતિવાળું કરવું.

મનુષ્યનું અંતઃકરણ અનાદિકાળથી સાંસારિક વાસનાઓવાળું હોવાથી તે વાસનાઓને નિવૃત્ત કરી તેને સ્થિર કરવા વિરાગપૂર્વક પરમાત્મધ્યાનનો દીર્ઘકાળ સતત આદરપૂર્વક પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.

અંતઃકરણમાં રહેલા દોષોને ઓળખી તેમાં દોષદર્શન કરી તેને તેનાથી

વિપરીત શુભશુભના સેવનવડે ક્રમપૂર્વક બહુદીન કરી દૂર કરવા જોઈએ.
કંઠાળયા વિના ઉમંગ રાખી પ્રયત્ન કરતા રહેશે.

બૂલ થઈ જાય તેનું જપાદિરૂપ પ્રાયશ્ચિત્ત કરવું
શુભ પ્રયત્ન કરનારના ઉપર પરમાત્મા કૃપા કરે છે.
તમે સ્થૂલ શરીર નથી, પણ આત્મા છે. આ ભાવના ઉત્તરોત્તર' દે
કરતા રહેશે.

જપકાળે નાભિને ખરડાની કરોડભણી થોડી ખેંચી રાખવાથી થતા
સ્ફુરણોની ઉપેક્ષા કરવાથી તે વેળાજ વિદેષો ન્યૂન ઉપજશે.

વર્તમાનકાળમાં ઘણા જિજ્ઞાસુઓના અંત કરણની યોગ્યતા બહુ ઉંચા
પ્રકારની નહિ હોવાથી તેમને જ્ઞાન થયાપછી તુરત પાંચમી ભૂમિકાની પ્રાપ્તિ
પણ અમસાધ્ય છે, તો તેઓ છઠી ને સાતમી ભૂમિકામાં નાની વયમાં
કયાંથી જઈ શકે?

જેમના અંતકરણ બહુ ઉત્તમ પ્રકારનાં હોય તેમને તેમ થવા સંભવ
છે, ને તેવા અપ્રસિદ્ધ પુરુષનાં ઉદાહરણ બહુ શોધ કરવાથી મળી શકે
વામદેવાદિનાં ઉદાહરણો કદાપી કાદેલાં ન કહેવાય, પણ પ્રાચીનકાળનાં કહેવાય.

તત્ત્વ મનના દ્રષ્ટા રહી, રે'વું શાંત સદાય;

આત્મ ધર્મ ન માનવા, તત્ત્વ-મન-ધર્મ કદાચ.

તમારા એકના એક પુત્રનું શુભાવસ્થામાં મરણ થવાથી તમને બહુ ખેદ
થાય તે સ્વાભાવિક છે, પણ આત્માના અમરપણાના વિચારથી ને શરીરના
ક્ષણભંગુરપણાના વિચારથી મનને શાંત રાખવામાં તમારું હિત સમાયેલું
છે, માટે વિવેકવૈરાગ્યવડે ને પરમાત્માના સમરણધ્યાનવડે તમે તમારા
મનને શાંત રાખવા પ્રયત્ન કરશે.

મનને બહુવાન કરી ગાંઠ વાતરતું વિસ્મરણ કરવા પ્રયત્નશીલ રહેશે. વાણી-
નિમજ્જ ને મનોનિમજ્જમાં વૃદ્ધિ કરશે.

શુભ યત્ન સદામહથી કરનારને પ્રભુ સહાય કરે છે.

પરમ શુભિ આદિપદે, સુસ્થિર રહો સદાય;

સર્વ દરયને બ્રહ્મથી, ભિન્ન ન ભુજો જરાય.

“યેવાં મુનેવ્યસંતોષો રાગો, યેવાં શ્રુતં મતિ ।

સત્યવ્યસનિનો યેન્વ તૈ નરાઽપશ્વોઽપરે” ॥ ૧ ॥

“પરમં પૌરુષં યત્નમાસ્યાદાય સ્વયમમ્ ।

યયાશાસ્ત્રમનુદ્વેગમાચરન્કો ન સિદ્ધિમાઝ્” ॥ ૨ ॥

જેમને શુભશુભો મેળવવામાં સંતોષ થતા નથી, જેમને સત્શાસ્ત્રોના
અવણમાં પ્રીતિ છે, અને જેઓ સત્ય ભાષણમાં અતિ પ્રીતિવાળા છે તેઓજ
પુરુષો છે, ણીજાઓ તો પશુઓ છે ૧

જે ઉદ્વેગ પામ્યાવિના પરમ સામર્થ્યરૂપ યત્નમાં સ્થિર રહીને તથા
શાસ્ત્રોમાં કહેલી રીતે ચારા ઉદ્યમને સેવીને વર્તે છે તેવો કયો પુરુષ સિદ્ધિને
પામતો નથી ?

(ચાલુ)

મદાલસા

[અનુવાદક:-શ્રી. મહારાણીદાસ ગોહુળદાસ દેશાઈ-વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંધાન ગત અંકના પૃષ્ઠ ૧૪૭થી.)

વિદ્યાધિકસ્ય ગુર્વિણ્યા ભારતસ્ય યતીયસઃ ।

મુકાન્ધવધિરીણાં ચ મત્તસ્યોન્મત્તકસ્ય ચ ।

પુષ્પલ્યાઃકૃતધૈરસ્ય ચાલસ્ય પતિતસ્ય ચ ॥

વધારે વિદ્યાનને, ગુરુ પત્નીને, ભારવડે પીડાયેલાને, વધારે નાનાને, મુંગાને, અંધરાને, પીધેલાને, ગાંડાને, વેસ્યાને, વેરવાળાને, બાળકને અને પતિતને પણ મારગ દેવો.

દેવાલયં ચૈત્યતરું તથૈવ ચ ચતુષ્પથં ।

વિદ્યાધિકં ગુરુ ચૈવ યુધઃ કુર્યાત્ પ્રદક્ષિણા ॥

દેવાલયને, થાનકેના ઝાડને તેમજ ચૌડાને, વધારે વિદ્યાનને અને ગુરુને શુદ્ધિમાને પ્રદક્ષિણ કરવી.

ઉપાનત્ વસ્ત્રમાલ્યાદિ ઘૃતમન્યૈર્ન ધારયેત્ ।

ઉપવીતમલંકારં કરકં ચૈવ વર્જયેત્ ।

પ્રશસ્તાનિ ચ કર્માણિ કુર્વાણા દીર્ઘજીવિનઃ ॥

સારાંજ કામો કરતા રહેવાની અને એમ કરીને લાંબું જીવન જીવવાની ઇચ્છાવાળાઓએ કોઈ પહેરેલાં પગરખાં, વસ્ત્ર, માળા, જનોપ, અલંકાર અને કંકણ આદિ પહેરેલાં નહિ,

ચતુર્દશ્યાં તથાષ્ટમ્યાં પંચદશ્યાં ચ પર્વણુ ।

તૈલાભ્યંગં તથા ભોગં યોપિતશ્ચ વિવર્જયેત્ ॥

ચૌદશે, આષ્ટમે, પૂનમે અને પર્વના દિવસોએ તેલતું મર્દન અને ઓળો ભોગ વિશેષ કરીને લાગવાં.

ન ક્ષિત્પાદજંઘસ્ય પ્રાઙ્મસ્તિષ્ઠેત્ કદાચન ।

ય ચાપિ વિક્ષિપેત્ પાદૌ પાદં પાદેન નાકમેત્ ॥

સાથળને પગ અંટોળાને ડાહ્યા માથુસે કદી ઉભવું નહિ. પગોની પરસ્પર આંટ નીડીને ઉભવું નહિ અને પગને પગવડે ખજવાળવો નહિ.

મર્મામિહાતમાક્રોધં વૈશુન્યં ચ વિવર્જયેત્ ।

દંભાભિમાન તૈક્ષ્ણ્યાનિ ન કુર્વીત વિચક્ષણઃ ॥

ચતુર માથુસે ક્રોધને મર્મને આઘાત પહોંચે એવું ક્રોધ બોલવું કરવું નહિ, યુગો પાડવી નહિ, ક્રોધની પાછળ તેના દોષ કહેવા નહિ, દંભ કરવો નહિ, અભિમાન કરવું નહિ, તેમજ ક્રોધને તીખાં વચ્ચેના કહેવાં નહિ.

મૂર્ક્ષોન્મત્તવ્યસનીનો વિરુપાન્ માયિનસ્તથા ।

ન્યૂનાંગાંઘાઠિકાંગાંશ્ચ નોપહાસેન દુપયેત્ ॥

મુરખનો, ગાંડાનો, વ્યસનીનો, કદરૂપનો તથા બહુરૂપીનો, ઓછા અંગવાળાઓનો તેમજ અદર્શ અંગવાળાઓનો ઉપહાસ કરીને તેમના દોષને ઉઘાડો પાડવો નહિ, વા તેમના તે તે દોષને ઉઘાડો પાડીને તેમની ઠેકડી કરવી નહિ.

પરસ્વ દંડં નોચ્છેદ્વિજ્ઞાર્થે પુત્રશિષ્યયોઃ ।

તદ્વક્ત્રોચવિશેત્ પ્રાઙ્મઃ પાદેનાક્રમ્ય ચાસનં ॥

પોતાના પુત્રને કે શિષ્યને સગ કરવા માટે પારકાને હંડ લાગે ઉગ્રામલ નહિ, તેમજ કાલા માથુસે બેઠવાના આસનને બેસવા માટે પગવડે ખેંચવું નહિ કે સરખું કરવું નહિ વા પગવડે ખેંચીને કે સરખું કરીને તે પર બેસવું નહિ.

• સંચાર્યં કૃત્સરં માંસં નાત્પ્રાર્થં મુપસાધયેત્ ।

સાર્યપ્રાતઃ મોક્ષઘ્નં કૃત્વા ચાતિયિ પૂજનં ॥

શાખસી, કમાર કે માંસ પોતાને એકલાને માટે રાધવા નહિ

સાજ સવાર અતિથિપૂજન કરીને જમવાનું રાખવું

હરંમુખો પ્રાંમુખો વા ઘાગ્ધતો વંતઘાવનં ।

કુર્વિત સતતંવત્સ વર્જયેદ્વર્જ્યવીરુચઃ ॥

હે પુત્ર ! ઉત્તરભણી વા પૂર્વભણી મુખ ગખીને તથા વાણીને નિયમમાં વર્તાવીને રોજ રોજ દાતણ કરવું

જે જ્ઞેનાં દાનણ ન કરવાનું કહ્યું છે તે જ્ઞેને છોડીને ખીજ જ્ઞેનું દાતણ લેવાનું રાખવું.

નોદશિરાસ્વપેજ્જાતુ ન ચ પ્રત્યક્શિરા નરઃ ।

શિરસ્યમસ્યમાસ્યાય શયિતોય પુરંદરં ॥

• ઉત્તરભણી માથું રાખીને કદી સુતું નહિ, તેમજ પશ્ચિમભણી માથું રાખીને પણ કદી સુતું નહિ, માથુ પૂર્વ વા દક્ષિણભણી રાખીને સુતું.

ન તુ ગંધવતીષ્ઠ્ઠ સ્નાયીત ન તયા નિશિઃ ।

ઉપરાગે પરં સ્નાન મૃતે દિન મુદાદ્યતં ॥

• ગવાતા જળાશયમાં કદી નહાવું નહિ તેમજ જળાશયમાં રાતે નહાવું નહિ. પણ ઘરણના પ્રસંગે રાતે પણ જળાશયમાં નહાવાનું વિધાન છે.

અપમૃદ્યાન્ન ચાસ્નાતો નાત્રણ્યંચરપાણીમિ ।

ન ચાપિ ધૂનયેત્ કેશાન વાસલી ન ચ ધૂનયેત્ ॥

જળાશયમાં નાણાવિનાજ અંગેને કેવળ હાથોવડે કે વસ્ત્રોવડે ધોવાં નહિ.

જળાશયમાં વાળ ખખેરવા નહિ.

તેમજ પહેરેલા વસ્ત્રો પણ ખખેરવાં નહિ.

નાનુલેપનમાદ્યાદસ્નાતઃ કર્દ્ધિચિદ્યુઘઃ ॥

નાણાવિનાજ શુદ્ધિમાત્ર માથુમે ચંદન આદિ કદી કરવાં કહિ

ન ચાપિ રક્તયાસા સ્યા ચિત્રાસિન ઘરોડપિ વા ।

ન ચ કુર્યાદ્ધિવર્ણસં વાસલીનાપિ ભૂષણે ॥

વસ્ત્રો રાતાં પહેરવાં નહિ, ચિત્રવિચિત્ર કે કાળાં વસ્ત્રો પહેરવાં નહિ, તેમજ વસ્ત્રો કે ધરણાં અવર્ણાં સવળા પહેરવાં નહિ.

વર્જ્યં ચ વિદશં વદ્ય મત્યન્તો પદ્ધતં ચયત ॥

કેશકીટાવપર્ણં ચ ક્ષુણ્ણં શ્વમિરવેદિતં ।

અવલીઢાવપર્ણં ચ સારોદરણદૃશિતં ॥

• કંખવાળું વસ્ત્ર પહેરવું નહિ.

ધણું છુતું થઇ ગયેલું વસ્ત્ર પહેરવું નહિ.

કેસ કે કીડીગોવાળું વસ્ત્ર પહેરવું નહિ.

કાંચેલું વસ્ત્ર પહેરવું નહિ.

તેમજ કુતરાએ કે બીજાં કાંઈ પશુએ કચેલું વસ્ત્ર પહેરવું નહિ.

ખરડાઇતે જર્જરિત થયેલું વસ્ત્ર પહેરવું નહિ.

તેમજ સારલાગ કાઠો લેવાનડે દૂષિત થયેલું વા નિઃસસ્ત્ર થયેલું વસ્ત્ર પહેરવું નહિ.

પૃષ્ઠમાંસં કૃયામાંસં વર્ચ્યમાંસં ચ પુત્રક ।

ન મક્ષવીત સતતં પ્રત્યક્ષ લક્ષણાનિ ચ ॥

વાંસાતું માંસ કે નિઃસાર માંસ કે જે માંસ ન ખાવાતું શાસ્ત્રે કહેલું છે તે માંસ હે પુત્ર! રાજ રાજ ન ખાવું.

બેઠે બેઠે સૂવું નહિ.

અને મુઠાંના જેવી હાલતમાં સૂવું નહિ.

ન ચૈકવલ્લો ન વદન પ્રેક્ષતામપ્રદાય ચ ।

મુંજીત પુરુષઃ સ્નાતઃ સાયંપ્રાતર્યથાવિધિ ॥

પુરુષે એકજ વસ્ત્ર પહેરીને જન્મવું નહિ.

બોલતે બોલતે જન્મવું નહિ.

જન્મતાં બેનારાઓને જન્મવાતું આખાવિના જન્મવું નહિ.

પુરુષે માંજ સવાર નાહીને શાસ્ત્રે કહ્યા પ્રમાણે જન્મવું.

પરદારા ન ગંતવ્યા પુરુષેણ વિપશ્ચિતા ।

શ્ચાપૂર્વર્તાયુષાં દન્ત્રી પરદારાગતિર્નૃણા ॥

કાલા પુરુષે પરાધ સ્ત્રીને ભોગવવી નહિ.

પરાધ સ્ત્રીને ભોગવવાવાળાની ગતિ ક્ષણપૂર્વના પુરુષને તથા આયુષને હણનારી છે.

ન દ્વીદશમનાયુષ્યં લોકે કિંચન વિચતે ।

ચાદૃશં પુરુષ સ્વેહ પરદારાભિમર્શનં ॥

પાંચી સ્ત્રીને ભોગ આ લોકમાં પુરુષના આયુષને જેવો હણનારો છે તેવું બીજું કાંઈ લોકમાં પુરુષના આયુષને હણનારું નથી.

તેમજ જે દેખીતા કારપદાર્થો છે તે પણ રાજ રાજ ન ખાવા.

વર્ચ્યં ચિરોપિતં પુત્ર મક્તં પયુપિતં ચ યત્ ।

પિષ્ઠ શાકેભુપયસાં વિકારાન્ નૃપતંદન ।

તથા મોસવિકારાંશ્ચ તે ચ ષડ્વ્યાધિરોપિતાઃ ॥

હે પુત્ર! રંધેલું અનાજ લાંબા વખતનું વાસી દોષ કે ગંધ બેસી ગયેલું દોષ તે ખાવું નહિ તેનો લાજ રાખવો.

હે રાજના પુત્ર! લોટ, કાક, ફેરડી કે ફરતો પદાર્થ પણ બદ્ધ વાસી થયેલા કે ગંધ બેસી ગયેલા ન ખાવા.

તેમજ માંસના પદાર્થો પણ બદ્ધ વાસી થયેલા કે ગંધ બેસી ગયેલા ન ખાવા પણ તેમનો લાજ કરવો.

ઉદયાસ્તમને ધામોઃ શયનં ચ વિવર્જયેત્ ।

જાગ્યાતો નૈવ સંવિષ્ટો ન સૈવાન્યમના નર ।

ન ધૈવ શયનેનોવ્યામુષચિષ્ટો નાશદ્વત્ ॥

સૂર્યના ઉદયમમયે કે અસ્તમમયે સુત્ર નહિ

નાશાવિના સુત્ર નહિ

સંભોગ કરતે કરતે સુત્ર નહિ

અન્ય કોઇ પ્રાણીમાં કે પદાર્થમાં મન રાખીને સુત્ર નહિ

પૃથિવી ઉપર પથારી કરીને સુત્ર નહિ

—[*]—

મનુષ્યજીવનની સાર્થકતા

[સંપાદક—શાસ્ત્રી હરહત્ત રેવાશંકર જોષી]

(શ્રી કરશનજી પ્રાણજીવન ઓજાએ મોહકા આનંદાશ્રમમાં કરેલું વ્યાખ્યાન)

અનિત્યાનિ શરીરાણિ વિમયો નૈવ શાશ્વત ।

નિત્ય સંનિવિત્તો મૃત્યુઃ કર્તવ્યો ધર્મ સંગ્રહ ॥

દૃશ્યમાન સ્થૂળ શરીરો અનિત્ય છે, વૈશ્વ નિત્ય રહેતા નથી અને મૃત્યુ દ્વારા આવશે તેની કાંઈને ખચર પડતી નથી, એવા માટે મનુષ્યે હમેશાં ધર્મને મંત્રક કરવો. સ્વધર્મનિષ્ઠ બધુઓ અને બહેનો! આજે ખૂન્યપાદ શ્રીમજાશબગવાન્તી જન્મભૂમિના પવિત્ર આનંદાશ્રમમાં તમોને સૌને મળતાં મને બહુજ આનંદ થાય છે પરમાત્માની સૃષ્ટિના બીજા બધા અવતારો કરતા મનુષ્ય અવતાર સૌથી શ્રેષ્ઠ છે બીજા બધા શરીરોની સૃષ્ટિ કરતા કરતા જ્યારે બ્રહ્માજીએ મનુષ્યની સૃષ્ટિ કરી ત્યારે બ્રહ્માજીને બહુ સંતોષ થયો, અને કહ્યું કે હવે બહુજ સારું થયું મનુષ્ય શરીરમાં જીવને પોતાના સ્વરૂપનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાની સંપૂર્ણ સમર્થતા ગ્રહેશે આ પ્રમાણે આપણને આપણા પૂર્વજન્મના પુણ્ય પ્રતાપથી પરબ્રહ્મા આદિના અવતાર કરતા શ્રેષ્ઠ મનુષ્યઅવતાર પ્રાપ્ત થયો છે તો સમજી મનુષ્યોએ તે મનુષ્યઅવતારને સાર્થક કરવા માટે ખૂબ જ્ઞાન આપવું જોઈએ ભગવાન શ્રીરામકૃષ્ણજીએ કહ્યું છે કે—

લઘ્વા મુદુર્લભતરં નર જન્મ જન્મ

તજાદિ પૌરુષમત્ સહસ્રદિવેકં

સંપ્રાપ્ય વૈદિક સુરામિરતો યદિ સ્યાત્

ચિક તસ્ય જન્મ પુરુષસ્ય નરાષમસ્ય ॥

મનુષ્યને અતિદુર્લભ એવું માનવ શરીર પ્રાપ્ત થયું, અને તેમાં પણ પુરુષત્વ પ્રાપ્ત થયું, અને તેમાં પણ મત્ય અને અસત્ય વસ્તુનો વિવેક પ્રાપ્ત થયો, છતાં જે મનુષ્ય સંસારના આદિક મુખને પ્રાપ્ત કરી તેમાં અમકત થઈ પરમાત્મતત્ત્વને ભૂલી જાય છે, તે નરાષમ મનુષ્યને ધિક્કાર છે

પરમકૃપાળુ પરમાત્માએ આપણને મનુષ્યઅવતારમાં પ્રબુદ્ધજન કરવાની આવી મુદર સમર્થતા આપી છે તો તેનો અવશ્ય લાભ લેવો જોઈએ અને પરમસુખ તથા પરમશાંતિ મેળવવા માટે પ્રયત્ન કરવો જોઈએ

બહેનોને હિંદીને જણાવ્યું હતું કે આ દેહ પ્રમુત્ત મદિર છે પ્રમુત્ત મદિરને

જેમ હમેશાં સ્વચ્છ, પવિત્ર અને સુવાસિત રાખવામાં આવે છે તે પ્રમાણે આ દેહરૂપ મંદિરને સ્નાન તથા શુભ વિચારોથી સ્વચ્છ અને પવિત્ર રાખવું જોઈએ. આપણા સનાતન ધર્મમાં સ્વચ્છતાની સાથે પવિત્રતાને વિશેષ મહત્ત્વ આપ્યું છે. અત્યારનો સુધારક સમાજ સ્વચ્છતાને માને છે, પણ પવિત્રતા સુધી તેની દૃષ્ટિ ગઈ નથી. જેમકે હોટલના ટેબલને કપડાથી લુછી સ્વચ્છ રાખવામાં આવે છે, પણ તે પવિત્ર હોતું નથી. અર્થાત્ સ્વચ્છતા કરતાં પવિત્રતા એ જુદી વસ્તુ છે. માટે સૌ બહેનોએ સવારમાં સ્નાન કરવાનો હમેશાં ખાસ નિયમ રાખવો. સ્નાન કરવાથી શરીર સ્ફુર્તિવાળું અને પવિત્ર બને છે. તેમજ પવિત્ર શરીરમાં રહેલું મન પણ ધીમે ધીમે પવિત્રતા અને શુભ વિચારો તરફ વળે છે. પવિત્રતા હોય ત્યાં દૈવી શુભો. આપો આપ આવવા માંડે છે. ખીજા વાત એ કે પરમાત્માનું ભજન કરવાનો અને પરમાત્મસ્વરૂપને પ્રાપ્ત કરી આ ભવસાગરમાંથી પાર પામવાનો સૌ મનુષ્યોને અધિકાર છે. પુરુષ હોય કે સ્ત્રી હોય પરંતુ પ્રભુપ્રાપ્તિની ઝંખના તો સૌ યોગ્ય અધિકારી મનુષ્યોને સમાનજ હોય છે.

તે માટેના પ્રથમ માર્ગો સત્સંગ, સત્સાસ્ત્રશ્રવણ અને પ્રભુચિંતન એ છે. સત્સંગ આપણા અંતઃકરણમાં ચઢેલું સંસારતું ઝેર તોળિયાને જેમ સૂર્યનું ઝેર તોળવેલના સુધવાથી ઉતરી જાય છે, તેમ ઉતરી જાય છે, અને પરમશક્તિનો અનુભવ થાય છે. સત્સંગમાં હરિશુભગાન સાંભળવાનો અવસર પ્રાપ્ત થાય છે, અને એ પ્રમાણે હરિશુભ સાંભળતાં સાંભળતાં પ્રભુ તરફ સત્યભક્તિ પ્રકટે છે.

બહેનોએ હમેશાં બને તો સવાર સાંજ માળાથી પ્રભુ ભજન કરવાનો નિયમ રાખવો. સવારે ન બની શકે તો સાંજે અને બહુ કામકાંજને લઈ વહુઓથી સાંજે પણ ન બને તો સતી વખતે કે વહેલા ઊઠતી વખતે પણ પ્રભુના નામનો જપ કરી લેવો; પણ કોઈ દિવસ પ્રભુભજન વિના જવા ન દેવો. આ ઉપદેશ પૂન્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવ વારંવાર બહેનોને આપતા હતા.

માળા ન હોય તો કરમાળાથી પણ જપ કરી શકાય છે, એમ કહી સૌને કરમાળાની રીત સમજાવી હતી. વ્યવહારમાં સરલ અને નમ્ર થઈ વર્તવું. જે વ્યવહારમાં સરલતા અને નમ્રતા ન રાખવામાં આવે તો જેને પુત્રવધૂઓ અને પાડોશીઓ સાથે રહેવાનું છે તેઓને નજીવી કુદ્ર વાતોમાં વારંવાર કલેશ થવાના પ્રસંગો ઉપરિચિત થાય, અને મનમાં ખેદનો અનુભવ થયા કરે માટે સૌએ પોતાના મનને શાંત અને સરલ બનાવવા પ્રયત્ન કરવો કે જેથી તેવા કલેશના પ્રસંગો વ્યવહારમાં ઉત્પન્ન ન થાય અને તેથી પ્રભુચિંતનમાં વિદ્ય પણ ન આવે.

ત્યાર પછી પુરુષવર્ગને સંબોધીને બોલાવ્યું. હતું કે પૂજ્ય ગુરુશ્રી મહાન દયાળુ અને દાતા હતા. તેઓશ્રીએ જ્ઞાનનું દાન ખૂબ છૂટે હાથે કર્યું છે અને તે દાન ભાગ્યશાળી જીવોએ લીધું છે, અને જીવનને ધન્ય કર્યું છે. ભાવિ પ્રજા માટે તે જ્ઞાન તેઓશ્રીએ પુસ્તકોમાં ભર્યું છે; માટે તેઓશ્રીનાં તે જીવનનો માર્ગ ખતાવનારાં પુસ્તકો તમે સૌ શાંતિથી વાંચજો, વિચારજો અને આચરણમાં મૂકવા પ્રયત્ન કરજો. એ જ્ઞાન તો તમારા ધરતું ગણાય. કારણકે પૂન્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવની આ પ્રાકટ્યભૂમિ છે. આ ગામમાં તેઓશ્રી રમ્યા હશે, લણ્યા હશે અને વિચર્યા હશે. જે ગામમાં આવા મહાપુરુષો પ્રકટ થાય છે, તે ગામ અને તે ભૂમિ પણ પવિત્ર થઈ જાય છે;

એમ શ્રીમદ્ભગવત કહે છે. એ હિસાબે આ ગ્રોહંદક ગામ તો તીર્થસ્વરૂપ થતી ગયું છે; અને એવા પવિત્ર સ્થાનમાં તમે સૌને રહેવાનું સદ્ભાગ્ય પ્રાપ્ત થયું છે, તો પૂજ્યપાદે શ્રીસદ્ગુરુદેવના મયો વર્તી તે જ્ઞાનનો જરૂર લાભ લેજો.

• પરમકૃપાળુ શ્રીમદ્ગુરુદેવ સૌને સદ્બુદ્ધિ અને સ્વધર્મપાલન કરવાની શક્તિ અર્પે એજ તેઓશ્રીના પાવનચરણકમલમાં મારી અભ્યર્ચના છે. શ્રુતિશિષ્યમ.

શોકનાશમાટેના કેટલાક ઉપાયો

[લેખક-પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન]

x, અપમાનનો પ્રસંગ આવી મળવાથી ચિત્ત બ્યારે દુઃખાતુભવ કરવા લાગે ત્યારે ચિત્તને તે પરિતાપથી મુક્ત કરવામાટે આવા વિચારોથી મુક્ત કરવું —

શ્રામકાર્યમાં મન નોડવું તથા શુભકાર્યમાં પ્રવૃત્તિ કરવી એ બહુધા મારે અધીન છે, પણ તેથી બધા લોકોએ તે કાર્યને વખાણુચુજ નોડવું એમ કરવું એ કાંઈ મારે અધીન નથી, તેથી જે વાત મારે અધીન નથી તે માટે મારે શામાટે શોક કરવો નોડવું ? વિવેકીએ તો સંમાનથી પુણ્યની હાનિ ચાચ છે, માટે તેથી વિષની પેઠે ઉદ્દેગ પામવું નોડવું, અને અપમાનથી પુણ્યની વૃદ્ધિ ચાચ છે, માટે તેની અમૃતની પેઠે ઇચ્છા રાખવી નોડવું, તો હું શામાટે અપમાનથી ડરું છું ? જેમ કોઈ મનુષ્યે પોતાનાં વિશ્વામૃતનો દોષદષ્ટિથી લાગ કર્યો હોય, પછી એ વિશ્વામૃતની કોઈ પામર નિંદા કરે તો તે નિંદાથી તેમનો લાગ કરનાર મનુષ્યને કોઈ માફ લાગતું નથી, તેમાં પોતાના સ્થૂલસૂક્ષ્મશરીરને અસત, જડ ને દુઃખરૂપ ધારી જે જાનીએ પોતાના આત્મામાંથી તેમનો લાગ કર્યો હોય તે જાનીએ તેમની નિંદાથી શામાટે સતપ્ત થવું નોડવું ? મારી નિંદા કરવાથી ને કોઈ મનુષ્યને સુખ થતું હોય તો બહે તે મારી નિંદા કરે, કેમકે દુઃખબહુલ આ વિશ્વમાં તેને મારી નિંદા કરવાથી થોડો સમય સુખ મળે છે, તો તેનું તે સુખ મને વિનાયત્ને સંતોષવું કારણ છે.

ઉપર લોકો ઘણા પ્રયત્નથી રજેલું દ્રવ્ય અન્યને તેના સંતોષને માટે આપે છે, ને મારે કાંઈપણ દ્રવ્યોદિ મારા નિંદકોને આપવું પડતું નથી, પણ તેઓ માત્ર મારી નિંદાથીજ સંતોષ પામે છે, તે તેઓનો મારાપર મોટો આગ્રહ છે, એમજ મારે ગણવું નોડવું. શરીર, મન ને વાણીથી કોઈ માણસ મારું અપમાન કરે તો તેમાં મારા આત્માની કાંઈપણ હાનિ થતી નથી, બહુ મારું પાપ દૂર ચાચ છે, તો મારે શામાટે કલેશાનુભવ કરવો નોડવું ? સર્વથા કલેશાનુભવ નજ કરવો નોડવું. પૂર્વાપર વિચાર કર્યાવિના સસનો સર્વથા વા અંશતઃ લાગ કરી, કિંવા સસને છુપાવી, માત્ર પોતાની મહત્તા પ્રકટ કરવાની તૃષ્ણાથી, વા મારા સ્થૂલસૂક્ષ્મશરીરનું અપમાન કરી પ્રમત્તતા મેળવવાના તર્જણથી, અથવા સસ પ્રસંગ નહિ બાણી માત્ર પોતે ક્રોધ માનેલાની ક્રોધતા અતિપ્રદન કરવાના આવેશથી, વા પોતાના દુષ્ટ સ્વભાવને સંતોષવાના વિચારથી કોઈ મનુષ્ય વર્તમાનપત્રમાં વા પુસ્તકમાં મારા સ્થૂલસૂક્ષ્મ-શરીરની નિંદા પ્રકટ કરે, વા ઈર્ષ્યા અસૂચાને વશ થઈ અન્ય સગીપ આ શરીરાદિની નિંદા કરે, તો તેમાં મારા આત્મસ્વરૂપને લેશ પણ હાનિ પહોંચવાનો સંભવ નહિ હોવાથી તેની નિંદાવડે મારે કશાર પણ કલેશાનુભવ કરવો ઉચિત નથી.

મક્ત ફસરદાનજી

[સંપાદક:—શ્રી. અંબાશંકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી]

(નવાગામ-બીલખા)

(ગતાર્કનાં પૃષ્ઠ ૧૪૮ થી ચાલુ)

ફસરદાનજીને રાજ્યાધીના ઉદરથી ક્ષાનદાસ, જેસાણ અને ગોપાલદાસ એ ત્રણ પુત્રો થયા હતા. ફસરદાનજીના વંશજ ફસરદાણી બારેટ અત્યારે કહેવાય છે. ફસરદાનજીના પ્રથમ પુત્ર નવાગાજીના વંશજ અત્યારે ધ્રોણ રાજ્યના તાબાનું ગામ ધુના નગીરમાં ભોગવે છે. બીજા પુત્ર ચોંડાજીના વંશજોને નામનગર રાજ્યમાં સંચાણ તથા રંગપુર અને માળિયા રાજ્યમાં વીરવદરકા ગામ નગીરમાં છે. ત્રીજા પુત્ર ક્ષાનદાસના વંશજોને નામનગર રાજ્યમાં શુંદા ગામ નગીરમાં છે. ચોથા પુત્ર જેસાણના વંશજોને નામનગર તામે આંખલા અને મોરખી તામે હજનાલી ગામ નગીરમાં છે. પાંચમા પુત્ર ગોપાલદાસના વંશજોને નામનગર તામે હાપા, મકવાણા, ભોગવડ, સાખડી તથા વાલા વગેરે ગામ નગીરમાં છે.

બળણા રાજ્યના તાબામાં દેગામ નામનું ચારણોનું ગામ છે. હાંના ચારણ માંડણ લક્ત કારકા જતાં રસ્તામાં સંચાણ ગામમાં ફસરદાનજીને મળવા માટે આવ્યા. ફસરદાનજીએ પોતાના જ્ઞાતિબંધુ તથા લક્તજન નાણી ઉત્તમ સત્કાર કર્યો. તે વખતે સંચાણ ગામમાં વાઘેર લોહાની વસતી સારી આબાદીવાળી હતી અને તે ગામ સમુદ્રકિનારે હોવાથી વાઘેર લોહા સમુદ્રમાંથી માછલાં મારી ઘેર જતા હતા હાં માંડણ લક્ત આવેલ છે તેવી ખબર મળતાં માછલાં સાથે માંડણ લક્તના દર્શને આવ્યા. વાઘેર લોહો દૂરથી દર્શન કરી ચાલ્યા ગયા, પરંતુ માંડણ લક્તને આ દ્રશ્ય બહુજ ખરાબ લાગ્યું અને ઘૂણા થવાથી ઘણો આગ્રહ કરવા છતાં તેઓ સંચાણમાં ન રહ્યા; અને તિરસ્કારયુક્ત ભાવથી ફસરદાનજીને કહેવા લાગ્યા કે તમે લક્ત હોવા છતાં આવા નીચ શિકારી માણસોને ગામમાં રાખો છો તેનાથી એમ જણાય છે કે તમે સાચા લક્ત નથી, પરંતુ બગલા લક્ત છો; આ પ્રમાણે કહી માંડણ લક્ત કારકા તરફ રવાના થઈ ગયા. કારકામાં આવી ગોમતીજમાં રનાન થઈ અને રણુહોડાજીનાં દર્શન કરવા માટે મંદિરમાં જઈ લુએ છે તો શ્રીરણુહોડાજીની મૂર્તિના તેમને દર્શન થયાં નહિ. માંડણ લક્ત બધા મનુષ્યોને કહેવા લાગ્યા કે “લાઈઓ! મને શ્રીરણુહોડાજીની મૂર્તિના દર્શન કેમ થતાં નથી?” સારે તે લોહામાંથી એક સાણસે જવાબ આપ્યો કે:—“અમે સૌને દર્શન થાય છે અને તમને થતાં નથી તો તમારાથી કોઈ ભયંકર પાપ થઈ ગયું હશે.” આવો જવાબ સાંભળી માંડણ લક્તને ખુદ લજ્જા ઉપર થઈ અને તેઓ પોતાના પાપી દેહનો ત્યાગ કરવા માટે સમુદ્રકિનારે ગયા. બધા લોહોના દેખતાં પવિત્ર સમાન જેમાં મોજાં ઉછળી રહ્યાં છે એવા તે સમુદ્રમાં પોતે કુદકો મારી અંદર ડુબી ગયા. આ દ્રશ્ય જોઈને સૌ મનુષ્ય શોક કરવા લાગ્યાં અને તેઓનાં સગાંવડાં મિત્રો સૌ રુદન કરવા લાગ્યાં.

માંડણ લક્ત સમુદ્રમાં ડુબતાંજ તેઓના દિવ્ય ભૂમિ ઉપર પગ ચડી ગયા અને ત્યાં પોતાનાં નેત્રો ખોલી સાચું લુએ છે હાં તો અતિ દેવીપ્રમાન સુવર્ણમય દિવ્ય મહેલ જેવામાં આગ્યો, મહેલના દ્વાર ઉપર સાચાં મોતીનાં તોરણ બાંધેલાં હતાં અને તે મહેલ

પંચરાગ, હીરા તથા મગ્નતમણિ આદિ રત્નોથી ડારીગિરીની સાથે ઠેકણે ઠેકણે શુભારિત કરેલો હતો. માંડણ ભક્ત મહેનમા જઈ જુએ છે તો નીલમણિના પવન ઉપર ભગવાન શ્રીકૃષ્ણચંદ્ર પગભાતમા વિગમ્યમાન છે અને સેવામા અનેક પાર્વદા હાથ બેડી ઉભા છે ઈસરદાનજી પણ સામે ઉભા રહી સ્તુતિ કરી રહ્યા છે અને વિનંતિ કરે છે કે—મગવન, મનુષ્યમાત્ર ક્ષતિને પાત્ર છે તે પ્રમાણે માંડણ ભક્તની જૂન થઈ ગઈ હશે, પરંતુ તે આપના ભક્ત હોવાથી તેમને ક્ષમા કરી દર્શન દેવા જોઈએ તે સમયે માંડણ ભક્ત મગ્નત કંઈ થઈ ગયા અને કંઈપણ બોલી શક્યા નહિ, પરંતુ એકદમ તેઓએ શ્રીકૃષ્ણચંદ્ર પરમાત્માના ચણુરવિદમાં પોતાનું મસ્તક ઝુકાવી દીધું શ્રીકૃષ્ણચંદ્ર પરમાત્માએ પ્રમત્ત થઈ માંડણ ભક્તનો હાથ પકડી તેમને ઉભા કર્યા અને પોતાની પાસે બેસાડ્યા માંડણ ભક્ત સંજળ નેત્રાથી પ્રભુ સામું જોઈ રહ્યા છે અને પોતાથી થયેલ અપરાધનો પેશાતાપ કરતા હાથ બેડી વિનંતિ કરવા લાગ્યા કે:—“હે પ્રભો! આપ દીનજી હો, પતિતપાવન હો, મારા અપરાધની ક્ષમા કરો! ક્ષમા કરો!” ત્યારે ભગવાન શ્રીકૃષ્ણચંદ્ર પગભાતમા માંડણ ભક્તને શાંતિ આપી બોલ્યા કે:—“ઈસર ભક્તની પ્રાર્થનાથી હું તમારા ઉપર પ્રમત્ત થયો છું હવે તમારે પોતાના મનમાં જરાપણ ખેદ ન કરવો. આ ઈસરદાન કેવલ મારો ભક્ત જ નથી, પરંતુ તે મારું જ સ્વરૂપ છે અને તે મારો ભક્ત મને પ્રાણથી પણ અધિક પ્રિય છે તેની તમે અવગણના કરી એટલા માટે મારે આ પ્રમાણે કરવું પડ્યું છે હવે હું તમારું ઉપર પ્રસન્ન છું તમે પ્રસન્નતાપૂર્વક તમારે ઘેર જાઓ અને હમેશાં અધિકાધિક પ્રમુખજન કરવામા તમારું જીવન ચોંટીત કરો!!” ભગવાનના આવા વચન સાંભળી માંડણ ભક્તે વિનંતિ કરી કે ભગવન! હવે હું પાછો જઈ તો સંસારી માણસો મને પ્રપંચી, ક્રોધ, પાતકી અને અમલભાષી સમજી મારી મરકરી કરશે એટલા માટે આપ મને કંઈ પણ નિશાની આપો તો હું પાછો જઈ.

શ્રીકૃષ્ણચંદ્ર પગભાતમાએ કહ્યું કે:—“તમે દારક જાઓ મારી મૂર્તિ તમને પાધડી બધાવશે એ મારી નિશાની સમજવી” ભગવાનની આમ્રી સાંભળી માંડણ ભક્તે ભગવાન અને ઈસરદાનજીને નમસ્કાર કરી જવાનો વિચાર કરે છે ત્યાં આખ નિંદ્રાથી વિચાઈ ગઈ અને ફરી આખ ખુલ્લી ત્યાં તેઓ સમુદ્ર કિનારે ઉભા દેખાયા માંડણ ભક્ત ત્યાંથી પોતાના ઉતારે આળ્યા માંડણ ભક્તને સહીમલામત પ્રલય દેખી તેમના સાથી મિત્રા સૌ બહુજ ખુશ થયા બીજે દિવસે પ્રાતઃકાલે ઉડી રત્નાન મધ્યા આનાદિ નિલકર્મ કરી માંડણ ભક્ત શ્રી રણડાડજીના મંદિરમાં પ્રભુના દર્શન કરવા આળ્યા અને ભગવાનની મૂર્તિ સન્મુખ ઉભા રહી પ્રભુની સ્તુતિ કરવા લાગ્યા તે સમયે સોનેરી કોરની એક પાધડી પ્રભુથી રણડાડજીની મૂર્તિની પાસેના સ્તંભ ઉપર પડી હતી તેને પ્રભુની મૂર્તિએ પોતાના જમણા હાથમા લઈ તે હાથ માંડણ ભક્ત તરફ લગાવ્યો તે પાધડીનો છેડો પ્રલય કરી માંડણ ભક્ત પોતાના મસ્તક ઉપર બાંધવા લાગ્યા બાંધતાં બાંધતાં પાધડી મસ્તક ઉપર ઘણીજ વધી ગઈ ત્યારે માંડણ ભક્ત પાધડી બાંધતાં થાકી ગયા ત્યારે પ્રભુને કહેવા લાગ્યા કે, “હે પ્રભુ! આપનો પાર કોઈ પામી શક્ય નથી, તો હું તો આપના પારને કેમ પામી શકું? હવે હું પાધડી બાંધતાં બાંધતાં થાકી ગયો છું. હવે ખસ કરો. ત્યારે પ્રભુએ પાધડીને જો છેડા હાથમા પકડી રાખ્યો હતો તે છેડી દીધો અને પાધડી સંપૂર્ણ થઈ ગઈ. આ દરમિયાન હજારો યાત્રીજન ઉભા ઉભા જોતાં હતાં તે સૌ આશ્ચર્યચકિત થઈ ભક્તરાજના ચણુમાં પડી ગયા.

અને વિનયથી કહેવા લાગ્યાં કે " મહાત્મન! અમે સૌએ આપની અવગણના કરી પરિહાસ કર્યો છે, અને આપને પતિત ઇલાદિ શબ્દો કહ્યા છે એટલા માટે અમે આપના અપરાધી છીએ એ અમારો અપરાધ આપ ક્ષમા કરો. "

માંડણુ ભક્તે સૌને પ્રિય વચ્ચે કહી મંત્રાપ આપ્યો અને શ્લાઘણુ જોઈનાદિ પુણ્યદાન તથા દેવપૂજનાદિ કરી દારકાની યાત્રા પૂર્ણ કરી પોતાને ગામ જવા તૈયારી કરી. રસ્તામાં ઈસરદાનજીનું ગામ સંચાલ્યા આવ્યું. માંડણુ ભક્તે આગાના સમાચાર સાંભળી ઈસરદાનજી સામે ગયા. ઈસરદાનજીને આવતા દેખી માંડણુ ભક્ત પોતાના વાહન ઉપરથી નીચે ઉતરી ગયા અને ઉત્તર પગે સામે જઈ તેમને હંવત પ્રણામ કર્યા અને ઈસરદાનજીની મુંદર કવિતા બનાવી સ્તુતિ કરી. ઈસરદાનજી માંડણુ ભક્તને સપ્રેમ આગ્રહ કરી પોતાને ઘેર તેડી ગયા. બે પાંચ દિવસ સુધી ઈસરદાનજીએ માંડણુ ભક્તને પોતાને ઘેર રાખી બહુજ સારો આતિથ્યસત્કાર કર્યો અને જ્યારે માંડણુ ભક્ત રજા લઈ પોતાને ઘેર જવા વિદાય થયા ત્યારે ઈસરદાનજી અતિથિસત્કારની રીતિ અનુસાર ગામની બહાર પાદરે સુધી મૂકવા જતા હતા. પાદરે આવી ગયું એટલે ઈસરદાનજીને ઉભા રહી જવા માંડણુ ભક્તે વિનંતિ કરી પરંતુ ઈસરદાનજી આગળ સુધી સાથે ચાલ્યા આવતા હતા. માંડણુ ભક્તનાં વાહનાદિ તથા તેઓના સાથીઓ સૌ આગળ ચાલ્યા જતા હતા અને તેની પાછળ થોડે દૂર માંડણુ ભક્ત અને ઈસરદાનજી ભગવાનના મહિમા મંથંધી વાતો કરતા પાછળ ચાલ્યા જતા હતા. માંડણુ ભક્તે કહ્યું કે—આપની કૃપાથી શ્રીકૃષ્ણચંદ્ર પરમાત્માનાં સાક્ષાત્ દર્શન કરી મેં મારાં નેત્રોને તૃપ્ત કર્યાં અને પ્રસૂતી દિવ્ય મૂર્તિને હૃદયમાં ઉતારી લીધી. હવે હું તે જીમીને ક્યારેય પણ ભૂલીશ નહિ." ત્યારે ઈસરદાનજી બોલ્યા કે—“ હવે ક્યારેય પણ ભગવાન દર્શન દે તો આપ તુરંતજ ભગવાનને ઝોળખી રોકો કે કેમ ? ” ત્યારે માંડણુ ભક્તે કહ્યું કે—“ જરૂર ઝોળખી લઉં ! દારણુકે ધણીવાર સુધી ભગવાનનાં દર્શનનો લાભ મળ્યો છે, અને શ્રીગણેશજીની મૂર્તિનો હૃદયમાં અને નેત્રોમાં સાક્ષાત્કાર કરી લીધો છે. ”

ઉપર પ્રમાણે વાર્તાલાપ કરતા કરતા ગામથી લગભગ બે ગાઉ દૂર ગયા ત્યાં ઘોડેસ્વાર અને આગળ એક દોડતો જતો મૃગ જોવામાં આવ્યો.

મૃગ આગળ અને ઘોડેસ્વાર પાછળ એ પ્રમાણે દોડતા દોડતા ઈસરદાનજી અને માંડણુ ભક્ત આગળ પહોંચવાને વખતે ઘોડેસ્વારે મૃગને મારવા માટે પોતાનું લાહું ઉઘું કહ્યું; તે વખતે માંડણુ ભક્ત ઉઘા સ્વરથી પોદારી ઉઘ્યા કે—“ હું ભક્ત છું, અને વળી ચારણુ છું માટે આપ કૃપા કરી મારા વચનની ખાતર આ મૃગને ન મારો ! ! ” ત્યારે ઘોડેસ્વારે બોલ્યો કે—“ ચાલ ! ચાલ ! તારા જેવા તો ઘણાજ ભગતડા ફરે છે. ” એ પ્રમાણે કહી પોતાના લાલાથી મૃગને નીચે પાડી નાખ્યો, અને તે સ્વાર ઘોડેથી નીચે ઉતરી મૃગની નંદ્રમાંથી થોડા માંસનો પિંડ કાઢ્યો અને પોતાના ગળામાંથી દારૂનો શીશો કાઢી તે બૂનેને ઈસરદાન અને માંડણુ ભક્તની પાસે રાખ્યાં.

સ્વારે બોલ્યો કે—“ આ માંસ અને દારૂ મારે તમેને બહિષ્કાર આપવા છે. બે તે સ્વીકાર નહિ કરો તો હું તમારો વધ કરી નાખીશ. ” ત્યારે માંડણુ ભક્ત અનેક પ્રકારે વિશાપ કરી ઘોડેસ્વારની વિનંતિ કરવા લાગ્યા કે—“ મને મારી નાખો પરંતુ હું દારૂ અને માંસનો સ્પર્શ કરીશ નહિ. ” સ્વારનું બોલું ભક્ત ઈસરદાનજી

શાંતિથી સાંભળી રહ્યા હતા. આ બોધ માંડણ ભક્ત કહ્યું થઈ ઇસિરદાનજીને કહેવા લાગ્યા કે—“આપ કેમ કષ્ટપણ બોલતા નથી?”

ત્યારે ઇસિરદાનજી કહેવા લાગ્યા કે “ભક્તરાજ! આ ઘોડેસ્વાર હથિયારબંધ છે. વિવાદ કરવાથી મારામારીનો સમય આવી જશે તો આપણને દુઃખ ઉત્પન્ન થશે એટલા માટે મારો મત છે કે આ દારૂ માંસ લઈ લેવી બેઈએ, અને થોડે દૂર આગળ ચાલી તેને ફેંકી દેશું” માંડણ ભક્ત બોલ્યા કે—“અરે એ તમો, શું કહો છો? પ્રાણુ નામ તો બલે નામ પરંતુ હું એ દારૂ માંસનો સ્પર્શ ક્યારેય પણ કરીશ નહિ” ઇસિરદાનજીએ કહ્યું કે, “બલે તમો સ્પર્શ ન કરજો, હું તે લઈ લઈશ” તુરંતજ ઘોડેસ્વારે ઇસિરદાનજી તરફ પોતાનો હાથ લગાવ્યો અને ઇસિરદાનજીએ પોતાના કપડામાં માંસ અને દારૂનો શીશો આધી લીધા અને તેઓ બંને લાંથી આગળ ચાલતા થયા થોડે દૂર આગળ ચાલ્યા પછી ઇસિરદાનજીને માંડણ ભક્તે કહ્યું કે, “હવે તો તે ફેંકી દો?”

ઇસિરદાનજીએ કહ્યું કે. “શું ફેંકી દઈ?” માંડણ ભક્તે કહ્યું કે “શું એમ પૂછો છો? દારૂ અને માંસ ખીન્નું શું?” ઇસિરદાનજીએ કહ્યું કે—“એ તો દારૂ અને માંસ નથી જો તે દારૂ અને માંસ હોત તો હું પણ ન લઉં.”

માંડણ ભક્તે કહ્યું “નહિ કેમ? મેં મારી આંબોથી બેથું ને આપ આમ કેમ બોલો છો?” આ પ્રશ્ન સાંભળી ઇસિરદાનજીએ પોતાના ગળામાંથી બને વસ્તુઓ બહાર કાઢી બતાવી તો જે માંમનો પિંડ હતો તે ગુલાબના પુષ્પનો શુચ્છો કેળાયો અને જે દારૂનો શીશો હતો તે દૂધથી ભરેલો શીશો જણાયો આ બોધ માંડણ ભક્ત આશ્ચર્ય-ચકિત થઈ કહેવા લાગ્યા કે—“આ શું બનાવ બન્યો તેની મને આપ કૃપા કરી સમજણ આપો!” ત્યારે ઇસિરદાનજીએ કહ્યું કે—“તે ઘોડેસ્વાર શીરણુકોડારાયજી હતા અને આપણને મહાપ્રમાદીનો હાર અને પચામૃત દેવાને માટે પધાર્યા હતા.”

કારણકે આપે પહેલા કહ્યું હતું કે હવે હું ભગવાનને ઓળખી શકું તેમ છું, હવે ભગવાનને ક્યારેય પણ બૂઝું નહિ એ માટે તમારી પરીક્ષા કરવાને માટે પ્રભુ પધાર્યા હતા માટે હવે તે બાબતમા જરા પણ ચિંતા કરશો નહિ ત્યારે માંડણ ભક્તે ઇસિરદાનજીની નીચેના હોઠા વગેરેથી સ્તુતિ કરી

ઇસિર બહા એસિયા, ઇસિર વાત અગાધ,

સુરાતણી કીધી સુરા, પલકિય મહાપ્રસાદ.

આ પ્રમાણે સ્તુતિ કરી માંડણ ભક્ત ઇસિરદાનજીને પ્રણામ કરી પોતાના ગામ દેગામ ગયા અને ઇસિરદાનજી પોતાને ઘેર સચાણુ ગયા. (આણુ)

શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર

[ચૈત્ર માસ]

શ્રીસદ્ગુરુમહાપૂજન—શ્રીરામનવમીના પવિત્ર દિવસે આનંદાશ્રમવાસીઓએ મળીને પૂજનપાદ શીમદ્ધરદેવનું ચયાવિધિ મહાપૂજન કર્યું હતું, તેમજ ભજનધૂન થયા બાદ સૌને પ્રસાદ ને ચરણામૃત અપાયાં હતાં

મુખ્યબોટ—શ્રી. ૨૦-૦-૦ શ્રી. દારકાદાસ ખેતસી-કગતી. 'શ્રી. ૨૫-૦-૦ ગં સ્વઃ મણીમેન જીવજીવાલ હાકોર પલ્લમનિય, હા. થી, લાલજી શ્રીશાભાઈ-જૂનાગઢ. શ્રી. ૨૦-૧-૦-૦

શ્રી. મોતીચંદર મહેરવાનજી મસાલી-મુંબઈ. રૂ. ૨૦-૦-૦ રોક રાજસી છવરાજ-મુંબઈ, તેમના બંધુ નંદવજીભાઈના પુત્રના લગ્નપ્રસંગના. રૂ. ૬૫-૦-૦ શ્રી. ડાહ્યાલાલ મૂળચંદ મહેસાણાવાળા તરફથી, સ્વ. રોક મયાચંદ છવરાજના આત્મકલ્યાણાર્થે સોજનના.

રુદ્રાભિષેક:—એક લક્ષ્મણ-મુંબઈ.

સોજન:—રૂ. ૨૫-૦-૦ સ્વ. શ્રી. મોતીચંદ પોપટભાઈ-અકાળા, ઠા. મુનીશાલ મોતીચંદ. રૂ. ૮૬-૮-૦ શ્રી. રાજસી છવરાજ-મુંબઈ. રૂ. ૧૪-૫-૦ સ્વ. રોક રવજી દેવજી ગોંધી-જમનગર.

થાળ:—રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. માણિકલાલ નાનજી ચંદારાણા-લાવનગર. રૂ. ૧-૮-૦ એક લક્ષ્મણ-મુંબઈ. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. શામજી રૂડા-જૂનાગઢ. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. ખેયરલાલ ભવાન-વર્ધા. રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી. રામશંકર પ્રભાશંકર-વર્ધા (૨ થાળ.) રૂ. ૧૧-૪-૦ શ્રી. જ્વેશંકર મયારામ ભટ્ટ-અમદાવાદ તરફથી તેમનાં સફળતે જ્યેન દેવકુંવરના આત્મકલ્યાણાર્થે (૯ થાળના.) રૂ. ૫-૦-૦ શ્રીમતી કર્તુરખેન ગોરધનદાસ-મુંબઈ, ઠા. કાકુભાઈ.

ખીલખાના લાગદાર નામદાર દરખાસ્તી છવાવાળા સાહેબ તરફથી આનંદાશ્રમે ખરીદેલી ખેતરોની જમીન તેમને સોંપાઈ જતાં આનંદાશ્રમનાં બાકી રહેતાં નાણાં વ્યાજસહિત રૂ. ૨૨૫૫-૦-૬ અમરેલીના મે. સ્પેરથલ એજિસ્ટર સાહેબ મારફત આનંદાશ્રમે મળી ગયેલ છે.

પરચુરણમેદ

[ચૈત્રમાસ]

૦-૬-૦ ખેન કર્તુરખેન-ખીલખા
૦-૫-૦ શ્રી. પ્રભાશંકર નાનજી-વડિયા
૦-૮-૦ પૂનરી દલપતરામભાઈ
૦-૨-૦ શ્રી. અંબાશંકર નાનજી જ્વેશી
૦-૪-૦ „ માણિકલાલ નાનજી ચંદારાણા
૧-૪-૦ „ મોરારજી એધવજી અદિયા
૦-૬-૦ એક લક્ષ્મણ-મુંબઈ તરફથી રુદ્રાભિષેકના
૦-૭-૦ પરચુરણ મંદિરથી ઠા. વિદ્યારામ
૫-૦-૦ શ્રી. રાજેન્દ્રરાય વસંતરાય-વડોદરા
૫-૦-૦ „ નર્મદાશંકર ભવાન-કેશોદ
૭૮-૧૪-૦ „ રાજસી છવરાજ-મુંબઈ તરફથી એપ્રીલ માસના સારિવંદ દાનના
૦-૨-૬ પરચુરણ
૧-૪-૦ ઠા. શામજી જમનાદાસ-પોરબંદર શ્રીરામનવનીના મેરના

૧-૦-૦ શ્રી. અંબાશંકરભાઈ ત્રિવેદી
૦-૪-૦ સ્વ. લક્ષ્મણરાજ
૦-૪-૦ શ્રી. જગદીશચંદ્ર મગનલાલ
૦-૨-૦ વિ. વસનજી
૦-૨-૦ વિ. શશિકાંત
૦-૨-૦ વિ. મનમુખલાલ
૦-૪-૦ શશ્વતી દયારામભાઈ
૧-૦-૦ શ્રી. એધવજીભાઈ મારુતી પુસ્તક-લયવાળા
૦-૪-૦ „ નંદલાલ પ્રેમજી
૦-૪-૦ „ કરશનદાસ દરજી
૦-૪-૦ „ ત્રિલુપ્તભાઈ દેવે
૦-૬-૦ „ કરશનદાસભાઈનું કુંડૂખ
૦-૪-૦ „ અંબાશંકર નાનજી જ્વેશી
૦-૨-૦ „ જમાદાર બીમભાઈ
૧-૪-૦ „ સુરેશ અમૃતલાલ-મુંબઈ
૧-૪-૦ ખેન મોતીજીભાઈ નારજી કુંભાર મુનાર-જૂનાગઢ

૧-૪-૦ બેન શાંતાબાઈ રામજી કુંભાર
સુતાર-જૂનાગઢ

૨-૦-૦ શ્રી. કેશવલાલ જોશી-મુંબઈ

૧-૪-૦ „ જ્યોતિલાલ ત્રિવેદી
શ્રીનાથસત્સંગમંડળ-મુંબઈમાં
„ મહાશિવરાત્રિની બેટ:-

૧-૪-૦ શ્રી ચંદ્રસિંહ પ્રતાપસિંહ

૧-૪-૦ „ બદ્રસિંહ પ્રતાપસિંહ

૧-૪-૦ „ શિવસિંહ „

૧-૦-૦ „ કરજીસિંહ લાલસિંહ

૧-૦-૦ „ ઉપેન્દ્રસિંહ કરજીસિંહ

૧-૪-૦ શ્રી મૂળશંકર નરભોરામ પઢિયા-મુંબઈ

૧-૦-૦ „ રૂપસિંહ હરિસિંહ રાણા

૦-૪-૦ „ મનહરસિંહ રૂપસિંહ

૦-૧૦-૦ રતનજી રામજી

૧-૪-૦ „ લાલસિંહ ગગાસિંહ

૧-૦-૦ „ પ્રભાતસિંહ રૂગનાથસિંહ

૧-૦-૦ „ ગુણવંતસિંહ જલમસિંહ

૧૨-૨-૦

શ્રીનાથસત્સંગમંડળ-મુંબઈ તરફથી

પાટોત્સવની બેટના -

૫-૦-૦ શ્રી. હરજીવન કેશવજી

૫-૦-૦ „ મોહનલાલ લક્ષ્મીદામ

૧-૦-૦ „ બાણજીબાઈ

૨-૦-૦ „ મંગલાલ વનમાળી

૧-૦-૦ „ પ્રભાતસિંહ રૂગનાથસિંહ

૧૦-૮-૦ બેન દિવાળીબેન મંગલાલ

૧-૦-૦ શ્રી ઉપેન્દ્રસિંહ કરજીસિંહ

૧-૪-૦ „ મૂળશંકર નરભોરામ

૦-૮-૦ „ શંકરસિંહ નારણસિંહ

૧-૪-૦ „ હરજીવન કેશવજી

૧-૦-૦ „ રતનજી રામજી

૧-૦-૦ „ ચીમનલાલ માણેકલાલ

૦-૮-૦ „ દેવરાજગોબાઈ

૧-૦-૦ „ મૂળશંકર હરજીવન

૧-૦-૦ „ મૂળજી માધવજી

૦-૪-૦ શ્રી. ભગવાનદામ મૂળજી

૦-૪-૦ „ ચંદ્રકાંત મૂળજી

૦-૪-૦ બેન લીલાવતી મૂળજી

૧-૦-૦ શ્રી કરજીસિંહ લાલસિંહ

૧-૦-૦ „ રૂપસિંહ હરિસિંહ

૦-૮-૦ „ મનહરસિંહ રૂપસિંહ

૦-૮-૦ „ નટવગસિંહ રૂપસિંહ

૧-૦-૦ „ ગુણવંતસિંહ જલમસિંહ

૦-૮-૦ „ રમણસિંહ ગુણવંતસિંહ

૦-૮-૦ „ જમ્ભૂતસિંહ ગુણવંતસિંહ

૦-૮-૦ બેન અનસુયાબેન

૦-૮-૦ „ મણિબેન

૧-૦-૦ „ પ્રભાવતીબેન ગગજી

૧-૦-૦ „ નિરંજન ઉપેન્દ્રસિંહ

૧-૦-૦ „ હીરાબેન માધવસિંહ

૧-૦-૦ „ નર્મદાબેન રાણા

૧-૦-૦ „ અનલબેન

૧-૦-૦ „ અનસુયા માધવસિંહ

૧-૦-૦ „ સવિતાબેન નાનજી

૦-૮-૦ „ તારાબેન

૧-૦-૦ શ્રી શિવસિંહ પ્રતાપસિંહ

૧-૦-૦ „ લદ્રસિંહ „

૧-૦-૦ „ ચંદ્રસિંહ „

૧-૦-૦ „ જયવંતસિંહ નારણસિંહ

૧-૪-૦ શ્રીનાથસત્સંગમંડળ

૧-૦-૦ શ્રી. ગોકળદામ શિવશંકર

૧-૦-૦ „ જગજીવન નારણદામ

૦-૮-૦ બેન સવિતાબેન

૪-૧૦-૩ પરચુરણ

૧-૦-૦ બેન ઉવાબેન પ્રતાપસિંહ

૦-૦-૮ પરચુરણ

૫૦-૧૧-૦

૧-૦-૦ બેન સુમજીબા-બીલબા

૦-૧-૦ પરચુરણ

૨-૦-૦ શ્રી જીવરાજ રામજી

૦-૪-૦ „ પ્રેમજી કરજન-જૂનાગઢ

૨-૪-૦ „ હેમચંદ તલકચંદ-માંગરોજી

શ્રીઆનંદાશ્રમ મુચ્છુમંડળ મુંબઈમાં

રામનવમીની ભેટ—

- ૨-૪-૦ એક લકતળન-મુંબઈ
 ૫-૦-૦ શ્રી. રાજસી વધર્સ
 ૫-૦-૦ ડા. પીરોજશાહભાઈ
 ૨-૦-૦ શ્રી. ધનજીશાહભાઈ
 ૨-૦-૦ „ જમશેદજીભાઈ
 ૧-૪-૦ „ કૃષ્ણદાસજી રયામજી
 ૨-૦-૦ „ પ્રેમજી અરજણ
 ૧-૦-૦ „ મોહન ગાંધી
 ૧-૦-૦ „ માણિકલાલ દામોદર
 ૧-૦-૦ „ ચીમનલાલ માણિકલાલ
 ૧-૦-૦ બેન મણિબેન
 ૧-૦-૦ શ્રી. બોધાભાઈ
 ૧-૦-૦ „ ભૂદેશ્વર મહારાજ
 ૧-૦-૦ „ ધડીયાળી
 ૦-૮-૦ „ દલપતરામભાઈ
 ૦-૪-૦ „ પ્રાણજીવનભાઈ
 ૦-૪-૦ „ અમયાલાલભાઈ
 ૦-૮-૦ „ લીલાધરભાઈ
 ૨૯-૦-૦

૧-૦-૦ શ્રી. અંબાશંકર આનંદ જોશી

૦-૪-૦ „ ત્રિભુવનભાઈ

શ્રીઅમદાવાદ આનંદાશ્રમની ભેટના—

- ૮-૦-૦ સ્વ. ભાઈલાલભાઈ તરફથી યાજના
 ૧-૪-૦ શ્રી. જેઠાભાઈ લલુભાઈ-રાયપુર
 ૧-૦-૦ „ નારણભાઈ જેઠાભાઈ „
 ૦-૨-૦ „ ખેચરલાલ મયારામ
 ૦-૨-૦ પરચુરણ
 ૧૦-૮-૦
 ૦-૫-૯ મોજીદ આનંદાશ્રમમાં ફાગણની ભેટના
 ૦-૮-૦ શ્રી. જટાશંકર જગજીવન
 ૧-૦-૦ „ ધર્મચરસંગ જિતસંગ-ચોરા
 ૧-૦-૦ „ અંબાલાલ રવચંદ-વીસનગર
 ૧-૦-૦ „ અંબારામ વ્યાસ-શાંતાકુલ
 ૫-૦-૦ સ્વ. શેઠ મયાચંદ જીવરામ-મહેસાણા
 હા. શ્રી. ડાહ્યાલાલભાઈ
 ૧-૦-૦ વિ. પ્રાણશંકર-ચાંપરડા
 ૫-૪-૦ બેન રાધાબાઈ ભણુભાઈ શેખવા
 ૧-૦-૦ „ મંગલદમીબેન-પોરબંદર
 ૧-૦-૦ શ્રી. મણિલાલ ગિરધર-મુંબઈ
 ૦-૪-૦ બેન મણિબેન-ખીલખા

॥ ૐ ॥

જયનાથ !

અમાદાવાદ આનંદાશ્રમમાં સનાતનધર્મશિક્ષણ વર્ગની યોજના

વિ. અત્રે શ્રી આનંદાશ્રમમાં ગ્રીષ્માવકાશની રજાઓમાં ખાસ સંસ્કૃત અધ્યાપનવર્ગ ચલાવવામાં આવે છે. સાથે સંસ્કૃત શ્લોકો, સ્તોત્રો અને ગીતાજીનો પંથુ અભ્યાસ કરાવવામાં આવે છે. આ વર્ગ ચૈત્ર સુદિ ૧૫, ૨૦૦૨ થી શરૂ થયો છે. અભારે દરેક વિદ્યાર્થીઓ લાલ લે છે. સમય સવારના ૮ થી ૯ અને સાંજના ૭ થી ૮ રાખવામાં આવેલ છે.

ક્યાસતસંગમાટે પથુ એક કલાક રાખેલ છે. બહારગામથી લાલ લેવાની ઇચ્છાવાળાઓ માટે ત્રણ દિવસ શ્રીઆનંદાશ્રમ-ખીલખાના નિયમ મુજબ બધીજ સગવડ આપવામાં આવે છે.

પાઠશાળાનો વધારે સંખ્યામાં લાલ લેવાય તે સારૂ સ્થાનિક વર્તમાનપત્રોમાં જાહેરખબર આપવામાં આવેલ છે. લાલ લેવા ઇચ્છનારાઓએ નીચેના શિરનામે જથ્થાવલું—

શાસ્ત્રી જટાશંકર મયારામ ભટ્ટ

૬, શ્રી આનંદાશ્રમ રાજનગર જૈન સોસાયટી-અમદાવાદ ૭.

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ॥

આનંદં વ્રાહ્મણો વિદ્વાન ન વિમેતિ કુતશ્ચન ।

અર્થઃ—આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને જાણનાર દાદથી પણ કશું પામતો નથી.
તૈત્તિરીય-ઉપનિષત્

વર્ષ ૧૪ મું]

સંવત્ ૨૦૦૨ વૈશાખ

[અંક ૧૨ મો]

શ્રીસદ્ગુરુસ્મરણ

[લેખક-શ્રી ચતુરભાઈ આગાભાઈ પટેલ]

એ હમયો આદ્યો જવાનો એકલો રે એ રાગ

હંસલો આદ્યો જવાનો એકલો રે, * ત્યાં નથી કોઇનો રે આધાર.	હંસલો ૦ ૧
પાપ ને પુણ્ય બે તારા સાધીઓ રે, જેનું કર્યું તેજુંજ ભોગવાય	" ૨
માટે સેવ તું સાચા સંતને રે, જેથી જનમમરણુ ઝટ જાય	" ૩
સદ્ગુરુએ રસ્તો તો બનસાવીઓ રે, તે રસ્તે બે વર્તન તારું થાય	" ૪
સંસાર અસાર આ કહેવાય છે રે, અસાર સંસારે સાર લઈ જાય	" ૫
જેને આવાગમન નહિ થાય છે રે, તેતો જગ જીયો જરૂર ગણાય	" ૬
કામ ને ક્રોધ તું વિરલા મૂકજે રે, લોભ ને મોહાદિ તણ દેવાય.	" ૭
આળસ પ્રમાદને તું દાઢજે રે, ઝપટ શુદ્ધચૈતન્ય થઇ જાય	" ૮
શુદ્ધ વ્યવહાર કરજે પ્રાણીઆ રે, જેથી પરમારથ શુદ્ધ થાય.	" ૯
કપટકળા ત્યજ દેને જીવડા રે, જેથી જીવનુક્ત થઈ જાય.	" ૧૦
તું મોહ માયા ને મમતા મૂકજે રે, જેથી જળક્રમજવત્ થાય.	" ૧૧
તો તો આનંદ અનેરો આવશે રે, તુજને સંતોષ સઘળો થાય	" ૧૨

* ધીપ — દેહે લીટીની બીજી કડી બે વખત બોલવી.

મારું ને તારું માથાફૂ મૂકજે રે, જે તારાં બંધનતણાં છે દાર. હંસલો ૧૩
 જગનાં બંધન સર્વે તોડજે રે, જેથો આનંદ અતિશે થાય. " ૧૪
 કુંદનસમ થઈ જાને જીવડા રે, રહીને આ સંસારની માંઢી. " ૧૫
 ચતુર ખટપટ સઘળી છોડજે રે, જટપટ લેજે શ્રીનાથનું નામ. " ૧૬

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન]

ભક્તના હૃદયમાં દૃઢ અનન્ય ભક્તિ ઉપજવવામાટે પ્રભુનું દર્શન અને અદર્શન પ્રભુની ઇચ્છાથી ભક્તના હૃદયમાં થયા કરે છે. જ્યારે ભક્તના હૃદયના કષાયનો પરિપાક થાય છે ત્યારે તેને પરમાત્માનું દર્શન નિરંતર રહ્યા કરે છે.

જ્યારે પરમાત્માના માહાત્મ્યજ્ઞાનપૂર્વક પરમાત્મામાં કોઈ પણ નિમિત્તે લેશ પણ ચલાયમાન નહિ થનારી વિશુદ્ધ પ્રીતિ પ્રકટે છે ત્યારે તે ઐકાંતિક-ભક્તને પોતાના અંતઃકરણના ઊંડાણમાં અને નામરૂપના સૂક્ષ્મમાં સર્વ સૌંદર્ય-સારનિધિ ચેતોહર પ્રભુનું અલૌકિક દર્શન નિરંતર થયા કરે છે. એવા ભક્તને પ્રભુ પરોક્ષ નથી, અને પ્રભુને એવા અનન્યભક્ત પણ પરોક્ષ નથી. આ સ્થિતિએ દેહને અન્ય જગત્ બાધ પાસી જાય છે, અને તે નિરંતર સ્વયંપ્રકાશ સચ્ચિદાનંદૈકરસ બ્રહ્માનોજ અનુભવ કરે છે. પછી તે દેહ, દેહની સકલવિકલ સ્થિતિ અને અનુકૂળ પ્રતિકૂળ પ્રાણીને સત્યરૂપે કેમ જોઈ શકે? નજ જોઈ શકે. તે તો વારંવાર નીચે પ્રમાણે વિચારી અભેદભાવે પ્રભુને પરમપ્રીતિથી વંદન કર્યા કરે છે:—

“ સત્યં જ્ઞાનમનંતમેકમજરં નિત્યં વિશું શાશ્વત્મ્ ।

મત્યગ્રહ્ણરસાયનં સુલ્લવનં પૂર્ણં પરં પાવનમ્,

સ્વાત્મજ્યોતિરનાદિમધ્યનિધનં માયાવિહાસૈર્મુહુર્ ।

વિત્વાકારમપાસ્તમાયમભયં વંદે વિશુદ્ધં પદમ્ ” ॥

અનાદિ કાલથી બહિર્મુખ થયેલું મન અભ્યાસની અને વૈરાગ્યની વૃદ્ધિથી વિશેષ અંતર્મુખ થતાં તે બાહ્ય દરયને મિથ્યા ગણી તેનાથી ઉપજતા રાગદ્વેષને વશ નહિ થતાં પોતાના મૂલસ્વરૂપમાં નિર્વિદારરૂપે રહેવા લાગે છે. આનું સુખજનક દૃઢ સ્થૈર્ય વૈરાગ્યથી ને અભ્યાસથી પ્રાપ્ત થાય છે. તમારો શુભ ભાવ તમારા શુભ પ્રયત્નથી સંદેશ કરવા પરમકારુણિક પ્રભુ સર્વદા સર્વથા સમર્થ છે.

અનન્યભક્તના હૃદયના ઊંડાણમાં જેમ જેમ પરમાત્મામાં અગ્નિ વિશુદ્ધ ભાવ વધે છે તેમ તેમ જાતનાં તેને પરમાત્માનું વારંવાર સ્મરણ અને ઝાંખું દર્શન થયાં કરે છે, અને તેને સ્વપ્નમાં સ્પષ્ટ દર્શનાદિ પણ થયા કરે છે.

સ્વનિષ્ઠ સુખને ઇચ્છતું, પરનિષ્ઠને ન લગાર

સ્વનિષ્ઠ સુખમાં સ્થિર થતાં, પમાય લવનો પાર. ૧

નારકના પાનની પેઠે કૃત્રિમ આસ્થા રાખીને બહારના વ્યવહારનો નિર્વાહ કરશે, કે જેથી મન અચ્યુતપદેથી ચલાયમાન ન થાય તમારું અંત કરણ વિરોધ પાતી અશાસ્ત્રીય ક્યાની લાગણીવાળું હોવાથી તે સ્પૃશ્યાસ્પૃશ્યના શાસ્ત્રીય વિવેકનું પરિપાલન કરી શકે છે કે કેમ તે શાતથિતે વિચારો (આતુ)

—[*]—

મદાલસા

[અનુવાદક-શ્રી મહારાણીદાસ ગોકુળદાસ દેસાઈ-વેદાંતભૂષણ] ।

(અનુમધાન ગત અકના પૃષ્ઠ ૧૧૫થી) ૧

દેવાર્ચનાગ્નિકાર્યાણિ તથા મુર્ચ્ચભિવાદનં ।

કુર્ષોત સમ્યગ્ચમ્ય તદ્વદન્નશ્રુજિક્રિયાં ॥

૧ દેવનું પૂજન અને અગ્નિર્ચના કરીને ડાહ્યું અભિવાદન તેમજ અન્નના, ભોજનનું કર્મ થવાવડે આચમન કરીનેજ કરવા

અકેનામિર્ગંધામિરદ્ધિરચ્છામિરાદરાત્ ।

આચમેત્ પુન પુણ્યાભિઃ પ્રામ્નુસો વાપ્સ્યુદંન્મુખઃ ॥

હે પુત્ર ! ફીણુવિનાના અને ફુગીધવિનાના સ્વચ્છ અને પવિત્ર જથવડે પૂર્વભાણી અંથવા ઉત્તરભાણી મુખ રાખીને આચમન કરવું

અન્તર્જલાદાવસ્યાદ્દલ્મીકાન્મૂર્ધિકસ્થલાત્ ।

દૃતશોચાવશિષ્ઠાથ વર્જયેત્ પંચ વૈ મૃદઃ ॥

શૌચમાટે જે માગી લેતી તે જળની તીચેની ન લેતી તેમજ ઘર કે આશ્રમની ધરતીને ખસીને ન લેતી, રાક્ષાની કે ઉંરના દરખાથી ખોદીને ન લેતી તેમજ શૌચ કરતા વધેથી માગી ન લેતી એમ થાય માગીને શૌચના કામમાં લાગ રાખવો

પ્રક્ષાલ્ય હસ્તૌ પાદૌ ચ સમખ્યુક્ત્ય સમાહિત ।

અન્તર્જાનુસ્તથા ચામેત્તિચ્છતુર્વા પિષેદપ ॥

ખતે હાથ તથા ખતે પગ ધોઇને વિધિવડે અભ્યુક્ત્ય કરીને એટલે મનવડે પોતાના શરીરપર જળના છંટા નાખીને મનને સ્વસ્થ ગમીને અને ગાંઠણમુધી પગ જગાસથમાં રાખીને ત્રણનાર વા આરવા જગ પીડુ (આચમન કરવું)

પરિમૃજ્ય દિરાસ્યાન્તં દાનિ સૂર્ધાનમેવ ચ ।

સમ્યગ્ચમ્ય તોયેન ક્રિયાં કુર્ષોત વૈ શુચિ ॥

જે વાર હોડ ધોઇને તેમજ આખો કાન આદિ કરશે જે વાર ધોઇતી તથા મૂષતિ જે વાર ધોઇને જળવડે વિવિધે અન્નમન કરીને પવિત્ર થયેલા પછી શાસ્ત્રે ઉપદેશના કર્મો કરે

દેવતાના ઋષીણાં ચ પિતૃણાં ચૈવ યસ્યત ।

સમાહિતમનો ભૂત્વા કુર્ષોત સતતં નર ॥

૧ ગત અકના કોઈ કોઈ શ્લોકના કોઈ કોઈ લાગના આપાતરોમા એકનું આપાતર ખીલતી નીચે એમ મૂર્ધા ગયેલ છે તે વિવેકી વિદ્વાને મુધારી લેવા વિનંતિ છે

પુરુષે પ્રતિદિવસ સ્વસ્થ મન રાખીને દેવો અધિષ્ઠા અને પિતૃઓના સંગ્રંધના શાસ્ત્રે ઉપદેશોમાં ઈર્ષો કરવાં.

શ્રુત્વા નિઘ્રીગ્ય વાસશ્ચ પરિધાયાચમેદ્ બુધઃ ।

શ્રુતેઽવલોઢે વાન્તે ચ તથા નિઘ્રીવનાદિપુ ।

કુર્યાદાચ્ચમનં સ્પર્શં ગોપૃષ્ઠસ્યાર્કદર્શનં ॥

છીક ખાધને યુંકીને તથા વસ્ત્ર પહેરીને શુદ્ધિમાને આચમન કરવું.

છીક ખાધ પછી કે હજારનંત પોતાને ચાઘ્યા કરવા પછી કે ઊલટી કર્યા પછી તેમજ યુંકવું આદિ ક્રિયાઓ કર્યા પછી આચમન કરવું, ગાયના પૂંછડાનો સ્પર્શ કરવો, અને સૂર્યનું દર્શન કરવું.

કુર્વીતાલંબનં चापि दक्षिणश्चवणस्य वै ।

यथा विभवंतो ह्येतत् पूर्वाभावे ततः परं ॥

અને જમણા કાનની છુટ ખેંચવી એમ શક્તિઅનુસાર કે સગવડઅનુસાર છીક ખાધને, કાંઈ ચાટીને કે ચાવીને, ઊલટી કરીને તથા યુંકીને કે એવી કાંઈ ક્રિયા કરીને આચમન, ગાયના પૂંછડાનો સ્પર્શ, સૂર્યનું દર્શન અને જમણા કાનની છુટ ખેંચવી. એમાંનું જે કરવાની શક્તિ તથા સગવડ હોય તે કરવું. તેમાં પહેલાં કરવાનું કહેલું છે તે ન બની શકે તો તે પછીનું કરવું એટલે કે બની શકે તો આચમનજ કરવું. આચમન ન બની શકે તો ગાયના પૂંછડાનો સ્પર્શ કરવો. તેની સગવડ ન હોય તો સૂર્યનું દર્શન કરવું, અને તે ન બની શકે તો છેવટે જમણા કાનની છુટ ખેંચવી.

अविद्यमाने पूर्वोक्ते उत्तरप्राप्तिरिष्यते ॥

પહેલું કહેલું ન બની શકે તો તે પછી કહેલું કરવું એમ કહેવાનું તાત્પર્ય છે.

न कुर्वीतः दन्तसंघर्षं नात्मनो देहताडनं ।

स्वप्नाध्यापनમોહયાતિ સ્વાધનાયં ચ દ્વિવર્જयेत् ॥

દાંત ક્યધ્યાવવા નહિ, પોતાના દેહના કોઈ ભાગમાં હથેલીવડે તાડન કરવું નહિ, એટલે અવાજ નીકળે એમ મારવું નહિ.

ભણાવવું, ભોજન આદિ કરવું અને સ્વાધ્યાયનો પાઠ ચૂને અને કરવાં નહિ.

संघ्यायां मैथुनं चापि तथा प्रस्थानमेव च ॥

સાંજના સમયે મૈથુન એટલે સ્ત્રીનો સંભોગ ન કરવો તેમજ સાંજના સમયે પ્રવાસમાં નીકળવું નહિ.

पूर्वाह्णे तात, देवानां, मनुष्याणां च मध्यमे ।

भक्त्या तथाऽपरાહ્णे च कुर्वीत પિતૃપૂજનં ॥

હે તાત ! દિવસના પહેલા ભાગમાં દેવોનું પૂજન કરવું, દિવસના બીજા ભાગમાં મનુષ્યોનું (ગુરુજનોનું) પૂજન કરવું અને ત્રીજા ભાગમાં એટલે બપોર પછી પિતૃઓનું પૂજન કરવું.

शिरःस्नातश्च कुर्वीत देवं पैत्र्यमथापि वा ।

पांग्मुखोदंग्मुखो चापि श्मश्रुकर्म च कारयेत् ॥

દેવોનાં તથા પિતૃઓનાં ઈર્ષો માથે નાકીને કરવાં તેમજ તે ઈર્ષો પૂર્વભણી વા ઉત્તરભણી મુખ રાખીને કરવાં.

‘એવી રીતે દાંડી મુજ ઉતારાવવાનું કર્મ પણ વિધિપ્રમાણે કરવું’

ધ્વજાં ત્રિવર્જયેત્ કન્યામકુલાં વાપિ રોગિણીં ।

વિરૂતાં પિંગલોં ચૈવ વાચાટોં સર્વદૂષિતાં ॥

આછા અંગવાળા, પ્રતિષ્ઠિત કુલ વિનાની, ગેંગવાળા, વિકૃત અંગવાળા, પર્શિળા, વાચાટ અને જેણે તેણે દૂષિત કરેલી કન્યાને પરવું નહિ

અવ્યંગાંગીં સૌમ્યનામ્નીં સર્વલક્ષણલક્ષિતાં ।

તાદશ્યોમુદ્ગદેત્ કન્યાં શ્રેયકામો નરઃ સદા ॥

પોતાના કન્યાશુની કામના રાખનારા પુરુષે આછા અંગ વિનાની, મૌમ્ય નામવાળા, સર્વ શુભ લક્ષણોના લક્ષણવાળા અને પોતાની પરિસ્થિતિને અનુરૂપ કન્યાસાથેજ વિવાહ કરવાનું રાખવું

ઉદ્ગદેત્ પિતૃમાત્રોશ્ચ સત્તમોં પંચમોં તથા ।

રક્ષેદ્ દારાન્ ત્યજેદીર્યાં દિવા ચ સ્વપ્નમૈથુને ॥

અને પિતાથી, સાત પેઢી છેડી તથા માતાથી પાંચ પેઢી છેડી કન્યા સાથે વિવાહ કરવાનું રાખવું પરણેલી સ્ત્રીનું મન રક્ષણ કરવું ધિપતિ સાથે રાખવો અને સ્વિપ્તે સ્થાનો તથા મૈથુનનો સાથ રાખવો

પરોપતાપકં કર્મ જન્તુપીઢાં ચ વર્જયેત્ ॥

ખીખતે સતાપ ઉપજાતારા કર્મનો સાથ રાખવો તેમજ કાર્ષપયુ જન્મતને પીઢા ઉપજાતારા કર્મનો પણ સહા ત્યાગ રાખવો

ઉદન્યા સર્વવર્ણનાં વર્જ્યાં ગત્રિચતુષ્ટયં ।

સ્ત્રીજન્મપરિહારાય પંચમીમપિ વર્જયેત્ ।

તતઃ પશ્ચ્યાં વજ્રેદ્રાજ્યાં શ્રેષ્ઠાયુગ્માસુ પુત્રક ॥

અથ વર્ણવાળાઓએ પોતાની ઋતુવાળી પત્નીનો ચાર રાત્રિ ત્યાગ રાખવો તેમજ પુત્રનો જન્મ થાય એવું ન જન્મનારાએ પાંચમી રાત્રિનો પણ ત્યાગ સેવનો તે પછી હે પુત્રક ! એકી રાત્રિઓમાં, છકી રાત્રિ એક છે તે છકી રાત્રિએ પત્નીનો સમાગમ કરવાનું રાખવું.

પર્વાણિ વર્જયેત્રિપં ઋતુકાલેડપિ યોપિત ।

તસ્માન્નિત્યં નરો ગચ્છેચ્છેપયુગ્માસુ પુત્રક ॥

પત્નીનો ઋતુમયના કારણે સમાગમ કરવાને દિવસે પણ ને પ્રસિદ્ધ પર્વોમાંનું કાર્ષ પર્વ પડતું હોય, તો તે દિવસનો પણ સાથ રાખવો એવે પ્રસંગે હે પુત્રક ! બાકીની એકી રાત્રિઓમાંની કાર્ષ રાત્રિએ સમાગમ કરવાનું રાખવું

યુગ્માસુ પુત્રા જાયન્તે સ્ત્રિયોડયુગ્માસુ રાત્રિપુ ।

તસ્માદ્ યુગ્માસુ પુત્રાર્યો સંવિશેત સદા નરઃ ॥

એકી રાત્રિઓમાં સમાગમ કરવાથી પુત્રો જન્મે, એકી રાત્રિઓમાં સમાગમ કરવાથી પુત્રીઓ જન્મે, માટે પુત્રની ઇચ્છાવાળા પુરુષે એકી રાત્રિઓમાં સમાગમ કરવાનું રાખવું.

વિધર્મિણોડહિ પૂર્વાલ્ક્યે સંસ્વાકાલે ચ પંઢકા ।

શુરકર્મણિ વાન્તે ચ શીસંભોગે ચ પુત્રક ।

સ્નાયીત ચૈલવાન્ પ્રાણઃ કટમૂમિમુપેત્ય ચ ॥

દિવસનો પહેલો ભાગ જે પૂર્વાહ્ન કહેવાય છે તે સમયમાં સંભોગ કરવાથી જન્મેલા પુત્રો વિધર્મી થાય છે.

સંધ્યાના સમયમાં સંભોગ કરવાથી જન્મેલા પુત્રો પંઢ એટલે નપુંસક થાય છે. એથી રીતે વાળ ઊતરાવેલી સ્થિતિમાં કે ઊલટી થયેલી સ્થિતિમાં સંભોગ કરવાથી જુદા જુદા દોષવાળા પુત્રો જન્મે છે.

માટે હે પુત્રક! પત્નીના સંભોગ સમયે ડાહ્યા પુરુષે નાહીને તથા કેડમુધી વસ્ત્ર પહેરેલી સ્થિતિમાં પત્નીસમીપ જઈને સંભોગ કરવાનું રાખવું જોઈએ.

દેવદેવદ્વિજાતીનાં સાધુસભ્યમહાત્મનાં ।

શુરોઃ પતિવ્રતાનાં ચ તથા યજ્ઞવી તપસ્વિનાં ॥

પરિવાદં ન કુર્વીત પરિહાસં ચ પુત્રકં ।

કુર્વતામવિનીતાનાં ન શ્રોતવ્યં કથંચન ॥

દેવ, વેદ, બ્રાહ્મણ, સાધુ, સભ્ય, મહાત્મા, શુરુ, પતિવ્રતા, યજ્ઞ કરનારો અને તપસ્વી એમ દશમાંના કોઇની નિંદા ન કરવી તેમજ હે પુત્રક! એ દશમાંના કોઇનો પરિહાસ ન કરવો એટલે ઠાઠેકડી ન કરવાં.

અવિનયવાળા થઇને કોઈ એ દશમાંના કોઇની નિંદા કે પરિહાસ કરતા હોય તો તેમની કરેલી નિંદાને કે પરિહાસને કોઈપણ રીતે સાંભળવાં નહિ.

દેવપિગ્યાતિથેયાશ્ચ ક્રિયાઃ કુર્વીત ચૈ યુધઃ ।

સ્વાધ્યાયં ચાપિ કુર્વીત યથાશક્ત્યા દ્યતન્દ્રિતઃ ॥

દેવ, પિતૃઓ અને અતિથિઓના સંબંધની શાસ્ત્રે કહેલી ક્રિયાઓ જુદિમાને પ્રતિદિવસ કરવી.

તેમજ તંદ્રારહિત રહીને સ્વાધ્યાય પણ યથાશક્તિ પ્રતિદિવસ કરવાનું રાખવું.

નોત્કુદ્દશયાસનયોર્નાપકુદ્દશ્ય ચારુદેત્ ।

ન ચામંગલ્યવેશઃ સ્યાન્ન ચામંગલ્યવાગ્મભવેત્ ॥

પોતાથી ઉઠકુંટ કે અપકુંટ એટલે ઉઠ્યા કે નીચા અધિકારવાળાઓએ વાપરેલાં કપડાં કે આસન ઉપર સૂવું કે બેસવું નહિ.

વેશ તથા વાણી અમંગલ રાખવાં નહિ.

ઘવલાંબરસંવીતઃ સિતપુષ્પવિભૂષિતઃ ।

નોડ્ધતોન્મત્તમૂઢૈશ્ચ નાવિનીતૈશ્ચ પંડિતઃ ।

ગચ્છેન્ મૈત્રીં ન ચાશીલૈ ન ચ ચૌર્યાદિકૃષિતૈઃ ॥

ઘોળાં વસ્ત્રો પહેરવાં અને ઘોળાં ફૂલોવડે શોભાવું.

પતિત, ઉન્મત્ત, મૂઢ, વિનય વિનાના શીશુવિનાના અને ચોરી કરવા આદિના દોષવાળાં કર્મો કરવાવડે દૂષિત થએલાં મનુષ્યોસાથે પંડિત પુરુષે મૈત્રી ન કરવી.

ન ચાતિવ્યયશીલૈશ્ચ ન લુઘૈર્નાપિ વૈરિભિઃ ॥

નાનૃતકૈસ્તથા કૂરૈઃ સહાસીત કદાચન ॥

ધણો ખરચ કરવાની ટેવવાળા, લોભીયા, વૈરી, ખોટાઓલા અને કૂર મનુષ્યો સાથે કદી બેસવું નહિ.

ન 'દંધકીર્મિર્ન' ન્યૂનૈર્વંધકીપતિમિસ્તથા ।

સાર્થં ન થલિભિઃ કુર્યાં જ ચ ન્યૂનૈર્ન નિર્ણિતૈઃ ।

નઃ સર્વશકિમિર્નિર્ણયં ન ચ વૈષમ્યૈર્નૈરૈઃ ॥

૧૮ બપ્ત ઓળો સાથે, પોતાનાથી ઊતરતા સાથે, બપ્તઓળોના પતિઓ સાથે, પોતાથી વધારે બળવાન સાથે, તેમજ પોતાનાથી ઓછા બળવાળા સાથે, નિર્ણિત મનુષ્યો સાથે, સર્વ પ્રતિષ્ઠાની દૃષ્ટિથી જોનારાઓ સાથે અને પુરુષકરમાં નહિ માનતા કેવલ દેવમાં માની રહેનારાઓ સાથે યાજ્ઞ મનુષ્યે કદી મૈત્રી કરવી નહિ. (આધ્ય)

૦૮

—[*]—

શ્રીમન્નાથસુબોધમાલા

(પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન)

સંવત્ ૨૦૦૨ની વ્યાપાદીપૂર્ણિમાના મહાપૂજનમહોત્સવનિમિત્તે)

અસાર આ સંસારમાં, સાર સમ્બિદાનંદ,	
તેમાં મનને સ્થિર કરે, છૂટે સઘળા ફેંદ.	૨૨
વિરતિ કામા ઔદાર્યથી, મન રાખી બરપૂર;	
કામ ક્રોધ ને લોભથી, મન રાખો અતિ દૂર.	૨૩
જેમ ધ્યાનના રાખદથી, કરે નહિ મૂગરાજ;	
તેમ દુષ્ટના રાખદથી, કરે નહિ મુનિરાજ.	૨૪
ચિદ્રૂપે રેવાય જો, કરી દરશનો બાધ;	
તો દરશ સમૂહ વિલાસને, દરશે અગમ અગાધ.	૨૫
પોતાના શુદ્ધ રૂપમાં, લેશ નહિ સંસાર,	
એ સ્વરૂપમાં સ્થિર રહે, આવે ભવનો પાર.	૨૬
શ્વેતનથી સિત્ત અન્યને, મિથ્યા જાણે બેઠા;	
રાગદ્વેષ તેના શમે, એમાં નહિ સંદેહ	૨૭
મિથ્યાવાદી જનતથો, કરવો નહિ વિદ્યાસ,	
એવા જનથી સર્વદા, રહેવું અતિ ઉદાસ.	૨૮
સ્વમાનો સંસાર જેમ, સાક્ષીમાં કલ્યાય,	
જામતરું આ વિશ્વ-પણ, સાક્ષીમાં કરશાય.	૨૯
મનને આત્મસ્વસાવધી, રાખો યુક્ત સદાય,	
રાજસતામસધર્મથી, ચલિત ન કરો જરાય.	૩૦
મિથ્યાને સત્ય જાણીને, તેની પ્રાહણ ધાય;	
તે મુખશાંતિને ખુલ્લો, પ્રાહણથી પસ્તાય.	૩૧
જ્યારે આચરજનતણાં, તનમનધન ક્ષીણ થાય;	
ત્યારે તેના મદ શમી, તે શિધિલ થઈ જાય.	૩૨
અધિષ્ઠાનને નિરખવું, કરી કલિપતનો બાધ;	
શ્વયં કલિપત ભૂલતાં, ઉપજે મુખ અગાધ.	૩૩

સઘળાં દુઃખો બ્રહ્મમાં, જાણુ કલિપત જેહ;	
તેની સમતા સ્થિર રહે, એમાં નહિ સંદેહ.	૩૪
અદ્વૈતજ્ઞાનથી દ્વૈતનો, ત્યારે બાધ કરાય;	
રાગદ્વેષ ભય શોકનો, ત્યારે ઉદય ન થાય.	૩૫
આત્માકાર મન રાખવું, એ મહાતપ લેખાય;	
એ મહાતપના બલવડે, સર્વે વિદ્ય વિભાય.	૩૬
ચિદાકાર મન રાખીને, કરી અસંગ વેવાર;	
તેજસ્વી નિર્ભય રહી, તરવો આ સંસાર.	૩૭
મન ઈન્દ્રિય ને પ્રાણને, આત્માકાર રખાય;	
તો જીવ આત્મસ્વરૂપ થઈ, સર્વે તાપ વિભાય.	૩૮
જેમ જાતથી સ્વપ્નના, દૂર થાય સંસાર;	
તુરીયાથી જાગૃતભૂતી, સંસ્મૃતિ શમે અસાર.	૩૯
બ્રહ્મધ્યાનામૃત ચાખતાં, જે શાંતિસુખ થાય;	
તે શાંતિ સુખ રહે સદા, લેશ ન કદી વિભાય.	૪૦
અવિદ્યાને વશ વર્તતાં, જીવ ઉન્મત્ત થઈ જાય;	
તે શાંતિ સુખ ખોઈને, વ્યાકુલ દુઃખીઓ થાય.	૪૧
માયાવી દુર્જનથકી, રેવું દૂર સદાય;	
એવા જનના સંગથી, સુખ ને શાંતિ પળાય.	૪૨
પામર માણસથી સદા, રહેવું અતિ ઉદાસ;	
એવા જનના સંગથી, થાય સુજનને ત્રાસ.	૪૩
સ્તુતિનિદાને સમ ગણી, રેવું શાંત સદાય;	
નિજાનંદથી ભિન્નને, સત્ય ન જોવું કદાય.	૪૪
તજજ રહે જે દેશમાં, ત્યાં ન લેદનો લેશ;	
અસંગ પરમાનંદ શુચિ, અતિસુંદર એ દેશ.	૪૫
ગતને સંભારે નહિ, ન કરો ભાવિવિચાર;	
વર્તમાન નિમેષને, સુખથી કરો પ્રસાર.	૪૬
મનને જો બ્રહ્મધ્યાનથી, શુચિ સ્થિર સૂક્ષ્મ કરાય;	
તો સઘળું દશ્ય લીન થઈ, પરમજ્ઞાતિ દરશાય.	૪૭
જગને હરિરૂપ જાણું, હરિને જગંરૂપ જાણ;	
એકજ હરિને ઓળખે, પામીશ પદ નિર્વાણ.	૪૮
જાગૃતમાં સાવધ રહી, જોવું ચેતનરૂપ;	
મિથ્યા જાહે ભૂલવું, મન ઈન્દ્રિય કરી ચૂપ.	૪૯
ખોધવડે બાધિત થયે, આરોપિત સંસાર;	
જ્ઞાનાગ્નિદગ્ધ કર્મ થઈ, જન્મ ન કરી થનાર.	૫૦

(ચાલુ)

શોકદર્શકસમા

તો ૧૬-૫-૪૬ રવિવારે મલેસ શ્રીઆનંદાશ્રમ મુમુક્ષુમહાજન-મુખ્યમાં શ્રીઆનંદાશ્રમના સ્વર્ગસ્થ વ્યવસ્થાપક શ્રી ત્રિભુવનભાર્ગના આત્મમત્યાણાયે સમૂહ પ્રાર્થના કરી નીચેનો કરાવે આ મહાજન રજૂ કરે છે:—

“આજે આ મહાજન શ્રીઆનંદાશ્રમના વ્યવસ્થાપક શ્રી ત્રિભુવનભાર્ગ દ્વેતો સ્વર્ગનાસ યવાના દુઃખ સમાચાર સાંભળી ચોતાની દિલગીરી જાહેર કરે છે, અને તેમના દુઃખ પર આવી પડેલા દુઃખ માટે ચોતાની સંપૂર્ણ દિલસોજ દર્શાવે છે, તથા પરમકૃપાળુ પરમાત્મા તેમના આત્માને શાંતિ આપે એવી પ્રાર્થના કરે છે”

લી શ્રીઆનંદાશ્રમમુમુક્ષુમહાજન-મુખ્યવિતી
પ્રાણજીવનદાસ વિદુલદાસ ધ્રુવના જયસદ્ગુરુ

— [*] —

શ્રી મોહનદાસ-આનંદાશ્રમમાં શ્રીશકજીવતીના દિવસે પુણ્યપાદ કૃપાનાથનું મહાપુજન થયું હતું તથા ૫ શકગવ્યાંજીના જીવનમયમે પ્રવચન થયું થતું.

— [*] —

સંતની નિસ્પૃહતા

[સં શાસ્ત્રી હરદત્ત રેવાશંકર જોષી]

સંત તુકારામજી લોહગામમાં રહેતા હતા એક વખત જનપતિ શિવાજીએ ચોતાના ખામ માણસોની સાથે સુવર્ણની છડી, રત્નજડિત આમરા, ઘોડાઓ તથા અતિ મૂલ્યવાન જ્વહિર વિગેરે મન થી તુકારામજીની સેવામાં મોકલી પ્રાર્થના કરી કે — “આપ ઘોડા દિવમ સત્સંગનો લાભ આપવામાટે પુના પધારવા કૃપા કરો” વિરક્તહૃદય તુકારામજીએ જનપતિની મોકલેલ વસ્તુને સ્પર્શ પણ ન કર્યો, અને બધી ચીજો પાછી મોટલાવી દીધી અને નીચે પ્રમાણે પત્ર લખી જનપતિ શિવાજીને જવાબ આપ્યો —

પત્રમાં પ્રથમ ચોતાના અંતગતમાને સમજાવે છે કે મશાન, જન, છડી અને ઘોડાઓને લઈ મારે તેનો શો ઉપયોગ કરવાનો છે? નહિ! નહિ! એ બધી વસ્તુ મારેમાટે ઉપયોગી નથી પછી ચોતાના જઈવ ભગવાન શ્રી પદરીનાથની પ્રાર્થના કરે છે કે હે પ્રભો! હવે મને આપ આ મિથ્યા પ્રપચમા શા માટે નાંખો છો? માન અને દભ જેનાથી ઉત્પન્ન થાય તેવું કાઈ પણ કાર્ય મારે મન તો લાભ્ય છે. આપ કૃપા કરી મારાં હૃદયદેશમાં પ્રમટ થાઓ! અને મને આ પ્રપચમાથી બચાવો!

પ્રભો! મારું ચિત્ત જે વસ્તુને ઇચ્છતું નથી, તેને-આપ મારી પામે મોકલો છો! મને આવીરીતે આપ શામાટે હેગન કરો છો? દવાસંગર! હવે તો હું સંમારથી અલગ રહેવા ઇચ્છુ છું વિષયોનો સંગ જગપણ ઇચ્છતો નથી માગ હૃદયમાં એવી ઉત્કટ ઇચ્છા ગ્લા કરે છે કે હું એકાંતમા-રહું, કાઈ પણ મનુષ્ય સાથે કષપણ વાનગીન કરવાનો મને પ્રમગ ન આવે, અતે સમારના સર્વ માધિક વિષયોને વમનની સંગમ્પુ લાભ્ય! મારું હું તો આ પ્રમાણે જીવન જીવવા ઇચ્છું છું, પરંતુ હે નાથ!

મારું જીવન કેવા પ્રકારનું રાખવું તે આપના હાથમાં છે. હે પરમાત્મન ! મારી શું ઇચ્છા છે તે આપ જાણો છો; પરંતુ આપ જાણી નોંધતે એ વાત જૂઠી નહોતી. આપને એ વાતની ખાસ ટેવ પડી ગઈ છે કે જેઓ આપને ચાહે છે, તેની પાસે આપ એવી એવી સંસારની વસ્તુઓ લાવી મૂકો છો; કે જેથી આપનું ભજન કરનાર તે માધ્યિક વિષયોમાં ફસાઈ જઈ આપને જૂઠી નથી. પરંતુ હે નાથ ! તુઝાએ તો આપના ચરણને એવા નેરથી પકડી લીધાં છે કે હું જોઈ તો ખરા કે આપ તેને કેવી રીતે છોડાવી શકો છો ?

ભગવાનની પાસે આટલી પ્રાર્થના કરી. હવે તુઝારામજી જીવપતિ શિવાજીને જણાવે છે. કોડી અને સત્રાડ સહારાજ એ બંને મારે મન સમાન છે. મોહ અને આશા એ તો કલિકાલની ફાંસીઓ છે; અને હું તેનાથી છુટી ગયો છું. મારે માટે હવે સુવર્ણ અને મૃતિકા એ બંને પદાર્થો સમાન છે. ઘેર બેઠાં સારો વૈકુંઠોક મને પ્રાપ્ત થઈ ગયો છે, હવે મારે કંઈ વસ્તુની ખામી રહી ?

હું તો ત્રણે લોકના બધા વૈભવનો સ્વામી છું. મારા નાથ પરમહંસાણુ પરમેશ્વર મને પ્રાપ્ત થઈ ગયા છે, હવે મારે બીજી શું વસ્તુ નોંધજો ? નિજીવનનું બધું બધું મારી અંદર આવી ગયું છે, હવે જગત ઉપરની બધી સત્તા એ મારીજ સત્તા છે. આથી વધારે તમે મને શું આપી શકો તેમ છે ? હું તો વિઠ્ઠલનાથને ઇચ્છું છું. છતાં તમે ઉદ્ધાર રાજા છો. ચક્રમંત્રનો પત્થર આપી પારસમણિ લઈ લેવાની ઇચ્છા રાખો છો. પ્રાણુ પશુ આપી દેવામાં આવે તોપણ ભગવાનની સાથે થયેલ એક વાતચીતની બરોબરી કરી શકે તેમ નથી. ધન શા માટે મોહકારો છે ? ધન તો તુઝાને મન ગોમાંસ સમાન છે.

જો કંઈ દેવાનીજ ઇચ્છા હોય તો ખસ આટલું આપો કે મુખથી વિઠ્ઠલ વિઠ્ઠલનું રટણ કરો, ગળામાં તુલસીની માળા પહેરો; એકાદશીનું વ્રત કરો અને પ્રભુના દાસ કહેવડાવો. ખસ તુઝાને આથી પૂર્ણ સંતોષ થશે.

મોટ મોટા પર્વતો સોનાના બનાવી શકાય, વનનાં તમામ વૃક્ષો કદપતર બનાવી શકાય, નદીઓ અને સમુદ્રને અમૃતથી ભરી શકાય, મૃત્યુને રોકી શકાય, બીજી પણ અનેક સિદ્ધિઓ પ્રાપ્ત કરી શકાય; પરંતુ પ્રભુનાં ચરણોનો પ્રેમ પ્રાપ્ત કરવો એ બહુજ દુર્લભ વસ્તુ છે. આ સર્વ સિદ્ધિઓથી પણ પ્રભુનાં ચરણોનો લાલ મળી શકતો નથી. શ્રી વિઠ્ઠલના આવા પરમ દુર્લભ, પરમ પાવન અને પરમાર્ત્થ આપવાવાળા શ્રી ચરણકમલ મને મારા મહાન લાગ્યના પ્રતાપથી પ્રાપ્ત થઈ ગયાં છે, તેની સામે હવે હું આ મશાલો, છડીઓ, જત્ર અને ઘોડાઓને મારા હૃદયમાં ક્યાં જગ્યા આપું ?

તમે મોટા મોટા બલવાન પુરુષોને પોતાના મિત્ર બનાવ્યા છે, પરંતુ યાદ રાખજો કે અન્ત સમયે એ કોઈ કામ નહિ આવે, માટે રામનામનું ચિંતન કરો. રામરૂપ ઉત્તમ વસ્તુને પોતાની અંદર ભરી લો. આ વિશાલ પરિવાર, લોક, ધન, સંપત્તિ અને મહાન સૈન્ય અંત સમયે કંઈપણ કામ આવશે નહિ. ત્યાંસુધી કાલ મરતક ઉપર સવાર નથી થયો ત્યાંસુધી આપનું આ બધું ઉપયોગી છે. તુઝા આદેશ આપે છે કે પ્રિય ! લઈ ચોરાશીના ચક્રમાંથી ખસી જાઓ ! !

—[*]—

બ્રહ્મ તથા માંડવીનાં ખમણનો સંચો ૧ કિ. ડા. ૧૮૫નો શ્રી. પદ્મશંકર અંબારશંકર ત્રિવેદી જોરાવરનગરવાળા તરફથી પૂજ્યપાદશ્રીને ભેટ મળ્યો છે.

નિર્મલતા

(૫૨)

[લે:—કુમારી નિર્મળાદેવી]

નિર્મળ, હૃદયે, પ્રભુપ્રેમની જોગણ, મારી બહેની !

અજ્ઞાથી ક્રોધપર્યંત પ્રત્યેક પ્રાણીની પ્રત્યેક પ્રવૃત્તિ શાંતિ અને સુખ માટેજ હોય છે. સાચું સુખ, સાચી શાંતિ સારેજ ઝગહળે કે ન્યારે હૃદયમાં નિર્મળતત્ત્વની રસભરીત ઝગહળે ! નિર્મળતત્ત્વની રસભરીત સારેજ ઝગહળે કે ન્યારે ભગવદ્ભાષિત (ધી ભગવદ્ગીતા) અ. ૧૬. શ્લો. ૧-૨-૩) દેવી યુથરાતો ઝગહળે ! દેવી યુથરાતો સારેજ ઝગહળે કે ન્યારે હૃદયમાં નિર્મળતા ઝગહળે !

ન્યા નિર્મળતા નહિ સાં સંયમશીલતા નહિ, સુશીલતા નહિ, મુકોમળતા નહિ.

ન્યા નિર્મળતા નહિ સા સરળતા નહિ, મનમનતા નહિ, સાધુતા નહિ.

ન્યા નિર્મળતા નહિ સાં ચિત્તના નહિ, તન્મયતા નહિ, શાંતિ નહિ.

ન્યા નિર્મળતા નહિ સાં આત્મેચ્છા નહિ, જીવનકળા નહિ, સદ્સદ્મી નહિ.

ન્યા નિર્મળતા નહિ સા વિરક્તિ નહિ, આત્માનુરક્તિ નહિ, સ્વાનુમૂર્તિ નહિ.

ન્યા નિર્મળતા નહિ સાં સદ્અવધાર નહિ, સત્યપ્રેમ નહિ, શ્રેમ નહિ.

નિર્મળતા એજ અથા સદ્ગુણોની ખાણ છે. નિર્મળતા એજ પરમપદે પદોચ્ચનોત્તમ.

પ્રભુતાના પંથ છે

નિર્મળ હૃદયમાંજ પ્રભુનું નિર્મળ રસરસપ બિરાજે છે.

માટે એ મારી હૃદયમૂર્તિ ! આત્મભગિનિ !

નિર્મળતાજ તું વિચારોમા ભર !

નિર્મળતાજ જીવનમાં તું દાખવ !

નિર્મળતાજ સસપ્રાર્થમાં પ્રકટાવ !

અને નિર્મળ જ્યોત બનીનેજ પ્રભુતાના પથ ઉભળ !

કર આત્મકથાણ ! કર જનનાં અધાર અને બન ધન્યજીવન !

પ્રભુ ત્હારું શ્રેમ કરો !

સદા સર્વદા શ્રેમ ! શ્રેમ !

લિ. ત્હારી " નિર્મળ " ના આત્મપ્રેમ જય સચ્ચિદાનંદ.

— [*] —

॥ ૐ ॥

આશ્વાસન-પત્ર

, કુંતિયાણા વૈ. વ. ૫-૨૦૦૨/મંગલ.

ભાઈશ્રી બાણુભાઈ,

તમારું એક પત્ર રાજકોટથી દયાળભાઈપર જૂનાગઢ થઈ અહીં મળ્યું હતું તે દ્વારા શાંતિ મળેલું કે તમારા પિતાશ્રી આટલા બીમાર છે. સાં તેા આજ સવારે તમારું બીજું પત્ર બીલખાથી મળ્યું અને તમારા પિતાના અવસાનના ખેદજનક સમાચાર

જાણી અમો સાને જહુજ લાગી આવ્યું. આ ખખર અહીં જન્મે જહેનોના ધરમાં પણ વાંચી સંભળાવ્યા-ઈશ્વરભાઈ આદિ શિષ્યોને મોકલ્યા.

આવા અશુભ પ્રસંગથી તમો સૌને ધાર્યુંજ થાય એ સહજ ને સ્વાભાવિક છે. તમારા પિતા તમારું શિરછત્ર હતા અને તેમની અંતિમસેવા કરી તમે ચતુરાક્રમ પિતૃમંદુ અદા કર્યું છે.

તમારા માતુને અતિ આઘાત લાગ્યો હશે. તેમને અમારાતરફથી, જન્મે જહેનો-તરફથી અને અહીંના અન્ય સ્નેહીઓતરફથી આશ્વાસન આપશો. તેમને શાંતિ રહે તેવું કરશો.

તમારા સદ્ગત પિતાનું સ્મરણ થાય છે તેની સાથે આપણા નાથના જીવનકાલના એ સુભગ દિવસો સાંભરી આવે છે. જ્યાં જ્યાં સદ્ગુરુદેવ ખિરાજતા હોય ત્યાં ત્યાં ત્રિભુવનભાઈ હોય જ.

સદ્ગુરુશ્રીના જીવનકાલમાં તેમણે તેઓશ્રીની સુંદર સેવા ખત્તવેલી. નિઃશંકિરમાં બેઠા હોઈએ ત્યારે “જાઓ ત્રિભુવનને બોલાવો” એ સુમધુર શબ્દો નાથપ્રભુના સુખ-કમલમાંથી નીકળે.

તેઓશ્રીના સ્વરૂપાવસ્થાન પછી અમો જ્યારે જ્યારે ખીલખા આવતા ત્યારે ત્યારે ત્રિભુવનભાઈપાસેથી પ્રભુજીવનનાં સુંદર સંસ્મરણો સાંભળી આનંદપ્રવાહમાં તણાતા અને વારંવાર એ સંસ્મરણો સાંભળવા ઉત્સુક રહેતા. કૃપાનાથના જીવનની અડોઅડ રહેનાર એક સુસેવક જ્યાં સ્વર્ગે સીધાવે છે એ જાણતાં અતિ ખેદ થાય છે.

તમારા પિતાશ્રીની બેઠકનું સ્થાન સતું જણાતું હશે. આનંદાશ્રમ-ખીલખાને પિતાનું ઘર બનાવી ચાર દાયકાસુધી એકનિષ્ઠ સેવક રહ્યા. તેમના જીવનનો મુંગો સેવકભાવ કાણ બૂલશે ? સેવકને શોભાવે એવી ઉચ્ચ પ્રામાણિકતા અને કાર્યરતતાએ કૃપાનાથની દયાદષ્ટિ મેળવી હતી. આનંદાશ્રમના નાના મોટા સૌ શિષ્યો આનંદાશ્રમના વ્યવસ્થાપકને નહિ બૂલે.

તેમના અવસાનથી તમો સૌએ જેમ પિતાનું શિરછત્ર-શુભાવ્યું છે તેમ આનંદાશ્રમે જૂના-વયોવૃદ્ધ અને સેવાપરાયણ વ્યવસ્થાપક શુભાવ્યા છે.

તેમને જ્યાં હોય ત્યાં સુખ ને શાંતિ મળે એવી પ્રભુને વિનમ્ર-પ્રાર્થના છે. અંતર્યામિષ્ટે રહેલા આપણા સદ્ગુરુદેવ તેમના જીવાત્માને અખૂટ સુખમયસ્થાન અર્પે ! તમો સૌને આ દુઃખદ પ્રસંગની વિપત્તિ સહન કરવાનું આંતરબલ બક્ષો અને તમારા સૌનું શુભ કરો !

ભાઈ, તમો સમજો છો. પિતાએ તમને અતિ લાડમાં ઉછેર્યા છે. તે તમારા પિતૃદેવભાણીનું તમારું પુત્રકર્તવ્ય હવે આકરી રહે છે. તમારાં માતુની સેવા કરશો. તેમને જરાપણ જોણું ન આવવા દેશો. ખીલખા આપણા પરમ પિતાનું સ્થાન છે એવું હૃદયપૂર્વક સમજી તે સાથેનો સંબંધ વધારે ધનિષ્ઠ કરશો-તેમાંજ તમારા પિતાને વધારે શાંતિ છે. તેઓ ગયા છે પણ તમને નાથની દયામય મૂર્તિના સ્નેહપૂર્ણ ઓદાર્પિતો સુંદર પાઠ પ્રબોધતા ગયા છે, એ કદી ના બૂલશો-એમાંજ તમારા સૌનું દલ્લાણુ છે.

વિ. કરણસિંહજી તથા દયાળસિંહના આશિષ

શ્રી આપાદો ગુરૂપૂર્ણિમા મહાપૂજન મહોત્સવ સમારંભ

(અર્ચન — શ્રીઆનંદાશ્રમ-નવાગામ)

આવની આપાદી શ્રીગુરૂપૂર્ણિમાનો મહાપૂજન મહોત્સવ આ વેળા આપાદ સુદિ ૧૫ રવિવાર તથા આપાદ વદિ ૧ સોમવાર એમ બે દિવસનો રહેશે. તેનું સમયપત્રક નીચે પ્રમાણે —

આપાદ સુદિ ૧૫ રવિવારનું સમયપત્રક:—

સવારના ૬ ઉત્થાન-હિંદુ.

સાંજના

૬ થી ૬૧ મુખશુદ્ધિ ઇલાદિ

૫૧ થી ૭ વ્યાખ્યાન ને શ્રીઉપદેશઅંધાવલિ

૬૧ થી ૭ પ્રાતઃસ્મરણસ્તોત્રો-અમૂલ્ય પ્રાર્થના આદિ

તથા નાથમુખોપમાળાનું વાચન.

૭ થી ૯ પ્રાતઃજ્ઞાન સંધ્યાદિ નિલકર્મ.

૭ થી ૧૦ ગીતાપાઠ, આરતી, સાયસંધ્યાદિ નિલકર્મ.

૯ થી ૯૧ મહાપૂજન તૈયારી

૧૦ થી ૧૧ ભજન ધૂન આદિ

૯૧ થી ૧૨૧ શ્રીસદ્ગુરુમહાપૂજન, શ્રીઉપદેશઅંધાવલિનાં ૧૦૯મા અંકનું તથા શ્રીનાથમુખોપમાળાનું વાચન, ને શ્રીદક્ષિણામુર્તિનાથમંદિરમાં વદન

૧૨૧ થી ૫૧ માધ્યાહ્નજ્ઞાનમધ્યા, ભોજન, વિશ્રાંતિ ને પરસ્પર સત્સંગ

આપાદ વદિ ૧ સોમવાર

મવારના ૯ થી ૧૨૧ વ્યાખ્યાન પ્રવચન, સયમ જપ ધારણા ધ્યાન આદિ.

બાકીનો ક્રમ સુદિ ૧૫ રવિવાર મુજબ રહેશે

આવશ્યક નોંધ — પ્રત્યેક બધુઓએ આવવાના સમયના તથા પોતે કેટલા દિવસ રહેશે તેના ખમર આપાદ સુદિ ૧૧ મુધીમાં આનંદાશ્રમમાં અવરજ આવવા જોઈએ. જોમના તરફથી ખમર નહિ મળે તેમને માટે તૈયારી કરવાની જોખમદારી વ્યવસ્થાપક પર રહેશે નહિ. પત્રમાં આવનાર માણુમની મંજૂઆ પણ અવશ્ય જણાવવી જોઈએ.

॥ ૐ ॥

મહોત્સવ પર આનંદાશ્રમમાં આવનાર સજ્જનોના કર્તવ્યચિત્રે

પૂજ્યપાદ કૃપાનાથની આજ્ઞાનુસાર જે કેટલીક સૂચનાઓ મહોત્સવસમયે સજ્જનોવામાં આવે છે તેને લગતી નોંધ પ્રથમથીજ યોના ખ્યાલમાં રહેવામાટે આ નીચે આપી છે —

૧ આવનાર સૌએ સમયપત્રકને અનુસરીને વર્તવા પ્રયત્નશીલ રહેવું જોઈએ

૨ દેહધર્મચિવાય બાકીનો બધો સમય બને ત્યાંમુધી પરમાર્થકાર્યમાં બ્યતીત થાય તેની સજાગ રહેવી જોઈએ

૩ મહાપૂજન તથા શ્રવણાદિમાટેના સમયઉપરાતનો અન્ય સમય છઠ્ઠાવિચાર, ધ્યાન, જપ, શાસ્ત્રવાચન, પરસ્પર સત્સંગ કે ભજનકીર્તનમાં બ્યતીત થવો જોઈએ. નકામી બ્યવહારવાર્તા આનંદાશ્રમમાં ન ધટે.

૪ “શ્રીગુરુસેવારૂપ મારું કર્તવ્ય સમજીને મહોત્સવના કાર્યમાં ઉત્સાહથી ભાગ લઈ હું બનતી સેવા કરીને પુણ્ય સપાદન કરું” એવી પરમાર્થભાવના તદ્દનુસાર વર્તન આવનાર બધુઓમાં યથાશક્તિ રહેવું જોઈએ

૫ પૂજનનાં વાસણ, પૂજનું આસન, ગૌમુખી-માળા, ભરમની કાબલી ને પૂજનની અન્ય સામગ્રી, લોટો, ખાલો તથા ઝોઢવાનું સાધન એ અવરજ સાથે લાવવાં જોઈએ

૬ મહાપૂજનવેળા તથા અન્ય સમયે-હાથતાં ચાલતાં પણ અને ત્યારે ત્યારે અવકાશ હોય ત્યારે ત્યારે દીક્ષિતમંત્રનો જપ ચાલુ રાખવામાટે આપણે પ્રયત્નશીલ રહેવું જોઈએ. ૭ આનંદાશ્રમમાં શાંતિ રક્ષાય તેને માટે પ્રત્યેક સંભાળ રાખવી જોઈએ. ખાળકા તોફાન કે કાલાહલ ન કરે, અથવા કોઈ ચીજ બગાડે નહિ તેવી કાળજી રાખવી તે ખાળકાને સાથે લાવનારું ઈર્તવ્ય છે.

૮ ભોજનવેળા સૌ ભૂદેવોએ (પ્રાહ્મણોએ) રેશમી મુગટો, કંતાન, (શણીઈ,) કે ધાખળી પહેરીને ભોજન કરવા બેસવું જોઈએ. સૂતરાઉ વસ્ત્ર તે સમયે ન પહેરવું જોઈએ. તેમણે સાધ્યાહ્ન સ્નાનસંધ્યા કરીને ભોજન કરવા બેસવું જોઈએ. (સ્નાનમાટે ઉપશુભગ તૈયાર રહેશે.) પ્રાહ્મણુ વિદ્યાર્થીઓએ અને મુખ્ય પંક્તિમાં બેસનાર ખાળકાએ પણ ભોજનવેળા સૂતરાઉ વસ્ત્ર ન પહેરવું જોઈએ.

જે ભૂદેવ ભોજનવેળા સૂતરાઉ વસ્ત્ર પહેરીને આવશે તેમને દરવાજાપર અટકવું પડશે. તેમનાથી પ્રાહ્મણોની મુખ્ય પંક્તિમાં ભોજન કરવા નહિ બેસી શકાય. પ્રાહ્મણોની મુખ્ય પંક્તિમાં ભોજન કરવા બેસવાનો જેમને વ્યવહાર ન હોય તેવા ભૂદેવોએ પોતે પોતાથીજ જૂદી પંક્તિમાં બેસવાનું રાખવું જોઈએ.

૯ મહોત્સવવેળા પૂજ્યપાદશ્રીનું મહાપૂજન કરીને તથા તેઓશ્રીના ઉપદેશનું શ્રવણમનન કરીને ઉત્તમોત્તમ પ્રેરણાઓ તે પવિત્ર વિચારો ગ્રાસ કરવાનો જેમ આપણો હેતુ છે તેમ પવિત્ર આચારનું ગ્રહણ કરી તેનું પાલન કરવાનો પણ આપણો હેતુ છે એ વાત આપણા ખ્યાલમાં રહેવી જોઈએ.

જેમ ભૂદેવોએ તેમ ક્ષત્રિયવૈશ્ય બંધુઓએ પણ એ વાત લક્ષમાં રાખવી જોઈએ. તેમણે પણ ભોજનવેળા પહેરણુ કે ગંજદરાક ન પહેરવું જોઈએ.

૧૦ શુદ્રબંધુઓએ પણ અને તેટલી પવિત્રતા રાખવી જોઈએ.

૧૧ ઉત્સવમાં ભાગ લેવા આવનાર બાહ્યો બહેનોએ પણ ઉપરની બાબતોનું ખતી રાક્યા પ્રમાણે પાલન કરવું જોઈએ.

૧૨ પૂજ્યપાદશ્રીના સમયથી ચાલ્યા આવતા, આનંદાશ્રમમાં નિવાસ કરનાર સંભળનોએ પાળવાના નિયમો, જે પૂજ્યપાદશ્રીની આદર્શ ગણાય તે પાળવામાટે આગ્રહ સેવવો એ આપણા સૌનું ઈર્તવ્ય છે.

સૌએ પાગરણુનો ઉપયોગ તે બગાડે નહિ તેની સંભાળ રાખીને કરવો જોઈએ. જતી વેળા પાગરણુ, વાસણુ, તાળું વગેરે લીધેલો સામાન પાછો સોંપીને જવું જોઈએ.

વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-નવાગામ

—[*]—

શોકસત્તા

શ્રી મુંગઈમાં “શ્રીમન્નાથ સંતસંગ મંડળ” તરફથી શ્રી આનંદાશ્રમના વ્યવસ્થાપક કૈલાસવાસી શ્રી ત્રિભુવન વિદુલજી દેવેના બેદનનંદ અવસાનમાટે શોક દર્શાવવા એક સભા વનિતાવિશ્રામના હોલમાં સં. ૨૦૦૨ના વૈ. વ. ૧૦ રવિવારે ધ્રીયુત હરજીવન કેશવજી શાહના પ્રમુખપદે મળી હતી. શ્રી. ના. સ. મંડળના સભ્યો ઉપરાંત અન્ય જિજ્ઞાસુઓ તથા સદ્ગતના યાત્રિયંધુઓની હાજરી પણ સભામાં જણાતી હતી. આ સભાએ નીચે મુજબ દરાવ પસાર કર્યો હતો.

કરાવ —

આ મહા શ્રી ત્રિભુવનભાષિતા ખેડમનક અવસાન પ્રાર સંવેદના બ્યક્ત કરે છે, અને તેમના કુંડળ ઉપર આવેલ દુઃખમાં ભાગ લીએ છે આનંદાશ્રમ મહાજને એક સંપૂર્ણ કાર્યદક્ષ ને સ્વધર્મશક્તિ વ્યવસ્થાપકની ખોટ પડી છે. કૃપાળુ શ્રીમદ્ગુરુદેવ તેમના પવિત્રાત્માને અખંડ શાંતિ અર્પે એવી પ્રાર્થના કરે છે

વિ શ્રીમદ્વાયસત્સંગમંડળ—મુંબઈ.

—[*]—

શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર

(વૈશાખ માસ)

મહાપૂજન.—ગત વૈશાખ સુદિ પને મોમવારે શ્રીમદ્વાયસત્સંગમંડળની જયનીનિમિત્તે પ્રભુશીતું મહાપૂજન સૌ આનંદાશ્રમવાસીઓએ મળીને યથાવિધિ કર્યું હતું

રુદ્રાભિષેક —શ્રીમતી પ્રેમભાઈ રામજી-કરાચી

મુખ્યમેટ —૩. ૧૫-૦-૦ શ્રી મોગરાજી જીવનનાથ-કરાચી રૂ. ૨૦-૦-૦ શ્રી દ્વારદાસ

ખેનસી-કરાચી રૂ. ૧૫-૦-૦ શ્રી હરિલાલ હરશીમનદાસ-મુંબઈ રૂ. ૩૫-૦-૦ શ્રી મન્વતરાય

કરશનજી એકા-નાગપુર. રૂ. ૧૨૨-૨-૩ એનાતું જીવ ૧ પોરબંદરવાળા ખેન રવિંદ્રવર ખેન

તરફથી થી. આજુબાજુ ગોવિંદજી મારકત, પૂ કૃપાનાથને ધરાયેલું તેનું વેચાણ કરતાં

તોલો ૧૭૪ના શ્રી પોપટલાલ તાગચંદ વકીલ મારફત જમા આગા તો.

બોજા —રૂ. ૧૧-૦-૦ શ્રી વિદુષરાય વ્યામ, શાતાકુટ

થાળ —રૂ. ૨-૮-૦ શ્રીમતી પ્રેમભાઈ રામજી-કરાચી. ૨ થાળ રૂ. ૬-૪-૦ શ્રી.

મોરારજી જીવનનાથ-કરાચી ૫ થાળ રૂ. ૨-૮-૦ સકરલાલ મોહનલાલ-જામનગરપુર. ૨ થાળ

રૂ. ૫-૦-૦ જ ગગામેતના આત્મકથાણાર્ય-લોમુડા રૂ. ૧-૪-૦ પુરુષોત્તમ રામજી-જૂનાગઢ

રૂ. ૧-૪-૦ મચીભાઈ માવજી-કરાચી. ૧-૪-૦ રવિશંકર ભવાનીશંકર-પોરબંદર રૂ. ૧-૪-૦ ખેન

પ્રાણકુવર ચક્રભાઈ-રાજકોટ રૂ. ૧-૪-૦ દેવે કાનજી પુરુષોત્તમ-વઘુલી. રૂ. ૧-૪-૦ થી. મૂળશંકર

કાનજી-ખીતખા રૂ. ૧-૪-૦ વિદ્યુદામ ગામજી-કુલ્લા. રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી મન્વંતરાય કરશનજી

એકા-નાગપુર રૂ. ૫-૦-૦ શ્રી. કૃપાનંકર જયરામ ભટ્ટની ધુતી ખેન શાંતાના લક્ષ પ્રગળે

થાળના-ભાવનગર.

અર્ચકદીપક —રૂ. ૦-૪-૦ શ્રી રાડેનાલ મોહનનાથ-જામનગરપુર રૂ. ૦-૪-૦ શ્રી.

મોરારજી જીવનનાથ-કરાચી. રૂ. ૦-૮-૦ શ્રી. ધીગજસિંહ ભત્તાસિંહ-સચીન. રૂ. ૧-૪-૦

મચીભાઈ માવજી-કરાચી રૂ. ૦-૪-૦ રવિશંકર ભવાનીશંકર-પોરબંદર. રૂ. ૨-૪-૦ દેવશંકર

ભાઈ-કુંડવા રૂ. ૦-૧૨-૦ સૌ. રમાગૌરી મન્વતરાય એકા-નાગપુર રૂ. ૧-૦-૦ ખેગારસિંહ

રંગલાલસિંહ

—[*]—

વિશ્વસિ

આગાશી આપાઠ સુદિ ૧૫ વ્યાસ પૂર્ણિમા તા. ૧૪મી જુલાઈ-૧૯૪૬

રવિવાર સવારના ૨૪. યા ૧૦ાથી ૧૧ા વાગે પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવનું યથાવિધિ

મહાપૂજન માંધવલવન, કાંઠાવાડીમાં થશે

સિ આનંદાશ્રમમુદ્રામંડળ—મુંબઈ.

—[*]—